

รายงานการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย
โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ
Research Projects on Resolving the Recidivism problems

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม
THE STUDY OF ORGANIZATION COLLABORATIONS FOR
OFFENDERS AMONG GOVERNMENT COMMUNITIES AND PRIVATE
SECTORS TO PROVIDE OFFENDERS' OPPORTUNITIES FOR
RETURNING TO SOCIETY

โดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ฉัตร มหาเจริญ และคณะ
คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

กันยายน 2563

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
ปีงบประมาณ 2562
โดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งในปัจจุบันที่เป็น (Best Practice) ของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย และรูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เป็นรายงานการวิจัยที่สมบูรณ์ พร้อมด้วยด้วยคุณค่า ความคุ้มค่าในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถนำไปสู่แนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์สมบูรณ์ และความเหมาะสมตามหลักของการวิจัย โดยได้รับความกรุณาจาก พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ นายสทการณ เพ็ชรนรินทร์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พลตำรวจโท อาชวันต์ โชติกเสถียร ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พลตำรวจตรี ณรงค์ ทรัพย์เย็น รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี หญิง ดร.พัชรา สินลอยมา คณบดีคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ และนางเสาวคนธ์ เกษฎารักษ์ ผู้ตรวจราชการกรมราชทัณฑ์ ที่ให้เกียรติเป็นที่ปรึกษาโครงการ

ขอขอบพระคุณนายวัลลภ นาคบัว ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นางอุษา จันพลอย บุญเปี่ยม ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม และขอขอบคุณสุวดี ไหล่ฟุ้งทอง นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ นางสาวรัตนาวรรณ หอมเนียม ผู้ตรวจสอบทางวิชาการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ที่สนับสนุนงบประมาณตลอดจนให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยรังสิต สถานประกอบการ มูลนิธิชลลดา มูลนิธิ Right to Play มูลนิธิบ้านพระพร มูลนิธิกรุงเทพคริสเตียน โครงการโอกาส และโครงการไทยเข้มแข็ง และหน่วยงานอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามที่ให้ข้อมูลและความร่วมมืออย่างดีเยี่ยม ตลอดจนผู้พันโทช ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชน ที่กรุณาเสียสละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการดำเนินการเรียบเรียงผลงานวิจัย จนประสบความสำเร็จเป็นเอกสารรายงานการวิจัยฉบับที่สมบูรณ์และทรงคุณค่า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ธิตี มหาเจริญ และคณะ

กันยายน 2563

บทสรุปผู้บริหาร

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาพฤตินิสัย โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นคนดีไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ด้วยเห็นว่าผู้กระทำผิดเหล่านี้ ส่วนใหญ่ยังคงต้องกลับมาใช้ชีวิตและอยู่ร่วมกับคนในสังคมอีกครั้งได้อย่างปกติสุข และเพื่อเป็นการให้โอกาสกับผู้กระทำผิดเหล่านี้ ได้กลับคืนสู่สังคมและนำไปสู่การลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำอย่างยั่งยืน จึงได้มีแนวคิด Social Reintegration ด้วยการเปลี่ยนผ่านความคิดและวัฒนธรรมเพื่อฟื้นฟูผู้ต้องขังกลับสู่สังคมภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านทักษะการทำงาน การให้โอกาสในการทำงานเตรียมพร้อมด้านจิตใจ และสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการกลับสู่สังคมปกติ ซึ่งต้องยอมรับด้วยว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการเปลี่ยนแปลงผู้กระทำผิดได้โดยลำพัง แต่ต้องอาศัยครอบครัวผู้กระทำผิด ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ในสังคมเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งการช่วยเหลือผู้พันโทษ รวมถึงเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวนี้ ชุมชนนับเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำเนินกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และถือเป็นขั้นตอนการดำเนินงาน ที่ต่อเนื่องภายหลังจากที่ผู้กระทำผิดได้ออกจากเรือนจำ หรือศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชนมาแล้ว โดยอาศัยทรัพยากรในชุมชน (Community Resource) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเป็นสำคัญ ทั้งนี้สำหรับประเทศไทยในทางปฏิบัติยังมีกระบวนการในการอาศัยทรัพยากรในชุมชนสำหรับการปฏิบัติในส่วนขั้นตอนการสงเคราะห์หลังปล่อย รวมถึงรูปแบบ/แนวทาง/วิธีการที่ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้โอกาสหรือให้ความช่วยเหลือผู้พันโทษ รวมถึงเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนค่อนข้างน้อย ซึ่งคาดว่าหากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรเอกชนเข้ามารองรับภารกิจนี้อย่างจริงจัง จะเป็นส่วนสำคัญที่จะลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้อย่างยั่งยืน

ในการนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาคriminal recidivism ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของประชาชน จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคriminal recidivism ซึ่งเป็นการวิจัยในลักษณะของชุดโครงการวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ ประกอบด้วย 5 กรอบวิจัย ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ 2) การพัฒนาระบบการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ 3) การประเมินผลโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการพัฒนาระบบการติดตามหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ 4) การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย/กลไกการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ และ 5) การพัฒนามาตรการทางสังคม เพื่อป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ ซึ่งการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมนี เป็นโครงการวิจัยหนึ่งในกรอบการวิจัยการประเมินผลโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการพัฒนาระบบการติดตามหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ซึ่งจะนำไปสู่การลดอัตราการกระทำผิดซ้ำในภาพรวมของประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)

2.3 เพื่อพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

3. วิธีการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธีดังนี้

3.1 วิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัฒนาพฤติกรรมของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ สถานประกอบการและชุมชน ผู้พันโทฯ และผู้กระทำผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน รวมจำนวน 140 คน

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังที่พันโทฯ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ต้องขังที่พันโทฯ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พันโทฯ จำนวน 433 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขัง จำนวน 353 คน

4. ผลที่ได้จากการวิจัย

4.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน พบว่า หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ในปัจจุบันมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ตั้งแต่ผู้กระทำผิดถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ โดยครอบคลุม ทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ โดยหน่วยงานที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีกฎระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน ส่วนการดำเนินระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม พบว่ามีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากคนในชุมชนยังมีการตีตราผู้พ้นโทษและยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคม

4.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice) โดยคัดเลือก เรือนจำ ทักษสถาน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดในระหว่างถูกควบคุมตัว การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ ไปจนถึงการช่วยเหลือผู้กระทำผิดภายหลังพ้นโทษที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง ดังนี้

1) หน่วยงานประเภทเรือนจำ ทักษสถาน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ 1) เรือนจำกลางเพชรบุรี 2) เรือนจำกลางราชบุรี 3) เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4) เรือนจำพิเศษธนบุรี 5) ทักษสถานหญิงธนบุรี 6) ทักษสถานหญิงเชียงใหม่ 7) ทักษสถานหญิงกลาง 8) ทักษสถานวัยหนุ่มกลาง และ 9) เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง

2) หน่วยงานประเภทศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา 2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และ 3) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติ/แนวทางปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ เช่น กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการศึกษาธิการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำผิดตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือด้านจิตใจและกิจกรรมทางสันติภาพ เช่น กิจกรรมระหว่างควบคุมตัวได้แก่ การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมเสริมสร้างวินัย การบริจาคอุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์การทำเกษตร การส่งวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด การอบรมฝึกทักษะด้าน

การประกอบวิชาชีพ กิจกรรมหลังการฟื้นฟู ได้แก่ การทำกิจกรรมจิตอาสา การช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล การช่วยเหลือด้านการศึกษา การช่วยเหลือด้านปัจจัย 4 เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติกับผู้ประกอบการ ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำผิดตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษ ระหว่างควบคุมตัวผู้ประกอบการจะทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ เพื่อฝึกอาชีพให้ผู้กระทำผิดและหลังการพ้นโทษสถานประกอบการสามารถรับคนพ้นโทษที่เคยผ่านการฝึกอบรมเข้าทำงานได้ทันที

รูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม ภาครัฐโดยกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการศึกษาธิการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับชุมชน ส่วนใหญ่จะช่วยเหลือหลังการพ้นโทษ โดยการจัดทำชุมชนบำบัด และภาครัฐให้การสนับสนุน กำกับ ติดตามดูแล และช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายหลังจากพ้นโทษ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับชุมชน รวมไปถึงกลุ่มมูลนิธิที่เข้ามาช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องด้านที่พักอาศัย การศึกษา และการหาอาชีพให้ผู้พ้นโทษได้มีรายได้ในการดำรงชีพ

4.3 การพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

4.3.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ

การพัฒนารูปแบบรัฐกับรัฐนี้จะมีความแตกต่างกับรูปแบบปัจจุบัน โดยต้องแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนในการช่วยเหลือแต่ละด้านและแสดงรายหน่วยงานรัฐที่เป็นเจ้าภาพหลักในการช่วยเหลือ ในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ 1) ช่วงระหว่างที่ผู้กระทำผิดอยู่ในการควบคุมหรืออยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และ 2) หลังการพ้นโทษ โดยกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ เป็นหน่วยงานหลักในการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการศึกษาธิการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1) ช่วงระหว่างที่ผู้กระทำผิดอยู่ในการควบคุมหรืออยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จะต้องมุ่งเน้น 2 ด้าน หลัก ๆ คือ (1) ด้านร่างกาย เครือข่ายส่วนร่วมภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม มุ่งเน้นเรื่องการรักษาพยาบาลผู้ป่วยทางด้านจิตเภท และผู้ป่วยเรื้อรังที่จะต้องได้รับการรักษาอาการอย่างใกล้ชิด เนื่องจากผู้ป่วยดังกล่าวสามารถทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ตลอดเวลา และต้องได้รับยาและการรักษาที่พิเศษมากกว่าโรคชนิดอื่นๆ และเรื่องสวัสดิการทางสังคม การช่วยเหลือผู้สูงอายุผู้พิการ ตลอดจนการเข้าถึงสิทธิต่างๆ ที่ผู้กระทำผิดพึงจะได้รับหลังการพ้นโทษ ด้านจิตใจ เครือข่ายส่วนร่วมภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการ

ท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งเน้นบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือ ด้านการสั่งสอน อบรม และปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบชั่วดี โดยนำหลักการสอนทางศาสนาเป็นเครื่อง ชี้นำจิตใจ เนื่องจากการส่งเสริมบำบัดฟื้นฟูจิตใจของประเทศไทยยังไม่มี ความชัดเจนดังนั้น การดูแล ด้านร่างกายให้แข็งแรงก็จะช่วยให้จิตใจดีขึ้นตามลำดับ (2) ด้านอาชีพและการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ โดยนำรูปแบบการสร้างเรือนจำโรงเรียน (Prison School) ของสิงคโปร์มาประยุกต์ใช้กับผู้กระทำผิด ระหว่างถูกควบคุม เพื่อฝึกฝนอาชีพ อบรม และความอดทนต่อสิ่งยั่วเย้า เพื่อบ่มเพาะให้ผู้กระทำผิดได้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศาสนา ซึ่งสามารถช่วยเตรียม ความพร้อมก่อนที่จะออกไปใช้ชีวิตในสังคม

2) ช่วงเวลาหลังการพ้นโทษ โดยกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน และกรมคุมประพฤติ จะมุ่งเน้น 2 ด้าน เป็นหลักคือ (1) ด้านการศึกษา เครือข่ายส่วนร่วม ภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลและให้การศึกษแก่ผู้ต้องขัง/เด็กและ เยาวชนตั้งแต่อยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั้งการศึกษาในระบบและ การศึกษานอกระบบ (กศน.) (2) ด้านอาชีพ เครือข่ายส่วนร่วมภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงแรงงาน ทำการ ประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานแรงงานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการจ้างงานผู้พ้นโทษ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับ สาขาอาชีพที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรฝึกอบรมในโปรแกรมฝึก วิชาชีพ ให้ทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

4.3.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับภาคเอกชน

หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุม ประพฤติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการศึกษาธิการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภาคเอกชน คือ สถาน ประกอบการ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ ใน 2 ช่วงเวลา คือ

1) ช่วงระหว่างที่ผู้กระทำผิดอยู่ในการควบคุมหรืออยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มุ่งเน้นการฝึกอบรมอาชีพ และการเพิ่มทักษะความรู้ด้านการประกอบ อาชีพ เนื่องจากภาคเอกชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการที่ต้องการผู้กระทำผิดทำงานหลังการพ้นโทษ

2) ช่วงเวลาหลังการพ้นโทษ เครือข่ายภาคเอกชนมี 2 เครือข่ายที่มีความสำคัญ คือ สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาเอกชน โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือใน 2 ด้านเป็น สำคัญ คือ ด้านอาชีพ และด้านการศึกษา เนื่องจากความร่วมมือของรัฐกับภาคเอกชนเป็นความ ร่วมมือที่มุ่งเน้นด้านอาชีพและด้านการศึกษาเป็นสำคัญ และเป็นการให้ความช่วยเหลือที่มุ่งหวัง ผลตอบแทน ด้านการศึกษา หน่วยงานสำคัญ คือ สถาบันการศึกษาของเอกชน เช่น วิทยาลัยการ อาชีพพุทธมณฑล วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ และโรงเรียนนักบุญเปโตร เป็นต้น ที่ให้ความ ร่วมมือใน 2 ลักษณะ คือ 1. การให้การศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และ 2. การให้ศึกษา ในสาขาวิชาชีพที่สถาบันการศึกษาต้องการให้มาทำงานหลังการพ้นโทษ ด้านอาชีพ คือ สถาน ประกอบการที่ทำการส่งวิทยากรมาอบรมให้ความแก่ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพที่สถาน ประกอบการต้องการให้ผู้กระทำผิดมีความรู้เพื่อมุ่งหวังจะรับเข้าทำงานหลังจากพ้นโทษ นอกจากนี้สถาน ประกอบการยังทำความร่วมมือกับเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในการจ้าง

ผู้กระทำผิดให้มาทำงานในสถานประกอบการ โดยมีรถรับส่งจาก/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน จนกว่าจะพ้นโทษถึงจะทำการรับเข้าทำงานได้อย่างสมบูรณ์

4.3.3 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม

หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการศึกษาดิจิทัล และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานรัฐที่มีความสำคัญคือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ดูแลใกล้ชิดประชาชน โดยมีรูปแบบการช่วยเหลือ ดังนี้

1) ช่วงระหว่างที่ผู้กระทำผิดอยู่ในการควบคุมหรืออยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีการให้ความช่วยเหลือใน 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ และการศึกษา ส่วนด้านอาชีพไม่ปรากฏชัดเจนว่ามีเครือข่ายใดให้ความช่วยเหลือระหว่างที่ผู้กระทำผิดถูกควบคุมตัว (1) ด้านร่างกาย หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือมากที่สุด คือ มูลนิธิ โดยเข้ามาจัดกิจกรรมด้านการเสริมสร้างร่างกายให้กับผู้กระทำผิด และบริจาคอุปกรณ์การศึกษา และในบางแห่งได้สร้างสนามกีฬาให้กับเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้มีอุปกรณ์และสถานที่ในการออกกำลังกาย (2) ด้านจิตใจ จากการศึกษา พบว่า ครอบครัวคือแหล่งพลังงานที่ก่อให้เกิดผู้กระทำผิดมีกำลังใจที่ดี และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต โดยทางเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้จัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โดยให้ผู้กระทำผิดได้พบปะกับครอบครัว และมีการประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัวผู้กระทำผิดได้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนมูลนิธิ ชุมชนและสถาบันทางศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งวิทยากรให้เข้ามาอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่ผู้กระทำผิด (3) ด้านการศึกษา พบว่า มูลนิธิได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยมูลนิธิได้เข้ามามอบทุนในการศึกษาต่อให้กับผู้พ้นโทษที่มีความตั้งใจที่จะเรียนต่อโดยไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ครอบครัวก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันและส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะการเรียนด้านวิชาชีพ

2. ช่วงเวลาหลังการพ้นโทษ พบว่า หน่วยงานที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ครอบครัว ชุมชน และมูลนิธิ โดยมีบทบาทในแต่ละด้าน ดังนี้ (1) ด้านร่างกาย เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของครอบครัวที่จะต้องให้ปัจจัย 4 แก่ผู้พ้นโทษอย่างครบถ้วน และเป็นสถานที่พักพิงกายและใจให้กับผู้พ้นโทษ ส่วนชุมชนและมูลนิธิเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนปัจจัย 4 หากผู้พ้นโทษขาดแคลนหรือไร้ที่พึ่งพิง (2) ด้านจิตใจ เป็นความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และมูลนิธิ ในการช่วยเหลือ ดูแล และให้คำปรึกษาผู้พ้นโทษอย่างใกล้ชิด (3) ด้านการศึกษา จากการศึกษาคั้งนี้ พบว่า มูลนิธิมีความสำคัญอย่างมากในการมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้พ้นโทษ และมอบค่าใช้จ่ายในการจัดหาซื้อเสื้อผ้า รองเท้า และอุปกรณ์การเรียน (4) ด้านอาชีพ พบว่า มูลนิธิได้สนับสนุนและรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานหลังการพ้นโทษ

จากรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ พบว่า รูปแบบที่มีความมั่นคงและสามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษาและด้านอาชีพ ทั้งก่อนและหลังพ้นโทษ คือ รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐบาล และมีความพร้อมทั้งด้านนิติคุณะรัฐมนตรี

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนปฏิบัติการราชการในการช่วยเหลือ ติดตาม บำบัด ฟื้นฟู ผู้กระทำผิดและผู้พันโทษ จึงมีความสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน

รูปแบบที่ 2 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคเอกชน คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมุ่งเน้นเพียง 2 ด้าน คือด้านอาชีพ และด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ และผู้กระทำผิด และผู้พันโทษได้รับ ประโยชน์และถูกช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมอบหมายให้สถานประกอบการเป็นเจ้าภาพ ในการสร้างอาชีพให้แก่ผู้พันโทษ

รูปแบบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม ควรมุ่งเน้นให้ครบ ทั้ง 4 ด้านเนื่องจากเมื่อผู้พันโทษกลับไปอยู่ในสังคมแล้ว กลุ่มชุมชนและภาคประชาสังคม จะมีความสำคัญอย่างมากในการป้องกันและสร้างเกาะป้องกันไม่ให้ผู้พันโทษกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก แต่ความร่วมมือในรูปแบบที่ 3 นี้ มีจุดอ่อนมากกว่ารูปแบบที่ 1 เนื่องจาก ชุมชน และภาคประชา สังคม เป็นสถาบันที่เป็นอิสระต่อกัน ไม่มีมติคณะรัฐมนตรี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และ แผนปฏิบัติ ในการทำให้เกิดความร่วมมือ จึงทำให้เกิดความร่วมมือได้ยาก ดังนั้น หน่วยงานหลักคือ กรม คุมประพฤติจะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคประชาชนต่อการดำเนินงาน ของกรมคุมประพฤติ และสร้างความร่วมมือระดับรากฐานให้กับชุมชนและภาคประชาสังคม ให้ สามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ และในอนาคตให้สามารถดำเนินการช่วยเหลือผู้พันโทษได้โดยเกิด การจัดตั้งกองทุนร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นกองทุนที่ไม่ได้มีเพียงแค่งบประมาณ แต่เป็นกองทุนที่มี กำลังคนในการพร้อมช่วยเหลือผู้พันโทษในทุกๆ ด้าน

5. ผลสำเร็จและความคุ้มค่า

จากผลผลิตของโครงการวิจัย พบว่าเกิดความสำเร็จที่สะท้อนถึงความคุ้มค่าและประโยชน์ ต่อการพัฒนา รูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และ ภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งหน่วยงานที่ได้รับประโยชน์และความคุ้มค่าจากผลผลิตโครงการ ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวง สาธารณสุข และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2) หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สถานประกอบการ และ 3) เครือข่ายชุมชน และภาคประชาสังคม โดยได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1) มีข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมให้แก่รัฐบาลและ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

2) มีสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ Media สำหรับใช้ในการประชาสัมพันธ์เรื่องการมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

3) มีสื่อ Info graphic เกี่ยวกับนโยบาย รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อเผยแพร่และ ส่งไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. กลุ่มเป้าหมายและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ คือ 1) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2) หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สถานประกอบการ และ 3) เครือข่ายชุมชน ภาคประชาสังคม ซึ่งจะได้รับข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้รับผลผลิตจากการวิจัย คือ สื่อประชาสัมพันธ์ ที่เกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ซึ่งสามารถเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างเป็นรูปธรรม

7. การนำไปใช้ประโยชน์

ภายหลังจากที่ดำเนินโครงการวิจัยจนเสร็จสิ้นแล้ว คณะผู้วิจัยได้มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านเว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆ พร้อมทั้งจัดส่งสื่อในรูปแบบ Media และ Infographic ที่เกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานรับทราบผลการดำเนินงาน และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมโดยไม่กลับมากระทำผิดซ้ำได้อย่างยั่งยืน

8. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ

1) ส่งเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดนโยบายประสานความร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ต้องขังที่เป็นจิตเวชให้ครบตามกระบวนการมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด ในขณะที่อยู่ในเรือนจำหรือศูนย์ฝึกและอบรม ไปจนถึงการติดตามดูแลกลุ่มคนจิตเวชหลังจากการพ้นโทษ

(2) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนนโยบายเรื่องการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกวิชาชีพตามความถนัด และส่งเสริมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การวางแผนทางการเงิน ในขณะที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรม ตลอดจนจนภายหลังการถูกปล่อยตัวออกมาแล้ว เด็กและเยาวชนทุกคนควรได้รับสนับสนุนด้านการศึกษาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในระดับที่สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้ เพื่อเป็นการวางรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต

(3) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และ กระทรวงแรงงาน ควรมีนโยบายพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมกลุ่มผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการ

ของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพภายในเรือนจำหรือศูนย์ฝึก และอบรมให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในยุคปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษสามารถนำทักษะความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบวิชาชีพภายหลังพ้นโทษได้จริง

2) ส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุขควรมีนโยบายบูรณาการทำงานร่วมกัน โดยจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวประจำจังหวัด เพื่อแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้พ้นโทษ ในช่วงระหว่างการปรับตัวเข้าสู่สังคม เนื่องจากมีผู้พ้นโทษบางรายไม่สามารถจัดการกับสภาวะความเครียดที่เกิดจากปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคมได้

(2) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กรมประชาสัมพันธ์ควรมีนโยบายส่งเสริมการเผยแพร่เรื่องราวของผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบัน เพื่อสะท้อนมุมมองและประสบการณ์ที่ดีของผู้พ้นโทษให้ประชาชนทั่วไปรับทราบอย่างต่อเนื่อง โดยควรจัดทำผ่านสื่อที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ตัวอย่างเช่น รูปแบบโฆษณาในโซเชียลมีเดีย YouTube ทั้งนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้เปิดใจรับกลุ่มบุคคลผู้พ้นโทษมากยิ่งขึ้น

8.1.2 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับเอกชน

1) ส่งเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

(1) ควรมีการดำเนินงานจัดทำให้เรือนจำอุตสาหกรรม (industrial prison) กล่าวคือ มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมภายในเรือนจำ ซึ่งเป็นการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยหน่วยงานภาคเอกชนให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินงาน ส่วนหน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัย โดยรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานของเรือนจำอุตสาหกรรม จะมีอาจารย์เข้ามาฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในแต่ละด้าน พร้อมทั้งมีการผลิตงานตามจำนวนยอดคำสั่งทำ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและฝึกทักษะอาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำมีทักษะความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และเป็นการเสริมสร้างรายได้ในระหว่างถูกควบคุมตัว

(2) ควรมีการจัดทำ MOU ร่วมกับสถานประกอบการภาคเอกชน ในการเชิญวิทยากรจากภาคเอกชนเข้ามาฝึกอบรมวิชาชีพในด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน และเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษ สถานประกอบการภาคเอกชนดังกล่าวควรเปิดรับผู้พ้นโทษที่ผ่านการอบรมแล้วเข้าทำงานได้โดยตรง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรมีเอกสารรับรองหรือการันตีพฤติกรรมผู้พ้นโทษ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สถานประกอบการภาคเอกชนในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

2) ส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีนโยบายสนับสนุนการสร้างกลุ่มอาชีพอิสระหรืออาชีพเกษตรกรรมให้แก่กลุ่มผู้พ้นโทษมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีควรวางตลาดรองรับผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตทางการเกษตรที่ผู้พ้นโทษผลิตขึ้น เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีอาชีพ และมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

(2) ภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างกลุ่มหรือมีการจำแนกกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีทักษะความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน และจัดทำเป็นฐานข้อมูลในเว็บไซต์หรือสร้างเป็นแอปพลิเคชัน เพื่อให้สถานประกอบการที่มีความประสงค์จะรับกลุ่มผู้พ้นโทษเข้าทำงาน สามารถเข้ามาคัดเลือกกลุ่มบุคคล

ที่มีทักษะความสามารถสอดคล้องกับลักษณะงานที่ทางบริษัทต้องการเข้าทำงานได้ รวมถึงผู้พ้นโทษที่ต้องการประกอบอาชีพในสถานประกอบการของแต่ละภูมิภาค สามารถสืบค้นรายชื่อสถานประกอบการและสมัครงานกับสถานประกอบการที่เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษเข้าทำงานร่วมได้โดยตรง

8.1.3 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม

(1) ควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานภาคีเครือข่าย โดยจัดตั้งขึ้นในลักษณะของหน่วยงานอาสาสมัคร บริหารงานโดยคณะกรรมการ ซึ่งเป็นอาสาสมัครภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อรวมพลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้ต้องขัง สร้างโอกาสให้กับผู้พ้นโทษในการกลับคืนสู่สังคม และเพื่อเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากขึ้น จะนำไปสู่ความยั่งยืนได้ในที่สุด

(2) ควรมีการสร้างความร่วมมือภายในชุมชนเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ควรมีนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความผิดด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ในมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 มาผนวกและปรับใช้กับกลุ่มคนผู้พ้นโทษในแต่ละชุมชนด้วย ด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการในแต่ละชุมชน โดยประกอบไปด้วย บ้าน วัด โรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษทั้งที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตภายหลังการพ้นโทษที่ดีขึ้นและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในชีวิตที่ร่วมทำหน้าที่ในการช่วยเหลือสนับสนุนกลุ่มผู้พ้นโทษรายใหม่เพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในชีวิตจะเป็นต้นแบบสำคัญและให้การสนับสนุนแก่ผู้พ้นโทษรายใหม่ได้ เพราะมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากกว่ากลุ่มคนอื่น ดังนั้นจึงควรถอดบทเรียนและสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษรายใหม่ให้สามารถกลับคืนสู่สังคมโดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ

8.3 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1) กระทรวงยุติธรรม ควรสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ เรื่องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างแพร่หลาย โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และรายการโทรทัศน์ เพื่อให้ภาคประชาชนรับทราบข้อมูล และเปิดใจให้โอกาสกลุ่มผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างแท้จริงมากยิ่งขึ้น

2) กระทรวงยุติธรรม ควรจัดทำโครงการประกวดสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นเรื่องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

Executive Summary

1. Significance and background

Currently, treatment for offenders focuses on behavioral development with the main purpose of reforming offenders to be good people and not commit recidivism. This is because most of these offenders have to re-enter to normally live with people in society again. Additionally, in order to provide opportunities to these offenders to re-enter society and lead to a sustainable reduction of recidivism. Consequently, there is the idea of Social Reintegration with thinking and cultural transition to rehabilitate these offenders to back to society under the cooperation of every relevant agency and sector by providing assistances and supports of working skills, providing work opportunities, mentally preparing, and establishing appropriate environments for reentry into normal society. This must be recognized that agencies in the justice system are unable to reform offenders by merely themselves but this must require the support of offenders' families as well as various agencies in society. To provide assistance to former offenders as well as children and youth who have been released, the community is also important in the implementation of offender rehabilitation. This is considered an ongoing process after offenders having been released from prison or the youth observation and protection training center by requiring community resources as a tool for this implementation. Practically, in Thailand, there is the process requiring community resources for implementation in the post-release assistance process. Besides, there is quite a small number of concrete and sustainable patterns/ approaches/ practices that various agencies participate in providing opportunities or assistance to former offenders and children and youth who have been released. If there is a relevant agency or private organization to earnestly support, it will be a significant part to sustainably reduce recidivism.

In this regard, the Office of Justice Affairs as the secretary of the National Commission for Justice Administration Development puts emphasis on the solution of the recidivism problem which is the problem affecting people's security and safety. The research project to solve this problem, therefore, has been developed that is in the respect of the collection of research projects to create new knowledge for comprehensively developing and solving the problem to every dimension. There are 5 research frameworks including 1) Development of effective offender classification system 2) Development of the effective process of offender correction and rehabilitation 3) Evaluation of correction and rehabilitation program and effective development of thinking process after being released 4) Development of legal measures/mechanisms to prevent recidivism and 5) Development of social measures to prevent recidivism. The study of participation in treatment for offenders of public sectors,

communities, and private sectors in providing opportunities to offenders for reentry into the society is a research project in research framework for evaluation of rehabilitation program and development of effective post-release monitoring processes with the purpose to develop pattern and approach of participation in treatment for offenders of public sectors, communities, and private sectors that will lead to further reduction of overall recidivism rates in the country.

2. Objectives

2.1 To study public sectors participation in treatment for offenders in accordance with regulations or laws which are prescribed, current participation of communities and private sectors, also to study policies, patterns, approaches according to theory or principles, problems, difficulties, and limitations of participation in physical, mental, educational, and vocational treatment for offenders in providing opportunities to offenders for reentry into society.

2.2 To study best practice in treatment for offenders of public sectors, communities, and private sectors that are currently implemented in providing opportunities to offenders for reentry into society.

2.3 To develop patterns and approaches of participation in treatment for offenders of public sectors, communities, and private sectors in providing opportunities to offenders for reentry into society in order to lead to the reduction of recidivism problems

3. Research Methodology

The research was conducted by 2 methods as follows:

3.1 Qualitative research

The data collection was conducted by in-depth interviews. The samples group used in this research were executives and officers of behavioral development of the Department of Corrections, Department of Juvenile Observation and Protection, Department of Probation, and relevant agencies, specialists, establishments and communities, former offenders, and offenders with probation orders from the fiscal year of 2015 to present; there are 140 people in total.

3.2 Quantitative research

The data collection was conducted using questionnaires. The samples group used in this research were former offenders, children and youth who were conditionally released, and children and youth prisoners who were in the middle of the program of preparation before being released. They were divided into 2 groups:

Group 1 former offenders and children and youth were conditionally released and released when the punishment was due by the judgment from the fiscal year of 2015

to present by focusing on offenders in drug cases and other cases in proportion to the number of people who were released with a total of 433 people.

Group 2 children and youth prisoners who were in the middle of the program of preparation before being released by focusing on offenders in drug cases and other cases in proportion to the number of prisoners with a total of 353 people.

4. Result

4.1 Best practice in treatment for offender of government based on law and regulation, current cooperation of private sector and community. It found that public agency, community and private sectors cooperated to help rehabilitation of inmates and provided opportunity to offenders when reentry into society. It covers four areas, which are physical aspect, psychological aspect, educational aspect and vocational aspect. The most involved agency is collaboration between public agency because these agencies have clear regulation. The least involvement is collaboration among public agency, community and civil sector due to labelling inmates.

4.2 Best practice in treatment for offenders of public sectors, communities, and private sectors that is currently implemented in providing opportunities to offenders for reentry into society. The researchers have studied agencies in the sort of prison, correctional institution, and protection training center which focus on participation in treatment for offenders of public sectors, communities and private sectors in rehabilitating during imprisonment, preparing before releasing in 4 aspects including physical, mental, educational, and vocational aspects, as well as the best practice of assisting offenders after being released. There are 12 agencies which are divided into 2 categories:

1) 9 prisons and correctional institutions where there is best practice in treatment for offenders of public sectors, communities, and private sectors including 1) Phetchaburi Central Prison 2) Ratchaburi Central Prison 3) Ayutthaya Central Prison 4) Thonburi Remand Prison, 5) Thonburi Women's Correctional Institution 6) Chiang Mai Women's Correctional Institution 7) Central Women Correctional Institution 8) Central Correctional Institution for Young Offenders 9) Khao Kling Prison.

2) 3 protection training center where there is best practice in offender treatment of public sectors, communities, and private sectors including 1) Ban Karuna Juvenile Vocational Training Center for Boys 2) Ban Ubekha Juvenile Vocational Training Centre for Boys and 3) Ban Pranee the Training Center for Girls.

The researchers have summarized 3 patterns of participation and exhibited practices/approaches, problems, difficulties, and factors leading to success as follows:

Pattern 1: collaboration in assisting offenders between public sectors and the public sectors is a cooperation between public sectors and the public sectors in participating in assisting offenders from being imprisoned to being released. Most participations during imprisonment are mental assistances and recreational activities such as music therapy, sporting events, discipline-developing activities, sporting, agricultural equipment donations, providing lecturers to educate drug-related laws, and vocational training. These are participations determined by the action plan and cabinet resolution that are the determination of the role of the public sector.

Pattern 2: collaboration in assisting offenders between public sectors and private sectors is a cooperation between public sectors and private sectors in participating in assisting offenders from being imprisoned to being released. Most participations in assisting of establishments are building cooperation or making a memorandum of understanding (MOU) with public sectors for mutual benefits; for example, private sectors or establishments obtain workers from former offenders and being reduced tax payments if accepting former offenders for work.

Pattern 3: collaboration in assisting offenders between public agencies and civil sectors is a cooperation between public agencies and communities in assisting offenders. Most of so assistances are from the period of being imprisoned such as establishing a therapeutic community to the period of being released that is to support, direct, monitor, and assist those former offenders for a better quality of life after being released from prison. Most of the participations in assisting are community leaders such as sub district headman, village headman as well as foundations that provide assistance and facilitate accommodation, education, and finding employment for offenders for making their living.

4.3 Development of patterns and approaches of participation in treatment for offenders of public sectors, communities, and private sectors in providing opportunities to offenders to re-enter into society in order to lead to the reduction of recidivism

4.3.1 Collaboration between public sectors and public sectors

Participation in treatment for offenders between public sectors and public sectors refers to the cooperation among public agencies which are associated with the implementation of activities for behavioral rehabilitation and development, and also physical, mental, educational, vocational strengthening of offenders during being imprisoned and after being released by participating in planning, determining, practicing, monitoring and evaluating. Patterns of participation between public sectors and public sectors are divided into 2 periods: 1) during the periods of being imprisoned in prisons/ correctional institutions/ youth observation and protection training center and 2) after being released as follows:

1) During the periods of being detained in prisons/ correctional institutions/ youth observation and protection training center 2 main point is (1) In the physical aspect, public sector networks including the Ministry of Public Health, Ministry of Interior, and Ministry of Defense focus on medical treatments for schizophrenia patients and patients with chronic disease who must be treated closely, social welfare, elderly and disabled assistance as well as access of various rights which offenders should receive after being released. In the mental aspect, public sector networks including the Ministry of Culture, Ministry of Tourism and Sports, and Ministry of Social Development and Human Security focus on rehabilitation and provision of assistance in cultivating a sense of conscience by adopting religious teachings as guidance.

2) After being released. In addition (1) In the educational management system of prisoners, there are special treatment programs to help prisoners who have real-life issues and may need help such as issues of family, gender, violence, emotion, stubbornness, addictive substance use, and so on. In the educational aspect, the public sector network including the Ministry of Education that is directly responsible for providing both formal education and non-formal education (NFE) to prisoners/children and youth since being in prisons/ correctional institutions/ youth observation and protection training center. Moreover, the Royal Thai Police secondly contributes to providing knowledge of laws and the negative effects of drugs. (2) In the vocational aspect, the public sector network including the Ministry of Labor is to publicize to labor affairs agencies for stimulating employment to former offenders, and also to provide knowledge of the vocational training that prisons/ correctional institutions/ youth observation and protection training center should include in the vocational training program in order to keep up with labor market's demands. Furthermore, Thailand should adopt Singapore's vocational teaching methods; for example, a prison school that its feature is the same as a boarding school and has teachers with vocational expertise, and vocational training until offenders/children and youth have expertise in such professions.

4.3.2 Collaboration between public sectors and private sectors

Participation in treatment for offenders between public sectors and private sectors refers to the cooperation between public agencies and private agencies. Mostly, cooperative private sectors are establishments, followed by private educational institutions, and private organizations such as law firms, and so on, that have participated in rehabilitation and assisted offenders during their imprisonment, and former offenders after their release in order to be employed in such agencies. This cooperation with establishments focuses on the provision of vocational assistance, and followed by educational assistance. The manners of participation between public sectors and private sectors are divided into 2 periods:

1) During the periods of being detained in prisons/ correctional institutions/ youth observation and protection training center and in the vocational aspect, the main agencies include the establishment and private educational institutions. Most of them are the same agencies that provide ongoing assistance during imprisonment so that offenders will be employed after being released.

2) After being released. There are 2 important private networks including establishments and private educational institutions by focusing on providing assistance in 2 aspects, namely vocational aspect and educational aspect. Since the cooperation between public sectors and private sectors focuses on vocational and educational aspects and it is the provision of assistance with expectations, to provide assistance during being prisoned is linked to assistance after being released as follows: (1) In the educational aspects, the main agencies include private educational institutions that are cooperative in 2 manners: 1. providing education according to the Ministry of Education curriculum and (2) providing vocational courses required by educational institutions for offenders to be employed after being released. Another important agency is establishments that provide lecturers to educate the vocational skills required by establishments for offenders to be knowledgeable so that these offenders will be employed after being released. The establishments are also cooperative with prisons/ correctional institutions/ youth observation and protection training center for employing offenders in such establishments by providing shuttle buses from correctional institutions/ youth observation and protection training center until being released, so offenders will be accepted to work.

4.3.3 Collaboration among public sector, community and civil sector

Collaboration in the treatment for offenders between public sector, communities and civil sector means cooperation between public agencies, communities and civil society enters into imprisonment and after release. The research team will summarize the cooperation in four aspects, which are physical aspect, psychological aspect, educational aspect and vocational aspect from two periods, that is during imprisonment and post-release as follows;

1) During imprisonment, aids such as physical aspect, psychological aspect and educational aspect were provided. (1) Psychological aspect, it found that family was the power to build good morale for the offender and family helped to create positive attitude towards life. The prison / correctional institution / child and youth training center has organized family relations activities by allowing the offender to meet with his family. It also had public relation to the offender's family about various activities to participate in activities. Community, foundations and religious institutions was a part of sending facilitator to train on morality and ethics and cultivate a good conscience for offenders. (2) Educational aspect, it found that the

foundation played an important role. The foundation provided scholarships to former prisoners, who intended to further study without condition. Moreover, offender's family is also important factor to encourage and support offender to learn and vocational training.

2) Post-release found that the most important institutions were families, communities and foundations, with roles in each aspect as follows: (1) Physical aspect directly responded by offender's family to provide four basic needs to former prisoner and a place to relieve physical and emotion for ex-prisoner. Communities and foundations played a vital role in contributing four basic needs when the former prisoners were lack of supporters. (2) Psychological aspect was collaborated among family, community, religion and foundation to aid, care and consult with ex-prisoner. (3) Educational aspect, it found that the foundation played the important role to provide scholarship to former prisoners and also supported cost of school uniform and textbooks and stationery. (4) Vocational aspect, it found that the foundation supported and employed the ex-prisoner to work after release.

Pattern 1 : emphasizes on public relations for the community, people and households in the village to gain confidence in the work of the Department of Probation to return good people into society, which requires cooperation from the public sector in providing hospitality to the former prisoner, and create a strong environment to prevent recidivism.

Pattern 2: collaboration between public and private sector, it shall focus on 2 aspects, which is occupation and education due to complete development and offenders gain benefit and aids effectively. It shall assign business to create and provide jobs to former prisoner.

Pattern 3: collaboration among public agencies, community and civil society shall emphasizes 4 aspect. When the offender reentry society, community and civil sector is important to build immune to former prisoners and prevent recidivism. However, the pattern 3 has more weakness than the pattern 1 because the community and civil sector are independent institutions and do not have cabinet resolutions, laws, regulations, and operational plans. Then, it is hardly cooperation. Therefore, the key public sector such the Department of Probation shall carry out public relations, building confidence in the operation and creating cooperation for community and civil sector to be strong. In the future, it can provide aids to former prisoners by establishment fund, which is not only financial fund but also providing any kind of assistance to ex-prisoners.

5. Achievement and value

The result of the research found that public sectors that can earn achievement and value were 1) public sectors such as Ministry of Justice, Ministry of Interior, Ministry of Social Development and Human Security, Ministry of Public Health and the Royal Thai Police, 2) private sector such as companies and business, 3) community and civil sector as follow;

1) There are suggestions on the development of the model and guidelines for collaboration in the treatment of offenders to the government, community and private sectors in providing opportunities for offender reentry into society

2) There are public relations in a form of media for promoting in the treatment of offenders to government, community and private sectors in order to provide opportunities for offenders returning into society.

3) There is an infographic about the policy, model of collaboration in the treatment of offenders by the government, community and private sectors to provide opportunities for offenders reentry into society. Also, it shall be published and sent to the relevant departments

6. Target and benefit from the research

The target groups that take advantages from the research comprised of 1) public sectors such as Ministry of Justice, Ministry of Interior, Ministry of Social Development and Human Security, Ministry of Public Health and the Royal Thai Police. 2) the group of private sectors are companies and business and 3) community and civil sector. These aforesaid group will receive suggestion to develop model and guideline in treatment of offender. It includes cooperation in treatment for offender between public, community and private sectors in providing effective opportunities for offenders returning into society. Also, it has public relation about providing opportunity for offenders in reentry society, that can publish to relevant public agency and create cooperation between government, private sectors and communities to give opportunity for offenders returning into society.

7. Utilization

After completing of the study, the research would be published through website, social media and deliver the results in a form of media and infographic to relevant agencies in order to inform the outcome. The outcome would be drive cooperation between government, private sectors and communities to provide opportunity for offenders returning society, and prevention of recidivism.

8. Recommendation

8.1 Recommendation for policy

8.1.1 Collaboration between public sector and public sector

1) Promoting readiness before release

(1) Public agencies such Ministry of Justice, Ministry of Public Health and Ministry of Social Development and Human Security shall set policy of cooperation to

help psychiatry prisoners in completing process of treatment. It begins with rehabilitation therapy of psychiatry prisoners when imprisonment and follow up after release.

(2) Public agencies such as Ministry of Justice and Ministry of Education shall promote educational policy to juveniles, which can access into basic education and vocational education as well as promoting making income and expense account and financial management plan. After release, juvenile shall be support to further education for achievement of better life and complete degree that possibly apply job.

(3) Public agencies such as Ministry of Justice and Ministry of Labor shall set labor policy that is suit to labor market need. It begins with observation labor market need and develop labor training courses in prison, that related with market need. The former prisoners can bring knowledge and skill from vocational training to work after release.

2) Promoting assistance to former prisoners after release

(1) Public agencies such as Ministry of Justice, Ministry of Interior and Ministry of Public Health shall set policy of cooperation in establishment of provincial center to consultation for ex-prisoners because some former prisoners may not reduce stress when returning into society.

(2) Public agencies such as Ministry of Justice, Ministry of Interior and Department of Public Relation shall promote ex-prisoners who success and present good view and good experience to people. Public relation shall carry out via media that easily access such as advertising, social media and YouTube. Public relation can change attitude toward ex-prisoners and give good opportunity to inmates.

8.1.2 Collaboration between public sector and private sector

1) Promoting readiness before release

(1) Public agency shall build industrial prison, which is collaboration between public and private sectors. The private sectors are supported material and tools and the public agency is responsibility of security. Industrial prison project begins with teaching and training inmates as well as produce products from orders. This supporting and training of vocational skill to inmates will be useful and provide income when imprisonment.

(2) Public agency such as Department of Correction, Department of Juvenile Observation and Protection and relevant agencies shall make MOU with private sectors and facilitator from private sectors shall train vocational skill to inmates, which labor market needs. When inmate release, private companies and business shall employ former prisoners and public sectors shall guarantee ex-prisoners to build confidence to private companies and business to employ the former prisoner.

2) Promoting assistance to former prisoners after release

(1) Public and private sectors shall launch policy to support career such as freelance and farmers to offenders and find out market to support framing products that produce by inmates. The inmates then have jobs and can earn income

(2) Public sectors shall set policy to build group or classify group of inmates that depending on skill and make database in website or online application. The private companies and business can access into that database when they want to offer jobs to ex-prisoners. Companies and business are able to select inmates with skills and abilities, that relevant job description of company. At the same time, ex-prisoners who want employment in each region can search for a list of companies and business and apply for a job directly.

8.1.3 Collaboration among public sectors, community and civil sector

(1) Networking center shall establish as voluntary and organize by committees, which are from private sectors and civil society. This cooperation among public agencies, educational institutions, private sectors and civil sector to develop and provide opportunity to former prisoners to reentry society. Also, this is way to build network to be more strength, that lead to sustainability.

(2) Community shall work together to help and supervise ex-prisoners. Section 10, Section 11, and Section 12 under Domestic Violence Victims Protection Act shall be applied to former prisoners and committees shall be assigned from members of community such as school, temple, people in order to help former prisoners and juveniles to be better life and prevention of recidivism.

8.2 Recommendation for academic

It shall study with a group of former prisoners, who success after release. The group of ex-prisoners shall cooperate to orientation to inmates before release because this group of ex-prisoners will be role model and support inmates. Then, it shall build network of former prisoners in order to help other inmates when release and prevention of recidivism.

8.3 Recommendation for utilization

1) Ministry of Justice shall promote public relation about cooperation of treatment for offender between public agencies, private sectors and community in giving opportunity to offenders returning into society. Public relation shall carry out through social media and broadcast in order to inform people. Due to information by public relation, people then give more chance to ex-prisoners.

2) Ministry of Justice shall set completion about public relation in order to promote treatment for offender of government. Community and private sectors provide opportunity to offenders returning into society after release.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทสรุปผู้บริหารภาษาไทย	(2)
บทสรุปผู้บริหารภาษาอังกฤษ	(12)
สารบัญ	(22)
สารบัญตาราง	(25)
สารบัญแผนภูมิ	(27)
สารบัญแผนภาพ	(28)
สารบัญภาพ	(29)
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1. ความสำคัญของปัญหา	1-1
2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	1-2
3. ขอบเขตในการวิจัย	1-3
4. นิยามศัพท์สำหรับการวิจัย	1-5
5. กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	1-7
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	2-1
1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	2-1
2. บทบาทของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้กระทำผิดและผู้พันโทษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ	2-15
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพปัจจุบัน	2-66
4. นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	2-82
5. แนวคิด/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	2-87
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2-132

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	3-1
1. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	3-1
2. วิธีดำเนินการวิจัยและกิจกรรมการวิจัย	3-5
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	3-11
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	3-16
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	3-59
บทที่ 4 วิเคราะห์ผลการวิจัย	4-1
1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึง การศึกษานโยบาย รูปแบบ แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิด กลับคืนสู่สังคม	4-2
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)	4-53
3. การพัฒนารูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ	4-84
4. การวิพากษ์ผลการวิจัย	4-88
บทที่ 5 สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	5-1
1. สรุปผลการวิจัย	5-2
2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ	5-75
บรรณานุกรม	บรรณานุกรม-1
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก บทคัดย่อภาษาไทย	ผนวก ก-1
ภาคผนวก ข บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ผนวก ข-1
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์	ผนวก ค-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	ผนวก ง-1
ภาคผนวก จ เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยของโครงการวิจัย	ผนวก จ-1
ภาคผนวก ฉ หมายเลขประจำตัวผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ผนวก ฉ-1
ภาคผนวก ช รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 2	ผนวก ช-1
ภาคผนวก ซ รายชื่อเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน	ผนวก ซ-1
ภาคผนวก ฌ รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิพากษ์การวิจัย	ผนวก ฌ-1
ภาคผนวก ฎ บทความสำหรับเผยแพร่ผลงานในวารสาร	ผนวก ฎ-1
ภาคผนวก ฏ รายชื่อที่ปรึกษาและคณະนักวิจัยโครงการ	ผนวก ฏ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พันโทษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3)	2-31
2.2	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างหลักประกันสิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน	2-37
2.3	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเข้าถึงการมีงานทำและการพัฒนาอาชีพของผู้พันโทษ	2-40
2.4	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พันโทษโดยการมีส่วนร่วมของ หน่วยงานทุกระดับ (Multi-level Governance)	2-42
2.5	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พันโทษ	2-46
2.6	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพปัจจุบัน	2-67
3.1	กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพ	3-1
3.2	กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ	3-4
3.3	วิธีดำเนินการวิจัย/กิจกรรมการวิจัย	3-6
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อย	4-22
4.2	ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และ อาชีพ	4-29
4.3	ข้อมูลทั่วไปของพันโทษ / เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชน	4-32
4.4	เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมภายหลังได้รับการปล่อยตัว ด้านอาชีพ	4-35
4.5	ความพึงพอใจของผู้ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชน และ ภาคเอกชน	4-36
5.1	รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อ ผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการ ให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	5-22
5.2	รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงาน ภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	5-30
5.3	รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมคุมประพฤติกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อ ผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการ ให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	5-38

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5.4	รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	5-45
5.5	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : ระหว่างถูกควบคุมตัว	5-60
5.6	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ	5-65

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
4.1	การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านอาชีพ	4-24
4.2	การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านการศึกษา	4-25
4.3	การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านร่างกาย	4-26
4.4	การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านจิตใจ	4-27
4.5	การรับรู้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการดูแลภายหลัง ได้รับการปล่อยตัว	4-34

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย 1-7
2.1	รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff 2-3
2.2	ภาพจำลองบันไดระดับการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969) 2-9
2.3	นโยบายของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้กระทำผิดและผู้พันโทษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ 2-16
2.4	เห็นชอบแผนรองรับการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและอภัยโทษลดโทษปล่อยตัวปี พ.ศ.2559 2-30
2.5	แนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเครือข่ายภาคสังคม เพื่อช่วยเหลือผู้พันโทษและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ 2-49
2.6	กระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น 2-94
2.7	การทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ 2-96
2.8	ขั้นตอนก่อนการถูกคุมความประพฤติหรือพักการลงโทษ 2-97
2.9	ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติ อ.ส.ค. และผู้ถูกคุมความประพฤติ 2-98
5.1	รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบระหว่างรัฐกับรัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดระหว่างถูกควบคุมตัว 5-20
5.2	รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ ในการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ 5-21
5.3	รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบระหว่างรัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดระหว่างถูกควบคุมตัว และการเชื่อมโยงการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ 5-44
5.4	รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบระหว่างรัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดระหว่างถูกควบคุมตัว 5-58
5.5	รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐกับกับ ชุมชนและภาคประชาสังคมในการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ 5-59

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
3.1	พลตำรวจตรี ณรงค์ ทรัพย์เย็น รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประธานเปิดงานและร่วมระดมความคิดเห็น	3-17
3.2	การระดมความคิดเห็นเพื่อวิพากษ์แบบสอบถามในการวิจัยของกลุ่มที่ 1	3-18
3.3	การระดมความคิดเห็นเพื่อวิพากษ์แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยของกลุ่มที่ 2	3-19
3.4	การระดมความคิดเห็นเพื่อวิพากษ์แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยของกลุ่มที่ 3	3-19
3.5	การสนทนากลุ่มย่อยผู้บริหารผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference)	3-20
3.6	การสนทนากลุ่มย่อยเจ้าหน้าที่ภาครัฐผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference)	3-20
3.7	การสนทนากลุ่มย่อยผู้ประกอบการผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference)	3-21
3.8	การสนทนากลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference)	3-21
3.9	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่	3-22
3.10	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	3-23
3.11	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารของกรมคุมประพฤติ	3-24
3.12	วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษา	3-24
3.13	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	3-26
3.14	ผู้วิจัยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่มูลนิธิ และอาสาสมัครชุมชน	3-26
3.15	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้พันโทช	3-27
3.16	ผู้วิจัยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ	3-27
3.17	ผู้พันโทชตอบแบบสอบถาม ณ สำนักงานคุมประพฤติ	3-28

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาพฤตินิสัย โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นคนดีไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ด้วยเห็นว่าผู้กระทำผิดเหล่านี้ ส่วนใหญ่ยังคงต้องกลับมาใช้ชีวิตและอยู่ร่วมกับคนในสังคมอีกครั้งได้อย่างปกติสุข และเพื่อเป็นการให้โอกาสกับผู้กระทำผิดเหล่านี้ ได้กลับคืนสู่สังคมและนำไปสู่การลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำ อย่างยั่งยืน จึงได้มีแนวคิด Social Reintegration ด้วยการเปลี่ยนผ่านความคิดและวัฒนธรรม เพื่อฟื้นฟูผู้ต้องขังกลับสู่สังคมภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านทักษะการทำงาน การให้โอกาสในการทำงาน การเตรียมพร้อมด้านจิตใจ และสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการกลับสู่สังคมปกติ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันระหว่างประเทศว่าด้วยการปฏิรูปกฎหมายอาญาและนโยบายกระบวนการยุติธรรม (The International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy, 2007) ประเทศแคนาดา โดย เคิร์ต ที กริฟฟิธส์ (Curt T. Griffiths) และคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบูรณาการผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมและการป้องกันอาชญากรรม (The social Reintegration of Offenders and Crime Prevention)” โดยระบุว่า กลยุทธ์สำคัญในการป้องกันอาชญากรรมได้สำเร็จและยั่งยืน การให้ความสำคัญกับการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิด และการพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมของการจัดการเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งโปรแกรมในการช่วยผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมนั้นสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่ม คือ โปรแกรมระหว่างอยู่ในเรือนจำ (Prison based Programs) โปรแกรมเฝ้าระวังช่วงเปลี่ยนผ่าน (Surveillance-based Transition Programs) โปรแกรมความช่วยเหลือช่วงเปลี่ยนผ่าน (Assistance-based Transition Programs) และโปรแกรมบูรณาการเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ (Integrated/Through-care Programs)

โปรแกรมห่วงการดังกล่าวทั้งหมดจำเป็นต้องได้รับการร้อยเรียงกันอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในระยะที่ถูกคุมขังจนกระทั่งถึงระยะที่ได้รับการปล่อยตัวและภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้วด้วย โดยอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานบริการทางสังคมและหน่วยงานสาธารณสุข ครอบครัวผู้กระทำผิด และหน่วยงานในชุมชนอื่นๆ ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อให้ผู้กระทำผิด รวมถึงเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมนั้นจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน โดยต้องยอมรับด้วยว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการเปลี่ยนแปลงผู้กระทำผิดได้โดยลำพัง แต่ต้องอาศัยครอบครัวผู้กระทำผิด ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ในสังคมเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ รวมถึงเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวนี้ ชุมชนนับเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำเนินกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และถือเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องภายหลังจากที่ผู้กระทำผิดได้ออกจากเรือนจำ หรือศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชนมาแล้ว ทั้งนี้ โดยอาศัยทรัพยากรในชุมชน (Community Resource) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ทั้งนี้ สำหรับประเทศไทยในทางปฏิบัติยังมีกระบวนการในการอาศัย

ทรัพยากรในชุมชนสำหรับการปฏิบัติในส่วนขั้นตอนการสงเคราะห์หลังปล่อย รวมถึงรูปแบบ แนวทาง และวิธีการที่ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้โอกาสหรือให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ รวมถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนค่อนข้างน้อย ซึ่งคาดว่าหากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรเอกชนเข้ามารองรับภารกิจนี้อย่างจริงจัง จะเป็นส่วนสำคัญที่จะลดปัญหา การกระทำผิดซ้ำได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำ ซึ่งเป็นปัญหา ที่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของประชาชน จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำขึ้น ซึ่งเป็นการวิจัยในลักษณะของชุดโครงการวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา และแก้ปัญหาได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ ประกอบด้วย 5 กรอบวิจัย ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบ จำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพ 2) การพัฒนากระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ที่มีประสิทธิภาพ 3) การประเมินผลโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการพัฒนากระบวนการติดตาม หลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ 4) การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย และกลไกการป้องกันการกลับมา กระทำผิดซ้ำ และ 5) การพัฒนามาตรการทางสังคม เพื่อป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ ซึ่งการศึกษา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิด กลับคืนสู่สังคมนี้ เป็นโครงการวิจัยหนึ่งในกรอบการวิจัยการประเมินผลโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการพัฒนากระบวนการติดตามหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ หรือแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้ โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม โดยมุ่งเน้นกลุ่มตัวอย่างผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมคดีเป็นสำคัญ เนื่องจากปัจจุบันมีผู้กระทำความผิดและกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดีจำนวนมากที่สุด ดังนั้น หากมีการ พัฒนารูปแบบหรือแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และ ภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมในรูปแบบที่เหมาะสมแล้ว จะนำไปสู่การ ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมคดีได้ อันจะส่งผลให้อัตราการกระทำผิดซ้ำ ในภาพรวมของ ประเทศลดลงอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการ ตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึง การศึกษานโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัด ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และ อาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและ ภาคเอกชนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)

2.3 เพื่อพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหา การกระทำผิดซ้ำ

3. ขอบเขตในการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษานโยบาย รูปแบบ และแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ รวมถึงปัญหาอุปสรรค
ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน
ในปัจจุบัน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม โดยมีประเด็นของเนื้อหาที่จะทำการศึกษา ดังนี้

1) บทบาทของส่วนราชการ ผู้ประกอบการ และชุมชน ที่ดำเนินการตามระเบียบ
หรือกฎหมายกำหนดไว้ในการดูแลภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา
และอาชีพ

2) แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและ
ภาคเอกชนในการให้ความช่วยเหลือที่เน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

3) ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

4) นโยบาย รูปแบบ และแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

5) นโยบาย รูปแบบ และแนวทางในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

6) แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย
จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

7) แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างถูกควบคุมตัว

8) แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษภายหลังพ้นโทษ

9) ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม

3.1.2 ศึกษาแนวคิด รูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของ
ภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

1) แนวคิด หลักการ นโยบาย รูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
ต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของ 3 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

2) ข้อเปรียบเทียบ จุดแข็ง จุดอ่อนของไทยในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของ
ภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน

3) ประเด็นที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของ
ภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย

3.1.3 ศึกษาแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและ
ภาคเอกชนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)

1) แนวคิด หลักการปฏิบัติ เทคนิค วิธีการปฏิบัติ และการเข้าถึงจิตใจของ
ผู้ต้องขัง จาก Best Practice เพื่อนำมากำหนดนโยบาย รูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการ
ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

2) ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกลับตนเป็นคนดีต่อสังคม

- 3.1.4 ความต้องการและความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ
- 1) แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ
 - 2) รูปแบบและแนวทางที่ต้องการให้ภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด เน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ
 - 3) ความต้องการและการขอความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ
 - 4) ความคิดเห็นและความพึงพอใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน

3.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานอัยการ ศาล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3.2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 140 คน และกลุ่มเป้าหมายจากการสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 80 คน คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ให้ข้อมูล (Key Informant) ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) มีประสบการณ์ในการบริหาร จัดการ ดูแล ควบคุม กำหนดนโยบาย กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ และโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) มีประสบการณ์ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างอยู่ในการควบคุมของหน่วยงานภาครัฐ
- 4) มีประสบการณ์ในการให้การดูแล ช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ ผู้พ้นโทษระหว่างอยู่ในสังคม
- 5) ผู้กระทำความผิดซึ่งปัจจุบันได้พ้นโทษแล้ว และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
- 6) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังซึ่งมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

3.2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษ จำนวน 433 คน
- 2) ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมุ่งเน้นผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขัง จำนวน 353 คน

4. นิยามศัพท์สำหรับการวิจัย

4.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หมายถึง บทบาทและการดำเนินงานและความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ โดยเป็นการช่วยเหลือและปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดใน 2 ช่วงเวลา ได้แก่ 1) ระหว่างที่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัว เป็นการช่วยเหลือผ่านกิจกรรม โปรแกรมบำบัดฟื้นฟู พฤตินิสัยตั้งแต่จุดเริ่มต้น คือ การเข้าสู่เรือนจำ และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการคืนคนดีกลับสู่สังคมและลดปัญหาอาชญากรรม 2) การช่วยเหลือหลังพ้นโทษ โดยมีกรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงานภาครัฐหลักในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ร่วมกับภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการช่วยเหลือ และดูแลผู้พ้นโทษให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นใจได้ว่าจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

4.2 ผู้บริหารหน่วยงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงของภาครัฐที่มีประสบการณ์ในการบริหาร จัดการ ดูแล ควบคุม กำหนดนโยบาย กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ และโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิดของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.3 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับผู้ชำนาญการและผู้ปฏิบัติที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย มีประสบการณ์ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างอยู่ในการควบคุมของหน่วยงานภาครัฐของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.4 ผู้กระทำความผิด หมายถึง ผู้ที่ได้รับคำสั่งคุมความประพฤติ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบันในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษ

4.5 ผู้พ้นโทษ หมายถึง ผู้ที่เป็นเด็กและเยาวชน และผู้ใหญ่ที่พ้นโทษมาแล้วและอยู่ในช่วงระหว่างปรับตัวเพื่อกลับตนเป็นคนดีของสังคม ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติในสังคมได้

4.6 ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของบริษัท ห้างร้าน ห้างหุ้นส่วน โรงงาน และสถานประกอบการของเอกชนที่เคยมีประสบการณ์ในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน และเคยมีประสบการณ์ในการให้ความดูแล ช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ผู้พ้นโทษระหว่างทำงานและอยู่ในสังคม

4.7 ชุมชน และภาคประชาสังคม หมายถึง มูลนิธิ ผู้นำชุมชน ประชาชนที่อยู่ในชุมชนต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์ในการให้ความดูแล ช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ผู้พ้นโทษระหว่างทำงานและอยู่ในสังคม

4.8 กรณีศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best practice) หมายถึง กิจกรรม โครงการ หรือการดำเนินงานที่มีลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับเอกชน และภาครัฐกับชุมชน หรือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่างการถูกควบคุม และหลังการพ้นโทษ โดยแสดงให้เห็นถึงวิธีการและแนวทางการปฏิบัติ/ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี ว่าด้วยเรื่องการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ. 2559 โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก Best Practice ไว้ดังนี้

4.8.1 มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระหว่างการถูกควบคุม โดยมีกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานหลักในการร่วมดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งร่วมมือกับเอกชน และชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ ระยะที่ 2 การดูแล อนุเคราะห์ ช่วยเหลือผู้พ้นโทษหลังได้รับการปล่อยตัว โดยมีกรมคุมประพฤติ เป็นหน่วยงานหลักในการร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานภาคเอกชน และชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระหว่างการควบคุมถึงหลังการพ้นโทษ

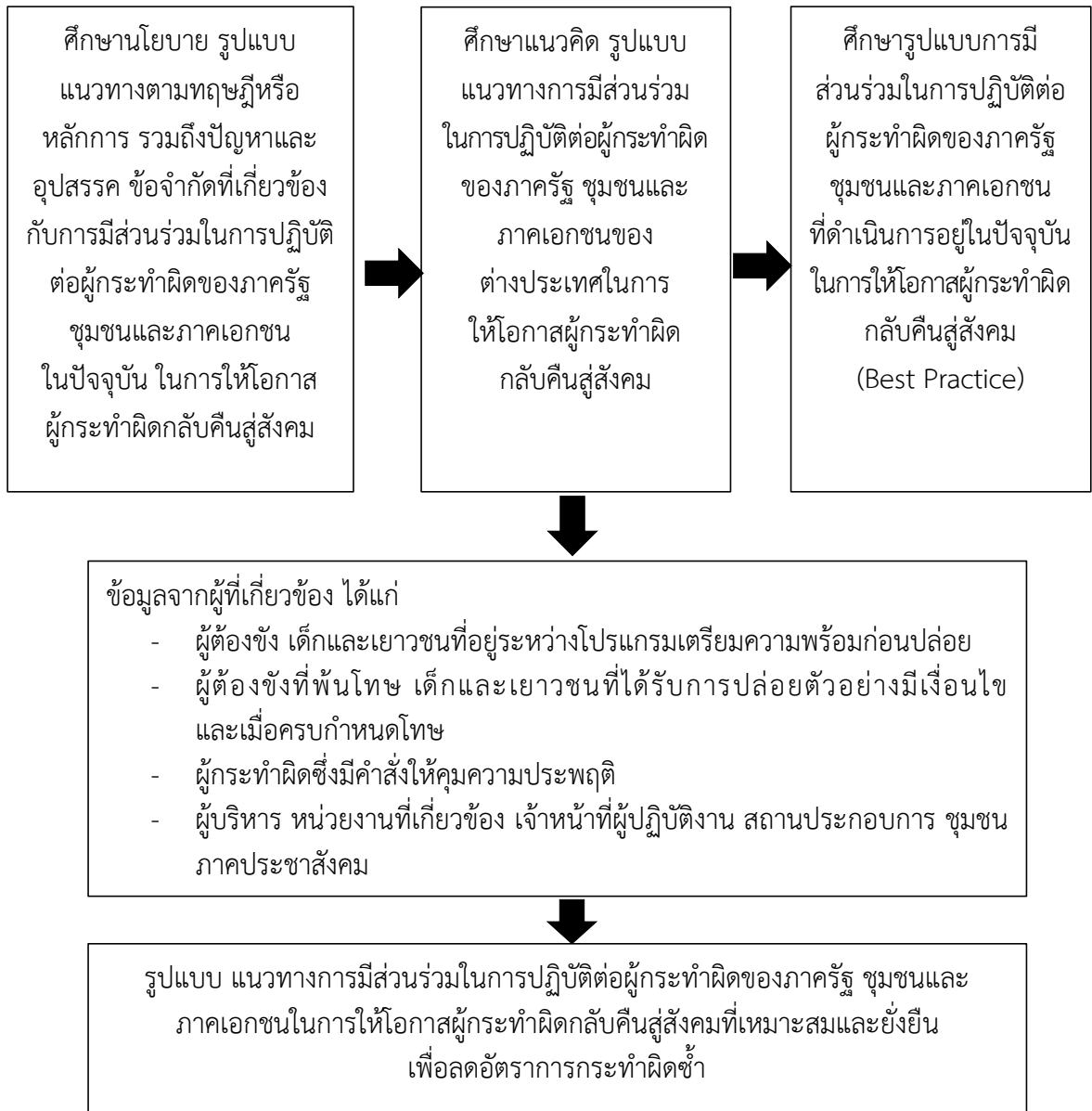
4.8.2 มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อบำบัด ฟื้นฟู แก้ไข ผู้กระทำความผิด และช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่เป็นรูปธรรมใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

4.8.3 มีการติดตามประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการ และได้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม คือ มีจำนวนผู้ต้องขัง / ผู้พ้นโทษ / เด็กและเยาวชน ที่ประสบความสำเร็จ เช่น มีงานทำ ได้ศึกษาต่อ หรือได้ฝึกอาชีพในหน่วยงานเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมหลังการพ้นโทษ

4.8.4 มีการสร้างกลไกความร่วมมือ เช่น ข้อบังคับ หรือการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังและเด็กและเยาวชนขณะที่อยู่ในการควบคุม และหลังจากพ้นโทษแล้ว หรือมีการดำเนินงานด้วยความตระหนักถึงการร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยไม่ได้มีข้อตกลงที่เป็นเอกสารสัญญาข้อตกลง

5. กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และขอบเขตในการศึกษาวิจัย และเพื่อให้ได้ผลการศึกษาตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมที่เหมาะสมและยั่งยืน

6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นโยบาย และแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ รวมถึงได้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

6.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการแก้ไขข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมไว้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. บทบาทของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพปัจจุบัน
4. นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม
5. แนวคิด/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (อ้างถึงใน วิวรรณ บรรจงช่วย, 2551) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือกระบวนการที่รัฐบาลส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ

- 1) ร่วมศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน
- 2) ร่วมคิดสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
- 3) ร่วมกำหนดนโยบายหรือแผนงานโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
- 4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
- 6) ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน

7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8) ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป
อรรถัย ก๊กผล (2552) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง

ลิส (Lisk, 1985) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจ และต้องครอบคลุมทัศนคติความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

วิลเลียม (Erwin, 1976 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารางกุล, 2550, น. 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนในการแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หรือดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์ต่างๆ จากกิจกรรมนั้นๆ ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ไปจนถึงกลุ่มบุคคล เช่น สถานประกอบการ มูลนิธิ หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนทั่วไปได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทางบำบัดฟื้นฟู ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และให้โอกาสทางด้านการศึกษา และอาชีพเพื่อสร้างรายได้ผู้ต้องขัง/ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนระหว่างที่อยู่ในการควบคุมและหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะในคดียาเสพติดซึ่งมีผู้กระทำความผิดปริมาณมากและส่วนใหญ่จะเป็นคดีที่มีการกระทำความผิดซ้ำมากกว่าคดีอื่นๆ

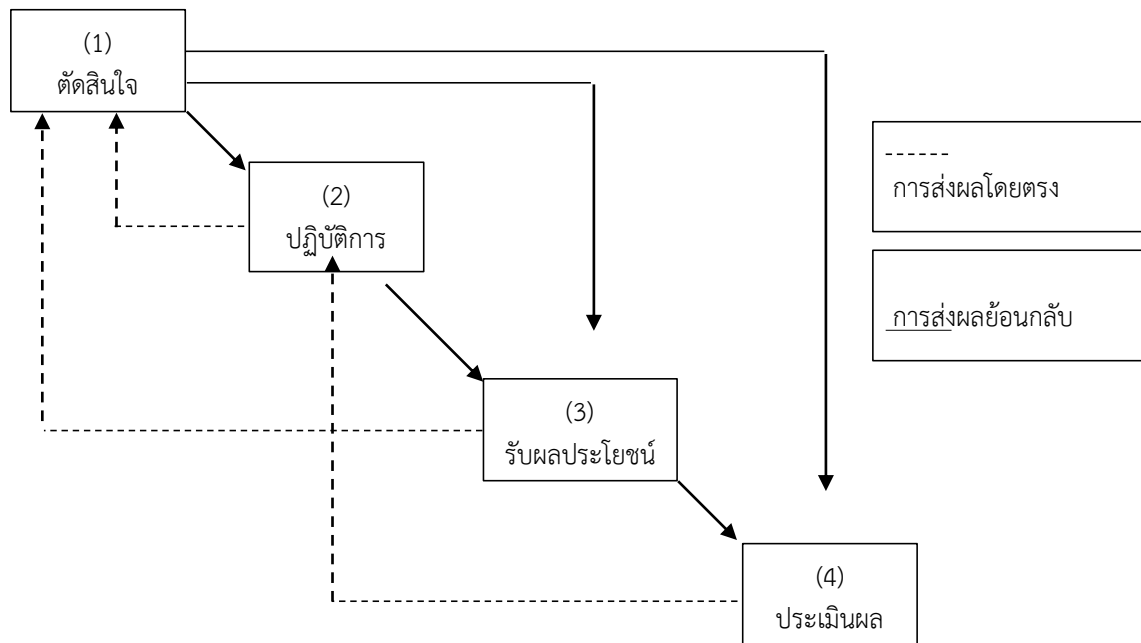
1.2 ขั้นตอนและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen and Uphoff (1981) และศรีปริญญา ฐประจ่าง (2551) มาดำเนินการทบทวนให้สอดคล้องกับการช่วยเหลือและปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ดังนี้

Cohen and Uphoff (1981) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis)
- ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision Making)
- ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (Implementation)
- ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ (Benefits)
- ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1981) สรุปได้ดังแผนภาพที่ 2.1 ที่แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นการตัดสินใจมีความสำคัญมากสาเหตุว่าการตัดสินใจจะส่งผลต่อการปฏิบัติการ และการปฏิบัติการจึงมีผลต่อไปยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผลโดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย

แผนภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff

ศรีปริญา รูปกระจ่าง (2551) ระบุขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การร่วมสำรวจข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การร่วมวางแผนงาน ขั้นตอนที่ 3 การร่วมดำเนินการตามแผนงาน ขั้นตอนที่ 4 การร่วมติดตามผลงาน และขั้นตอนที่ 5 การร่วมรับผลประโยชน์ กล่าวคือ ร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งผลกระทบทางลบและทางบวก

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์การสหประชาชาติ และ Macda (1982) มาดำเนินการทบทวนให้สอดคล้องกับการช่วยเหลือและปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมสรุปไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง โดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเอง เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการกระทำที่มิได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา

รูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลในระยะยาวและจะเป็นผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

Macda (1982) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมแบบแข่งขัน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การริเริ่ม การติดตามในกระบวนการกำหนดความต้องการ และเข้าร่วมกิจกรรมดำเนินงานสนใจในผลของการดำเนินงานพัฒนา นั้น ๆ

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบไม่แข่งขัน หมายถึง การที่ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของการกำหนดแผนและนโยบาย ไม่สนใจผลของการกระทำในกิจกรรมด้วย

รูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการจำยอมหรือถูกบังคับโดยสภาพแวดล้อม บุคคลหรือธรรมชาติ ซึ่งการมีส่วนร่วมลักษณะนี้จะเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

กล่าวโดยสรุป ขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนจากแนวคิดของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ มีความคล้ายคลึงกันโดย Cohen and Uphoff (1981) และ ศรีปริยญา ฐประจ่าง (2551) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ขั้นตอนเหมือนกัน ซึ่งข้อดี คือ ผู้มีส่วนร่วมสามารถเข้าร่วมได้ในทุกระดับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่างๆ สำหรับรูปแบบของการมีส่วนร่วมขององค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) และ Macda (1982) มีความคล้ายคลึงกันเช่นกัน เช่น การมีส่วนร่วมแบบสมัครใจ หรือการบังคับให้เข้าร่วม รวมไปถึงการมีส่วนร่วมแบบถูกเชิญชวนโดยไม่มีการแข่งขันกัน ข้อดีของรูปแบบการเข้าร่วม จะทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วม และสามารถกำหนดกิจกรรมสำหรับผู้เข้าร่วมได้ โดยแนวคิดของนักวิชาการทั้ง 4 ท่าน สามารถนำมาออกแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดได้ เช่น ถ้าหากมีการเข้าร่วมการช่วยเหลือผู้กระทำผิดแบบสมัครใจและไม่ต้องแข่งขันกันเพื่อทำประโยชน์หรือผลประโยชน์ จะทำหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพสามารถจัดกิจกรรมโดยยึดผู้กระทำผิดเป็นหลัก เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้ผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรม แต่ถ้าหากการเข้าร่วมกิจกรรมเกิดจากการบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมอาจจะทำให้เกิดผลเสียแก่องค์กรได้ ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิดระหว่างการถูกควบคุมและหลังพ้นโทษ ควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานภาครัฐด้วยความสมัครใจ

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศไว้ดังนี้

รีดเดอร์ (Reeder, 1974) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

- 1) การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
 - 2) มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
 - 3) เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน
 - 4) ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
 - 5) ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่า จะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังขอปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
 - 6) การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควรกระทำเช่นนั้น
 - 7) การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
 - 8) นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
 - 9) โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส
 - 10) ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น
 - 11) การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขารับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น
- เดวิสและนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1985) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้
- 1) ลักษณะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร หากองค์กรมีโครงสร้างใหญ่ ขั้นตอนการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการ จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม
 - 2) นโยบายองค์กรที่ขาดความชัดเจน จะทำให้บุคลากรไม่แน่ใจเป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติ จึงเกิดความลังเลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม
 - 3) ภาวะผู้นำ ซึ่งถ้าหากว่าผู้นำเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ไม่มีศักยภาพ ไม่มีความก้าวหน้า ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน งานจะสำเร็จได้ต้องควบคุม ภาวะผู้นำประเภทนี้จะเป็อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้
 - 4) ลักษณะงาน ซึ่งหากว่างานที่สามารถทำได้ด้วยตัวเอง เช่น งานในห้องทดลอง ลักษณะงานเช่นนี้จะทำให้บุคลากรไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 5) ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ระดับการศึกษา วิชาชีพ โดยถ้าหากบุคลากรที่มีระดับการศึกษาที่สูงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ก็จะแสวงหาการมีส่วนร่วมมากกว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และหน้าที่ความรับผิดชอบที่น้อยกว่าด้วย
- องค์การอนามัยโลก (World Health Organization อ้างถึงใน ยูพิน ระพีพันธุ์, 2544, น. 21 - 22) เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใด
กิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่น ๆ นั้น มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ

(1) การมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่อง
การกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

(2) การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจ
เป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมาก
จะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา แต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้
เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับดังที่คาดคิดเอาไว้ เนื่องจาก
การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมิได้จัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน
กฎระเบียบ แบบแผน เป็นต้น ดังนั้น ปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามา
มีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

(1) เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนา
รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนก็ได้

(2) ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของ
ตนเองได้

(3) กำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน

3) ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมา
ในกิจกรรมหนึ่ง ๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการ
หรือผลประโยชน์ของกิจกรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์
(2527, น. 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

(1) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชน
มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

(2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้
ประชาชนมีส่วนร่วมทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

(3) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับ
ให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ

พัทยา สายหู (2529 : น. 246) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้

(1) ปัจจัยที่เป็นลักษณะของโครงการ เช่น โครงการที่ประชาชนต้องการ

(2) ปัจจัยที่มีลักษณะของชาวบ้านเอง เช่น ขยันขันแข็ง สามัคคี มีผู้นำดี

(3) ปัจจัยที่มาจากทางราชการ เช่น ถือเป็นโครงการสำคัญ มีงบประมาณเหลือ
เพียงพอ มีเจ้าหน้าที่วิชาการสนับสนุน

(4) ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ เช่น การคมนาคมสะดวก วัสดุพร้อม เป็นต้น

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : น.170) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้

- (1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย
- (2) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- (3) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์
- (4) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความสามัคคีจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนหรือภาคเอกชนควรได้รับประโยชน์หรือสิ่งที่ดีในเชิงบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมช่วยเหลือ ให้โอกาสผู้กระทำความผิด / ผู้พ้นโทษ / เด็กและเยาวชน คือ การลดหย่อนภาษีให้กับบริษัท ห้างร้าน โรงงาน และสถานประกอบการต่างๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการลดหย่อนภาษีในการจ้างงานให้กับผู้พ้นโทษ ซึ่งถือว่าผู้ประกอบการหรือภาคประชาชนก็จะได้ผลประโยชน์จากการช่วยเหลือสังคมเช่นกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวและการขับเคลื่อนระดับเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เช่นกัน

1.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Sherry R. Arnstein (1969) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ถือเป็นอำนาจประเภทหนึ่งของประชาชนและเป็นกระบวนการการจัดสรรอำนาจ (Redistribution of power) โดยส่งเสริมให้ประชาชนผู้ไร้ซึ่งอำนาจ (The Have-Nots) ที่มักไม่มีโอกาส ถูกกีดกัน หรือถูกแยกออกจากระบบราชการทางการเมืองและเศรษฐกิจทั้งหลายให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการดังกล่าว กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ให้ประชาชนซึ่งไร้ซึ่งอำนาจสามารถกำหนดแนวทางในการรับรู้และแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร การกำหนดเป้าหมายและนโยบายสาธารณะ การจัดสรรค่าใช้จ่ายรายได้ภาษีอากร การดำเนินงานกิจกรรมและโครงการต่างๆ และการเปิดเผยและการกระจายผลประโยชน์ ทั้งนี้ ตามแนวคิดดังกล่าว ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็นทั้งหมด 8 ระดับ ดังต่อไปนี้

1) ระดับความถูกจัดการได้ (Manipulation) กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในรูปแบบต่างๆ เช่น คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการตรวจสอบ ฯลฯ เปรียบเสมือน “ตรายาง” ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างหรือแสวงหาการสนับสนุน แทนที่จะเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ลำดับขั้นต่ำสุดของขั้นบันไดแห่งการมีส่วนร่วมนี้แสดงถึงการบิดเบือนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนให้กลายเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือนโยบายของผู้มีอำนาจ

2) ระดับการบำบัดรักษา (Therapy) จากการทดลองพฤติกรรมกลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ความไร้ซึ่งอำนาจ (The Powerless) เปรียบเสมือนความเจ็บป่วยทางจิตใจ ภายใต้สมมติฐานนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการกิจกรรมอย่างเข้มข้นจึงเป็นสาเหตุของความเจ็บป่วยแต่อย่างไร

3) ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ และทางเลือกนโยบายต่างๆ แก่ประชาชนถือเป็นครั้งแรกของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม จุดเด่นของการมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือ การส่งต่อข้อมูลทางเดียว (One Way Flow Information) โดยไม่ได้มีช่องทางสำหรับการตอบสนองความต้องการหรือการให้อำนาจแก่ประชาชนในการต่อรองแต่อย่างใด ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับมักอยู่ในขั้นตอนท้ายสุดของการวางแผนแล้ว ประชาชนแทบไม่มีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ สื่อสารมวลชน เอกสารสรุปแผนงาน/โครงการ โปสเตอร์และการให้ข้อมูลตามการร้องขอต่างๆ เป็นต้น

4) ระดับการปรึกษาหารือ (Consultation) การชักชวนให้ประชาชนออกมาแสดงความคิดเห็น เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมชุมชน การทำประชาพิจารณ์ ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวเป็นวิธีการ เชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วม โดยสามารถวัดผลออกเป็นเชิงปริมาณได้ เช่น จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมการประชุม จำนวนเอกสารที่แจกออกไป จำนวนแบบสอบถามที่ประชาชนตอบ

5) ระดับการปลอบใจ (Placation) ประชาชนเริ่มที่จะมีอิทธิพล แต่ยังคงอยู่ภายใต้สถานะของการทำให้ประชาชนตระหนักถึงความชอบธรรมของภาครัฐ (Tokenism) อยู่ กล่าวคือ ประชาชนสามารถให้คำปรึกษาหรือเข้าร่วมในกระบวนการวางแผนได้อย่างไม่มีขอบเขต แต่การตัดสินใจในขั้นสุดท้ายยังเป็นดุลยพินิจของผู้มีอำนาจที่สามารถนำเอาคำปรึกษาหรือคำแนะนำของประชาชนมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการปลอบใจขึ้นอยู่กับ (1) คุณภาพความช่วยเหลือทางเทคนิค ระหว่างที่ประชาชนจัดลำดับนโยบาย (Policy Prioritization) และ (2) ระดับการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนเพื่อกดดันให้ผู้มีอำนาจรับฟังและตัดสินใจ ตามการจัดลำดับความสำคัญของนโยบายที่พวกเขาได้เสนอให้ไป

6) ระดับความร่วมมือ (Partnership) อำนาจถูกจัดสรรผ่านการต่อรองระหว่างประชาชนกับผู้ที่มีอำนาจ ทั้งสองฝ่ายมีความรับผิดชอบในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกัน ภายใต้รูปแบบของคณะกรรมการนโยบายร่วม (Joint Policy Boards) คณะกรรมการวางแผน รวมทั้งคณะกรรมการแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ

7) ระดับอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power) ประชาชนสามารถมีบทบาทนำในการตัดสินใจวางแผนและดำเนินการตามแผนงานต่างๆ กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อแก้ไขปัญหาหรือความต้องการของประชาชน โดยไม่รอให้ถึงกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลนโยบายแต่อย่างใด

8) ระดับการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) : ประชาชนได้รับการประกันว่านโยบายและการบริหารแผนงานหรือโครงการใดๆ ก็ตามที่มีส่วนร่วมนั้นจะเป็นไปในทิศทางที่ประชาชนต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งยังสามารถต่อรองข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่มีใครสามารถมาเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเหล่านั้นได้ภายหลัง ดังแสดงในแผนภาพที่ 2.2

8.ชั้นควบคุมโดยประชาชน Citizen Control
7.ชั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน Delegated Power
6.ชั้นเป็นหุ้นส่วน Partnership
5.ชั้นให้แสดงความคิดเห็น Placation
4.ชั้นปรึกษาหารือ Consultation
3.ชั้นให้ข้อมูลข่าวสาร Informing
2.ชั้นชี้แจง Therapy
1.ชั้นถูกจัดกระทำ Manipulation

แผนภาพที่ 2.2 ภาพจำลองบันไดระดับการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969)

Arnstein (1969) ได้สรุปอำนาจการตัดสินใจเป็นเกณฑ์ในการบอกระดับการมีส่วนร่วม โดยเป็นบันได 8 ชั้น และใน 8 ชั้น จัดเป็น 3 ประเภทดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม
- 2) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี
- 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ในบันได 8 ชั้น แต่ละชั้นมีรายละเอียดดังนี้

บันไดชั้นที่ 1 ชั้นจัดฉากเป็นการแสดงบทบาทในกิจกรรมหนึ่งๆ เพื่อให้คนรู้จัก

บันไดชั้นที่ 2 เป็นการบำบัดรักษาเป็นพฤติกรรมที่ผู้นำมุ่งหวังที่จะให้ทุกคนเชื่อฟัง

บันไดชั้นที่ 3 ชั้นแจ้งข่าวสารผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามซักถามได้เพียงเล็กน้อย

บันไดขั้นที่ 4 ชั้นให้คำปรึกษาผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามแสดงความคิดเห็น
บันไดขั้นที่ 5 ชั้นปลอบใจเป็นลักษณะที่ผู้นำทำที่ทว่าเห็นด้วยกับผู้ตาม
บันไดขั้นที่ 6 ชั้นเป็นหุ้นส่วนเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ
บันไดขั้นที่ 7 ชั้นมอบอำนาจ ผู้บริหารมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติงานมีอำนาจแทนตน
บันไดขั้นที่ 8 ชั้นควบคุมโดยประชาชนเป็นลักษณะที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามา
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหารอย่างแท้จริง

ซึ่งสามารถเรียกได้ว่า

บันไดขั้นที่ 1 -2 เป็นขั้นการมีส่วนร่วมเทียม

บันไดขั้นที่ 3 -5 เป็นขั้นการมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี คือมีส่วนร่วมในบางเรื่องเท่านั้น

บันไดขั้นที่ 6 -8 เป็นขั้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด

นอกจากนี้ International Association of Participation (2006) หรือเรียกว่า IAP2
คือสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้กล่าวถึงตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนโดยนำเสนอการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ขั้น ซึ่งเป็นตามหลักการ
เดียวกับของ Arnstein คือ ยิ่งสูงขึ้นยิ่งสะท้อนอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือ
ตัดสินใจมากขึ้นด้วย จำแนกได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนสูงที่สุด
เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามผล
การตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่รู้จักกันดีคือ การลงประชามติ หรือสภามือเมือง การมี
ส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยอมรับ
อำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือ ชุมชนอย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรส่วนท้องถิ่น
ต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจด้วยตัวเอง อาทิ ข้อมูลที่ครอบคลุม
เพียงพอ การเสริมทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพ การใช้
การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

2) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทของประชาชน
ในระดับสูง โดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ
ฉะนั้น ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการ มีส่วนร่วม
ในขั้นนี้เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจ
ที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม
เพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรตัดสินใจด้วย ไม่ใช่เพียงให้ความคิดเห็น
ต่อองค์กรตัดสินใจ

3) การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชน
มีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็น
ของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่างๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับ
การมีส่วนร่วมในระดับการร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะ
เป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่าง
เทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช้มาก อาทิ การประชุมเชิงปฏิบัติการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน เป็นต้น

4) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชน
มีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ เทคนิคการมีส่วนร่วม
ในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่
มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

5) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับ
ต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบว่าจะเกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบันการที่ภาครัฐ
ตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชนและแจ้งให้ประชาชนทราบ แต่ในขณะเดียวกันจำเป็นต้อง
ตระหนักว่า ไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่
สำคัญมาก ซึ่งรัฐจะต้องให้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

สรุป จากทฤษฎีการมีส่วนร่วมในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมสามารถนำมาประยุกต์
ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ ตามมติ
คณะรัฐมนตรีที่ว่าด้วยเรื่องการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์
ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ. 2559 โดยการนำมาตรการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้ชุมชน
เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด รวมทั้งกลไกในการขับเคลื่อนมาตรการการแก้ไข
ฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน ระดับที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วม
ได้ตามหลักทฤษฎี คือ ระดับบันไดขั้นที่ 6 - 8 เป็นขั้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เป็นระดับ
ที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ขั้นที่ 6 คือการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) โดยการให้ภาคเอกชน
และชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างถูก
ควบคุมและหลังการพ้นโทษ และขั้นที่ 7 ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (Delegated Power) โดยให้
อำนาจกับภาคเอกชน และชุมชน ในการมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกกิจกรรมการฝึกอบรมและ
ฝึกทักษะด้านต่างๆ ให้กับกระทำความผิด และขั้นที่ 8 ขั้นควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) คือ
การดำเนินการช่วยเหลือผู้พ้นโทษหลังการถูกปล่อยตัว โดยให้ภาคชุมชนเป็นผู้กำหนดและลงมือปฏิบัติ
เองโดยไม่มีภาครัฐเข้ามามีอำนาจสั่งการ

1.5 การดำเนินงานโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระบวนการยุติธรรม

ในสังคมประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมถือเป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่ง หมายถึง
การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาลตามวิถีทาง
ประชาธิปไตย เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น สำหรับกิจกรรม
ของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประการ คือ จับกุม สอบสวน ตัดสิน และลงโทษ นั้น
ประชาชนต่างเข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งที่เป็นทางการตามบัญญัติแห่งกฎหมาย และทั้งที่ไม่เป็นทางการ
ซึ่งเกิดจากการสร้างแบบแผนด้านบริหารของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้น ๆ ที่มุ่งหมาย
ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการบริหารในกิจกรรมของตน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ
ในทุกภาคส่วนกระทรวงยุติธรรม จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อบูรณาการแก้ไข ติดตามดูแล

ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยกำหนดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานในลักษณะบูรณาการการทำงานร่วมกัน พร้อมทั้งมีมาตรการเพื่อเป็นแนวทางในการประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานได้อย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน (กระทรวงยุติธรรม, 2559) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

มาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชนระดับหน่วยงาน เป็นแนวทางการบูรณาการความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ในภารกิจคืนคนดีสู่สังคมในกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ถูกคุมประพฤติที่ศาลสั่งคุมความประพฤติเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก รวมถึงผู้พ้นภาระในการรายงานตัว พ้นการคุมความประพฤติ ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ้นโทษจำคุกและได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวโดยไม่มีเงื่อนไขในการรายงานตัว ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

1) มาตรการบำบัดฟื้นฟูสมรรถนะผู้ติดยาเสพติดและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยมีเนื้อหาการมอบหมายงานตามภารกิจของหน่วยงานที่สำคัญ ดังนี้

(1) มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข และกรุงเทพมหานคร มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการในเรื่องการตรวจสภาพร่างกายและภาวะจิตใจของผู้กระทำความผิดทุกกลุ่ม ตามที่ได้รับ การประสานงานจากสำนักงานคุมประพฤติ หรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว หากจำเป็นต้องรักษาพยาบาลให้รับตัวผู้นั้นไว้ในสถานพยาบาลหรือส่งต่อสถานพยาบาลที่เหมาะสม พร้อมทั้งอบรมองค์ความรู้ด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้แก่บุคลากรของสถานที่ เพื่อบำบัดฟื้นฟูในสถานที่ เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว และกำหนดให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือศูนย์บริการสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิดทุกกลุ่ม

(2) มอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และกรุงเทพมหานคร มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการในเรื่องให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด และสภาพชุมชนที่ผู้กระทำความผิดพักอาศัย รวมทั้งมีส่วนร่วมดูแลให้การช่วยเหลือในการสอดส่องดูแลผู้กระทำความผิดทุกกลุ่ม

(3) มอบหมายให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ให้ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประสานดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ด้านการศึกษาหรือด้านการประกอบอาชีพ

2) มาตรการการดูแลช่วยเหลือ สร้างงานสร้างอาชีพ โดยมีเนื้อหาการมอบหมายงานตามภารกิจของหน่วยงานที่สำคัญ ดังนี้

(1) มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และกรุงเทพมหานคร มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ให้ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประสานดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดทุกกลุ่ม เพื่อให้ได้รับบริการสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นเหมาะสมและทั่วถึง รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว

(2) มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ให้ดำเนินการประสานดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดทุกกลุ่ม เพื่อให้ได้รับบริการด้านการศึกษาที่จำเป็น เหมาะสมและทั่วถึง

3) มาตรการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยมีเนื้อหาการมอบหมายงานตามภารกิจของหน่วยงานที่สำคัญ ดังนี้

(1) มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และกรุงเทพมหานคร สนับสนุนให้ภาคประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน

(2) มอบหมายให้กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ให้ดำเนินการตามมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน รวมทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลไกการบูรณาการในระดับพื้นที่

กลไกในการขับเคลื่อนมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน จะมุ่งเน้นการบริหารจัดการด้วยรูปแบบบูรณาการในระดับหน่วยงาน โดยดำเนินการผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2549 มาตรา 6 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ และมอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรมจัดทำแผนงบประมาณเชิงบูรณาการตามยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของภาครัฐในการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชนจะต้องดำเนินไปแบบองค์รวม คือ ร่วมกันบูรณาการทุกภาคส่วน เนื่องจากเมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษออกไปอยู่ในสังคมแล้วย่อมเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน ดังนั้น การให้โอกาสกลุ่มคนเหล่านี้ในการกลับคืนเป็นคนดีและทำตามระเบียบของสังคมได้นั้น ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันดูแลติดตาม และให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะแน่ใจว่าจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

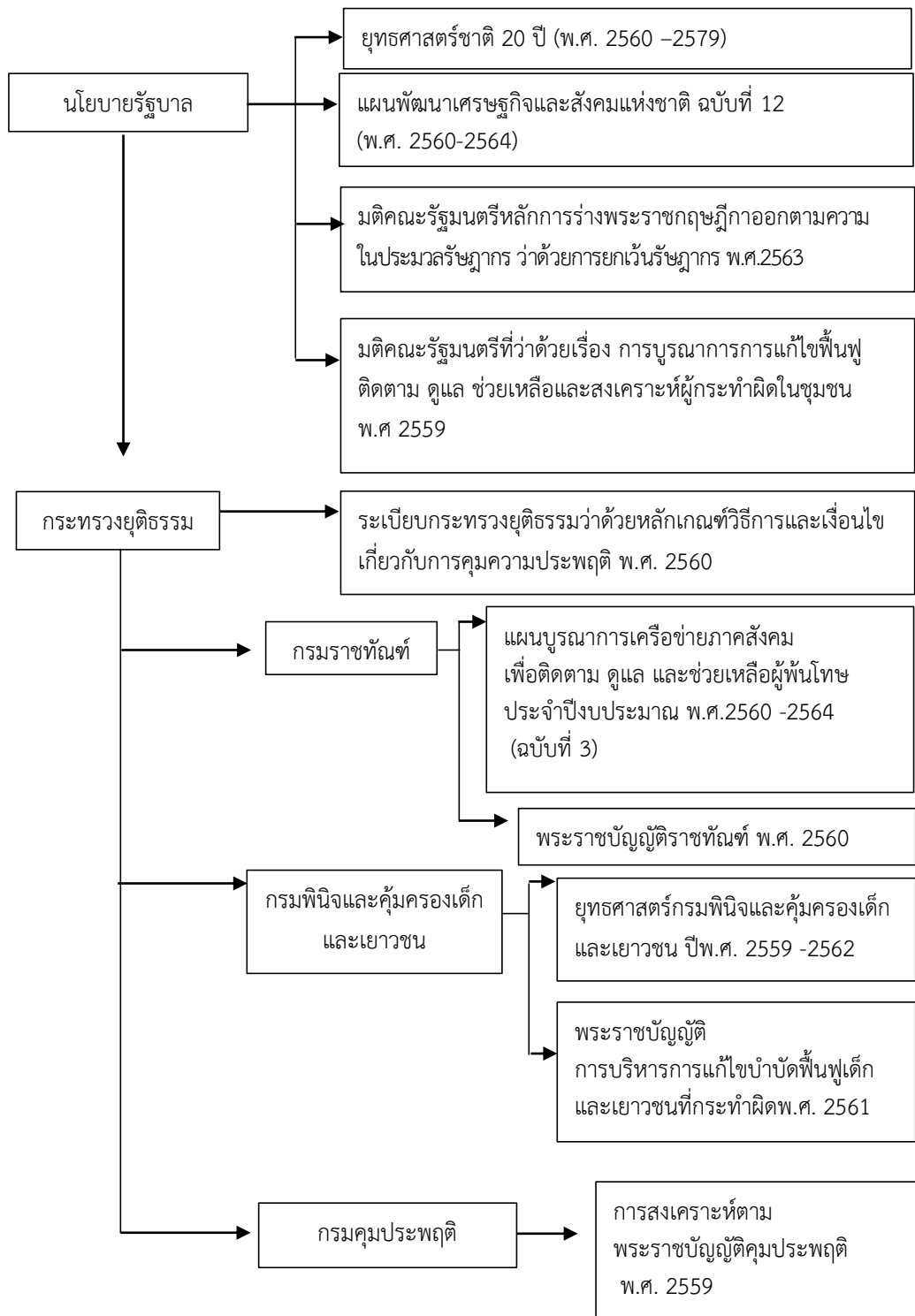
จากการศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วม จำนวน 6 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) ความหมายของการมีส่วนร่วม 2) ขั้นตอนและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม 4) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดโทษทางเลือกเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และ 6) วงจรการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งระหว่างการถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษ ในการวิจัยครั้งนี้ได้

ศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในระดับปัจเจก ระดับชุมชน และระดับองค์กร เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐในการช่วยเหลือและให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่ไพรตน์ เตชะรินทร์ (2527) อ้างถึงใน วิรวรรณ บรรจงช่วย (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือกระบวนการที่ รัฐบาลส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของ รัฐ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐหมายถึง กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชน และหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น เป็นความร่วมมือทั้งในระดับรัฐกับรัฐ รัฐกับชุมชน รัฐกับเอกชน ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อบำบัดฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ ให้การศึกษา และการฝึกอาชีพ สำหรับขั้นตอนและ รูปแบบที่จะเข้ามามีส่วนร่วมควรเป็นรูปแบบที่สมัครใจเข้ามา โดยไม่มีการบังคับและเข้ามา เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้กระทำความผิดตามที่ Cohen and Uphoff (1981) และ ศรีปริยญา ฐปกระจำง (2551) ได้กล่าวไว้ทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น สำหรับปัจจัยที่จะเป็นตัวเร่ง สำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน คือ ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน ตามแนวคิดของ ปรัชญา เวสารัชช (2528 : น. 170) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization อ้างถึงใน ยุพิน ระพีพันธุ์, 2544, น. 21 - 22) ที่มองเห็นว่าตนจะได้ ประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ และตามแนวคิดของ ริตเตอร์ (Reeder, 1974) ที่เห็นว่า โอกาสของบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบ การปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งการให้โอกาสแก่ ผู้กระทำความผิดในการกลับตนเป็นคนดีจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเร่งให้เกิดการมีส่วนร่วมในสังคม สำหรับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำ ผิด ควรจะมีลักษณะตามภาพจำลองบันไดระดับการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969) ให้มีลำดับขั้นที่ ชัดเจน และมีแนวทางการดำเนินงานที่แสดงเห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยลำดับขั้นสามารถนำมาใช้ได้ จำนวน 3 ลำดับขั้น คือ ลำดับขั้นที่ 6 -8 เป็นขั้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เป็นระดับที่ประชาชน มีส่วนร่วมมากที่สุด ขั้นที่ 6 คือการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) โดยการให้ภาคเอกชน และชุมชนเป็น ส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมมีส่วนได้ส่วนเสียในช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมและหลัง การพ้นโทษ และขั้นที่ 7 ขึ้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (Delegated Power) โดยให้อำนาจกับภาคเอกชน และชุมชน ในการมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกกิจกรรมการฝึกอบรมและฝึกทักษะด้านต่างๆ ให้กับกระทำความผิด และขั้นที่ 8 ขึ้นควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) คือการดำเนินการ ช่วยเหลือผู้พ้นโทษหลังการถูกปล่อยตัว โดยให้ภาคชุมชนเป็นผู้กำหนดและลงมือปฏิบัติเองโดยไม่มี ภาครัฐเข้ามามีอำนาจสั่งการ ซึ่งลำดับขั้นที่ 4 นี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการกำหนดโทษทางเลือกเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของประธาน วัฒนวาณิชย์ (2551) ที่รัฐ มอบหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน โดยมีภาครัฐทำหน้าที่เพียงเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น และตามที่ แนวคิดวงจรการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นการสร้างการเข้าเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมใน เชิงบวกและร่วมกันรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดภายหลังการปล่อย หากวงจรของชุมชนตามแนวคิดนี้ ประสบความสำเร็จ และวิธีปฏิบัติสามารถสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ก็จะทำให้การมีส่วนร่วมในการ ไขปัญหาผู้พ้นโทษให้สามารถกลับคืนไปอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างแท้จริง (Reintegration)

2. บทบาทของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมนโยบายของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมตามนโยบายของรัฐบาลตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 –2580) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง ได้มุ่งเน้นการรักษาความมั่นคง รวมถึงการพัฒนากลไกกระบวนการยุติธรรมในการสร้างความเชื่อมั่นให้กระบวนการยุติธรรม เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กำหนดให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความยากจนลดลง และมีความมั่นคงในเอกราช สังคมปลอดภัย เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนา ดังนั้นกระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดทำนโยบายของกระทรวงยุติธรรม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ ได้ดำเนินกิจกรรม โครงการตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายรัฐบาล
- 2.2 บทบาทและนโยบายกระทรวงยุติธรรม
- 2.3 บทบาทและนโยบายของกรมราชทัณฑ์
- 2.4 บทบาทและนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 2.5 บทบาทและนโยบายของกรมคุมประพฤติ

แผนภาพที่ 2.3 นโยบายของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแล
ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ

2.1 นโยบายรัฐบาล

นโยบายหลักของรัฐบาลในการพัฒนาชาติ มีจำนวน 2 ฉบับที่ได้รับการตอบสนองจากกระทรวงต่าง ๆ รวมถึงกระทรวงยุติธรรม และในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ภายหลังจากการพ้นโทษในทางร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 –2580)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง มุ่งเน้นความสามัคคีทั้งการรักษาความสงบภายในประเทศ โดยเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย การบริหารจัดการและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และกลไกพื้นฐานด้านความมั่นคง การบริหารจัดการและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและกลไกพื้นฐานด้านความมั่นคง พัฒนากลไกการพัฒนาความมั่นคง ขจัดกาทุจริตและประพฤติมิชอบ การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคมตั้งอยู่บนหลักการและพื้นฐานสำคัญคือการสร้างสังคมคุณภาพสังคมในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน โดยไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง โดยการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Security)

2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

โดยในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ 40 รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

3) พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704) พ.ศ. 2563 (มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน)

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704) พ.ศ.2563 เป็นมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นายจ้างและสถานประกอบการจ้างงานผู้ต้องขังหรือเด็กและเยาวชนซึ่งได้รับการปล่อยตัวดังกล่าว โดยมีมาตรการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่ นายจ้างหรือผู้ประกอบการ ซึ่งจ้างงานผู้ต้องขังหรือเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดซึ่งได้รับการปล่อยตัวและเป็นการสนับสนุนกิจกรรมภาครัฐ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคมหลังพ้นโทษ มีสาระสำคัญของร่างพระราชกฤษฎีกา ดังนี้

(1) กำหนดบทนิยามคำว่า “ผู้พ้นโทษ” หมายความว่า นักโทษเด็ดขาด ซึ่งมีสัญชาติไทยที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ เนื่องจากครบกำหนดโทษตามหมายศาล ลดวันต้องโทษจำคุกหรือพักการลงโทษ

(2) กำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งรับผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัวเข้าทำงาน สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละห้าสิบของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานผู้พ้นโทษเฉพาะในส่วนที่ไม่เกิน 15,000 บาทต่อคนต่อเดือน สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 แต่ไม่เกินวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563

(3) กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 59 แห่งประมวลรัษฎากรสำหรับการหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50 (1) แห่งประมวลรัษฎากร กรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (1) และ (2) แห่งประมวลรัษฎากรผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในกำหนดเวลา ตามกฎหมาย ตั้งแต่เดือนที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงานจนถึงเดือนสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้

(4) กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ได้ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ เนื่องจากการจ้างแรงงานผู้พ้นโทษ ต้องไม่ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้เนื่องจากรายจ่ายในการจ้างงาน บุคคลดังกล่าวตามพระราชกฤษฎีกาอื่น ที่ออกตามความในประมวลรัษฎากรอีกไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน

จากนโยบายดังกล่าวจะพบว่ารัฐบาลเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ภายในประเทศ และลดช่องว่างของสังคมด้วยการให้ทุกคนได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา อาชีพ และ ด้านสุขภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคมตั้งอยู่บนหลักการและพื้นฐาน สำคัญคือการสร้างสังคมคุณภาพสังคมในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน จึงได้ขับเคลื่อนการกำหนดมาตรการ ในการช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษในชุมชน โดยมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดเร่งดำเนินการผลักดันมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษในชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการบูรณาการความร่วมมือ ในการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้ ผู้กระทำความผิดได้รับการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรม จนสามารถกลับตนมาเป็นคนดี และสามารถอยู่ ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่กลับหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง

4) มติคณะรัฐมนตรีที่ว่าด้วยเรื่อง การบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ 2559

มติคณะรัฐมนตรีที่ว่าด้วยเรื่อง การบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ และสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ 2559 เห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ดังนี้

(1) เห็นชอบมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและ สงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการบูรณาการความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ในภารกิจคืนคนดีสู่สังคมในกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็น ผู้ถูกคุมขังความประพฤติที่ศาลสั่งคุมความประพฤติผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวัน ต้องโทษจำคุก รวมถึงผู้พ้นภาระในการรายงานตัว พ้นการคุมความประพฤติผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ้นโทษจำคุกและผู้ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวโดยไม่มีเงื่อนไขในการรายงานตัว

ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (2) มาตรการการดูแลช่วยเหลือ สร้างงานสร้างอาชีพ และ (3) มาตรการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด รวมทั้งกลไกในการขับเคลื่อนมาตรการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน และการจัดทำแผนงบประมาณเชิงบูรณาการตามยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติ

(2) ให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(3) ให้รับความเห็นของกระทรวงสาธารณสุขและคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเกี่ยวกับการมีคณะทำงานในการพิจารณาระบบหลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่าง ๆ ในการดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าว รวมทั้งงบประมาณอย่างเป็นรูปธรรม และการเพิ่มข้อความในมาตรการ “ข้อ 4 กำหนดให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิดทุกกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพ” และการมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเป็นกลไกหลักในการผลักดันการดำเนินการติดตามประเมินผล และการจัดทำแผนงบประมาณบูรณาการ รวมทั้งประเด็นเรื่องการเพิ่มผู้แทนกรมคุมประพฤติเป็นกรรมการและเลขานุการร่วมในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ หากมีการเพิ่มผู้แทนกรมคุมประพฤติเป็นเลขานุการร่วมเพียงหน่วยงานเดียวจะเกิดข้อคำถามจากหน่วยงานอื่นที่อยู่ในกลุ่มภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนเช่นเดียวกันได้ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

(4) ให้กระทรวงยุติธรรมร่วมกับกระทรวงมหาดไทยไปพิจารณาเกี่ยวกับการบูรณาการการทำงานระดับหน่วยงาน เพื่อให้การขับเคลื่อนมาตรการในเรื่องนี้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

จากการศึกษานโยบายของรัฐบาล พบว่า มีการกำหนดนโยบายทั้งในระยะยาวและระยะสั้น ระยะยาว ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 –2580) มุ่งเน้นเรื่องการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคมตั้งอยู่บนหลักการและพื้นฐานสำคัญคือการสร้างสังคมคุณภาพสังคมในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน โดยไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า คณะรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน นั้นได้ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลโดยการดำเนินกิจกรรม และทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับภาคเอกชน ภาครัฐกับชุมชน และดำเนินการบำบัดฟื้นฟูให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิด และผู้พ้นโทษโดยกำหนดเป็นนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วน ส่วนนโยบายระยะสั้นของรัฐบาล ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และมติคณะรัฐมนตรีที่ว่าด้วยเรื่อง การบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ 2559 ซึ่งได้ออกเป็นคำสั่งและข้อกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละแห่งดำเนินการตามบทบาทของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลภายหลังการพ้นโทษ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ

2.2 บทบาทและนโยบายกระทรวงยุติธรรม

บทบาทของกระทรวงยุติธรรม คือ พัฒนากฎหมาย และระบบบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นเอกภาพ โปร่งใส ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ช่วยเหลือและให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมาย ป้องกัน ปราบปราม แก้ไข ฟันฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งป้องกัน แก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสังคมและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การบงคับคดีทางแพ่ง บงคับคดีทางอาญา บำบัดแก้ไขฟันฟูผู้กระทำความผิด จากบทบาทดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ มีการกำหนดข้อระเบียบและนโยบาย ดังนี้

1) ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติ พ.ศ. 2560

ในการช่วยเหลือดูแลภายหลังการพ้นโทษ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพของกระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติ พ.ศ. 2560 ในหมวดที่ 1 ส่วนที่ 4 ของผู้พ้นโทษที่เป็นผู้ใหญ่ และหมวดที่ 2 ส่วนที่ 4 ผู้พ้นโทษที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หมวด 1 วิธีการและเงื่อนไขการคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ ในส่วนที่ 4 การดำเนินการคุมความประพฤติและการแก้ไขฟันฟู โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อ 15 ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการตามแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟันฟูที่กำหนดไว้

ข้อ 16 การดำเนินการตามแผนการคุมความประพฤติให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด เช่น การรายงานตัวการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์การประกอบอาชีพเงื่อนไขให้กระทำการหรือห้ามกระทำการ

(2) ให้ดำเนินการสอดส่องยงที่พักอาศัยหรือสถานที่ทำงานหรือสถานที่อื่นใดเพื่อเยี่ยมเยียนติดตามดูแลให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองได้ ทั้งนี้ อาจมอบหมายอาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการแทนได้

(3) ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยคำสั่งศาลหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการคุมความประพฤติของผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่เปลี่ยนแปลงไปให้ดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณดังกล่าวและแก้ไขฟันฟูเท่าที่จะสามารถกระทำได้ก่อน หากไม่อาจดำเนินการเพื่อคุมความประพฤติต่อไปได้หรือควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมความประพฤติให้จัดทำรายงานและความเห็นต่อศาลโดยเร็วตามที่กำหนดไว้ในหมวด 1 ส่วนที่ 6

(4) การดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

ข้อ 17 การดำเนินการตามแผนการแก้ไขฟันฟูให้พนักงานคุมประพฤติจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ได้รับการแก้ไขฟันฟูตามแผนการแก้ไขฟันฟูให้เป็นไปตามสภาพปัญหาความจำเป็นและความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่แต่ละราย เช่น การให้คำปรึกษา วิทยุบุคคลหรือรายกลุ่มการจัดให้เข้ารับการอบรมความรู้การทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

การให้การสงเคราะห์เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ทั้งนี้
ให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 18 ในคดีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือ
มีหลักฐานอันควรเชื่อว่าผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้พนักงาน
คุมประพฤติตรวจหรือทดสอบว่ามียาเสพติดอยู่ในร่างกายผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่หรือ
ไม่ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการตรวจหรือทดสอบว่าผู้รับการตรวจหรือทดสอบมียาเสพติด
อยู่ในร่างกายหรือไม่ตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ 19 การดำเนินการตามข้อ 16 และ ข้อ 17 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและ
เงื่อนไขเกี่ยวกับแผนตามที่กฎหมายกำหนดข้อ 20 การดำเนินการ ตาม ข้อ 16 และ ข้อ 17 พนักงาน
คุมประพฤติอาจมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติหรือประสานความร่วมมือกับภาครัฐภาคเอกชน
และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่

ข้อ 21 ในคดีที่มีผู้เสียหาย หากผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่หรือผู้เสียหาย
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอให้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และอีกฝ่ายหนึ่ง
ยินยอมให้จัดให้มีการดำเนินการดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรม
เชิงสมานฉันท์ตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ 22 ในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ร้องขอและพนักงานคุมประพฤติ
เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่พนักงานคุมประพฤติอาจพิจารณา
ส่งคดีให้สำนักงานคุมประพฤติอื่นดำเนินการแทนก็ได้

หมวด 2 ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ในส่วนที่ 4 การดำเนินการ
คุมความประพฤติและการแก้ไขฟื้นฟู โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อ 39 ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการตามแผนการคุมความประพฤติและ
แผนการแก้ไขฟื้นฟูที่กำหนดไว้

ข้อ 40 การดำเนินการตามแผนการคุมความประพฤติ ให้พนักงานคุมประพฤติ
ดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาล
กำหนด เช่น การรายงานตัว การทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ การศึกษา เงื่อนไข
ให้กระทำการ หรือห้ามกระทำการ

(2) ให้ดำเนินการสอดส่องยังที่พักอาศัยหรือสถานศึกษา หรือสถานที่ทำงาน
หรือสถานที่อื่นใดเพื่อเยี่ยมเยียน ติดตาม ดูแล ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ปฏิบัติ
ตามเงื่อนไข และสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองได้ ทั้งนี้ อาจมอบหมายอาสาสมัครคุมประพฤติ
ดำเนินการแทนได้

(3) ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข
ที่กำหนดโดยคำสั่งศาลหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการคุมความประพฤติของผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็ก
หรือเยาวชนเปลี่ยนแปลงไป ให้ดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าว และแก้ไขฟื้นฟูเท่าที่
จะสามารถกระทำได้ก่อนหากไม่อาจดำเนินการเพื่อคุมความประพฤติต่อไปได้ หรือควรจะได้มี

การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤตินี้ ให้จัดทำรายงานและความเห็นต่อศาลโดยเร็ว ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 2 ส่วนที่ 6

(4) ให้คำแนะนำแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวพักอาศัยอยู่ด้วย เกี่ยวกับการเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน และการใด ๆ ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมถึงการปรับปรุงตนเองของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวพักอาศัยอยู่ด้วย เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชน

(5) การดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

ข้อ 41 การดำเนินการตามแผนการแก้ไขฟื้นฟู ให้พนักงานคุมประพฤติจัดให้ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้รับการแก้ไขฟื้นฟูตามแผนการแก้ไขฟื้นฟู ให้เป็นไปตามสภาพปัญหาความจำเป็นและความต้องการของผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคลหรือรายกลุ่ม การจัดให้เข้ารับการอบรมความรู้ การทำงานบริการสังคมหรือ สาธารณประโยชน์ การให้การสงเคราะห์ เพื่อให้ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องการดำเนินการสงเคราะห์ตามวรรคหนึ่ง หากผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ พนักงานคุมประพฤติจะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กโดยมิชักช้า

ข้อ 42 ในคดีที่ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้พนักงานคุมประพฤติตรวจหรือทดสอบว่ามียาเสพติดอยู่ในร่างกายผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติหรือไม่ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจหรือทดสอบว่าผู้รับการตรวจหรือทดสอบมียาเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ 43 การดำเนินการตามข้อ 40 และข้อ 41 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับแผน ตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ 44 การดำเนินการตามข้อ 40 และข้อ 41 พนักงานคุมประพฤติอาจมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติ หรือประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชน

2) นโยบายเร่งด่วนที่เกี่ยวข้อง

นโยบายยกระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยมุ่งเน้นการฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และมีกระบวนการส่งต่อผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพภายหลังพ้นโทษ ให้มีงานทำตรงตามทักษะที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพ โดยให้บูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทั้งในการฝึกอาชีพและกระบวนการส่งต่อการทำงาน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704) พ.ศ. 2563 (มาตรการภาษี

เพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน) การลดภาษีให้กับสถานประกอบการที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน โดยกระทรวงยุติธรรม (ยธ.) ได้มีนโยบายพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของผู้พ้นโทษ ผู้ถูกคุมประพฤติ เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดที่พ้นการฝึกอบรม ซึ่งได้ดำเนินการภายใต้นโยบายของรัฐบาล ในการยกระดับศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำให้กับบุคคลเหล่านี้ให้สามารถประกอบอาชีพโดยสุจริตดูแลตนเองและครอบครัวได้ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ด้วยการสร้างอาชีพเพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับบุคคลเหล่านี้ก่อนได้รับการปล่อยตัว แต่เนื่องจากผู้ต้องขังหรือเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดซึ่งได้รับการปล่อยตัวภายหลังพ้นโทษถือเป็นบุคคลที่มีประวัติทางอาชญากรรม ทำให้นายจ้างหรือผู้ประกอบการปฏิเสธการรับบุคคลเหล่านี้เข้าทำงาน ส่งผลให้ผู้ต้องขังหรือเด็กและเยาวชนดังกล่าวขาดโอกาสในการเข้าทำงาน ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในหัวข้อนโยบายของรัฐบาล

3) นโยบายผู้บริหารกระทรวงยุติธรรม

จากแผนปฏิบัติการราชการ 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565 กระทรวงยุติธรรม กำหนดนโยบายผู้บริหารกระทรวงยุติธรรม มีจุดเน้น 3 เรื่องหลัก ประกอบด้วย (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2562)

(1) การพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย หน่วยงานภาครัฐสามารถปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดยุติธรรม เสมอภาค เท่าเทียม ถูกต้องตามหลักนิติธรรม และเป็นไปตามปฏิญญาสากล ตลอดจนเร่งรัดการพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างไร้รอยต่อ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อราชการได้โดยสะดวก รวดเร็ว โปร่งใสและตรวจสอบได้รวมถึงสร้างความรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน ซึ่งมีที่มาจากปัญหาประชาชนไม่รู้กฎหมาย ทำให้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือไม่ทราบว่าสิ่งที่กำลังกระทำเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ระเบียบต่างๆ รวมถึงการไม่รู้สิทธิที่ตัวเองพึงมีพึงได้ ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น จากปัญหาดังกล่าวกระทรวงยุติธรรมจึงกำหนดนโยบายสร้างความรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยมีแนวทางการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมผ่านชุดความรู้ความเข้าใจที่ประชาชนเข้าใจได้ง่าย รวมถึงการจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้ต่างๆ และการลงพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชน เป็นต้น ทำให้ประชาชนรับรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามกฎหมายเพิ่มขึ้น ลดจำนวนผู้กระทำความผิดเหตุเพราะไม่รู้กฎหมาย นอกจากนี้ ประชาชนสามารถได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและเข้าถึงสิทธิเพิ่มขึ้น ข้อพิพาทและการกระทำผิดต่าง ๆ ลดลง รวมถึงเกิดการเคารพสิทธิของผู้อื่นโดยผลลัพธ์จะตอบโจทย์นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ในการยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ผ่านการสร้างนวัตกรรมการสร้างการรับรู้ และสังคมที่อยู่ดีมีสุข กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย ก็จะไม่กระทำความผิด มีการเคารพสิทธิของผู้อื่น สังคมก็จะเกิดความสงบสุข

(2) การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นการลดช่องว่างในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยสร้างโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเป็นธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประชาชน อาทิ งานกองทุนยุติธรรม ที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการ

เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในด้านต่างๆ งานค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนแก่จำเลย ในคดีอาญา ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ ค่าขาดรายได้ ค่าใช้จ่าย ที่จำเป็นรวมถึงค่าทดแทนการถูกจำคุกและคลินิกยุติธรรม ที่ให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน ซึ่งประจำอยู่ที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ รวมถึงงาน การบริการของกระทรวงยุติธรรมด้านต่างๆ เป็นต้น

(3) การคืนคนดีสู่สังคม การลดจำนวนกระทำความผิดซ้ำ โดยดำเนินการแก้ไขฟื้นฟู กลุ่มผู้กระทำความผิด ซึ่งแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ต้องขัง และกลุ่มผู้กระทำความผิด ที่ถูกคุมความประพฤติ สำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน มีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะราย แบบต่อเนื่อง (IRC) ขณะที่กลุ่มผู้ต้องขังเน้นการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพผ่านเรือนจำเฉพาะทาง และการฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการภายนอก ซึ่งเป็นการร่วมมือกับภาคเอกชน รวมถึงการพัฒนาช่องทาง การจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้กระทำความผิดผ่านระบบ e-commerce เพื่อสร้างอาชีพให้กระทำความผิดสามารถใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ ทำให้สังคมยอมรับ และกลุ่มผู้กระทำความผิด ที่พ้นโทษมั่นใจในศักยภาพตัวเองมากขึ้น การพัฒนาทักษะและผลิตภัณฑ์ของผู้ต้องขัง ส่วนการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมความประพฤติเป็นการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM) เข้ามาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดทั้งในช่วงการคุมประพฤติพัก/ลดโทษ เพื่อเป็นการเตรียม ความพร้อมก่อนปล่อยและติดตามแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำ สร้างแนวทางในการใช้ชีวิตในสังคมหลังพ้นโทษ

สรุปได้ว่า กระทรวงยุติธรรมมีระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดให้มีการดูแล ผู้พ้นโทษโดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการดูแล บำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษต่อไปตาม ระเบียบและกฎหมายที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

2.3 บทบาทและนโยบายของกรมราชทัณฑ์

บทบาทของกรมราชทัณฑ์ คือ การควบคุม และแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยมุ่งพัฒนา เป็นองค์กร พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไข ฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกาย และจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการ ตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑ์วิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ขององค์การสหประชาชาติ
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง และ
- 4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย จากบทบาทดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้มีการกำหนดพระราชบัญญัติ และนโยบายรวมทั้งแผนบูรณาการ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

หมวดที่ 6 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการพ้นจากเรือนจำ ในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ดังแสดงตามมาตรา 64- 67 ดังนี้

มาตรา 64 ให้เรือนจำเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโดยริเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำ เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ต้องขังได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมเพื่อให้ผู้ต้องขังแต่ละคนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ รวมทั้งต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจสังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา 65 ผู้ต้องขังที่จำคุกมาแล้วจนเหลือโทษที่ต้องจำคุกตามระเบียบที่กรมราชทัณฑ์กำหนดให้เรือนจำจัดให้พักการทำงาน และในกรณีที่เห็นสมควรให้จัดแยกคุมขังไว้ต่างหากจากผู้ต้องขังอื่นแล้วจัดให้ได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มาตรา 66 ในกรณีที่ผู้ต้องขังซึ่งถึงกำหนดปล่อยป่วยหนักไม่สามารถไปจากเรือนจำได้ และขออนุญาตอยู่รักษาตัวในเรือนจำต่อไป ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตตามที่เห็นสมควร แต่ต้องรายงานให้อธิบดีทราบ

มาตรา 67 เมื่อจะปล่อยตัวผู้ต้องขังให้ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เรียกคืนทรัพย์สินที่เป็นของทางราชการ
- (2) จ่ายเครื่องแต่งกายให้ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีเครื่องแต่งกายจะแต่งออกไปจากเรือนจำ
- (3) ทำหลักฐานการปล่อยตัว
- (4) คืนทรัพย์สินของผู้ต้องขังให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งเงินรางวัลและเงินทำขวัญ
- (5) ออกใบสำคัญการปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่พ้นโทษ

2) นโยบายผู้บริหาร

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้มอบนโยบายเน้นหนักเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ โดยยึดหลัก 3 ส. 7 ก. ดังนี้ (กลุ่มงานนโยบายและแผน กองยุทธศาสตร์และแผน กรมราชทัณฑ์, 2561)

3 ส. ได้แก่ สะอาด สุจริต และเสมอภาค มีรายละเอียด ดังนี้

(1) สะอาด เรือนจำต้องมีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ปราศจากยาเสพติด โทรศัพท์มือถือ และสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ

(2) สุจริต เน้นย้ำในเรื่องของความสุจริต บนพื้นฐานของสิ่งที่ยึดถือและไม่ปฏิบัติโดยเด็ดขาด ได้แก่

ก. ไม่ซื้อขายตำแหน่งในการบริหารงานบุคคล จะใช้ระบบคุณธรรม (Merit system) โดยการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งจะพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ผลงาน ความประพฤติ และหลักอาวุโส

ข. ไม่ทำธุรกิจการจัดซื้อจัดจ้างการขายของกับหน่วยงานให้ยึดถือการปฏิบัติงานตามระเบียบของทางราชการอย่างเต็มที่

ค. ไม่เบียดเบียนผู้ได้บังคับบัญชา ไม่เรียกรงเงิน ขอให้ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เรือนจำและทัณฑสถานที่ได้รับผิดชอบ เพื่อให้ “งานได้ผล คนเป็นสุข” “งานได้ผล” คือ ไม่มีการแหกหักหลบหนี เรือนจำสะอาดภายใต้นโยบาย 5 ก้าวอย่าง “คน” คือ ผู้ได้บังคับบัญชามีความสุขสบาย ได้พักผ่อนพอสมควร คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังพอใช้ได้

ง. ไม่ทรยศต่อวิชาชีพ ไม่ให้ผู้ต้องขังมีอิทธิพลต่อการทำงาน การได้มาซึ่งประโยชน์ของผู้ต้องขัง หรือการย้ายเรือนจำต้องเป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยใช้หลักนิติศาสตร์เป็นหลัก ส่วนการใช้หลักทางด้านรัฐศาสตร์จะต้องปรึกษาหารือกันตามสมควรกับสถานการณ์และเหตุผลตามความจำเป็น

(3) เสมอภาค ขอให้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและยึดมั่นในกฎระเบียบและกฎหมาย 7 ก. ได้แก่ กักขัง แก้ไข กฎหมาย การวางกรอบ กลั่นกรอง กำลังใจ และกลับตัว

ก. กักขัง ภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ คือ การควบคุม กักขัง ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย มิให้หลบหนี เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์การแหกหักหลบหนี ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถานจะต้องอยู่ในพื้นที่ เพื่อป้องกันไม่ให้มีเหตุร้ายเกิดขึ้น รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่เพื่อขอรับความช่วยเหลือและหากมีเหตุการณ์ที่สำคัญหรือร้ายแรงเกิดขึ้น ต้องรายงานให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์ทราบก่อนผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถานจะต้องรู้ 3 อย่าง ได้แก่ รู้คน รู้พื้นที่ และรู้สถานการณ์

ข. แก้ไข กรมราชทัณฑ์จะยึดตามแนวทางนโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงกรมราชทัณฑ์ ของ พล.อ. ไพบูลย์ คุ้มฉายา อธิบดีรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงยุติธรรม ตามกฎและกติกาดเดิมที่มีกฎเหล็กเรื่องการห้ามมียาเสพติด โทรศัพท์มือถือ และสิ่งของต้องห้ามต่างๆ การจัดระเบียบเรือนจำ ฝึกวินัยและสมาธิให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งการสร้างการยอมรับของสังคมเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษ

ค. กฎหมาย ยึดหลักกฎหมาย รวมทั้งการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ได้แก่ ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หรือ “ข้อกำหนดแมนเดลลา” (Mandela Rules) และข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำหรือ “ข้อกำหนดกรุงเทพ” (Bangkok Rules)

ง. การวางกรอบวางกรอบการแก้ไขปัญหาโดยจำกัดพื้นที่สีเทา (grey area) ให้น้อยที่สุดและอยู่ในความเห็นชอบของผู้บังคับบัญชา

จ. กลั่นกรองวิเคราะห์และจัดวางระบบการจำแนก การจัดชั้น การพักการลงโทษและลดวันต้องโทษของผู้ต้องขัง จากปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เพศ อายุ อาชีพ ความรู้ รายได้กับสิทธิประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะได้รับเพื่อประเมินความเสี่ยงที่จะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำหรือสร้างความเดือดร้อนของสังคม

ฉ. กำลังใจ ใช้หลักเมตตาธรรม สิทธิประโยชน์ผู้ต้องขังต้องได้รับการดูแลด้วยความเป็นธรรมและเป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์และขอให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทุกแห่งดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ ของพระบรมวงศานุวงศ์ของทุกพระองค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การถวายงานประสพผลสำเร็จอย่างดีที่สุด

ช. กลับตัว ผู้ต้องขังที่ได้รับการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสีย จะสามารถ
กลับตนเป็นคนดี อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยไม่กระทำความผิดซ้ำ

3) แผนบูรณาการ เครือข่าย ภาคสังคม เพื่อติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564 (ฉบับที่ 3)

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของส่วนราชการที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการดูแลผู้พ้นโทษ
ภายหลังการพ้นโทษ คือ กรมราชทัณฑ์ และบทบาทของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ (กลุ่มงาน
สวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง, กรมราชทัณฑ์, 2560)

กรมราชทัณฑ์ ได้ดำเนินการโดยบูรณาการภาคสังคมทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา
พฤติกรรมผู้ต้องขังและเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งการบูรณาการดังกล่าวได้ดำเนินการอย่างเป็น
ระบบด้วยการประสานความร่วมมือจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมราชทัณฑ์และหน่วยงาน
ภาคสังคม 9 องค์กร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา คือ

- 1) กรมราชทัณฑ์
- 2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- 3) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- 4) กรมการจัดหางาน
- 5) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 6) สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย
- 7) สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย
- 8) สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
- 9) กรุงเทพมหานคร

การจัดทำแผนบูรณาการภาคสังคม 9 องค์กร เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษและป้องกัน
การกระทำผิดซ้ำฉบับที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554 - 2556 และฉบับที่ 2 ประจำปี
งบประมาณพ.ศ.2557 - 2559 โดยมุ่งเน้นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของ
ภาคีเครือข่ายและกำหนดให้มีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยแต่ละหน่วยงานผลัดกัน
เป็นเจ้าภาพจัดประชุม ซึ่งได้มีการจัดประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 แผนบูรณาการภาคสังคม 9 องค์กร เพื่อช่วยเหลือ
ผู้พ้นโทษและป้องกันการกระทำผิดซ้ำประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 - 2559 (ฉบับที่ 2) ได้สิ้นสุดลง
และเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2559 ได้มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการ
เครือข่ายภาคสังคม 9 องค์กรเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษและป้องกันการกระทำผิดซ้ำประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2557 - 2559 (ฉบับที่ 2) รวมถึงทิศทางการดำเนินงานต่อไปพร้อมกับการทบทวนบันทึก
ข้อตกลง (MOU)

โดยหน่วยงานภาคสังคมได้มีการปรับแก้เนื้อหา MOU ให้มีความสอดคล้องกับ
สถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจากการประชุมและการทบทวนบันทึกข้อตกลงดังกล่าว ทำให้มีการลงนาม
บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการสงเคราะห์
ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษระหว่างกรมราชทัณฑ์และหน่วยงานภาคสังคม 8 แห่ง ประกอบด้วย (กลุ่มงาน
สวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 2560)

- 1) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- 2) กรมคุมประพฤติ
- 3) กรมการจัดหางาน
- 4) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- 5) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- 6) สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
- 7) สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย
- 8) กรุงเทพมหานคร

หน่วยงานดังกล่าวมีการนำบันทึกข้อตกลงเดิมมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องต่อไป ประกอบกับยังมีหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่อยู่ระหว่างการหารือเพื่อดำเนินการลงนามบันทึกข้อตกลงในอนาคต แต่มีการปฏิบัติงานร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์) สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย โดยได้กำหนดจัดทำแผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตามดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 - 2564 (ฉบับที่ 3) ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขังและสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ประกอบด้วย (กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์, 2560)

1) หน่วยงานที่ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงฉบับใหม่เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2559 มี 8 องค์กร ได้แก่ (1) กรมราชทัณฑ์ (2) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (3) กรมคุมประพฤติ (4) กรมการจัดหางาน (5) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (6) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (7) สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และ (8) สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย

2) หน่วยงานที่ไม่แก้ไขปรับปรุง MOU โดยใช้ MOU เดิม คือ กรุงเทพมหานคร

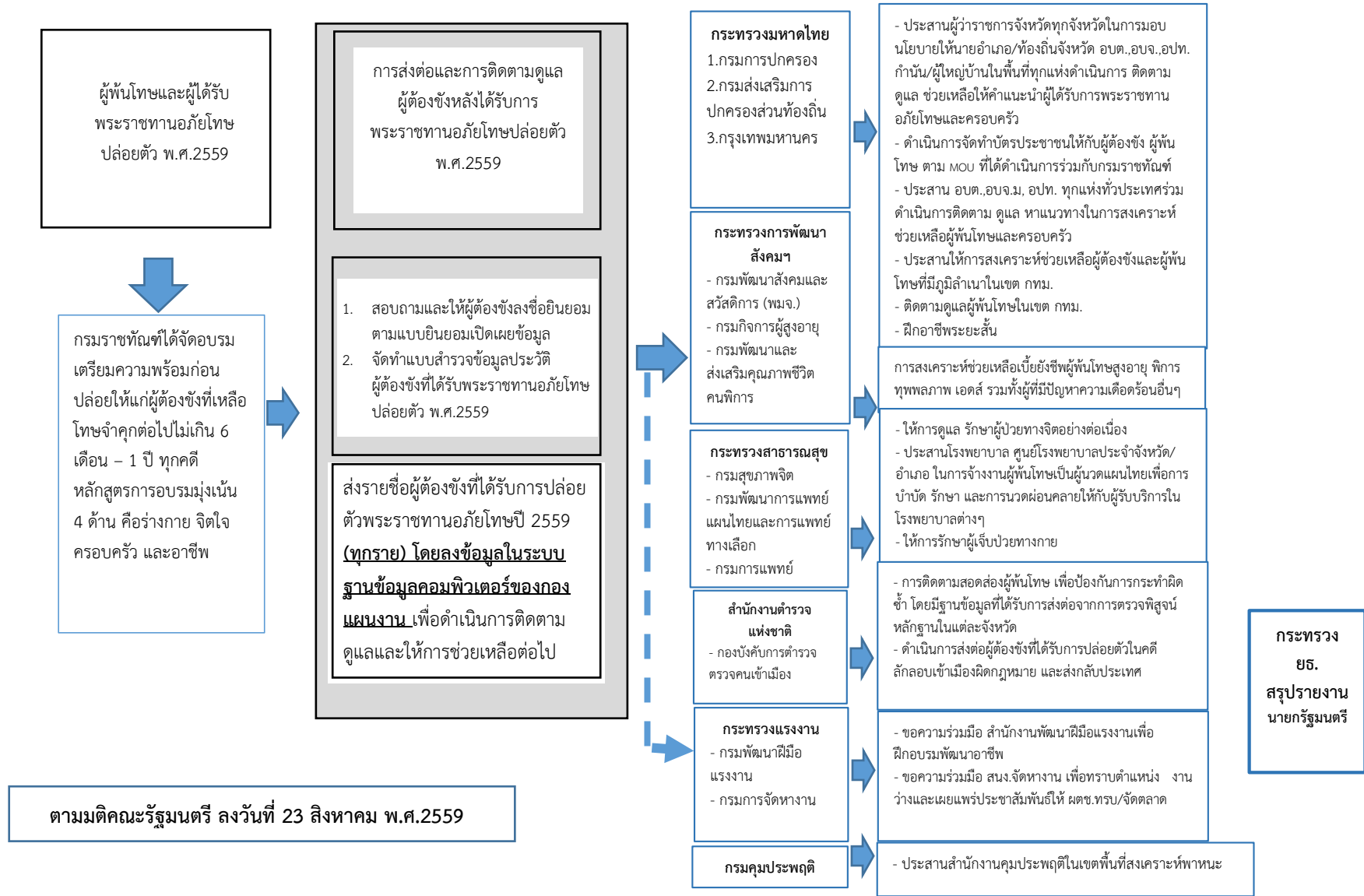
3) หน่วยงานที่ยังมิได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงฉบับใหม่ ได้แก่ (1) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (2) กรมการปกครอง (3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (4) สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์) (5) สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ซึ่งจะดำเนินการตามแผนต่อไป

ประกอบกับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟูติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2559 และในปีดังกล่าวได้มีพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ.2559 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2559 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2559 เห็นชอบแผนรองรับการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและอภัยโทษลดโทษปล่อยตัวปี พ.ศ.2559 ซึ่งมีการกำหนดให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อันประกอบด้วย 5 กระทรวง หลัก คือ 1) กระทรวงมหาดไทย 2) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3) กระทรวงสาธารณสุข 4) กระทรวงแรงงาน และ 5) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบดำเนินการติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษภายหลังการปล่อยตัวตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งหน่วยงานที่ได้มี

การร่วมมือกันดำเนินงานตามภารกิจ เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษป้องกันการกระทำผิดซ้ำกับ
กรมราชทัณฑ์ข้างต้นนั้นเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดของหน่วยงานภาคีเครือข่ายตามแผนรองรับ
การช่วยเหลือฯ

ดังนั้น การจัดทำแผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตามดูแลและช่วยเหลือ
ผู้พ้นโทษประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 - 2564 (ฉบับที่ 3) จึงเป็นแผนปฏิบัติการที่มีการจัดทำ
เพื่อให้สอดคล้องกับแผนรองรับการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและอภัยโทษลดโทษ
ปล่อยตัวปี พ.ศ.2559 และมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟูติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์
ผู้กระทำผิดในชุมชนอันเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยของสังคมและเป็นการสร้าง
คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้พ้นโทษในลำดับต่อไป

โดยแสดงแผนผังการจัดทำแผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตามดูแลและ
ช่วยเหลือผู้พ้นโทษประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 - 2564 (ฉบับที่ 3) ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีพระราช
กฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ.2559 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2559 และ
คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2559 เห็นชอบแผนรองรับการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับ
การพระราชทานอภัยโทษและอภัยโทษลดโทษปล่อยตัวปี พ.ศ.2559 ดังนี้ (กลุ่มงานสวัสดิการและ
สงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 2560)

แผนภาพที่ 2.4 เห็นชอบแผนรองรับการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและอภัยโทษลดโทษปล่อยตัวปี พ.ศ.2559 (กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 2560)

สำหรับแผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3) แผนรองรับการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและอภัยโทษลดโทษปล่อยตัว ปี พ.ศ.2559 มีรายละเอียด ดังนี้ (กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 2560)

ตารางที่ 2.1 แผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3)

กระทรวง	หน่วยงาน	การบริการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือ
1.กระทรวงมหาดไทย (อยู่ระหว่างการ พิจารณา MOU ที่เพิ่มเติมกับ กรมราชทัณฑ์) (เป็นหน่วยงานที่เข้าร่วม MOU กับ กรมราชทัณฑ์)	1.1 กรมการปกครอง	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในการมอบนโยบายให้นายอำเภอ/ท้องถิ่นจังหวัด อบต. อบจ. อปท. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ทุกแห่งดำเนินการติดตามดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำผู้ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและครอบครัว - ดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนให้กับผู้ต้องขังผู้พ้นโทษตาม MOU ที่ได้ดำเนินการร่วมกับกรมราชทัณฑ์
	1.2 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ประสาน อบต. อบจ. อปท. ทุกแห่งทั่วประเทศร่วมดำเนินการติดตามดูแลหาแนวทางในการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พ้นโทษและครอบครัว
	1.3 กรุงเทพฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำ ให้การสงเคราะห์ผู้ที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต กทม.
2.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เป็นหน่วยงานที่เข้าร่วม MOU กับ กรมราชทัณฑ์)	2 2.1 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	<ul style="list-style-type: none"> - การสงเคราะห์ค่าพาหนะในการเดินทางกลับ - การติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน - การให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ติดเชื้อ HIV โดยได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 500 บาท/เดือนและให้บริการการรับยาต้านไวรัสยั้งศูนย์บริการที่ อบต.ในพื้นที่

ตารางที่ 2.1 แผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3) (ต่อ)

กระทรวง	หน่วยงาน	การบริการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือ
(อยู่ระหว่างการ พิจารณาพร้อม MOU กับ กรมราชทัณฑ์)	2.2 กรมกิจการ ผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานส่งต่อผู้ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ที่ไม่มียานพาหนะและต้องการแหล่งงานให้กับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การลงทะเบียนผู้มีรายได้ในวัยปี พ.ศ. 2559 โดยเป็นผู้ที่มีรายได้ในปี พ.ศ. 2558 ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี ซึ่งจะได้รับ การดูแลช่วยเหลือจากรัฐต่อไป - สงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามเกณฑ์ ที่กำหนด - การประสานอาสาสมัครผู้สูงอายุ (อผส.) ในพื้นที่เพื่อให้การดูแลสงเคราะห์ช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ตามความเหมาะสม - ศูนย์พัฒนาอาชีพผู้สูงอายุซึ่งให้การฝึกอาชีพ ให้กับผู้สูงอายุ - การสงเคราะห์และการจัดการศพเมื่อเสียชีวิต และไม่มีญาติไม่มีค่าจัดการศพ - การสงเคราะห์เงินสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ใน ภาวะยากลำบากครั้งละ 2,500 บาท ปีละไม่เกิน 3 ครั้ง - ผู้พ้นโทษสูงอายุที่ต้องการทำงานสามารถ กู้ยืมได้รายละไม่เกิน 30,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ยหรือการร่วมกลุ่ม ประมาณ 5 คนกลุ่มละ 100,000 บาท โดยการกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ต้องชำระเงินคืนเป็นรายงวดทุกเดือน ระยะเวลา 3 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย

ตารางที่ 2.1 แผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3) (ต่อ)

กระทรวง	หน่วยงาน	การบริการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือ
(เป็นหน่วยงานที่ได้ร่วม MOU กับ กรมราชทัณฑ์)	2.3 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้การสงเคราะห์เบี้ยคนพิการเดือนละ 800 บาท ซึ่งต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนคนพิการแล้ว - การสงเคราะห์ครอบครัวผู้พิการในรายที่มีปัญหาเฉพาะหน้าครอบครัวละ 3,000 บาท/ครั้ง - การสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพมีกองทุนส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการทุนละ 60,000 – 120,000 บาท/ครั้ง ไม่มีดอกเบี้ยกำหนดให้ผ่อนชำระคืนภายในระยะเวลา 5 ปี หรือหากมีการรวมกลุ่ม 5 คนขึ้นไปในการประกอบอาชีพทุนละไม่เกินจำนวน 1,000,000 บาท/กลุ่ม - การจ้างงานมีการกำหนดให้หน่วยงานสถานประกอบการที่มีบุคลากร 100 คน ต้องมีการจ้างคนพิการเข้าทำงาน 1 คน/หน่วยงานในตำแหน่งที่คนพิการสามารถปฏิบัติงานได้เช่น พนักงานเก็บขยะ แม่บ้าน เป็นต้น - การให้บริการจัดหาและซ่อมแซมอุปกรณ์กายภาพบำบัดแก่ผู้พิการ - การประสานส่งต่อไปยังเครือข่ายและอาสาสมัครในพื้นที่ 922 แห่งในชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้การดูแลผู้พิการที่อยู่ในชุมชน - กรณีที่ผู้พิการไม่มีญาติไร้ที่พึ่งจะมีการส่งต่อไปยังศูนย์บริการผู้พิการในท้องถิ่นซึ่งอยู่ที่อบต.แต่ละพื้นที่ - ประสานอาสาสมัครดูแลคนพิการ (อพมก.) จำนวน 3,310 คน ดูแลช่วยเหลือคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
3. กระทรวงสาธารณสุข (เป็นหน่วยงานที่ได้ร่วม MOU กับ กรมราชทัณฑ์)	3.1 กรมสุขภาพจิต	<ul style="list-style-type: none"> - ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยทางจิตอย่างต่อเนื่อง - ติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยทางจิต
	3.2 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกอบรมทักษะการนวดแผนไทยให้กับผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ - ประสานโรงพยาบาลศูนย์โรงพยาบาล

ตารางที่ 2.1 แผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3) (ต่อ)

กระทรวง	หน่วยงาน	การบริการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือ
	ทางเลือก	ประจำจังหวัด/อำเภอในการจ้างงานผู้พ้นโทษ เป็นผู้นัดหมายไทยเพื่อการบำบัดรักษาและ การนัดผ่อนคลายเป็นให้ผู้มารับบริการ ในโรงพยาบาลต่าง ๆ
	3.3 กรมการแพทย์ – ให้การรักษาผู้ป่วย ทางกาย	- ให้การรักษาผู้เจ็บป่วยทางกาย
	3.4 สำนักงาน ปลัดกระทรวง สาธารณสุข สำนักงานโครงการ สนับสนุนนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพตำบล	- ประสานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ในการดูแลรักษาสุขภาพและ สุขภาพจิตใจ - ประสานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.) ในการติดตามดูแล ช่วยเหลือให้คำแนะนำผู้พ้นโทษที่มีปัญหา ด้านสุขภาพกายและจิตใจที่ต้องดูแลรักษา อย่างต่อเนื่อง
4. สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	4.1 กองทะเบียน ประวัติอาชญากร 4.2 กองบังคับการ ตำรวจตรวจคน เข้าเมือง	- การติดตามสอดส่องผู้พ้นโทษเพื่อป้องกัน การกระทำผิดซ้ำ โดยมีฐานข้อมูลที่ได้รับ การส่งต่อจากศูนย์พิสูจน์หลักฐานในแต่ละ จังหวัด - ตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากรและ รวบรวมสถิติข้อมูลผู้กระทำผิดซ้ำ - ดำเนินการส่งต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว ในคดีลับลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายกลับประเทศ
5. กระทรวงแรงงาน (เป็นหน่วยงานที่เข้าร่วม MOU กับ กรมราชทัณฑ์)	5.1 กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน 5.2 กรมการจัด หางาน	- ให้การฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพของ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ - ประสานสำนักงานจัดหางานทั้งสิ้น 86 แห่ง (ในเขต 10 เขต ,จังหวัด 76 แห่ง) ดำเนินงานในภารกิจ - การจัดสวัสดิการและการฝึกทักษะอาชีพอิสระ ระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อย - การให้คำปรึกษาการแนะนำและการแนะแนว อาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายในการประกอบ อาชีพอิสระได้แก่การทำอาชีพอิสระ

ตารางที่ 2.1 แผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3) (ต่อ)

กระทรวง	หน่วยงาน	การบริการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือ
		ต้นทุนและการบริหารงานธุรกิจ - การจัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้การแนะแนวอาชีพและการแนะนำด้านการหางานทำ แหล่งงานและการบริการเอกสารคู่มือผู้สมัครงาน - การรับลงทะเบียนและการจัดหางานให้แก่ผู้ถูกคุมประพฤติและผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะทำงาน - การประเมินความพร้อมในการประกอบอาชีพ - มีกองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้านเป็นการให้กู้ยืมรายกลุ่มๆละไม่น้อยกว่า 5 คน โดยเป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป
6. กระทรวงยุติธรรม	6.1 กรมคุมประพฤติ	- ประสานสำนักงานคุมประพฤติในเขตพื้นที่เพื่อสงเคราะห์ค่าพาหนะ
	6.2 สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กองพัฒนายุติธรรม	- ประสานสำนักงานยุติธรรมจังหวัด/อำเภอ/ตำบลในการให้ความช่วยเหลือและรับรายงานตัวผู้ที่ได้รับการปล่อยพระราชทานอภัยโทษ

ที่มา : กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ปี พ.ศ.2560

สำหรับรายละเอียดการบทบาทของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลภายหลังการพ้นโทษ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ ได้ยึดหลักตามแผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตามดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2560 - 2564 (ฉบับที่ 3) ใน 4 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ (กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 2560)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างหลักประกันสิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานเป้าประสงค์ ผู้พ้นโทษเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและได้รับการบริการขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงจัดให้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเข้าถึงการมีงานทำและการพัฒนาอาชีพของผู้พ้นโทษเป้าประสงค์ ผู้พ้นโทษมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และเข้าถึงโอกาสการมีงานทำโดยสุจริต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกระดับ (Multi-level Governance) เป้าประสงค์ ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความต้องการได้จากหน่วยงานในทุกระดับ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เป้าประสงค์ ยกระดับการดำเนินงานในการติดตาม ดูแล
และช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบและบูรณาการ

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างหลักประกันสิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน
เป้าประสงค์ : ผู้พ้นโทษเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและได้รับการบริการ
ขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงจัดให้

สาระสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในหมวดที่ 3 ได้กล่าวถึง สิทธิและ
เสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ในภาพรวม คือ บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิขั้นพื้นฐาน สามารถมีชีวิตอยู่
และได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัย ได้รับการตอบสนองตามความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต บุคคล
ทุกคนล้วนมีคุณค่า หน่วยงานภาครัฐจึงมีหน้าที่ในการส่งเสริมการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล
รวมถึงคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส
หมายความว่าผู้พ้นโทษด้วยเช่นกัน ปัจจุบันยังคงพบปัญหาผู้พ้นโทษไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน
ไม่มีชื่อในทะเบียนราษฎร ไม่มีสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า ฯลฯ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิด
ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ความยากลำบาก ไม่มีทางเลือก และนำไปสู่รูปแบบการดำเนินชีวิต
ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้กับประชาชนทุกคน
เช่น การรักษาพยาบาลตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการและ
เบี้ยยังชีพผู้มีรายได้น้อย เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้พ้นโทษ สำหรับผู้พ้นโทษกลายเป็นเรื่องยาก หากขาด
เอกสารหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะบัตรประจำตัวประชาชน การเข้าถึงบริการและสวัสดิการของรัฐ
ก็จะเป็นเรื่องยากตามไปด้วย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนบูรณาการฯ ฉบับนี้ จึงมีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้พ้นโทษ
ที่ได้ใช้ชีวิตเป็นปกติสุขในสังคม ได้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน
ที่รัฐพึงจัดให้อย่างเท่าเทียม

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

ผู้พ้นโทษเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและได้รับการบริการขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงจัดให้

กลยุทธ์

1) การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและเอกสารทางกฎหมายสำหรับผู้พ้นโทษ
ตัวชี้วัด : ร้อยละของผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษที่มีการประสานงานกับหน่วยงานเครือข่าย
ในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ได้รับการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารทางราชการ

2) การส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษเข้าสู่ระบบการบริการสุขภาพ (ระบบหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้า) สวัสดิการผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยติดเชื่อ

ตัวชี้วัด : ระดับความสำเร็จของขั้นตอนการส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษเข้าสู่ระบบ
การบริการสุขภาพ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยติดเชื่อ

แผนงาน/โครงการหลัก มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างหลักประกันสิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างหลักประกันสิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน</p> <p>เป้าประสงค์ ผู้พ้นโทษเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและได้รับการบริการขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงจัดให้</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 1 การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและเอกสารทางกฎหมายสำหรับผู้พ้นโทษ</p> <p>ตัวชี้วัด: ร้อยละของผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษที่มีการประสานงานกับหน่วยงานเครือข่ายในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารทางราชการ</p>	<p>1.การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้กับผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษและผู้พ้นโทษ</p> <p>2.การส่งเสริมการจัดทำบัตรประจำตัวคนพิการ</p>	<p>1.กรมการปกครอง</p> <p>2.กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p> <p>3.กรุงเทพฯ</p> <p>4.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>5.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น</p>
	<p>กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ (ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า) สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้เปราะบาง</p> <p>ตัวชี้วัด: ร้อยละของผู้พ้นโทษที่เข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ (ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า) สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้เปราะบาง</p>	<p>1.ให้การสนับสนุนการบริการด้านสังคม สงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวและครอบครัวตามระเบียบทางราชการ</p> <p>-สงเคราะห์ค่าพาหนะกลับ</p> <p>ก.ผู้มีอำนาจ</p> <p>-สงเคราะห์เงินผู้มีรายได้น้อย ไร้ที่พึ่ง</p> <p>-สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์/HIV</p>	<p>1.กรมคุมประพฤติ</p> <p>2.กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ</p> <p>3.กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>4.กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p> <p>5.กรุงเทพฯ</p> <p>6.กรมกิจการผู้สูงอายุ</p> <p>7.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>8.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างหลักประกันสิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน

ประเด็น ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
	<p>ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จ ของขั้นตอนการส่งเสริม ให้ผู้พ้นโทษเข้าสู่ระบบ การบริการสุขภาพ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยติดเชื่อ</p> <p>3.การบริการสงเคราะห์ ช่วยเหลือคนพิการและ ผู้สูงอายุในแต่ละด้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - คนพิการมีสิทธิรับเบี้ยคน พิการรายเดือน - บริการช่วยคนพิการ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือ ตนเองได้ หรือไม่มีญาติและ ผู้สูงอายุ เป็นต้น - ผู้สูงอายุมีสิทธิรับเบี้ย สำหรับผู้สูงอายุ <p>4.การจัดสวัสดิการและ การสงเคราะห์ครอบครัวเด็ก สตรี คนพิการผู้สูงอายุ และ ผู้ด้อยโอกาส</p>	<p>2.กองทุนช่วยเหลือเด็ก และเยาวชนที่ต้องคดี เพื่อป้องกันการกระทำ ผิดในอนาคต</p>	

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเข้าถึงการมีงานทำและการพัฒนาอาชีพของผู้พ้นโทษ
เป้าประสงค์ : ผู้พ้นโทษมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และเข้าถึงโอกาสการมีงานทำโดยสุจริต
สาระสำคัญ

การมีงานทำ หรือการประกอบอาชีพภายหลังโทษ เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีสู่สังคม ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งวัฒนธรรม การศึกษา วิทยาการ เทคโนโลยี ส่งผลต่อรูปแบบของ “อาชีพ” ที่ต่างออกไป รวมถึงคุณสมบัติของแรงงาน และความต้องการของตลาดแรงงานด้วยเช่นกัน การประกอบอาชีพที่เน้นทักษะและความชำนาญจะต้องมีใบประกาศนียบัตรประกอบ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างประปา การประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่เน้นที่ความสามารถเฉพาะบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความรวดเร็ว เช่น งานออนไลน์ การซื้อขายสินค้าตามสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ก

สำหรับผู้ต้องราชทัณฑ์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีต้นทุนทางสังคมน้อยกว่าบุคคลทั่วไป อีกทั้งประสบปัญหาถูกกีดกันจากอคติของสังคม นำไปสู่ปัญหาการว่างงานไม่มีรายได้ ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำและอาจเพิ่มความรุนแรงของอาชญากรรม กลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด ดังนั้น การสนับสนุนและส่งเสริมการฝึกอบรมการพัฒนาความรู้ เพิ่มความหลากหลายทางด้านอาชีพ และการแนะแนวให้คำปรึกษา จึงเป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสู่สังคม และยังรวมถึงการให้บริการต่าง ๆ ช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตำแหน่งว่าง แหล่งงาน และผู้ประกอบการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสมัครงานประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 จึงมุ่งเป้าประสงค์ที่ให้ผู้พ้นโทษมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และเข้าถึงโอกาสการมีงานทำโดยสุจริต

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

ผู้พ้นโทษมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และเข้าถึงโอกาสการมีงานทำโดยสุจริต
กลยุทธ์

- 1) การดำเนินการฝึกอาชีพผู้ต้องขังเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัว
ตัวชี้วัด: ร้อยละของผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษที่มีการประสานงานกับหน่วยงานเครือข่าย ได้รับการฝึกอาชีพจากหน่วยงานภายนอก ภายใต้ภารกิจและงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน
- 2) พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานและพัฒนาศักยภาพผู้พ้นโทษ/ผู้ได้รับการอบรมให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน
ตัวชี้วัด: จำนวนช่องทางในการส่งเสริมการได้รับการฝึกทักษะฝีมือแรงงานและพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพ รวมถึงการเข้าถึงตลาดแรงงานสำหรับผู้พ้นโทษจากหน่วยงานภายนอก
- 3) ส่งเสริมให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้ผู้โทษโทษเข้าถึงบริการจัดหางานโดยภาครัฐ
ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จของขั้นตอนในการส่งเสริม ให้คำปรึกษา และส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษเข้าถึงบริการจัดหางานโดยภาครัฐ

แผนงาน/โครงการหลัก

มีแผนงานและโครงการหลังในการเข้าถึงการมีงานทำและการพัฒนาอาชีพของผู้พ้นโทษ

ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเข้าถึงการมีงานทำและการพัฒนาอาชีพของผู้พ้นโทษ

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 2 : การเข้าถึงการมี งานทำ และการ พัฒนาอาชีพของ ผู้พ้นโทษ</p> <p>เป้าประสงค์: ผู้พ้นโทษ มีทักษะที่จำเป็น ในการประกอบอาชีพ และเข้าถึงโอกาสการ มีงานทำโดยสุจริต</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 1 การดำเนินการฝึก อาชีพผู้ต้องขังเพื่อ เตรียมความพร้อม ก่อนได้รับการปล่อยตัว</p> <p>ตัวชี้วัด: ร้อยละของ ผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ ที่มีการประสานงาน กับหน่วยงานเครือข่าย ได้รับการฝึกอาชีพจาก หน่วยงานภายนอก ภายใต้ภารกิจและ งบประมาณของแต่ละ หน่วยงาน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดำเนินการส่งเสริม การมีงานทำ - แนะแนวอาชีพ และ ให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่ ผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ 2. สนับสนุนวิทยากร ให้ความรู้เตรียม ความพร้อมในการสมัครงาน 3. พัฒนาทักษะฝีมือ แรงงานให้กับผู้ต้องขังใกล้ พ้นโทษ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กรมการจัดหางาน (กองพัฒนาระบบ บริการจัดหางานและ กองส่งเสริมการมี งานทำ) 2. กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน 3. กรุงเทพฯฯ
	<p>กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนา ทักษะฝีมือแรงงาน และพัฒนาศักยภาพ ผู้พ้นโทษ/ผู้ได้รับการ อบรมให้สอดคล้องกับ ตลาดแรงงาน</p> <p>ตัวชี้วัด: จำนวน ช่องทางในการส่งเสริม การได้รับการฝึก ทักษะฝีมือแรงงาน และพัฒนาศักยภาพ ด้านอาชีพ รวมถึง การเข้าถึง ตลาดแรงงานสำหรับผู้ พ้นโทษจากหน่วยงาน ภายนอก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดำเนินการส่งเสริม การมีงานทำ -แนะแนวอาชีพ และให้ คำปรึกษาด้านอาชีพแก่ ผู้พ้นโทษ 2. กิจกรรมการจัดหางาน พิเศษสำหรับผู้พ้นโทษ 3. จัดกิจกรรมการฝึก อาชีพระยะสั้นสัญจร 4. การฝึกอบรมหลักสูตร อาชีพจากศูนย์ฝึกอาชีพ สังกัดสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร 5. ฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพ จากศูนย์ฝึกอาชีพสังกัด สำนักพัฒนาสังคม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กรมการจัดหางาน 2. กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน 3. กรุงเทพฯฯ

ตารางที่ 2.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเข้าถึงการมีงานทำและการพัฒนาอาชีพของผู้พ้นโทษ (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
	กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษเข้าถึงบริการจัดหา งานโดยภาครัฐ ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จของขั้นตอนในการส่งเสริมให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษเข้าถึงบริการจัดหา งานโดยภาครัฐ	1.การส่งเสริมการจ้างงาน คนพิการทั้งในชุมชน สถานประกอบการ 2.โครงการคืนคนดี สู่สังคม (การจ้างงาน ผู้พ้นโทษในกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน) 3.ประสานส่งต่อ ผู้ได้รับพระราชทาน อภัยโทษที่ไม่มีงานทำ และต้องการแหล่งงาน ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1.กรมส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ 2.กรมคุมประพฤติ 3.กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ 4.กรมการจัดหางาน 5. กรุงเทพฯ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษโดยการมีส่วนร่วม
ของหน่วยงานทุกระดับ (Multi-level Governance) เป้าประสงค์ : ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือ
ตามความต้องการได้จากหน่วยงานในทุกระดับ

สาระสำคัญ

จากสภาพปัญหาโดยรวมของผู้พ้นโทษเมื่อต้องกลับคืนสู่สังคม คือการปรับตัวให้
เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่สามารถหางานทำเลี้ยงชีพได้ขาดโอกาสเข้าถึงสิทธิในการประกอบอาชีพ
ขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เนื่องจากสังคมส่วนใหญ่ยังคงมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้พ้นโทษ
และไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว ชุมชนและสังคม อาจนำไปสู่ความเสี่ยง ในการกระทำผิดซ้ำ
จะเห็นได้ว่าเกิดความแตกต่างทางชนชั้น และความเหลื่อมล้ำของสังคมซึ่งสะท้อนออกมาเชิงสภาพ
ปัญหาการเข้าถึงทรัพยากร บริการและสวัสดิการที่ผู้พ้นโทษถูกมองข้าม จำเป็น อย่างมากที่หน่วยงาน
ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นจะต้องสร้างการเข้าถึงสวัสดิการและการช่วยเหลือสงเคราะห์
เพื่อให้ผู้พ้นโทษและครอบครัวได้รับการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทุกระดับ
ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จะต้องอาศัย
ความร่วมมือและการบูรณาการของทุกส่วนราชการและทุกภาคส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้อง ในการ
อำนวยความสะดวกให้ผู้พ้นโทษได้เรียนรู้ เข้าใจ และสามารถเข้าถึงบริการและสวัสดิการต่าง ๆ
ได้จากทุกหน่วยงานทุกท้องถิ่น และทุกชุมชน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความต้องการได้จากหน่วยงานในทุกระดับ

กลยุทธ์

เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการสังคมเพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถพึ่งพาตนเองได้

ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการเพิ่มโอกาสหรือช่องทาง

การเข้าถึงสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พ้นโทษ

แผนงาน/โครงการหลัก

ตารางที่ 2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษโดยการมีส่วนร่วมของ หน่วยงานทุกระดับ (Multi-level Governance)

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกระดับ (Multi-level Governance)</p> <p>เป้าประสงค์ ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความต้องการได้จากหน่วยงานในทุกระดับ</p>	<p>กลยุทธ์ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการสังคมเพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถพึ่งพาตนเองได้</p> <p>ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการเพิ่มโอกาสหรือช่องทางในการเข้าถึงสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พ้นโทษ</p>	<p>1.การเพิ่มช่องทางการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุ</p> <p>- บริการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพของคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ</p> <p>- การสงเคราะห์ด้านการเงินหรือสิ่งของแก่ครอบครัวคนพิการ</p> <p>- การปรับสภาพบ้านและที่อยู่อาศัยของคนพิการ</p> <p>- ประสานส่งต่อเครือข่ายและอาสาสมัครในพื้นที่ศูนย์บริการคนพิการในชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้การดูแลคนพิการในชุมชน</p> <p>- การสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน</p> <p>- การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีภาวะยากลำบาก</p> <p>- กองทุนกู้ยืมสำหรับผู้สูงอายุ</p>	<p>1.กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>2.กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ</p> <p>3.กรมการจัดหางาน</p> <p>4. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <p>5.กรุงเทพฯ</p> <p>6.กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p> <p>7.กรมคุมประพฤติ</p> <p>8.สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ (สป.ยธ.)</p> <p>9.กรมการปกครอง</p> <p>10.กรมกิจการผู้สูงอายุ</p> <p>11.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>12.กรมราชทัณฑ์</p> <p>13.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษโดยการมีส่วนร่วมของ
หน่วยงานทุกระดับ (Multi-level Governance)

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 3 : การพัฒนา คุณภาพชีวิตของ ผู้พ้นโทษโดยการมี ส่วนร่วมของ หน่วยงานทุก ระดับ (Multi-level Governance)</p>	<p>กลยุทธ์ เพิ่มโอกาส ในการเข้าถึง สวัสดิการสังคม เพื่อให้ผู้พ้นโทษ สามารถพึ่งพา ตนเองได้ ตัวชี้วัด: ระดับ ความสำเร็จของการ มีส่วนร่วมในการ เพิ่มโอกาสหรือช่อง ทางการเข้าถึง สวัสดิการสังคม สำหรับผู้พ้นโทษ</p>	<p>2.ให้การสนับสนุนการจัด กิจกรรมเตรียมความ พร้อมก่อนปล่อยให้แก่ ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษและ ครอบครัว ในการให้ ความรู้การปรับตัวเข้ากับ สังคมให้เข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร บริการ -สร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่องสวัสดิการและสิทธิที่ เกี่ยวข้อง -ให้คำแนะนำปรึกษา เกี่ยวกับสวัสดิการและ สิทธิต่าง ๆ -รณรงค์ เผยแพร่ สร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่องลงทะเบียน ผู้มีรายได้น้อย 3.การใช้ทรัพยากรอย่าง เป็นระบบและใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศใน การประชาสัมพันธ์เพื่อ สร้างรายได้ยกระดับ คุณภาพชีวิตประชาชน 4.โครงการองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและ ประชาชน กับการเตรียม ความพร้อมเข้าใจต้อนรับ ผู้พ้นโทษ</p>	<p>1.กระทรวง สาธารณสุข 2.กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ 3.กรมการจัดหางาน 4. กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน 5.กรุงเทพฯ 6.กรมส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ 7.กรมคุมประพฤติ 8.สำนักนโยบายและ ยุทธศาสตร์ (สป.ยธ.) 9.กรมการปกครอง 10.กรมกิจการ ผู้สูงอายุ 11.สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ 12.กรมราชทัณฑ์ 13.องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษโดยการมีส่วนร่วมของ
หน่วยงานทุกระดับ (Multi-level Governance)

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
	กลยุทธ์ เพิ่มโอกาส ในการเข้าถึง สวัสดิการสังคม เพื่อให้ผู้พ้นโทษ สามารถพึ่งพา ตนเองได้ ตัวชี้วัด: ระดับ ความสำเร็จของการ มีส่วนร่วมในการ เพิ่มโอกาสหรือช่อง ทางการเข้าถึง สวัสดิการสังคม สำหรับผู้พ้นโทษ	5.การให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ทักษะชีวิต การบริการ และสวัสดิการภาครัฐ จัดการสงเคราะห์แก่ ผู้ด้อยโอกาส 6.โครงการรณสวัสดิการ เคลื่อนที่ (Mobile) ลงชุมชน 7.การจัดสวัสดิการและ การสงเคราะห์ครอบครัว เด็ก สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส	1.กระทรวง สาธารณสุข 2.กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ 3.กรมการจัดหางาน 4. กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน 5.กรุงเทพฯ 6.กรมส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ 7.กรมคุมประพฤติ 8.สำนักนโยบายและ ยุทธศาสตร์ (สป.ยธ.) 9.กรมการปกครอง 10.กรมกิจการ ผู้สูงอายุ 11.สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ 12.กรมราชทัณฑ์ 13.องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ
ติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เป้าประสงค์ : ยกระดับการดำเนินงานในการติดตาม ดูแล
และช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบและบูรณาการ

สาระสำคัญ

รัฐบาลกำหนดให้มีมาตรการในการติดตาม ดูแล ให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ
ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมได้ว่าผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับ
ผู้อื่นในสังคมได้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีระบบ เนื่องจากผู้พ้นโทษ
เมื่อปล่อยตัวกลับสู่สังคม จะกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ บางครั้งมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง

ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตเพียงเพื่อความอยู่รอดขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ยากต่อการติดตามดูแล และให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ดังนั้น การใช้กลไกของชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับผู้พ้นโทษดำเนินการติดตาม ดูแลและให้ความช่วยเหลือจึงมีความเป็นไปได้ และเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้พ้นโทษ การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ทุกระดับ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคสังคมมีบทบาทร่วมกัน ในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องราชทัณฑ์ และช่วยเหลือผู้พ้นโทษเมื่อได้รับการปล่อยตัว หากทุกหน่วยงานดำเนินการเป็นไปตามเป้าประสงค์เดียวกันก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษนั้นจะเน้นความสำคัญของการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 จึงเน้นการสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

โดยเป้าประสงค์เพื่อยกระดับการดำเนินงานในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ
อย่างเป็นระบบและบูรณาการ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

ยกระดับการดำเนินงานในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบ
และบูรณาการ

กลยุทธ์

1) พัฒนาระบบการดำเนินงานในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษระหว่าง
หน่วยงานภาคีเครือข่าย

ตัวชี้วัด: จำนวนโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาระบบการดำเนินงานในการติดตาม
ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

2) การส่งเสริมบทบาทขององค์กรระดับท้องถิ่นในการดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษในชุมชน

ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จของขั้นตอนในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

แผนงาน/โครงการหลัก มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : การสร้างกลไกและความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ</p> <p>เป้าประสงค์</p> <p>ยกระดับการดำเนินงานในการติดตามดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบและบูรณาการ</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการดำเนินงานในการติดตามดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย</p> <p>ตัวชี้วัด: จำนวนโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาระบบการดำเนินงานในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคมที่ควรจะได้รับของกลุ่มเป้าหมาย 2.ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครทุกหน่วยงานติดตามเยี่ยมบ้านผู้พ้นโทษ 3.พัฒนาเสริมสร้างบุคลากรให้มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นนักประสานงานและบูรณาการภารกิจกับทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4.โครงการพัฒนาและส่งเสริมยุติธรรมชุมชนเพื่อการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน 5.โครงการส่งเสริมการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในชุมชนโดยศูนย์ยุติธรรมชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ 2.กรมการปกครอง 3.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 4.กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 5.กรมกิจการผู้สูงอายุ 6.กรมคุมประพฤติ 7.สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ (สป.ยธ.) 8.กรมราชทัณฑ์ 9.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 10.กรุงเทพฯ

ตารางที่ 2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : การสร้างกลไกและความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ</p> <p>เป้าประสงค์</p> <p>ยกระดับการดำเนินงานในการติดตามดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบและบูรณาการ</p>	<p>กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการดำเนินงานในการติดตามดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย</p> <p>ตัวชี้วัด: จำนวนโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาระบบการดำเนินงานในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ</p>	<p>6.กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ในการประสานงานการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง</p> <p>7.จัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสร้างช่องทางความร่วมมือของประชาชนในการสื่อสารเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย</p> <p>8.พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ/ICT ในการบริหารจัดการระบบสื่อสารที่มีความรวดเร็วทันสมัยปลอดภัย</p>	<p>1.กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ</p> <p>2.กรมการปกครอง</p> <p>3.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>4.กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p> <p>5.กรมกิจการผู้สูงอายุ</p> <p>6.กรมคุมประพฤติ</p> <p>7.สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (สป.ยธ.)</p> <p>8.กรมราชทัณฑ์</p> <p>9.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>10.กรุงเทพฯ</p>
	<p>กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมบทบาทขององค์กรระดับท้องถิ่นในการดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษในชุมชน</p> <p>ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จของขั้นตอนในการติดตามดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ</p>	<p>1.เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตอบสนองต่อภารกิจตามนโยบายรัฐบาลในการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>2.เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่สร้าง</p>	<p>1.กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ</p> <p>2.กรมการปกครอง</p> <p>3.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>4.กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p> <p>5.กรมกิจการผู้สูงอายุ</p> <p>6.กรมคุมประพฤติ</p> <p>7.สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (สป.ยธ.)</p>

ตารางที่ 2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
		ความเดือดร้อนแก่ ประชาชนชุมชน และที่มี ผลกระทบต่อสังคมทุก ระดับ 3.ให้การสนับสนุน กิจกรรมตาม กระบวนการยุติธรรม สมานฉันท์ร่วมกับศูนย์ ยุติธรรมชุมชน สำนักงานยุติธรรม จังหวัด 4.เสริมสร้างองค์ความรู้ และเพิ่มทักษะภารกิจที่ สำคัญเพื่อส่งเสริมให้ บุคลากรทุกระดับมี ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ทั้งระดับ หมู่บ้านตำบล อำเภอ จังหวัด 5.โครงการเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมของ เครือข่ายสังคม สงเคราะห์ในงาน ราชทัณฑ์	8.กรมราชทัณฑ์ 9.องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น 10.กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น 11.กรุงเทพฯ

กรมราชทัณฑ์ ได้ยึดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเครือข่ายภาค
สังคมเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นแนวทางที่ใช้ดำเนินงานมา
เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 - 2559 (ฉบับที่ 2)
จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2564 (ฉบับที่ 3) ดังแผนภาพที่ 2.5 ดังนี้

แผนภาพที่ 2.5 แนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเครือข่ายภาคสังคม
เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
(ที่มา : กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 2560)

จากการศึกษาแผนบูรณาการเครือข่ายภาคสังคมเพื่อติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 -2564 (ฉบับที่ 3) พบว่ามีประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 เป็นแนวทางในการสร้างกลไกความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการให้กรมราชทัณฑ์ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ตั้งแต่เรื่องสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐาน การเข้าถึงอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษกับหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับ และการสร้างกลไกความร่วมมือในการติดตาม การที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบและบูรณาการ ซึ่งมีความแตกต่างกับการดำเนินงานในระยะที่ 2 โดยในระยะที่ 2 มีเพียง 9 องค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สมาคมสันนิบาต เทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นการปรับทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับ

การยอมรับจากสังคมให้แก่ผู้ต้องขังผ่านกิจกรรมด้านการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทั้งการสนับสนุนวิทยากร งบประมาณ และข้อมูลเรื่องสิทธิประโยชน์พลเมืองเมื่อพ้นโทษ รวมทั้งการติดตามให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ แต่ในระยะที่ 3 มีความเข้มข้น โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือผู้พ้นโทษเป็นไปอย่างครบถ้วนทุกมิติ และมีหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาให้ความร่วมมือทั้งสิ้น 13 องค์กร ได้แก่ 1) กระทรวงสาธารณสุข 2) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ 3) กรมการจัดหางาน 4) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 5) กรุงเทพฯ 6) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 7) กรมคุมประพฤติ 8) สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ (ส.ป.ย.ธ.) 9) กรมการปกครอง 10) กรมกิจการผู้สูงอายุ 11) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 12) กรมราชทัณฑ์ และ 13) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบความร่วมมือมี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การทำข้อตกลงใหม่ร่วมกัน รูปแบบที่ 2 การใช้ข้อตกลงเดิมแต่มีการแก้ไขและปรับปรุงเพิ่มเติม และรูปแบบที่ 3 คือ มีความร่วมมือแต่ไม่ได้มีข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การช่วยเหลือผู้พ้นโทษเป็นไปอย่างครบถ้วนทุกในการมีส่วนร่วมทุกระดับ กรมราชทัณฑ์ควรกำหนดให้ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล ช่วยเหลือผู้พ้นโทษด้วย โดยกำหนดให้ภาคส่วนแต่ละแห่งรับผิดชอบในแต่ละด้าน เช่น สถานประกอบการมุ่งเน้นการช่วยเหลือด้านอาชีพ ภาคประชาชนหรือชุมชนมุ่งเน้นด้านจิตใจ เป็นต้น ส่วนภาครัฐด้านร่างกายควรมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขดูแลเรื่องรักษาอาการป่วยทางกายและทางใจ ด้านการศึกษามอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงาน และในแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงกัน เช่น ด้านการศึกษาเด็กและเยาวชนมุ่งเน้นการศึกษามาตรฐานให้ครบถ้วนตามกฎกระทรวง ส่วนผู้ใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาที่ฝึกทักษะอาชีพให้สามารถเชื่อมโยงไปถึงอาชีพที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้หลังการพ้นโทษ และสอดคล้องกับความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ

2.4 บทบาทและนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

บทบาทของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คือ การพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่นๆ ดำเนินการด้านคดี ด้านการป้องกัน บำบัด แก้ไขฟื้นฟู พัฒนาและสงเคราะห์และติดตามประเมินผล ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมและป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนากฎหมาย รูปแบบและวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน พัฒนาการบริหารจัดการและบุคลากรด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จากบทบาทดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้มีการกำหนดพระราชบัญญัติและนโยบาย ดังนี้

1) พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พ.ศ. 2561

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พ.ศ. 2561 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ในหมวด 7 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม ดังนี้

มาตรา 50 ให้สถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวเด็กและเยาวชนไว้ในสถานที่ควบคุมเพื่อให้มีกระบวนการ

ในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกต้องวิธีและเหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนแต่ละคน
กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว
เศรษฐกิจสังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด
มาตรา 51 ในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้เด็กและ
เยาวชนและบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย
มีส่วนร่วมพิจารณาในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

(2) การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนของบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือ
องค์การหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(3) วิธีการและระยะเวลาที่สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจะติดตามภายหลังปล่อย
เพื่อการประคับประคองให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงตนอยู่ได้โดยไม่กลับไปกระทำผิดอีก

มาตรา 52 ในกรณีที่เด็กและเยาวชนพึงได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ
ภายหลังปล่อย ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือติดต่อ
ให้หน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครอง
สวัสดิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเตรียมการตั้งแต่ในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มาตรา 53 ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้มีการเตรียมความพร้อม
ดังต่อไปนี้

(1) แนะนำด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ

(2) เตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมคืนสู่ครอบครัวและสังคม

(3) ประสานกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การหรือชุมชน
ที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยให้พร้อมรับเด็กและเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัว โดยมีแผนการดูแล
ที่ชัดเจน

(4) ให้เด็กและเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือทดลอง
ไปทำงานภายนอกสถานที่ควบคุม เพื่อประเมินผลการกลับไปใช้ชีวิตในสังคม

มาตรา 54 ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หากพบว่าเด็กและเยาวชน
ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย หรือไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว หรือไม่มีความปลอดภัย
เมื่อกลับไปอยู่ในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการทดลองใช้ชีวิตในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการจัดหา
เพื่อประกอบอาชีพหรือมีความจำเป็นอื่น ๆ ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีสถานที่เพื่อ
ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย

มาตรา 55 ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึก
และอบรมเตรียมความพร้อม ดังต่อไปนี้

(1) จัดเตรียมผลการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำไปใช้ในการศึกษา หรือ
ใช้เป็นหลักฐานในการสมัครงาน

(2) ติดต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การหรือชุมชนซึ่งเด็ก
และเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย เพื่อแจ้งวันครบกำหนดปล่อยตัวให้ทราบ

(3) เตรียมการสงเคราะห์ที่จำเป็น โดยต้องจัดให้หรือประสานกับหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์เพื่อรับเด็กและเยาวชนไปให้การสงเคราะห์ต่อ รวมทั้งต้องให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนตามสมควร

(4) จัดส่งประวัติเด็กและเยาวชนไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชน

มาตรา 56 สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมต้องจัดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม และการให้คำแนะนำหรือประสานกับหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบให้การช่วยเหลือต่อไป

มาตรา 57 ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมประชุมจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน โดยแนวทางจะต้องได้รับการยินยอมจากเด็ก เยาวชน บิดา มารดา หรือผู้ปกครองหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 58 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตามมาตรา 51 หรือแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยตามมาตรา 57 ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา 59 ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีระบบสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ส่วนกรณีการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยที่มีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรขององค์กรหรือองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

2) นโยบายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุลระบบบริหารจัดการภาครัฐ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564

คณะผู้วิจัยได้นำนโยบายกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 -2562 ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 -2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุลระบบบริหารจัดการภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) และนโยบาย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการลดการก่ออาชญากรรมจากเด็กและเยาวชน และเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ทักษะชีวิต จิตใจ พฤติกรรม ร่างกาย การศึกษาและอาชีพ สามารถกลับไปอยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุขไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก รวมถึงเด็กและเยาวชน ผู้เยาว์ได้รับการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและอนาคตมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้ (กองแผนงานและงบประมาณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2561)

สถานการณ์

สังคมไทยต้องประสบกับปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนในรอบปีหนึ่งๆ ประมาณ 30,000 คน หรือเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาต่อประชากรเด็กและเยาวชน คิดเป็น 3.19 ต่อ 1,000 คน นับเป็นจำนวนที่ไม่น้อยที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้เดินออกนอกเส้นทางหรือไม่ได้เข้าสู่เส้นทาง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสภาวะปกติของประเทศจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้ประเทศสูญเสียโอกาส จากคุณค่าและพลังสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน กลุ่มดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันผลของการกระทำความผิดทางอาญาได้สร้างความเสียหายต่อสังคม ทั้งในด้านความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความสงบสุขในสังคมและความเชื่อมั่นของสังคมไทยในสายตาของนานาชาติและมิตรประเทศ อีกทั้งรัฐต้องสูญเสียงบประมาณแผ่นดินปีละหลายพันล้านบาท เพื่อสนับสนุนภารกิจในการดำเนินภารกิจกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน โดยที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ ในการสนับสนุนกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว การแก้ไข บำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเบื้องต้นและการแก้ไข บำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัว จึงเป็นความท้าทายต่อกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ มีความพร้อมและศักยภาพทางด้านความคิด ทักษะชีวิต จิตใจ พฤติกรรม ความรู้ความสามารถที่จะกลับสู่สังคม อนึ่ง นอกจากการดูแลแก้ไขเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมแล้ว กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังต้องทำหน้าที่ในการป้องกันการก่ออาชญากรรมจากเด็กและเยาวชนอีกด้วย ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญยิ่งต่อการลดความสูญเสียต่อสังคมไทย สำหรับในคดีครอบครัว กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ในการพิทักษ์คุ้มครองให้ผู้เยาว์ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายซึ่งจำเป็นต้องเร่งด่วน ในการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุลระบบบริหารจัดการภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562-2563 ดังนี้

- (1) ลดการก่ออาชญากรรมจากเด็กและเยาวชน
- (2) เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ทักษะชีวิต จิตใจ พฤติกรรม ร่างกาย การศึกษาและอาชีพ สามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก
- (3) เด็กและเยาวชน ผู้เยาว์ ได้รับการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและอนาคต

นโยบายเร่งด่วน

นโยบายเร่งด่วนของนโยบายกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 -2562 ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 -2579 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุลระบบบริหารจัดการภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) มี 7 ข้อ ดังนี้ (กองแผนงานและงบประมาณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2561)

(1) เพิ่มประสิทธิภาพในด้านความมั่นคงปลอดภัยการป้องกันการก่อเหตุและการหลบหนีทั้งภายในและภายนอกสถานที่ควบคุม โดยการสร้างความพร้อมทางกายภาพ สถานที่ สิ่งแวดล้อม เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็น การทบทวนแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนามาตรการ ระเบียบข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

(2) ปฏิรูปการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและตัวตนและความสามารถของเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรมตามแนวทางของการจัดการศึกษาทางเลือก การจัดการศึกษาบนฐานกิจกรรม เพื่อผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาภาคบังคับ อาชีพ ทักษะความสามารถ ทักษะชีวิต ภูมิภาวะและคุณธรรมจริยธรรม

(3) พัฒนาและปรับปรุงระบบและโปรแกรมการแก้ไข บำบัด พื้นฟู ที่สามารถเปลี่ยนแปลงและสร้างความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะภายในระยะเวลา กึ่งหนึ่งของระยะเวลาการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

(4) เพิ่มประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนงานที่ไม่จำเป็น แก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อน ยกเลิก ขั้นตอนและกระบวนการ หรือกิจกรรมที่หมดความจำเป็นในระบบการควบคุมดูแลและการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน ทั้งในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน รวมทั้งระบบการส่งต่องานระหว่างสถานพินิจฯและศูนย์ฝึกฯ

(5) ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานระบบการควบคุมดูแลและระบบการแก้ไข บำบัดพื้นฟู เด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน ด้วยการสำรวจและจัดลำดับคุณภาพและมาตรฐานหน่วยงาน เพื่อค้นหาหน่วยงาน ต้นแบบและประกาศเกียรติคุณ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนการพัฒนาสู่คุณภาพและมาตรฐานที่กำหนด

(6) เร่งยกระดับการเสริมสร้างทักษะด้านกีฬาให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อความเป็นเลิศ (ข้อสั่งการ รมว.) โดยร่วมมือกับสถาบันพลศึกษาและโรงเรียนกีฬาในการส่งเสริมและพัฒนา ทางด้านกีฬารวมทั้ง การเปิดหลักสูตรและห้องเรียนกีฬาภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

(7) เร่งดำเนินการโครงการเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพัฒนาเป็นศูนย์ศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทางด้านความคิด จิตใจ ควบคู่กับการฝึกวิชาชีพที่พึ่งตนเองได้ และสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตภายหลัง พ้นจากการฝึกอบรม

นโยบายหลัก

นโยบายหลักของนโยบายกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 -2562 ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 -2579 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุลระบบบริหาร

จัดการภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) มีดังนี้
(กองแผนงานและงบประมาณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2561)

(1) ด้านการป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด (ต้นน้ำ)

1.1) ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาและเครือข่ายในการป้องกันปัญหา
พฤติกรรมและการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน (1 พินิจ 6 สถานศึกษา) ให้เป็น
ศูนย์เรียนรู้ในการป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาและยกระดับไปสู่ความร่วมมือกับ
ศูนย์ยุติธรรมชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2) ยกกระดับการดำเนินการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ 22/2558 เรื่องมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแข่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทาง
และการควบคุม สถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ
คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 30/2559 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
การทะเลาะวิวาทของนักเรียนและนักศึกษาและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ 46/2559 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558

1.3) รมรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของครอบครัว
และสังคมในการอบรม เลี้ยงดูและพัฒนาเด็กแต่ละช่วงวัยอย่างมีคุณภาพให้รอดพ้นจากความเสี่ยง
ในการกระทำความผิดทางอาญา

1.4) ยกกระดับการบริการให้คำปรึกษาแก่ประชาชน ครอบครัวของเด็กและ
เยาวชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงด้านพฤติกรรมให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เข้าสู่
กระบวนการยุติธรรมผ่านคลินิกให้คำปรึกษาของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึก
และอบรมเด็กและเยาวชน 77 จังหวัด

1.5) ศึกษาวิเคราะห์และวิจัยสถานการณ์การกระทำความผิดของเด็กและ
เยาวชนเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับสังคมและนำไปสู่ความตระหนักและร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

(2) ด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนและการจัดการศึกษา (กลางน้ำ)

2.1) เพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในระบบความมั่นคงปลอดภัย
ทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาลดลง การก่อเหตุ การสร้างความรุนแรง
การประทุพติตระเปียวินัย ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ควบคุมโดยให้ความสำคัญทั้งการปฏิบัติงาน
ของเจ้าหน้าที่ มาตรการ ระบบ ระเบียบ เครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม สถานที่และทางกายภาพ
การเรียนรู้วัฒนธรรมของควมมีระเบียบวินัย รวมทั้งนำยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการปฏิบัติของ
องค์กรสหประชาชาติว่าด้วยการจัดความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในสาขาป้องกันอาชญากรรมและ
ความยุติธรรมทางอาญามาปรับใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กและ
เยาวชน รวมทั้งบุคลากรผู้ปฏิบัติงานและสังคม

2.2) ยกยุดคุณภาพด้านสุขอนามัย ความเป็นอยู่ การปฏิบัติต่อเด็กและ
เยาวชน สิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดความเชื่อมั่น

2.3) ปรับปรุงและพัฒนาาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนให้มี
ความครอบคลุมครบถ้วน มีความเชื่อมโยงตั้งแต่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึก

และอบรมเด็กและเยาวชนที่จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
การจัดการศึกษา การเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยและการดูแลช่วยเหลือภายหลังปล่อย

2.4) การจำแนกแยกบำบัด ตามสภาพปัญหา โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) พัฒนาระบบแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ป่วยทางจิตเวช
เพื่อรองรับเด็กและเยาวชนที่ป่วยเป็นจิตเวชในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และขยายผล
ระบบการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เด็กจิตเวชดังกล่าวไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและ
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั่วประเทศ

(2) พัฒนาระบบแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่
(18 ปี ขึ้นไป) โดยนำร่องที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา และขยายผลไปยังศูนย์ฝึก
และอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ

(3) การจำแนก แยกบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึก
และอบรมเด็กและเยาวชนด้วยเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยาเชิงลึก (FCBT) ที่สามารถจำแนกเด็ก
ออกเป็น 4 กลุ่ม คือเสียงมาก (H) เสียงปานกลางค่อนข้างสูง (M+) เสียงปานกลาง (M) เสียงน้อย (L)
เพื่อประสิทธิภาพในการบำบัด ตามสภาพปัญหาโดยการผลักดันให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
เขต 8 สุราษฎร์ธานี เป็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต้นแบบอย่างต่อเนื่องและขยายผลแบบ
คู่ขนานไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ

(4) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้มาตรการพิเศษแทน
การดำเนินคดีอาญา มาตรา 86 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ที่ดีสามารถกลับไปใช้
ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.5) เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับระบบการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและ
เยาวชนเฉพาะราย แบบไร้รอยต่อ (IRC : Individual Routing Counsellor) ภายหลังการขยายผลไป
ยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เนื่องจากผลการวิจัยนำร่องที่ศูนย์ฝึกและอบรม
เด็กและเยาวชน เขต 1 พบว่า เป็นระบบที่สร้างความเปลี่ยนแปลงและสร้างความแข็งแกร่งให้กับ
เด็กและเยาวชนในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

2.6) นำวิทยาการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนการแก้ไข บำบัด
ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น อาทิ การตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะการตรวจหา
สารเสพติดจากเส้นผมการตรวจวัดระดับคาร์บอนมอนอกไซด์จากลมหายใจ การตรวจวินิจฉัยและ
การบำบัดทางจิตเวช การตรวจเพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและป้องกันการกระทำความผิดระเบียบวินัย
การตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์เพื่อการรักษา การควบคุมและป้องกันโรค เป็นต้น

2.7) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน
ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยระบบการบำบัดทางการแพทย์ เครื่องมือทางจิตวิทยาควบคุมระบบชุมชน
บำบัด (Therapeutic Community) พร้อมทั้งยกระดับโครงการ To Be Number One ในการสร้าง
แรงบันดาลใจและสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด

2.8) จัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนขนาดเล็กในภูมิภาคเพื่อกระจาย
การให้บริการไปยังประชาชนและเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนขนาดใหญ่ที่มีอยู่

2.9) ยกระดับการจัดการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพและด้านกีฬา โดย
ดำเนินการดังนี้

(1) จัดการศึกษาสายสามัญที่มีคุณภาพและมาตรฐานให้กับเยาวชน
ทุกกลุ่ม สัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง ควบคู่กับการฝึกวิชาชีพพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมาย
ให้เด็กและเยาวชนที่ยังไม่พ้นการฝึกอบรมต้องเรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนผู้ที่จบ
มัธยมศึกษาตอนต้นแล้วให้มีทางเลือก 2 ทาง คือ ศึกษาสายวิชาชีพหรือศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย
ส่วนผู้ที่กำลังเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือจบมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ให้เรียนฟรีในระดับอุดมศึกษา
ควบคู่กับการเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือให้เรียนปริญญาตรีตามความประสงค์ โดยใช้หลักสูตร
สามัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หรือการเรียนวิชาชีพตามมาตรฐานของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานหรืออาชีวศึกษา
โดยเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ ดังนั้น ใน 1 สัปดาห์ เด็กและ
เยาวชนจะได้รับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามโปรแกรม
รวมทั้งการส่งเสริมความสามารถทางวิชาชีพ วิชาการ ดนตรีและกีฬา

(2) พัฒนาระบบการจัดการศึกษาสายสามัญและสายวิชาชีพให้มี
ประสิทธิภาพ คุณภาพและมาตรฐานด้วยการพัฒนาครูผู้สอน ห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียน
การสอน ห้องสมุด การเรียนรู้จาก ภายนอก ทบทวนปรับปรุงการฝึกวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ
ของตลาดแรงงาน การส่งเสริมและสร้างความพร้อมในการประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งพัฒนาระบบ
การเรียนการสอนทางไกล

(3) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการศึกษาสายสามัญและ
สายวิชาชีพของภาครัฐและภาคเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา การเรียนหรือฝึกวิชาชีพ
ให้กับเด็กและเยาวชนโดยกำหนดบทบาทและความร่วมมือที่ชัดเจน ที่มีความต่อเนื่องตั้งแต่ระยะการแก้ไข
บำบัด ฟื้นฟู การเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยและการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย

(4) ด้านการส่งเสริมการมีงานทำของเยาวชน เร่งส่งเสริมแผนแม่บท
การส่งเสริม การมีงานทำของผู้พ้นโทษ โดยร่วมกับกรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ ในลักษณะ
ศูนย์สร้างงานสร้างอาชีพ (ข้อสั่งการ รมว.)

(5) สร้างความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายการสื่อสารและเจ้าของ
สื่อต่าง ๆ พร้อมทั้ง การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์เพื่อใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรูปแบบ DJOP
Channel

(6) พัฒนาการจัดการศึกษาสายสามัญและฝึกวิชาชีพให้เหมาะสมกับ
บริบทของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ดังนี้

ก. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตา จัดการศึกษา
สายสามัญให้กับเด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี

ข. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายอุเบกขา จัดการฝึกวิชาชีพ
พื้นฐานให้กับเด็กและเยาวชนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

ค. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสตรีนคร จัดการฝึกอาชีพขั้นสูง
ให้กับเด็กและเยาวชนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจากทั่วประเทศ

ง. ให้ความสำคัญกับการเล่นกีฬาเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความ
มีระเบียบวินัยและพัฒนาพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ พร้อมเร่งขับเคลื่อนการยกระดับการเสริมสร้าง
ทักษะด้านกีฬาให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อความเป็นเลิศและเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ

จ. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจเด็กและ
เยาวชนในรูปแบบของโครงการ การจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับสถาบันและ
หน่วยงานทางศาสนา เช่น การจัดหลักสูตรจุลลสาสมาธิตามแนวทางพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อ
วิริยงค์ สิริวิโร) และกรมการศาสนา เป็นต้น

ฉ. ยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
สำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อให้มีความพร้อม ทั้งความคิด จิตใจ พฤติกรรม ทักษะชีวิต สังคม ความรู้
และการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งการเตรียมความพร้อมของครอบครัว องค์กร หน่วยงานผู้ประกอบการ
เครือข่ายและชุมชน ที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการดูแล สงเคราะห์
ช่วยเหลือภายหลังปล่อย เพื่อให้สามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (มีงานทำ/ศึกษาต่อ มีที่อยู่
อาศัยเป็นหลักแหล่งมีสัมพันธ์ภาพกับครอบครัวที่ดี มีการคบเพื่อนที่ดี การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์)

(3) เพิ่มประสิทธิภาพ การดูแลสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรม (กลางน้ำ)

3.1) สร้างหน่วยงานต้นแบบในการดูแลสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
โดยการพัฒนากระบวนการคดีครอบครัวและการกำกับการปกครองผู้เยาว์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและ
สวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในคดีอาญาเพื่อขยายผลไปยังหน่วยงานทั่วประเทศ

3.2) พัฒนาและขยายผลการเบิกจ่ายเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตัดบัญชี
อัตโนมัติในงานกำกับการปกครอง

(4) ด้านการติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ภายหลังปล่อย (ปลายน้ำ)

4.1) เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาระบบในการติดตามดูแลช่วยเหลือ
การแก้ไขปัญหาและให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวร่วมกับครอบครัว หน่วยงาน
องค์กร ผู้ประกอบการ เครือข่ายและชุมชนที่หน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนหรือที่เกี่ยวข้อง
เพื่อให้เด็กและเยาวชนดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข พ้นจากความเสี่ยงที่จะไปกระทำความผิดซ้ำ

4.2) จัดหาสถานที่หรือที่อยู่ให้กับเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำ
หากกลับไปยังสภาพแวดล้อมหรือชุมชนเดิม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

(5) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนภารกิจและยุทธศาสตร์กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5.1) บริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่ม
จากระดับหัวหน้าหน่วยงานและรองหัวหน้าหน่วยงาน ให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะ
ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้มีผลงานดีเด่นด้วยการเชื่อมโยง
ผลงานกับการเลื่อนเงินเดือนที่จูงใจ พร้อมทั้งสร้างความก้าวหน้าในสายงานต่าง ๆ ที่เหมาะสม
เท่าเทียม สร้างระบบบริหารจัดการคนเก่ง (Talent management) ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการ
เข้าสู่ระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง (Hippis) เพิ่มประสิทธิภาพระบบโค้ช เพื่อเป็นตัวคูณการพัฒนา

บุคลากร ตลอดจนดำเนินการทางวินัยอย่างเฉียบขาด รวดเร็ว ต่อข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิด

5.2) พัฒนาความรู้ทางวิชาการและการศึกษางานวิจัย โดยดำเนินการจัดมหกรรมความรู้ทางวิชาการ การแสดงผลงานของภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภายใต้กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในงาน Juvenile Justice Month รวมทั้งจัดทำแผนงานวิจัยและดำเนินการศึกษาวินัย เพื่อพัฒนาด้านการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่ครอบคลุมทุกมิติ

5.3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามแผนปฏิบัติการดิจิทัลกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร การพัฒนาและต่อยอดระบบปฏิบัติงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และหน่วยงานสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานบนระบบอิเล็กทรอนิกส์และระบบสารสนเทศ การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ และด้านการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน พร้อมกับการพัฒนาระบบเครือข่ายความเร็วสูงการจัดหาอุปกรณ์ ที่จำเป็นและการเชื่อมโยงเครือข่ายกับระบบ DXC เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและภายนอก รวมทั้ง พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำและพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนที่สะดวก รวดเร็วและประหยัด

5.4) ปรับปรุง กฎหมาย กฎระเบียบ การปฏิบัติงาน โดยประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบในการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อประสิทธิภาพในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน เช่น การปรับระยะเวลาการลาเยี่ยมบ้านที่สร้างแรงจูงใจไม่ให้เกิดและเยาวชนทำผิดระเบียบและการออกระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยในสถานที่ควบคุม เป็นต้น เร่งออกกฎกระทรวงในการอนุญาตให้ส่วนราชการหรือเอกชนจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และปรับปรุงประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่องการจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและการกำหนดเขตพื้นที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ฉบับเดิมเพื่อกำหนดเขตพื้นที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเร่งประกาศใช้กฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561

5.5) ยกกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งทางด้านคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน เช่น เรือนนอน อาหาร ยารักษาโรค ด้านการศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการเคลื่อนย้ายเด็กและเยาวชน รวมทั้ง การยกระดับการดูแลเด็กและเยาวชนหญิง เช่น การดูแลเด็กและเยาวชนหญิง ตั้งครรภ์ การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหญิง เป็นต้น

5.6) ศึกษาเรียนรู้ศาสตร์พระราชอาและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อน้อมนำมาใช้ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการ การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล การพึ่งตนเอง และการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

5.7) ดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลในการพัฒนา รักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการและการดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางการสร้างองค์กรสีเขียว (Green Organization)

นโยบายเฉพาะ

นโยบายเฉพาะของนโยบายกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 -2562 ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 -2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุลระบบบริหารจัดการภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีจำนวน 6 ข้อดังนี้ (กองแผนงานและงบประมาณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2561)

- (1) เร่งดำเนินการโรงเรียนอุปถัมภ์ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
 - (2) สนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดกาฬสินธุ์ กาฬสินธุ์โมเดล: กาฬสินธุ์แฮปปี้เนส 2019 เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต กลุ่มครัวเรือนยากจน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ด้านการอำนวยความสะดวก
 - (3) เร่งดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมการมีงานทำของผู้พ้นโทษ โดยร่วมดำเนินการกับกรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ ในส่วนของศูนย์ร่วมสร้างอาชีพ
 - (4) ประสานติดตามผลการบังคับใช้ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดีลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ที่กำหนดห้ามมิให้มีการเปิดเผยประวัติเด็กและเยาวชนจากฐานข้อมูลประวัติอาชญากร เพื่อกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งยกระดับในการปกครองคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่พ้นจากการฝึกอบรมหรือคำสั่งศาลในทุกรูปแบบ
 - (5) สนับสนุนนโยบายรัฐบาล ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตาม “โครงการไทยนิยม ยั่งยืน”
 - (6) ศึกษาวิเคราะห์ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย หลักเกณฑ์ แนวทางและวิธีการในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) มาใช้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม
- สรุปได้ว่า นโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีทั้งการทำงานเชิงรับและเชิงรุก การทำงานเชิงรับ คือ การบำบัดฟื้นฟู อนุเคราะห์ ให้ความช่วยเหลือ และดูแลด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพระหว่างที่เด็กและเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จุดที่มุ่งเน้นจะมี 2 มิติหลัก คือ ด้านการศึกษาโดยการขอความร่วมมือไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องทั้งในระหว่างถูกควบคุมและหลังการพ้นโทษ และด้านอาชีพโดยการประสานงานความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชน ในการส่งมอบเด็กและเยาวชนทำงานหลังการพ้นโทษ ส่วนเชิงรุก คือ การเพิ่มกลยุทธ์ในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำโดยบูรณาการความร่วมมือ

ไปยังหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน ทั้งระหว่างอยู่ใน
ในการควบคุม และหลังจากถูกปล่อยตัวกลับเข้าสู่สังคม

2.5 บทบาทและนโยบายของกรมคุมประพฤติ

บทบาทของกรมคุมประพฤติ คือ การดำเนินการสืบเสาะและพินิจ ควบคุมและ
สอดส่อง แก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชั้นก่อนฟ้อง ชั้นพิจารณาคดีของศาล และภายหลัง
ที่ศาลมีคำพิพากษาตามที่กฎหมายกำหนด การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการ
การดำเนินการแก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน การพัฒนาระบบ รูปแบบ และ
ดำเนินการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เพื่อบรรเทาผลร้ายหรือการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น
จากการกระทำความผิด การพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน
การจัดทำและประสานแผนงานของกรมให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้ง
เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด การเสริมสร้าง สนับสนุน
ส่งเสริม และประสานงานให้ชุมชน เครือข่ายและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบ
เครือข่ายยุติธรรมชุมชนหรือรูปแบบอื่นในการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อ
ผู้กระทำความผิดและผู้ที่อยู่ในกระบวนการคุมประพฤติของกรม และการปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมาย
กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย จากบทบาท
ดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้มีการกำหนดพระราชบัญญัติและนโยบาย ดังนี้

1) พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

กรมคุมประพฤติได้ดำเนินการตามระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในการดูแล
ภายหลังการพ้นโทษ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ
พ.ศ. 2559 โดยมีสาระสำคัญในหมวด 6 การสงเคราะห์ และ หมวด 7 การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน
ของรัฐและภาคประชาชน ดังนี้

หมวด 6 การสงเคราะห์

มาตรา 40 การให้การสงเคราะห์ตามหมวดนี้ ให้เป็นความรับผิดชอบของรัฐ
ในการแสวงหาข้อเท็จจริง ติดตาม ดูแล แนะนำ แก้ไขฟื้นฟู หรือการดำเนินการใด ๆ แก่บุคคลตาม

มาตรา 41 เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้
ตามสมควร ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของบุคคลนั้น โดยให้หน่วยงานในกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น ด้านแรงงาน ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข ตลอดจน
หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสงเคราะห์การให้การสงเคราะห์แก่บุคคล
ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานคุมประพฤตินับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลนั้นได้รับการสงเคราะห์
ในด้านการสนับสนุนสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ เช่น ด้านการบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยทางกายและจิต
ด้านการให้ความรู้และการฝึกอบรม ด้านทักษะชีวิต ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ
ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในกรณีที่บุคคลดังกล่าวจะทำงาน ให้พนักงานคุมประพฤตินับสนุนและ
ส่งเสริมให้บุคคลดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานให้รัฐสนับสนุนหรือ
ส่งเสริมให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการรับบุคคลตามมาตรา 41 เข้าทำงานในสถาน

ประกอบ การ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ตลอดจนป้องกันอาชญากรรมการบริหารจัดการ การกำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์รวมถึง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้การสงเคราะห์ตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 41 ให้พนักงานคุมประพฤติให้การสงเคราะห์ตามควรแก่กรณีแก่บุคคล ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ
- (2) ผู้ถูกคุมความประพฤติหรือผู้พ้นจากการคุมความประพฤติ
- (3) ผู้อยู่ระหว่างการตรวจพิสูจน์และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- (4) ผู้อยู่ระหว่างการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ
- (5) ผู้ได้รับการปล่อยตัวเมื่อพ้นโทษหรือได้รับพระราชทานอภัยโทษ
- (6) เด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นจากการฝึกอบรมตามคำพิพากษาแล้ว
- (7) ผู้พ้นจากการถูกกักขังแทนค่าปรับหรือผู้พ้นจากการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ

(8) บุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 42 ในการให้การสงเคราะห์ตามหมวดนี้ พนักงานคุมประพฤติอาจมอบหมาย อาสาสมัครคุมประพฤติ หรืออาจทำความตกลงเพื่อมอบหมายหรือส่งต่อให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่น ที่ให้ความร่วมมือก็ได้ ในกรณีบุคคลตามหมวดนี้เป็นเด็กหรือเยาวชน ซึ่งตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ พนักงานคุมประพฤติจะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กโดยมิชักช้า

มาตรา 43 ในกรณีที่เห็นสมควร ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้สถานที่ใด เป็นสถานที่เพื่อให้การสงเคราะห์บุคคลตามมาตรา 41 และให้สำนักงานคุมประพฤติมีหน้าที่ให้การสนับสนุน การปฏิบัติงานตามความเหมาะสมกับสถานที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด 7 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชน

มาตรา 44 ให้กรมคุมประพฤติมีหน้าที่ดำเนินการหรือประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่น เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสร้างเครือข่ายหรือให้ความช่วยเหลือในภารกิจของ กรมคุมประพฤติ และจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

มาตรา 45 ให้อาสาสมัครคุมประพฤติและภาคประชาชนมีบทบาทในการให้ การสงเคราะห์รวมถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดให้อาสาสมัครคุมประพฤติได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่รัฐมนตรี กำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

1) นโยบายหลักกรมคุมประพฤติ

นโยบายหลักของกรมคุมประพฤติ มีดังต่อไปนี้ (กลุ่มนโยบายและแผนงาน กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2562)

นโยบายที่ 1 เสริมสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานคุมประพฤติ

(1) พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลและพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ กรมคุมประพฤติต้องมีแผนพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล และแผนการพัฒนาบุคลากรเพื่อจัดระบบการบริหารบุคคลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหารต้องแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ทิศทางการพัฒนาบุคลากรต้องเน้นองค์ความรู้ในเชิงวิชาการ มาตรฐานงาน และมาตรฐานสากล รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 นอกจากนี้ ต้องเน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน และการสร้างทัศนคติที่มีต่อผู้กระทำความผิดในเชิงบวกเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งองค์ความรู้ใหม่ๆ ทั้งด้านเทคโนโลยี ด้านการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

(2) พัฒนางานคุมประพฤติให้ได้มาตรฐานสากลผู้บริหารในทุกระดับต้องมีการกำกับทำให้บุคลากรดำเนินการตามมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว) รวมทั้งกรอบกฎหมายพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 ให้ความสำคัญกับการจำแนกผู้กระทำความผิดตามระดับความเสี่ยง และตามสภาพปัญหาความต้องการ เพื่อแบ่งกลุ่มผู้กระทำความผิดในการกำหนดแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างเหมาะสมในแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงการใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อผลลัพธ์สุดท้ายคือการบรรลุเป้าหมายในการบังคับโทษทางอาญาและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อส่งคืนกลับสังคม

(3) พัฒนามาตรการในการติดตามประเมินผลบุคลากรทุกระดับต้องให้ความสำคัญในการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นรายหน่วยงานและรายบุคคล โดยใช้ตัวชี้วัดในทุกระดับเป็นเครื่องมือ โดยผลการประเมินจะนำไปใช้เป็นมาตรการผลักดันกระตุ้นเตือนและการสร้างแรงจูงใจ โดยผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและผู้ตรวจราชการกรมจะต้องมีบทบาทในการกำกับในภาพรวมของทุกหน่วยงาน

(4) พัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมผู้บริหารต้องปลูกฝังให้บุคลากรของกรมคุมประพฤติในทุกระดับตำแหน่งมีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งส่งเสริมการปฏิบัติตามศาสตร์พระราชและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างการจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นกับบุคลากรของกรม รวมทั้งต้องมีการติดตามประเมินผล

นโยบายที่ 2 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

(1) พัฒนากลยุทธ์และขับเคลื่อนการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน กรมคุมประพฤติต้องกำหนดกลไกในการบูรณาการทั้งในระดับนโยบายและในระดับพื้นที่ ตามกรอบของคณะกรรมการคุมประพฤติและคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) โดยมีผู้บริหารเป็นผู้กำกับให้บุคลากรมีการปฏิบัติตามกรอบกลไกและติดตามประเมินผลกรอบกลไกดังกล่าว

(2) พัฒนาและขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม กรมคุมประพฤติต้องดำเนินการประสานความร่วมมือกับ ภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด สร้างงานสร้างอาชีพ เตรียมความพร้อมผู้กระทำความผิดก่อนส่งกลับชุมชน

โดยเฉพาะให้ความสำคัญในระดับหมู่บ้านเพื่อเฝ้าระวังติดตามผู้กระทำผิดที่พ้นโทษหรือพ้นการคุมประพฤติ ไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ รวมทั้ง การช่วยเหลือดูแลสงเคราะห์ให้บุคคลเหล่านั้นดำรงตนพึ่งพาตนเองได้ และเป็นคนดีของสังคม

(3) การพัฒนาอาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายกรมคุมประพฤติต้อง พัฒนาความรู้และการปฏิบัติของอาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนและเครือข่ายอื่น โดยมีระบบการกำกับดูแลและมอบหมายหรือประสานความร่วมมือให้อาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนและเครือข่ายอื่น มีส่วนร่วมและสนับสนุนภารกิจของกรมคุมประพฤติ

นโยบายที่ 3 การสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน

(1) พัฒนาระบบการสร้างการรับรู้กับประชาชน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องต้อง มีเป้าหมายในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ รวมทั้งภารกิจของกรมคุมประพฤติ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในทุกกลุ่มเป้าหมาย และการติดตามดูแลผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย และ ดำเนินการสร้างการรับรู้ ให้กับประชาชนชุมชนสังคมมีความมั่นใจว่ากรมคุมประพฤติสามารถ ดำเนินการกับกลุ่มผู้กระทำผิดได้อย่างมีมาตรฐานและสร้างความเชื่อมั่นว่ากลุ่มบุคคลเหล่านั้น เมื่อส่งกลับคืนชุมชนจะไม่สร้างปัญหาเดือดร้อนหรือกลับไปสร้างปัญหาทางอาชญากรรมในพื้นที่ ชุมชนสังคม

(2) พัฒนาเครื่องมือและระบบการประเมินผลกรมคุมประพฤติต้องพัฒนา เครื่องมือในการสร้างการรับรู้กับประชาชน รวมทั้งมีการประเมินผลการสร้างการรับรู้เพื่อนำมา ทบทวนปรับปรุงเครื่องมือให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 4 การบริหารยุทธศาสตร์และการบริหารงบประมาณ

(1) การบริหารยุทธศาสตร์ ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับต้องมีความรู้ ความเข้าใจในนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงยุติธรรม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การปฏิรูปประเทศ การปรองดองสมานฉันท์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืนวาระ Thailand 4.0 แผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม ยุทธศาสตร์กรมคุมประพฤติโดยเฉพาะ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เป้าหมายกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ของกรมคุมประพฤติ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และถ่ายทอดไปยังผู้เกี่ยวข้อง ทัวทั้งองค์กรให้ขับเคลื่อนเพื่อไปสู่เป้าหมายขององค์กร คือ การคืนคนดีสู่สังคม สังคมมีความเชื่อมั่น จากการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกระทรวงยุติธรรม สร้างความปลอดภัยและความสงบสุขให้กับสังคม นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญและขับเคลื่อนในบทบาทของยุติธรรมจังหวัด ตามที่กระทรวงยุติธรรม มอบหมายเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำให้กระทรวงยุติธรรมเป็นที่พึ่งของ ประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

(2) การบริหารจัดการงบประมาณผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องต้องมีวินัย ในการบริหาร การเงินการคลังและงบประมาณและยึดถือกฎหมาย กฎ และระเบียบโดยเคร่งครัดโดยเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ นโยบาย วิสัยทัศน์ และผลสัมฤทธิ์ ได้อย่างเป็นรูปธรรม คุ่มค่าและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

นโยบายที่ 5 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ

(1) การพัฒนาและบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลผู้กระทำความผิดกรมคุมประพฤติ ต้องสนับสนุนในการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่น โดยผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและกำกับให้มีการสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะการนำเข้าหรือการใช้ข้อมูลในศูนย์ข้อมูล DXC ของกระทรวงยุติธรรม และให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ของประเทศไทยในการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก

(2) การพัฒนาระบบสารสนเทศของกรมคุมประพฤติใช้ข้อมูลในระบบ สารสนเทศของกรมคุมประพฤติในการบริหารจัดการในทุกเรื่อง ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่ เกี่ยวข้องจะต้องนำข้อมูลเข้าในระบบให้ครบถ้วนถูกต้องเป็นปัจจุบัน ตามช่วงเวลาที่กำหนด

(3) พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนโดยใช้เทคโนโลยีกรมคุมประพฤติ ต้องพัฒนาการให้บริการประชาชนผ่านอินเทอร์เน็ต หรือแอปพลิเคชันให้ประชาชนสามารถรับบริการ ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง และลดภาระประชาชนในการเข้าถึงบริการ โดยผู้บริหารและบุคลากร ต้องให้ความสำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ โดยนำเทคโนโลยีสนับสนุนการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด ตลอดจนผู้บริหารและบุคลากรต้องเตรียมความพร้อมในการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน กรมคุมประพฤติร่วมด้วย

2) ยุทธศาสตร์กรมคุมประพฤติ 20 ปี (พ.ศ.2560 –2579)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการผู้กระทำความผิดในชุมชน เพื่อให้ผู้กระทำความผิด ส่วนใหญ่ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งมักจะกระทำความผิดครั้งแรกและไม่ได้เป็นอาชญากรโดยสันดาน ได้รับการปฏิบัติในชุมชนเป็นหลักแทนการจำคุก ซึ่งนอกจากจะช่วยลดปัญหาหาความแออัด ในเรือนจำและป้องกันการเรียนรู้การเป็นอาชญากรและลดมลทินจากการจำคุกแล้ว ผู้กระทำความผิดยังสามารถทำงาน ศึกษา และอยู่กับครอบครัว โดยไม่เป็นภาระของรัฐในการเลี้ยงดูระหว่างการคุมขัง ที่สำคัญผู้ที่ยังไม่ได้รับการตัดสินว่ากระทำความผิดหรือกระทำความผิดโดยพลั้งพลาด ควรได้รับการปฏิบัติด้วย มาตรการทางเลือกแทนการจำคุก ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยมีหน่วยงานหลัก ที่รับผิดชอบภารกิจนี้ ซึ่งจะทำหน้าที่กำกับดูแลและบริหารจัดการผู้กระทำความผิดในชุมชน เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด ในขณะที่เดียวกันผู้ติดยาเสพติดที่นับเป็นผู้ป่วยควรได้รับการบำบัดฟื้นฟู โดยหน่วยงานเฉพาะด้านที่รับผิดชอบการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในทุกระบบแบบองค์รวม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงควรแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้มีอาชีพ การศึกษา สามารถ สร้างรายได้ให้ประเทศ และไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ จนต้องนำเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรมอีก ซึ่งจะเป็นภาระของรัฐในการเสียงบประมาณเพื่อใช้ในการดูแลกลุ่มผู้กระทำความผิดซ้ำ กระบวนการ แก้ไข ฟื้นฟู ควรครอบคลุมถึงการควบคุมสอดส่อง เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำ และปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงการจัดการดูแล แก้ไขฟื้นฟู สงเคราะห์ ติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเป็นพลเมือง ที่มีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบูรณาการบริหารจัดการผู้กระทำความผิดในชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการผู้กระทำความผิดในชุมชนเกิดความยั่งยืน และสังคมยอมรับผู้กระทำความผิดให้อยู่ร่วมกันได้

จึงควรสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลแก้ไขผู้กระทำผิด และเพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่รับผิดชอบในกลุ่มภารกิจพัฒนา พกตินิสัย จึงควรร่วมมือกันดูแลผู้กระทำผิดเพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จากสถานที่ ควบคุมตัวสู่ชุมชน และเชื่อมโยงการปฏิบัติงานและข้อมูล รวมทั้งบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการด้านการดูแลผู้กระทำผิดในภูมิภาคอาเซียน โดยการสนับสนุนให้ทุกประเทศมีระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เพื่อรองรับการโอนตัวผู้กระทำผิดกลับประเทศ ภูมิภาค และเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการผู้กระทำผิดในชุมชนในภาพรวมของภูมิภาค

สรุปได้ว่า นโยบายของกรมคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เน้นการติดตาม ดูแลหลังการปล่อยตัวสู่สังคม จึงเป็นหน่วยงานตรงในการควบคุม ดูแล และป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ของผู้ที่ถูกปล่อยตัวทั้งผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชน ในแผนปฏิบัติการระยะ 4 ปี พ.ศ. 2561-2564 จะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่กรมคุมประพฤติ มีนโยบายในการสร้างการรับรู้ให้ประชาชนและชุมชนช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยกรมคุมประพฤติจะสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในการสร้างความร่วมมือ กับหมู่บ้านในการติดตาม สอดส่องและดูแลผู้พ้นโทษร่วมกัน การดำเนินงานดังกล่าวเป็นการสร้างแนวร่วม หรือเครือข่ายที่บูรณาการในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ ปัจจุบัน

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ ท้องถิ่นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการควบคุม และหลังพ้นโทษไปแล้ว ทั้งทาง ด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ ในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน ซึ่งนโยบายดังกล่าวเป็นข้อตกลงให้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้ง สรุปความร่วมมือของแต่ละหน่วยงาน ไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
<p>1. บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการ ประสานความร่วมมือโครงการ พระราชรัฐ ร่วมสร้างงาน สร้างอาชีพ ผู้ต้องขัง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กรมการจัดหางาน - กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน - กรมราชทัณฑ์ - สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย 	<p>สรุปความร่วมมือ ดังนี้</p> <p>กรมการจัดหางาน</p> <p>(1) ประสานงานและให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการหรือนายจ้างในการส่งเสริมการจ้าง ทำให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและการรับผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กรม ราชทัณฑ์กำหนด เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ</p> <p>(2) ส่งเสริมการจ้างงานทำโดยการจัดสาธิต การฝึกทักษะอาชีพอิสระระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อน พ้นโทษ จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ แนะนำอาชีพ ให้ข้อมูลข่าวสาร ตลาดแรงงาน ให้คำปรึกษา แนะนำการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การทำเล การคำนวณต้นทุน การหาตลาด การหาแหล่งเงินทุน และการบริหารจัดการ (1.1.3) รับลงทะเบียนและบริหารจัดการหางานให้แก่ ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำโดยมีการประสานข้อมูลกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริม การจ้างงานทำ (CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment) ของ กรมราชทัณฑ์</p> <p>กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <p>(1) ดำเนินการฝึกอาชีพในหลักสูตรการฝึกฝีมือแรงงาน ในสาขาอาชีพตามความต้องการของผู้ต้องขัง เพื่อเพิ่มเติมความรู้ รวมทั้งประกอบชิ้นงานเพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้แก่ผู้ต้องขัง</p>	<p>26 มี.ค. 2561</p>

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		<p>(2) ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้แก่ผู้ต้องขังในสาขาอาชีพตามความต้องการ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน</p> <p>กรมราชทัณฑ์</p> <p>(1) จัดทำฐานข้อมูลผู้ต้องขัง เพื่อประสานการส่งเสริมการมีงานทำและจัดทำขั้นตอน การดำเนินงานรับขึ้นงานเข้าไปผลิตในเรือนจำ และการส่งผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตาม หลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ</p> <p>(2) ประสานกรมการจัดหางานในการส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำและ ทัณฑสถานก่อนพ้นโทษ</p> <p>(3) ประสานกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการฝึกอาชีพหลักสูตรฝึกเตรียมเข้าทำงานและฝึก ยกระดับฝีมือแรงงาน รวมทั้งการดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน</p> <p>(4) อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการฝึกอบรม และการปฏิบัติงาน</p> <p>(5) ควบคุม ดูแล ติดตามผลผู้ต้องขังที่ได้รับการส่งเสริมการมีงานทำผ่านกลไกของศูนย์ ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ</p> <p>สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย</p> <p>(1) ประสานงานกับสถานประกอบการหรือนายจ้างเพื่อเข้าร่วมโครงการ</p> <p>(2) ประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในฐานะที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นตัวแทน ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภาคเอกชน</p> <p>(3) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อการรับรู้และเจตคติที่ดีในการรับ ผู้ต้องขังเข้าทำงานกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภาคเอกชน</p>	

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		<p>สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย</p> <p>(1) ประสานงานกับสถานประกอบการหรือนายจ้างเพื่อเข้าร่วมโครงการ</p> <p>(2) ประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเป็นตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจการค้าและบริการภาคเอกชน</p> <p>(3) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อการรับรู้และเจตคติที่ดีในการรับผู้ต้องขังเข้าทำงานกับ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าและบริการภาคเอกชน</p>	
<p>2. บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานงานความร่วมมือการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กรมราชทัณฑ์ - กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น - กรมการจัดหางาน - กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ - กรมคุมประพฤติ - สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย - สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย 	<p>สรุปความร่วมมือ ดังนี้</p> <p>กรมราชทัณฑ์</p> <p>(1) ดำเนินการจัดทำสถิติข้อมูลผู้ต้องขัง</p> <p>(2) ดำเนินการสำรวจผู้ต้องขังที่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการปล่อยตัวทุกรายที่จะกลับไปภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่</p> <p>(3) ดำเนินการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่ผู้ต้องขัง</p> <p>(4) ดำเนินการประสานหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ หน่วยงานในสังกัดกรมการจัดหางานในพื้นที่ และกรมคุมประพฤติ เพื่อร่วมเป็นวิทยากรในการอบรม ให้ความรู้ให้การแนะนำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังและครอบครัว เพื่อร่วมจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวผู้ต้องขังและชุมชน เพื่อกรมราชทัณฑ์ใช้ประกอบการพิจารณาในการปฏิบัติ ต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การสนับสนุนการจัดอบรมทักษะวิชาชีพ การจัดหางาน เพื่อให้ การสนับสนุนการดำเนินงานสาธารณประโยชน์ เพื่อให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการแก่</p>	<p>8 ส.ค. 2559</p>

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		<p>ผู้ต้องขัง ที่ได้รับการปล่อยตัวและครอบครัว เป็นต้น</p> <p>(5) ดำเนินการประสานหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่ เพื่อเป็นวิทยากรในการอบรมให้ความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังพิการและครอบครัว รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขัง พิกัดที่ไม่มีผู้อุปการะภายหลังปล่อยตัว เพื่อพิจารณาให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังพิการที่ได้รับการปล่อยตัว อย่างถูกต้องเหมาะสม หรือประสานส่งต่อให้หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในพื้นที่ ให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ตามอำนาจหน้าที่ต่อไป</p> <p>(6) จัดทำโครงการติดตามผลตามประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการจัดหางาน กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และคนพิการ กรมคุมประพฤติ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัด แห่งประเทศไทย</p> <p>กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ</p> <p>(1) ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรม เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ และครอบครัว ในด้านให้ความรู้ในการปรับตัวเข้ากับสังคมให้โอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรับบริการ</p> <p>(2) ให้การสนับสนุน การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวและครอบครัว ตามระเบียบของทางราชการ</p> <p>(3) ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในการติดตาม เยี่ยมบ้าน ผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว อาทิ ในรายที่จำเป็นเร่งด่วนและต้องการรับความช่วยเหลือ</p>	

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		<p>(4) ให้การสนับสนุนกิจกรรมตามกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ อาทิ กิจกรรมสมานฉันท์ระหว่างผู้ พันโทษ ครอบครัว และชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้พันโทษตระหนักถึงความสูญเสียของ ผู้เสียหาย ของตนเอง และครอบครัว เป็นต้น</p> <p>กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น</p> <p>รับผิดชอบเรื่องประสานงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังและครอบครัว ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจไว้</p> <p>กรมการจัดหางาน</p> <p>(1) การจัดสาธิตและการฝึกทักษะอาชีพอิสระระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อย</p> <p>(2) การให้คำปรึกษา การแนะนำ และการแนะแนวอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายในการประกอบอาชีพ อิสระ ได้แก่ การหา ทำเล การคำนวณต้นทุน และการบริหารงานธุรกิจ</p> <p>(3) การจัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ การแนะแนวอาชีพ และการแนะนำด้านการหางานทำ แหล่งงาน และการบริการ เอาสารคู่มือผู้สมัครงาน</p> <p>(4) การรับลงทะเบียนและการจัดหางานให้แก่ผู้ถูกคุมประพฤติและผู้พันโทษที่ประสงค์จะทำงาน</p> <p>กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p> <p>(1) ให้การสนับสนุนวิทยากร ในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้คำแนะนำและ ช่วยเหลือ ผู้ต้องขังพิการที่ใกล้ปล่อยตัวและครอบครัว ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จาก สิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p>	

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		<p>(2) ให้การสนับสนุน การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังพิการที่ได้รับการปล่อยตัว อาทิ ในรายที่จำเป็นเร่งด่วนและต้องการความช่วยเหลือ</p> <p>กรมคุมประพฤติ</p> <p>(1) ให้การส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำผิดและแก้ไขฟื้นฟู นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อให้สังคมสงบสุข</p> <p>(2) ให้การสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงระบบ และดำเนินการคุมความประพฤติช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัว</p> <p>สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย</p> <p>ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>(1) ให้การสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังและครอบครัว เพื่อกรมราชทัณฑ์ใช้ประกอบการพิจารณาในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้อง</p> <p>(2) ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ต้องขังและครอบครัวก่อนปล่อยตัว ทั้งใน ด้านความรู้ในการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านให้โอกาสเข้าถึงแหล่งทุนและด้านการศึกษาให้การสนับสนุน การว่าจ้างแรงงานและด้านการศึกษา</p> <p>(3) ให้การสนับสนุนการว่าจ้างแรงงานผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวทำงานสาธารณะประโยชน์</p> <p>(4) ให้การสนับสนุนการให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวและ ครอบครัว</p> <p>(5) ให้การสนับสนุนกิจกรรมตามกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ อาทิ กิจกรรมสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขัง ครอบครัวตลอดจนชุมชน และผู้เสียหาย การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ต้องโทษ</p>	

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		<p>ตระหนักถึงความเสียหายของผู้เสียหาย เป็นต้น</p> <p>(6) ให้การสนับสนุนการดำเนินงานการติดตามเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว</p>	
<p>3. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่เด็กและเยาวชน</p>	<p>- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p>	<p>สรุปความร่วมมือ ดังนี้</p> <p>(1) สนับสนุนการฝึกอบรมวิชาชีพ และการฝึกยกระดับฝีมือให้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในสาขาอาชีพอันเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่สามารถฝึกอบรมเองได้</p> <p>(2) สนับสนุนการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ฝึกวิชาชีพของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือเด็กและเยาวชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเป็นวิทยากรในการขยายผลการฝึกให้แก่เด็กและเยาวชน</p> <p>(3) สนับสนุนการทดลองมาตรฐานฝีมือแรงงานให้แก่เด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่วิชาชีพของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามหลักเกณฑ์การทดลองมาตรฐานฝีมือแรงงาน</p> <p>(4) ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกเด็กและเยาวชนเข้ารับการพัฒนาฝีมือแรงงานภายใต้ความเห็นชอบของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค/ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด</p> <p>(5) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์และอบรมให้เด็กและเยาวชนให้ได้มาตรฐาน ทั้งด้านสถานที่ หลักสูตรการฝึกอบรม และบุคลากรของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพร้อมออกไปประกาศรับรอง</p> <p>(6) ร่วมกันสมทบทรัพยากรการพัฒนาฝีมือแรงงาน ด้วยการจัดกิจกรรมความร่วมมือให้เป็นไปตามโครงการ/แผนงานและงบประมาณ ที่ได้รับมีการประสานงานในรายละเอียดตามภารกิจที่เหมาะสมของทั้งสองหน่วยงาน</p>	<p>23 มี.ค. 2553</p>

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		(7) ร่วมกันแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ติดตามและประเมินผลการประกอบอาชีพ และมีรายได้เลี้ยงตนเองของเด็กและเยาวชนหลังจากการปล่อยตัว	
4. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เพื่อการจัดการอาชีวศึกษาและ ขยายโอกาสทางการศึกษา	- สำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษา - กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน	สรุปความร่วมมือ ดังนี้ (1) สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนมีความรู้ขั้นพื้นฐานทางวิชาสามัญ และวิชาชีพที่ได้รับการ เสริมสร้างความรู้พัฒนาทักษะและความสามารถทางวิชาชีพในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และวิชาชีพพระยะสั้น (2) คัดเลือกเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ารับการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และวิชาชีพพระยะสั้น (3) สนับสนุนงบประมาณและจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนตลอดจนพัฒนาสถานที่ให้ มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อบรรยากาศการเรียนการสอนหรือที่ได้ตกลงร่วมกันใน การดำเนินโครงการ	22 ต.ค.2556
5. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่า ด้วยความร่วมมือในการใช้ระบบ ผิดฟ้องทางไกลผ่านทางจอภาพ	- ศาลเยาวชนและครอบครัว กลาง - กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน	สรุปความร่วมมือ ดังนี้ (1) เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่และประชาชนในศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง (2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดความปลอดภัยจากการเดินทางออกนอกสถานที่ (3) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีเวลาเพิ่มขึ้นและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสถานแรกรับได้ ครบถ้วนโดยไม่เสียเวลาออกนอกสถานที่ (4) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพจิตที่ดี โดยไม่ต้องส่งควบคุมตัวรอการผิดฟ้อง	8 พ.ค. 2556

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
		(5) เพื่อลดเวลาในการปฏิบัติงานด้านกระบวนการผิดฟ้องระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัว กลางกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	
6.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน	- กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ	สรุปความร่วมมือ ดังนี้ บทบาทของกระทรวงยุติธรรม (1) เตรียมกลุ่มเป้าหมาย บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์และสถานที่ในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ (2) อำนวยความสะดวกและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ (3) กำกับ ดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมาย (4) พัฒนาระบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย บทบาทของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (1) สนับสนุนงบประมาณในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (2) ปรับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและรูปแบบการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้	8 ก.ย. 2556
7.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ว่าด้วยการประสานความ ร่วมมือในการดำเนินงาน	- กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน - กรมสุขภาพจิตด้านการ บำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็ก และเยาวชนในกระบวนการ ยุติธรรม	สรุปความร่วมมือ ดังนี้ (1) คัดกรองและตรวจวินิจฉัยทางจิต และประสาทวิทยา โดยประสานความร่วมมือให้เกิด ระบบการส่งตัวเด็กและเยาวชนที่จำเป็นต้องได้รับการตรวจวินิจฉัยและบำบัด รักษา (2) บำบัด รักษาและแก้ไขฟื้นฟูให้มีความเหมาะสมกับปัญหาของเด็กและเยาวชนในระดับ รายบุคคล ครอบครัว และกลุ่มย่อย	31 ก.ค. 2552
8.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ การดูแลสุขภาพ เด็ก และ	- กระทรวงยุติธรรม - กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก	สรุปความร่วมมือ คือ สร้างเสริม ดูแลสุขภาพของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เพื่อให้เกิดการดูแลเด็กและเยาวชนแบบบูรณาการ	6 มี.ค. 2551

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนแบบองค์รวม	และเยาวชน - คณะสังคมสังเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ - มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ โดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ	องค์รวมระหว่างภาคีเครือข่าย	
9.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ในการรณรงค์ห้ามขายสาร ระเหยแก่เด็กอายุไม่เกิน 17 ปี และผู้ติดยาเสพติด	- กระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ - มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก - ผู้ประกอบการ	สรุปความร่วมมือ คือ หน่วยงานที่เข้าร่วมให้ข้อตกลงจะต้องร่วมมือกันรณรงค์ห้ามขายสาร ระเหยแก่เด็กอายุไม่เกิน 17 ปี และผู้ติดยาเสพติด และบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และต้อง ตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่มาซื้อทุกครั้ง	16 ก.พ.2549
10.บันทึกข้อตกลงความ ร่วมมือในการปกป้องคุ้มครอง เด็กติดผู้ต้องขัง ผู้ถูกควบคุม และเด็กซึ่งคลอດในระหว่างที่ มารดาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	สรุปความร่วมมือ ดังนี้ (1) กระทรวงยุติธรรม ให้การปกป้องคุ้มครองดูแลเด็กติดผู้ต้องขัง ผู้ถูกควบคุม และเด็กซึ่ง คลอດในระหว่างที่มารดาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ ที่มีอายุไม่เกิน 1 ปี และไม่มีผู้อุปการะ หลังจากนั้นจะส่งมอบให้กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงยุติธรรมประสาน	3 พ.ย. 2548

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
สังกัดกรมราชทัณฑ์ หรือถูกควบคุมอยู่ในสถานที่ควบคุมสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน		ความร่วมมือไปยังส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการปกป้องคุ้มครองเด็กติดผู้ต้องขังผู้ถูกควบคุม	
11.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานการให้ความคุ้มครองพยานในคดีอาญา	- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	สรุปความร่วมมือ คือ การร้องขอ การขอความร่วมมือ หรือการแจ้งเหตุใดๆ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกันในการคุ้มครองพยานในคดีอาญาของเด็กและเยาวชน	16 ก.ย.2548
12.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับคดีพิเศษ	- กรมสอบสวนคดีพิเศษ - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	สรุปความร่วมมือ คือ (1) กรมสอบสวนคดีพิเศษจะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการสืบสวน สอบสวนคดีพิเศษหรือการคุ้มครองดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี (2) จะร่วมกันพัฒนาเทคนิคและการตรวจสอบหาหลักฐานในการกระทำผิด	29 ก.ค.2548
13.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน (มูลนิธิปวีณา หงสกุล)	- กรมราชทัณฑ์ - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน - กรมสอบสวนคดีพิเศษ - สำนักงาน ป.ป.ส. - สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ - กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	สรุปความร่วมมือ คือ (1) ให้ความช่วยเหลือ คุ้มครองสิทธิ รับเรื่องราวร้องทุกข์ รับคำขอรับความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ดำเนินการและประสานงาน บรรเทาทุกข์ในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการติดตามและประเมินผล (2) ให้การสนับสนุนด้านบุคลากรเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์	1 มิ.ย.2548

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
	- มูลนิธิปวีณา หงสกุล		
14.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการช่วยเหลือและเตรียมความพร้อมผู้กระทำผิดและผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อคืนคนดีสู่สังคม	- คอมมูนิตี อินคอนโทรล - กระทรวงยุติธรรม	สรุปความร่วมมือ คือ (1) ร่วมกันอุปการะ ดูแล เด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้ถูกคุมประพฤติของกรมคุมประพฤติ และนักโทษที่ขาดผู้อุปการะที่อยู่ระหว่างการพักการลงโทษปล่อยตัวคุมประพฤติของราชทัณฑ์ (2) ร่วมกันแก้ไข บำบัดฟื้นฟู พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้ถูกควบคุมความประพฤติที่อยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติให้กลับคืนสู่สังคมได้เป็นปกติสุข (3) ร่วมกันให้การสงเคราะห์ ติดตาม แนะนำ ผู้กระทำผิดและผู้ถูกคุมประพฤติให้สามารถช่วยตัวเองได้ (4) ร่วมกันแก้ไขและป้องกันปัญหาอาชญากรรมและปัญหาเสพติด	25 เม.ย. 2548
15.สัญญาจะให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประกันความเสียหายตามโครงการ"ประกันความเสียหายที่เกิดจากการทำงานของเด็กและเยาวชน"	- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน - สถานประกอบการ	สรุปความร่วมมือ คือ (1) สนับสนุนรับผิดชอบความเสียหายอันที่จะเกิดจากการทำงานของเด็กและเยาวชนภายในระยะเวลา 1 ปี โดยจะชดใช้ความเสียหายให้แก่สถานประกอบการไม่เกินวงเงินจำนวน 30,000 บาท (2) ทำการสอบสวนสวนหากมีการเกิดความเสียหายขึ้นจริง	26 ม.ค. 2548
16.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์	- กรมการปกครอง - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	สรุปความร่วมมือ คือ (1) พินิจคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (2) ดำเนินการด้านคดีอาญา	17 พ.ย.2547

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
จากฐานข้อมูล คอมพิวเตอร์		คดีครอบครัว กำกับการปกครอง (3) การบำบัด ป้องกัน พัฒนา พื้นฟู สงเคราะห์ ติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชน	
17.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์กร เครือข่ายความร่วมมือในการ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนใน กระบวนการยุติธรรม	ภาคีเครือข่าย	สรุปความร่วมมือ คือ (1) ยินดีรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาทางครอบครัว ไร้ที่พึ่งและด้อยโอกาสในด้านต่าง ๆ ที่ สมัครใจหรือผู้ปกครองยินยอมให้พักอาศัยอยู่กับองค์กรเครือข่ายที่ลงนาม ความร่วมมือ (2) ภาคีเครือข่ายสามารถส่งบุคลากรเข้าไปสัมภาษณ์หรือสนทนากับเด็กและเยาวชนที่แสดง ความต้องการไปอยู่กับเครือข่ายที่ร่วมลงนามให้ความร่วมมือ (3) ให้ความช่วยเหลือ ค้ำครองสิทธิเด็ก และลงนามรับเด็กและเยาวชนไปดูแล (4) ร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และวิธีการในการดูแล แก้ไข บำบัด เด็กและเยาวชน (5) ระดมทรัพยากร สรรพกำลังในการสนับสนุน (6) จัดให้มีการประชุมติดตามประเมินผล (7) ออกระเบียบและแนวทางปฏิบัติร่วมกัน	16 ส.ค. 2547
18.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการให้ความ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน และศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชน กรม พินิจและคุ้มครองเด็กและ	- กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงศึกษาธิการ	สรุปความร่วมมือ คือ (1) ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอน การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน (2) ให้การสนับสนุนการเทียบโอนหน่วยการเรียน เพื่อการศึกษาต่อในอนาคต (3) ให้การสนับสนุนบุคลากรช่วยสอนและจัดกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน (4) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานพินิจและในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนด	16 ก.ย. 2546

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
เยาวชน กระทรวงยุติธรรม		(5) ให้การสนับสนุนอุปกรณ์และสื่อทางการศึกษา	
19.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (กระทรวงยุติธรรม) - คณะทำงานด้านเด็ก - ชมรมผู้สื่อข่าว	สรุปความร่วมมือ คือ (1) รับเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีไว้เพื่อดูแลเป็นการชั่วคราว (2) รับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแต่ไม่มีผู้อุปการะหรือไม่มีที่พักอาศัยไปดูแล (3) ให้ความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนา (4) ให้การสนับสนุนเครื่องอุปโภค บริโภคแก่ครอบครัวเด็กและเยาวชนที่ประสบความเดือดร้อน	4 ก.ค. 2546
20.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงยุติธรรมในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม	กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	สรุปความร่วมมือ คือ (1) ให้การศึกษา พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และศิลปวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชน (2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน (3) จัดประชุมและติดตามประเมินผล	4 มิ.ย.2546
21.บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการให้ความ	- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	สรุปความร่วมมือ คือ (1) ให้การสนับสนุนด้านวิชาการที่จำเป็น	18 ธ.ค. 2545

ตารางที่ 2.6 รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

รูปแบบความร่วมมือ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สรุปความร่วมมือ	ระยะเวลา เริ่มต้นการทำ ข้อตกลง
ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม กับ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	กระทรวงยุติธรรม - คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	(2) ร่วมประชุมเชิงวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะคิด และทักษะแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (3) ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในด้านการศึกษาดูงาน ค้นคว้าวิจัย และด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์	
22. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม	- สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก - เยาวชน กระทรวงยุติธรรม	สรุปความร่วมมือ คือ (1) สนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาอาชีพ การศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาอบรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2) จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินงาน (3) จัดให้มีการประชุมและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (4) ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน	วันที่ 28 มกราคม 2545

สรุป จากความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมซึ่งสอดคล้องแนวคิดการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน และชุมชน พบว่า แต่ละภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ระหว่างต้องโทษหรือถูกควบคุมตัว และผู้ที่พ้นโทษ ตามภารกิจของหน่วยงานอย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและการแก้ไขปัญหาร่วมกัน พบว่า ยังขาดความต่อเนื่องในการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เช่น สถานประกอบการขาดการรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้พ้นโทษมายังกรมคุมประพฤติ การเปลี่ยนผู้บริหารทำให้การดำเนินกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง เป็นต้น ดังนั้น ถ้าหากมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีการรายงานความก้าวหน้าอย่างเป็นระยะๆ ก็จะทำให้สามารถแก้ไขการกระทำผิดซ้ำได้อย่างประสบความสำเร็จ สำหรับการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวสามารถนำมาศึกษาต่อได้ในประเด็นรูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพที่อยู่ระหว่างการควบคุม และหลังพ้นโทษไปแล้ว เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อค้นพบจากการวิจัย

4. นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

จากการศึกษาการดำเนินงานของหน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ดังต่อไปนี้

4.1 กรมราชทัณฑ์

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม สรุปได้ดังนี้

ด้านนโยบายและปัญหาในองค์กร

(1) นโยบายของหน่วยงานของกรมราชทัณฑ์ ยังไม่มีการขับเคลื่อนหรือมุ่งเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนเท่าที่ควร เป็นเหตุทำให้ประเด็นเรื่อง การนำภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรือนจำยังมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร

(2) ข้อจำกัดของบริบทของเรือนจำ ที่เป็นเรือนจำปิด มุ่งเน้นในเรื่องการควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งจะต้องมีมาตรการการรักษาความปลอดภัยค่อนข้างสูง ทำให้เกิดข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมภายในเรือนจำหลายประการ เช่น การจัดอบรมการชกมวย เครื่องดื่ม จะต้องมียุอุปกรณ์เข้ามาสาธิตวิธีการทำ ซึ่งก่อนจะเข้ามาภายในเรือนจำได้จะต้องมีการตรวจสอบสิ่งผิดกฎหมายในอุปกรณ์ทุกชิ้น ดังนั้นการเชิญหน่วยงานภายนอกมาร่วมจัดกิจกรรมภายในเรือนจำ จึงค่อนข้างมีขั้นตอนและการดำเนินงานค่อนข้างมาก

(3) เงินสนับสนุนในการประกอบอาชีพ และการติดตามผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ เพราะทางเรือนจำต้องติดตามผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ 3 เดือน และหลัง 3 เดือน หากผู้ตั้งขังที่ติดตามยังไม่ม้งานก็ยังคงต้องติดตามต่อ เพื่อไม่ให้เกิดการกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

ด้านเครือข่ายผู้ให้ความร่วมมือ

(1) บริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งไม่เปิดใจยอมรับบุคคลที่พ้นโทษ ทำให้ผู้พ้นโทษบางส่วนไม่สามารถเข้าทำงานหรือประกอบอาชีพตามสถานประกอบการหรือบริษัทต่าง ๆ ได้ เป็นเหตุทำให้พ้นโทษบางคนกลับมากระทำผิดซ้ำอีกครั้ง เนื่องจากไม่มีช่องทางในการทำงานหาเลี้ยงชีพ

(2) ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของบริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งยังไม่เปิดใจยอมรับบุคคลที่พ้นโทษเข้าทำงาน เป็นเหตุทำให้ผู้พ้นโทษบางคนไม่สามารถหางานทำ หรือประกอบอาชีพตามบริษัท หรือสถานประกอบการบางแห่งได้

(3) ครอบครัว และชุมชน ของผู้พ้นโทษ ไม่เปิดใจยอมรับผู้พ้นโทษ เนื่องจากผู้พ้นโทษบางคนเคยกระทำผิดซ้ำจำนวนมาก เป็นเหตุทำให้คนในครอบครัว และคนในชุมชนโดยรอบไม่ให้โอกาสผู้พ้นโทษ

ด้านผู้พ้นโทษ

(1) ผู้ต้องขังเลือกงาน แม้เอกชนจะเปิดโอกาสรับงาน แต่ผู้ต้องขังก็ไม่ต้องการประกอบอาชีพดังกล่าว เนื่องจากส่วนใหญ่มีความประสงค์กลับบ้านเพื่อจะกลับไปตั้งหลัก

(2) ผู้พ้นโทษบางส่วนไม่ต้องการขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน เนื่องจากมีความประสงค์อยากจะทำชีวิตในรูปแบบของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้พ้นโทษบางคนจึงให้ข้อมูลที่อยู่ ซึ่งจะกลับไปพักอาศัยภายหลังจากพ้นโทษแล้วเป็นเท็จ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถติดตามและให้ความช่วยเหลือภายหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษต่อไปได้

4.2 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ดังนี้

ด้านนโยบายและปัญหาในองค์กร

(1) บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ทำให้งานด้านการพัฒนาโปรแกรม หรืองานด้านพัฒนาพฤตินิสัยยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร

(2) โปรแกรมการฝึกอาชีพบางโปรแกรม ไม่มีความทันสมัย ไม่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง หรือในบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

(3) ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสอน หรือเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องขอรับบริจาคจากหน่วยงานภายนอกอยู่เสมอ

(4) ขาดแคลนงบประมาณในการซ่อมบำรุงเครื่องมือ อุปกรณ์ในสำนักงาน และไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ให้สวยงาม

ด้านเครือข่ายผู้ให้ความร่วมมือ

(1) สถานประกอบการ และสถานศึกษาบางแห่ง ยังไม่มีความพร้อมด้านระเบียบปฏิบัติในการรับเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในองค์กร โดยยังไม่ได้อบรมบุคลากรในองค์กรให้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างถูกต้อง และไม่เป็นการตีตราเด็กและเยาวชน

(2) การทำข้อตกลงในความร่วมมือกับบางหน่วยงาน ยังขาดเรื่องกรอบระยะเวลาการร่วมมือกัน ทำให้หน่วยงานเครือข่ายบางแห่งไม่รายงานความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชน และในบางแห่งเมื่อเด็กและเยาวชนไม่ทำงานต่อ หรือไม่เรียนต่อ ก็ไม่รายงานกับศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ทำให้ขาดการติดต่อ และความร่วมมือหยุดชะงักลง

ด้านผู้พ้นโทษ

(1) การไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครอบครัวเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่จากที่ผ่านมา พบว่า แม้ว่าเด็กและเยาวชนจะปฏิบัติตามโปรแกรมและระเบียบเป็นอย่างดีทุกอย่างแล้ว ผ่านการทดสอบ และการฝึกอบรมมาอย่างดีจนสามารถกลับไปอยู่ในครอบครัวได้อย่างดีแล้ว แต่เมื่อกลับไปอยู่ในครอบครัวที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในครอบครัว หรือเด็กไปพบกับสภาพแวดล้อมเดิม ก็จะทำให้กลับมากระทำความผิดซ้ำได้อีก ซึ่งหลังจากปล่อยตัวไปแล้วเป็นสิ่งที่ยากมากที่ศูนย์ฝึกอบรมฯ จะเข้าไปจัดการได้ในทุกเรื่อง

(2) ไม่สามารถฝึกเด็กและเยาวชนป้อนสู่อุตสาหกรรมได้อย่างเพียงพอตามที่สถานประกอบการร้องขอมา เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังอยู่ในระหว่างการควบคุมตัว ทำให้มีจำนวนเด็กที่ไปทำงานไม่เพียงพอตามที่สถานประกอบการต้องการ

(3) ความไม่เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบกับเด็กและเยาวชนมีจิตใจที่ไม่เข้มแข็งพอที่จะต่อต้านสิ่งชั่วร้าย และสิ่งเร้าเหล่านั้นได้ ประการสำคัญคือ ครอบครัวที่ไม่เปลี่ยนแปลงยังคงผลักดันให้เด็กกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

4.3 กรมคุมประพฤติ

ด้านนโยบายและปัญหาในองค์กร

(1) ปัญหาด้านบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และมีการปรับโครงสร้างของกรมคุมประพฤติให้สอดคล้องกับภารกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอัตรากำลังตามจำนวนที่ควรจะเป็น ส่งผลให้อัตรากำลังพลไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน เนื่องจากภารกิจมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(2) ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเน้นการทำงานตามตัวชี้วัดให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ส่งผลให้บุคลากรทำงานเฉพาะที่เป็นตัวชี้วัดและขาดความสนใจงานในภาพรวม

(3) กรมคุมประพฤติได้รับงบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากรจำนวนจำกัดจึงต้องวางแผนในการพัฒนาบุคลากรในแต่ละระดับตามความจำเป็น

ด้านเครือข่ายผู้ให้ความร่วมมือ

(1) ทักษะ อาชีพ และความต้องการของผู้ประกอบการหลายแห่งไม่ตรงกับภารกิจอาชีพของราชทัณฑ์หรือศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

(2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนในการติดตาม ดูแล ผู้พ้นโทษ ทำให้การสื่อสารและการดำเนินงานมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริง

ด้านผู้พ้นโทษ

(1) ผู้พ้นโทษเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ชื่อ หรือหมายเลขโทรศัพท์ ทำให้ไม่สามารถที่จะติดตามตัวได้ ประกอบกับครอบครัวของผู้พ้นโทษก็ไม่ได้ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังในการติดตามหาที่อยู่ใหม่ของผู้พ้นโทษ

(2) ผู้พ้นโทษไม่มารายงานตัวตามเวลาที่กำหนด ในบางรายก็ขาดหายไปไม่สามารถติดตามตัวได้

คณะผู้วิจัยได้สรุปปัญหาและอุปสรรคโดยภาพรวมได้ดังนี้

1) ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร

(1) ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ยังไม่เพียงพอกับภาระงานและจำนวนผู้ต้องขัง การสร้างภาระงานที่หนักเกินขอบเขตการทำงาน เป็นเหตุทำให้การดำเนินงานไม่สามารถสำเร็จลุล่วง

(2) ขาดแคลนอาสาสมัครคุมประพฤติ และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการทำงานมีไม่ครอบคลุมพื้นที่ ทำให้ไม่รู้จักรักผู้กระทำความผิด ไม่มีข้อมูลของผู้กระทำความผิดและครอบครัวของผู้กระทำความผิด รวมทั้งสภาพแวดล้อมของชุมชนในเชิงลึก ตลอดจนไม่สามารถประสานคนในชุมชนมาช่วยเหลือผู้กระทำความผิดได้

2) ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ

ถึงแม้การดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะมีกิจกรรมต่าง ๆ รองรับกับความต้องการและปัญหาของผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง แต่สิ่งที่พบ คือ ข้อจำกัดของงบประมาณในการดำเนินการยังคงเป็นหนึ่งในปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

3) ปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม

การฝึกอบรมวิชาชีพยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องจักรขนาดใหญ่ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบการอบรมจำนวนมาก ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ได้เรียนเฉพาะในส่วนของภาคทฤษฎีเท่านั้น โดยไม่ได้ลงมือปฏิบัติได้ ทั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีไม่เพียงพอ

4) ปัญหาเรื่องการขาดแคลนสถานที่ในการดำเนินการ

การดำเนินงานการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในรูปแบบศูนย์เตรียมการปลดปล่อยนับเป็นรูปแบบการเตรียมความพร้อมที่มีความเหมาะสมต่อการให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดี แต่ด้วยข้อจำกัดที่ไม่สามารถจัดตั้งศูนย์เตรียมการปลดปล่อยได้อย่างครอบคลุมทั่วประเทศ จึงทำให้ข้อจำกัดของสถานที่กลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินการต่อการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม

5) ปัญหาเรื่องการฝึกอาชีพที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

การฝึกอาชีพยังคงเป็นการดำเนินงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ด้วยเหตุนี้หน่วยงานภาครัฐจึงควรมีการฝึกอบรมวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจของผู้ต้องขัง

6) ปัญหาเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

การประสานงานหน่วยงานเครือข่าย เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล บางแห่งไม่ทราบถึงการดำเนินงานร่วมกันในการติดตามดูแล ผู้พ้นโทษ จึงทำให้ไม่ได้ดำเนินการติดตาม และรายงานผลกลับมายังเรือนจำและทัณฑสถาน

7) ปัญหาความสัมพันธ์และการให้โอกาสของคนในครอบครัว สังคม และผู้ประกอบการ

(1) คนในครอบครัว และคนในชุมชนแวดล้อมของผู้ที่กระทำความผิดบางคนไม่เปิดใจยอมรับ และให้โอกาสผู้กระทำความผิด ตลอดจนมีการตีตราและตอกย้ำการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีกำลังใจ เกิดความรู้สึกกดดัน และรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เป็นเหตุทำให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ และบางกรณีทำให้ผู้กระทำความผิดบางคนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากสังคมรอบข้างไม่ได้ให้โอกาสอย่างแท้จริง

(2) นายจ้าง หรือสถานประกอบการบางแห่งไม่ประสงค์จะรับผู้ต้องขังหรือผู้พ้นโทษ เนื่องจากไม่ไว้วางใจในความปลอดภัย

(3) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพสังคมเมืองที่มีการเคลื่อนย้ายของประชากรสูง จึงทำให้ในชุมชนไม่ค่อยมีความผูกพันหรือมีความสัมพันธ์กันมากนัก เนื่องจากผู้ปกครองไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่มีเพื่อนบ้านหรือญาติใกล้ชิดช่วยเหลือดูแลผู้กระทำความผิด ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ไม่สามารถหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของผู้กระทำความผิดในเชิงลึกได้

8) ปัญหาจากผู้ต้องขังหรือผู้พ้นโทษ

(1) ผู้พ้นโทษไม่ได้กลับมาพักอาศัยตามข้อมูลที่ให้ไว้กับเจ้าหน้าที่ รวมถึงบางกรณีให้ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยเป็นเท็จ

(2) ผู้พ้นโทษไม่ประสงค์ขอรับการช่วยเหลือ เนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้พักอาศัยโดยรอบบริเวณที่พักอาศัยทราบว่าเคยถูกต้องโทษผู้พ้นโทษ บางรายกลับไปใช้ชีวิตที่เสี่ยงต่อการจะกลับมาเป็นผู้ต้องขังและไม่ประสงค์ขอรับความช่วยเหลือใดๆจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

กล่าวโดยสรุปปัญหาและอุปสรรค หรือข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาในด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ตลอดจนยังรวมไปถึงกลุ่มคนในครอบครัว ชุมชน และผู้ประกอบการบางส่วนที่ยังไม่เปิดใจยอมรับและให้โอกาสผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง จนเป็นเหตุทำให้ผู้พ้นโทษเมื่อคืนกลับสู่สังคมแล้วไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งยังมีปัญหาในส่วนของผู้ต้องขังหรือผู้พ้นโทษที่บางส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัยแก่เจ้าหน้าที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นเหตุทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดตามสงเคราะห์ภายหลังจากการพ้นโทษได้

5. แนวคิด/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ร่วมกับชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ซึ่งในแต่ละประเทศจะมีแนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างกันตามลักษณะของประเทศนั้นๆ โดยศึกษาใน 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ โดยสรุปได้ ดังนี้

5.1 ประเทศญี่ปุ่น

5.1.1 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายที่บัญญัติถึงการแก้ไขฟื้นฟูอย่างชัดเจน 2 ฉบับ ฉบับแรกคือพระราชบัญญัติการบำบัดผู้ต้องขังและผู้ถูกกักขังและสถานที่คุมขังตามกฎหมาย ค.ศ. 2005 (Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act of 2005) ที่กล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการบริหารจัดการทัณฑสถานและการบำบัดผู้ต้องขังไว้ว่า “พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินการบำบัดผู้ต้องขัง ผู้ถูกกักขัง โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของบุคคลดังกล่าวและตามที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของบุคคลนั้นเช่นเดียวกับเพื่อบรรลุผลในการจัดการที่เหมาะสมและการบริหารจัดการสถานที่คุมขังตามกฎหมาย” (Section 1 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

มาตรา 30 ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กล่าวถึงหลักการในการบำบัดผู้ต้องขังที่ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลไว้ว่า “การบำบัดรักษาผู้ต้องขังที่ได้รับโทษตามคำพิพากษาจะต้องกระทำด้วยเป้าหมายเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง (Reformation) และแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) และการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในสังคม (The Adaptability to Life in Society) ด้วยการดำรงตนอย่างมีสติสัมปชัญญะตามบุคลิกภาพและสถานการณ์ของบุคคลดังกล่าว” (Section 30 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

กฎหมายฉบับดังกล่าวมีลักษณะพิเศษคือ ในเกือบทุกมาตราของกฎหมายฉบับนี้ล้วนระบุเจตจำนงของกฎหมายที่ต้องการให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จำต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ต้องขังโดยตรงหรือการทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ก็จะต้องกระทำไปในทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเสมอ ตัวอย่างเช่น มาตรา 89 บัญญัติถึงสิทธิพิเศษสำหรับผู้ต้องขังไว้ว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เห็นควรดำเนินการเพื่อให้ผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษาเกิดความรู้สึกเต็มใจที่จะเข้าร่วมการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขฟื้นฟูตนเอง เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อาจให้สิทธิพิเศษบางประการแก่ผู้ต้องขังดังกล่าวก่อนผู้ต้องขังอื่น ๆ ได้แก่ สิทธิในการได้ยืมใช้หรือได้ใช้เสื้อผ้า เครื่องนอน อาหาร น้ำ และชา สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ปากกา ยางลบ รวมไปถึงเครื่องประดับตกแต่งห้อง ขนมหวานและสิ่งของที่ผู้ต้องขังชื่นชอบเป็นการส่วนตัว (ยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ตามที่บัญญัติในมาตรา 40 สิทธิในการได้รับอนุญาต

ให้นำสิ่งของส่วนตัวมาใช้ภายในเรือนจำได้แก่ เสื้อผ้า อาหาร ขวดน้ำ เครื่องตกแต่งห้อง ของหวาน สิ่งของที่ชื่นชอบเป็นการส่วนตัว ของใช้จำเป็นในชีวิตประจำวัน เครื่องเขียน และสิ่งของอื่น ๆ ที่อาจนำมาใช้ในชีวิตประจำวันภายในเรือนจำตามมาตรา 41 และสิทธิได้รับการพิจารณาระยะเวลาและจำนวนครั้งที่จะให้ญาติ บุคคลอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเพื่อประโยชน์ในเรื่องส่วนตัว กฎหมายหรือธุรกิจของผู้ต้องขังและบุคคลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขฟื้นฟูตนเองของผู้ต้องขังตามมาตรา 111 (Section 89 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

ซึ่งสิทธิตามมาตรา 40, 41 และ 111 ดังกล่าวเป็นสิทธิที่ผู้ต้องขังทั่วไปได้รับอยู่แล้วภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือตามดุลพินิจของผู้คุมในการพิจารณาอนุญาตตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ แต่ในกรณีที่ผู้คุมซึ่งเห็นว่ากรณีมีความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นแรงจูงใจของผู้ต้องขังคนหนึ่งคนใดในการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง ผู้คุมซึ่งสามารถพิจารณาให้สิทธิในการใช้สิ่งของต่าง ๆ และสิ่งในการเข้าเยี่ยมดังกล่าวแก่ผู้ต้องขังคนดังกล่าวเป็นพิเศษได้ ตามที่ผู้คุมเห็นว่าเหมาะสมกับผลการประเมินทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการลงโทษในแต่ละระยะ (Section 89 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดการแนะแนว (Guidance) แก่ผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษาไว้ 2 ประการ ประการแรก คือ การแนะแนวเพื่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลง (Guidance for Reform) ตามมาตรา 103(1) ที่บัญญัติว่า “ผู้คุมเรือนจำจะต้องจัดการแนะแนวตามที่จำเป็นให้แก่ผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษาเพื่อที่จะกระตุ้นผู้ต้องขังเหล่านั้นให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของตนเอง พร้อมทั้งจะพัฒนาสุขภาพกายและจิตใจ และได้รับความรู้และรูปแบบการใช้ชีวิตที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในสังคม” (Section 103(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan)) และในกรณีที่ผู้คุมพบว่า ผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษามีลักษณะที่ยากต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขฟื้นฟูหรือยากที่จะกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างราบรื่น อันเนื่องมาจากการพึ่งพายาเสพติดหรือสารเสพติดหรือสารกระตุ้นหรือผู้ต้องขังเป็นนักเลงหรืออันธพาลหรืออื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด มาตรา 103(2) บัญญัติกำหนดให้ผู้คุมเรือนจำจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการแก้ไขสถานการณดังกล่าวของผู้ต้องขัง (Section 103(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan)) สำหรับการแนะแนวประการที่สองคือ การแนะแนวการศึกษา (Guidance in School Courses) ตามมาตรา 104(1) ที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่จะต้องจัดการแนะแนวการศึกษา กล่าวคือ การแนะแนวหลักสูตรการศึกษาที่มีเนื้อหาเทียบเท่ากับหลักสูตรการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาในโรงเรียน ค.ศ. 1947 (Act No.26) ให้กับผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษาที่มีลักษณะยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขฟื้นฟูตนเองหรือยากที่จะกลับคืนสู่สังคมได้ อันเนื่องมาจากการขาดภูมิหลังทางด้านการศึกษาอันเป็นพื้นฐานสำหรับการใช้ชีวิตทางสังคม (Section 104(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan)) และมาตรา 104(2) ยังกำหนดว่าผู้คุมเรือนจำ

อาจจะจัดให้ผู้ต้องขังที่กำลังได้รับโทษ ตามคำพิพากษาได้รับการพัฒนาความสามารถทางวิชาการ เป็นพิเศษเพื่อประโยชน์ในการกลับคืนสู่สังคมด้วยการแนะนำหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับระดับ ความสามารถทางการศึกษาของผู้ต้องขังดังกล่าว (Section 104(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ ที่กล่าวถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไว้ โดยสังเขปดังต่อไปนี้ มาตรา 106 กล่าวถึงการอนุญาตให้ผู้ต้องขังออกไปนอกเรือนจำได้เป็นพิเศษ (Day Leave or Furlough) เพื่อไปพบบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังดังกล่าว (Section 106 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

มาตรา 110 กำหนดว่าในการอนุญาต ห้าม ยกเลิกหรือจำกัดการติดต่อกับ โลกภายนอกของผู้ต้องขังจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของการติดต่อกับโลกภายนอกในฐานะที่เป็น เครื่องมือในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขฟื้นฟูและการกลับคืนสู่สังคมของผู้ต้องขัง (Section 110 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan) มาตรา 146 ให้อำนาจผู้คุมเรือนจำในการพิจารณาให้สิทธิแก่ผู้ต้องขัง บางประเภทในการโทรศัพท์ติดต่อกับบุคคลภายนอกหากเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขฟื้นฟูและการกลับคืนสู่สังคมของผู้ต้องขังดังกล่าว (Section 114 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

มาตรา 150 กำหนดว่าในการที่ผู้คุมจะลงโทษผู้ต้องขังเนื่องจากไม่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของเรือนจำ ผู้คุมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ รวมทั้งผลกระทบจากการลงโทษ ดังกล่าวที่มีต่อความคาดหวังที่ผู้ต้องขังจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขฟื้นฟูตนเอง (Section 150(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan) สำหรับหลักการบำบัดผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษานั้น มาตรา 31 ให้ความสำคัญกับการป้องกันการหลบหนีและการทำลายพยานหลักฐาน รวมทั้งการให้ความเคารพ ในสิทธิของผู้ต้องขังในการต่อสู้คดี (Section 31 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan)). (Principle of Treatment for Unsensitized Persons)

สำหรับกฎหมายฉบับที่สองคือ พระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ค.ศ. 2007 (Offenders Rehabilitation Act of 2007) ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการกระบวนกรพัก การลงโทษแก่ผู้ต้องขัง การคุมประพฤติผู้กระทำผิด การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อยตัว การอภัยโทษ รวมไปถึงการจัดตั้งและกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่มีอำนาจปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้น เช่น คณะกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดแห่งชาติ (National Offenders Rehabilitation Commissions) ที่มีหน้าที่พิจารณาให้คำพิพากษาแนะนำเกี่ยวกับการอภัยโทษและการตรวจสอบ การทำงานของคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษระดับภาค (Regional Parole Board) เป็นต้น (Offenders Rehabilitation Act (Act No. 88 of June 15, 2007)

โดยมาตรา 1 ได้บัญญัติวัตถุประสงค์ของกฎหมายไว้ว่า “เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญาและผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนกระทำความผิดซ้ำหรือตัดโอกาสในการกระทำความผิดกฎหมายและช่วยให้บุคคลเหล่านั้นมีความเชื่อมั่นในตัวเองในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพ และสามารถพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้ด้วยตนเองด้วยการบำบัดรักษาบุคคลเหล่านี้ อย่างเหมาะสมภายในสังคม ตลอดจนเพื่อรับประกันการจัดการอภัยโทษที่เหมาะสมและเพื่อสนับสนุนการป้องกันกิจกรรมการกระทำความผิดกฎหมายและอื่น ๆ เพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองสังคม และส่งเสริมสวัสดิภาพของบุคคลและสาธารณชน” (Section 1 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan)) และ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานตามกฎหมายนี้ว่า “มาตรการใด ๆ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ที่ใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายและผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนจะต้องเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมที่สุดและเพียงพอที่จำเป็นและเหมาะสมต่อการพัฒนาและแก้ไขฟื้นฟูบุคคลเหล่านั้นโดยการคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ อายุ ประวัติส่วนตัว สภาพจิตใจ และร่างกาย สภาพแวดล้อมในครอบครัว เพื่อนและปัจจัยอื่น ๆ ของบุคคลดังกล่าวที่จะนำมาตราการดังกล่าวมาใช้” (Section 3 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

มาตรา 31(2) บัญญัติว่า พนักงานคุมประพฤติจะต้องปฏิบัติงานคุมประพฤติ ศึกษาค้นคว้า ประสานความร่วมมือและทำงานอื่น ๆ เกี่ยวด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดกฎหมาย และผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนและในการป้องกันการกระทำความผิดกฎหมาย โดยตั้งอยู่บนความรู้ทางการแพทย์ จิตวิทยา ครุศาสตร์ สังคมวิทยาและความรู้ความชำนาญด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟู (Section 31(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

มาตรา 49(1) พนักงานคุมประพฤติจะต้องให้คำพิพากษาแนะนำและควบคุมดูแลผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ได้รับการพักการลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 57 และให้การแนะนำและช่วยเหลือตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการพักการลงโทษ (Section 49(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan)) และยังมีมาตราอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น มาตรา 51(2) ให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติเป็นพิเศษ (Special Conditions) แก่ผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการพักการลงโทษเพิ่มเติมจากเงื่อนไขการคุมประพฤติทั่วไปตามที่กฎหมายกำหนด (General Conditions) เช่น การห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลที่อาจนำไปสู่การกระทำความผิดกฎหมาย การแจ้งการเดินทาง การลาออกจากงาน หรือการเปลี่ยนแปลงสถานะอื่น ๆ แก่พนักงานคุมประเวติล่วงหน้าหรือการให้เข้ารับการบำบัดเป็นพิเศษ เป็นต้น หากพนักงานคุมประพฤติเห็นว่ากรณีมีความจำเป็นเพื่อการพัฒนาและแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการพักการลงโทษ (Section 51(1),(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan))

มาตรา 56(1) การแนะแนวทางการใช้ชีวิตและการประพฤติตัว (Life and Conduct Guidelines) เพื่อการพัฒนาและการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ได้รับการพักการลงโทษมาตรา 59 การแนะแนวหรือให้คำพิพากษาแนะนำหรือใช้มาตรการอื่นที่เหมาะสมแก่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเยาวชนที่อยู่ภายใต้การคุมประพฤติ เพื่อให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองดังกล่าวตระหนักได้ถึงความรับผิดชอบในการดูแลเยาวชนและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ไขฟื้นฟูเยาวชนมาตรา 70 การระงับการคุมประพฤติไว้ชั่วคราวในกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือการแก้ไขฟื้นฟูเยาวชนที่อยู่ภายใต้การคุมประพฤติ มาตรา 85 การให้ความช่วยเหลือฉุกเฉินแก่ผู้พ้นโทษตามที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ไขฟื้นฟูตนเอง

กล่าวโดยสรุป ประเทศญี่ปุ่นมีบทบัญญัติกฎหมายที่กล่าวถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไว้โดยตรงโดยปรากฏอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะกล่าวคือ กฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษ และกฎหมายเกี่ยวกับการคุมประพฤติและการปล่อยตัวจำเลยก่อนครบกำหนดระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา ด้วยเหตุนี้ แม้ว่ารัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นจะไม่ได้กล่าวถึงสิทธิของผู้กระทำผิดในการได้รับการแก้ไขฟื้นฟูไว้ แต่กฎหมายภายในของประเทศญี่ปุ่นก็ให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในลักษณะของการให้แนวทางแก่ผู้ปฏิบัติงานว่าจะต้องปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนอกเหนือไปจากการบังคับโทษตามคำพิพากษาพิพากษาอย่างเคร่งครัดด้วย อันจะเป็นประโยชน์ต่อทิศทางในการบริหารจัดการเรือนจำและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

5.1.2 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในทางปฏิบัติ

ดังได้กล่าวข้างต้นว่าปรัชญาในการบริหารจัดการเรือนจำหรือทัณฑสถานต่าง ๆ และการบำบัดผู้ต้องขังของประเทศญี่ปุ่น คือ การดำเนินการบำบัดผู้ต้องขังหรือผู้ถูกกักขังอย่างเพียงพอโดยต้องเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังหรือผู้ถูกกักขัง เช่นเดียวกับการบรรลุผลในการจัดการและบริหารเรือนจำหรือทัณฑสถานที่เหมาะสม (Article 1 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees of 2005) นอกจากนี้ยังปรากฏวัตถุประสงค์ในการบำบัดรักษาผู้ต้องขังตามคำพิพากษาว่าเพื่อการกระตุ้นให้ผู้ต้องขังเกิดแรงจูงใจในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและการแก้ไขฟื้นฟู รวมไปถึงการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในสังคม (Section 2 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees of 2005) ประเทศญี่ปุ่นจึงให้ความสำคัญกับการบำบัดรักษาผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษาโดยแบ่งการบำบัดรักษาผู้ต้องขังออกเป็น 3 ส่วน ตามกฎหมายคือ (1) การทำงาน (2) การแนะแนวเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลง และ (3) การแนะแนวเพื่อการศึกษา และเพื่อให้บรรลุผลในการบำบัดรักษาผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ เรือนจำหรือทัณฑสถานต่าง ๆ จากการประเมินผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล เพื่อจำแนกประเภทผู้ต้องขังและจึงกำหนดมาตรการบำบัดรักษาให้กับผู้ต้องขังแต่ละคน ดังรายละเอียดขั้นตอนการบำบัดผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษาโดยสังเขปดังต่อไปนี้ (UNAFEI, Criminal Justice in Japan, (2011), p. 36)

ประการแรก การประเมินเพื่อบำบัดรักษา (Assessment for Treatment) โดยทางเรือนจำหรือทัณฑสถานจะทำการประเมินผู้ต้องขังเพื่อการบำบัดรักษาเป็นระยะ ๆ สำหรับการประเมินในขั้นแรกจะกระทำเมื่อโทษตามคำพิพากษาของผู้ต้องขังถึงที่สุดแล้ว การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินที่ครอบคลุมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ประวัติส่วนตัวของผู้ต้องขัง ภูมิหลังด้านการศึกษา ประวัติการทำงาน การเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม แนวโน้ม การกระทำผิดกฎหมาย สภาพแวดล้อมในครอบครัวและชีวิตของผู้ต้องขัง ความสามารถในการทำงาน หรือการศึกษา แผนการในชีวิตและอนาคต และเรื่องอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการประเมินในขั้นแรกนี้ ยังแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการประเมินที่กระทำที่เรือนจำหรือทัณฑสถานของผู้ต้องขัง ถูกจำคุกอยู่ในเวลาที่โทษตามคำพิพากษาของผู้ต้องขังดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว เพื่อการจัดเรือนจำหรือทัณฑสถานที่เหมาะสมให้กับผู้ต้องขัง และการประเมินระยะที่สองจะกระทำที่เรือนจำหรือทัณฑสถานของผู้ต้องขัง ถูกย้ายไปภายหลังจากการประเมินระยะแรก ซึ่งการประเมินครั้งนี้จะเป็นการประเมินในรายละเอียดมากขึ้นเพื่อสำรวจภูมิหลังของผู้ต้องขังอย่างละเอียดเมื่อประเมินผู้ต้องขังได้ผลอย่างไรแล้ว ทางเรือนจำหรือทัณฑสถานจะจัดแนวทางการบำบัด (Treatment Guideline) ที่มีวัตถุประสงค์ เนื้อหาและวิธีการบำบัดรักษาที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน หลังจากนั้นจะมีการประเมินผลการบำบัดผู้ต้องขังทุก 6 เดือน หรือเมื่อจำเป็นตามที่ระบุในแนวทางการบำบัดสำหรับผู้ต้องขังคนดังกล่าว และยังอาจจะมีการปรับปรุงแนวทางการบำบัดดังกล่าวได้ตามความจำเป็นอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติพบว่า การประเมินผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปในแนวทางที่ให้ความสำคัญกับการจัดการความปลอดภัยภายในเรือนจำ กล่าวคือการป้องกันการหลบหนี การละเมิดต่อกฎระเบียบของเรือนจำและอื่น ๆ สำหรับการประเมินเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ยังอยู่ระหว่างการพัฒนา (UNAFEI, Criminal Justice in Japan, (2011), p. 141) แต่จากข้อมูลล่าสุดในปี ค.ศ. 2012 พบว่า มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงและความต้องการอันนำไปสู่การกระทำผิดในลักษณะเดียวกันกับที่ใช้ในประเทศแคนาดาและประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ใน ประเทศญี่ปุ่นเช่นกัน แต่ยังคงใช้จำกัดเฉพาะในกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาเสพติดยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์เท่านั้น ไม่ได้นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนหรือผู้กระทำความผิดอื่น ๆ รวมทั้งมีการใช้โปรแกรมบำบัดกระบวนการนี้คิดและพฤติกรรม (Cognitive-Behavioral Program) สำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาการใช้ยาเสพติด และแอลกอฮอล์ที่ผ่านการประเมินความเสี่ยงด้วยเครื่องมือสำหรับผู้กระทำความผิดเฉพาะกลุ่มดังกล่าวแล้ว (UNAFEI, Criminal Justice in Japan, (2011), p. 142)

สำหรับการบำบัดผู้ต้องขังในประเทศญี่ปุ่นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) การทำงาน (Prison Work) โทษจำคุกตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ โทษจำคุกอย่างเดียวกับโทษจำคุกควบคู่กับการทำงานในเรือนจำ (Imprisonment with Work) ผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกพร้อมกับให้ทำงานเรือนจำ จะต้องทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยจะมีการวางแผนและบริหารการทำงานสำหรับผู้ต้องขังแต่ละคน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลายประการ คือ การสร้างโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมให้กับผู้ต้องขังด้วยการให้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ การส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ รวมทั้งความตั้งใจที่จะทำงาน และการสนับสนุนให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีสติสัมปชัญญะและมีความ

รับผิดชอบต่อสังคม การทำงานภายในเรือนจำของประเทศญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1) งานด้านการผลิต (Production Work) เช่น งานตัดเย็บเสื้อผ้า งานผลิตโลหะ งานไม้ งานพิมพ์ งานหนัง เป็นต้น การฝึกวิชาชีพ และ 2) งานด้านการดูแลรักษา (Self-maintenance Work) โดยผู้ต้องขังจะได้รับค่าตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานและเพื่อให้ผู้ต้องขังมีรายได้สำหรับเตรียมไว้ใช้ชีวิตภายหลังพ้นโทษเท่านั้น จำนวนเงินค่าจ้างจึงไม่ใช่ค่าจ้างตามปริมาณงานที่ผู้ต้องขังได้ทำไป โดยเฉลี่ยแล้วค่าจ้างที่ผู้ต้องขังได้รับคิดเป็นเงินประมาณ 4,351 เยน ต่อเดือน (อัตราในปี ค.ศ. 2009) โดยทั่วไปแล้วผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษาจะทำงานภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน แต่ก็มีผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติเข้าเงื่อนไขที่กำหนดอาจได้รับอนุญาตให้เดินทางออกไปนอกเรือนจำเพื่อทำธุรกิจของตนเองได้ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่เรือนจำ (UNAFEI, Criminal Justice in Japan, (2011), p. 36-37)

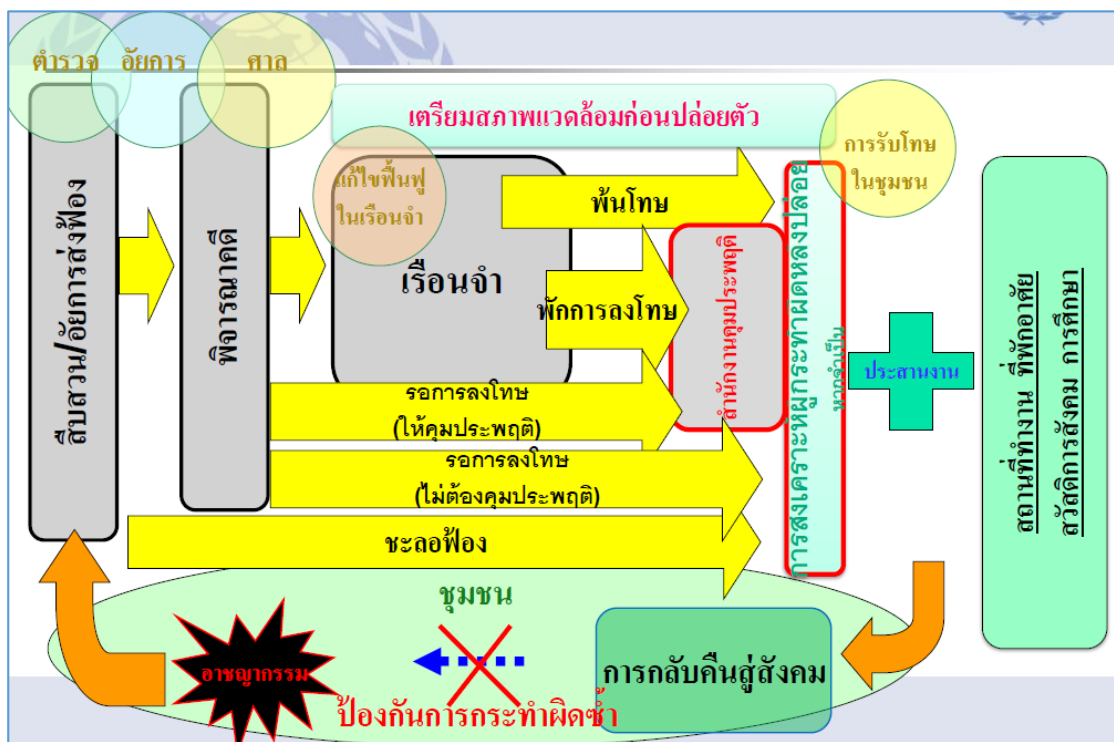
(2) การแนะนำเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลง (Guidance for Reform) เพื่อการเปลี่ยนแปลงปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการบำบัดผู้ต้องขังและผู้ถูกกักขังและสถานที่คุมขังตามกฎหมาย ค.ศ. 2005 มาตรา 103(1) ที่บัญญัติว่า “เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะต้องจัดการแนะนำตามที่เป็นให้แก่อผู้ต้องขังที่กำลังรับโทษตามคำพิพากษา เพื่อที่จะกระตุ้นผู้ต้องขังเหล่านั้นให้ตระหนักได้ถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของตนเอง พร้อมทั้งจะพัฒนาสุขภาพกายและจิตใจและได้รับความรู้และรูปแบบการใช้ชีวิตที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในสังคม” (Section 103(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act of 2005) ในทางปฏิบัติการแนะนำเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงมี 2 ประเภท คือ การแนะนำทั่วไปสำหรับผู้ต้องขังที่รับโทษตามคำพิพากษาทุกคน และการแนะนำเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงพิเศษสำหรับผู้ต้องขังที่มีปัญหาเฉพาะด้านการจัดการแนะนำทั่วไป กระทำโดยวิธีการบรรยาย การสัมภาษณ์และวิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ให้ผู้ต้องขังเข้าใจสถานการณ์และความรู้สึกที่มีต่อเหยื่อในการกระทำผิด (2) ให้ผู้ต้องขังสามารถพัฒนารูปแบบการใช้ชีวิตที่เป็นปกติและมีทัศนคติที่เข้มแข็งและ (3) ให้ผู้ต้องขังเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการวางแผนการใช้ชีวิตภายหลังจากการได้รับการปล่อยตัวและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่พฤติกรรมที่ชอบด้วยกฎหมายได้ สำหรับการแนะนำพิเศษประกอบไปด้วยโปรแกรม 6 โปรแกรม ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ การแนะนำเพื่อเอาชนะการเสพติดยาเสพติด การแนะนำเพื่อถอนตัวจากกลุ่มองค์กรอาชญากรรม การแนะนำเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติจากมุมมองของเหยื่อ การแนะนำความปลอดภัยในการจราจรและการแนะนำเพื่อช่วยเหลือในการจัดหางาน (Section 103(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act of 2005)

(3) การแนะนำการศึกษา (Guidance in School Courses) การแนะนำการศึกษาเกิดจากการที่มีผู้ต้องขังจำนวนมากยังมีการศึกษาไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ เรือนจำหรือทัณฑสถานต่าง ๆ จึงจัดการแนะนำการศึกษาาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมไปถึงวิชาภาษาญี่ปุ่นและคณิตศาสตร์ให้กับผู้ต้องขัง โดยผู้ต้องขังที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับอาจจะได้รับโอกาสในการศึกษาและการสอบเทียบเพื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และในกรณีที่ผู้ต้องขังมีความก้าวหน้าทางการศึกษาจนคาดได้ว่าผู้ต้องขังจะสามารถกลับคืนสู่

สังคมได้อย่างราบรื่น ผู้ต้องขังดังกล่าวก็อาจจะได้รับโอกาสในการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับมหาวิทยาลัยอีกด้วย (UNAFEI, Criminal Justice in Japan, op.cit., pp. 42-47)

5.1.3 การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนของประเทศญี่ปุ่น

ระบบยุติธรรมทางอาญาในประเทศญี่ปุ่นประกอบด้วย 5 องค์กร ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ทักษสถาน และหน่วยงานแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน ทั้งนี้งานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนจะครอบคลุมการปฏิบัติงาน 5 ประเภท ได้แก่ 1) งานคุมประพฤติ 2) งานพักการลงโทษ 3) การสงเคราะห์หลังปล่อย 4) การอภัยโทษ และ 5) การป้องกันอาชญากรรม ดังนี้ (สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ, 2560)

แผนภาพที่ 2.6 กระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น
ที่มา : สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ (2560)

แผนภาพที่ 2.6 แสดงกระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่นทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการกลับสู่สังคม พนักงานคุมประพฤติจะมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ในวันหนึ่งนักโทษส่วนใหญ่จะได้รับการปล่อยตัวและกลับสู่ชุมชน ในช่วงก่อนการปล่อยตัว พนักงานคุมประพฤติมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้กับนักโทษในการกลับมาอยู่ในชุมชน โดยการสืบเสาะสภาพครอบครัว ที่อยู่อาศัย และประเมินพฤติกรรมของนักโทษระหว่างจำคุก อาจกล่าวได้ว่า การสืบเสาะ

ก่อนปล่อยตัวเป็นหน้าที่สำคัญของพนักงานคุมประพฤติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ได้แก่ (สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ, 2560)

- พระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด 2007
- พระราชบัญญัติอาสารักษารวมคุมประพฤติ 1950
- พระราชบัญญัติการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด 1995
- พระราชบัญญัติอภัยโทษ 1947
- ประมวลกฎหมายอาญา 1907
- พระราชบัญญัติเยาวชน 1948

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของญี่ปุ่นเกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักโทษที่พ้นโทษ และเป็นที่มาของบ้านกึ่งวิถีและอาสารักษารวมคุมประพฤติ ภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 มีการผ่านกฎหมายใหม่ที่ปฏิรูปการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จนกระทั่งปี ค.ศ. 2007 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ระบุได้แก่

- หน่วยงานที่รับผิดชอบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด
- ประเภทของผู้กระทำความผิดที่ได้รับการพักการลงโทษหรือการคุมประพฤติ และเงื่อนไขคุมประพฤติ
- มาตรการและวิธีการ การยุติการคุมความประพฤติ
- การสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดหลังปล่อย
- กิจกรรมป้องกันอาชญากรรม

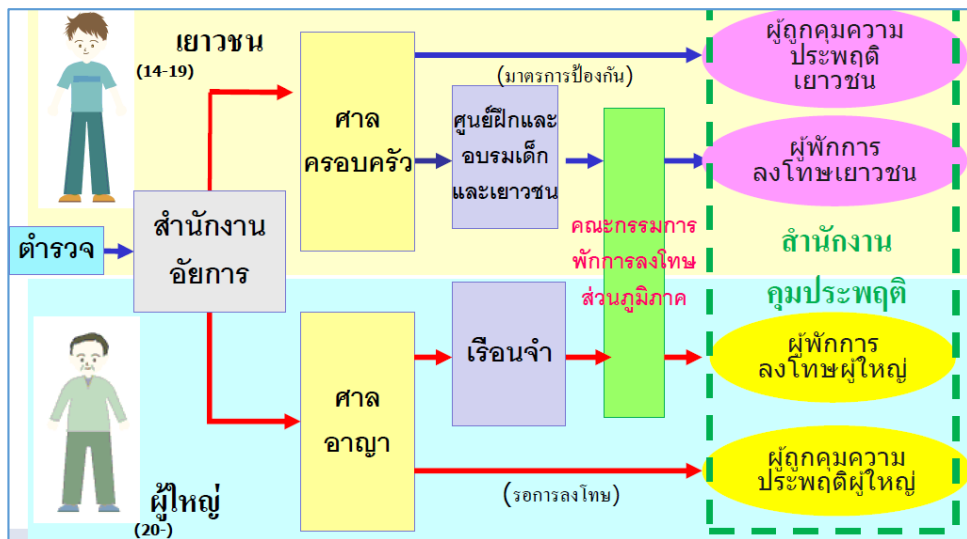
ก) การทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานคุมประพฤติและอาสารักษารวมคุมประพฤติ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนในประเทศญี่ปุ่น เป็นโปรแกรมที่พนักงานคุมประพฤติทำงานร่วมกับอาสารักษารวมคุมประพฤติ (อ.ส.ค.) ในการให้คำแนะนำ ควบคุมและสอดส่องให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิด เพื่อให้เปลี่ยนแปลงตนเองเป็นพลเมืองดีของสังคม พระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ค.ศ. 2007 มาตรา 61 ระบุว่า ให้พนักงานคุมประพฤติหรืออาสารักษารวมคุมประพฤติ แจ้งขั้นตอนควบคุมและสอดส่อง ให้คำแนะนำช่วยเหลือระหว่างการคุมความประพฤติ มาตรา 31 กล่าวถึงคุณสมบัติของพนักงานคุมประเวศที่มีอาชีพ ซึ่งต้องมีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ในขณะที่ มาตรา 32 กล่าวถึงคุณสมบัติของอาสารักษารวมคุมประพฤติ โดยระบุว่าให้อาสารักษารวมคุมประพฤติช่วยเหลืองานที่พนักงานคุมประพฤติ ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการพักการลงโทษส่วนภูมิภาค หรือผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในพื้นที่ภายใต้เขตอำนาจของคณะกรรมการพักการลงโทษส่วนภูมิภาคหรือสำนักงานคุมประพฤติ (สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ, 2560)

แผนภาพที่ 2.7 การทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ
ที่มา : สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ (2560)

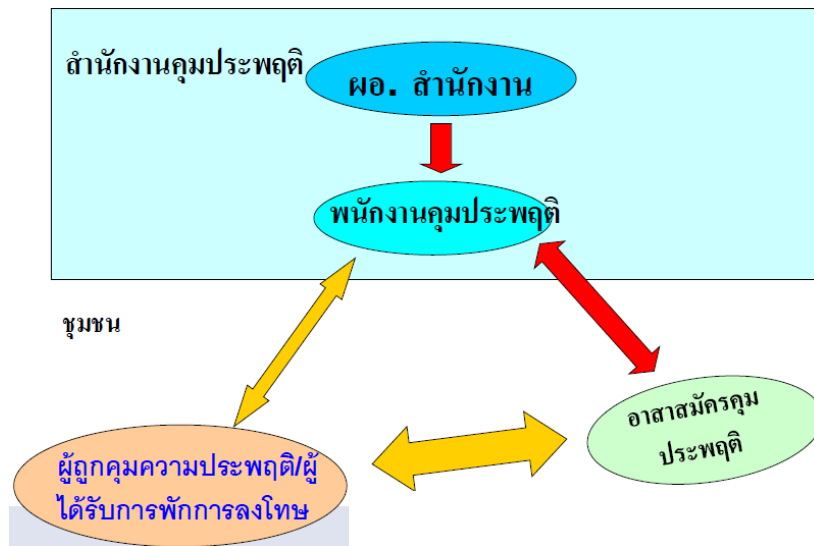
แผนภาพที่ 2.7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ (อ.ส.ค.) ในการทำงานร่วมกัน ผู้ถูกคุมความประพฤติหรือผู้ได้รับการพักการลงโทษ 1 ราย จะได้รับการสอดส่องโดยพนักงานคุมประพฤติ 1 คน ร่วมกับอาสาสมัครคุมประพฤติ 1 คน อ.ส.ค. จะพบกับผู้ถูกคุมความประพฤติ 2-3 ครั้งต่อเดือน จำนวนครั้งต่อเดือนในการพบผู้ถูกคุมความประพฤติกำหนดโดยพนักงานคุมประพฤติซึ่งพิจารณาจากความเสี่งและความจำเป็นของผู้กระทำความผิด อ.ส.ค. จะให้คำแนะนำช่วยผู้กระทำความผิดหางานทำ พบปะกับครอบครัวผู้กระทำความผิด และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ อ.ส.ค.จะต้องเขียนรายงานความก้าวหน้าของผู้กระทำความผิดส่งไปยังพนักงานคุมประพฤติทุกเดือน ซึ่งพนักงานคุมประพฤติจะใช้ข้อมูลที่ได้จากรายงานในการพิจารณาว่าจำเป็นต้องพบผู้กระทำความผิด หรือดำเนินมาตรการอื่นใดที่จำเป็นหรือไม่ เช่น การเพิกถอนการคุมความประพฤติ

แผนภาพที่ 2.8 ขั้นตอนก่อนการคุมความประพฤติหรือพักการลงโทษ
ที่มา : สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ (2560)

จากแผนภาพที่ 2.8 ผู้กระทำความผิดในความดูแลของสำนักงานคุมประพฤติ แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย เยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ เยาวชนที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้กระทำความผิดผู้ใหญ่ที่ศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ และผู้กระทำความผิดผู้ใหญ่ที่ได้รับการพักการลงโทษ ได้แก่

- 1) เยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ เป็นมาตรการป้องกัน ศาลครอบครัวมีอำนาจในการสั่งให้คุมความประพฤติเยาวชน
- 2) เยาวชนที่ได้รับการพักการลงโทษ ศาลครอบครัวมีอำนาจส่งตัวเยาวชนไปรับการแก้ไขฟื้นฟูที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกนี้อาจได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการพักการลงโทษภูมิภาคให้ได้รับการปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไข
- 3) ผู้ใหญ่ที่ศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ ศาลสามารถสั่งให้รอการลงโทษ ผู้ที่ศาลอาจตัดสินจำคุกไม่เกิน 3 ปี หากศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ ระยะเวลาในการคุมประพฤติจะอยู่ระหว่างขั้นต่ำ 1 ปีจนถึงเกิน 5 ปี
- 4) ผู้กระทำความผิดผู้ใหญ่ที่ได้รับการพักการลงโทษ คณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษส่วนภูมิภาคอาจพิจารณาพักการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และผู้นั้นจะไปอยู่ในความดูแลของสำนักงานคุมประพฤติ

แผนภาพที่ 2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติ อ.ส.ค. และผู้ถูกคุมความประพฤติ
ที่มา : สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ (2560)

พนักงานคุมประพฤติญี่ปุ่นมีบทบาทเป็นผู้จัดการเขต (district manager) ซึ่งจะมอบหมายผู้ถูกคุมความประพฤติให้ อ.ส.ค. ที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันดูแล ซึ่งมีทั้งสิ้น 886 เขตพื้นที่ทั่วประเทศ พนักงานคุมประพฤติ 1 คน อาจรับผิดชอบมากกว่า 1 เขตพื้นที่ ความหนาของลูกศรบ่งบอกถึงระดับความเข้มข้นของความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ แม้ว่าผู้ถูกคุมความประพฤติกับ อ.ส.ค. อาจมีความสนิทสนมกันมากกว่า แต่พนักงานคุมประเวดียังคงเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินการที่จำเป็น

ข) บทบาทและความรับผิดชอบของพนักงานคุมประพฤติ อ.ส.ค. และผู้ถูกคุมความประพฤติ

พนักงานคุมประพฤติ

1) ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยให้การควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษ

2) ให้การสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษเพื่อให้สามารถกลับสู่สังคมได้อย่างประสบความสำเร็จ

อาสาสมัครคุมประพฤติ

1) ติดต่อกับผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษโดยทันที

2) เป็น “เพื่อนบ้าน” มากกว่าที่จะเป็น “ตัวแทนจากภาครัฐ”

3) มีความห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษในฐานะที่เป็นสมาชิกชุมชนคนหนึ่ง

4) ให้กำลังใจผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษในการแก้ไขฟื้นฟู โดยใช้ความอดทน เชื่อใจ

ผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษ

- 5) ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ/พักการลงโทษ
- 6) แก้ไขปัญหาของตนเอง

ค) การดำเนินการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนอย่างยั่งยืน

ความท้าทายในการพัฒนาการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนในภูมิภาคอาเซียน คือ ความจำเป็นในการมีงานวิจัยที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยเฉพาะข้อมูลทางสถิติของผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความสำคัญต่อการพิจารณาในหลายประเด็น เช่น ปัจจัยใดบ้างที่สามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ ประเภทของความผิดที่ควรรับโทษในชุมชน ผู้กระทำความผิดประเภทใดเหมาะกับการรับโทษในชุมชน การวิจัยที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ยังมีความสำคัญต่อการอธิบายสถานการณ์ก่ออาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอีกด้วย ทั้งนี้การศึกษา เรื่อง “ความนิยมของโทษและมาตรการตรงกันข้าม” (Globalized Penal Populism and its Countermeasures) โดยสมาคมอาชญาวิทยา สังคมแห่งประเทศไทย เมื่อปี ค.ศ. 2008 รายงานว่า ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ข่าวอาชญากรรมร้ายแรงผ่านทางสื่อต่างๆ และมีแนวโน้มสนับสนุนแนวความคิดการใช้มาตรการที่เด็ดขาดกับผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กำหนดนโยบายออกกฎหมายที่เน้นการลงโทษเพื่อตอบสนองต่อเสียงของประชาชน อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการเด็ดขาดกับผู้กระทำความผิดไม่ได้ทำให้การกระทำผิดซ้ำลดลงแต่ยังทำให้คนเข้าคุกมากยิ่งขึ้น ความท้าทายอีกประการหนึ่ง คือ การรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับการรับโทษในชุมชน การกระทำผิดซ้ำยังคงเป็นความท้าทายของประเทศญี่ปุ่น อัตราผู้กระทำความผิดซ้ำสูงขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 ที่ 27.7% เป็น 47.1% ในปี ค.ศ. 2014 และทำให้อัตราการถูกจำคุกซ้ำเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ในปี ค.ศ. 2014 อัตราการถูกจำคุกซ้ำอยู่ที่ 59.3% ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นจากอัตราที่วัดได้ในปี ค.ศ. 2008 อยู่ที่ 53.9% ตัวเลขเหล่านี้บ่งชี้ว่า รัฐบาลควรหาทางออกให้กับปัญหาดังกล่าว ทั้งผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติงานต้องให้ความสำคัญกับการลดการกระทำผิดซ้ำและการจำคุกซ้ำ (สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ, 2560)

ง) การประชาสัมพันธ์และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

กระทรวงยุติธรรมประเทศญี่ปุ่นได้จัดกิจกรรมจำนวนมากเพื่อช่วยให้ประชาชนเข้าใจนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ด้วยการเคลื่อนไหวเพื่อสังคมที่สดใส (Movement for a Brighter Society) การเคลื่อนไหวนี้จัดขึ้นทั่วประเทศในเดือนกรกฎาคมของทุกปี เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการกระทำผิดซ้ำและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้สังคมดีขึ้น โดยกิจกรรมประกอบด้วย การเดินพาเหรด คอนเสิร์ต การประชุมว่าด้วยอาชญากรรม ซึ่งจัดโดยอาสาสมัคร ทั้งอาสาสมัครคุมประพฤติ และสมาชิกของสมาคมสตรีเพื่อช่วยเหลือด้านการแก้ไขฟื้นฟู ในปี ค.ศ. 2015

นายกรัฐมนตรีอาเบะ ได้มีสารถึงประชาชนญี่ปุ่นทุกคน เพื่อเรียกร้องให้ทุกคนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างสรรค์ให้สังคมดีขึ้น โดยกรมแก้ไขฟื้นฟูได้สร้าง Mascot ชื่อ Hogo-chan แปลว่า เพนกวินที่ผ่านการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว เพื่อเรียกความสนใจจากประชาชน Hogo-chan ถูกออกแบบโดยเจ้าหน้าที่ของกรมแก้ไขฟื้นฟูเมื่อหลายปีมาแล้ว และปัจจุบันกลายเป็นผู้ส่งสารที่สำคัญ Hogo-chan ปรากฏตัวในหลายที่ ทั้งในโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ และแผ่นพับของการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างสรรค์ให้สังคมดีขึ้น Hogo-chan เป็นที่ชื่นชอบอย่างมาก

ตามงานต่างๆ ทุกคนต่างรัก Hogo-chan นอกจากนี้ กรมแก้ไขฟื้นฟูยังจัดทำแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์ตามงานต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูของ Hogo-chan เมื่อเปรียบเทียบกับแผ่นพับที่มีแต่ตัวหนังสือแล้ว แผ่นพับที่มีตัวการ์ตูนและสีสันสดใสจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจเนื้อความได้มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่จะสนใจในการ์ตูน เนื้อความในแผ่นพับมีเนื้อหาต่างๆ กล่าวถึงอาสาสมัครกลุ่มต่างๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือ Hogo-chan เช่น อ.ส.ค. สมาคมสตรีเพื่อช่วยเหลือการแก้ไขฟื้นฟู และนายจ้าง (สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ, 2560)

จ) แคมเปญป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

แคมเปญนี้ คือ การที่ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงยุติธรรมจะลงพื้นที่เพื่อรับฟังเสียงของหน่วยงานเอกชน อ.ส.ค. และนายจ้าง เพื่อทำงานร่วมกันในการป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดซ้ำ การฟังเสียงจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่เป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมยังได้ออกเยี่ยมหน่วยงานในพื้นที่และชุมชนเพื่อแสวงหาความร่วมมือ โดยสรุปแล้วแม้ว่าวิธีการในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกรมแก้ไขฟื้นฟูจะมีหลากหลายรูปแบบ แต่ก็พยายามที่จะสื่อสารผ่านกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม มีบางกลุ่มที่วิพากษ์วิจารณ์การนำตัวการ์ตูนมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ว่าจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยแค่ไหน แต่อย่างน้อยตัวการ์ตูนก็ทำให้เกิดความสนใจ ซึ่งจะนำไปสู่การลงมือปฏิบัติในที่สุด (สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ, 2560)

จากการศึกษาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของประเทศญี่ปุ่น คณะผู้วิจัยได้สรุปความร่วมมือได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ ประกอบด้วย 1) การสงเคราะห์ในเรือนจำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมบำบัดฟื้นฟู และกรมคุมประพฤติ ร่วมกันพิจารณาจำแนกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติได้รับการพักการลงโทษและกำหนดเงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการพิจารณา 2) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และสำนักงานจัดหางาน ร่วมกันดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการแนะแนวอาชีพหลังการพ้นโทษ 3) การสงเคราะห์หลังปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบำบัดฟื้นฟู และกรมคุมประพฤติ ร่วมกันจัดหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่พักชั่วคราว สนับสนุนการเดินทางกลับภูมิลำเนา แนะนำการประกอบอาชีพ

รูปแบบที่ 2 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคเอกชน ประกอบด้วย 1) การสงเคราะห์ในเรือนจำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ และ Japanese Correctional Association ร่วมกันฝึกทักษะทางอาชีพแก่ผู้ต้องขังและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของผู้ต้องขัง 2) การสงเคราะห์หลังปล่อย ได้แก่ กรมคุมประพฤติ บ้านกึ่งวิถี และสถานประกอบการ ร่วมกันจัดหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวสำหรับผู้พ้นโทษและจัดหางานหรืออาชีพให้ตามความเหมาะสม

รูปแบบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชน ดำเนินการสงเคราะห์หลังพ้นโทษ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมคุมประพฤติ Rehabilitation Aid Women's Group และ Big Brother and Sister - BBS ร่วมกันดำเนินงานให้การช่วยเหลือในมิติของความเป็นตัวแทนมารดา ภรรยา และพี่น้องของคนในสังคม

จากการศึกษาของญี่ปุ่น พบว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกับของประเทศไทย คือ มีโปรแกรมบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่อยู่ในเรือนจำ และมีการติดตามดูแลหลังการพ้นโทษ จุดแข็งของญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญและเน้นหนักในการช่วยเหลือภายหลังการพ้นโทษ โดยมีการประสานงานไปยังสถานที่ทำงาน ที่พักอาศัย การติดตามเรื่องสวัสดิการสังคม และการศึกษาให้แก่ผู้พ้นโทษทุกคน ได้รับสิทธิอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ผู้บริหารของประเทศและผู้บริหารกระทรวงยุติธรรมจะลงพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมให้ประชาชนยอมรับและไว้วางใจในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีงานทำ และได้รับการยอมรับจากชุมชน โดยมีกรมฟื้นฟูเป็นผู้ดำเนินการสร้างภาพลักษณ์ที่ได้ โดยได้สร้างสัญลักษณ์ เช่น Mascot ชื่อ Hogo-chan แปลว่า เพนกวินที่ผ่านการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว เพื่อเรียกความสนใจจากประชาชน Hogo-chan ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเชิงบวกกับผู้พ้นโทษ ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้สังคมจะได้ประโยชน์ทั้งเชิงรับและเชิงรุก เชิงรับ คือ การรับมือกับผู้พ้นโทษและช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่อยู่ในสังคมให้ได้รับโอกาสที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตทั้งทางร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ เชิงรุก คือ การดำเนินงานดังกล่าวเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดซ้ำซึ่งเท่ากับป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมได้เช่นกัน

ดังนั้น ประเทศไทยควรนำตัวอย่างการดำเนินงานของญี่ปุ่นในเรื่องการสร้าง ความเชื่อมั่นและลดความหวาดกลัวภัยจากผู้พ้นโทษในสังคม โดยกรมคุมประพฤติสร้างกิจกรรมหรือโครงการเพื่อแสดงให้ประชาชนเห็นว่า ผู้พ้นโทษมีประโยชน์อย่างไรต่อสังคม และประชาชนสามารถช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้ในเรื่องอะไรบ้าง โดยไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน และไม่ก่อให้เกิดความหวาดกลัว เช่น การสร้างสถานที่พักพิงในชุมชน ตู้อบอุ่น เพื่อให้ผู้ขาดแคลนนำอาหาร เครื่องดื่ม และเสื้อผ้าไปใช้ หรือการให้สิ่งตอบแทนกับภาคประชาชนในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เช่น การลดภาษีสถานประกอบการที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงานซึ่งในปัจจุบันมีพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวล รัชฎาว่าด้วยการยกเว้นรัชฎา (ฉบับที่ 704) พ.ศ. 2563 (มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน) แต่สถานประกอบการทั่วไปยังไม่ทราบ จึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง การจัดตั้งกองทุนเพื่อบริจาคเงินในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในเรื่องอาชีพ การศึกษา และการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นกองทุนภาคประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนกว่าญี่ปุ่นในเรื่อง ความเข้มแข็งของภาคชุมชน หมายถึงคนในสังคมไทย ส่วนใหญ่ยังหวาดกลัวและไม่เข้าใจเรื่องการช่วยเหลือคนพ้นโทษเหมือนญี่ปุ่น ดังนั้น สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการคือ การลดความหวาดกลัวภัยของประชาชน และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการทำงานของรัฐบาล เพื่อให้การสร้างความร่วมมือสามารถดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง

5.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

5.2.1 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา แม้ประเทศสหรัฐอเมริกาคิดชื่อว่าเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญคุ้มครองแก่สิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมากประเทศหนึ่ง แต่รัฐธรรมนูญแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด คงมีเพียงบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขที่ 8 ที่ห้ามการกำหนดราคาประกันสำหรับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้กระทำความผิดที่สูงเกินส่วน ห้ามการกำหนดโทษปรับที่สูงเกินส่วน และ

ห้ามไม่ให้กำหนดโทษที่ป่าเถื่อนและผิดธรรมดาเท่านั้น (No Excessive Bail, Excessive Fines, and Cruel and Unusual Punishments) (U.S. Constitution (Amendment VIII))

อย่างไรก็ดี แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่ได้กล่าวถึง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไว้ แต่ก็มีคำพิพากษาของศาลในหลาย ๆ คดีที่น่าบ่งชี้ว่า รัฐธรรมนูญว่าด้วยการห้ามกำหนดโทษไม่ถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้กับสภาพของเรือนจำ และทัณฑสถานต่าง ๆ ดังตัวอย่างคดีระหว่าง Holt v. Sarver (Holt v. Sarver, 1971) ที่ศาลวินิจัยว่าการขาดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูที่เป็นประโยชน์ในเรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ร่วมกับปัญหาสภาพความเป็นอยู่และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ภายในเรือนจำหรือทัณฑสถานอันเลวร้าย เช่น ที่อาจทำให้การจำคุกผู้ต้องขังถูกลงโทษโดยไม่เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน เพราะการขาดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมีส่วนทำให้สภาพแวดล้อมในเรือนจำหรือทัณฑสถานที่เลวร้ายและอาจเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำผิดอื่นอยู่แล้วยังมีสภาพเลวร้ายลงไปอีก (Holt v. Sarver, 1986) ซึ่งศาลในคดี (Laaman v. Helgemore, 1977) ก็วินิจฉัยในทำนองเดียวกันจึงกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังในการได้รับการแก้ไขฟื้นฟูไว้ คงมีเพียง การพยายามตีความของศาลต่าง ๆ ว่าการขาดกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดร่วมกับสภาพการจำคุกอื่น ๆ ของเรือนจำมีผลทำให้โทษจำคุกที่ผู้ต้องขังได้รับโทษที่ไม่เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน แม้ว่าคำพิพากษาบางคำพิพากษาจะมีแนวโน้มในการรับรองสิทธิในการแก้ไขฟื้นฟูโดยอ้อมก็ตาม

2) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามกฎหมายระดับรัฐ

ประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา หมวด 18 มาตรา 3582(a) บัญญัติว่า “ปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการกำหนดจำคุก ในการพิจารณาว่าสมควรจะกำหนดโทษจำคุกหรือไม่และจะลงโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลาเท่าใด หากสมควรลงโทษจำคุก ศาลจะต้องพิจารณาปัจจัยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3553(a) เท่าที่มีผลใช้บังคับ โดยพึงระลึกว่าโทษจำคุกไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมเพื่อการแก้ไข (Correction) และแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation)” และประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา 18 U.S.C. 3553(a) บัญญัติถึงปัจจัยที่ศาลจะต้องคำนึงถึงและนำมาพิจารณาในการกำหนดโทษแก่จำเลย ดังต่อไปนี้

- (1) สภาพและพฤติกรรมแห่งการกระทำความผิดและประวัติกับลักษณะของจำเลย
 - (2) ความจำเป็นในการลงโทษ
 - ก. เพื่อแสดงให้เห็นถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด เพื่อสนับสนุนให้เกิดความเคารพในกฎหมายและเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น ๆ
 - ข. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำความผิดกฎหมาย
 - ค. เพื่อคุ้มครองสาธารณชนจากการกระทำความผิดในอนาคตของจำเลย
 - ง. เพื่อจัดให้จำเลยได้รับการฝึกฝนด้านการศึกษาและวิชาชีพตามที่จำเป็น
- ได้รับการรักษาพยาบาลหรือได้รับการปรับปรุงแก้ไขในลักษณะที่มีประสิทธิภาพที่สุด
- (3) ชนิดของโทษที่มีอยู่
 - (4) ชนิดของโทษและอัตราโทษขั้นสูงขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับ
 - ก. ประเภทของการกระทำความผิดที่กระทำโดยจำเลยตามประเภทที่กำหนดไว้ใน

คู่มือการลงโทษ

(5) ความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงความแตกต่างของโทษที่ลงแก่จำเลยแต่ละคนที่มีประวัติเหมือนกันและกระทำผิดในลักษณะที่เหมือนกัน

(6) ความจำเป็นในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย” (Title 18, Section 3553(a) of The United States Code)

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติกฎหมายระดับรัฐ (Federal Law) ที่มีความเกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังมากที่สุดในขณะนี้ โดยมาตรา 3582(a) บัญญัติปัจจัยในการพิจารณาเพื่อกำหนดชนิดของโทษและระยะเวลาของโทษจำคุกในกรณีที่ศาลจะกำหนดโทษจำคุกไว้ว่าศาลจะต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3553(a) เท่าที่มีผลใช้บังคับกับกรณี โดยพึงตระหนักว่าโทษจำคุกไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Title 18, Section 3582 of The United States Code)

ซึ่งศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาในคดีระหว่าง Tapia v. United States ได้วางหลักการไว้ในคำพิพากษาว่ามาตรา 3582(a) ไม่ใช่บทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการกำหนดโทษจำคุกและกำหนดระยะเวลาของโทษจำคุกให้ยาวนานยิ่งขึ้น เพื่อที่จะสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดได้รับการแก้ไขฟื้นฟู อย่างไรก็ตาม มาตราดังกล่าวไม่ได้จำกัดอำนาจของผู้พิพากษาในการพิจารณาโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูที่มีอยู่ในเรือนจำอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดและการสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดเข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าวภายหลังจากที่ศาลได้กำหนดโทษจำคุกและระยะเวลารับโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว แต่ถ้าศาลกำหนดระยะเวลาต้องโทษจำคุกที่ยาวนานขึ้น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างรับโทษจำคุกได้ ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะถ้าสภาองเกรสต้องการให้ศาลมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในขณะกำหนดโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว สภาองเกรสก็ควรจะให้อำนาจศาลไว้เช่นนั้นอย่างชัดเจนเพื่อรับประกันว่าผู้กระทำความผิดจะต้องเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู (Tapia v. United States, 2011) แม้ว่า มาตรา 3553(a)(2)(D) จะบัญญัติว่า ในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดศาลจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นที่โทษตามคำพิพากษาจะต้องคำนึงถึงการจัดให้ผู้กระทำความผิดได้รับ “การศึกษาหรือการฝึกวิชาชีพตามที่จำเป็น การดูแลด้านการแพทย์ หรือการบำบัดรักษาอื่น ๆ โดย เรือนจำที่มีประสิทธิภาพที่สุด” (Title 18, Section 3553(a) (2)(D) of the United States Code)) ก็ตาม แต่ศาลในคดี Tapia v. United States ก็กล่าวอีกว่า แม้ว่าศาลจำเป็นจะต้องพิจารณาปัจจัยดังกล่าวในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด แต่ศาลก็อาจจะนำปัจจัยเหล่านี้ปรับใช้อย่างแตกต่างกันหรือไม่นำมาปรับใช้ในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดเลยก็ได้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบของโทษที่กำลังพิจารณา (Tapia v. United States) เท่ากับว่า บัญญัติดังกล่าวไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิในการแก้ไขฟื้นฟูแก่ผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด แต่เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่ศาลอาจจะนำมาปรับใช้ในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น ในส่วนอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ (Bureau of Prisons) นั้น

ประมวลกฎหมายแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา หมวด 18 มาตรา 4042(a) (Title 18, Section 4042(a) of the United States Code)) กำหนดหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัย การดูแล การดำรงชีพภายในเรือนจำและการให้คำแนะนำแก่ผู้ต้องขัง เช่นเดียวกับการจัดให้ผู้ต้องขังได้รับทราบข้อมูลที่จำเป็นแก่การกลับสู่สังคม ซึ่งรวมถึงการศึกษาและการทำงาน (Amanda Ploch, 2012) ในด้านสุขภาพ พนักงานอัยการสามารถร้องขอให้

ทางเรือนจำจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเพื่อให้บริการแก่ผู้ต้องขัง (Title 18, Section 4005(a)(3) of the United States Code) และการบริหารจัดการเรือนจำจะต้องรวมไปถึงการจำแนกประเภทผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงลักษณะการกระทำผิด บุคลิกลักษณะและสภาพจิตของผู้ต้องขัง และปัจจัยอื่น ๆ ที่ควรจะนำมาพิจารณาเพื่อจัดระบบระเบียบบังคับ การให้การดูแลและรักษาแก่ผู้ต้องขัง เป็นรายบุคคล (Title 18, Section 4081 of the United States Code) นอกจากนี้การเข้าร่วมการแก้ไขฟื้นฟูอาจเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องขังในการคำนวณหักลดวันต้องโทษ (Section 2905(a)(2)(D) of the Crime Control Act of 1990, Pub. L. No. 101-647, 104 Stat. 4789, 1990) และ ถ้าผู้ต้องขังที่เข้าร่วมการฝึกวิชาชีพสามารถงดเว้นไม่ทำงานภายในเรือนจำตามที่ได้รับมอบหมายได้ (Title 18, Section 4122(c) of the United States Code)

กฎหมายระดับรัฐที่ดูเหมือนจะเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากที่สุด ก็คือกฎหมายเกี่ยวกับโปรแกรมชังเพื่อกระตุ้นอย่างรุนแรง (Shock Incarceration) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ผู้ต้องขังจะต้องเข้ารับการฝึกในรูปแบบของค่ายทหารที่เคร่งครัด (Boot Camp) มีกิจกรรมในลักษณะของการฝึกฝนที่หนักหน่วงควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพ การให้คำปรึกษา กิจกรรมบำบัดอาการติดยาเสพติดและโปรแกรมด้านการศึกษา (Title 18, Section 4046(b) of the United States Code; Amanda Ploch) อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ในลักษณะเป็นสิทธิแก่ผู้กระทำผิดในการเลือกเข้าร่วมโปรแกรมลักษณะนี้ (Gissendanner v. Menifee, 1997) จึงกล่าวได้ว่า บทบัญญัติกฎหมายในระดับรัฐอนุญาตและสนับสนุนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด แม้ว่านักวิชาการจะเห็นว่า กฎหมายเหล่านี้ก็ไม่ได้กำหนด “สิทธิในการได้รับการแก้ไขฟื้นฟู” ไว้อย่างชัดเจน และจึงมีความเห็นว่าทั้งรัฐธรรมนูญและกฎหมายในระดับรัฐมีลักษณะเพิกเฉยต่อสิทธิของผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังในการได้รับการแก้ไขฟื้นฟู (Amanda Ploch, 2012)

3) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายระดับมลรัฐแม้ว่ารัฐธรรมนูญระดับรัฐจะไม่ได้ให้การรับรองสิทธิของผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังไว้แต่ในช่วงศตวรรษที่ 19 สิทธิของผู้กระทำผิดในการได้รับการแก้ไขฟื้นฟูกลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญในระดับมลรัฐของหลาย ๆ มลรัฐ ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญแห่งมลรัฐนิวแฮมป์เชียร์ (New Hampshire) บัญญัติว่า “การกำหนดโทษทุกประเภทจะต้องเป็นไปเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่เพื่อข่มขามนุษยชาติให้สูญสิ้นไป” (“The True Design of All Punishments Being to Reform, Not to Exterminate Mankind”) (Article 18 of the Constitution of the State of New Hampshire)

นอกจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่บัญญัติถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยตรงดังกล่าวแล้ว ยังมีบทบัญญัติลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัมนุษยธรรมหรือสภาพการจำคุกที่ดีต่อสุขภาพของผู้กระทำผิด เช่น รัฐธรรมนูญของมลรัฐเดลาแวร์ (Delaware) บัญญัติว่าไว้ในภาคผนวกเกี่ยวกับการห้ามการลงโทษที่โหดร้าย (Appendix to the Prohibition Against Cruel Punishments) ว่า “ในการสร้างคุกจะต้องคำนึงถึงสุขภาพของผู้ต้องขัง” (“In the Construction of Jails a Proper Regard Shall be Had to the Health of the Prisoners.”) (Section 11 of the Constitution of the State of Delaware) เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญของมลรัฐเทนเนสซี (Tennessee) ที่กำหนดว่า “...จะต้องจัดให้มีการสร้างเรือนจำที่ปลอดภัยและสะดวกสบาย การตรวจสอบเรือนจำและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม” (“The Erection of Safe and

Comfortable Prisons, the Inspection of Prisons and the Humane Treatment of Prisoners, Shall be Provided For.”) (Section 32 of the Constitution of the State of Tennessee) ซึ่งบทบัญญัติลักษณะดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งมลรัฐวูห์มิ่งเช่นเดียวกัน (Article 16 of the Constitution of the State of Whoming and Edgardo Rotman, op.cit.)

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งมลรัฐที่กำหนดรูปแบบในการปฏิบัติในเชิงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เช่น สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) (For example, Section 22 of the Constitution of the State of Alaska) และสิทธิในความเชื่อส่วนบุคคล (Right of Conscience) (For examples, Section 4 of the Constitution of the State of California; Article I, Section I, Paragraph XVIII, of the Constitution of the State Georgia and Article 4 of the Constitution of the State of New Hampshire) ที่ห้ามไม่ให้ทำการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ในรูปแบบการล้างสมองหรือการกำหนดความนึกคิดให้กับผู้กระทำผิด ด้วยเหตุนี้ ในการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดควรจะต้องเป็นไปในแนวทางให้ความเคารพต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้กระทำผิดและควรจะต้องเป็นไปในแนวทางการส่งเสริมความสามารถของผู้กระทำผิดในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระมากกว่าการจำกัดความสามารถในการตัดสินใจของผู้กระทำผิด (Edgardo Rotman, op.cit., p.1064) นอกเหนือจากสิทธิในการได้รับการแก้ไขฟื้นฟูที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญของมลรัฐต่าง ๆ แล้ว กฎหมายภายในมลรัฐของหลาย ๆ มลรัฐยังกำหนดหน้าที่ในการจัดการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ได้รับโทษตามคำพิพากษาอีกด้วย เช่น กฎหมายของมลรัฐมอนทานาที่กำหนดวัตถุประสงค์ของงานราชทัณฑ์ไว้อย่างชัดเจนว่า “กรมราชทัณฑ์จะต้องใช้ทรัพยากรที่รัฐบาลแห่งมลรัฐจัดให้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในการ...(2) จัดการควบคุมตัว การตรวจสอบ จำแนก การดูแล การควบคุมตรวจตรา การบำบัดรักษา การจัดการศึกษา การแก้ไขฟื้นฟูและการพัฒนาทักษะและการทำงานแก่เยาวชน ซึ่งได้รับการยืนยันว่าจำเป็นต้องได้รับการแทรกแซงพฤติกรรมหรือผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชนที่ได้รับการส่งตัวมายังกรมราชทัณฑ์” (Section 53-1-201 of the Montana Code Annotated,1985) กฎหมายแห่งมลรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) มีบทบัญญัติให้อำนาจผู้มีอำนาจของหน่วยงานราชทัณฑ์ในการออกคำสั่งให้ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการขยับยานพาหนะในขณะที่มีเมาแอลกอฮอล์หรือมีสารเสพติดในร่างกายเข้ารับการศึกษาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์และสารเสพติด การเข้าร่วมโปรแกรมบำบัดรักษาหรือแก้ไขฟื้นฟูจัดโดยหน่วยงานราชทัณฑ์ (Chapter 24, Section 1(e)-(f) of the Massachusetts Annotated laws (Law. Coop,1981)) กฎหมายของมลรัฐเซาท์แคโรไลนา (South Carolina) บัญญัติให้รัฐต้องจัดให้มีการบำบัดรักษาตามมนุษยธรรม (Humane treatments) แก่ผู้ที่กำลังรับโทษในทัณฑสถานของมลรัฐ

รัฐ (Section 24-1-20 of the South Carolina Code Annotated (Law. Co-op. 1976)) กฎหมายของมลรัฐโรดไอส์แลนด์ (Rhodes Island) บัญญัติให้งานราชทัณฑ์ต้องจำแนกประเภทของผู้กระทำผิดและพิจารณาจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูให้กับผู้กระทำผิดแต่ละคน (Section 42-56-31 of the Rhodes Island General Laws (1984)) กฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ก (New York) กำหนดให้เรือนจำ จัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังโดยให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้ต้องขัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับคืนสู่สังคมได้โดยมีเจตนาเพื่อที่จะใช้ชีวิตและ

ประพัตติตนอย่างพลเมืองดี พร้อมทั้งมีทักษะและความรู้เพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้กับผู้ต้องขังเหล่านี้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างสุจริต (Article 6, Section 136 of the New York Correction Law)

กฎหมายของมลรัฐวอชิงตัน (Washington) กำหนดให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังมีหน้าที่ทำงานอันเป็นประโยชน์ภายในเรือนจำ จัดให้ผู้ต้องขังได้รับการฝึกวิชาชีพตามที่จำเป็นเพื่อการปรับสภาพและการแก้ไขฟื้นฟู ต้องจัดโปรแกรมเพิ่มเติมเพื่อบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติด (Section 72.49.010, 72.64.010 and 72.62.010 of the Revised Code of Washington)

นอกจากนี้กฎหมายระดับรัฐว่าด้วยความตกลงในการขนส่งนักโทษข้ามมลรัฐ (Interstate Agreement on Detainers Act) ยังกำหนดด้วยว่าการขนส่งผู้ต้องขังข้ามมลรัฐเพื่อนำตัวไปพิจารณาคดียังอีกมลรัฐหนึ่งจะต้องไม่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Article 18a, Section 2 of the United States Code) จะเห็นได้ว่าบางมลรัฐให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยการบัญญัติถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญของมลรัฐ รวมไปถึงที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานราชทัณฑ์และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ กันไม่ว่าจะให้ความสำคัญกับการศึกษา การบำบัดอาการติดยาเสพติด การฝึกอาชีพ การจัดสภาพเรือนจำให้เหมาะแก่การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง หรือที่กล่าวถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยทั่ว ๆ ไป

5.2.2 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในทางปฏิบัติ

แนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นที่ยอมรับในกระบวนการยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน: การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามหลักความเสี่ยง ความต้องการ การตอบสนอง (Risk-need-responsively) ภายหลังจากยุคของ Robert Martinson ที่เสนอความเห็นว่าการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไม่ได้ผล (Nothing works) จนนำไปสู่การหันหลังให้กับแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายการลงโทษผู้กระทำความผิดที่รุนแรงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ และคู่มือการลงโทษระดับรัฐ (Federal Sentencing Guidelines) ที่เน้นการจำกัดดุลพินิจของผู้พิพากษาและกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะผู้กระทำความผิดซ้ำในความผิดอาญาที่รัฐเห็นว่าเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของสังคมและประชาชนอย่างไรก็ตาม นักวิชาการอเมริกันรวมทั้งในประเทศแถบทวีปอเมริกาเหนือไม่ได้คล้อยตามแนวความคิดของ Martinson ทั้งหมด โดยยังคงมีนักวิชาการจำนวนมากที่พยายามวิเคราะห์และศึกษาเพิ่มเติมจนได้คำพิพากษาตอบว่าแนวความคิดของ Martinson ไม่ถูกต้อง และจึงพยายามค้นหาแนวทางแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพให้ได้ ในช่วงยุค ค.ศ. 1980 (James Bonta and Don A. Andrews) Don Andrews James Bonta และคณะพัฒนาหลักการ ความเสี่ยง-ความต้องการ-การตอบสนอง (Risk-need-responsivity) ขึ้นมา โดยหลักการดังกล่าวเป็นหลักการที่สนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการนึกคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของผู้กระทำความผิดเพื่อลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดให้ได้มากที่สุด (Don A. Andrews, Iwan Zinger, Robert D. Hoge, James Bonta, Paul Gendreau and Francis T. Cullen, 1999) หลักการนี้เป็นที่ยอมรับและมีการนำมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมอเมริกันอย่างกว้างขวาง และขยายไปถึงประเทศอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากรวมทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และ

ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น หลักการความเสี่ยง-ความต้องการ-การตอบสนองมีหลักการในรายละเอียดดังต่อไปนี้

นอกจากนี้ กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูจะต้องให้ความสำคัญกับ 3 สิ่งคือ

(1) สถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงที่เป็นปัจจุบันอันเป็นสาเหตุให้ผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

(2) กระบวนการแก้ไขจะต้องเป็นไปในลักษณะของ “การปฏิบัติจริง” มากกว่า “การพูดคุย” ถึงปัญหาเท่านั้น

(3) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการแก้ไขฟื้นฟูจะต้อง “สอน” ผู้กระทำความผิดทักษะใหม่ ๆ ในทางที่สอดคล้องกับสังคม (Prosocial skills) เพื่อแทนที่พฤติกรรมหรือแนวคิดต่อต้านสังคมเดิม ๆ เช่น ลักขโมย โกหก หลอกหลวง ผ่านรูปแบบการปฏิบัติและการส่งเสริมความคิด ซึ่งโปรแกรมเหล่านี้ควรประกอบไปด้วยโปรแกรมหลัก ๆ คือ

(1) โปรแกรมเรียนรู้สังคมเพื่อสอนทักษะและการส่งเสริมพฤติกรรมและทัศนคติใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

(2) โปรแกรมเกี่ยวกับกระบวนการนึกคิดและพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขทัศนคติ คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ เพื่อน การใช้สารเสพติด อารมณ์โกรธและอื่น ๆ

(3) การใช้ครอบครัวช่วยในการแก้ไขพฤติกรรมด้วยการฝึกสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สมควรปฏิบัติโปรแกรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการควบคุมตัวเองให้กับผู้กระทำความผิด ซึ่งวิธีการเหล่านี้ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยต่าง ๆ แล้วว่ามีประสิทธิภาพในการลดการกระทำความผิดซ้ำลงได้ (Edward J. Latessa, op.cit. quoted in Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics, op.cit.)

(4) ฝึกฝนทักษะในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่และคอยตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟู (Provide Skill Training for Staff and Monitor Their Delivery of Services)

การแก้ไขฟื้นฟูโดยใช้ความรู้เชิงประจักษ์ให้ความสำคัญกับยุทธวิธีด้านกระบวนการนึกคิดและพฤติกรรมที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี (Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics.op.cit.) เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะต้องฝึกผู้กระทำความผิดให้เรียนรู้การตอบสนองต่อพฤติกรรมและรูปแบบการนึกคิดแบบใหม่ เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจึงต้องมีความเข้าใจการคิดในลักษณะด้านสังคม การเรียนรู้ทางสังคมและเทคนิคในการสื่อสารที่เหมาะสม การสอนทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้กระทำความผิดไม่ใช่ทำโดยการสอนเท่านั้น แต่จะต้องมีการฝึกปฏิบัติจริงหรือด้วยการแสดงบทบาทสมมติ รวมทั้งจะต้องมีการส่งเสริมทัศนคติและพฤติกรรมในทางที่สนับสนุนหรือสอดคล้องกับสังคมให้กับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชทัณฑ์จึงต้องได้รับการฝึกฝนให้สามารถจัดลำดับความสำคัญ วางแผนและเตรียมงบประมาณเพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูบรรลุผลในการลดการกระทำความผิดซ้ำได้ในทางปฏิบัติ (U.S. Department of Justice, Crime & Justice Institute,op.cit., p. 6.)

(5) เพิ่มการส่งเสริมในด้านบวก (Increase Positive Reinforcement) กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้ทักษะใหม่และเริ่มมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีการสนองตอบต่อกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูที่ดีขึ้นและสามารถรักษาพฤติกรรมในด้านดีที่ได้เรียนรู้มาได้นานขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูควรที่จะเพิ่มแรงจูงใจในการมีพฤติกรรมในด้านบวกเพื่อต่อสู้กับแรงจูงใจในด้านลบของผู้กระทำความผิดให้มากยิ่งขึ้นเพื่อที่ผู้กระทำความผิดจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดียิ่งขึ้นไปอีก โดยการเสริมแรงจูงใจดังกล่าวควรจะทำด้วยความรวดเร็ว แน่นนอน และชัดเจน รวมทั้งด้วยการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบพฤติกรรมในด้านลบของผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง กระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ผลในทางปฏิบัติ (James McGuire, 2001)

(6) จัดให้ผู้กระทำความผิดได้รับการสนับสนุนจากชุมชนของผู้กระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง (Engage Ongoing Support in Natural Communities) มีงานวิจัยที่บ่งชี้ว่ากระบวนการแก้ไขฟื้นฟูหรือแทรกแซงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่ประสบความสำเร็จหลาย ๆ โครงการเช่นที่จัดให้แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือคนไร้บ้านใช้วิธีการนำสมาชิกในครอบครัว คู่สมรสหรือผู้ให้การสนับสนุนอื่น ๆ ที่อยู่ในชุมชนของผู้กระทำความผิดเองเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีของผู้กระทำความผิด (U.S. Department of Justice, Crime & Justice Institute, op.cit., p.6) การสร้างชุมชนให้กับผู้กระทำความผิดที่กำลังต่อสู้ดิ้นรนในการปรับเปลี่ยนตัวเองทั้งในและนอกเรือนจำเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้บริหารราชทัณฑ์ในปัจจุบัน (Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics, op.cit., p.5)

(7) ตรวจสอบและประเมินกระบวนการ/การปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง (Measure Relevant Processes/practices) กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการแก้ไขฟื้นฟูจะต้องตรวจสอบและประเมินความเปลี่ยนแปลงโทษด้านกระบวนการนึกคิดและการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดอย่างสม่ำเสมอรวมไปถึงการประเมินการกลับไปกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดถ้าเป็นไปได้ (U.S. Department of Justice, Crime & Justice Institute, op.cit., p. 6)

(7) งานวิจัยที่ศึกษากระบวนการแก้ไขฟื้นฟูของหน่วยงานราชทัณฑ์ในมลรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูที่มีการบูรณาการกระบวนการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้กระทำความผิดเข้าไประยะมากที่สุดสามารถลดการกระทำความผิดซ้ำลงได้ 22 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่โปรแกรมที่มีการตรวจสอบต่ำกลับเพิ่มอัตราการกระทำความผิดซ้ำ (Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics, op.cit., p. 6)

(8) แสดงผลตอบรับจากการประเมินและตรวจสอบ (Provide Measurement Feedback) กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการแก้ไขฟื้นฟูได้ตรวจสอบกระบวนการและการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามหัวข้อที่ (7) แล้ว จะต้องนำข้อมูลที่ได้นำมาใช้ในการควบคุมและปรับเปลี่ยนกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูตามความเหมาะสม รวมไปถึงการให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลับไปยังผู้กระทำความผิด (Feedback) ซึ่งจะช่วยสร้างสามัญสำนึก เพิ่มแรงจูงใจในการพยายามเปลี่ยนแปลงตนเอง ลดความท้อถอยในการแก้ไขตนเองและช่วยพัฒนาผลลัพธ์ในการแก้ไขฟื้นฟูให้ดียิ่งขึ้น การให้รางวัลกับผู้กระทำความผิดบ้างเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดสามารถปรับเปลี่ยนตนเองได้ในส่วนของตัวเจ้าหน้าที่เอง การคอยตรวจสอบพัฒนาการของผู้กระทำความผิดและการปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยความมุ่งหมายเพื่อจะให้ได้ผลลัพธ์ในการปฏิบัติงานที่ดียิ่งขึ้นจะช่วยให้

เจ้าหน้าที่สามารถรักษาการให้ความสำคัญกับเป้าหมายในการลดการกระทำผิดซ้ำผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูโดยใช้ความรู้ในเชิงประจักษ์ได้ (U.S. Department of Justice, Crime & Justice Institute, op.cit., p.7)

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามหลักการใช้ความรู้ในเชิงประจักษ์ 8 ประการ ข้างต้นเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เรือนจำหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดต่าง ๆ สามารถวางโครงสร้างและลำดับขั้นตอน รวมทั้งการควบคุมคุณภาพของกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด โดยเป็นกระบวนการที่จะต้องดำเนินการทั้งในระดับตัวผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ และระบบกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยความเข้าใจในกระบวนการต่าง ๆ โดยละเอียดและจะต้องมีการวางแผนยุทธวิธีอย่างจริงจัง การระบุปัญหาการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูโดยใช้ระยะเวลาตามแผนที่เหมาะสมอันเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานทั้งระบบและการให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรที่ทำหน้าที่แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถลดอัตราการกระทำผิดซ้ำได้มากที่สุดเพราะลำพังการค้นโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูต่าง ๆ ขึ้นมาแล้วจัดให้ผู้กระทำความผิดเข้าร่วมโปรแกรมโดยขาดการวางแผนการควบคุมและการตรวจสอบที่ดียังไม่เพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช้เหตุอีกด้วย

บทสรุปสำหรับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในประเทศสหรัฐอเมริกาปัจจุบัน สถาบันราชทัณฑ์แห่งชาติ (National Institute of Corrections หรือ NIC) ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา มีหน้าที่ในการฝึกฝน ให้บริการข้อมูลให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและให้ความช่วยเหลือในการพัฒนานโยบายและโปรแกรมต่าง ๆ แก่ทัณฑสถานระดับรัฐ มลรัฐและท้องถิ่นทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา (National Institute of Corrections, Retrieved June 30, 2015 from <http://nicic.gov/AboutUs>) ได้สนับสนุนให้ทัณฑสถานต่าง ๆ ใช้หลักการแก้ไขฟื้นฟูโดยใช้ความรู้ในเชิงประจักษ์ 8 ประการ อย่างจริงจัง ปัจจุบันหลักการดังกล่าวกลายเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในประเทศสหรัฐอเมริกา (California Courts, Evidence-Based Practice, Retrieved June 30, 2015 from <http://www.courts.ca.gov/5285.htm>) ไม่ว่าจะเป็นคำพิพากษาสั่งของศาล โดยเฉพาะในศาลเยาวชน (California Court, op.cit.; (July 2009), Retrieved June 30, 2015 from <http://ncmhjj.com/pdfs/publications/FinalRecommendations.pdf>) การวางแผนและควบคุมการบำบัดยาเสพติดแก่จำเลยของศาลยาเสพติด (Drug Court) (National Drug Court Institutes, Quality Improvement for Drug Courts: Evidence-Based Practices, Monograph Series 9 (April 2008), Retrieved June 30, 2015 from http://www.ndci.org/sites/default/files/nadcp/Mono9.QualityImprovement%20new_0.pdf) และการคุมความประพฤติและการพักการลงโทษแก่จำเลย (Probation and parole) (A Framework for Implementing Evidence-Based Practice in Probation and Parole (February 2004), Retrieved June 30, 2015 from <http://www.superiorcourt.maricopa.gov/AdultProbation/docs/FrameworkforImplementingEBP.pdf> 2009) อีกด้วย

ตัวอย่างของมลรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้ศาลหรือหน่วยงานราชทัณฑ์ใช้ความรู้เชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน เช่น พระราชบัญญัติปรับปรุงความปลอดภัยสาธารณะ ค.ศ. 2011 ของมลรัฐอาร์คันซอ (Arkansas) กำหนดให้หน่วยงานราชทัณฑ์ระดับชุมชนใช้การประเมินความเสี่ยง/ความต้องการในการกำหนดเงื่อนไขควบคุมดูแลและการจัดโปรแกรมแก่ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธวิธีปรับปรุงการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดในทางปฏิบัติ (Arkansas SB750 (2011); The PEW Center on the States, op.cit., p. 6) ซึ่งเป็นที่คาดกันว่าโครงการปรับปรุงความปลอดภัยสาธารณะดังกล่าวจะช่วยประหยัดงบประมาณด้านทัณฑสถานของมลรัฐอาร์คันซอจนถึงปี ค.ศ. 2020 ได้ถึง 875 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (The Pew Center on the States, Retrieved May 1, 2015 from http://www.pewcenteronthe states.org/uploadedFiles/Pew_Arkansas_brief.pdf; The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders, op.cit., p. 6)

พระราชบัญญัติความปลอดภัยสาธารณะและความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิด ค.ศ. 2011 (Public Safety and Offender Accountability act of 2011) ของมลรัฐเคนตักกี (Kentucky) กำหนดให้ศาลและหน่วยงานราชทัณฑ์จะต้องนำการประเมินความเสี่ยง/ความต้องการมาใช้ในการตัดสินคดีหรือทำคำพิพากษาสิ่งต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Kentucky HB463 (2011); The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders, op.cit., p. 6) นอกจากนี้พระราชบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดว่า 75 เปอร์เซ็นต์ ของค่าใช้จ่ายที่มลรัฐจะใช้จ่ายไปกับผู้กระทำความผิดที่จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลในชุมชน (เช่นผู้ที่ได้รับการรอกการลงโทษหรือพักการลงโทษ) จะต้องนำไปใช้กับโปรแกรมที่ใช้ความรู้เชิงประจักษ์ในการบริหารจัดการภายใน 5 ปี ซึ่งเป็นที่คาดการณ์ว่ากฎหมายฉบับนี้โดยรวมจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของมลรัฐได้ถึง 422 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในช่วงระยะเวลา 10 ปี (The Pew Center on the States, 2011 Retrieved June 30, 2015 from http://www.pewtrusts.org/~media/legacy/uploadedfiles/pes_assets/2011/2011Kentucky_Reformsn_Cut_Recidivis_mpdf.pdf; The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders, op.cit., p.6)

ในปี ค.ศ. 2010 มลรัฐนิวแฮมเชียร์ (New Hampshire) ออกกฎหมายที่กำหนดให้ใช้การประเมินความเสี่ยง/ความต้องการในการให้ข้อมูลประกอบการทำคำสั่งเกี่ยวกับระยะเวลาในการควบคุมผู้กระทำความผิดทุกคนที่ศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษและที่ได้รับการพักการลงโทษ รวมไปถึงการวางระบบการจัดการกับผู้ละเมิดข้อกำหนดในการควบคุมดูแล ซึ่งกฎหมายนี้คาดว่าจะช่วยประหยัดงบประมาณของมลรัฐได้ 11 ล้านดอลลาร์สหรัฐในช่วงระยะเวลา 5 ปี และกฎหมายของมลรัฐเซาท์แคโรไลนาในปี ค.ศ. 2010 ที่กำหนดให้พนักงานคุมประพฤติจะต้องใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงและความต้องการของผู้กระทำความผิด และในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเภทของการควบคุมดูแลและบริการตามที่สุดคล้องกับหลักการใช้ความรู้เชิงประจักษ์ (South Carolina, 2010) ซึ่งกฎหมายนี้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการลดอาชญากรรมและการปฏิรูปการลงโทษ (Crime Reduction and Sentencing Reform Act) ที่คาดว่าจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของมลรัฐได้ 241 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงระยะเวลา 5 ปี (The Pew

Center on the States, , Retrieved July 6, 2015 from http://www.pewtrusts.org/~media/Assets/2010/06/10/PSPP_South_Carolina_brief.pdf; The PEW Center on the States, Risk/ Needs) ทั้งนี้ การที่ประเทศสหรัฐอเมริกาหันมาให้ความสำคัญกับหลักความเสี่ยง ความต้องการ การตอบสนองทำงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของประเทศสหรัฐอเมริกาหันมาให้ความสนใจ พัฒนาโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เน้นแก้ไขความต้องการอันเป็นสาเหตุนำไปสู่การกระทำผิด กฎหมาย (Criminogenic Needs) ขึ้นมามากมาย ซึ่งโปรแกรมเหล่านี้จะนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับ ผู้กระทำผิดแต่ละรายตามข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยง/ความต้องการของผู้กระทำผิดด้วย เครื่องมือประเมินความเสี่ยง/ความต้องการเชิงสถิติ ดังตัวอย่าง เช่น โปรแกรมที่ใช้แก้ไขผู้กระทำผิด ที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง (Violent Offenders) (Paul Gendreau and Claire Goggin,1997) โปรแกรมแก้ไขผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเพศ (Sex-Offenders) โปรแกรมสำหรับผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรม ทำร้ายคนใกล้ชิด (Intimate Violence Offences) (National Center for Injury Prevention and Control, 2003) โปรแกรมแก้ไขผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชน (Juvenile Offenders) โปรแกรมแก้ไข ผู้กระทำผิดที่เจ็บป่วยทางจิตอย่างรุนแรง (Mentally-ill Offenders)697 และโปรแกรมแก้ไข ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

อย่างไรก็ดี มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดยังไม่ใช่มาตรการบังคับสำหรับผู้ต้องขังในประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ยังคงมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมากพันโทษตามคำพิพากษาไป โดยที่ยังไม่เคยผ่านขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงและความต้องการที่นำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้ออกแบบมาตามหลักการความเสี่ยง ความต้องการ ความจำเป็นแม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าการบำบัดผู้กระทำผิด ตามหลักการดังกล่าวช่วยลดการกระทำผิดซ้ำอย่างได้ผลก็ตาม นอกจากนี้ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเหตุใด ผู้ต้องขังบางคนจึงไม่เข้าร่วมโปรแกรมบำบัดต่าง ๆ เลยหรือมีการจัดให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมโปรแกรมที่ยัง ไม่มีงานวิจัยสนับสนุน (Drugs Offenders) Susan M. Tarolla, Eric F. Wagner, Jonathan Rabinowitz and Jonathan G. Tubman, 2002)

สรุป การแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำนั้น ต้องอาศัยการออกแบบโปรแกรม การคืนผู้กระทำผิดสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเข้าใจที่ดีในเรื่องของ ลักษณะ ผู้กระทำผิด ละแวกบ้านที่จะกลับเข้าพัก ความจำเป็นและความเสี่ยงของการปรากฏ ตัวผู้กระทำผิด กวาระเบียบและอุปสรรคในการกลับคืนสู่สังคม บุคคลที่พันโทษจะมีปัญหา ในด้านทางสังคมและด้านร่างกาย ตามสถิติ 3 ใน 4 จะพบปัญหาการใช้ยาเสพติดและติดสุรา ที่เหลือ ก็เป็นปัญหาทางด้านจิตใจ มีเพียงส่วนน้อยที่จะมีทักษะเหมาะกับการประกอบอาชีพหรือความรู้ เพียงพอที่สามารถได้รับการจ้างงาน ดังนั้น ผู้พันโทษต้องการได้รับการสอนทักษะด้านอาชีพเพิ่ม เมื่ออยู่ในเรือนจำ อีกปัญหาหนึ่งคือ การไม่มีข้อกำหนดบังคับในการรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ทัณฑ์ บน หรือมีเงื่อนไขให้ปฏิบัติตามเมื่อเกิดการปล่อยตัว สิ่งนี้ไปเหนผลให้เกิดความเสี่ยงในการกระทำผิด ซ้ำอีกครั้ง เมื่อมีจำนวนของผู้กระทำผิดที่ไม่ได้รับการดูแลแนะนำจากเจ้าหน้าที่ทัณฑ์บนมากขึ้นแล้ว สิ่งนี้จะปัญหาหลักของชุมชน

นอกจากนี้การจ้างงานและข้อกำหนดของสถานประกอบการ พบว่า ข้อกำหนดหมายของรัฐหลายข้อที่จำกัดชนิดและลักษณะของงานที่ผู้กระทำความผิดนั้นสามารถรับจ้างได้ ทั้งยังจำกัดสิทธิในการลงคะแนนเสียง และจำกัดสวัสดิการสาธารณสุขโรคต่างๆ แม้ว่าจะไม่เห็นชัดในเชิงประจักษ์ แต่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับการคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิด ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เชื่อว่า การสร้างงานหรือหางานให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดนั้นเป็นจุดสำคัญในการคืนคนดีสู่สังคมอย่างสัมฤทธิ์ผล การจ้างงานจะช่วยให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดนั้นสามารถดูแลครอบครัวของพวกเขาได้ มีทักษะในการใช้ชีวิตเพิ่มขึ้น เพิ่มการปฏิสัมพันธ์ในสังคม และสร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าของตัวเอง เกณฑ์สังคมที่ตัดสินและมลทินที่เกิดจากประวัติอาชญากรรมนั้นไปจำกัดโอกาสการจ้างงานของผู้กระทำความผิด การตีความว่าผู้ที่กระทำความผิดเป็นคนไม่มีความสามารถตามคุณสมบัติ เป็นข้อจำกัดทางกฎหมายในสังคมนั้น ทำให้พวกเขาหมดโอกาสในการสมัครงาน หรือก่อเกิดการแข่งขันสูงต่อผู้ที่เคยทำผิด พิจารณาในแง่มุมหนึ่ง ถ้าผู้พ้นโทษพูดความจริงเกี่ยวกับประวัติของเขา ผู้ประกอบการก็จะไม่จ้างเข้าทำงาน แต่ถ้าเขาไม่พูดความจริง เขาก็จะถูกไล่ออกจากการให้ข้อมูลเท็จหากผู้ประกอบการตรวจสอบข้อเท็จจริง

อุปสรรคทางกฎหมายที่เพิ่มขึ้นอีกก็คือ การเข้าถึงได้ง่ายในการเช็คประวัติอาชญากรรมเนื่องจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นและอินเทอร์เน็ต เป็นที่ทราบกันว่า การเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลประวัติอาชญากรรมมีประโยชน์กับความปลอดภัยของสาธารณะ ยิ่งไปกว่านั้นเป็นสิ่งที่อันตรายเช่นเดียวกัน ควรต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของผู้พ้นโทษที่จะกลับคืนสู่สังคมด้วย หากข้อมูลประวัติอาชญากรรมนั้นบางส่วนไม่ถูกต้อง แต่กลับถูกนำมาใช้ในการตัดสินชีวิตที่เหลือของพวกเขาหาข้อมูลของใครสักคนถูกเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตมันก็เป็นการยากที่จะดึงคืนกลับมาในแง่ของความรูสึกผู้รับรู้

ในเรื่องของที่พักอาศัยและการเป็นผู้ไร้บ้านนั้น เจ้าหน้าที่ทัศนคติบอกกล่าวว่า การให้ที่พักของผู้ที่ได้รับการภาคทัณฑ์นั้นเป็นเรื่องที่ยากเหมือนกับการหางานให้พวกเขาทำ เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดถูกจองจำในพื้นที่ห่างไกลความเจริญและไกลจากภูมิลำเนาของพวกเขา ทำให้พวกเขาขาดโอกาสในการมีที่พักพิงเมื่อถูกปล่อยตัว ในการนี้ ผู้อยู่ระหว่างภาคทัณฑ์จะได้รับการป้องกันไม่ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีประวัติทางอาชญากรรม ถึงแม้ว่าจะเป็นคนในครอบครัวและเพื่อนของเขาก็ตาม สำหรับผู้ที่เคยถูกปล่อยตัวนั้นก็จะพยายามหาที่พักที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ปัจจุบันนี้มีตัวแทนหน่วยงานพิจารณาและปฏิเสธการให้ที่พักกับผู้กระทำความผิดในคดีร้ายแรง เช่น คดียาเสพติดและคดีทางเพศ อีกทั้งการขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ที่พักอาศัยอาจยาวจนต้องรอนานถึง 3 ปี จึงเห็นได้ว่าการจัดหาที่พักนั้นจำเป็นและส่งผลกระทบต่อโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม นักวิเคราะห์ยังพบว่าการให้ที่พักของผู้ที่เคยกระทำความผิดหรือผู้ที่อยู่ในระหว่างภาคทัณฑ์นั้น ส่งผลโดยตรงต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมในสังคม ถ้ามีจำนวนของผู้ไร้ที่พัก จะเพิ่มความหวาดกลัวให้กับประชาชนและความหวาดกลัวนั้นก็จะส่งผลก่อให้เกิดอาชญากรรมและความรุนแรงในสังคมเพิ่มขึ้นได้

สำหรับการปฏิรูปกระบวนการภาคทัณฑ์ สำหรับผู้กระทำความผิดส่วนมาก การแก้ไขไม่ได้หมายถึงสิ่งที่ถูกต้อง แต่เงื่อนไขภายใต้การคืนสู่สังคมอย่างประสบความสำเร็จและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านอย่างชัดเจน ดังนั้นนโยบายที่สะท้อนถึงการป้องกันชุมชนของแต่ละรัฐนั้นไม่ได้ทำให้แรงจูงใจของบุคคลลดลงไป ซึ่งส่งผลให้เกิดอาชญากรรมในระยะยาว คำแนะนำในการแก้ปัญหาคือการจัดลำดับความสำคัญในการปฏิรูปกระบวนการปล่อยตัวและภาคทัณฑ์การพิจารณางาน

ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษาและโปรแกรมลดการกระทำผิด มีหลักฐานสนับสนุนว่ากระบวนการดูแลจะช่วยลดการกระทำผิดซ้ำเมื่อใช้โปรแกรมที่ออกแบบอย่างดี มีการใช้กับกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม ควรมีการวางแผนและครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่ งบประมาณที่ต้องใช้ในการดำเนินการปล่อยตัวผู้กระทำความผิด ไม่เพียงแค่ว่าจะปล่อยตัวเพียงอย่างเดียว มีการกระบวนการที่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นเอาความผิดพลาดเก็บไว้เป็นเพียงอดีต และไม่เก็บเป็นบาดแผลฝังอยู่ในจิตใจ สามารถทำให้ผู้ที่เคยทำผิดนั้นก้าวข้ามอดีตของตนไปได้ ไม่ว่าจะถูกจองจำอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานมาเป็นเวลานานก็ตาม ซึ่งกระบวนการนั้นจะอยู่ในการฟื้นฟูสภาพจิตใจในระหว่างถูกควบคุม

5.2.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมประพฤติของภาครัฐ เอกชน และชุมชน

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดระหว่างกรมคุมประพฤติกับประชาชนของสหรัฐอเมริกา จากแนวคิดของ Robin Campbell and Robert Victor Wolf (2001) ได้นำเสนอความพยายามในการปฏิรูประบบคุมประพฤติในประเทศสหรัฐอเมริกาที่แตกต่างกัน 4 โครงการ ดังนี้ (กรกช นาควิเชตร และคณะ, 2556)

1. โครงการคุมประพฤติลาดตระเวน (Beat Supervision) ในเขตมาริโคปา (Maricopa county) มลรัฐอริโซนา โดยหน่วยงานคุมประพฤติมาริโคปา ซึ่งดูแลผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ได้ก่อตั้งสำนักงานทดลอง กระจายตัวในเมืองฟีนิกซ์ พื้นที่โคโรนาโด ดำเนินโครงการทดลอง “Beat Supervision” ซึ่งได้รูปแบบแนวความคิดมาจากตำรวจลาดตระเวนพื้นที่ในชุมชน พนักงานคุมประพฤติ “ลาดตระเวน” ก็จะมีสถานที่ทำงานอยู่ในชุมชนและได้รับมอบหมายคดี ในพื้นที่โดยรอบนั้น ในการเข้าสู่ชุมชน สำนักงานประพฤติ ได้ร่วมเป็นหุ้นส่วนกับสมาคมเพื่อนบ้านโคโรนาโดใหญ่ (the Greater Coronado Neighborhood Association-GCNA) องค์กรในชุมชน ที่มีบทบาทการทำงานเชิงรุก ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกระทรวงยุติธรรมในการจัดโครงการต่อต้านแก๊งอันธพาล (anti-gang initiative) แม้ในช่วงแรกชุมชน และ GCNA จะรู้สึกหวาดกลัวว่าการเปิดสำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่ จะทำให้เกิดอันตรายกับชุมชนจากการดึงเอาผู้กระทำความผิดจากทั่วทุกทิศของ Coronado เข้ามา แต่ไม่นานหลังจากพนักงานคุมประพฤติได้ย้ายเข้าไปในพื้นที่ ซึ่งสมาคมฯ จัดทำให้ พนักงานคุมประพฤติก็ได้มีโอกาสพิสูจน์ความสามารถว่าแท้จริงแล้วพวกเขาจะสามารถทำประโยชน์ต่อชุมชนได้ เมื่อนำผู้ถูกคุมความประพฤติราว 40 คน เข้าซ่อมแซมอาคารที่ได้รับความเสียหายจากพายุจนดูดีกว่าเดิม สิ่งที่พนักงานคุมประพฤติกำลังทำอยู่ในชุมชนก็คือการสร้างชุมชนในภาพรวมให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น โดยเชื่อว่าการมีส่วนร่วมสร้างชุมชนของผู้ถูกคุมความประพฤติจะช่วยสร้างความผูกพันระหว่างผู้ถูกคุมความประพฤติกับชุมชนขึ้นซึ่งจะช่วยลดการเกิดอาชญากรรมโดยผู้ถูกคุมความประพฤติแล้ว การที่ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นจะเอื้อต่อการลดการก่ออาชญากรรมในชุมชน โดยวิธีนี้พนักงานคุมประพฤติได้ทำในสิ่งที่มากกว่าการติดตามผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างใกล้ชิด แต่ยังพยายามทำงานเพื่อสร้างความปลอดภัยในชุมชนทุกที่เท่าที่ทำได้

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรได้ขอความร่วมมือกับพนักงานคุมประพฤติในการรณรงค์ขับขี่ปลอดภัย ก็ได้มีการรวมกลุ่มผู้ถูกคุมความประพฤติมากที่สุดเท่าที่ทำได้มาร่วมในการรณรงค์ และทำให้การรณรงค์ครั้งนั้นประสบความสำเร็จด้วยดี การทำงานบริการสังคมได้เปลี่ยน

ภาพลักษณ์ของผู้ถูกคุมความประพฤติในสายตาของคนในพื้นที่ ทั้งยังทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้รับเสียงสะท้อนด้านบวกจากชุมชนของตน แน่ใจว่าพนักงานคุมประพฤติที่ลงมาทำงานร่วมกับชุมชนย่อมได้เรียนรู้เกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติมากขึ้น ได้จากการสังเกตอย่างใกล้ชิด และการพบปะกับครอบครัวและชุมชน การได้คลุกคลีกับชุมชน และรู้ความเป็นไปที่เกิดขึ้นช่วยให้สามารถเข้าไประงับเหตุร้ายได้ก่อนที่ปัญหาจะลุกลามกลายเป็นอาชญากรรมครั้งใหม่ โครงการนี้ช่วยให้พนักงานคุมประพฤติสามารถดำเนินการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) ได้เข้มข้นขึ้นและคืนคนดีสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยทำให้ชุมชนเข้าใจได้ว่าพนักงานคุมประพฤติคือส่วนหนึ่งของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประโยชน์ของชุมชน จากการประเมินของ Maricopa County พบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติของ Coronado ที่ศาลมีคำสั่งให้ทำงานบริการสังคมมีร้อยละ 71 ที่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ในขณะที่กลุ่มเปรียบเทียบทำตามเงื่อนไขเพียงร้อยละ 28 และร้อยละ 70 ของผู้กระทำความผิดในโครงการได้ชดใช้เยียวยา รวมทั้งจ่ายค่าชดเชยให้ผู้เสียหาย ในขณะที่กลุ่มเปรียบเทียบมีเพียงร้อยละ 44 ที่มีการเยียวยาให้ผู้เสียหาย

2. โครงการปฏิบัติการส่องสว่างยามวิกาล หรือ Boston: Operation Night Light เมืองบอสตัน รัฐแมสซาชูเซต เป็นเมืองที่มีอาชญากรรมรุนแรงบ่อยครั้ง รวมถึงการปะทะกันของแก๊งวัยรุ่น ผู้ถูกคุมความประพฤติในพื้นที่นั้นเป็นผู้กระทำความผิดในคดีร้ายแรง ถึง 20% ในจำนวนผู้ถูกคุมความประพฤติคดีฆ่าคนตายเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ 98 คน เป็นเยาวชน 16 คน ผู้บริหารสำนักงานคุมประพฤติรับว่า “ทุกอย่างบนถนนอยู่เหนือการควบคุม” และไม่สามารถบังคับให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมความประพฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากความร่วมมือของตำรวจด้วยความรุนแรงที่เกิดขึ้น จึงเกิดโครงการ Boston: Operation Night Light จากการริเริ่มของ Bill Stewart และ Rick Skinner พนักงานคุมประพฤติ ร่วมกับ Bob Memer นักสืบจากหน่วยปราบปรามแก๊งวัยรุ่นที่พยายามจะหาวิธีหยุดความรุนแรงนี้ Stewart และ Skinner เชื่อว่าทางหนึ่งที่จะพวกเขาจะทำได้คือการทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ถูกคุมความประพฤติจะปฏิบัติตามเงื่อนไขศาล เช่น ห้ามออกนอกบ้านตามเวลาที่ศาลกำหนด (Curfews) อย่างน้อยก็สามารถป้องกันได้ระดับหนึ่งโดยปกติ พนักงานคุมประพฤตินี้อำนาจในการจับกุมผู้ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมความประพฤติ แต่ส่วนใหญ่จะขอความร่วมมือจากตำรวจในการจับกุมทำให้เกิดแนวทางใหม่ในการควบคุมและสอดส่องผู้กระทำความผิดในชุมชนปฏิบัติการ “Operation Night Light” เป็นความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างกรมตำรวจบอสตัน และสำนักงานงานคุมประพฤติแมสซาชูเซต (Office of the Commissioner of Probation for Massachusetts) ข้อดีที่เห็นได้ชัดที่สุดของความร่วมมือนี้ คือ การที่พนักงานคุมประพฤติสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติได้มากขึ้น ซึ่งช่วยให้ได้สัญญาณล่วงหน้าว่าผู้ถูกคุมความประพฤติกำลังออกนอกทาง และสามารถดำเนินการส่งต่อที่เหมาะสมและวางไวไปยังหน่วยสนับสนุนอื่น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้รับประโยชน์เช่นกันเพราะพวกเขาจะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมที่แม่นยำกว่าในการทำงานเมื่อต้องดำเนินการป้องกันหรือสอบสวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี มาตรการที่เข้มงวดในการจัดการกับอาชญากรรม อย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการเลือกอื่นควบคู่ด้วย ซึ่ง “Operation Night Light” ได้หันไปพึ่งพาชุมชนในเรื่องนี้จึงเกิดความร่วมมือระหว่างสหพันธ์โบสถ์ องค์กรเพื่อสังคมที่ทำงานช่วยเหลือเยาวชนที่ต้องคดี และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายขึ้น โดยเริ่มแรกความสัมพันธ์ไม่ค่อยราบรื่น เพราะองค์กร

เพื่อสังคมนองว่าอีกฝ่ายเป็นตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ในขณะที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐมองว่าอีกฝ่ายเราเป็น
ทนายผู้ช่วยเหลือเด็กที่กระทำความผิด แต่เมื่อเวลาผ่านไปก็มีความเข้าใจร่วมกันว่าแท้จริงทุกฝ่าย คือ
พันธมิตร ปัจจุบันโครงการนี้ได้ทำงานร่วมกันที่จะช่วยให้เด็กได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม
โดยผู้แทนองค์กรเพื่อสังคมกล่าวว่า “ปัจจุบันได้มีการทำงานเป็นที่ร่วมกับพนักงานคุมประพฤติ
เพื่อที่จะให้ผู้ใหญ่อีก 2 คนได้เข้าไปในชีวิตของพวกเขา” โครงการ Operation Night Light ซึ่งต่อมา
ได้ขยายมาใช้ในงานคุมประพฤติทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน ได้ทำให้พฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติ
พัฒนาดีขึ้น พนักงานคุมประพฤติลดภาระงานลง มีสถิติชี้ให้เห็นว่าอาชญากรรมในพื้นที่ที่ลดลงอย่างมาก
จากการรับแจ้งเหตุประมาณ 12,000– 15,000 ราย เหลือเพียง 8,636 ราย อย่างไรก็ตาม
Operation Night Light เพียงลำพังอาจไม่สามารถอ้างได้ว่าเป็นผลจากการดำเนินโครงการเนื่องจาก
นี่ไม่ใช่โครงการในการป้องกันอาชญากรรมเพียงโครงการเดียวที่ดำเนินการในพื้นที่ในช่วงเวลานั้น

ความท้าทายสำคัญประการหนึ่งของ Operation Night Light คือการเอาชนะ
ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันของตำรวจและพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งคุ้นเคยกับการแยกกันทำงาน
และมีแนวโน้มที่จะมี “ถิ่น” ของตน แต่ก็สามารถพัฒนาการทำงานร่วมกันได้ ปฏิบัติการนี้ได้รับการ
ตอบรับเป็นอย่างดี และแรงจูงใจ (incentives) ในรูปแบบต่างๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ในการทำงานช่วง
กลางคืนและวันหยุดสุดสัปดาห์ได้มีการกำหนดไว้ในข้อสัญญา และเกือบร้อยละ 45 ของเจ้าหน้าที่
ทั้งหมดได้ตกลงเข้าร่วมโครงการ โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ได้หยั่งรากและกลายเป็นส่วนหนึ่งของ DNA
ขององค์กรในปัจจุบันแล้ว

3. โครงการรัฐเวอร์มอนท์ มหาชนตั้งต้นใหม่ (Vermont: Starting with
the Public) ช่วงปี ค.ศ.1984–1994 จำนวนผู้ต้องขังในมลรัฐเวอร์มอนท์เพิ่มมากขึ้นถึง 133% แต่ใน
ขณะเดียวกัน เรือนจำมีพื้นที่คุมขังเพิ่มขึ้นเพียง 79% และต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายที่สูงมากในการสร้าง
เรือนจำเพิ่มขึ้น จึงมีการขอความเห็นจากภาคประชาชน และพบว่า 75% เห็นว่าควรมีการปฏิรูป
กรมราชทัณฑ์ (Vermont’s Department of Correction) ทั้งระบบ โดยประชาชนต้องการเห็น
ระบบที่สามารถให้ในสิ่งที่เขาต้องการ อาทิ ความปลอดภัยจากการไม่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง
การเห็นผู้กระทำความผิดในคดีที่ไม่เกี่ยวกับความรุนแรงออกมาแสดงความรับผิดชอบ (Accountability)
มีทางเลือกที่ยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น และเห็นด้วยกับหลักการ
จัดตั้งคณะกรรมการเยียวยาผู้เสียหาย (Reparative board) ถึง 92% รัฐจึงริเริ่มโครงสร้างระบบคดี
ทั้งหมดภายใต้นโยบายใหม่นี้ ผู้กระทำความผิดที่ก่อคดีไม่รุนแรง ซึ่งอยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่ำ เช่น พวกขโมยของ
ในร้านค้า (Shoplifters) พวกที่ชอบขีดเขียนในที่สาธารณะ (Vandals) ผู้ปลอมแปลงเช็ค (Check
forgers) จะมีโอกาสเลือกที่จะเข้าร่วมกับ reparative board ในโปรแกรม Reparative
Probation Program –โดยคณะกรรมการนี้คือกลุ่มอาสาสมัครในชุมชนที่ทำหน้าที่ติดตามการปฏิบัติ
ตามคำสั่งคุมประพฤติ (Probation sentence) ในช่วง 90 วัน ที่ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามสัญญา
ที่จะชดเชยความเสียหายแทนการเข้าสู่กระบวนการคุมประพฤติปกติ หากพวกเขาไม่ปฏิบัติตามที่
ตกลงก็จะต้องกลับสู่มาตรการคุมประพฤติปกติ ซึ่งสำหรับใน Vermont แล้วอาจค่อนข้างหนัก โดยใน
บางคดีผู้กระทำความผิดอาจถูกคุมประพฤติไปตลอดชีวิต

โดยทั่วไป Reparative boards จะประกอบด้วยสมาชิก 3-6 คนในแต่ละ
Session และจะมีการนัดประชุมทุกสัปดาห์หรือทุกสองสัปดาห์ หลักการคือผู้กระทำความผิดได้ก่อความเสียหาย

ขึ้นจึงต้องชดใช้ และไม่ใช่ว่าเพียงการชดใช้ในรูปตัวเงิน แต่โดยการซ่อมแซมส่วนที่เสียหายให้กลับมาดีดังเดิม เช่น กรณีที่หญิงวัย 24 ปีที่ขโมยเชิ้ตมูลค่า 800 เหรียญ คณะกรรมการให้เธอได้เขียนจดหมายขอโทษผู้เสียหายและเนื่องจากเธอไม่มีงานทำ ไม่มีเงิน คณะกรรมการจึงให้เธอทำงานพิเศษในชุมชนเพื่อชดใช้เงินจำนวนนั้น แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไขที่ว่าผู้เสียหายยอมรับข้อตกลงดังกล่าว ซึ่งเป็นการเน้นผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง อีกกรณีคือคดีชายหนุ่มคนหนึ่งขับรถชนถึงชยะกระเด็นไปถูกถังแก๊สขนาดใหญ่ ทำให้เกิดระเบิดเป็นวงกว้าง นอกจากเขาต้องเสียค่าปรับเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีผลของข้อตกลงกับคณะกรรมการเยียวยา คือ ชายผู้นั้นต้องศึกษาและเขียนถึงประสบการณ์ ความรู้สึก รวมถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานของตำรวจในการดำเนินการกรณีมาแล้วซ้ำ และการทำงานของตำรวจดับเพลิงในเหตุการณ์ฉุกเฉินลักษณะเดียวกับที่ได้เกิดขึ้นเพื่อที่จะเข้าใจผลกระทบของการกระทำผิด และต้องเขียนจดหมายขอโทษไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ต้องเสี่ยงภัยจากเหตุการณ์ครั้งนี้ รวมถึงประชาชนที่ต้องอพยพย้ายจากบ้านพักอาศัยขณะที่มีการเคลียร์พื้นที่ และเพื่อเป็นการเยียวยาผู้เสียหายเขาต้องทำงานบริการสังคมเป็นนักร้องแบบภายนอกอาคาร และเป็นช่างหิน โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการวางแผนปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง และสถานที่สำคัญให้สวยงามสำหรับการป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีก เขาตกลงเข้าบำบัดการติดยา และตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์สม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. โครงการสร้างใหม่ เคาน์ตี เดชูท (Deschutes County: Reinventing a Department) เคาน์ตี เดชูท (Deschutes County) มลรัฐออริกอน (Oregon) ได้บูรณาการงานคุมประพฤติโดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนเข้ากับระบบศาลรูปแบบใหม่ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวกระโดดที่เน้นหลักการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นนโยบายเชิงป้องกัน โดย Deschutes County ได้รับทุนจากสถาบันแก้ไขผู้กระทำผิดแห่งชาติ เพื่อดำเนินโครงการยุติธรรมชุมชนนำร่อง และรัฐได้ออกกฎหมายใหม่บังคับให้ county ปรับเปลี่ยนรูปแบบงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ ในขณะที่งานคุมประพฤติเยาวชนได้มีการปฏิรูปไปแล้ว โดยพนักงานคุมประพฤติจะถูกแบ่งออกเป็น 3 ทีม คือ 1) Accountability Team ทำหน้าที่ในการติดต่อ ดูแล แก้ไขผู้กระทำผิดและประสานงานกับศาล 2) Community Outreach Team ลงพื้นที่ทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนา โครงการต่างๆ สำหรับทั้งผู้ถูกคุมความประพฤติเองและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง 3) Restoration Team ทำหน้าที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยแทนศาลในคดีความผิดเล็กน้อยและพยายามที่จะทำให้ผู้กระทำผิดได้ชดใช้ความเสียหายต่อผู้เสียหายจากความผิดที่เขาได้ทำลงไปภายใต้รูปแบบ (model) ใหม่นี้ ทำให้ขอบเขตความรับผิดชอบเดิมๆ ของพนักงานคุมประพฤติได้เปลี่ยนไป ทั้ง “พนักงานคุมประพฤติ” Probation Officer ยังได้เปลี่ยนชื่อไปเป็น “พนักงานยุติธรรมชุมชน” Community Justice Officer และหันมาบูรณาการงานชุมชนร่วมกับงานคุมประพฤติเด็กและเยาวชน ที่ทำงานเพื่อแก้ปัญหาชุมชน และงานคุมประพฤติกลายเป็นเพียงหนึ่งในเครื่องมือของพวกเขาเท่านั้น (Probation was but one of their tools) งานคุมประพฤติชุมชน (Community-Based Probation) ได้ถูกนำมาบูรณาการสู่ระบบใหม่ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น Restorative Team ซึ่งทำหน้าที่ร่างข้อตกลงระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหายโดยมีจุดประสงค์ให้ผู้กระทำผิดได้รับผิดชอบต่อการกระทำของเขา อาจจะโดยการทำงานให้กับผู้เสียหายจนกระทั่งได้มูลค่าตามที่เกิดความเสียหายนั้น หรือผู้ถูกคุมความประพฤติอาจจะได้รับมอบหมายให้ทำงานบริการสังคมที่เป็นโครงการที่ร่วมพัฒนากับ

Community Outreach Team และฝ่ายที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น (Local Stakeholders) ลักษณะงานบริการสังคม อาทิ การช่วยสร้างบ้านให้กับครอบครัวของผู้ที่มีรายได้น้อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการชดเชย (pay back) ให้กับชุมชน รวมทั้งให้ผู้กระทำความผิดได้เกิดความรู้สึกภูมิใจ บางกรณี ผู้กระทำความผิดอาจมีโอกาสได้เข้าร่วมโปรแกรมก้าวใหม่ (Fresh Start) ซึ่งพวกเขาจะสามารถได้รับค่าจ้างขั้นต่ำจนกระทั่งพวกเขามีเงินพอที่จะจ่ายคืนให้กับผู้เสียหาย การป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) จะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อที่เราสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับชุมชนได้ ยิ่งผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมากขึ้นเท่าไรยิ่งได้ผลในเชิงป้องกันผู้กระทำความผิดที่จะหันไปกระทำความผิดซ้ำได้มากขึ้นเท่านั้น ผลการดำเนินโครงการของ Deschutes County พบว่า นอกจากการปฏิบัติตามเงื่อนไขของที่ประชุมคณะกรรมการเยียวยา (Reparative Board) จะสูงมากอยู่ที่ร้อยละ 85 แล้วจากการติดตามผู้กระทำความผิดในการทำงานบริการสังคม ซึ่งเคยเป็นสิ่งน่าเบื่อสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติกลับพบว่า เมื่อเขาได้ทำงานที่มีคุณค่า ในชุมชน เช่น การสร้างศูนย์สำหรับเด็กที่ถูกทารุณกรรมสวนสาธารณะ ฯลฯ ผู้กระทำความผิดจะไม่ขาดงาน และมักทำงานล่วงเลยช่วงเวลาที่กำหนดให้ โดยผู้กระทำความผิดรับว่ามีความรู้สึกที่ดีมากที่สุดที่ได้รู้ว่ากำลังได้ช่วยเหลือชุมชน ได้ชดเชยสิ่งที่ทำผิดไป ในขณะที่เดียวกันก็รู้สึกได้รับการยอมรับนับถือ ทั้งนี้ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนในชุมชนลดลงถึงร้อยละ 27 ในช่วงเวลาสองปีนับตั้งแต่มีการดำเนินโครงการนี้ในเขตเดชิวท โดยสรุปแล้วโครงการทั้ง 4 เป็นโครงการที่ดำเนินต่อไปบนหลักการของยุติธรรมชุมชนแต่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเนื่องจากบริบทที่ต่างกัน เช่น โครงการที่ทดลองทั่วทั้งรัฐเวอร์มอนท์ให้อำนาจอาสาสมัครชุมชน (Community Volunteers) ในการกำหนดและควบคุมดูแลเงื่อนไขการคุมความประพฤติ โครงการในบอสตันเน้นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานคุมประพฤติและตำรวจในการจัดการกับความรุนแรงในหมู่แก๊งค์วัยรุ่น โครงการของเดชิวทในรัฐออเรกอน ได้ปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ทั้งหมด และเน้นเรื่องการป้องกันอาชญากรรม และโครงการทดลองในมารีโคปา มลรัฐอริโซนา ให้ความสำคัญกับการส่งพนักงานคุมประพฤติลงพื้นที่สอดส่องและเยี่ยมเยียนผู้ถูกคุมความประพฤติในชุมชนอย่างประจำสม่ำเสมอ ในขณะที่โครงการทั้ง 4 แห่ง มีความแตกต่างกันอย่างมาก แต่ก็ทำงานภายใต้เป้าหมายเดียวกัน คือ การเพิ่มประสิทธิภาพงานคุมประพฤติ ด้วยการสร้างเครือข่ายกับชุมชน (Building Connections with Local Communities) เน้นให้ความสำคัญกับเป้าหมายที่กว้างขึ้น นั่นคือการป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และต่างเสาะแสวงหาหนทางที่จะให้พนักงานคุมประพฤติมีทางเข้าถึงทรัพยากรที่มากขึ้น และมีปริมาณคดีที่ลดลง โครงการเหล่านี้ใช้ความพยายามอย่างมากที่จะฟื้นคืนความเชื่อมั่นในงานคุมประพฤติ ทั้งระหว่างเจ้าหน้าที่ในองค์กรรวมถึงจากประชาชนด้วย

จากโปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการคุมความประพฤติ ซึ่งโครงการและโปรแกรมดังกล่าวดำเนินงานมาตั้งแต่อดีต ซึ่งยังคงนำมาใช้ได้อยู่ในปัจจุบัน และเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จโดยการบำบัด ฟื้นฟู และคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดผ่านสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคุมประพฤติ หน่วยงานท้องถิ่น และชุมชน ร่วมกันให้ความร่วมมือและดำเนินงานอย่างเป็นเครือข่ายที่เหนียวแน่น โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ มีจุดประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดได้รับผิดชอบต่อการกระทำของเขา และมีโอกาสที่จะกลับตนเป็นคนดีของสังคม

จากการศึกษาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา คณะผู้วิจัย ได้สรุปความร่วมมือไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ ประกอบด้วย 1) การสงเคราะห์ ในเรือนจำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงกลาโหม ร่วมกันจัดโปรแกรม Shock Incarceration ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ผู้ต้องขังจะต้องเข้ารับการฝึกในรูปแบบของ Boot Camp มีกิจกรรมในลักษณะของการฝึกฝนที่หนักหน่วงควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพ การให้คำปรึกษา การบำบัด ยาเสพติด และโปรแกรมด้านการศึกษา 2) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ จัดตั้ง Pre-release Center โดยให้ผู้ต้องขังสามารถเลือกที่จะดำเนินชีวิตตามความต้องการ ซึ่งภายในศูนย์จะมีบริการให้คำปรึกษา โปรแกรมการวางแผนก่อน ปล่อย พร้อมกับโปรแกรมและกิจกรรมอื่นๆ ให้เลือกอย่างหลากหลาย 3) การสงเคราะห์หลังปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมคุมประพฤติ และกรมตำรวจบอสตัน ร่วมกันจัดโครงการ Boston: Operation Night Light เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ถูกคุมประพฤติ ได้มากขึ้น ส่วนศาล กรมคุมประพฤติ สถาบันแก้ไขผู้กระทำผิดแห่งชาติ ร่วมกันจัดโครงการ Deschutes County: Reinventing a Department โดยเน้นการนำหลักการยุติธรรมสมานฉันท์มาใช้ในงาน คุมประพฤติ

รูปแบบที่ 2 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน ประกอบด้วย 1) การสงเคราะห์ ในเรือนจำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมราชทัณฑ์ และ Safe Foundation เป็นองค์กรเอกชน ไม่แสวงหากำไรที่เข้ามามีบทบาทในการให้บริการในสถานที่คุมขังช่วงหลังจากที่ผู้กระทำผิดได้รับการ พินาศคดีตัดสินแล้ว และให้บริการในชุมชนช่วงหลังการปล่อยตัวจากสถานที่คุมขัง ซึ่งผู้ต้องขัง ที่ได้รับการปล่อยตัวออกไปทำงาน หรือผู้ที่อยู่ระหว่างการ 2) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย องค์กรทหารผ่านศึก ร่วมกันจัด โครงการ Urban Work Camp Program เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการคัดเลือกโดยการพิจารณาจาก การกระทำผิดที่ไม่เอาจนจรจัด โดยจะใช้เวลาเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 18 เดือนซึ่ง 12 เดือนแรก ผู้ต้องขังเหล่านี้จะต้องทำงานให้กับหน่วยงานที่สนับสนุน และอีก 6 เดือนหลังผู้ต้องขังจะต้องเข้าร่วม ในโครงการเตรียมตัวก่อนการปลดปล่อย 3) การสงเคราะห์หลังปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมคุมประพฤติ และ Reparative Boards ร่วมกันจัดโครงการ Vermont: Starting with the Public ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีบทบาทในการช่วยเหลืองานคุมประพฤติในคดีที่มีความเสี่ยงต่ำ

รูปแบบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชน ประกอบด้วย 1) การเตรียม ความพร้อมก่อนปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์ราชทัณฑ์ชุมชน และบ้านกึ่งวิถี (ทั้งรัฐและ เอกชน) ร่วมกันจัดหาที่อยู่ให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว และจัดหาโครงการต่างๆ ที่เหมาะสม ให้กับผู้ต้องขัง เช่น การบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดและสุรา การจัดหางาน การฝึกอบรม การบริหารการเงิน และการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น 3) การสงเคราะห์ หลังปล่อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมคุมประพฤติ และ The Greater Coronado Neighborhood Association ร่วมกันจัดโครงการ Beat Supervision เพื่อให้ผู้ถูกคุมประพฤติ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน โดยส่งเสริมให้ทำงานบริการสาธารณะ เพื่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเองและไม่ละเมิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ นอกจากนี้

กรมคุมประพฤติยังร่วมกับสหพันธ์โบสถ์ ร่วมกันจัดโครงการ Operation Night Light โดยเน้นการสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมประพฤติทั้งเด็กและผู้ใหญ่ภายในชุมชน

จากการศึกษาสหรัฐอเมริกา พบว่า จุดแข็งของสหรัฐอเมริกา คือ ความหลากหลายในการบำบัดฟื้นฟู เช่น โปรแกรมที่ผู้ต้องขังจะต้องเข้ารับการศึกษาในรูปแบบของ Boot Camp มีกิจกรรมในลักษณะของการฝึกฝนที่หนักหน่วงควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพ การให้คำปรึกษา การบำบัดยาเสพติด และโปรแกรมด้านการศึกษา และมีการให้ความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จุดอ่อนของสหรัฐอเมริกา คือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดยังไม่เข้มงวดการบังคับสำหรับผู้ต้องขังในประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ยังคงมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมากพ้นโทษตามคำพิพากษาไปโดยที่ยังไม่เคยผ่านขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงและความต้องการที่นำไปสู่การกระทำความผิดกฎหมายยิ่งไปกว่านั้น ยังมีโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้ออกแบบมาตามหลักการ ความเสี่ยง-ความต้องการ-ความจำเป็น ดังนั้น ประเด็นที่ประเทศไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษได้ คือ การให้อำนาจแก่พนักงานคุมประพฤติ ในการสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติได้มากขึ้น และทำงานเชิงรุกควบคู่ไปกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งช่วยให้ได้สัญญาณล่วงหน้าว่าผู้ถูกคุมความประพฤติกำลังออกนอกทาง และสามารถดำเนินการส่งต่อที่เหมาะสมและรวดเร็วไปยังสถานี่ตำรวจ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้รับประโยชน์เช่นกันเพราะจะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมที่แม่นยำกว่าในการทำงานเมื่อต้องดำเนินมาตรการป้องกันหรือสอบสวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้น แต่ก่อนที่จะดำเนินการได้นั้น ประเทศไทยต้องเพิ่มจำนวนของพนักงานคุมประพฤติให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อรองรับการทำงานในเชิงรุก ส่วนการทำงานในลักษณะเชิงรับ คือการรับเรื่องการรายงานตัวของผู้ถูกคุมประพฤติ อาจจะให้ผู้ถูกคุมความประพฤตรายงานตัวผ่านเครื่องรับรายงานตัวด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อลดภาระการทำงานให้พนักงานคุมประพฤติ และมีเวลาและเจ้าหน้าที่คุมประพฤติจำนวนเพียงพอที่จะทำงานในเชิงรุกร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

5.3 ประเทศสิงคโปร์

5.3.1 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดสำหรับมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซ้ำโดยเฉพาะนั้นประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายเฉพาะอันเป็นมาตรการที่มีเจตนารมณ์เดียวกันกับกฎหมายจำคุกผู้กระทำความผิดซ้ำเป็นระยะเวลายาวนาน หรือ Preventive Detention ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 304(2) ของประเทศสิงคโปร์ ที่กล่าวถึงในหัวข้อก่อนหน้า คือ เป็นมาตรการตามกฎหมายที่มุ่งแก้ปัญหาผู้กระทำความผิดซ้ำที่มีประวัติการกระทำความผิดมาเป็นระยะเวลายาวนานและโทษตามกฎหมายทั่ว ๆ ไปไม่สามารถยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวดำเนินไม่กระทำความผิดกฎหมายได้ กฎหมายดังกล่าวปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 304(1) คือ กฎหมายที่ให้จำคุกผู้กระทำความผิดเพื่อการฝึกอบรมแก้ไขพฤติกรรม (Corrective Training) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้มาตรา 304(1) “เมื่อบุคคลมีอายุ 18 ปี หรือมากกว่า 1) ถูกศาล High Court หรือ District Court พิพากษาว่าได้กระทำความผิดอาญามีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป และเคยถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญาในประเทศสิงคโปร์หรือราชอาณาจักรอื่น ๆ มาแล้ว

อย่างน้อย 2 ครั้ง ตั้งแต่บุคคลดังกล่าวมีอายุ 16 ปี หรือ 2) ถูกศาล High Court หรือ District Court พิพากษาว่ากระทำความผิดอาญา มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป ในการกระทำความผิด 3 ฐานความผิด ที่แตกต่างกันขึ้นไปในการพิจารณาครั้งเดียว และเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญา มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป โดยได้รับโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 เดือน ในประเทศสิงคโปร์หรือ ราชอาณาจักรอื่น ๆ เมื่อบุคคลดังกล่าวมีอายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไป ถ้ากรณีเป็นที่พอใจแก่ศาลว่า กรณีจะเป็นประโยชน์แก่จำเลยในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเอง (Reformation) และการป้องกันอาชญากรรม และจึงเห็นว่าจำเลยควรจะได้รับ การฝึกอบรมเพื่อแก้ไขลักษณะนิสัยเป็นระยะเวลาพอสมควร และหากว่า จำเลยได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ จำเลยก็ควรจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลต่อไป (Supervision) เช่นนั้นแล้วเว้นแต่จะมีเหตุผลพิเศษที่จะไม่กระทำเช่นนั้น ศาลย่อมจะต้องพิพากษา ให้จำเลยต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อแก้ไขพฤติกรรม (Corrective Training) เป็นระยะเวลา 5 ถึง 14 ปี แทนการกำหนดโทษจำคุกตามกฎหมาย” (Section 304(1) of the Singapore Criminal Procedure Code)

จากบทบัญญัติดังกล่าวจึงเห็นได้ว่า โทษจำคุกเพื่อฝึกอบรมแก้ไขพฤติกรรม หรือ Corrective Training แม้จะมีเจตนารมณ์ในการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดซ้ำที่มีประวัติการกระทำความผิด กฎหมายมาอย่างโชกโชนเป็นระยะเวลา 5 ถึง 14 ปี เช่นเดียวกับกฎหมายจำคุกผู้กระทำความผิดซ้ำ เป็นระยะเวลายาวนาน หรือ Preventive Detention ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 304(2) ของประเทศสิงคโปร์ แต่วัตถุประสงค์ในการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดซ้ำของกฎหมาย ที่ให้ฝึกอบรมผู้กระทำความผิดเพื่อแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซ้ำที่ยังมี แนวโน้มที่จะใช้ชีวิตกระทำความผิดกฎหมายต่อไปในอนาคต (R v. Barrett (1949) 2 All ER 689; R v. Churchill (1952) 2 QB 637, 641 and Kua Hoon Chua. op.cit) ซึ่งศาลในคดี Kua Hoon Chua v. PP กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ไว้อีกว่า “เพื่อหันเหผู้กระทำความผิดให้ออกไปจากแรงดึงดูด ของการกระทำความผิดกฎหมายด้วยการให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์และด้วยการจัด ให้บุคคลดังกล่าวมีทักษะในการทำงานบางอย่าง” และด้วยเหตุนี้จึงสามารถช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ ลงได้ (Chan Wing Cheong, op.cit., p. 165)

ปัจจุบันผู้กระทำความผิดซ้ำที่ได้รับโทษจำคุกเพื่อฝึกอบรมแก้ไขพฤติกรรมตามกฎหมายจะต้องรับโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำชางฮี (Changi Prison) ของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งระหว่าง ที่ได้รับโทษดังกล่าว ทางเรือนจำจะจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อแก้ไขพฤติกรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดซ้ำเพื่อให้ ผู้กระทำความผิดซ้ำสามารถใช้ชีวิตที่ดีและประโยชน์ได้ภายหลังจากได้รับการปล่อยตัว โดยทางเรือนจำ จะจัดให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ต้องทำงาน เพื่อผู้กระทำความผิดมีทักษะในการทำงานเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด แต่ละคน อันจะเป็นประโยชน์และช่วยให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้เมื่อได้รับการ ปล่อยตัวรวมไปถึงการที่ทางเรือนจำจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายทางด้านการศึกษาให้แก่ผู้กระทำความผิด การแก้ไขบำบัดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยและการฝึกอบรมผู้กระทำความผิดโดยเจ้าหน้าที่ ของเรือนจำ และการช่วยให้ผู้กระทำความผิดสามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้สึกรับผิดชอบได้ (Part II, Section 3 of the Singapore’s Criminal Procedure Code (Corrective Training and Preventive Detention) Regulations, 2010)

5.3.2 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในทางปฏิบัติ

ความเปลี่ยนแปลงของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ : บทเรียนที่นำศึกษาสำหรับประเทศไทยแม้ว่าประเทศสิงคโปร์จะมีโทษเฉพาะที่ใช้ในการลงโทษกับผู้กระทำความผิดซ้ำคือกฎหมายเพิ่มโทษทั่วไป กฎหมายการลงโทษจำคุกระยะยาว (Preventive Detention) ที่ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดซ้ำที่อาจเป็นอันตรายต่อสังคมได้ในอนาคต และยังมีมาตรการลงโทษจำคุกเพื่อฝึกอบรมแก้ไขพฤติกรรม (Corrective Training) ซึ่งน่าจะมีผลเป็นการช่วยป้องปรามหรือยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย แต่รัฐบาลสิงคโปร์กลับกล่าวอย่างเต็มภาคภูมิว่าสาเหตุที่สถิติการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสิงคโปร์ลดลงเป็นอย่างมากเป็นเพราะความร่วมมือในการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของกรมราชทัณฑ์ (Singapore Prison Service) ภายใต้สังกัดกระทรวงกิจการภายใน (Ministry of Home Affairs) ซึ่งเป็นกระทรวงที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยภายในประเทศสิงคโปร์ โดยกรมราชทัณฑ์ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายใต้สังกัดกระทรวงกิจการภายในอีก 9 หน่วยงาน ที่ร่วมกันสร้าง HOME TEAM หรือทีมบ้านร่วมกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งเสริมและรักษาความปลอดภัยภายในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งรวมถึงความพยายามในการลดอาชญากรรมและอัตราการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสิงคโปร์ด้วย (Speech by Minister for Law and Second Minister for Home Affairs, May 5, 2009)

โดยแนวทางของประเทศสิงคโปร์ที่เปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการกับผู้กระทำความผิดจากแนวทางแก้แค้นทดแทนหรือป้องปรามมาเป็นแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างเต็มรูปแบบจนสามารถลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำจาก 44.4 เปอร์เซ็นต์ ในปี ค.ศ. 1998 ลงจนเหลือร้อยละ 26.5 เปอร์เซ็นต์ ในปี ค.ศ. 2009 และประเทศสิงคโปร์ก็ยังคงสามารถรักษาระดับอัตราการกระทำความผิดซ้ำอยู่ที่ระดับใกล้เคียงกันดังกล่าวได้จนถึงปัจจุบัน (Greater Community Involvement Contributes to Lower Re-Offending Rates, Concerted Focus on Stronger Rehabilitation for Drug Offenders, 30 January, 2013) ที่มาของรูปแบบการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากในช่วง ปี ค.ศ. 1998 กรมราชทัณฑ์ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เนื่องจากปัญหาทำงานหนักเกินไปและปัญหาด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน รวมถึงปัญหาเรื่ององค์กรไม่ได้รับการยอมรับจากสาธารณชนและข้อกล่าวหาว่ากรมราชทัณฑ์ไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องความปลอดภัยภายในประเทศได้ และแม้ว่าแนวความคิดเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตที่อ่อนแอ ส่วนบทบาทของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ก็มีเพียงการควบคุมผู้ต้องขังเป็นหลักเท่านั้น ในขณะที่โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังยังจำกัดอยู่แค่การทำงาน การศึกษา และการให้คำปรึกษาปรึกษาทางศาสนาเท่านั้น แต่ไม่มีการดูแลและประเมินผลของการแก้ไขฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความสามารถของกรมราชทัณฑ์ของสิงคโปร์ในการช่วยดูแลความปลอดภัยให้แก่ประชาชน อันเป็นปัญหาในลักษณะเดียวกันกับที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันนี้ดังจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 4 อย่างไรก็ตาม ผู้อำนวยการกรมราชทัณฑ์ของประเทศสิงคโปร์ในขณะนั้นเห็นว่า การเพิ่มอัตราการจ้างเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ไม่ใช่ทางแก้ปัญหาได้ในระยะยาว และมีความเห็นว่ากรมราชทัณฑ์ควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากเพียงแค่การรักษาความปลอดภัย

ภายในเรือนจำไปเป็นบทบาทในฐานะที่กรมราชทัณฑ์จะเป็นกัปตันนำทางชีวิตให้กับผู้ต้องขัง (Captain of Lives) (Stanley Teng, 2004)

ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบงานของกรมราชทัณฑ์ไปเป็นแนวทางแก้ไข ฟันฟูอย่างเต็มรูปแบบนั้นต้องเผชิญปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาในการเปลี่ยนแปลง แนวความคิดในการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าพนักงานในการปฏิรูปองค์กรและละทิ้งวิธีคิดเก่า ๆ ที่เพียงแต่ควบคุมผู้ต้องขัง ไปเป็นการดูแลและทำความเข้าใจผู้ต้องขังในความดูแลของตนเองให้ได้เป็นอย่างดี โดยพนักงานราชทัณฑ์มีหน้าที่ช่วยเหลือให้ผู้ต้องขังสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ อันเป็นการช่วยให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์มองเห็นโอกาสใหม่ ๆ และหนทางแก้ไขปัญหา และกรมราชทัณฑ์ สิงคโปร์ยังเป็นองค์กรแรก ๆ ของประเทศที่จัดจ้างบุคลากรจากองค์กรภายนอกมาช่วยงานที่ไม่ใช่ งานหลักขององค์กร เช่น ผู้ให้บริการทางการแพทย์ บุคลากรที่จะมาช่วยควบคุมผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยง ไปศาล และการบริหารจัดการงานครัว เป็นต้น ทำให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์มีเวลาไปดูแลผู้ต้องขังมากขึ้น (Stanley Teng, 2004)

ในส่วนของกระบวนการแก้ไขฟันฟูผู้ต้องขัง มีการจัดตั้งหน่วยงานค้นคว้าและ วางแผนขึ้นมาเพื่อทำการค้นคว้าหากระบวนการแก้ไขฟันฟูผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพโดยประสานงาน ร่วมกับหน่วยงานค้นคว้าภายนอกอื่น ๆ ร่วมกับการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการวางระบบแก้ไขฟันฟูผู้ต้องขัง ซึ่งหนึ่งในผลงานของหน่วยงานค้นคว้าและ วางแผนของกรมราชทัณฑ์ก็คือการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงและความต้องการของผู้กระทำความ ผิดมาใช้ ได้แก่ เครื่องมือ Level of Service inventory (Revised tool) หรือ LSI-R รวมไปถึงเครื่องมืออื่น ๆ อีกหลายเครื่องมือ เช่น เครื่องมือ Level of Service/Case Management Inventory (LS/CMI) ที่ให้ผล การประเมินที่แม่นยำ เครื่องมือ Institutional Violence Risk Prediction Scale (IVRPS) เครื่องมือ Youth Level of Service/ Case Management Inventory (YLS/CMI) เครื่องมือ Singapore Prison Short Risk Scale (SPSRs) เครื่องมือ Institutional Violence Risk Prediction Scale (IVRPS) เครื่องมือ VORAS and HCR-20/SARA for Violent Offenders เครื่องมือ STATIC-99 and SVR-20 for Sex Offenders และ เครื่องมือ Structured Decision Making เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวช่วยให้กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์สามารถจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังและจัดให้ ผู้ต้องขังเข้ารับการแก้ไขฟันฟูด้วยโปรแกรมที่เหมาะสมกับความเสี่ยงอันนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายและ ความต้องการในการแก้ไขฟันฟูผู้กระทำความผิด อันเป็นเครื่องมือจำแนกในลักษณะเดียวกับที่ประเทศ สหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลียใช้ดังได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อข้างต้นร่วมกับการคิดค้นแนวทางการแก้ไขฟันฟูอื่น ๆ เช่น การให้ผู้ต้องขังช่วยเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ทำงานเพื่อช่วยลดปริมาณงานของ เจ้าพนักงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าพนักงาน เป็นต้น (Stanley Teng, 2004)

ในด้านการพัฒนาเจ้าพนักงาน มีการส่งเสริมให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ทุกระดับ ได้เสนอแนวความคิดในการพัฒนาระบบการแก้ไขฟันฟูผู้ต้องขังร่วมกัน ซึ่งที่ผ่านมาส่วนกลางก็รับฟัง ความคิดเห็นของเจ้าพนักงานทุกคนอย่างแท้จริง จนทำให้เจ้าพนักงานของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ มีความกล้าที่จะค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการทำงานใหม่ ๆ เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ที่สำคัญที่ทำให้ระบบของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์พัฒนาไปเป็นอย่างมากสำหรับ ประการสุดท้ายก็คือ

การที่กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ตระหนักได้ถึงความสำคัญของครอบครัวและคนในสังคมที่จะช่วยพาผู้ต้องขังกลับสู่สังคมได้ จึงมีการใช้ทรัพยากรและความรู้ทางเทคโนโลยี ทรัพยากรด้านชุมชนและสังคม กับการใช้สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือ ดังปรากฏวิธีการดำเนินงานในทางปฏิบัติ เช่น การจัดทำโฆษณาและแคมเปญรณรงค์ “กัปตันแห่งชีวิต แก่ไข ทำใหม่ เริ่มใหม่” (Captains of Lives, Rehab Renew Restart) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและมุมมองใหม่ ๆ เกี่ยวกับกรมราชทัณฑ์ให้แก่ประชาชน การให้ผู้สื่อข่าวเข้าไปทำข่าวภายในเรือนจำ การเผยแพร่เรื่องราวความสำเร็จในการแก้ไขตนเองของอดีตผู้กระทำผิดกฎหมายเผยแพร่ทั่วไปทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุท้องถิ่น โทรทัศน์และป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถสร้างความรับรู้ให้แก่ประชาชนชาวสิงคโปร์ได้เป็นอย่างดีจนกระทั่งกรมราชทัณฑ์ได้รับรางวัลเกี่ยวกับการรณรงค์ต่าง ๆ มากมาย และยังช่วยให้ปัญหาการขาดแคลนเจ้าพนักงานบรรเทาเบาบางลงไปด้วย เมื่อประชาชนเปลี่ยนนามมีความรู้เกี่ยวกับกรมราชทัณฑ์ในทางที่ดีขึ้นเป็นอย่างมากจนมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาสมัครงานเพิ่มมากขึ้น จนในที่สุด ในระหว่างปี ค.ศ. 2007-2009 กรมราชทัณฑ์ได้รับการโหวตให้เป็นหนึ่งในสิบนายจ้างที่ดีที่สุดของประเทศสิงคโปร์ ในขณะที่เดียวกัน กรมราชทัณฑ์ก็สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนอื่น ๆ เพื่อสร้างระบบการดูแลอดีตผู้ต้องขังผ่าน 4 ยุทธวิธี ได้แก่

- (1) การพัฒนาการโครงสร้างและโปรแกรมดูแลอดีตผู้ต้องขังร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ
- (2) การพัฒนาโครงสร้างการควบคุมดูแลระบบเครือข่ายการดูแลอดีตผู้ต้องขังระหว่างหน่วยงานต่างกับกรมราชทัณฑ์
- (3) การลงทุนด้านการศึกษาให้แก่ครอบครัวของอดีตผู้ต้องขังเพื่อช่วยให้ครอบครัวของอดีตผู้ต้องขังสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้ต้องขังกำลังรับโทษจำคุกและเตรียมความพร้อมให้แก่ครอบครัวของผู้ต้องขังการต้อนรับอดีตผู้ต้องขังกลับบ้าน
- (4) การสร้างความยอมรับในตัวอดีตผู้ต้องขังให้แก่ชุมชนและสังคม ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวกรมราชทัณฑ์ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศต่าง ๆ จนกลายเป็นโครงการต่าง ๆ มากมายที่มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ในปัจจุบันไม่ใช่เพียงโครงการแต่นาม ซึ่งโครงการต่าง ๆ ของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จากการเป็นที่รู้จัก จำนวนจิตอาสาที่เข้ามาร่วมงาน และจำนวนเงินบริจาคช่วยเหลือโครงการ

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 2006 กรมราชทัณฑ์ยังแก้ไขใบสมัครงานของกรมราชทัณฑ์เอง เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายทะเบียนประวัติอาชญากรที่แก้ไขดังกล่าวว่า ผู้สมัครงานกับกรมราชทัณฑ์ไม่ต้องตอบคำพิพากษามาก่อนหรือเคยถูกศาลพิพากษาลงโทษมาก่อนหรือเคยมีประวัติการกระทำผิดอาญามาก่อนหรือไม่ และในใบสมัครของกรมราชทัณฑ์ก็ไม่กำหนดให้ผู้สมัครงานต้องแจ้งด้วยว่าตนเองเคยมีประวัติการกระทำผิดอาญามาก่อนหรือไม่ (Stanley Teng, 2004) แนวทางของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์จึงเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามขององค์กรของรัฐองค์กรหนึ่งที่สามารถก้าวข้ามจากบทบาทหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังไปเป็นผู้ดูแลและช่วยเหลือผู้ต้องขัง ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเริ่มต้นขึ้นด้วยการแสดงและสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ที่ชัดเจนการสร้างช่องทางที่เป็นไปได้ และการให้อำนาจและเครื่องมือแก่เจ้าพนักงานราชทัณฑ์และประชาชนในสังคมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่หน่วยงานของรัฐหน่วยงานหนึ่งอาจจะไม่สามารถทำได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในสังคม

จนเป็นที่ยอมรับว่าผลงานของกรมราชทัณฑ์ช่วยให้อัตราการกระทำผิดซ้ำของประเทศสิงคโปร์ลดลงเรื่อยมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 และยังประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคดีผู้ต้องขังล้นเรือนจำอีก บทเรียนและแนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์มาเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างเต็มรูปแบบจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาเพื่อปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาคดีผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศไทยเป็นอย่างมาก แม้ว่าประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์จะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากในเรื่องของจำนวนประชากร จำนวนเรือนจำ และจำนวนผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมของเรือนจำในปัจจุบันก็ตามกล่าวคือ ประเทศสิงคโปร์มีจำนวนผู้ต้องขังไม่เกินสองหมื่นคน (Singapore Prison Service, Retrieved July 1, 2015 from <http://www.sps.gov.sg>) ส่วนประเทศไทยมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมากกว่าสองแสนคน ที่ทำให้ระดับของปัญหาในการจัดการระบบเรือนจำและกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูของไทยกับสิงคโปร์มีความแตกต่างกันอยู่มากก็ตาม

5.3.3 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์

1) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ประกาศอย่างชัดเจนว่า การลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ คือ ภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ และในช่วงหลายปีที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ก็ประสบความสำเร็จในการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและจะยังคงมุ่งมั่นคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการของกรมราชทัณฑ์ต่อไป (Peter JooHee Ng, op.cit., p.20) ดังนี้

(1) วิสัยทัศน์และภารกิจการเป็นกัปตันนำทางชีวิตให้แก่ผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์ (Stanley Teng, op.cit., p.43)

(2) กรอบการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดกรอบการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา 2 ประการ คือ ประการแรก การช่วยขยายขีดความสามารถในการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิดให้ได้มากที่สุดผ่านการสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและกับสังคม และการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพฤติกรรม ทักษะคติและทักษะในทางที่ดีของผู้กระทำผิด และประการที่สอง การแก้ไขฟื้นฟูจะต้องเริ่มต้นนับแต่ที่ผู้กระทำผิดก้าวเข้ามาอยู่ในระบบของเรือนจำและกระทำอย่างต่อเนื่องแม้ภายหลังจากที่พ้นโทษไปแล้ว

ดังนั้น จึงเน้นย้ำให้ความสำคัญกับโปรแกรมดูแลและบริการช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษด้วยปรัชญาดังกล่าวนำไปสู่แนวทางการดูแลแก้ไขผู้กระทำผิดโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้นรับไปจนภายหลังพ้นโทษ (Through-care) แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

(1) การดูแลภายในเรือนจำ (In-care) การประเมินและจัดแบ่งชั้น (Assessment and Classification) นับแต่เริ่มแรกที่เข้าไปในเรือนจำ ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับการประเมินและจัดแบ่งชั้นผู้ต้องขังตามระดับความเสี่ยงในการกระทำผิดกฎหมายและความต้องการในการได้รับการแก้ไขฟื้นฟูโดยกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยงและความต้องการ Revised Level of Service Inventory (LSI-R) และเครื่องมืออื่น ๆ ในการประเมินเพื่อจัดสถานที่ขังและโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขัง โดยระดับชั้นของผู้ต้องขัง โดยแบ่งผู้ต้องขังออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ A คือผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ ระดับ B คือผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำปานกลาง และระดับ C คือผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูง

นอกจากนี้ ยังมีการใช้เครื่องมือเฉพาะในการประเมินความเสี่ยงในการใช้สารเสพติด การใช้ความรุนแรงและการกระทำผิดทางเพศอีกด้วยในปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์มุ่งใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ไปกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดระดับ B และระดับ C เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำค่อนข้างมากซึ่งเป็นไปตามแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูเชิงประจักษ์ 8 ประการ นั่นเอง

(2) แผนการแก้ไขฟื้นฟูรายบุคคล (Personal Route Map: PRM) เมื่อประเมินระดับการแก้ไขฟื้นฟูของผู้ต้องขังแต่ละคนได้แล้ว ข้อมูลดังกล่าวจะนำมาใช้สร้างแผนการแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้ต้องขังแต่ละคน โดยผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับการจัดให้มีผู้ควบคุมดูแลส่วนบุคคล (Personal Supervisor) เพื่อควบคุมดูแลและตรวจสอบแผนการแก้ไขฟื้นฟูของผู้ต้องขังที่อยู่ในความดูแลตลอดช่วงระยะเวลาที่ผู้ต้องขังคนดังกล่าวต้องโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำ

(3) โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู กรมราชทัณฑ์ได้จัดชุดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูไว้เป็นจำนวนมาก โดยผู้ต้องขังแต่ละคนต้องเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมกำหนดไว้ในแผนการแก้ไขฟื้นฟูของแต่ละคนตัวอย่างโปรแกรมที่น่าสนใจ เช่น โปรแกรมบำบัดพิเศษ (Specialized Treatment Programmes หรือ STPs) ที่พัฒนาขึ้นและดำเนินการโดยผู้ให้คำปรึกษาปรึกษาและนักจิตวิทยาประจำเรือนจำ มีเป้าหมายในการจัดการกับความต้องการในการกระทำผิดอาญาของผู้ต้องขังใน 5 ส่วนสำคัญ คือกระบวนการคิดที่เป็นไปในทางสอดคล้องกับสังคม การจัดการความโกรธและอารมณ์ การบำบัดอาการติดยาเสพติดการจัดการและเอาชนะการใช้ความรุนแรง และการบำบัดพฤติกรรมกระทำผิดทางเพศ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้กับผู้ต้องขังในการเปลี่ยนแปลงผ่านความเข้าใจในปัญหาและรากเหง้าของพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายของผู้ต้องขัง เช่นเดียวกับการช่วยเหลือให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ทักษะในการหลีกเลี่ยงการกระทำผิดซ้ำ เป็นต้น

2) การดูแลช่วงกึ่งวิถี (Halfway Care) การดูแลช่วงกึ่งวิถีเป็นการดูแลผู้ต้องขังที่ได้รับอนุญาตให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคม ได้ในช่วงสุดท้ายของโทษตามคำพิพากษา โดยมีมาตรการควบคุม เช่น ให้ผู้ต้องขังสวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ให้กักขังไว้ที่บ้าน ห้ามออกจากบ้านในช่วงเวลาที่กำหนด หรือให้ผู้ต้องขังไปรายงานตัวตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นต้น จนถึงปี ค.ศ. 2010 กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ได้จัดให้ผู้ต้องขัง 26,000 คน เข้าร่วมโปรแกรมที่มีชุมชนเป็นพื้นฐานในการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง โดยพบว่าผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโปรแกรมหักการกระทำผิดซ้ำต่ำกว่า 16 เปอร์เซ็นต์ ในการสำรวจเมื่อปี ค.ศ. 2007

3) การดูแลช่วงภายหลังพ้นโทษ (Aftercare Phase) เพื่อดูแลผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษ กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ได้จัดให้มีโปรแกรม ดูแลด้วยชุมชนภายหลังพ้นโทษ (Community Aftercare Programme: CAP) เพื่อช่วยสนับสนุนอดีตผู้ต้องขังให้สามารถกลับสู่สังคมได้โดยจะให้ความช่วยเหลือในช่วง 6 เดือนแรก หลังพ้นโทษ โดยผู้ต้องขังที่ลงทะเบียนกับ CAP จะได้รับการดูแลจากผู้ดูแลเฉพาะรายเพื่อช่วยให้อดีตผู้ต้องขังสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังพ้นโทษใน 5 เรื่องสำคัญได้แก่ การจ้างงาน ปัญหาทางการเงินปัญหาด้านที่พักอาศัย และการให้ความสนับสนุนด้านสังคมและครอบครัวรวมถึงทักษะในการแก้ไขปัญหาค่าผู้ต้องขังทั้งนี้ในทุกกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ ล้วนแล้วแต่เป็นไปโดยการทำงานร่วมกับองค์กรของรัฐและเอกชนอื่น ๆ รวมไปถึงประชาชนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมเป็นจิตอาสาช่วยงานของกรมราชทัณฑ์ เช่น ความร่วมมือจากอาสาสมัครภาคประชาชนมากกว่า 1,400 คน

ที่เข้าร่วมเป็นผู้ให้คำปรึกษาปรึกษาทางด้านสังคมและศาสนาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและภายหลังพ้นโทษเพื่อช่วยสร้างแรงบันดาลใจ ความหวังและการนำทางแก่ผู้ต้องขังในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยกรมราชทัณฑ์มีระบบการบริหารงานในส่วนของอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยเหลือทำงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการพัฒนาทักษะในการทำงานของอาสาสมัครอย่างจริงจัง หรือโครงการ Yellow Ribbon Project ที่เป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและเป็นที่ยอมรับของประชาชน สูงดังกล่าวมาแล้ว เป็นต้น (Singapore Prison Service, Singapore Remission System and Mandatory Aftercare Scheme, Retrieved July 1, 2015 from <http://www.sps.gov.sg/connectus/conditional-remission-system-and-mandatory-aftercare-scheme>)

5.3.4 การช่วยเหลือดูแลผู้กระทำผิดอย่างต่อเนื่องของสาธารณรัฐสิงคโปร์

การดูแลผู้กระทำผิดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในเรือนจำจนกระทั่งกลับสู่ชุมชนของสาธารณรัฐสิงคโปร์ อยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ (Singapore Prison Service) ภายใต้กองการรับโทษในชุมชน (Community Corrections Command) ซึ่งเป็นหน่วยงานใหม่ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2014 เพื่อแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำ อันเกิดจากผู้กระทำผิดไม่ได้รับการช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษและประสบปัญหาในการกลับสู่ชุมชน กองการรับโทษในชุมชนรับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือภายหลังได้รับการปล่อยตัวแก่ผู้พ้นโทษให้สามารถกลับสู่สังคมได้อย่างประสบความสำเร็จ อีกทั้งส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนตามที่กฎหมายบังคับไว้ตัวอย่างโครงการที่ส่งเสริมการดูแลผู้กระทำผิดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในเรือนจำจนกระทั่งกลับสู่ชุมชน

1) **โครงการยกระดับการควบคุมสอดส่อง (Enhanced Supervision Scheme – ESS)** แม้ว่าอัตราการกระทำผิดซ้ำในปี 2010 จะลดลงเป็นร้อยละ 23.6 จากร้อยละ 26.7 ในปี 2009 แต่ผู้ต้องขังมากกว่าครึ่งในเรือนจำขณะนี้ถูกจำคุกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ครั้ง หน่วยงานราชทัณฑ์สิงคโปร์ จึงจำเป็นต้องหามาตรการเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องขังเหล่านี้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก และหนึ่งในนั้น คือ การดูแลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในเรือนจำไปจนกระทั่งกลับสู่สังคม หน่วยงานราชทัณฑ์สิงคโปร์ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างหลักประกันเพื่อให้ผู้กระทำผิดประสบความสำเร็จในการกลับสู่สังคม จึงได้ริเริ่มโครงการยกระดับการควบคุมสอดส่อง (Enhanced Supervision Scheme - ESS) ขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2012 โดยการนำวิธีปฏิบัติที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการเตรียมความพร้อมผู้กระทำผิดคดีอาชญากรรมที่มีความเสี่ยงสูงก่อนได้รับการปล่อยตัว และให้การสงเคราะห์ภายหลังพ้นโทษแล้ว โครงการยกระดับการควบคุมสอดส่องดำเนินการบนหลักปรัชญาการดูแลอย่างต่อเนื่องที่ระบุว่าการแก้ไขฟื้นฟูและกลับคืนสู่สังคมต้องเริ่มตั้งแต่ในเรือนจำและต่อเนื่องไปจนกระทั่งหลังพ้นโทษผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงภายใต้โครงการ ESS จะใช้เวลา 10 เดือนสุดท้ายของโทษจำคุกที่ศูนย์ก่อนปล่อย (Pre-release Centre) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนการดูแลอย่างต่อเนื่องศูนย์นี้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเนื่องจากหน่วยงานราชทัณฑ์สิงคโปร์ตระหนักดีว่าผู้ที่ถูกจำคุกเป็นระยะเวลานานต้องการความช่วยเหลือในการปรับตัวเมื่อกลับออกไปอยู่ในสังคม โดยเฉพาะการทำงานทำและการฟื้นฟูสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคม ในศูนย์ก่อนปล่อย ผู้ต้องขังจะได้เข้าร่วมโปรแกรมต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษา การฝึกอาชีพ การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงเหล่านี้สามารถหลุดพ้นจากวงจรการกระทำผิดซ้ำ มีทัศนคติที่ถูกต้อง และมี

ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในช่วงการปฐมนิเทศในเดือนแรก ผู้ต้องขังจะได้รับอนุญาตให้พบปะกับครอบครัวซึ่งในเรือนจำทั่วไปจะได้รับอนุญาตให้สื่อสารผ่าน VDO Conference หรือทางโทรศัพท์เท่านั้น ในระยะเวลา 10 เดือน ในศูนย์ก่อนปล่อย ผู้ต้องขังสามารถพบกับครอบครัวได้ 4 ครั้ง การได้พบกับบิดามารดา คู่ครองและบุตร ทำให้ผู้ต้องขังมีกำลังใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะไม่หวนกลับมาอยู่ในเรือนจำอีก การอนุญาตให้ครอบครัวมาเยี่ยมที่ศูนย์ได้จึงเป็นกุศโลบายที่แยบคายในการสร้างความตั้งใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมให้กับผู้ต้องขัง

กิจกรรมหลัก ๆ ที่ผู้ต้องขังจะได้เข้าร่วมขณะอยู่ในศูนย์ก่อนปล่อย ประกอบด้วย

(1) Integrate Criminogenic Program เป็นโปรแกรมในลักษณะกลุ่ม ที่จัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นอาชญากร จำนวน 140 ชั่วโมง โปรแกรมนี้มุ่งเน้นการเปลี่ยนทัศนคติผู้ต้องขัง และส่งเสริมความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างถูกกฎหมาย เป้าหมายของโปรแกรมนี้คือเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

(2) In-care Case Management Model ผู้กระทำความผิดแต่ละรายจะมีพี่เลี้ยงประจำตัวคอยให้การดูแลในขณะอยู่ในศูนย์ก่อนปล่อย เพื่อเป็นตัวแทนที่ดีให้กับผู้ต้องขังและสนับสนุนให้เปลี่ยนพฤติกรรม

(3) Reintegrating Program ผู้ต้องขังจะได้เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพ และได้รับความช่วยเหลือในการหางานทำ วัตถุประสงค์ของโปรแกรมนี้ เพื่อเพิ่มโอกาสการถูกจ้างงานให้กับผู้ต้องขังในระยะสุดท้ายของการรับโทษที่ศูนย์ก่อนปล่อย ผู้ต้องขังได้รับโอกาสให้ฝึกความรับผิดชอบมากขึ้น เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา การวางแผนจัดงานรับประกาศนียบัตรสำหรับผู้สำเร็จโปรแกรม นอกจากนี้ ศูนย์ก่อนปล่อยยังจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นภายในห้องขังอีกด้วย เช่น อ่างล้างมือ ชั้นวางของ เป็นต้น การให้อิสระผู้ต้องขังได้รับผิดชอบในชีวิตของเขาเพิ่มขึ้น ทำให้เขาได้ค่อย ๆ ตระหนักว่าเขากำลังจะออกไปใช้ชีวิตในโลกภายนอกในไม่ช้า ผู้ต้องขังจะเริ่มมองตนเองเปลี่ยนไป จากผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบชีวิตของตนเองกลายเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบชีวิตของตนเอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงมุมมองดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญมากในช่วง 3 เดือนก่อนจบโปรแกรม เจ้าหน้าที่ด้านการกลับสู่สังคม (Reintegration Officer) จะมาเยี่ยมผู้ต้องขัง สร้างสัมพันธภาพ ให้คำปรึกษา และสอบถามถึงความต้องการได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ในศูนย์ก่อนปล่อยจะทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในชุมชนอย่างใกล้ชิดเพื่อรับประกันว่าผู้ต้องขังจะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องเมื่อได้รับการปล่อยตัวเมื่อผู้ต้องขังสำเร็จโปรแกรมจากศูนย์ก่อนปล่อยและได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชนซึ่งเรียกว่า ระยะดูแลหลังปล่อย ในระยะนี้ผู้กระทำความผิดจะได้เข้าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู และได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแก้ไขฟื้นฟู และเจ้าหน้าที่ด้านการกลับสู่สังคมต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปี เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะช่วยเหลือในเรื่องของการหาที่พักอาศัย หางานทำ การสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน และเชื่อมต่อผู้กระทำความผิดกับแหล่งทรัพยากรในชุมชนที่ตรงกับความต้องการของผู้กระทำความผิดโครงการยกระดับการควบคุมสอดส่องนี้ค่อนข้างเข้มงวด แต่ก็พิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพ จากการประเมินพบว่า การใช้โปรแกรมที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการแก้ไขผู้กระทำความผิดและช่วยในการกลับสู่สังคม พบผลเป็นที่น่าพอใจ ผลการประเมินผู้กระทำความผิดที่ถูกปล่อยตัวมาแล้ว 6 เดือน พบว่า 72 คน ที่สำเร็จจากศูนย์ก่อนปล่อยมีอัตราการละเมิดเงื่อนไข การเสพยา และการกระทำผิดซ้ำต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ (กลุ่มควบคุม คือ ผู้กระทำความผิด 122 คน ที่ได้รับ

การปล่อยตัวจากเรือนจำและได้รับการสงเคราะห์ในชุมชนทันที โดยไม่ได้ผ่านศูนย์ก่อนปล่อย) อีกทั้งพบว่า ผู้กระทำความผิดที่ผ่านศูนย์ก่อนปล่อยจะมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งมากกว่ากลุ่มควบคุม

2) โครงการบังคับติดตามดูแลหลังปล่อย (Mandatory Aftercare Scheme - MAS) ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2014 สังกัดไปร์ได้มีการปรับแก้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (Prison Act) โดยกำหนดให้มีโครงการบังคับติดตามดูแลหลังปล่อยสำหรับผู้พ้นโทษ (Mandatory Aftercare Scheme - MAS) ที่ระบุว่า ผู้ต้องขังบางกลุ่มแม้ว่าจะพ้นโทษแล้ว แต่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องของหน่วยงานราชทัณฑ์ การปรับแก้กฎหมายดังกล่าวเป็นการให้อำนาจกับหน่วยงานราชทัณฑ์ในการควบคุมสอดส่องผู้กระทำความผิดนอกกำแพงเรือนจำ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของภารกิจของหน่วยงานราชทัณฑ์ผู้พ้นโทษบางกลุ่มที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำ จะถูกกำหนดให้ได้รับการบังคับติดตามดูแลหลังปล่อย ซึ่งคือการสงเคราะห์หลังปล่อยแบบมีโครงสร้าง ที่จะให้การสนับสนุนทางสังคมให้คำปรึกษา และการจัดการคดี โดยมีการควบคุมสอดส่องอย่างใกล้ชิด เพื่อสนับสนุนให้ผู้พ้นโทษดำรงชีวิตอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในระหว่างการบังคับติดตามหลังปล่อยนี้ อาจมีการใช้มาตรการอื่นร่วมด้วย เช่น การตรวจปัสสาวะ กำหนดระยะเวลากลับบ้าน สวมเครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ระยะเวลาของการบังคับติดตามหลังปล่อยอาจยาวนานได้มากที่สุดถึง 2 ปี การบังคับติดตามหลังปล่อยนำมาใช้กับกลุ่มผู้พ้นโทษ ดังต่อไปนี้ ที่ต้องได้รับโทษจำคุกเกิน 1 ปีขึ้นไป ได้แก่

- ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด
- ผู้กระทำความผิดต่อทรัพย์สินที่มีประวัติการใช้ยาเสพติด
- ผู้กระทำความผิดคดีรุนแรง
- ผู้กระทำความผิดที่มีโทษจำคุกมากกว่า 15 ปี
- ผู้กระทำความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต กรณีที่ได้รับการปล่อยตัว

3) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนกับการแก้ไขผู้กระทำความผิด การนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในการสนับสนุนการแก้ไขผู้กระทำความผิดที่ผ่านมาหน่วยงานราชทัณฑ์สังกัดไปร์ได้ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดในการกลับสู่สังคมโดยทำงานร่วมกับชุมชน และภาคีต่าง ๆ เช่น เครือข่าย CARE (Community Action for the Rehabilitation of Ex-offender) โรงพยาบาล ศูนย์บริการครอบครัว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานยาเสพติดแห่งชาติ และคณะกรรมการพัฒนาที่พักออาศัย หน่วยงานเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือแบบไร้รอยต่อกับผู้กระทำความผิด

4) เครือข่าย CARE (Community Action for the Rehabilitation of Ex-offender) การเปลี่ยนผ่านจากชีวิตหลังกำแพงเรือนจำสู่โลกภายนอกนั้น ผู้กระทำความผิดอาจต้องเผชิญกับความท้าทายและปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น เครือข่าย CARE จึงถูกตั้งขึ้นมาในปี ค.ศ. 2000 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้ประสบความสำเร็จในการกลับสู่สังคม ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการก่อตั้งองค์กรที่เป็นทางการ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการส่งเสริมการดูแลผู้กระทำความผิดแบบไร้รอยต่อตลอดจนการติดตามสงเคราะห์ผู้พ้นโทษแล้ว เครือข่าย CARE มีจุดมุ่งหมายที่จะดึงภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำความผิด ภาคีเครือข่าย CARE ประกอบด้วย 8 หน่วยงาน

หลัก คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและครอบครัว หน่วยงานราชทัณฑ์สิงคโปร์ SCORE (Singapore Corporation of Rehabilitative Enterprises) สภาสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ บริษัทด้านอุตสาหกรรมและบริการ สมาคมสงเคราะห์หลังพ้นโทษสิงคโปร์ สมาคมต่อต้านยาเสพติด สิงคโปร์ หน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่าย CARE

(1) กำหนดแนวทางและทิศทางสำหรับการสงเคราะห์หลังปล่อย ให้กับผู้พ้นโทษและครอบครัว

(2) ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสมาชิกและหน่วยงานภายนอกให้การแก้ไขฟื้นฟูและความช่วยเหลือแบบไร้รอยต่อจากเรือนจำสู่ชุมชน และภายหลังพ้นโทษ

(3) ทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่ผู้พ้นโทษและครอบครัวต้องเผชิญ ในการกลับสู่สังคม

(4) สนับสนุนทุนสำหรับหน่วยงานที่ดำเนินการด้านติดตามสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ อย่างไรก็ตาม การทำให้ชุมชนให้โอกาสผู้กระทำผิดได้กลับตัวไม่ใช่เรื่องง่าย SCORE (Singapore Corporation of Rehabilitative Enterprises) ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งในเครือข่าย CARE ได้ริเริ่มโครงการริบบิ้นสีเหลือง (Yellow Ribbon Project) ขึ้น เพื่อชักชวนในองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนให้โอกาสที่สองกับผู้กระทำผิด เช่น การจ้างงาน และการสนับสนุนทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้พ้นโทษที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองจะสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือที่พวกเขาต้องการได้และป้องกันการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

จากการศึกษาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของประเทศสิงคโปร์ คณะผู้วิจัยได้สรุปความร่วมมือได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ ประกอบด้วย 1) การสงเคราะห์ในเรือนจำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมราชทัณฑ์ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำเฉพาะที่เรียกว่า เรือนจำโรงเรียน (Prison School) ซึ่งมีลักษณะเด่นเสมือนเป็นโรงเรียนประจำ และมีครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ การศึกษาสายสามัญดำเนินการสอนโดยครูของกระทรวงศึกษาธิการ และการฝึกวิชาชีพจะได้รับการอบรมด้านระเบียบและจรรยาบรรณในการทำงานให้แก่ผู้ต้องขัง ทั้งนี้ในระบบการจัดการศึกษาของผู้ต้องขังยังมีโปรแกรมการรักษาพิเศษที่มาช่วยผู้ต้องขังที่มีปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งผู้ต้องขังอาจต้องการให้ช่วยเหลือ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว เพศ ความรุนแรง อารมณ์ ทิฐ และการใช้สารเสพติด เป็นต้น ซึ่งโปรแกรมนี้อาจช่วยบูรณาการทักษะเบื้องต้นโดยพัฒนาทักษะชีวิตจนกระทั่งผู้ต้องขังจะได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะการใช้เหตุผล 2) การสงเคราะห์หลังพ้นโทษ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ โดยร่วมกันกำหนดแนวทางและทิศทางสำหรับการสงเคราะห์หลังปล่อย ให้กับผู้พ้นโทษและครอบครัว ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสมาชิกและหน่วยงานภายนอกให้การแก้ไขฟื้นฟูและความช่วยเหลือแบบไร้รอยต่อจากเรือนจำสู่ชุมชน และภายหลังพ้นโทษ ทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่ผู้พ้นโทษและครอบครัวต้องเผชิญในการกลับสู่สังคม สนับสนุนทุนสำหรับหน่วยงานที่ดำเนินการด้านติดตามสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ (ธวัชชัย ชัยวัฒน์, 2560)

รูปแบบที่ 2 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน เครือข่ายสำคัญ คือ ประกอบการ
รูปแบบการดำเนินงานของ Singapore Corporation of Rehabilitative Enterprises (SCORE)
เป็นการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานในเรือนจำ โดยบริษัทเอกชนเข้ามาร่วม
ในระบบอุตสาหกรรมในเรือนจำอย่างชัดเจน โดยมีบริษัทเอกชน เปิดโรงงานขึ้นในเรือนจำ และ
มีผู้ต้องขัง ทำงานอยู่ในโรงงานดังกล่าว SCORE ทำหน้าที่ดูแลเรื่องการฝึกวิชาชีพ ภายในเรือนจำ
ทั้งหมด การหาตลาด หาวัตถุดิบ การบริหารงานผลิตดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารของ
SCORE ซึ่งจะประกอบไปด้วยนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงของประเทศสิงคโปร์และผู้แทนจาก กรมราชทัณฑ์
สิงคโปร์ร่วมเป็นกรรมการด้วย SCORE มีหน้าที่อยู่ 2 ลักษณะคืองานด้านการหาผลประโยชน์และ
งานด้านการอบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังระบบอุตสาหกรรมที่ SCORE ดำเนินการ เช่น โรงงานซักรีดเสื้อผ้า
ซึ่งได้สัมปทานจากรัฐ ให้ซักรีดผ้าจากโรงพยาบาลทั้งหมดในประเทศ โรงงานทำขนมปัง ผลิตขนมปัง
ส่งขายร้านขายปลีกและสายการบินของประเทศ โรงครัวทำอาหารซึ่งสามารถ เลี้ยงผู้ต้องขัง
ในเรือนจำเกือบทั้งหมดของประเทศ (ธวัชชัย ชัยวัฒน์, 2560)

รูปแบบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชน โดยกองการรับโทษในชุมชน
(Community Corrections Command) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำ
อันเกิดจากผู้กระทำผิดไม่ได้รับการช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษและประสบปัญหาในการกลับสู่ชุมชน
กองการรับโทษในชุมชนรับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือภายหลังได้รับการปล่อยตัวแก่ผู้พ้นโทษ
ให้สามารถกลับสู่สังคมได้อย่างประสบความสำเร็จ อีกทั้งส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน
ตามที่กฎหมายบังคับไว้ นอกจากนี้ยังมีสมาคมดูแลผู้พ้นโทษในสิงคโปร์ (Singapore After Care
Association: SACA) มีการจัด 4 โปรแกรมหลัก ซึ่งบางโปรแกรมครอบคลุมถึงครอบครัวของผู้กระทำ
ผิดด้วย แบ่งเป็น 1) มีโปรแกรมด้านการศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพ ตั้งกลุ่ม
แบ่งปันประสบการณ์ เพิ่มทักษะด้านการจัดการเวลา และการตั้งเป้าหมายในชีวิต 2) โปรแกรมจัดการ
เป็นรายกรณี ให้คำแนะนำ และคำปรึกษา เพื่อลดความกังวลในการกลับสู่สังคม และให้ความช่วยเหลือ
ด้านที่พัก การทำงาน การเงิน 3) โปรแกรมช่วยเหลือผู้กระทำผิด และครอบครัว โดยมีโปรแกรม
ให้คำปรึกษาทั้งผู้กระทำผิด และครอบครัว เพื่อให้สามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
ในช่วงที่ต้องแยกจากครอบครัวไประยะเวลาหนึ่ง 4) โปรแกรมอาสาสมัครดูแลและมีอาสาสมัครที่เป็น
นักสังคมสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่มาจัด Workshop ต่างๆ ให้ผู้กระทำผิดเพื่อให้เห็นว่าสังคม
ให้ความสำคัญและยอมรับพวกเขา (ปิยะนุช เงินคล้าย และ พงศ์สิทธิ์ ศรีสมทรัพย์, 2559)

จากการศึกษาประเทศสิงคโปร์ พบว่า จุดแข็งของสิงคโปร์คือความจริงจัง
ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการถูกควบคุม หรืออยู่ในเรือนจำ ประเด็นที่ประเทศไทย
ควรนำมาประยุกต์ใช้มี 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 การสร้างเรือนจำโรงเรียน (Prison School)
เพื่อฝึกฝนอาชีพ ฝึกฝนอารมณ์ และความอดทนต่อสิ่งยั่วยุ เพื่อบ่มเพาะให้ผู้กระทำผิดได้ปรับเปลี่ยน
พฤติกรรม โดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศาสนาในการฝึกฝนความรู้ ทักษะ ระเบียบ
และจรรยาบรรณในการทำงานให้แก่ผู้ต้องขัง ทั้งนี้ในระบบการจัดการศึกษาของผู้ต้องขังยังมี
โปรแกรมการรักษาพิเศษที่มาช่วยผู้ต้องขังที่มีปัญหาในชีวิตจริงซึ่งผู้ต้องขังอาจต้องการให้ช่วยเหลือ
เช่น ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว เพศ ความรุนแรง อารมณ์ ทิฐิ และการใช้สารเสพติด เป็นต้น
ซึ่งโปรแกรมนี้จะช่วยบูรณาการทักษะเบื้องต้นโดยพัฒนาทักษะชีวิต จนกระทั่งผู้ต้องขังจะได้รับโอกาส

ในการพัฒนาทักษะการใช้เหตุผล ประเด็นที่ 2 คือ การสร้างเรือนจำอุตสาหกรรม โดยให้สถานประกอบการ ภาคเอกชนเข้ามาร่วมเปิดบริษัทในเรือนจำ ให้ผู้ต้องขังทำงานและมีเงินเดือน มีอาชีพ มีรายได้ และทำให้เกิดระบบอุตสาหกรรมในเรือนจำอย่างชัดเจน มีการบริหารจัดการทุกอย่าง เช่น การหาตลาด หารวัตถุดิบ การบริหารงานผลิตดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหาร ในช่วงแรกไทยอาจจะดำเนินงาน ในฐานะภาครัฐควบคุมดูแล เพื่อให้การปรับเปลี่ยนมีความมั่นคงและค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากสถานประกอบการ อาจไม่กล้าที่จะเสี่ยงเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทั้งหมด ดังนั้น ในระยะแรกอาจจะให้ภาครัฐ ดำเนินการก่อนเพื่อให้เกิดการนำร่องให้แก่สถานประกอบการ

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีทัศนวิทยาทุกทฤษฎีต่างมีข้อดีและข้อเสียในตนเอง การนำ ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมที่มากจนเกินไปอาจส่งผลให้เกิดผลเสียหรือ อุปสรรคที่เกินความคาดหมายมากกว่าผลดีตามที่คาดหวังไว้ และเมื่อได้ศึกษาถึงมาตรการต่าง ๆ ทั้งมาตรการเชิงลงโทษผู้กระทำความผิดและมาตรการเชิงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแล้วย่อมแสดงให้เห็นได้ โดยนัยยะว่ามาตรการต่าง ๆ ของต่างประเทศเหล่านั้นเป็นมาตรการที่อาศัยแนวคิดจากทฤษฎี ทัศนวิทยาใด และเป็นการอาศัยแนวคิดของทฤษฎีทัศนวิทยาดังกล่าวที่มากจนเกินไปจนอาจ ก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไรหรือไม่ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีหน่วยงาน เช่น Safer Foundation เป็นองค์กรที่จัดสวัสดิการให้แก่ผู้พ้นโทษที่ให้การสนับสนุนด้านปัจจัยสี่และปัจจัย ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตก่อนเป็นอันดับแรก สนับสนุน คือ ให้ที่พักอาศัยชั่วคราว อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยพื้นฐาน ให้เงินทุนสนับสนุน สำหรับค่าเดินทาง และค่าอาหารกลางวันสำหรับเดินทางไปศึกษา เล่าเรียน ให้ผู้พ้นโทษออกหางานทำ หรือมีการจัดหางานสำหรับผู้ที่กำลังจะพ้นโทษ โดยมีการ ประชาสัมพันธ์รับบริจาคเครื่องแต่งกาย สำหรับให้ผู้กระทำความผิดได้ใช้ประโยชน์เมื่อออกไปสัมภาษณ์งาน ทั้งให้การสนับสนุนด้านการให้คำปรึกษาด้านการทำงาน และให้การสนับสนุนด้านการดำเนินชีวิต และยังสนับสนุนให้ผู้พ้นโทษได้รับการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ โดยมี เป้าหมายคือ หากผู้พ้นโทษสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ จะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ และ เป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมอีกทางหนึ่ง (นิศา ศีลรัตน์ และวาสิตา บุญสาธิต, 2562)

ส่วนในญี่ปุ่นและสิงคโปร์ ก็จะมีผลคล้ายคลึงกันในเรื่องการจัดโปรแกรม ในการช่วยพัฒนาทักษะให้กับผู้พ้นโทษของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแล คือ ในญี่ปุ่น บ้านกิงวี่ จัดให้มี โปรแกรมฝึกทักษะทางสังคม ทักษะด้านการปฏิสัมพันธ์ ทักษะการทำงาน การปฏิบัติงาน และ จะมีการเชิญวิทยากรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ส่วนในสิงคโปร์ สมาคมดูแลผู้พ้นโทษในสิงคโปร์ (Singapore After-Care Association: SACA) มีการจัด 4 โปรแกรมหลัก ซึ่งบางโปรแกรมครอบคลุมถึง ครอบครัวของผู้กระทำความผิดด้วย แบ่งเป็น 1) มีโปรแกรมด้านการศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาด้านการ ประกอบอาชีพ ตั้งกลุ่มแบ่งปันประสบการณ์ เพิ่มทักษะด้านการจัดการเวลา และการตั้งเป้าหมายใน ชีวิต 2) โปรแกรมจัดการเป็นรายกรณี ให้คำแนะนำ และคำปรึกษา เพื่อลดความกังวลในการกลับสู่สังคม และให้ความช่วยเหลือด้านที่พัก การทำงาน การเงิน 3) โปรแกรมช่วยเหลือผู้กระทำความผิด และครอบครัว โดยมีโปรแกรมให้คำปรึกษาทั้งผู้กระทำความผิด และครอบครัว เพื่อให้สามารถปรับตัวกับความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงที่ต้องแยกจากครอบครัวไประยะเวลาหนึ่ง 4) โปรแกรมอาสาสมัครดูแล จะมี อาสาสมัครที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่มาจัด Workshop ต่าง ๆ ให้ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เห็นว่า สังคมให้ความสำคัญและยอมรับพวกเขา (ปิยะนุช เงินคล้าย และพงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์, 2559)

การดำเนินการช่วยเหลือผู้พ้นโทษทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ มีจุดประสงค์ตรงกันเพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้ง สามารถดำรงชีวิต มีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเอง ครอบครัวเหมือนคนปกติทั่วไป และให้ความสำคัญกับการลดจำนวนผู้กลับไป กระทำผิดซ้ำ โดยร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้ความรู้ความเข้าใจกับสังคม ให้เกิดการยอมรับ และให้โอกาสผู้พ้นโทษได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้ปกติ (นิศา ศิลารัตน์ และวาสิตา บุญสาธ, 2562)

ดังนั้น การช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟู และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไข พฤตินิสัยของผู้ต้องขัง และการช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคม แสดงให้เห็น ถึงความตระหนักและการให้ความสำคัญกับผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษในประเทศนั้นๆ อย่างมาก และ จากการดำเนินงานทั้ง 3 ประเทศ กล่าวได้ว่าทุกประเทศต่างให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อย และการช่วยเหลือและสังเคราะห์หลังการพ้นโทษ ตัวอย่างเช่น มีการจัดตั้งศูนย์เตรียม ความพร้อมก่อนปล่อย จัดทำหลักสูตรการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การจัดตั้งบ้านกึ่งวีถียรองรับ ผู้พ้นโทษที่ไม่มีที่อยู่ รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้คนในครอบครัวและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมแก่ผู้ต้องขัง ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีต่อผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษให้สามารถกลับคืนสู่สังคม ได้อย่างมีความสุข

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประธาน วัฒนวาณิชย์ และคณะ (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การแก้ไขผู้กระทำความผิด ในชุมชน: การศึกษาแนวคิดยุทธธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขผู้กระทำความผิด ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมทุกระดับในชั้นตำรวจ อัยการ ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ หรือองค์กรปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน ผู้กระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่เป็นทางการ หรือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ไม่ว่าจะมีความเป็นผู้อยู่อาศัย จำเลย หรือผู้ต้องขัง ซึ่งอาจเรียกรวมกันว่า ผู้รับบริการหรือผู้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูก็ตาม เนื่องจากเราต้องการให้บุคคลเหล่านี้กลับไปอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างราบรื่น การแก้ไขผู้กระทำความผิดจึงมีผลลัพธ์เป็นการคุ้มครองสังคม ลดการกระทำความผิดซ้ำให้น้อยลง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอย่างเหมาะสม ทำให้ผู้กระทำความผิดได้ตระหนักถึงผลของการกระทำของตนที่เกิดกับผู้เสียหายและสังคม ทำให้ผู้กระทำความผิดมีความรับผิดชอบ

ยุติธรรมชุมชน มีความหมายและขอบเขตที่กว้างขวางและไม่มีข้อยุติในการกำหนดคำนิยาม หรือความหมายอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เป็นขบวนการ (Movement) ที่ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น ยุติธรรมชุมชนมีลักษณะที่หลากหลาย มีแนวทางและมีรูปแบบต่าง ๆ กัน รวมทั้งการทำให้ระบบความยุติธรรมตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนต่าง ๆ โดยเสียสละหรืออุทิศทรัพยากรในชุมชนเท่าที่จะทำได้ภายใต้แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ รวมทั้งให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ความเสียหายแก่ผู้เสียหายและชุมชน

ระบบงานยุติธรรมชุมชนจะต้องพิจารณาองค์รวม โดยจัดทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและโครงการอาจขยายขอบเขตไปยังเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมด้วย เช่น ปัญหาอุบัติเหตุ การฆ่าตัวตาย ภัยทางธรรมชาติ ความปลอดภัยในชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยตรง การศึกษาวิจัยในที่ต่าง ๆ แสดงว่าผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยตัวแบบค่อยเป็นค่อยไปก่อนที่จะกลับคืนสู่สังคมอย่างอิสระหรือประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามเงื่อนไขการลงโทษและการคุมประพฤติ รวมทั้งผู้กระทำความผิดซ้ำน้อยลงจะมีผลดีมากกว่าการปล่อยตัวนักโทษโดยปราศจากการคุมประพฤติ

ในประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมโดยการให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานยุติธรรมในทุกระดับจะทำให้การป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขผู้กระทำความผิดประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

เพลินใจ แต่เกษม (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม พบว่า กรมราชทัณฑ์ควรประสานกับชมรม บริหารงานบุคคล ซึ่งประกอบด้วยผู้จัดการฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้ามาช่วยเหลือด้านการจ้างงานผู้พ้นโทษ มีผลการติดตามผู้พ้นโทษเพื่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่ยังไม่มีงานทำ การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ในการกู้ยืมเงินประกอบอาชีพ สร้างกลไกการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับ และทัศนคติเชิงบวกต่อผู้พ้นโทษอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำเสนอกิจกรรมและตัวอย่างผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในการทำงานจำนวนมาก เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของสังคม

ไพศาล สุวรรณปิฎก (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่องทัศนคติของคนในชุมชนต่อแนวทางการปฏิบัติกับผู้กระทำความผิดที่ได้กลับเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวสวนส้มพันธ์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พบว่า ควรมีการนำเสนอเรื่องการแก้ไขผู้กระทำความผิดในเชิงบวก โดยเฉพาะการขอใช้ให้กับชุมชน สังคม ได้รับทราบ เช่น การทำงานสาธารณะ การจัดกิจกรรมร่วมกันของผู้ใกล้ชิดพ้นโทษ และมีการเผยแพร่ความสำเร็จของผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งอยู่ในชุมชนเพื่อสร้างการยอมรับตลอดจนควรมีการประสานงานในการให้ความช่วยเหลือดูแลผู้กระทำความผิดหลังพ้นโทษ เพื่อประสานงานขอความช่วยเหลือระหว่างรัฐกับชุมชนในการแก้ไขผู้กระทำความผิด และจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ทั้งก่อนและหลังนำผู้กระทำความผิดกลับชุมชน เช่น ชุมชนสัมพันธ์ ครอบครัวสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดทักษะและการเผชิญปัญหาพร้อมกันของคนในชุมชน นอกจากนี้ควรจัดสถานที่ของชุมชนให้เกิดความปลอดภัยและเอื้อต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน และควรมีสวัสดิการชุมชนในการให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดหลังพ้นโทษ เช่น เป็นทุนในการประกอบอาชีพ โดยอาจเป็นในรูปแบบกู้ยืมหรือให้เปล่า

ฉนิศา งานสถิร (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปสู่การปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ : การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อย พบว่า ปัจจัยสนับสนุนกระบวนการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคม สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ 1) การมีนโยบายที่ชัดเจน 2) ลักษณะผู้นำและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความตั้งใจ มุ่งมั่นทุ่มเทต่อการดำเนินงานตามนโยบาย 3) ความสามารถในการแปลงนโยบายให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์และทุนทางสังคมของเรือนจำและทัณฑสถาน และ 4) ความร่วมมือจากชุมชน สำหรับปัญหาและอุปสรรค คือ นโยบายยังขาด

ความชัดเจน การขาดความเข้าใจที่ตรงกันของเจ้าหน้าที่ระดับกรม ระดับเรือนจำ ทัณฑสถาน การขาดความร่วมมือและขาดการบูรณาการทำงานร่วมกันกับภาคส่วนต่าง ๆ ขาดรายละเอียดของกิจกรรม ขาดการขยายการทำงานไปยังผู้พันโทษและครอบครัวของผู้ต้องขัง

รฐันดรศักดิ์ บวรนนท์กุล (2553) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกระบวนการยุติธรรม : เครือข่ายและกลไกสนับสนุนผลการศึกษพบว่า เครือข่ายและกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังมีศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานด้านยุติธรรมในชุมชนอยู่ในระดับมาก เฉพาะด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเท่านั้น ส่วนการมีส่วนร่วมในงานยุติธรรมด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นการมีส่วนร่วมในระยะสั้นเพียงเท่านั้น ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมในระยะยาว

สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ (2555) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการจ้างงานผู้เข้าร่วมโครงการคืนคนดีสู่สังคม โดยผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มที่ผู้เข้าร่วมโครงการจะกระทำผิดซ้ำนั้นมีโอกาสเป็นไปได้น้อยมาก เนื่องจากผู้ที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ที่ผ่านการคัดเลือก การฝึกอบรมให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกและผ่านการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมแล้ว ประการสำคัญผ่านการประเมินผลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานโครงการคืนคนดีสู่สังคมมาเรียบร้อยแล้ว ทำให้แน่ใจได้ว่ากลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการเหล่านี้มีความเป็นปกติโดยสมบูรณ์ มีความพร้อมในการเข้าสู่สังคมภายนอก ข้อเสนอแนะโครงการวิจัย คือ ควรขยายผลเพื่อช่วยเหลือผู้พันโทษให้มีงานทำ โดยขยายผลไปยังหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และเห็นด้วยที่โครงการช่วยเหลือผู้พันโทษให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งงานมีงานทำ และไม่เป็นภาระของสังคมหรือครอบครัว

บุญช่วย แจ่มเวชฉาย (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยสนับสนุนและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการการนำนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม พบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้งานนี้ประสบความสำเร็จ คือ การวางแผนอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งมีงบประมาณและกำลังคนดำเนินการอย่างเพียงพอ 2) ปัญหาอุปสรรค คือ บางกิจกรรมมีความซ้ำซ้อนในการใช้งบประมาณ 3) แนวทางการพัฒนา คือ ควรพัฒนาแนวทางการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานให้มีความชัดเจน

นิमित ทัพวานันต์ (2560) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังไร้ญาติ จากการศึกษาผู้ต้องขังไร้ญาติในเรือนจำพิเศษมีนบุรีและผู้บริหารเรือนจำพิเศษมีนบุรีจำนวน 33 คน และผู้เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน ต่างมีความเห็นไปในทางเดียวกัน สรุปได้ดังนี้

1.แนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังไร้ญาติ เรือนจำดำเนินการพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ โดยสรุปดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพทางร่างกาย โดยจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังไร้ญาติ และจัดกิจกรรมกายบริหาร รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ต้องขังไร้ญาติได้มีโอกาสเล่นกีฬาตามชนิดกีฬาที่เหมาะสมกับบริบทของเรือนจำ หรือจัดการแข่งขันกีฬาในกรณีที่เรือนจำมีความพร้อม

1.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพทางจิตใจและจิตวิญญาณโดยพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติให้มีจิตใจที่สงบและผ่อนคลายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบกลายเป็นความเครียด รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกที่ดีและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบการอบรมและการสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาสุขภาพทางจิตวิญญาณ(มีปัญญา)ซึ่งจะส่งผลถึงกระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรอง มีข้อมูล มีวิจารณญาณในการคิดส่งผลถึงการกระทำในสิ่งที่ดีต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ

1.3 การจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพทางสังคม โดยพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติให้มีทักษะทางสังคมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในเรือนจำโดยไม่กระทำผิดวินัยและสอดแทรกความรู้และสร้างความตระหนักถึงหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีเข้าไปในกิจกรรมการพัฒนาจิตใจและการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมความเอื้ออาทรของบุคคลภายนอกที่เห็นคุณค่าของผู้ต้องขังไร้ญาติ โดยการประสานหน่วยงานภาคประชาสังคมในพื้นที่เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังไร้ญาติ เช่น การบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภค การจัดกิจกรรมการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

1.4 การฝึกวิชาชีพกลุ่มผู้ต้องขังไร้ญาติเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคมและไม่มีครอบครัวรองรับ โดยเน้นการฝึกทักษะอาชีพตามความถนัด ความสนใจ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการแนะแนวอาชีพ รวมถึงการวางแผนธุรกิจในการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงเมื่อพ้นโทษกลับสู่สังคมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติปัจจุบันกลุ่มผู้ต้องขังไร้ญาติทั่วประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่กรมราชทัณฑ์ยังไม่ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานต่อกลุ่มผู้ต้องขังไร้ญาติเป็นการเฉพาะ และยังขาดข้อมูลที่จะสามารถระบุจำนวนครั้งในการกระทำผิดของกลุ่มผู้ต้องขังไร้ญาติในภาพรวมของประเทศได้ ซึ่งเป็นกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคมเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ครอบครัวไม่ยอมรับและไม่ต้องการ ทำให้เมื่อพ้นโทษกลับสู่สังคมจะถูกตีตรา จนอาจส่งผลให้กลับไปกระทำผิดซ้ำได้ ผู้ต้องขังไร้ญาติส่วนใหญ่มีปัญหาหลักในด้านจิตใจและด้านจิตวิญญาณที่แตกต่างจากผู้ต้องขังทั่วไปที่มีครอบครัวคอยช่วยเหลือดูแลทั้งในขณะที่ต้องโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำและเมื่อพ้นโทษ ดังนั้นจึงควรดำเนินการพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติภายในเรือนจำเป็นการเฉพาะในรูปแบบที่เรียกว่า “PMP” ซึ่งได้อธิบายรายละเอียดไว้ในบทที่

หากกล่าวโดยย่อ P ย่อมาจาก Policy เป็นการกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติเป็นการเฉพาะ, M ย่อมาจาก Management เป็นการบริหารจัดการข้อมูลผู้ต้องขังไร้ญาติ และ P ย่อมาจาก Partner network เป็นการสร้างเครือข่ายภาคีทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและสงเคราะห์ผู้ต้องขังไร้ญาติโดยสรุปดังนี้

2.1 เรือนจำควรมีมาตรการพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติ โดยแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติภายในเรือนจำเป็นการเฉพาะ

2.2 เรือนจำดำเนินการบริหารจัดการข้อมูลผู้ต้องขังไร้ญาติในเรือนจำ โดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูล การคัดกรองและการสรุปข้อมูลผู้ต้องขังไร้ญาติ เพื่อนำไปสู่การวางแผนให้การช่วยเหลือผู้ต้องขังไร้ญาติที่ถูกต้องและเหมาะสม

2.3 เรือนจำดำเนินการจำแนกผู้ต้องขังไร้ญาติภายในเรือนจำอย่างละเอียดอีกครั้ง ประกอบด้วย ผู้ต้องขังไร้ญาติที่มีอายุอยู่ในช่วงใด ควบคุมอยู่ในแดนใด สังกัดกองงานใด การกระทำความผิด โดยจำแนกตามคดี และจำนวนครั้งที่กระทำความผิด

2.4 เรือนจำดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาผู้ต้องขังไร้ญาติในภาพรวม ประกอบด้วย คุณลักษณะทั่วไปของผู้ต้องขังไร้ญาติ ประเภทของผู้ต้องขังไร้ญาติ การวางแผนการให้ความช่วยเหลือ การช่วยเหลือผู้ต้องขังไร้ญาติ และการสงเคราะห์ผู้ต้องขังไร้ญาติก่อนปล่อยเป็นรายบุคคล

2.5 เรือนจำดำเนินการสร้างเครือข่ายภาคีทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤตินิสัยและสงเคราะห์ผู้ต้องขังไร้ญาติทั้งในช่วงที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ และภายหลังพ้นโทษกลับสู่สังคม

3. แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังไร้ญาติจากข้อมูลของเรือนจำพิเศษ มีนบุรีในปี พ.ศ. 2560 มีผู้ต้องขังไร้ญาติที่กระทำผิดซ้ำ (ตั้งแต่ครั้งที่ 2 ขึ้นไป) ถึงร้อยละ 61.22 และในจำนวนนี้เป็นกระทำผิดคดีอาญาเสพติดมากที่สุดถึงร้อยละ 90.84 นับว่าผู้ต้องขังไร้ญาติเป็นกลุ่มที่มีโอกาสที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำมากที่สุด

ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังไร้ญาติกระทำผิดซ้ำเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล โดยส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านจิตวิญญาณหรือมีปัญหาด้านระบบความคิดหรือทัศนคติในการดำรงชีวิตที่ไม่ถูกต้องและไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง รวมทั้งไม่มีเป้าหมายในชีวิต ประกอบกับประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ยอมรับเมื่อพ้นโทษ ดังนั้นเรือนจำจึงควรพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติในขณะที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ และให้การติดตามดูแลช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษกลับสู่สังคมเพื่อเป็นการลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้ผู้ต้องขังไร้ญาติกระทำผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 การพัฒนาผู้ต้องขังไร้ญาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพทางด้านจิตวิญญาณ ที่สูญเสียไปเพราะยาเสพติดและปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การสอดแทรกกระบวนการปรับเปลี่ยน ทัศนคติในการดำรงชีวิต เพื่อให้มีทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และการเสริมสร้างให้เห็นคุณค่าในตนเอง รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นต้น

3.2 การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของผู้ต้องขังไร้ญาติ โดยประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ต้องขังไร้ญาติมาใช้บริการที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE: Center for Assistance to Reintegration and Employment) ของเรือนจำเมื่อพ้นโทษกลับสู่สังคมและ ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ทุนในการประกอบอาชีพสุจริต กับผู้ต้องขังไร้ญาติ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และต้องการโอกาสในการเริ่มต้นใหม่

ดังนั้น กรมราชทัณฑ์ จึงควรพิจารณาทบทวนและปรับหลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้รับทุน ทั้งในส่วนของมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดีและทุนนายแพทย์ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ เพื่อให้ผู้ต้องขังไร้ญาติได้มีโอกาสรับทุนในการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับผู้ต้องขังทั่วไป ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องขังไร้ญาติกระทำผิดซ้ำ เกิดจากภาวะความกดดันที่ต้องกลับมาเผชิญชีวิตหลังพ้นโทษตามลำพัง เช่น สภาพความเป็นอยู่ ความจำเป็นเร่งด่วนในการหาเลี้ยงตนเอง (ปัจจัยสี่) ขาดเงินทุน และการไม่ยอมรับของสังคม เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ได้รับความช่วยเหลือและให้การสงเคราะห์ตามสภาพปัญหาของผู้ต้องขังไร้ญาติที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นการติดตามดูแลช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษ

3.3 การลดมลทินทางสังคม (Social Stigma) โดยสร้างการยอมรับของสังคมต่อกลุ่มผู้พ้นโทษและกลุ่มผู้ต้องขังไร้ญาติ โดยการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สังคมให้โอกาสและให้การยอมรับผู้พ้นโทษกลับสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง เช่น นำเสนอข้อมูลทางด้านบวกที่ผู้พ้นโทษที่ได้รับโอกาสจากสังคมในการเริ่มต้นชีวิตใหม่เป็นคนดีและมีงานทำ เป็นต้น โดยไม่ควรนำเสนอข้อมูลทางด้านลบเพียงด้านเดียว เพื่อให้สังคมให้การยอมรับผู้พ้นโทษกลับสู่สังคมอย่างแท้จริง

ยศพนธ์ สุธรรม (2561) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา โดยผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา คือ สังคมมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การประสานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่มีงานรองรับหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ สื่อข่าวสารต่างๆ ที่สังคมได้รับเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษส่วนใหญ่ยังเป็นในด้านลบ และคนในสังคมโดยส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืนคนดี 2) รูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรื่องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การรับรองความประพฤติให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทั้งในระหว่างต้องโทษและหลังพ้นโทษ การประสานงานระหว่างเรือนจำและศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขัง และ 3) การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา พบว่า รูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทราในการคืนคนดีสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

De Claire K and Dixon L. (2015) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “The effects of prison visits from family members on prisoners’ well-being, prison rule breaking and recidivism : A review of research since 1991” ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของการมาเยี่ยมของครอบครัวที่มีต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ต้องขังและพฤติกรรมในอนาคตมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนานโยบายเรือนจำ งานวิจัยนี้ได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาผลกระทบของการมาเยี่ยมของครอบครัวที่มีต่อผู้ต้องขังใน 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ต้องขัง การกระทำผิดกฎในเรือนจำ และการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งงานวิจัยนี้มุ่งเน้นเฉพาะการมาเยี่ยมของญาติเท่านั้นผ่านการทบทวนงานวิจัยตั้งแต่หลัง ค.ศ. 1989 ผลงานวิจัยพบความหลากหลายของคุณภาพการศึกษา วิธีการและผลการวิจัย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยแสดงผลทางบวกของผู้ต้องขังที่มีญาติเยี่ยมทั้งในการลดความซึมเศร้าในผู้ต้องขังเด็กและวัยรุ่น รวมทั้งมีหลักฐานในการลดพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎของเรือนจำ มีงานวิจัยหนึ่งสรุปว่าการมีญาติเยี่ยมช่วยลดการกระทำผิดซ้ำและเพิ่มการอยู่รอดในสังคม อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยส่วนใหญ่จะแสดงผลทางบวกของญาติเยี่ยม ยังไม่สามารถสรุปผลดังกล่าวได้เนื่องจากขาดงานวิจัย ความแตกต่างของระเบียบวิธีวิจัย และความหลากหลายของผลการวิจัย Alice Mills (2004) ได้ศึกษาเรื่อง “‘Great expectation?’ : A review of the role of prisoners’ families in England and Wales” ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปีที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มั่นคงและความเข้มแข็งของชุมชนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกลับสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพและลด

การกระทำผิดซ้ำ ซึ่งครอบครัวที่มีการสนับสนุนสามารถช่วยลดความเจ็บปวดระหว่างถูกจองจำได้ อันจะช่วยลดการฆ่าตัวตายหรือการทำร้ายตัวเองได้ งานวิจัยนี้ได้อภิปรายบทบาทของครอบครัวผู้ต้องขังในสหราชอาณาจักรและเวลส์ที่ช่วยการกลับคืนสู่สังคมและจัดการความเครียดของผู้ต้องขังระหว่างถูกจองจำ ซึ่งจากงานวิจัยในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา พบความยากลำบากของครอบครัวในการรับบทบาทดังกล่าว โดยเฉพาะในการติดต่อและสนับสนุนในช่วงการเยี่ยม และมีข้อโต้แย้งว่างานวิจัยเกี่ยวกับญาติของผู้ต้องขังจะมุ่งเน้นที่ประสบการณ์ของญาติระหว่างถูกคุมขัง มากกว่ามุมมองของผู้ต้องขังต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและบทบาทที่ควรจะเป็น ซึ่งหากงานวิจัยได้ศึกษามุมมองของผู้ต้องขัง จะทำให้มีความเข้าใจประเด็นดังกล่าวได้ดีขึ้น

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ผู้ที่เคยกระทำความผิดต้องดำเนินการร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน เนื่องจากผู้กระทำความผิดก็คือคนที่อาศัยอยู่ในสังคม ดำเนินชีวิตเหมือนคนทั่วไป ทุกหน่วยงานย่อมได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของคนเหล่านี้หากมีการกระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้น ประการสำคัญ การที่จะจำแนกการช่วยเหลือกลุ่มผู้ที่เคยกระทำความผิดก็ต้องจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ยังอยู่ในเรือนจำ กับกลุ่มที่อยู่นอกเรือนจำหรือได้รับการปล่อยตัวแล้ว ซึ่งการช่วยเหลือย่อมมีความแตกต่างกันไปตามบริบท อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน โดยทุกภาคส่วนจะเป็นส่วนสำคัญในการผนึกกำลังร่วมกันช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมได้อย่างแท้จริง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย กิจกรรมการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานอัยการ ศาล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม และจำแนกตามประเภทของการวิจัย ดังนี้

1.1 วิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยแบ่งตามลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีการคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 140 คน และการสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 80 คน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการเก็บข้อมูล และจำนวนคน		เครื่องมือ
	Face to Face	Focus Group	
- ผู้บริหารหน่วยงาน ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย	10	-	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
	-	10	ประเด็นในการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1 การกำหนดเครื่องมือในการวิจัย ครั้งที่ 2 การนำเสนอรูปแบบ/ แนวทางการปฏิบัติของส่วนราชการ เอกชน และชุมชนในการดูแลที่เน้น ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ
- ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน และภาคสังคม ที่ เกี่ยวข้อง	20	-	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพ (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการเก็บข้อมูล และจำนวนคน		เครื่องมือ
	Face to Face	Focus Group	
	-	20	ประเด็นในการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1 การกำหนดเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งที่ 2 การนำเสนอ รูปแบบ/แนวทางการปฏิบัติของส่วน ราชการ เอกชน และชุมชนในการดูแลที่ เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ
- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการ พัฒนาพฤตินิสัยของกรม ราชทัณฑ์ กรมพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชน กรม คุมประพฤติ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	30	-	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
	-	30	ประเด็นในการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1 การกำหนดเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งที่ 2 การนำเสนอ รูปแบบ/แนวทางการปฏิบัติของส่วน ราชการ เอกชน และชุมชนในการดูแลที่ เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ
- สถานประกอบการ และ ชุมชน/ภาคประชาสังคม	20	-	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
	-	20	ประเด็นในการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1 การกำหนดเครื่องมือในการวิจัย ครั้งที่ 2 การนำเสนอรูปแบบ/ แนวทางการปฏิบัติของส่วนราชการ เอกชน และชุมชนในการดูแลที่เน้น ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ
- ผู้พ้นโทษที่เป็นเด็กและ เยาวชนและผู้ใหญ่ที่พ้นโทษ มาแล้วและสามารถกลับตน เป็นคนดีของสังคม และ สามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็น ปกติในสังคมได้	10	-	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
- ผู้กระทำความผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุม ความประพฤติ โดยอยู่ใน ความรับผิดชอบของกรมคุม ประพฤติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบันในคดีอา เภทติด และคดีอื่นๆ ตาม สัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษ	50	-	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
รวม	140	80	

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ให้ข้อมูล (Key Informants) ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) มีประสบการณ์ในการบริหาร จัดการ ดูแล ควบคุม กำหนดนโยบาย กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ และโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) มีประสบการณ์ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และดูแลช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ระหว่างอยู่ในการควบคุมของหน่วยงานภาครัฐ
- 4) มีประสบการณ์ในการให้การดูแล ช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ผู้พ้นโทษระหว่างอยู่ในสังคม
- 5) เคยกระทำความผิดแต่ปัจจุบันได้พ้นโทษแล้ว และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
- 6) ผู้กระทำความผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษ จำนวน 433 คน กำหนดสัดส่วนเป็นคดียาเสพติด ร้อยละ 80 คดีเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ 5 คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ร้อยละ 5 คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 5 และคดีอื่นๆ ร้อยละ 5 โดยคณะผู้วิจัยได้ประสานให้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเป็นผู้สอบถามความสมัครใจของผู้มารายงานตัวในคดีแต่ละประเภท เพื่อให้ข้อมูลแก่โครงการวิจัย ซึ่งการให้ข้อมูลดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อผลการรายงานของสำนักงาน คุมประพฤติแต่อย่างใด โดยหากผู้มารายงานตัวสะดวกและยินดีให้ข้อมูล เจ้าหน้าที่ก็จะเชิญผู้รายงานตัว ที่ยินดีร่วมตอบคำถามมาให้ข้อมูลแก่คณะผู้วิจัย

กลุ่มที่ 2 ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมุ่งเน้นผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขัง จำนวน 353 คน โดยขอความร่วมมือไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลให้ทำการคัดเลือกผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่าง โปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมาตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ คือ คดียาเสพติด ร้อยละ 80 คดีเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ 5 คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ร้อยละ 5 คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 5 และ คดีอื่นๆ ร้อยละ 5

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และเพื่อไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการกำหนดขนาดของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่เป้าหมาย	จำนวน	การเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
1. ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ ได้รับการปล่อย ตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อย ตัวเมื่อครบกำหนด โทษตามคำพิพากษา ของศาล ตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำ ผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตาม สัดส่วนของจำนวน ผู้พ้นโทษ	1. สำนักงาน คุมประพฤติ จังหวัด อุบลราชธานี	100	เจ้าหน้าที่ประชุม ชี้แจงทำความเข้าใจ ในประเด็น ข้อคำถามให้แก่ กลุ่มตัวอย่างก่อน ตอบแบบสอบถาม	แบบสอบถาม
	2. สำนักงาน คุมประพฤติ กรุงเทพมหานคร 1	100		
	3. สำนักงาน คุมประพฤติภาค 3 (นครราชสีมา)	33		
	4. สำนักงาน คุมประพฤติภาค 5 (เชียงใหม่)	200		
รวม		433		
2. ผู้ต้องขัง เด็กและ เยาวชนที่อยู่ระหว่าง โปรแกรมเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อย โดยมุ่งเน้นผู้กระทำ ผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของ จำนวนผู้ต้องขัง	1. ทักษสถานวัยหนุ่ม กลาง	100	เจ้าหน้าที่ประชุม ชี้แจงทำความเข้าใจ ในประเด็น ข้อคำถามให้แก่ กลุ่มตัวอย่างก่อน ตอบแบบสอบถาม	แบบสอบถาม
	2. เรือนจำอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น	100		
	3. เรือนจำพิเศษธนบุรี	104		
	4. สถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและ เยาวชนจังหวัด ปทุมธานี	19		
	5. ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่	30		
รวม		353		

1.3 วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายการดำเนินกิจกรรม Best practice

ในการคัดเลือกหน่วยงาน จำนวน 12 แห่ง ที่มีกิจกรรมและโครงการที่เป็น Best Practice ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกเฉพาะเจาะจงจากหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของผู้ต้องขังผู้ใหญ่จากกรมราชทัณฑ์ จำนวน 9 แห่ง และหน่วยงานของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 3 แห่ง จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้หน่วยงานจากกรมราชทัณฑ์ จากตัวแทนของ

1) เรือนจำกลาง ประกอบด้วย 1) เรือนจำกลางเพชรบุรี 2) เรือนจำกลางราชบุรี

2) เรือนจำส่วนภูมิภาค คือ เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3) เรือนจำพิเศษหรือทัณฑสถาน ประกอบด้วย (1) เรือนจำพิเศษธนบุรี (2) ทัณฑสถานหญิงธนบุรี (3) ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ (4) ทัณฑสถานหญิงกลาง และ (5) ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง

4) เรือนจำชั่วคราว คือ เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง

สำหรับหน่วยงานจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ได้จับฉลากได้ 3 แห่ง ได้แก่

1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เป็นตัวแทนจากผู้ชาย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ (1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา และ (2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา

2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เป็นตัวแทนจากผู้หญิง จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือก Best practice นั้นจะต้องเป็นกิจกรรม โครงการ หรือ การดำเนินงานที่มีลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับเอกชน และภาครัฐกับชุมชน หรือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีความสมัครใจและมีระเบียบปฏิบัติ หรือข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่างการถูกควบคุม และหลังการพ้นโทษ โดยแสดงให้เห็นถึงวิธีการและแนวทางการปฏิบัติ/ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี ว่าด้วยเรื่องการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ 2559

2. วิธีดำเนินการวิจัยและกิจกรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ประกอบการ ประชาชนทั่วไป และภาคเอกชน โดยมีรายละเอียดของกิจกรรม วิธีดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย ผลที่จะได้รับ และเครื่องมือในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย โดยมีรายละเอียดของประเด็นการศึกษา วิธีดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย และผลที่จะได้รับ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 วิธีดำเนินการวิจัย/กิจกรรมการวิจัย

ประเด็นการศึกษา	วิธีดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่จะได้รับ
1. ศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตาม ทฤษฎีหรือหลักการ รวมถึงปัญหา และอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนใน ปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำผิด กลับคืนสู่สังคม	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมข้อมูล เอกสาร - การสัมภาษณ์ เชิงลึก 	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือ - งานวิจัย - บทความทางวิชาการ - เอกสารการสัมมนา - เอกสารการประชุม - โครงการ - ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน - ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน และภาคสังคม ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน - เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการ พัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน - สถานประกอบการ และชุมชน/ ภาคประชาสังคม จำนวน 20 คน 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ทราบถึงบทบาทของส่วนราชการที่ดำเนินการ ตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ใน การดูแลภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแล ที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ - ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิด - นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิด - นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางในการให้โอกาส ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม - ประเด็นในการ Focus Group

ตารางที่ 3.3 วิธีดำเนินการวิจัย/กิจกรรมการวิจัย (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	วิธีดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่จะได้รับ
2. นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตาม ทฤษฎีหรือหลักการ รวมถึงปัญหา และอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและ ภาคเอกชนในปัจจุบัน ในการให้ โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	- Focus Group ครั้งที่ 1	- ผู้บริหารและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน - ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และภาคสังคม ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน - เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการ พัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน กรมคุมประพฤติ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน - สถานประกอบการ และชุมชน/ ภาคประชาสังคม จำนวน 20 คน	- แบบสอบถามสำหรับผู้ต้องขัง และผู้พ้นโทษ ในประเด็นความต้องการและการขอความช่วยเหลือ ระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ - แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย และ สถานประกอบการ/ชุมชน/ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดในการให้โอกาสผู้กระทำผิด กลับคืนสู่สังคม
3. การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน	- การสัมภาษณ์เชิง ลึกแบบ Face to Face โดยใช้แบบ สัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง	- ผู้กระทำผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุมความ ประพฤติ โดยอยู่ในความ รับผิดชอบของกรมคุมประพฤติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบันในคดีอาชญากรรม และ คดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวน ผู้พ้นโทษ จำนวน 50 คน	- แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน - แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ - ความต้องการและการขอความช่วยเหลือระหว่าง ถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ

ตารางที่ 3.3 วิธีดำเนินการวิจัย/กิจกรรมการวิจัย (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	วิธีดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่จะได้รับ
	- แบบสอบถาม	- ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขัง จำนวน 353 คน	- รูปแบบ/แนวทางที่ต้องการให้ภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ - ความต้องการและการขอความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ - ความคิดเห็นและความพึงพอใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน
4. ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัด ในการกลับคืนสู่สังคม	- แบบสอบถาม	- ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษจำนวน 433 คน	- ความคิดเห็นและความพึงพอใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน - รูปแบบ/แนวทางที่ต้องการให้ภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ - ความต้องการและการขอความช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษ - ได้แนวทางในการช่วยเหลือที่เน้นการดูแลร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ - ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกลับตนเป็นคนดีต่อสังคม
5. ศึกษาแนวคิด/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน	- การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบ Face to Face โดยใช้แบบ	- ผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรม/เจ้าหน้าที่ภาคสังคม/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ประกอบการ/	- ได้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของ 3 ประเทศ - ได้ประเด็นที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้กับ

ตารางที่ 3.3 วิธีดำเนินการวิจัย/กิจกรรมการวิจัย (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	วิธีดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่จะได้รับ
และภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์	สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	นักวิชาการ/ผู้นำชุมชน ที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังใน 3 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์	ประเทศไทย - ได้ข้อเปรียบเทียบ จุดแข็ง จุดอ่อนของไทยในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน
	- การค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง	- หนังสือ - งานวิจัย - บทความทางวิชาการ - เอกสารการสัมมนา - เอกสารการประชุม - โครงการ	
6. รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม	- Focus Group ครั้งที่ 2	- ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน - ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และภาคสังคมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน - เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมเสียของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน	- ได้รูปแบบ/แนวทางการปฏิบัติของส่วนราชการในการดูแลที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ - ได้รูปแบบ/แนวทางการปฏิบัติของภาคเอกชน/ชุมชนในการให้ความช่วยเหลือที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 3.3 วิธีดำเนินการวิจัย/กิจกรรมการวิจัย (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	วิธีดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่จะได้รับ
		<ul style="list-style-type: none"> - สถานประกอบการ และชุมชน/ภาคประชาสังคม จำนวน 20 คน 	
<p>7. ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน (Best practice)</p>	<p>การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบ Face to Face โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรม/เจ้าหน้าที่ภาคสังคม/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ประกอบการ/นักวิชาการ/ผู้นำชุมชน ที่เคยมีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษและสามารถกลับคืนเป็นคนดีของสังคมได้สำเร็จ จำนวน 10 คน และ 10 best practice - เด็กและเยาวชน และผู้พ้นโทษที่เป็นผู้ใหญ่ที่พ้นโทษมาแล้วและสามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคม และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติในสังคมได้ จำนวน 10 คน และ 10 Best Practice 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้แนวคิด/หลักการปฏิบัติ/เทคนิค/วิธีการปฏิบัติ/และการเข้าถึงจิตใจของผู้ต้องขัง จาก Best Practice เพื่อนำกำหนดนโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ - ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกลับตนเป็นคนดีต่อสังคม - ได้รูปแบบ/แนวทางการปฏิบัติของส่วนราชการในการดูแลที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ - ได้รูปแบบ/แนวทางการปฏิบัติของภาคเอกชน/ชุมชนในการให้ความช่วยเหลือที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี จำนวน 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์มี 2 ประเภท พร้อมทั้งแสดงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นได้
อย่างไม่ปิดกั้น โดยมีรายละเอียดและเนื้อหาที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท
แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) **แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐ** ประกอบด้วย
ข้อคำถามจำนวน 9 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด
ตำแหน่งในปัจจุบัน และหน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบด้วย อายุราชการ และ
ประสบการณ์และความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

ตอนที่ 3 บทบาทของหน่วยงานที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมาย
กำหนดไว้ใน การดูแลภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ
ในปัจจุบัน

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
และการให้โอกาสกลับคนเป็นคนดีสู่สังคม

ตอนที่ 5 แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ
ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เช่น สหรัฐอเมริกา
ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

ตอนที่ 6 นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำ
ผิดกลับคืนสู่สังคม

ตอนที่ 7 แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ
ชุมชนและภาคเอกชนที่ควรพัฒนาในระยะต่อไป

ตอนที่ 8 การให้ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ
ที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 9 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) **แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ** ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ตอน โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด
ตำแหน่งในปัจจุบัน และหน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบด้วย อายุราชการ ประสบการณ์
และความรู้ความเชี่ยวชาญ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการให้โอกาสกลับคนเป็นคนดี
สู่สังคม

ตอนที่ 4 แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ
ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เช่น สหรัฐอเมริกา
ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

ตอนที่ 5 นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความ
ผิดกลับคืนสู่สังคมในปัจจุบันของประเทศไทย

ตอนที่ 6 แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ
ชุมชนและภาคเอกชนที่ควรพัฒนาในระยะต่อไป

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อคำถาม
ปลายเปิดให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากประเด็นคำถามดังกล่าวข้างต้น

3) แบบสัมภาษณ์ผู้พ้นโทษ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ตอน โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด/
ในปัจจุบัน อาชีพ รายได้ สถานภาพครอบครัว เขตที่ตั้งของชุมชน สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย ประวัติ
การกระทำความผิด (คดี และจำนวนครั้งที่กระทำความผิด) ประเภทคดีที่พ้นโทษล่าสุด และกำหนดโทษที่ได้รับ
และระยะเวลาการพ้นโทษ (หมายถึง พ้นโทษมากี่ปี/กี่เดือนแล้ว)

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ด้านอาชีพ

ตอนที่ 3 ประสบการณ์ด้านการศึกษา

ตอนที่ 4 สุขภาพกายและใจก่อนและหลังการพ้นโทษ

ตอนที่ 5 การปฏิบัติตนในชุมชนหลังการพ้นโทษ

ตอนที่ 6 ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ
ที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 7 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกลับตนเป็นคนดีต่อสังคม

ตอนที่ 8 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ตอน โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ
การศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และระยะเวลาการทำงานในสถานประกอบการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ตอนที่ 3 ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกัสนับสนุน
บทบาทด้านการให้โอกาสหรือการดูแลผู้พ้นโทษของสถานประกอบการที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์
ทางสังคมในปัจจุบัน

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษที่ทำงาน
ในสถานประกอบการ

ตอนที่ 5 นโยบาย รูปแบบ หรือแนวทางในการให้โอกาสผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม

ตอนที่ 6 แนวทางในการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านการกำหนด
มาตรฐาน ระเบียบปฏิบัติของสถานประกอบการ และการมีส่วนร่วมในการบูรณาการความร่วมมือ
กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการให้โอกาสในการคืนคนดี
สู่สังคมและลดการกระทำผิดซ้ำ

5) แบบสัมภาษณ์ชุมชน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ
สถานภาพในชุมชน (ผู้นำชุมชน สมาชิกในครอบครัวของผู้กระทำความผิด ลูกบ้าน เพื่อนบ้าน ยุติธรรมชุมชน)
และเขตที่ตั้งของชุมชน

ตอนที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้พ้นโทษ

ตอนที่ 3 นโยบาย รูปแบบ วิธีการ และบทบาทในการดูแลผู้พ้นโทษ
โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในปัจจุบัน

ตอนที่ 4 นโยบาย รูปแบบ และแนวทางในการให้โอกาสผู้กระทำความ
ผิดกลับคืนสู่สังคม

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรค และข้อคิดเห็นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

ตอนที่ 6 แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการให้โอกาสในการคืนคนดีสู่สังคมและ
ลดการกระทำผิดซ้ำ

**6) แบบสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุมความประพฤติโดยอยู่ใน
ความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน** ประกอบด้วยข้อ
คำถามจำนวน 3 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ

ตอนที่ 2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน
ระหว่างการคุมความประพฤติ

ตอนที่ 3 แรงบันดาลใจในการที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบรรทัดฐานของ
สังคมหรือการกลับตนเป็นคนดี

3.2 แบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามกลุ่มที่ 1) ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียม
ความพร้อมก่อนปล่อย และกลุ่มที่ 2) ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมี
เงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรม และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวน
ผู้พ้นโทษ โดยมีประเด็นในการสอบถาม ดังต่อไปนี้

3.2.1 แบบสอบถามผู้ต้องขัง และเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ประเภท จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1) แบบสอบถามสำหรับผู้ต้องขัง แบบสอบถามมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ ลักษณะตัวแปรเป็นแบบ Nominal Scale และ Ordinal Scale ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพครอบครัวก่อนต้องโทษ และสถานที่อยู่ก่อนต้องโทษ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นข้อคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ เป็นข้อคำถามเพื่อตรวจสอบความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือ โดยให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น และเติมข้อความในช่องว่างที่ต้องการแสดงความคิดเห็น เป็นข้อคำถามแบบอัตราส่วน (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 6 ระดับ พร้อมทั้งการแปลผล ดังนี้

คะแนน	1	2	3	4	5	6
แปลผล	ไม่ต้องการ	น้อยที่สุด	น้อย	พอใช้ได้	มาก	มากที่สุด
ความหมาย	แก้ไขด่วน	ปรับปรุงด่วน		ปรับปรุงจุดอ่อน	พัฒนาต่อไป	รักษาไว้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้างในทุก ๆ ด้าน

2) แบบสอบถามสำหรับเด็กและเยาวชน แบบสอบถามมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ ลักษณะตัวแปรเป็นแบบ Nominal Scale และ Ordinal Scale ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัวก่อนออกจากศูนย์ฝึกฯ และสถานที่อยู่ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกฯ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นข้อคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ เป็นข้อคำถามเพื่อตรวจสอบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือ โดยให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น และเติมข้อความในช่องว่างที่ต้องการแสดงความคิดเห็น เป็นข้อคำถามแบบอัตราส่วน (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 6 ระดับ พร้อมทั้งการแปลผล ดังนี้

คะแนน	1	2	3	4	5	6
แปลผล	ไม่ต้องการ	น้อยที่สุด	น้อย	พอใช้ได้	มาก	มากที่สุด
ความหมาย	แก้ไขด่วน	ปรับปรุงด่วน		ปรับปรุงจุดอ่อน	พัฒนาต่อไป	รักษาไว้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อคำถาม
ปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้างในทุก ๆ ด้าน

**3.2.2 แบบสอบถามสำหรับผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข
และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล** ประกอบด้วยแบบสอบถาม
2 ประเภท จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1) แบบสอบถามสำหรับผู้พ้นโทษ แบบสอบถามมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ ลักษณะตัวแปรเป็น
แบบ Nominal Scale และ Ordinal Scale ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด
สถานภาพครอบครัวหลังได้รับการปล่อยตัว สถานที่อยู่ปัจจุบัน อาชีพ ประเภทของสถาน
ประกอบการที่ทำงาน และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการ
ดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว เป็นข้อคำถามเพื่อให้ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเติมเครื่องหมาย ✓
ในช่องว่างให้ตรงกับเครือข่ายที่เข้ามาช่วยเหลือ และสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 เครือข่าย และ
เติมความคิดเห็นลงในช่องว่างที่ต้องการแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจาก
ภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน เป็นข้อคำถามความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับ
การปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน โดยให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความพึงพอใจ
และเติมข้อความในช่องว่างที่ต้องการแสดงความพึงพอใจ เป็นข้อคำถามแบบอัตราส่วน (Rating
Scale) โดยแบ่งออกเป็น 6 ระดับ พร้อมทั้งการแปลผล ดังนี้

คะแนน	1	2	3	4	5	6
แปลผล	ไม่ดีเลย	น้อยที่สุด	น้อย	พอใช้ได้	มาก	มากที่สุด
ความหมาย	แก้ไขด่วน	ปรับปรุงด่วน		ปรับปรุงจุดอ่อน	พัฒนาต่อไป	รักษาไว้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อคำถาม
ปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้างในทุก ๆ ด้าน

2) แบบสอบถามสำหรับเด็กและเยาวชน แบบสอบถามมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ ลักษณะตัวแปรเป็นแบบ
Nominal Scale และ Ordinal Scale ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว
หลังได้รับการปล่อยตัว สถานที่อยู่ปัจจุบัน อาชีพ ประเภทของสถานประกอบการที่ทำงาน และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว เป็นข้อคำถามเพื่อให้ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างให้ตรงกับเครือข่ายที่เข้ามาช่วยเหลือ และสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 เครือข่าย และเติมความคิดเห็นลงในช่องว่างที่ต้องการแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน เป็นข้อคำถามความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน โดยให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความพึงพอใจ และเติมข้อความในช่องว่างที่ต้องการแสดงความคิดเห็น เป็นข้อคำถามแบบอัตราส่วน (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 6 ระดับ พร้อมทั้งการแปลผล ดังนี้

คะแนน	1	2	3	4	5	6
แปลผล	ไม่ดีเลย	น้อยที่สุด	น้อย	พอใช้ได้	มาก	มากที่สุด
ความหมาย	แก้ไขด่วน	ปรับปรุงด่วน		ปรับปรุงจุดอ่อน	พัฒนาต่อไป	รักษาไว้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้างในทุก ๆ ด้าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ตามรูปแบบของการวิจัย ดังขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การออกแบบเครื่องมือในการวิจัย

ในขั้นตอนดังกล่าวนี้ คณะผู้วิจัยได้ร่างข้อคำถามของเครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามให้ครอบคลุมเป้าหมายทั้ง 4 กลุ่ม และดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันอังคารที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2563 ระหว่างเวลา 08.30 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมธานี ชั้น 1 โรงแรมเอส ดี อเวนิว ปิ่นเกล้า เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการและมูลนิธิ ในการออกแบบเครื่องมือการวิจัยทั้งแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การประชุมเป็นลักษณะเชิงปฏิบัติการ ซึ่งแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเป็น 3 กลุ่ม เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นและวิพากษ์เครื่องมือในการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และการให้โอกาสกลับคืนสู่สังคมของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้

- (1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร / เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (2) แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- (3) แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ
- (4) แบบสัมภาษณ์ชุมชน

(5) แบบสัมภาษณ์ผู้พันโทช

2) แบบสอบถาม

(1) ผู้ต้องขัง และเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียม
ความพร้อมก่อนปล่อย

(2) ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่าง
มีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน

3) ผู้เข้าร่วมงาน หน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มูลนิธิบ้านพระพร มูลนิธิ พล.ต.อ.เอก สารสิน
บริษัท ซีอาร์ซี ไทวัสดุ จำกัด จำนวนทั้งสิ้น 38 คน

ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ ได้รับเกียรติจากพลตำรวจตรี ณรงค์ ทรัพย์เย็น
รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นประธานเปิดงาน และนางสาวคนธ์ เกษภูริรักษ์ ผู้ตรวจราชการ
กรมราชทัณฑ์ และศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี หลุยส์ ดร.พัชรา สินลอยมา คณบดีคณะนิติวิทยาศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ให้เกียรติเข้าร่วมการสนทนากลุ่มในครั้งนี้

4) ประเด็นในการ Focus Group คือ ประเด็นข้อคำถามในการที่จะนำมาสร้าง
เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยให้ผู้เข้าร่วม Focus Group ได้นำมาแสดงความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสม
หรือไม่ และควรแก้ไขในประเด็นใดบ้าง

ภาพที่ 3.1 พลตำรวจตรี ณรงค์ ทรัพย์เย็น รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประธานเปิดงานและร่วมระดมความคิดเห็น

ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์เครื่องมือการวิจัยได้ตรงประเด็น โดยมีคณะผู้วิจัยเป็นผู้จัดบันทึกและเสนอประเด็นการวิพากษ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 แบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ประเภท ดังนี้

1) แบบสอบถามผู้ต้องขัง และเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

2) แบบสอบถามผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน

ผู้เข้าร่วมกลุ่ม ประกอบด้วย รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้ตรวจราชการกรมราชทัณฑ์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาพที่ 3.2 การระดมความคิดเห็นเพื่อวิพากษ์แบบสอบถามในการวิจัยของกลุ่มที่ 1

กลุ่มที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร /เจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้ต้องขัง

ผู้เข้าร่วมกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ

ภาพที่ 3.3 การระดมความคิดเห็นเพื่อวิพากษ์แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยของกลุ่มที่ 2

กลุ่มที่ 3 แบบสัมภาษณ์สถานประกอบการ และชุมชน

ผู้เข้าร่วมกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมการจัดหางาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มูลนิธิบ้านพระพร มูลนิธิ พล.ต.อ.เกา สารสิน และบริษัท ซีอาร์ซี ไทวัสดุ จำกัด

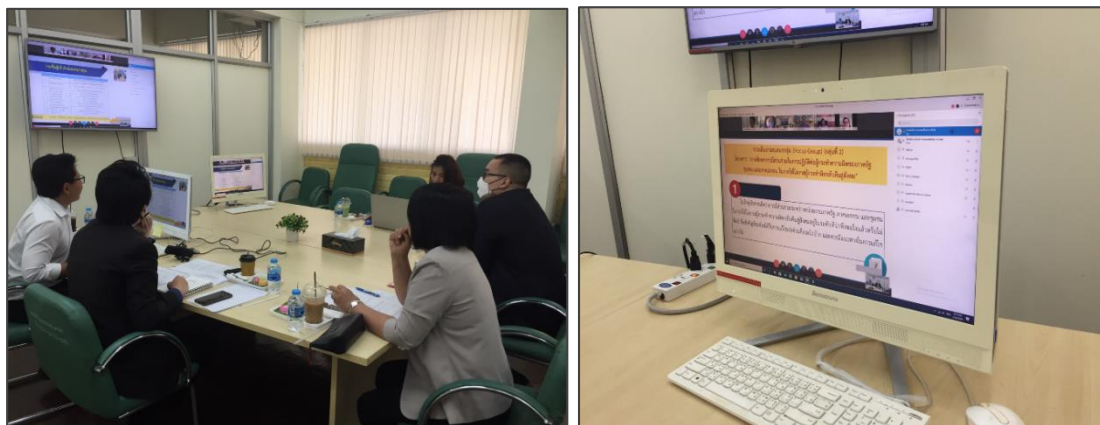

ภาพที่ 3.4 การระดมความคิดเห็นเพื่อวิพากษ์แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยของกลุ่มที่ 3

4.2 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 2 โครงการ “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม” เนื่องจากในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2563 ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคง จึงได้ออกประกาศเรื่อง ห้ามการชุมนุม การทำกิจกรรม การมั่วสุม เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นการลดโอกาสการแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัส COVID-19 มิให้ขยายไปในวงกว้าง ส่งผลให้คณะทำงานต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสำหรับการสนทนากลุ่มย่อยให้สำเร็จ

ตามข้อกำหนดของโครงการ โดยจัดประชุมผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) ด้วยโปรแกรมประยุกต์สำหรับการประชุมแบบออนไลน์ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวนทั้งสิ้น 80 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

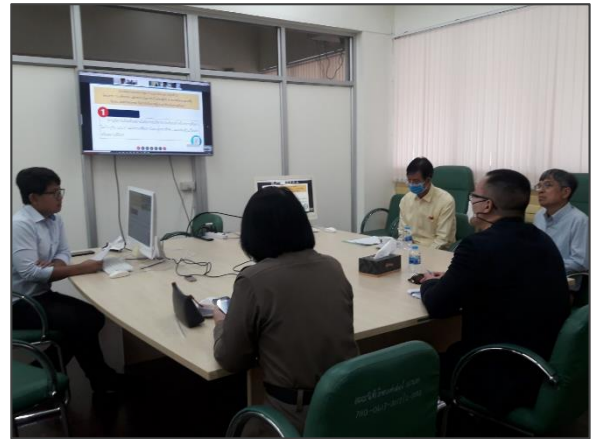
- 1) ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน
 - 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน
 - 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน
 - 4) สถานประกอบการ และชุมชนหรือภาคประชาสังคม จำนวน 20 คน
- ทั้งนี้คณะผู้วิจัยดำเนินงานจัดประชุมผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) ในระหว่างวันที่ 27 – 29 เมษายน พ.ศ. 2563 ณ ห้องประชุมคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดังแสดงรายชื่อในภาคผนวก ง

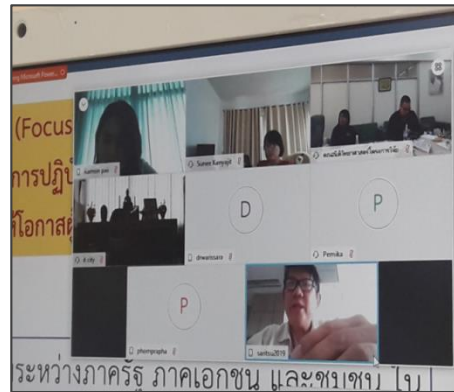
ภาพที่ 3.5 การสนทนากลุ่มย่อยผู้บริหารผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference)

ภาพที่ 3.6 การสนทนากลุ่มย่อยเจ้าหน้าที่ภาครัฐผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล
(Video Conference)

ภาพที่ 3.7 การสนทนากลุ่มย่อยผู้ประกอบการผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference)

ภาพที่ 3.8 การสนทนากลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference)

4.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ เมื่อได้รับการอนุญาตแล้วจึงลงพื้นที่การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารหน่วยงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้อง และเก็บแบบสอบถามจากผู้พันโทษที่เป็นเด็กและเยาวชนและผู้ใหญ่ที่พ้นโทษมาแล้วและสามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคม และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติในสังคมได้ ผู้กระทำความผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบันในคดีอาญาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตาม ระหว่างช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 เกิดการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้สถานที่ราชการหลายแห่งปิดทำการและไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าไปยังสถานที่ดังกล่าวได้ ทำให้การลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ต้องถูกระงับไป แต่เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดำเนินต่อไป คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์กับกลุ่มเป้าหมายบางส่วนที่ยังไม่ครบจำนวน และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานดังกล่าวนำแบบถามให้ผู้ต้องขังกรอกข้อมูลด้วยตนเอง ดังแสดงตัวอย่างภาพการสัมภาษณ์ ดังนี้

4.3.1 กรมราชทัณฑ์

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อยจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขังหน่วยงานของกรมราชทัณฑ์ จำนวน 15 แห่ง ดังนี้

- 1) กรมราชทัณฑ์
- 2) เรือนจำอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
- 3) เรือนจำกลางอุบลราชธานี
- 4) เรือนจำพิเศษธนบุรี
- 5) เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี
- 6) เรือนจำกลางราชบุรี
- 7) เรือนจำกลางเพชรบุรี
- 8) เรือนจำกลางระยอง
- 9) เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 10) เรือนจำกลางเชียงใหม่
- 11) เรือนจำกลางคลองไผ่ จังหวัดนครราชสีมา
- 12) ทักษสถานหญิงธนบุรี
- 13) ทักษสถานหญิงเชียงใหม่
- 14) ทักษสถานวัยหนุ่มกลาง จังหวัดปทุมธานี
- 15) ทักษสถานหญิงกลาง

ภาพที่ 3.9 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่

4.3.2 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนา
กลุ่มย่อยจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ เด็กและเยาวชนจากหน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
จำนวน 8 แห่ง ดังนี้

- 1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา
- 3) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา
- 4) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
- 5) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่
- 6) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี
- 7) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี
- 8) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 3.10 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4.3.3 กรมคุมประพฤติ

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนา
กลุ่มย่อยจากผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานของกรมคุมประพฤติ จำนวน 8 แห่ง ดังนี้

- 1) กรมคุมประพฤติ
- 2) สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดอุบลราชธานี
- 3) สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 1
- 4) สำนักงานคุมประพฤติภาค 1 (นนทบุรี)
- 5) สำนักงานคุมประพฤติภาค 3 (นครราชสีมา)
- 6) สำนักงานคุมประพฤติภาค 5 (เชียงใหม่)
- 7) สำนักงานคุมประพฤติภาค 7 (นครปฐม)
- 8) สำนักงานคุมประพฤติภาค 9 (สงขลา)

ภาพที่ 3.11 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารของกรมคุมประพฤติ

4.3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย
จากผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 8 แห่ง ดังนี้

- 1) กรมราชทัณฑ์
- 2) กรมคุมประพฤติ
- 3) กรมกิจการเด็กและเยาวชน
- 4) สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
- 5) มหาวิทยาลัยมหิดล
- 6) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 7) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- 8) มหาวิทยาลัยรังสิต

ภาพที่ 3.12 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
และสถาบันการศึกษา

4.3.5 ผู้ประกอบการ

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อยจาก
สถานประกอบการ จำนวน 8 แห่ง โดยใช้หมายเลขประจำตัวผู้ให้ข้อมูลสำคัญปรากฏภาคผนวก ง
ดังนี้

1) สถานประกอบการที่พัก Ca เป็นโฮสเทลที่มีจุดเด่นคือ มีห้องครัวนานาชาติ
ขนาดใหญ่ เปิดต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีความชื่นชอบกิจกรรมในการทำอาหารจากทั่วทุกมุมโลก มาร่วม
แบ่งปันเรื่องราวการปรุงอาหารในแบบฉบับของตนเอง โดยผู้จัดการมีแนวคิดที่ว่า “การทำอาหารเป็น
สิ่งที่สามารถเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกัน การทำอาหารจึงเปรียบเสมือนเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวดี ๆ
ของประเทศ และยังเป็นการมอบโอกาสและสิ่งดี ๆ ตอบแทนสู่สังคม ผ่านกิจกรรมการทำอาหารที่จัดขึ้น
อย่างสม่ำเสมอด้วย

2) บริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ Cb เป็นกลุ่มผู้ผลิตและจัดจำหน่าย
เฟอร์นิเจอร์ ตัวอย่างเช่น โต๊ะพับอเนกประสงค์ เก้าอี้สนามนา โต๊ะประชุม โต๊ะจัดเลี้ยง เก้าอี้ประชุม
โต๊ะทำงาน พร้อมทั้งผลิตและติดตั้งเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้าน คอนโด เป็นต้น บริษัทแห่งนี้เปิด
ให้บริการมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 10 ปี

3) สวนผลไม้ Cc ในจังหวัดระยอง มีเนื้อที่โดยประมาณ 800 ไร่ สวนดังกล่าว
เป็นสวนผลไม้ที่เปิดให้ประชาชนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศเข้าชมและรับประทานผลไม้แบบบุฟเฟ่ต์
ซึ่งผลไม้มีให้เลือกมากกว่า 25 ชนิด ได้แก่ มังคุด ทุเรียน เงาะ ลองกอง ส้มโอ เป็นต้น ซึ่งผลไม้
ส่วนใหญ่ จะออกราวปลายเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน การเข้าชมและรับประทานผลไม้
ในสวนผลไม้ นักท่องเที่ยวสามารถมาซื้อตั๋วที่บริเวณข้างหน้าประชาสัมพันธ์ หลังจากนั้นจะมีบริการ
รถรางรถไฟให้นักท่องเที่ยวได้นั่งชมสวน โดยตลอดทางจะมีไกด์บรรยายประจำรถ และนักท่องเที่ยว
สามารถแวะเลือกรับประทานผลไม้ตามฤดูกาลได้ตลอดทั้งสวน ซึ่งจะหมุนเวียนกันออกตามฤดูกาล

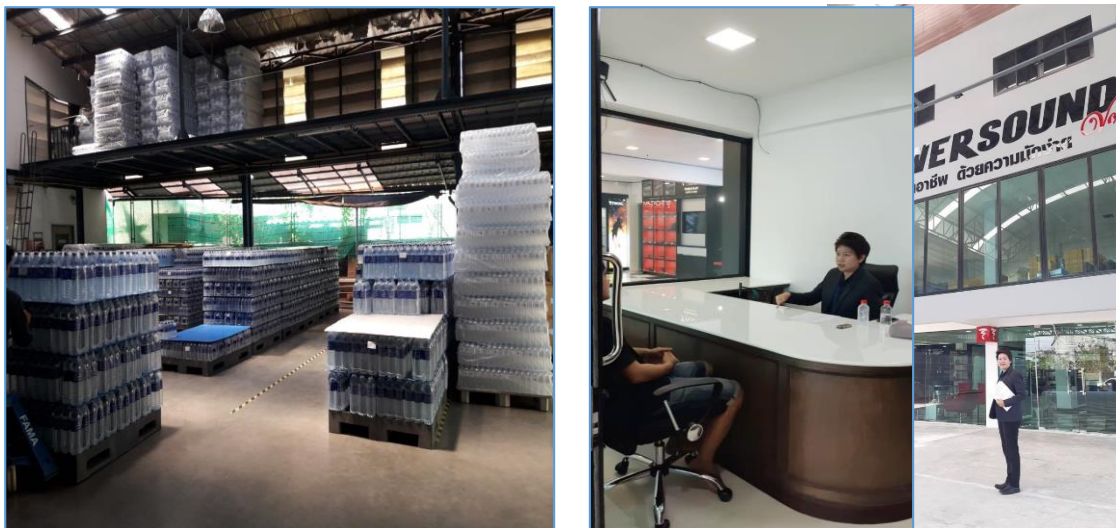
4) บรรณาธิการสำนักพิมพ์ Cd เป็นสำนักพิมพ์ขนาดเล็กที่ผลิตหนังสือ
เยาวชน วรรณกรรมคลาสสิก โดยผู้บริหารของสำนักพิมพ์มีแนวความคิดว่า “การทำหนังสือดี
ก็เหมือนสร้างโบสถ์วิหาร”

5) บริษัทจำหน่ายอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์ Ce ที่ให้บริการจำหน่ายอุปกรณ์
ตกแต่งรถยนต์ พร้อมทั้งบริการติดตั้งเครื่องเสียง ติดฟิล์มรถยนต์ สักยูนิตกันขโมย และบริการ
ล้างแอร์ไม่ถอดตู้

6) บริษัทบำรุงดูแลรักษาเครื่องยนต์ Cf เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจระบบลอจิสติกส์
และยานยนต์ครบวงจรระดับสากล พร้อมทั้งมีการซ่อมบำรุงรถบรรทุกทุกประเภท โดยปัจจุบันบริษัท
มีศูนย์ให้บริการกว่า 160 ศูนย์ทั่วประเทศของประเทศไทย

7) บริษัทผลิตน้ำดื่ม Cg เป็นธุรกิจขนาดกลาง ซึ่งทำธุรกิจผลิตและจำหน่ายน้ำดื่ม
ตลอดจนผลิตบรรจุภัณฑ์ต่างๆทุกชนิด และมีประสบการณ์ดำเนินการจัดส่งน้ำดื่มให้แก่บริษัทเอกชน
และหน่วยงานราชการจำนวนมาก

8) ร้านนวดแผนโบราณ Ch เป็นร้านนวดเพื่อสุขภาพที่ครบวงจร ทั้งนวดฝ่าเท้า
นวดตัว และมีบริการทำสปาให้แก่ลูกค้า

ภาพที่ 3.13 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

4.3.6 มุลนิธิ และชุมชน

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย
จากมูลนิธิและชุมชน จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

- 1) มูลนิธิชลลดา
- 2) มูลนิธิ Right to Play
- 3) มูลนิธิบ้านพระพร
- 4) มูลนิธิกรุงเทพคริสเตียน
- 5) โครงการโอกาส
- 6) โครงการไทยเข้มแข็ง

ภาพที่ 3.14 ผู้วิจัยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่มูลนิธิ และอาสาสมัครชุมชน

4.3.7 ผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ถูกปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย
จากผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ถูกปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 54 คน
โดยเป็นผู้ใหญ่ จำนวน 34 คน เด็กและเยาวชน 20 คน ดังแสดงภาพตัวอย่างสำหรับกลุ่มเป้าหมาย
ที่อนุญาตให้เปิดเผยได้ ดังนี้

ภาพที่ 3.15 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้พ้นโทษ

4.3.8 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตัวแทนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือ สถานีตำรวจนครบาลสมเด็จพระยา
และกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ดังแสดงภาพตัวอย่าง ดังนี้

ภาพที่ 3.16 ผู้วิจัยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ

4.4 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมคุมประพฤติ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
จากผู้พันโทชมารายงานตัว ณ สำนักงานคุมประพฤติ ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม
พ.ศ. 2563 ดังต่อไปนี้

- 1) สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 1
- 2) สำนักงานคุมประพฤติภาค 1 (นนทบุรี)
- 3) สำนักงานคุมประพฤติภาค 3 (นครราชสีมา)
- 4) สำนักงานคุมประพฤติภาค 5 (เชียงใหม่)
- 5) สำนักงานคุมประพฤติภาค 7 (นครปฐม)
- 6) สำนักงานคุมประพฤติภาค 9 (สงขลา)

ภาพที่ 3.17 ผู้พันโทชตอบแบบสอบถาม ณ สำนักงานคุมประพฤติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบเนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์ตามข้อความในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และทำการแยกแยะประเด็นจากการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และให้สามารถตอบโจทย์การวิจัยและได้ผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยวิเคราะห์และเรียบเรียงในรูปแบบของตัวอักษร ตัวเลข รูปภาพ กราฟ ตาราง แผนภูมิ ประกอบการอธิบายข้อค้นพบที่ได้รับจากการวิจัย

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางตัวเลข และอธิบายข้อมูลตามข้อค้นพบจากการตอบแบบสอบถาม

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กลุ่มเป้าหมายจำนวน 140 คน 2) การเก็บข้อมูลแบบสอบถามภาคสนามจากผู้ต้องขังที่พ้นโทษเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรม และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษ จำนวน 433 คน และผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรม และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขัง จำนวน 353 คน 3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และ 4) การวิพากษ์ผลการวิจัย คณะผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาเสนอผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

1.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน

1.3 การสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการได้รับความช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และภาคประชาสังคม

1.4 นโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

1.5 ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)

3. การพัฒนารูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

4. การวิพากษ์ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

1.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้ในปัจจุบัน คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยให้เห็นถึงวิธีการ/แนวทางการปฏิบัติ/ปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือวัตถุประสงค์ของระเบียบนั้นๆ รวมถึงปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

1.1.1 กรมราชทัณฑ์

จากการทบทวนวรรณกรรม และสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานราชทัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 4 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัฒนาพฤตินิสัย จำนวน 10 คน ผู้วิจัยได้ สรุปผลการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

วิธีการและแนวทางการปฏิบัติที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้

1) กรมราชทัณฑ์ได้ปฏิบัติงานตามแนวทางการกฎหมายหรือระเบียบที่กำหนดไว้ในปัจจุบันเกี่ยวกับการดูแลภายหลังการพ้นโทษที่สามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมได้ตามระเบียบการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติของส่วนราชการประจำปี งบประมาณ พ.ศ.2562 โดยให้เรือนจำดำเนินการติดตามการดำเนินชีวิตในสังคมของผู้พ้นโทษ และประสานงานกับหน่วยงานเครือข่ายในเขตพื้นที่เรือนจำ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด เป็นต้น ใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวหรือชุมชน โดยมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ทำการสำรวจด้วยแบบสำรวจเกี่ยวกับความต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง

2) กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำภายในเรือนจำ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษให้มีความรู้ โดยให้การนำความรู้จากการอบรมวิชาชีพการฝึกอาชีพระยะสั้น ในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำไปประกอบอาชีพสุจริตภายหลังพ้นโทษ นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรม ได้พัฒนาระบบรายงานผลการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพผู้พ้นโทษ ผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือระบบ CARE SUPPORT เพื่อใช้สำหรับติดตามและรายงานผลการติดตามการให้ความช่วยเหลือจากภาคราชการในการประกอบอาชีพของผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้พ้นโทษ

3) กรมราชทัณฑ์มีแนวทางในการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ประสบปัญหาในการเดินทางกลับภูมิลำเนา ระหว่างการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ตามความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่

24 มีนาคม พ.ศ.2563 และตามคำแนะนำของผู้บริหาร นักวิชาการด้านการแพทย์และสาธารณสุข
ให้กรมราชทัณฑ์ดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

นอกจากนี้ จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์ในการ
ช่วยเหลือ และบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา
และด้านอาชีพ พบว่า กรมราชทัณฑ์มีนโยบายสำคัญในส่งเสริมการช่วยเหลือเพื่อบำบัดฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัย
ผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีของสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1.1 ด้านร่างกาย

ก. นโยบายการช่วยเหลือด้านเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของ
ผู้ต้องขัง การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย และส่งเสริมระเบียบวินัยโดยขอความร่วมมือไปยัง
กองทัพบกเพื่อให้ทหารร่วมฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง

ข. นโยบายจัดทำแผนฟื้นฟูเฉพาะทาง โดยการจัดตั้งเรือนจำ
เฉพาะทางด้านกีฬาขึ้น พร้อมทั้งลงนามบันทึกความตกลงกับมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการจัดการเรียน
การสอนทางด้านกีฬา ทำให้ภายในทัณฑสถานมีการจัดการสอนทางด้านกีฬา จำนวน 5 ประเภท
ประกอบด้วย มวยสากลสมัครเล่น มวยไทย ตะกร้อ ฟุตซอล และวอลเลย์บอล เพื่อดำเนินการจัดการ
เรียนการสอนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทางด้านกีฬาให้แก่ผู้ต้องขัง ทั้งนี้ เรือนจำ / ทัณฑสถาน
ได้ร่วมลงนามบันทึกความตกลงเพื่อส่งเสริม บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง
ที่มีศักยภาพทัศนคติที่ดีโดยใช้กระบวนการทางกีฬาชัดเจนจิตใจ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ เสริมสร้าง
ความรู้ทางด้านกีฬา รวมทั้งสนับสนุนในการผลิตนักกีฬา และฝึกทักษะอาชีพให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ
ไปสามารถนำความรู้ที่มีไปประกอบอาชีพ

ค. นโยบายด้านสวัสดิการทางสังคม การให้บริการการทำ
บัตรประจำตัวประชาชนก่อนออกจากเรือนจำหรือพ้นโทษ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้พ้นโทษได้รับ
ความเท่าเทียมในบริการทางสังคม โดยการขอความร่วมมือไปยังกรมการปกครองในการจัดทำ
บัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้พ้นโทษ

ง. นโยบายด้านสุขภาพหรือการรักษาพยาบาล โดยสาธารณสุข
และเทศบาลจังหวัด ได้ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพน้ำและอาหารของผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ประกอบอาหาร
ประกอบอาหารอย่างถูกต้องตามสุขอนามัยและโภชนาการ ซึ่งอาหารในเรือนจำนั้นจะไม่มีการปรุงรส
โดยผงชูรส มีเมนูตารางอาหารประจำปี โดยใน 1 อาทิตย์ผู้ต้องขังจะได้รับประทานของหวาน 3 วัน
ถ้าไม่มีของหวาน ผู้ต้องขังจะได้รับประทานผลไม้ตามฤดูกาล นอกจากนี้ ผู้อำนวยการหรือพยาบาล
จะทดสอบรสชาติอาหารทุกมื้อ ก่อนที่ผู้ต้องขังจะได้รับประทาน ซึ่งหน่วยงานอื่นๆ สามารถนำ
การดำเนินการนี้ไปปรับใช้ในหน่วยงานของตนเองได้ โดยเรือนจำมีการสนับสนุนเรื่องการดูแลสุขภาพ
และสุขอนามัยผู้ต้องขัง ทั้งในเรื่องการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังกรณีฉุกเฉิน หรือ
เป็นผู้ป่วยเรื้อรัง ตลอดจนมีบริการตรวจทันตกรรมแก่ผู้ต้องขังโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

จากนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเรือนจำจะเน้นทางด้านปัจจัย
4 เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และห้องพักที่มีครบในทุกคน และมีแผนพยาบาล
คอยคัดกรองโรคของผู้กระทำความผิด

1.1.1.2 ด้านจิตใจ

ก. เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมจากนโยบายของเรือนจำ/ราชทัณฑ์ โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายจัดให้มีกิจกรรม/โครงการที่พัฒนาและจัดกิจกรรมโครงการเพื่อให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมพัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่น โครงการดนตรีบำบัดจะจัดขึ้น เดือนละ 2 ครั้ง โครงการอบรมและให้คำปรึกษาของการพัฒนาการบริหารจิต โครงการจิตบำบัด ส่วนใหญ่วิทยากรที่มาจากความรู้มาจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ

ข. มีนโยบายในการสร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขัง โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพ จริยธรรม ชัดเกล้าพฤติกรรม เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นการให้โอกาสกับผู้ที่เคยกระทำความผิดได้ปรับปรุงตนเอง ส่งเสริมคนดีสู่สังคม ตัวอย่างเช่น โครงการ TO BE NUMBER ONE ได้เข้ามาจัดกิจกรรมนันทนาการ ดนตรี และเต้นรำ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ต้องขังห่างไกลจากยาเสพติด รวมทั้งมีคริสตจักรบางแค เข้ามาจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ต้องขัง ให้มีความรู้สึกผ่อนคลาย ลดความตึงเครียด และมีกำลังใจในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยตนเองให้ดียิ่งขึ้น

ค. การเชิญผู้ต้องขัง ญาติผู้ต้องขัง ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชน มาเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนบำบัด เพื่อได้ร่วมกิจกรรมและสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ต้องขังให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยให้เป็นคนดี และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนมีการกำกับติดตาม เพื่อร่วมกันเฝ้าระวังไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับมามีพฤติกรรมซ้ำอีก

ง. ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยโดยมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตบำบัด เข้าร่วมร่วมเป็นวิทยากรหลัก ในโครงการการอบรมให้คำปรึกษาของการพัฒนาการบริหารจิตหรือที่เรียกว่า “จิตบำบัด” จิตบำบัดเป็นวิธีการรักษาปัญหาทางจิตใจโดยการพูดคุยกับจิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของตนเอง ทั้งยังช่วยให้ผู้ต้องขังที่กำลังมีปัญหาสามารถตอบสนอง จัดการ และรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่านโยบายการมีส่วนร่วมด้านชัดเจนจิตใจโดยใช้ศาสนา เป็นสิ่งที่คอยชัดเจนจิตใจ ฝึกปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ และกำหนดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ให้คำปรึกษา บำบัดและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง และในทุกปีจะมีการจัดกิจกรรมนันทนาการ จัดแข่งขันกีฬา ภายในแก่ผู้ต้องขัง และในบางปีงบประมาณจะมีการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างผู้ต้องขังภายนอก ราชทัณฑ์อีกด้วย โดยเรือนจำมีจัดกิจกรรมทางด้านศาสนาอยู่เป็นประจำ ทั้งนิมนต์พระมาเทศน์ ตามวาระสำคัญทางศาสนา มีจัดกิจกรรมด้านเกี่ยวกับการฝึกสมาธิ เพื่อยกระดับจิตใจให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีนักสังคมสงเคราะห์คอยปรับทุกข์ บำบัดและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง ตลอดจนภายในเรือนจำจะมีการจัดกิจกรรมนันทนาการ จัดแข่งขันกีฬาภายในแก่ผู้ต้องขัง และในบางกรณี จะมีการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างผู้ต้องขังภายนอกราชทัณฑ์อีกด้วย

1.1.1.3 ด้านการศึกษา

ก. เป็นศูนย์กลางในการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน สนับสนุนชุมชนให้โอกาสผู้พ้นโทษกลับเข้าสู่ชุมชน สนับสนุนส่งเสริมให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชน และ

ศูนย์การศึกษาอกระบบ (กศน.) เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้ได้รับการเรียนต่อ สนับสนุนและส่งเสริมการรับผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติกลับสู่ชุมชนโดยผ่านกลไกของศูนย์ยุติธรรมชุมชน และรับคำร้องให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ หรือญาติด้านสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามกฎหมาย รวมทั้งประสานรับเรื่องคำร้องของผู้ต้องโทษที่กลับเข้าสู่ชุมชน ส่งต่อให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำผ่านกลไกของศูนย์ยุติธรรมชุมชน

ข. การให้ความรู้ด้านทักษะอาชีพในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยเรือนจำแต่ละแห่งได้มีฝึกทักษะทางวิชาชีพตามความสนใจของผู้ต้องขัง พร้อมทั้งมีการประสานงานและจัดทำ MOU ร่วมกับสถาบันการศึกษา อาทิ วิทยาลัยสารพัดช่าง และหน่วยงานภาคสังคม เช่น สภาวิชาชีพจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด และบริษัท ห้างร้าน หน่วยงานภาคเอกชน เพื่อเข้ามาฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำ เช่น ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อมโลหะ ช่างยนต์ ในกรณีที่มีการฝึกวิชาชีพภายนอกเรือนจำ จะมีการนำรถเรือนจำขับรถออกไปรับและไปส่งที่สถานประกอบการ โดยผู้ต้องขังที่ฝึกงานนอกสถานที่ทุกคนจะต้องแต่งกายแบบเดียวกันทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สามารถสอดส่องดูแลได้อย่างทั่วถึง

ค. ผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดที่ใกล้พ้นโทษและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (เรือนจำโครงสร้างเบา) เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้รับการเตรียมความพร้อม เสริมสร้างความรู้ พัฒนาทัศนคติ พัฒนาจิตใจ พัฒนาทักษะการประกอบอาชีพและทักษะชีวิต เกิดแรงจูงใจในการกลับตนเป็นพลเมืองดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ภายหลังพ้นโทษไม่ไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการแก้ไข และฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขังประสบความสำเร็จตามนโยบายเน้นหนักของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ และแผนทิศทางการกรมราชทัณฑ์ กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ง. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขังในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ ปวช. ปวส. รวมถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต และเพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

นโยบายด้านการศึกษากำลังมุ่งเน้นการเปิดการเรียนการสอนให้ความรู้ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยรัฐจะมีส่วนช่วยในการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน ถ้าเป็นการเรียนการสอนให้ความรู้ในระดับปริญญาตรีผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเอง เจ้าหน้าที่จากเรือนจำกล่าวว่า เรือนจำมีการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยจะมีอาจารย์ภายนอกเข้ามาสอนหนังสือให้ผู้ต้องขังให้มีความรู้ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา ส่วนในระดับอุดมศึกษาก็จะมีการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1.1.1.4 ด้านอาชีพ

ก. การจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมมือกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และยังมีมีการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมมือกับกรมการจัดหางานจังหวัด เพื่อส่งผู้ต้องขังสู่การฝึกวิชาชีพ และการรับจ้างแรงงาน กับสถานประกอบการภายนอก เช่น

การฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการก่อสร้าง ช่างยนต์ คาร์แคร์ ทำขนม ชงกาแฟ การนวด ทำน้ำสมุนไพร เย็บปักถักร้อย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีภาคีเครือข่ายที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพ ประกอบด้วย กลุ่มห้างหุ้นส่วนของ CP มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร การบินไทย สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ที่ให้ความรู้ฝึกวิชาชีพระยะสั้น และออกไปประกอบอาชีพ ให้กับผู้ต้องขังเมื่อผ่านการฝึกการอบรม

ข. นโยบายจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ในแต่ละเรือนจำ ภายใต้ชื่อว่า ศูนย์ CARE (Center for Assistance to Reintegration and Employment) ซึ่งศูนย์ดังกล่าวจะมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ ตัวอย่างเช่น กรมการจัดหางาน และภาคเอกชน ตัวอย่างเช่น โรงงาน หรือสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้พ้นโทษในการจัดหางานที่สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัด เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถมีรายได้หาเลี้ยงชีพ และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ กลุ่มผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ มีแนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน มุ่งเน้นการสร้าง การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ชุมชน เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้มีวิชาชีพ มีงานทำ และกลับคืนสู่สังคมอย่างมีความสุข โดยใช้วิธีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในระดับ เรือนจำ และทัณฑสถาน พร้อมทั้งกำหนดบทบาท หน้าที่ ภารกิจของศูนย์ประสานงาน จัดทำบันทึก ข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายในระดับท้องที่ และจัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย เข้าถึงง่าย เช่น แอปพลิเคชัน ไลน์ เฟซบุ๊ก ตลอดจนมีการรายงานสถิติผู้เข้า ใช้บริการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนนำความรู้จากการอบรม วิชาชีพไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถช่วยตนเองได้โดยไม่เป็นภาระให้แก่ สังคมและครอบครัว รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่าง ๆ

ค. ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไทย เพื่อร่วมมือในการช่วยเหลือและกำกับติดตามผู้ต้องขังที่พ้นโทษทั้งกรณีพิเศษ และธรรมดา เพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม โดยประสานงานกับหน่วยงานดังกล่าว เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ หรือสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ และรับคำขอความช่วยเหลือจากผู้ที่ได้รับ การปล่อยตัวให้พ้นโทษในพื้นที่ทุกกรณี อาทิ ขอให้ช่วยหางานทำ ขอรุ่นประกอบอาชีพ เป็นต้น รวมทั้งติดตามผลผู้พ้นโทษที่ได้รับการส่งเสริมการมีงานทำหรือทุนประกอบอาชีพผ่านกลไกของ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และศูนย์ยุติธรรมชุมชน สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ง. การพัฒนาผู้ต้องขัง ฝึกวิชาชีพ เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อแก้ไข พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม โดยเน้นสร้างคนดีและคืนความพอเพียงสู่สังคม ฝึกหัดอาชีพให้ผู้ต้องขังได้มีความรู้ ความชำนาญ และมีทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อได้รับการ ปล่อยตัวแล้วนำสิ่งดี ๆ ไปขยายผลสู่ชุมชนได้ การประยุกต์ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ ดำเนินงานเรือนจำชั่วคราว โดยเชื่อว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปรัชญาที่ทุกคนสามารถนำไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งการฝึกวิชาชีพออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การทำงานฝึกวิชาชีพ ภายในเรือนจำ ซึ่งจะมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาฝึกอบรมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ และส่วนที่ 2 การทำงานฝึกวิชาชีพภายนอกเรือนจำ ประเภทงานสาธารณะ ได้แก่ การนำผู้ต้องขังที่กรมราชทัณฑ์

อนุมัติให้ออกทำงานสาธารณะไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น ขุดลอกท่อ ตัดหญ้า เป็นการสร้างความมีจิตอาสากลมเกลียวจิตใจให้มีความเมตตาที่จะไม่กล้าทำผิดและรู้สึกห่วงหาอาลัยความเป็นจิตสาธารณะ

หลักการช่วยเหลือที่สำคัญ คือ ปฏิบัติกับทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ให้ผู้ต้องขังได้ฝึกทักษะอาชีพในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำให้ได้มากที่สุดและปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรมไม่ให้ผู้ต้องขังนั้นกระทำความผิดซ้ำและกลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำอีก ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง คือ การได้รับความร่วมมือที่ดีของสถานประกอบการการที่ผู้ประกอบการและบุคคลต่างๆ เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานและกลับตัวเป็นคนดี ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว เรือนจำจะมีการประเมินแบบสอบถามระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ซึ่งแบบสอบถามระดับความพึงพอใจนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมถึงหน่วยงานภายนอก ญาติผู้ต้องขัง ผู้ตรวจราชการกรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลไปทำการปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขัง

สรุปการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดใน 2 รูปแบบ คือ 1) การช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุม และ 2) การช่วยเหลือหลังพ้นโทษ ในแต่ละขั้นตอนจะมีหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเข้ามาให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยช่วงเวลาที่เหมาะสมที่หน่วยงานภายนอกสามารถเข้ามาให้ความร่วมมือได้คือ อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายในส่วนของการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ พบปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้ เนื่องจากผู้พ้นโทษในบางรายประสบปัญหาด้านค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ในขณะที่กรมราชทัณฑ์มีงบประมาณต่อรายบุคคลค่อนข้างน้อย ทำให้ช่วยเหลือได้ไม่ครบถ้วน การช่วยเหลือด้านค่าพาหนะและการสงเคราะห์เป็นการช่วยเหลือที่ปลายเหตุ ดังนั้น ผลที่ได้รับจากการสงเคราะห์ดังกล่าวจึงไม่ใช่คำตอบในการที่จะทำให้ผู้พ้นโทษไม่กระทำความผิดซ้ำ อย่างไรก็ตาม การสงเคราะห์ดังกล่าวยังต้องดำเนินการต่อไปเนื่องจากผู้พ้นโทษบางรายก็ยังมีความต้องการเงินค่าพาหนะ นอกจากนี้ตามระเบียบการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติของส่วนราชการ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ.2562 ได้กำหนดให้กรมราชทัณฑ์ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด เป็นต้น ใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษาการเรียนหนังสือ ด้านอาชีพ ด้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวหรือชุมชน โดยมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ทำการสำรวจด้วยแบบสำรวจเกี่ยวกับความต้องการให้ช่วยเหลือ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือในลักษณะการสำรวจยังไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือได้ทันที แต่เป็นการสุ่มสอบถาม และต้องนำผลการสำรวจไปทำการวิเคราะห์ถึงความช่วยเหลือในภาพรวม ทำให้ผู้พ้นโทษไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือเป็นรายบุคคลได้ตรงจุด

ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน คือ การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมคุมประพฤติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการส่งต่อความช่วยเหลือผู้พ้นโทษไปยังหน่วยงานที่เหมาะสม เช่น เมื่อผู้พ้นโทษออกจากเรือนจำได้รับค่าพาหนะ แต่ไม่มีที่พักอาศัย กรมราชทัณฑ์สามารถติดต่อไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” เพื่อให้ผู้พ้นโทษได้พักอาศัยชั่วคราวก่อนที่จะหาที่พักใหม่ได้ หรือหลังจากพ้นโทษกรมราชทัณฑ์ติดต่อไปยังกระทรวงสาธารณสุขเพื่อมอบหมายการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัวที่ควรได้รับการรักษาอย่างใกล้ชิด ให้อุปการะรักษาต่อไป เป็นต้น ซึ่งความร่วมมือในลักษณะการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เหมาะสม จะทำให้ผู้พ้นโทษได้รับประโยชน์และไม่ถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง

1.1.2 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

บทบาทของส่วนราชการที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ใน การดูแลภายหลังการพ้นโทษที่เน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ โดยยึดตามนโยบายกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 -2563 เป้าหมาย คือ ลดการก่ออาชญากรรมจากเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดทัศนคติ ทักษะชีวิต จิตใจ พฤติกรรม ร่างกาย การศึกษาและอาชีพ สามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และเด็กและเยาวชน ผู้เยาว์ ได้รับการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและอนาคต ซึ่งมีวิธีการและแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

วิธีการและแนวทางการปฏิบัติ คือ การติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ ภายหลังปล่อย 1) เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาระบบในการติดตามดูแลช่วยเหลือ การแก้ไขปัญหา และให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวร่วมกับครอบครัว หน่วยงาน องค์กร ผู้ประกอบการ เครือข่ายและชุมชนที่หน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนหรือที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กและเยาวชนดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข และปราศจากความเสี่ยงที่จะไปกระทำความผิดซ้ำ 2) จัดหาสถานที่หรือที่อยู่ให้กับเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ หากกลับไปยังสภาพแวดล้อมหรือชุมชนเดิม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข มีวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

1) เยี่ยมเด็กและเยาวชนเพื่อพูดคุยสอบถามการดำเนินชีวิต ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเพื่อเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนโดยจะไปเยี่ยมเด็กและเยาวชนทุกเดือน

2) เยี่ยมครอบครัวของเด็กและเยาวชน ในกรณีที่ยุติธรรมและอบรมเด็กและเยาวชน แจ้งว่าเด็กและเยาวชนยังคงมีปัญหาครอบครัวหรือไม่มีความพร้อมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น แผนด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการดูแลภายหลังปล่อย เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะวางแผนในการช่วยเหลือสงเคราะห์ตามสภาพปัญหาและความจำเป็น ซึ่งเป็นการสร้างความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนก่อนปล่อย

3) สํารวจและประสานกับเครือข่ายต่างๆ ในชุมชน เพื่อเตรียมชุมชนให้กับเด็กและเยาวชน เมื่อกลับมายังชุมชนเดิม ทั้งในเรื่องการจัดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน เฉพาะรายในกรณีที่เด็กและเยาวชน หรือครอบครัวที่มีปัญหาและต้องการการสงเคราะห์ช่วยเหลือ รวมทั้งการจัดประชุมเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือกับเด็กและเยาวชนและครอบครัวและการติดตามเด็กและเยาวชน โดยเครือข่ายกรรมการสงเคราะห์ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้จัดประชุมและให้ความรู้ในการติดตาม เพื่อให้ความดูแลและช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

4) นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประสานความร่วมมือกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนการอนาคตของเด็กและเยาวชน ความพร้อมของเด็กและเยาวชน และครอบครัว หากเด็ก เยาวชนและครอบครัวไม่มีความพร้อม ทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จะต้องแจ้งทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้ดำเนินการเตรียมด้านชุมชนและเครือข่ายเพื่อรองรับล่วงหน้า

5) นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดำเนินการจัดทำแผนการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยเป็นรายกรณี

6) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีวิธีการการติดตามเด็กและเยาวชน ภายในระยะเวลา 1 ปี ดังนี้

(1) ทางโทรศัพท์ หลังจากปล่อยตัว 1 เดือน และหลังจากนั้นทุก 3 เดือน

(2) รายงานตัวที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรณีที่มีผลการประเมินพบว่ามึระดับความเสี่ยงสูงที่จะกระทำผิดซ้ำ และครอบครัวไม่มีความพร้อม โดยจะให้เด็กและเยาวชนมารายงานตัวทุก 3 เดือน

(3) เยี่ยมบ้านเด็กและเยาวชนกรณีที่พบว่าไม่สามารถติดต่อได้ทางโทรศัพท์ หรือเด็กเยาวชนและครอบครัวขอรับความช่วยเหลือ หรือผลการประเมินพบว่ามึระดับความเสี่ยงสูงที่จะกระทำผิดซ้ำ และครอบครัวไม่มีความพร้อม

จากวิธีการดังกล่าว กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเน้นการเข้าถึงเด็กและเยาวชนและครอบครัว โดยเข้าถึงแหล่งที่อยู่อาศัยเพื่อตรวจสอบว่าเด็กและเยาวชนต้องการให้ช่วยเหลือเรื่องใดบ้าง และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน แต่ในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือได้ทันที จะส่งต่อไปยังหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ และชุมชน เช่น การส่งต่อให้เข้าทำงานกับสถานประกอบการที่ทำ MOU หรือส่งต่อไปยังสถานเอนามัยในกรณีที่เด็กมีอาการป่วยเรื้อรัง เป็นต้น โดยยึดตามนโยบายกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 -2563

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย จำนวน 10 คน ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สามารถสรุปเป็นประเด็นโดยแบ่งการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.2.1 ด้านร่างกาย

ก. ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนระหว่างถูกควบคุมตัวให้มีสุขภาพร่างกายที่ดี โดยจะมีพยาบาลดูแล มีการตรวจสุขภาพ ร่างกาย รวมทั้งตรวจสารเสพติดในเด็กและเยาวชน และมีวิทยากรเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับโรคต่างๆ

ข. สำหรับเด็กและเยาวชนหญิงส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านสุขภาพเนื่องจากสภาพความเป็นผู้หญิง ทำให้มีปัญหาในเรื่องระบบสืบพันธุ์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงได้จัดพยาบาลวิชาชีพให้คำแนะนำ และดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังมีเด็กที่มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ซ้ำ ทำให้นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในกรณีดังกล่าวนี้

1.1.2.2 ด้านจิตใจ

ก. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทางด้านศิลปะในเชิงบำบัดเยียวยา มุ่งเน้นการเผยแพร่แนวคิดและกระบวนการ ตลอดจนนำศิลปะไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือด้านจิตใจของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้มีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษา เพื่อจัดการภาวะซึมเศร้า จัดการความเครียด ความวิตกกังวล ต่างๆ และยังมีโครงการอื่นๆ อีก เช่น โครงการจุลศาสตร์สมาธิ เป็นการอบรมคุณธรรมจริยธรรม หลักสูตร 15 วัน กิจกรรมจะจัดขึ้นภายใน 6 เดือนต่อ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน นอกจากนี้มีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษา เพื่อจัดการภาวะซึมเศร้า จัดการความเครียด ความวิตกกังวลต่างๆ การประเมินผลหลังพ้นโทษว่า หลังจากเด็กและเยาวชนได้กลับไปอยู่กับครอบครัว หรือชุมชนแล้วนั้น จะไม่เรียกว่าเป็นการประเมิน แต่เป็นการช่วยเหลือติดตาม และเปิดโอกาสให้เด็กเข้ามาสอบถามและขอคำปรึกษา ขอความช่วยเหลือต่างๆ ซึ่งทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็จะแนะแนวทางการเปลี่ยนผ่านจากระบบควบคุมมาสู่ระบบแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ต่อยอดปรับให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ขึ้น

ข. การสร้างความเชื่อมั่นที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน โดยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีการได้จัดกิจกรรมขึ้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีจิตอาสา มีจิตใจที่เข้มแข็ง และทำให้ประชาชนเห็นว่าเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดมาแล้วนั้น สามารถกลับตนเป็นคนดีได้ ด้วยการนำเด็กทำค่ายความดี สร้างห้องน้ำ และสร้างอาคารอเนกประสงค์ให้กับโรงเรียนที่ห่างไกล จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กและเยาวชนได้พบปะกับประชาชน และประชาชนได้สัมผัสถึงความตั้งใจจริงของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ ถือเป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้สังคมเปิดกว้างในการให้โอกาสกลับคืนสู่สังคมโดยไม่มีการตีตรา

ค. การร่วมกับชุมชนในการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น เมื่อมีการจัดการเลือกตั้งเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเข้าไปช่วยดูบริการตามจุดต่าง ๆ ให้กับประชาชน หรือการจัดงานของทางวัดและชุมชน จะขอความร่วมมือมาจากศูนย์ฝึกและเยาวชนให้นำเด็กไปช่วยจัดขนม จัดอาหาร จัดดอกไม้ และช่วยบริการประชาชนที่มาร่วมงาน ซึ่งงานดังกล่าวเด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจและรู้สึกชอบที่ได้ออกไปช่วยงานสังคมและชาวบ้านก็ไม่ได้รู้สึกรังเกียจเด็กและเยาวชนเหล่านี้แต่อย่างใด

ง. จัดกิจกรรมครอบครัวบำบัด ครอบครัวละ 3 ครั้ง 2 รุ่น รวม 5 ครั้ง วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงดูบุตรหลานแก่ผู้ปกครองและพัฒนาสัมพันธภาพ

ภายในครอบครัวของเยาวชน อันเป็นการสร้าง “ทุนทางสังคม” (Capital Society) ที่เข้มแข็งให้แก่ตัวเยาวชนเอง ซึ่งครอบครัวที่เข้มแข็งและอบอุ่นจำเป็นต้องสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัวนั้น ๆ และสัมพันธ์ภาพที่ดีจะมีได้ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัยด้วยกัน ที่สำคัญได้แก่

(1) บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกภายในครอบครัว

(2) การสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว

(3) การใช้เวลาร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัว และเพื่อให้กิจกรรมบรรลุนิติบุคคล ประสงค์ จึงได้ใช้คู่มือค่ายครอบครัวของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงานและเสริมด้วยกิจกรรม ให้แต่ละครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวละ 3 ครั้ง

2) จัดประชุมเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนที่มาจากเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ หรือกรุงเทพมหานคร

1.1.2.3 ด้านการศึกษา

ก. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และมีการจัดการศึกษาพัฒนาภาษาอังกฤษ ภาคีเครือข่ายสำคัญ คือ มูลนิธิบ้านเฮา โดยจัดทำบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Understanding) เพื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน นอกจากนี้มีการศึกษาทางเลือก โดยนำหลักสูตรพระราชามาประยุกต์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรรม เช่น ปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ทำนา เป็นต้น นอกจากนี้ประการสำคัญที่จะทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การมีเครือข่ายจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสถานศึกษา สถานประกอบการ และคนในชุมชนที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล (Case Work) หรือให้ออกาสกลับไปเป็นประชาชนและสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพ

ข. การพัฒนาในระบบการศึกษา โดยมีหน่วยงานเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชน มีการศึกษาทั้งภาคทางเลือก และภาคบังคับ และจะต้องมีจำนวนเครือข่าย เพิ่มขึ้น 20% ทั้งนี้ ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และดำเนินการร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชน ปวช./ปวส. และปริญญาตรี ตลอดจนดำเนินการประสานงานกับสถาบัน ACA ชมรมปั้นเด็กดี และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับการฝึกฝนด้านการฝึกวิชาชีพ วิชาการ และวิชาชีพชีวิต พร้อมทั้งได้รับการบำบัดรักษาทางด้านสุขภาพจิต รวมทั้งการบำบัดแก้ไข พื้นฟูด้านสารเสพติดที่ยังคงมีอยู่ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางในการกลับคืนสู่สังคมจะต้องเริ่มดำเนินการในระยะแรกรับตัวเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม และดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะฝึกอบรม จนกระทั่งถึงช่วงการเปลี่ยนผ่าน และการเตรียมความพร้อมการกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน โดยโปรแกรมเหล่านี้จะต้องมีการกำหนดแผนและดำเนินการตามแผนฝึกอบรมเป็นรายบุคคล และมีแนวทางให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้กล้าเผชิญกับปัญหาเมื่อกลับไปสู่ชุมชน โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีพชีวิตโปรแกรมเหล่านี้ควรประกอบด้วย 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ 1) ขั้นการคุ้มครองและเตรียมการ (Protect and prepare) 2) ขั้นการควบคุมและฟื้นฟู (Control and Restore) 3) ขั้นการช่วยเหลือ

ต่อเนื่องและ สนับสนุน (Sustain and support) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนเหล่านี้มีกิจกรรมหรือแนวทางในการดำเนินงานที่หลากหลาย ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมที่จะได้นำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมและการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน คือ การนำเครือข่ายของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนด้านสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ด้วยการเปิดโอกาสและมุมมองทางการศึกษาในมิติใหม่ที่เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง มีโอกาสได้ทดลองและปฏิบัติจริง รวมถึงได้รับผลของการปฏิบัติทำให้มีรายได้จากการฝึก ทำให้เกิดความมั่นคงและความภาคภูมิใจในตัวเด็กและเยาวชน

ค. ได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา สถานประกอบการ องค์กรและชุมชนต่าง ๆ เพื่อเป็นสถานที่รองรับเด็กและเยาวชนที่จะออกไปฝึกงาน ศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ดำเนินการสนับสนุนให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ ด้านสัมพันธภาพกับครอบครัวและชุมชน ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการคบเพื่อน และด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยเหลือดูแลเด็ก และเยาวชนภายหลังปล่อย ปล่อยประคับประคองเด็กและเยาวชนให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

ง. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีเป้าหมายในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยมีการนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงาน ในด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูด้านการเรียน การสอน ด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ และด้านการกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา พบว่า หน่วยงานมีการแสวงหาเครือข่ายได้เพิ่มขึ้น แต่เพื่อให้การดูแลเด็กและเยาวชนของหน่วยงานดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง สามารถรองรับสภาพความต้องการและภูมิภวณาของเด็กและเยาวชนได้อย่างครอบคลุม จึงมุ่งเน้น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

1) ขยายเด็กและเยาวชน กลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างประกันตัว เด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างควบคุมตัว และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรม

2) มีการแสวงหาเครือข่ายใหม่เพื่อให้หลากหลายเพียงพอที่จะรองรับความต้องการในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อของเด็กและเยาวชน

3) ปรับการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายโดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเพิ่มขึ้น

4) เพิ่มเครือข่ายมารองรับด้านการจ้างงานและการศึกษาต่อตามความต้องการของเด็กและเยาวชน

1.1.2.4 ด้านอาชีพ

ก. นโยบายหลักด้านอาชีพ คือ การส่งเสริมทักษะด้านอาชีพ และการศึกษา เช่น บริษัท มณฑลเมททีเรียล จำกัด บริษัทอู่เรือชัยพัฒนาการช่าง จำกัด บริษัทอุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิที่สำคัญ ได้แก่ มูลนิธิชลลดา มูลนิธิ Plan International เป็นต้น มุ่งเน้นการฝึกฝนด้านอาชีพให้เด็กและเยาวชนสามารถมีอาชีพในการเลี้ยงตนเองได้ในอนาคต ได้แก่ ช่างไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ ช่างไม้ ก่อสร้าง และการเกษตร

ข. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีการแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการเตรียมเด็กและเยาวชนด้านอาชีพให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และสร้างความเชื่อมั่นด้านทักษะอาชีพให้กับสถานประกอบ โดยฝึกวิชาชีพในด้านต่างๆ เช่น การนวดกดจุด ทำยาหม่อง ชงกาแฟ ตัดผม เป็นต้น โดยมีวิทยากรจากภาคีเครือข่ายทั้งภาคเอกชน และมูลนิธิ เข้ามาสนับสนุนทั้งงบประมาณ อุปกรณ์ และวิทยากร นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอาชีพทางเลือก การทำเกษตรกรรมตามศาสตร์พระราชา ตั้งแต่การปลูกผักสวนครัวไว้บริโภค ทำเกษตรผสมผสาน ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ในพื้นที่ต้องมีพืชทุกอย่างที่นำไปบริโภคในครัวเรือน เลี้ยงปลาไว้บริโภค และทำบ่อเก็บน้ำไว้ใช้ทำการเกษตรในฤดูแล้ง ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น กินดี อยู่ดี เป็นการทำเกษตรที่ยั่งยืน มีวิทยากรจากล้านนาจังหวัดเชียงใหม่ บริษัทเนสท์เล่ ประชาชนชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ในปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีหน่วยวิชาชีพอยู่ 8 หน่วย ประกอบด้วย ดนตรี เกษตร ช่างเชื่อม ช่างไม้ ตัดผม คอมพิวเตอร์ ทำขนม ชงกาแฟ หรือบางศูนย์อาจจะมีมากกว่า 8 หน่วย ขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านงบประมาณ และด้านบุคลากรของศูนย์ แต่ทุกศูนย์มีการทำภาคีเครือข่ายที่บันทึกข้อตกลง (MOU) กับสถานประกอบการ บริษัท องค์กร ภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทั้งที่พัก ค่าอาหาร และให้โอกาสเข้าทำงาน และมีการฝึกวิชาชีพระยะสั้น เปิดหลักสูตรสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน อาชีพที่เปิดฝึก ประกอบด้วย สถานตะกร้า ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกษตรกรรม ขนมไทย ทำอาหาร ซ่อมเครื่องยนต์ ทำเครื่องตีกาแฟ และน้ำเพื่อสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิต่างๆ เข้ามาให้ความรู้ และเสนองานเพื่อไปประกอบอาชีพ

ค. การส่งเสริมภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมช่วยเหลือเด็ก เช่น กรมคุมประพฤติจังหวัดระยอง สถานประกอบการที่ให้การสนับสนุนด้านอาชีพ เช่น บริษัท DH ระยองรถตู้ (ระยอง-กรุงเทพฯ) โรงแรมโกลเด้นซิตี สวนสุภัทราแลนด์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ให้ความอนุเคราะห์ในการเข้ามามีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพประกอบด้วย การสอนให้ทำการทำขนม ชงกาแฟ ซ่อมเครื่องยนต์ และอื่นๆ การส่งเสริมเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาด้านอาชีพและทักษะอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยมีหน่วยงานเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย เด็กและเยาวชนที่มีทักษะและความสนใจ มีกระบวนการติดตามประเมินผล หลังดำเนินการแล้ว ประกอบด้วย องค์กร Plan International ประเทศไทยสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ บริษัท ซีอาร์ ซี ไทวัสดุ จำกัด บริษัท CP ALL จำกัดมหาชน (ร้านสะดวกซื้อ 7-11) บริษัท อูซูอิ คอร์เปอร์เรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท TOA ประเทศไทยจำกัด

ง. ร่วมกับเครือข่ายด้านทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามกระบวนการ (Rehabilitation) เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมโดยอาศัยทีมนักวิชาชีพภายในหน่วยงาน และสหวิชาชีพจากภายนอก ร่วมกันวางแผนร่วมกันดำเนินการ และติดตามประเมินผล และการจัดทำแผนการเข้ามามีส่วนร่วมของกรรมการสงเคราะห์ รวมทั้งดำเนินงานในการจัดทำกิจกรรมโครงการการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายมูลนิธิพัฒนาทักษะชีวิต มูลนิธิชลดา มูลนิธิสยามแคร์ มูลนิธิบ้านพระพร Right To Play พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ตัวอย่างโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการในแผน anssu Start Your way / Beautiful Life / Smart Coaching

สรุปการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและหลังพ้นโทษภายในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีลักษณะคล้ายคลึงกับการให้ความช่วยเหลือของกรมราชทัณฑ์ โดยมีการให้ความช่วยเหลือ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงระหว่างอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และการให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ ซึ่งรูปแบบการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและนโยบายของหน่วยงานภายนอก และผลประโยชน์ที่จะได้รับ

ปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือในกรณีที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่สามารถช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่พ้นโทษได้มีหลายกรณี ได้แก่ ครอบครัวและเด็กและเยาวชนย้ายที่อยู่โดยไม่แจ้งให้ทราบ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ติดตามของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน

ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การกำหนดนโยบายการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในระดับกระทรวงและระดับกรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งการมอบงบประมาณและบุคลากรในการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างเนื่อง

1.1.3 กรมคุมประพฤติ

วิธีการและแนวทางการปฏิบัติ พบว่าหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ใน การดูแลภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ คือ กรมคุมประพฤติ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีที่ว่าด้วยเรื่อง การบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ. 2559 และนโยบายของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยเรื่องระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติ พ.ศ. 2560 และการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 จึงได้มีการรวมกลุ่มหน่วยงานภาครัฐระดับกรมเพื่อร่วมกันสงเคราะห์ ช่วยเหลือ และบำบัดฟื้นฟูผู้พ้นโทษ โดยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2561 ถึงปี พ.ศ. 2563 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินการลดจำนวนผู้กระทำความผิดที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำของกลุ่มคนเหล่านั้น กรมคุมประพฤติในฐานะหน่วยงานหลักจึงรับนโยบายดังกล่าวมาดำเนินการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ โดยมุ่งเน้นการลดจำนวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายหลัก ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยมีแนวทางการปฏิบัติในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการ ดังนี้

1) การจัดกิจกรรม “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” เป็นโครงการที่จัดให้มีการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดระบบสมัครใจในรูปแบบค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใน

จังหวัดนครสวรรค์ พิชญ์โลก สุโขทัย ตาก และพิจิตร ดังที่อธิบดีกรมคุมประพฤติ ได้กล่าวไว้ในรายงานประจำปี พ.ศ. 2562 ไว้ว่า กรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีภารกิจหลักในการสนับสนุนนโยบายสำคัญของกระทรวงยุติธรรม เกี่ยวกับการ “คืนคนดีสู่สังคม” เพราะทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดในชุมชน ตลอดจนช่วยเหลือสงเคราะห์ให้บุคคลเหล่านั้นกลับตนเป็นคนดีของสังคม อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขซึ่งเป็นการปฏิบัติงานตามกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 และ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 โดยมีวิธีการปฏิบัติหรือกระบวนการช่วยเหลือผู้พ้นโทษของกรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หน่วยงานที่เข้าร่วมงาน ได้แก่ กรมการปกครอง สาธารณสุขจังหวัด สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ศอ.ปส.) และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งครอบครัวและชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เพื่อมุ่งเน้นในการลดจำนวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จะเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรม มีการจัดตั้งบ้านกึ่งวิถี “บ้านปลา รายอ กาแลตาแป” ขึ้นที่จังหวัดนราธิวาส เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่อยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหา “คนล้นคุก” และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน โดยการพัฒนาด้านจิตใจ อบรมความรู้ การฝึกอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อปรับสภาพชีวิตเตรียมความพร้อมก่อนกลับเข้าสู่ชุมชน นอกจากนี้กรมคุมประพฤติได้รับมอบหมายจากนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน เพื่อวางระบบการป้องกันและเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรม สะเทือนขวัญของผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยอันตรายต่อสังคม

2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาด้านการประกอบอาชีพ สำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ จัดการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมและพัฒนาด้านการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพได้มีโอกาสเข้าทำงานและประกอบอาชีพอิสระ โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ รวมจำนวน 9,100 คน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ (เกินกว่าที่เป้าหมายกำหนด จำนวน 5,530 ราย) จำนวน 3,570 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2562)

3) โครงการอบรมวิชาชีพตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เรือนจำ ทักษสถานสำนักงานคุมประพฤติและศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ จำนวนทั้งสิ้น 28 แห่ง เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562 โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการฯจำนวนทั้งสิ้น 748 ราย

4) การติดตามผลโครงการคืนคนดีสู่สังคม กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมราชทัณฑ์ร่วมดำเนินโครงการติดตามผลโครงการคืนคนดีสู่สังคม และเยี่ยมเยียนผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในพื้นที่จังหวัดที่มีการจ้างงานผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษครบคลุมทั้ง 3 กรม ในเขตพื้นที่ 24 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด แพร่ น่าน พะเยา สงขลา พัทลุง ตรัง ขอนแก่น สกลนคร นครพนม บัรรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี ชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี

5) การสงเคราะห์หลังปล่อย โดยผู้พ้นโทษที่อยู่ในความดูแลของพนักงานคุมประพฤติตามที่กฎหมายกำหนด มีฐานะยากจนหรือมีความขัดสน และมีความประสงค์ที่จะได้รับ

การช่วยเหลือสงเคราะห์จากกรมคุมประพฤติ สามารถยื่นคำร้องขอรับการสงเคราะห์ พร้อมแสดงหลักฐานประจำตัว เช่น บัตรประชาชน หรือบัตรรายงานตัว กับพนักงานคุมประพฤติ ในสำนักงานคุมประพฤติ ที่รายงานตัว จากนั้นพนักงานคุมประพฤติจะพิจารณาหลักเกณฑ์ เหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสมของจำนวนเงินที่ขอรับการสงเคราะห์ นำเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ เพื่อผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติพิจารณาอนุมัติ และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ธุรการจ่ายเงิน จากนั้นพนักงานคุมประพฤติติดตามประเมินผลการสงเคราะห์ ประเภทการให้บริการสงเคราะห์ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าใช้จ่ายด้านการหางานและการฝึกอบรม การสงเคราะห์ค่าอาหาร การสงเคราะห์ค่าพาหนะเดินทาง การสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาล (ทางกาย ทางจิต และบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ) การสงเคราะห์ค่ายืมชีพ การสงเคราะห์เงินทุนประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือตามความจำเป็นอื่นๆ

จากการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษนอกเหนือจากหน้าที่หลักในการติดตามหลังการพ้นโทษแล้ว กรมคุมประพฤดียังดำเนินกิจกรรม และโครงการต่างๆ ตามระเบียบและมติคณะรัฐมนตรี โดยขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้พ้นโทษให้สามารถกลับตัวอยู่ในสังคมได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.3.1 ด้านร่างกาย

สำนักงานคุมประพฤติในระดับจังหวัด ได้จัดเตรียมบ้านพักไว้สำหรับเด็ก และเยาวชนที่ไร้บ้าน หรือระหว่างรอกลับบ้าน คือ บ้านมิตรไมตรีและบ้านกึ่งวิถี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้เด็กและเยาวชนได้พักพิงอาศัยหลังพ้นโทษถ้ายังไม่มีการหางานทำ โดยระหว่างที่พักอาศัยนั้นหน่วยงานนี้จะหางานให้ทำ ซึ่งผู้กระทำผิดสามารถอาศัยอยู่ได้เพียง 20 วัน หลังจากนั้น เด็กและเยาวชนต้องออกจากสถานที่ดังกล่าวเพื่อให้โอกาสกับผู้อื่นในการอาศัยต่อ แต่ในกรณีที่ครบ 20 วัน แล้วเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถหางานทำหรือไม่มีที่พัก ก็สามารถทำเรื่องร้องขออยู่ต่อจนกว่าจะหางานทำและที่พักได้ เพื่อให้โอกาสเด็กและเยาวชนต่อไป เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุมประพฤติกล่าวว่า สำนักงานคุมประพฤติมีส่วนร่วมในการประสานงานร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในการร่วมกันบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนปัญหาเรื่องการเมาแล้วขับ ซึ่งจะมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดให้แก่ผู้ถูกคุมประพฤติร่วมด้วย

1.1.3.2 ด้านจิตใจ

สำนักงานคุมประพฤติในทุกแห่งมีอาสาสมัคร คุมประพฤติ ซึ่งเป็นเครือข่ายจากชุมชนทำหน้าที่ในการสอดส่อง ติดตามและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่พ้นโทษออกมาอยู่ในชุมชน ซึ่งอาสาสมัครคุมประพฤติจะมีความคุ้นเคย สนับสนุน และรู้จักพื้นฐานของเด็กและเยาวชนมากที่สุด จึงมีความเหมาะสมในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านจิตใจ ส่วนกรณีของเด็กและเยาวชนมีอาการทางจิตเวช หรือป่วยทางด้านจิตใจ จะมีนักจิตวิทยาติดตามให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ประเด็นสำคัญในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังพ้นโทษเพื่อให้โอกาสในการเป็นคนดี

1.1.3.3 ด้านการศึกษา

สำนักงานคุมประพฤติในระดับจังหวัดได้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เด็กและเยาวชนสมัครเข้าเรียน และเลือกการศึกษาที่เหมาะสมกับอายุ

และระดับชั้น และยังมีการเรียนการสอนเฉพาะอาชีพ เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นภาคี
เครือข่ายหนึ่งที่เข้ามาจัดการศึกษาพัฒนาฝีมือวิชาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน
คุมประพฤติกล่าวว่า สำนักงานคุมประพฤติมีจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ
จัดสรรงบประมาณสนับสนุนทุนค่าเทอม 4-5 ทุนต่อปี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้พ้นโทษหรือผู้ที่อยู่ในระหว่าง
การคุมประพฤติได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นโอกาสในการที่จะสามารถนำความรู้
ที่ได้ไปต่อยอดในการประกอบวิชาชีพต่อไป

1.1.3.4 ด้านอาชีพ

สำนักงานคุมประพฤติในระดับจังหวัดมีเครือข่ายจากภายนอกมาฝึกทักษะ
ด้านอาชีพแก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือ เข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้และฝึกวิชาชีพ
ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างเชื่อม ก่อสร้าง ทำขนม ชงกาแฟ เป็นต้น และมีเครือข่ายกรมการจัดหางาน
จัดตลาดนัดแรงงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้นายจ้าง และผู้ประกอบการ สามารถเดินทางเข้ามายัง
สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพื่อคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีคุณสมบัติตรงกับงานที่ผู้ประกอบการ
ต้องการ และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและสมัครงานด้วย
ตนเอง สถานประกอบการที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น บริษัท DH ระยองรถตู้ (ระยอง-กรุงเทพฯ) โรงแรม
โกลเด้นซิตี สวนสุภัทราแลนด์ เป็นต้น

สรุปการให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษของกรมคุมประพฤติ
ในช่วงเวลาหลังการพ้นโทษ โดยมีหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทั้งผู้พ้นโทษ
ที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชน เมื่อหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลือกรมคุมประพฤติจะมีการติดตาม
ประเมินผล โดยส่งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติประจำจังหวัดร่วมติดตามผล และตรวจเยี่ยมพร้อมกับ
เครือข่ายภาครัฐ สถานประกอบการ มูลนิธิและชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ จากการดำเนินงานของ
กรมคุมประพฤติในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษนอกเหนือจากหน้าที่หลักในการติดตามหลังการพ้นโทษแล้ว
กรมคุมประเวดียังดำเนินกิจกรรม และโครงการต่างๆ ตามระเบียบและมติคณะรัฐมนตรี โดยขอความร่วมมือ
กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้พ้นโทษให้สามารถกลับ
ตัวอยู่ในสังคมได้ พบปัญหาและอุปสรรคหลักๆ ที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ในผู้พ้นโทษบางคน
โดยมีสาเหตุมาจากผู้พ้นโทษบางส่วนขาดความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงและ
ติดตาม เช่น การเปลี่ยนแปลงที่อยู่ เปลี่ยนแปลงหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ทำให้ไม่สามารถติดต่อหรือ
ติดตามได้ และในบางกรณีเกิดปัญหาครอบครัวของผู้พ้นโทษที่ไม่ให้ความร่วมมือกับกรมคุมประพฤติ
นอกจากนี้ กรมคุมประเวดียังขาดบุคลากรในภาคสนามจำนวนมาก ทำให้การดำเนินกิจกรรมหรือ
โครงการดำเนินงานได้ในพื้นที่น้อย และเครื่องมืออุปกรณ์ หรืองบประมาณในการให้ความช่วยเหลือ
ก็มีจำนวนจำกัด

ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน ในส่วนของปัจจัย
ที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานในปัจจุบัน คือ ความต่อเนื่องของนโยบายจากผู้บริหารระดับ
กระทรวงและระดับกรมที่มีคำสั่ง ประกาศ และระเบียบให้หน่วยงานในสังกัดบูรณาการความร่วมมือ
ในการบำบัด พันฟู และให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่ต้องดำเนินการ
ในทุกปีงบประมาณ โดยใช้กฎหมายและระเบียบเป็นข้อบังคับในการทำงาน จึงจะทำให้

การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เนื่องจากการดำเนินงานของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ
ต้องดำเนินงานตามระเบียบ ข้อบังคับ และภายใต้อำนาจหน้าที่ จึงจะสามารถใช้อำนาจในการปฏิบัติงาน
ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชน ในการให้โอกาส
ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ กลุ่มอาสาสมัครจากมูลนิธิ ผู้นำชุมชนที่เป็น
ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารจากโครงการเพื่อสาธารณะหรือมูลนิธิ
ประธานอาสาสมัครคุมประพฤติ และคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติ จำนวน 10 คน
ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการสนับสนุนการให้โอกาสและคืนคนดีสู่สังคม โดยจาก
การศึกษาพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษมี 2 รูปแบบ ดังนี้
1) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) การมีส่วนร่วม
ให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

1) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มูลนิธิที่ให้ความช่วยเหลือจะมีลักษณะการให้ความช่วยเหลือ
ในด้านจิตใจและร่างกาย รองลงมาด้านการศึกษา และด้านอาชีพ ตามลำดับ ทั้งการร่วมมือ
ในลักษณะที่เป็นทางการ คือ การทำข้อตกลงร่วมกัน และการร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ คือ
การติดต่อเจรจาด้วยวาจา และลงมือดำเนินกิจกรรมด้วยการจัดทำเป็นข้อเสนอโครงการ และ
ร่วมเขียนแนวทางการดำเนินกิจกรรมหรือแนวทางการเรียนการสอนของหลักสูตรที่ทำการฝึกอบรม
เนื่องจากมูลนิธิ ชุมชน อาสาสมัคร เป็นลักษณะการรวมกลุ่มของกลุ่มเล็กๆ มีงบประมาณจำนวนไม่มาก
และมีลักษณะการดำเนินงานด้วยจิตสาธารณะ จึงมุ่งหวังที่จะให้กำลังใจแก่ผู้กระทำความผิดในระหว่าง
การเตรียมความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินกิจกรรมด้านกีฬาเพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
โดยขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยส่วนใหญ่จะเป็นการปรับทัศนคติและการบำบัดต้องใช้
ศิลปะดนตรีบำบัด กีฬาบำบัด และความรู้ด้านทักษะวิชาชีพให้เข้มข้น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับรู้ถึง
ความหวัง

สำหรับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะด้านวิชาชีพ จะเป็น
ลักษณะการการส่งวิทยากร หรือครูผู้เชี่ยวชาญในหลักวิชาชีพ เช่น ครูด้านไฟฟ้า ช่างเชื่อม
ช่างรถยนต์ ครูทำอาหาร ช่างกล ช่างก่อสร้าง ช่างไม้ ฯลฯ เข้าไปให้ความรู้ในระหว่างการเตรียม
ความพร้อมประมาณ 1-3 เดือน โดยมีเพียงบางมูลนิธิจะดำเนินการต่อเนื่องไปจนถึงหลังพ้นโทษ และ
รับผู้พ้นโทษเข้าทำงานหลังฝึกอบรมเสร็จ เช่น โครงการโอกาส มูลนิธิ Plan มูลนิธิ พล.ต.อ.ภา
สารสิน กองทุนนายแพทย์ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ มูลนิธิชลลดา
มูลนิธิ Light to Play มูลนิธิกรุงเทพคริสเตียน มูลนิธิบ้านเฮา มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ มูลนิธิบ้านพระพร
มูลนิธิสยามแคร์ และมูลนิธิพัฒนาทักษะชีวิตที่ให้ความร่วมมือในการฝึกทักษะด้านการทำอาหาร
ให้กับผู้กระทำความผิด และหากผู้กระทำความผิดมีความประสงค์ต้องการอาชีพและที่อยู่อาศัยหลังพ้นโทษ

ก็สามารถแจ้งความประสงค์กับมูลนิธิได้ทันที ซึ่งมูลนิธิต่างๆก็ยินดีที่จะให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

2) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

มูลนิธิที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ มูลนิธิบ้านพระพร โครงการโอกาส โดยโครงการโอกาสได้ร่วมกับศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ช่วยเหลือผู้พ้นโทษด้านอาชีพโดยการประสานงานกับบริษัทหรือหน่วยงานที่ต้องการบุคคลผู้พ้นโทษเข้าทำงานในตำแหน่งต่างๆ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงานต่างๆ ในบริษัทที่เปิดรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ทั้งเฟซบุ๊ก ไลน์ อีเมล เพื่อให้แก่ผู้พ้นโทษที่สนใจเข้ามาสมัครและกรอกแบบฟอร์ม จากนั้นผู้บริหารโครงการโอกาสจะเชิญผู้สมัครมาสัมภาษณ์ เพื่อคัดเลือกก่อนในเบื้องต้น หากผ่านเกณฑ์ โครงการโอกาสก็จะส่งต่อบุคคลดังกล่าวให้แก่สถานประกอบการเพื่อทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายของโครงการโอกาส ประมาณ 20 แห่ง ที่เปิดรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน โดยตำแหน่งที่เปิดรับสมัครส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งใช้แรงงาน ตัวอย่างเช่น ช่างไม้ ช่างปูน ช่างแอร์ พนักงานจัดเอกสาร พนักงานขับรถส่งสินค้า พ่อครัวแม่ครัว เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งโครงการโอกาสจะมีการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงานที่เปิดรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานผ่านโซเชียลมีเดียโดยตลอด โดยโครงการจะเปรียบเสมือนเป็นสื่อกลางให้ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์รับผู้พ้นโทษเข้าทำงานกับผู้พ้นโทษได้มีโอกาสเจอกัน ซึ่งจะผ่านกระบวนการคัดกรองด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้บริหารโครงการโอกาสแล้วเบื้องต้น

1.2.2 การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่งประกอบไปด้วยสถานประกอบการ จำนวน 8 แห่ง ดังรายละเอียดของสถานประกอบการแต่ละประเภทต่อไปนี้

1) สถานประกอบการที่พัก Ca เป็นโฮสเทลที่มีจุดเด่นคือ มีห้องครัวนานาชาติขนาดใหญ่ เปิดต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการทำอาหารจากทั่วทุกมุมโลก มาร่วมแบ่งปันเรื่องราวการปรุงอาหารในแบบฉบับของตนเอง โดยผู้จัดการมีแนวคิดว่าการทำอาหารเป็นสิ่งที่สามารถเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกัน การทำอาหารจึงเปรียบเสมือนเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวดี ๆ ของประเทศ และยังเป็นการมอบโอกาสและสิ่งดี ๆ ตอบแทนสู่สังคม ผ่านกิจกรรมการทำอาหารที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอด้วย

2) บริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ Cb เป็นกลุ่มผู้ผลิตและจัดจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ ตัวอย่างเช่น โต๊ะพับอเนกประสงค์ เก้าอี้สนามนา โต๊ะประชุม โต๊ะจัดเลี้ยง เก้าอี้ประชุม โต๊ะทำงาน พร้อมทั้งผลิตและติดตั้งเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้าน คอนโด เป็นต้น บริษัทแห่งนี้เปิดให้บริการมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 10 ปี

3) สวนผลไม้ในจังหวัดระยอง Cc มีเนื้อที่โดยประมาณ 800 ไร่ สวนดังกล่าวเป็นสวนผลไม้ที่เปิดให้ประชาชนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศเข้าชมและรับประทานผลไม้แบบบุฟเฟต์ ซึ่งผลไม้มีให้เลือกมากกว่า 25 ชนิด ได้แก่ มังคุด ทุเรียน เงาะ ลองกอง ส้มโอ เป็นต้น ซึ่งผลไม้ส่วนใหญ่จะออกราวปลายเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน การเข้าชมและรับประทานผลไม้

ในสวนผลไม้ นักท่องเที่ยวสามารถมาซื้อตัวที่บริเวณข้างหน้าประชาสัมพันธ์ หลังจากนั้นจะมีบริการรถรางรถไฟให้นักท่องเที่ยวได้นั่งชมสวน โดยตลอดทางจะมีไกด์บรรยายประจำรถ และนักท่องเที่ยวสามารถแวะเลือกรับประทานผลไม้ตามฤดูกาลได้ตลอดทั้งสวน ซึ่งจะหมุนเวียนกันออกตามฤดูกาล

4) สำนักพิมพ์ Cd เป็นสำนักพิมพ์ขนาดเล็กที่ผลิตหนังสือเยาวชน วรรณกรรมคลาสสิก โดยผู้บริหารของสำนักพิมพ์มีแนวความคิดว่า “การทำหนังสือดีก็เหมือนสร้างโบสถ์วิหาร”

5) บริษัทจำหน่ายอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์ Ce ที่ให้บริการจำหน่ายอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์ พร้อมทั้งบริการติดตั้งเครื่องเสียง ติดฟิล์มรถยนต์ สัญญาณกันขโมย และบริการล้างแอร์ไม่ถอดตู้

6) บริษัทบำรุงดูแลรักษาเครื่องยนต์ Cf เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจระบบลอจิสติกส์และยานยนต์ครบวงจรระดับสากล พร้อมทั้งมีการซ่อมบำรุงรถบรรทุกทุกประเภท โดยปัจจุบันบริษัทมีศูนย์ให้บริการกว่า 160 ศูนย์ทั่วประเทศ

7) บริษัทผลิตน้ำดื่ม Cg เป็นธุรกิจขนาดกลาง ซึ่งทำธุรกิจผลิตและจำหน่ายน้ำดื่ม ตลอดจนผลิตบรรจุภัณฑ์ต่างๆทุกชนิด และมีประสบการณ์ดำเนินการจัดส่งน้ำดื่มให้แก่บริษัทเอกชน และหน่วยงานราชการจำนวนมาก

8) ร้านนวดแผนโบราณ Ch เป็นร้านนวดเพื่อสุขภาพที่ครบวงจร ทั้งนวดฝ่าเท้า นวดตัว และมีบริการทำสปาให้แก่ลูกค้า

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษมี 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

สถานประกอบการมีการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกับเรือนจำ และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เช่น สวนผลไม้ Cc ที่ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) กับผู้บัญชาการเรือนจำกลางระยอง และหน่วยงานต่างๆ อาทิ สำนักงานจัดหางานจังหวัดระยอง สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดระยอง สภาอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง หอการค้าจังหวัดระยอง ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายต้องการสร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้ต้องขัง โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพ พัฒนาพฤตินิสัย ชัดเกลากฎติกรรม เพื่อส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งถือเป็นการให้โอกาสอันดีที่ให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดได้ปรับปรุงตนเองและส่งเสริมการคืนคนดีสู่สังคม รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาอาชีพ จากบันทึกข้อตกลง (MOU) ดังกล่าว สวนผลไม้ Cc ได้มีการประสานงานกับเรือนจำกลางจังหวัดระยอง โดยมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน กำหนดแนวทางการดำเนินงาน และประเมินผลร่วมกันเป็นประจำทุกเดือน เพื่อเปิดโอกาสในการพัฒนาทักษะการทำงานด้านต่างๆ แก่ผู้ต้องขัง อาทิ การเพาะปลูกผลไม้ตามฤดูกาล การซ่อมเครื่องยนต์ การเป็นไกด์นำชมสวนผลไม้ เป็นต้น โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดระยอง และผู้จัดการสวนผลไม้ Cc ร่วมคัดเลือกผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษชั้นเยี่ยม ซึ่งยังอยู่ในขณะต้องโทษที่ใกล้ได้รับการปล่อยตัว และอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมาฝึกทักษะการทำงานในสวนผลไม้ Cc ทั้งนี้ สวนผลไม้ Cc ยังเปิดรับผู้พ้นโทษที่มีความประสงค์จะประกอบอาชีพการทำสวนผลไม้มาทำงาน

ที่สวนผลไม้ Cc ภายหลังพ้นโทษร่วมด้วย เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้พ้นโทษได้มีงานทำ และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ

สำหรับสถานประกอบการที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมตั้งแต่การเตรียมพร้อมก่อนปล่อยจนจบหลักสูตรการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกแล้ว โดยสถานประกอบการได้เปิดรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวมาทำงานในบริษัท โดยจะให้มาทำงานในตำแหน่งที่ได้รับการฝึกทักษะระหว่างเตรียมความพร้อมก่อน จากนั้นก็จะพิจารณาตามความสามารถของเด็กแต่ละคนว่ามีความถนัดในด้านใดบ้าง หากผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนมีความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ทักษะด้านอื่นๆเพิ่มเติม เช่น งานเชื่อม ผู้จัดการบริษัทก็จะมอบหมายให้พี่เลี้ยงที่ดูแลการทำงานสอนงานต่างๆให้แก่กลุ่มเด็กดังกล่าวเพิ่มเติมด้วยทั้งนี้ สัดส่วนในการทำงาน ทุกคนจะทำงานเต็มเวลา (Full Time) กล่าวคือ ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง โดยแต่ละคนจะได้รับค่าตอบแทนเหมือนกับพนักงานอื่นๆ ในสถานประกอบการ

2) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

สถานประกอบการร่วมการคัดเลือกผู้พ้นโทษ หรือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวเข้าทำงานในสถานประกอบการ สถานประกอบการทุกแห่งจะมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้พ้นโทษ โดยพิจารณาจากประวัติพฤติกรรมแต่ละบุคคล ตลอดจนจะมีการสัมภาษณ์งานเพื่อสอบถามถึงความพร้อมและความตั้งใจจริงในการจะมาปฏิบัติงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่สถานประกอบการดังกล่าวจะให้โอกาสบุคคลดังกล่าว เนื่องจากเล็งเห็นว่าทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน แต่ทั้งนี้ในการให้โอกาสคนเข้าทำงานก็จะมีเกณฑ์การพิจารณาด้วยบางประการ คือ กรณีที่เป็นผู้พ้นโทษจะต้องเป็นผู้พ้นโทษที่ไม่ใช่คดีกระทำความผิดร้ายแรง ตัวอย่างเช่น คดีเกี่ยวกับฆาตกรรมหรือทำร้ายร่างกายจะเป็นเหตุถึงแก่ชีวิต เนื่องจากจะต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของบุคลากรของบริษัทในภาพรวมด้วย นอกจากนี้บริษัทยังมีกฎเกณฑ์ในการทำงานคือ เมื่อบริษัทให้โอกาสบุคคลผู้พ้นโทษแล้ว จะต้องไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง กล่าวคือ หากมีการกระทำความผิดซ้ำ ผู้จัดการจะมีการตักเตือนในเบื้องต้น แต่หากยังกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง เช่น มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด หรือไปค้ายาเสพติดทางบริษัทจะมีมาตรการเชิญออกโดยทันที

ในขณะที่บางบริษัทให้โอกาสทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะกระทำความผิดเรื่องใดมา โดยทางบริษัทจะทำการประสานงานกับเรือนจำ ทณฑสถาน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อรับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ถูกปล่อยตัวเข้าทำงาน โดยไม่จำกัดหลักเกณฑ์ หรือคุณสมบัติแต่อย่างใด เพียงแต่ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนมีความสนใจและต้องการทำงานจริงเป็นเพียงพอ เพราะงานต่างๆ สามารถฝึกฝนและเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ เรือนจำ ทณฑสถาน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จะมีการประเมินผล ติดตามความประพฤติอยู่ตลอดระยะเวลา 1 ปี ซึ่งเมื่อผู้พ้นโทษหรือเด็กและเยาวชนมาทำงานที่บริษัท ผู้จัดการ บริษัทจะเป็นผู้ดูแลทั้งในเรื่องการฝึกอาชีพการทำงาน จัดหาเรื่องที่พักอาศัยให้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

1.3 การสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการได้รับความช่วยเหลือ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และภาคประชาสังคม

เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และเกิดการสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชน
ที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย จำนวน 353 คน 2) ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและ
เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษ
ตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน จำนวน 433 คน เพื่อสะท้อน
ให้เห็นถึงความต้องการความช่วยเหลือและการสนับสนุนใน 4 มิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา
และอาชีพ โดยมีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

1.3.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อม
ก่อนปล่อยได้รับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน มีผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่จำนวน 304 คน
คิดเป็นร้อยละ 86.10 และผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90
รวมทั้งสิ้น 353 คน จำแนกเป็นเพศชาย 330 คน คิดเป็นร้อยละ 93.50 เพศหญิง 23 คน
คิดเป็นร้อยละ 6.50 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็น
ร้อยละ 31.20 มีการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ
42.80 สถานภาพครอบครัวก่อนต้องโทษส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ
49.86 ซึ่งก่อนต้องโทษผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่ในต่างจังหวัด จำนวน 308 คน โดยอาศัยอยู่
ในพื้นที่ภาคกลางมากที่สุด จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อม
ก่อนปล่อย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 353)	ร้อยละ (100.00)
1. ประเภทผู้ต้องขัง		
1.1 เด็กและเยาวชน	49	13.90
1.2 ผู้ใหญ่	304	86.10
2. เพศ		
2.1 ชาย	330	93.50
2.2 หญิง	23	6.50
3. อายุ		
3.1 อายุต่ำกว่าและเท่ากับ 15 ปี	5	1.40
3.2 16 – 18 ปี	59	16.70
3.3 19 - 25 ปี	108	30.60
3.4 26 – 35 ปี	110	31.20

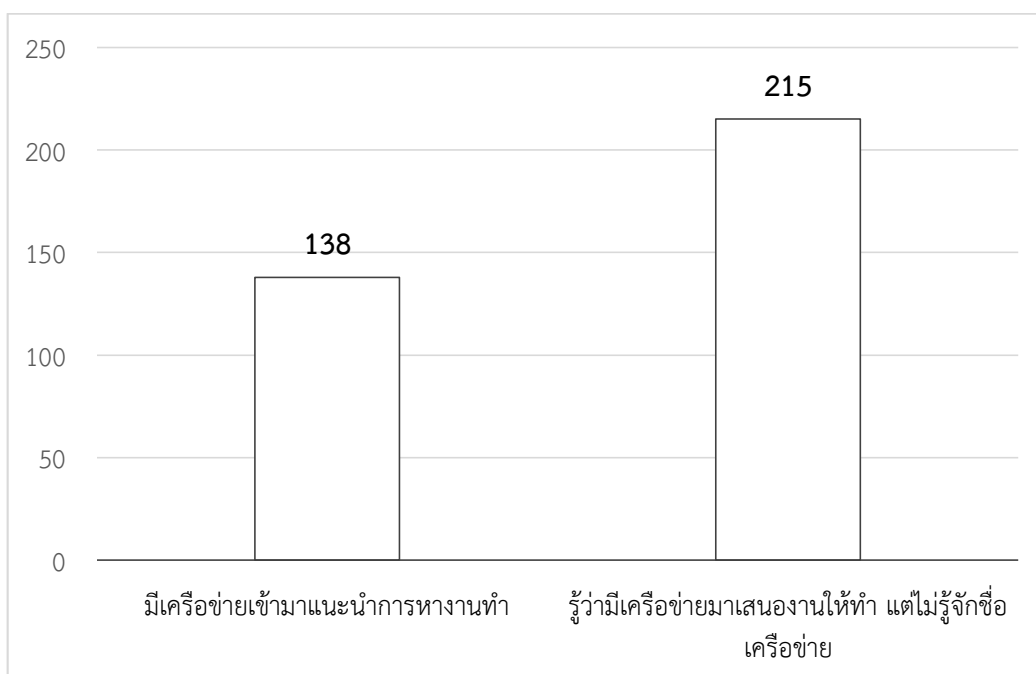
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อม
ก่อนปล่อย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 353)	ร้อยละ (100.00)
3.5 36 – 55 ปี	28	7.90
3.6 56 ปีขึ้นไป	43	12.20
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ	16	4.50
4.2 ประถมศึกษา	111	31.40
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	151	42.80
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	64	18.10
4.5 อนุปริญญาตรี / ปวส.	7	2.00
4.6 ปริญญาตรี	4	1.10
5. สถานภาพครอบครัวก่อนต้องโทษ		
5.1 อยู่กับพ่อแม่	176	49.86
5.2 พ่อแม่แยกทางกัน	95	26.91
5.2.1 อยู่กับพ่อ	21	22.11
5.2.2 อยู่กับแม่	74	77.89
5.3 อยู่กับครอบครัวตนเอง	43	12.18
5.3.1 สามี	12	27.91
5.3.2 ภรรยา	27	62.79
5.3.3 บุตร/ธิดา	10	23.26
5.4 อยู่กับญาติ	14	3.97
5.5 อยู่กับเพื่อน	10	2.83
5.6 อยู่คนเดียว	15	4.25
6. สถานที่อยู่ก่อนต้องโทษ		
6.1 กรุงเทพฯ	45	12.70
6.2 ต่างจังหวัด	308	87.30
6.2.1 ภาคเหนือ	59	19.20
6.2.2 ภาคใต้	23	7.50
6.2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	87	28.20
6.2.4 ภาคกลาง	109	35.40
6.2.5 ภาคตะวันออก	12	3.90
6.2.6 ภาคตะวันตก	18	5.80

1.3.1.2 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ก. ด้านอาชีพ ในการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย

ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านอาชีพ พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังที่รู้มีเครือข่าย/สถานประกอบการ เข้ามาแนะนำการทำงานให้งานและให้อาชีพทำขณะที่อยู่ในเรือนจำ จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 39.10 และที่รู้ว่ามีเครือข่ายมาเสนองานให้ทำ แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 ดังแสดงรายละเอียดตามแผนภูมิที่ 4.1

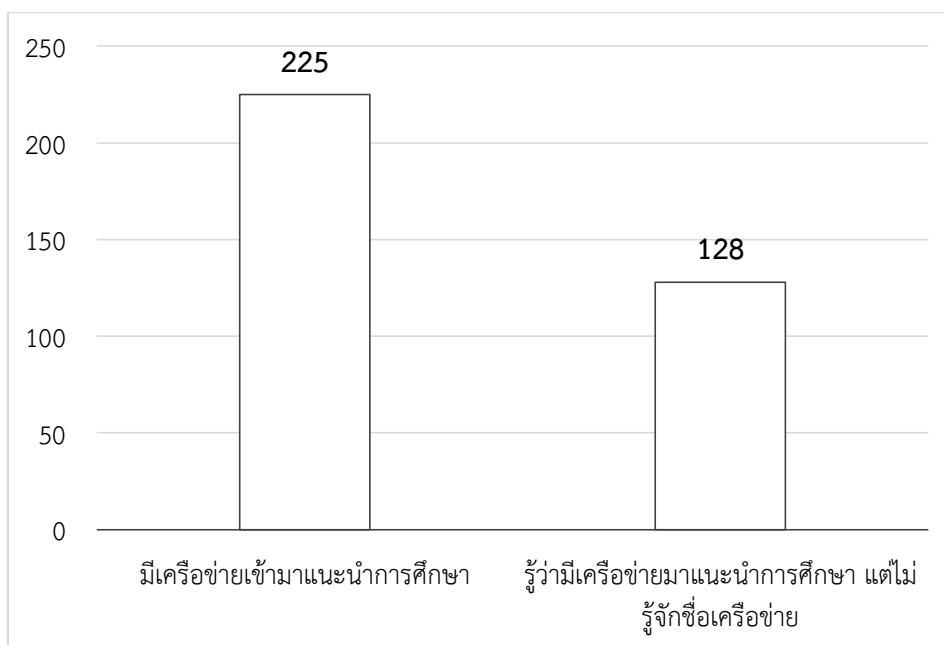

แผนภูมิ 4.1 การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านอาชีพ

เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านอาชีพ พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่ามีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชน และมูลนิธิ โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ได้แก่ การฝึกอาชีพด้านการเกษตร การฝึกอาชีพด้านวิชาชีพ และส่วนใหญ่จะเข้ามาแนะนำด้านอาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่า งานที่กลุ่มเป้าหมายต้องการทำมากที่สุด คือ ประกอบอาชีพส่วนตัว คือค้าขาย และเป็นเจ้าของร้านเอง อาชีพรองลงมา คือ การทำงานด้านช่างต่างๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างตัดผม ช่างถ่ายภาพ ช่างเฟอร์นิเจอร์ ช่างไฟฟ้า และอาชีพเกษตรกร ส่วนอื่นๆ คืออาชีพขับรถรับจ้าง พนักงานรักษาความปลอดภัย และอาชีพอิสระทั่วไป

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมายทั้งเด็กและเยาวชน และผู้ต้องขัง คาดว่าจะไม่ได้ทำงานเนื่องจาก ในกรณีเป็นเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่อายุไม่ถึงเกณฑ์การทำงานและเด็กและเยาวชนบางคนมีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อ แต่กรณีผู้ต้องขังมีประวัติอาชญากร รวมถึงบางคนมีความประสงค์จะกลับไปช่วยธุรกิจของครอบครัว มีโรคประจำตัว และไม่มีเงินทุน เป็นต้น

ข. **ด้านการศึกษา** ในการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังรู้ว่ามีเครือข่ายเข้ามาแนะนำด้านการศึกษาขณะที่อยู่ในเรือนจำ จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 และที่รู้ว่ามีเครือข่ายมาให้การศึกษ แต่ไม่รู้จักซื้อเครือข่าย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 ดังแสดงรายละเอียดแผนภูมิที่ 4.2

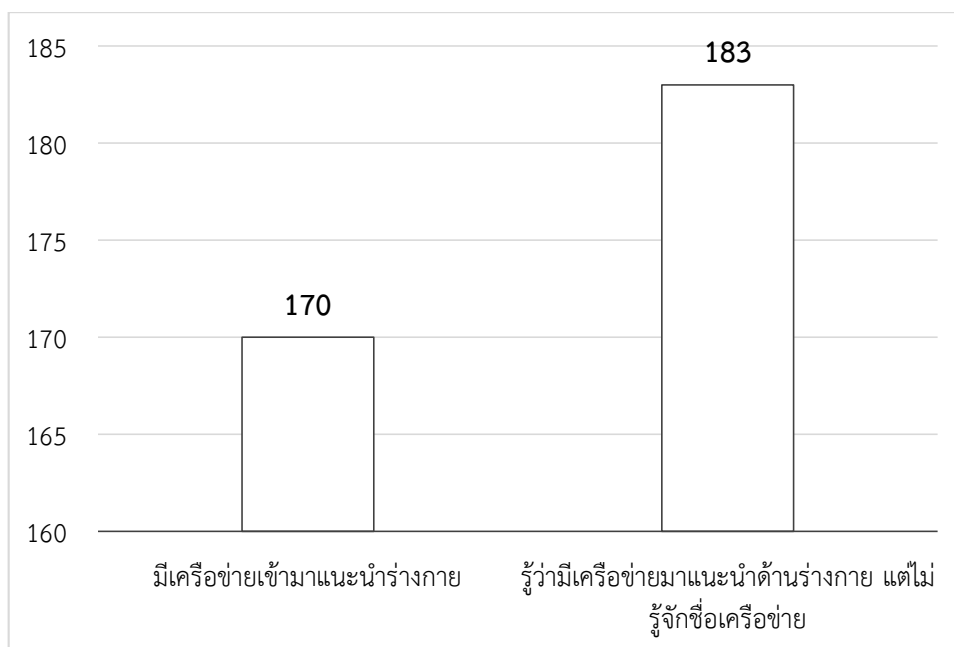

แผนภูมิ 4.2 การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านการศึกษา

เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่ามีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชนและมูลนิธิ โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านการศึกษา มีดังนี้ ด้านวิชาชีพ ได้แก่ ช่างไม้ ช่างยนต์ ช่างตัดผม ช่างแกะสลัก ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า และการฝีมือต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการสอนทางด้านวิชาการ เช่น คอมพิวเตอร์เพื่อธุรกิจ เป็นต้น ระดับการศึกษาที่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาต่อ คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และวิทยาลัยทางการช่าง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมีประมาณร้อยละ 3

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมายที่มีความประสงค์ไม่ต้องการเรียนต่อ เนื่องจากไม่มีเงินทุนในการชำระค่าเทอม อายุมาก มีโรคประจำตัว และต้องการทำงานมากกว่าเรียนหนังสือ เนื่องจากมีความประสงค์หาเงินเลี้ยงชีพมากกว่า

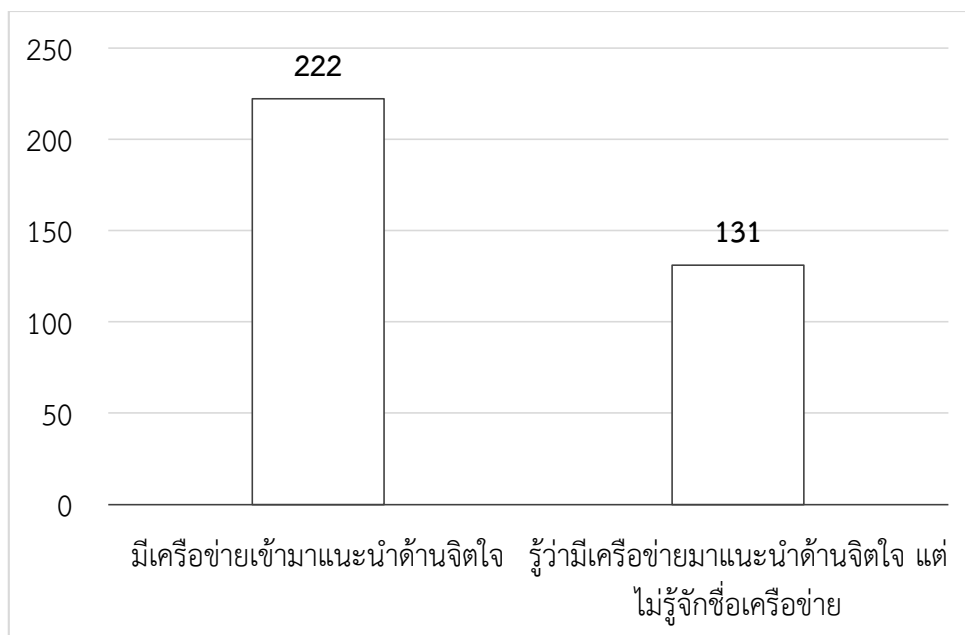
ค. ด้านร่างกาย ในการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย
ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านร่างกาย พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังรู้ว่ามีเครือข่าย
เข้ามาแนะนำการดูแลด้านร่างกายขณะที่อยู่ในเรือนจำ จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 และ
ที่รู้ว่ามีเครือข่ายมาดูแลด้านร่างกายแต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 51.80
ดังแสดงรายละเอียดตามแผนภูมิที่ 4.3

แผนภูมิ 4.3 การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านร่างกาย

เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
ด้านร่างกาย พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่ามีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ
ชุมชนและมูลนิธิ โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
ด้านร่างกายอันดับหนึ่ง คือ ด้านกีฬา รองลงมาแอโรบิค โยคะ ดนตรี และการตรวจโรค ตรวจสอบสุขภาพ
ของเด็กและเยาวชน และผู้ต้องขัง ตามลำดับ

ง. ด้านจิตใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายในการ
เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านจิตใจ พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังรู้ว่ามีเครือข่ายเข้ามา
ให้คำปรึกษาทางจิตใจขณะที่อยู่ในเรือนจำ จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 และที่รู้ว่ามี
เครือข่ายมาให้คำปรึกษาแต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ดังแสดง
รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 4.4

แผนภูมิ 4.4 การรับรู้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านจิตใจ

เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
ด้านจิตใจ พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่ามีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชน
และมูลนิธิ โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
ด้านจิตใจอันดับหนึ่ง คือ การอบรมจริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์
กิจกรรมชุมชนบำบัด ค่ายครอบครัว การออกไปทัศนศึกษาภายนอก และการกลับไปเยี่ยมบ้าน
ตามลำดับ

1.3.1.3 ความคิดเห็นของผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่ต้องการ ให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชน
ที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ พบว่า
โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86
ด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมากที่สุด คือด้านจิตใจ รองลงมาด้านอาชีพ ด้านร่างกาย และ
ด้านการศึกษา ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ก. ด้านอาชีพ โดยภาพรวม มีระดับความต้องการในระดับมาก
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 สิ่งที่ต้องการมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ต้องการ
ได้เงินจากการทำงาน ที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ
1.02 รองลงมา คือ ต้องการให้หาสถานที่ทำงานและที่พักให้อยู่ใกล้กับบ้านหรือที่พัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.87 และต้องการงานที่ตรงกับวิชาชีพที่ฝึกฝนมาจากเรือนจำ
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.69

อาชีพที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุด คือ ค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว รองลงมาอาชีพช่าง ได้แก่ ช่างยนต์ ช่างตัดผม ช่างไฟฟ้า ช่างเย็บผ้า ทำงานโรงงาน และการเกษตร ส่วนบริษัทหรือหน่วยงานที่กลุ่มตัวอย่างต้องการร่วมทำงานด้วยที่สุด คือ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) บริษัทน้ำไทย โลตัส บิ๊กซี ร้านอาหาร ร้านกาแฟ และบริษัทรถยนต์ เป็นต้น

ข. ด้านการศึกษา โดยภาพรวม มีระดับความต้องการในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.55 สิ่งที่ต้องการมากเป็นอันดับหนึ่งคือต้องการเรียนต่อในสาขาวิชาที่ตรงกับงานที่ทำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.75 รองลงมา คือ ต้องการทุนฟรีเพื่อเรียนต่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.87 และต้องการเรียนต่อในระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79

วิชาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเรียนมากที่สุด คือ วิชาทางด้านสายอาชีพ ได้แก่ ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม ช่างเชื่อม ช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ส่วนวิชาอื่นๆ คือ วิชาการตลาด และวิชาภาษาต่างประเทศ

ค. ด้านร่างกาย โดยภาพรวม มีระดับความต้องการในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.36 สิ่งที่ต้องการมากเป็นอันดับหนึ่งคือต้องการช่องทางในการติดต่อกับสถานพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.63 รองลงมา คือ ต้องการเสื้อผ้าใหม่ / รองเท้าใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.68 และต้องการเงินเป็นค่ารถในการเดินทางกลับบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.86

จำนวนเงินสำหรับเดินทางกลับบ้านหลังพ้นโทษ พบว่ากลุ่มเป้าหมายต้องการจำนวนเงินต่ำสุด จำนวน 1,000 บาท และจำนวนเงินสูงที่สุด คือ จำนวน 50,000 บาท

จ. ด้านจิตใจ โดยภาพรวม มีระดับความต้องการในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 สิ่งที่ต้องการมากเป็นอันดับหนึ่งคือต้องการไปอยู่กับครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 รองลงมา คือ ต้องการคำแนะนำและคำปรึกษาจากเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.52

เครือข่าย/คน ที่ต้องการไปปรึกษามากที่สุด คือ คนในครอบครัว และนักจิตวิทยา รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/สถานพินิจหรือกลุ่มเป้าหมายเรียกว่า ครูที่ปรึกษา

ตารางที่ 4.2 ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

ความต้องการให้ เครือข่ายเข้ามา ช่วยเหลือทางด้าน ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และ อาชีพ	ไม่พึง พอใจ	น้อย ที่สุด	น้อย	พอใช้	มาก	มาก ที่สุด	ระดับต้องการ		
							\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ด้านอาชีพ	8	33	26	106	110	70	4.33	1.08	มาก
	2.27	9.35	7.37	30.03	31.16	19.83			
1) ต้องการงานที่ตรงกับวิชาชีพที่ฝึกฝนมาจากเรือนจำ	63	10	42	78	93	67	3.93	1.69	ปานกลาง
	17.85	2.83	11.90	22.10	26.35	18.97			
2) ต้องการให้หาสถานที่ทำงานและที่พักให้อยู่ใกล้กับบ้านหรือที่พัก	81	13	16	58	101	84	3.95	1.87	ปานกลาง
	22.90	3.70	4.50	16.40	28.60	23.90			
3) ต้องการให้ได้เงินจากการทำงานที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ	10	-	4	55	142	142	5.11	1.02	มาก
	2.8	-	1.1	15.7	40.2	40.2			
2. ด้านการศึกษา	55	29	14	88	91	76	3.94	1.55	ปานกลาง
	15.6	8.2	4.0	25.0	25.7	21.5			
1) ต้องการทุนฟรีเพื่อเรียนต่อ	80	6	12	60	102	93	4.07	1.87	มาก
	22.66	1.70	3.40	17.00	28.90	26.34			
2) ต้องการเรียนต่อในสายวิชาที่ตรงกับงานที่ทำ	61	7	20	47	122	96	4.27	1.75	มาก
	17.28	1.98	5.67	13.31	34.56	27.20			
3) ต้องการเรียนต่อในระดับปริญญาตรี	100	10	24	103	70	46	3.48	1.79	น้อย
	28.30	2.80	6.80	29.20	19.80	13.10			
3. ด้านร่างกาย	35	25	56	68	89	80	4.02	1.36	ปานกลาง
	9.9	7.1	15.9	19.3	25.2	22.6			
1) ต้องการเสื้อผ้าใหม่ / รองเท้าใหม่	48	10	27	73	84	111	4.33	1.68	มาก
	13.60	2.83	7.65	20.68	23.80	31.44			
2) ต้องการที่อยู่อาศัยหลังจากถูกปล่อย	137	19	20	63	65	49	3.13	1.94	ปานกลาง
	38.81	5.38	5.67	17.85	18.41	13.88			

ตารางที่ 4.2 ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ (ต่อ)

ความต้องการให้ เครือข่ายเข้ามา ช่วยเหลือทางด้าน ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และ อาชีพ	ไม่พึง พอใจ	น้อย ที่สุด	น้อย	พอใช้	มาก	มาก ที่สุด	ระดับต้องการ		
							\bar{x}	S.D.	ระดับ
3) ต้องการช่องทาง ในการติดต่อกับ สถานพยาบาลเมื่อ เจ็บป่วย	45	7	12	81	88	120	4.47	1.63	มาก
	12.75	1.98	3.40	22.95	24.93	33.99			
4) ต้องการเงินเป็น ค่ารถในการเดินทาง กลับบ้าน	70	10	19	75	67	112	4.12	1.86	ปานกลาง
	19.80	2.80	5.40	21.20	19.00	31.80			
4. ด้านจิตใจ	4	2	38	16	120	173	5.05	0.93	มาก
	1.1	0.6	10.8	4.5	34.0	49.0			
1) ต้องการไปอยู่ กับครอบครัว	5	-	6	20	43	279	5.64	0.86	มากที่สุด
	1.40	-	1.70	5.67	12.18	79.05			
2) ต้องการ คำแนะนำและ คำปรึกษาจาก เครือข่าย	40	4	16	89	105	99	4.46	1.52	มาก
	11.33	1.13	4.53	25.21	29.75	28.05			
รวม	4	14	42	104	131	58	4.33	0.86	มาก
	1.1	4.0	11.9	29.5	37.1	16.4			

1.3.1.4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ
ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ เรียงลำดับ
ความต้องการจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ก. ต้องการให้มีการอบรมและฝึกฝนด้านวิชาชีพเป็นประจำ
เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความชำนาญ และมีทักษะในระดับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และควรมีการ
ฝึกอบรมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับช่างตัดผม ก็ควรให้มีการสอนตัดผม
ทรงต่างๆ ทั้งทรงผมผู้ชายและผู้หญิง เป็นต้น

ข. ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมกีฬาระหว่างผู้ต้องขัง เด็กและ
เยาวชน ชายหญิงมากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน และให้เกิดความผ่อนคลาย

ง. ควรให้มีกิจกรรมการเยี่ยมญาติเป็นประจำ เพื่อให้ผู้ต้องขัง
เด็กและเยาวชน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้พบครอบครัว

จ. ควรจัดกิจกรรมสันทนาการให้ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชน
ได้เกิดความสนุกสนาน จิตใจเบิกบาน คลายเครียด และได้แสดงออกถึงความรู้สึก และอารมณ์ให้มาก
ที่สุด เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาข้างต้นพบว่าผู้ต้องขังและ
เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน
และชุมชน ภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการส่งเสริมศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกวิชาชีพ
ตลอดจนการเสริมสร้างด้านจิตใจ เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้สามารถกลับตนเป็นคนดีได้
ส่วนความต้องการที่อยากให้นักเรียนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนในการสนับสนุนเพิ่มเติม คือ ด้านจิตใจ
คือ ต้องการคำแนะนำและที่ปรึกษาจากเครือข่าย การเสริมสร้างกำลังใจ ตลอดจนต้องการกลับไปพบ
คนในครอบครัวเป็นหลัก รวมทั้ง ยังต้องการมีทักษะความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงภายหลังพ้นโทษ
ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความต้องการออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว หรือทำงานในลักษณะทำงาน
เชิงเดี่ยว กล่าวคือ สามารถทำงานด้วยตนเองได้ ไม่ต้องยึดติดกับบริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ
ตัวอย่างเช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม เนื่องจากด้วยข้อจำกัดของระเบียบในหน่วยงานหรือ
บริษัทต่างๆ ที่ไม่เปิดรับบุคคลที่มีประวัติอาชญากร รวมทั้งคนในสังคมโดยส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่ไม่ดี
ต่อกลุ่มผู้พ้นโทษ จึงทำให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีแนวความคิดที่อยากจะประกอบธุรกิจส่วนตัว และ
ทำงานในรูปแบบทำงานเชิงเดี่ยวเป็นหลัก

**1.3.2 ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่าง
มีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558**

1.3.2.1 ข้อมูลทั่วไป

ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่าง
มีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 433 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ใหญ่จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ
70.20 และกลุ่มเด็กและเยาวชน จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 เป็นเพศชายจำนวน 240 คน
คิดเป็นร้อยละ 55.40 เพศหญิง 193 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี
จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 32.10 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 150
คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 สถานภาพครอบครัวก่อนต้องโทษ พ่อแม่แยกทางกัน จำนวน 147 คน
คิดเป็นร้อยละ 33.90 สถานที่อยู่ก่อนต้องโทษ อาศัยอยู่กรุงเทพมหานคร จำนวน 219 คน คิดเป็น
ร้อยละ 50.58 อาศัยอยู่ต่างจังหวัดจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 49.42 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
เป็นลูกจ้างประจำ และส่วนที่ไม่ได้ทำงานจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 ประเภท
สถานประกอบการที่ทำงาน คือ โรงงาน จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 19.60 ร้านขายของจำนวน

83 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 และบริษัทจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 เรียงตามลำดับ รายได้ต่อเดือน คือ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 รองลงมา คือ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 และมากกว่า 20,000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 12.20 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้พ้นโทษ /เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 433)	ร้อยละ (100.00)
1. ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง		
1.1 เด็กและเยาวชน	129	29.80
1.2 ผู้ใหญ่	304	70.20
2. เพศ		
2.1 ชาย	240	55.40
2.2 หญิง	193	44.60
3. อายุ		
3.1 อายุต่ำกว่าและเท่ากับ 15 ปี	7	1.60
3.2 16 – 18 ปี	42	9.70
3.3 19 - 25 ปี	87	20.10
3.4 26 – 35 ปี	139	32.10
3.5 36 – 55 ปี	133	30.70
3.6 56 ปีขึ้นไป	25	5.80
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ	13	3.0
4.2 ประถมศึกษา	38	8.80
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	150	34.60
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย	126	29.10
4.5 อนุปริญญาตรี / ปวส.	77	17.80
4.6 ปริญญาตรี	27	6.20
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.50
5. สถานภาพครอบครัวก่อนต้องโทษ		
5.1 อยู่กับพ่อแม่	100	23.10
5.2 พ่อแม่แยกทางกัน	147	33.90
5.2.1 อยู่กับพ่อ	54	12.50
5.2.2 อยู่กับแม่	93	21.49

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้พ้นโทษ /เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
และเยาวชน (ต่อ)

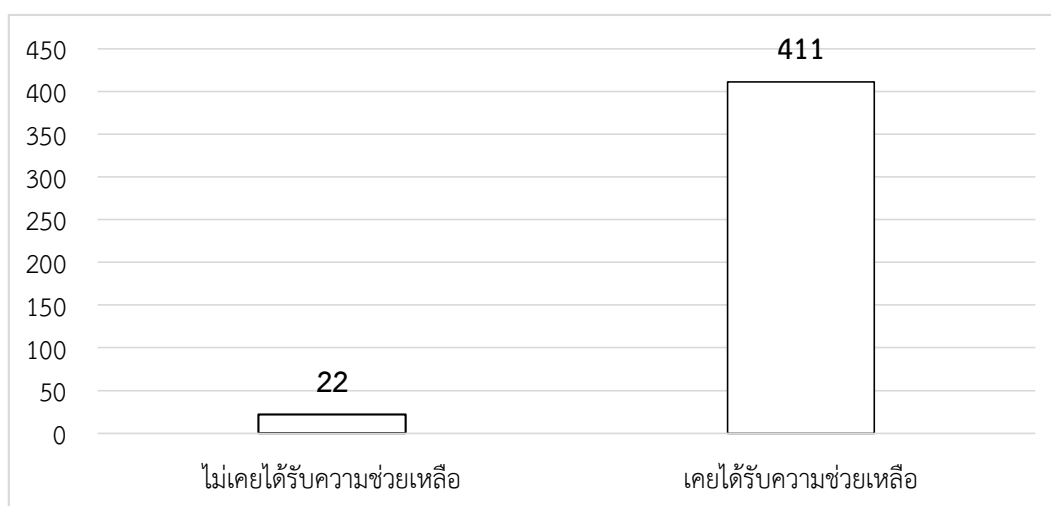
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 433)	ร้อยละ (100.00)
5.3 อยู่กับครอบครัวตนเอง	67	15.50
5.3.1 สามี	32	7.40
5.3.2 ภรรยา	22	5.10
5.3.3 บุตร/ธิดา	13	3.00
5.4 อยู่กับญาติ	78	18.00
5.5 อยู่กับเพื่อน	15	3.50
5.6 อยู่คนเดียว	26	6.00
6. สถานที่อยู่ก่อนต้องโทษ		
6.1 กรุงเทพฯ	219	50.58
6.2 ต่างจังหวัด	214	49.42
6.2.1 ภาคเหนือ	50	11.50
6.2.2 ภาคใต้	33	7.60
6.2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	18	4.20
6.2.4 ภาคตะวันออก	36	8.30
6.2.5 ภาคตะวันตก	5	1.20
6.2.6 ภาคกลาง	72	16.60
7. อาชีพ		
7.1 ไม่ได้ทำงาน	21	4.80
7.2 รับจ้างทั่วไป	105	24.20
7.3 เกษตรกรรม	28	6.50
7.4 ประมง	9	2.10
7.5 ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	106	24.50
7.6 ลูกจ้างชั่วคราว	41	9.50
7.7 ลูกจ้างประจำ	123	28.40
8. ประเภทสถานประกอบการที่ทำงาน		
8.1 โรงแรม	26	6.00
8.2 สถานศึกษา	8	1.80
8.3 โรงงาน	85	19.60
8.4 ห้างสรรพสินค้า	34	7.90
8.5 บริษัท	76	17.60
8.6 ร้านอาหาร	46	10.60
8.7 ร้านขายของ	83	19.20

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้พันโทฯ /เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
และเยาวชน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 433)	ร้อยละ (100.00)
8.8 ร้านเสริมสวย	53	12.20
8.9 หน่วยงานภาครัฐ	12	2.80
8.10 มูลนิธิ	10	2.30
9. รายได้ต่อเดือน		
9.1 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	25	5.80
9.2 5,001 – 10,000 บาท	144	3.33
9.3 10,001 – 15,000 บาท	179	41.30
9.4 15,001 – 20,000 บาท	32	7.40
9.5 20,001 บาทขึ้นไป	53	12.20

1.3.2.2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน
ในการดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว

การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน
ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย พบว่า ผู้พันโทฯ และเด็กเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึก
และอบรม ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 และเคยได้รับ
ความช่วยเหลือจำนวน 411 คน คิดเป็นร้อยละ 94.90 ดังแสดงรายละเอียดในแผนภูมิที่ 4.5

แผนภูมิ 4.5 การรับรู้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน
ในการดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว

ลักษณะของเครือข่ายที่เข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้พ้นโทษ และเด็กและเยาวชนภายหลังที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ภาครัฐ สถานศึกษา ที่เข้ามาสนับสนุนให้ความช่วยเหลือหลังจากการได้รับการปล่อยตัว เช่น กรมการจัดหางาน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมราชทัณฑ์ กรมสุขภาพจิต สำนักสาธารณสุขจังหวัด มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา เทคนิคการช่างต่างๆ และยังมีภาคเอกชน สถานประกอบการ บริษัท โรงงาน ที่เข้ามาสนับสนุน สร้างงาน สร้างอาชีพ ให้ผู้พ้นโทษ เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม เช่น สวนสุภัทราแลนด์ บริษัทเนสท์เล่จำกัด บริษัทโชติวัฒน์อุตสาหกรรม โรงงานเย็บกระเป๋า โรงงานผลิตท่อน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีภาคประชาชนที่เข้ามาช่วยเหลือดูแล กำกับติดตามสอดส่องผู้พ้นโทษ หลังจากการได้รับการปล่อยตัว มีทั้งชุมชน ครอบครัว และมูลนิธิ เช่น มูลนิธิเพื่อเด็กกำพร้าบ้านสันติวิทย์ มูลนิธิบ้านพระพร และชุมชนบึงพระราม 9

**ตารางที่ 4.4 เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมภายหลังได้รับการปล่อยตัว
ด้านอาชีพ**

ประเภทการช่วยเหลือ	รายละเอียด
1. ด้านอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1) มีการสนับสนุนเกี่ยวกับเงินทุนในการสร้างอาชีพ 2) ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการซ่อมรถ บำรุงเครื่องยนต์ 3) ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการก่อสร้าง ปูกระเบื้อง ทาสี 4) ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า 5) ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการทำขนม ชงกาแฟ 6) ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการนวดแผนไทย 7) ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับเสริมสวย ทำผม ทำเล็บ 8) ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการเย็บปัก ถักร้อย 9) เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษเข้าร่วมในการทำงาน
2. ด้านการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษอ่านออกเขียนได้ 2) ให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) ให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษได้รับการศึกษาในสายอาชีพ 5) ให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี
3. ด้านร่างกาย	<ol style="list-style-type: none"> 1) ตรวจสอบสุขภาพร่างกาย 2) มีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ 3) มีหน่วยงานประสานกับโรงพยาบาลเกี่ยวกับการส่งต่อเพื่อรักษาโรคประจำตัว
4. ด้านจิตใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ตรวจสอบสุขภาพจิต ให้คำปรึกษาในการบำบัดจิตใจ 2) มีกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูจิตใจ เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด 3) มีกิจกรรมพึงธรรมะ สวดมนต์ นั่งสมาธิ อบรมจริยธรรม 4) มีกิจกรรมพูดให้กำลังใจ

ลักษณะของการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านอาชีพ มีการสนับสนุนเกี่ยวกับเงินทุนในการสร้างอาชีพ มีการฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับ ช่างเชื่อม ช่างซ่อม ช่างก่อสร้าง ทำขนม ชงกาแฟ นวดแผนไทย และเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษเข้าร่วมในการทำงาน ด้านการเรียน ส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกอบรม อ่านออกเขียนได้ ได้รับการศึกษาในระดับชั้น ที่สูงขึ้นไป ด้านร่างกาย ภาครัฐเครือข่ายให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือ ในการรักษาต่อ มีการตรวจสุขภาพร่างกายและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ด้านจิตใจ กรมสุขภาพจิตจัดกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูจิตใจ ให้คำแนะนำ และให้การรักษอย่างต่อเนื่องในกลุ่มที่ผู้พ้นโทษมีลักษณะทางจิตที่ไม่พึงประสงค์

1.3.2.3 ความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ต้องพ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิบัติจากครอบครัวมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าของสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และหัวหน้างาน ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.5

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน

การปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	5.04	1.12	มาก
2. เจ้าหน้าที่มูลนิธิ	4.37	1.60	มาก
3. เจ้าของสถานประกอบการ	5.10	1.11	มาก
4. หัวหน้างาน	5.04	1.11	มาก
5. เพื่อนร่วมงาน	4.91	1.19	มาก
6. ผู้อำนวยการโรงเรียน/สถานศึกษา	3.06	1.78	น้อย
7. ครูในโรงเรียน	3.00	1.72	น้อย
8. เพื่อนในโรงเรียน	3.06	1.76	น้อย
9. คนในชุมชน	4.29	1.53	มาก
10. เพื่อนข้างบ้าน	4.13	1.44	มาก
11. คนในครอบครัว	5.41	1.20	มากที่สุด
12. คนแปลกหน้า/คนที่ไม่รู้จักในที่สาธารณะ	3.12	1.56	น้อย
รวม	5.05	1.08	มาก

1.3.2.4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
เกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในการดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว ดังนี้

ก. ควรมีนโยบายสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาท
ในการแสวงหาเครือข่าย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษมีงานทำ มีรายได้ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้

ข. ควรมีการจัดทำสื่อ เพื่อเสนอมุมมองเชิงบวกเกี่ยวกับ
ผู้พ้นโทษ เช่น การถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผู้พ้นโทษที่กลับใจแล้วประสบความสำเร็จในชีวิต
เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงลบของคนในสังคม และลดการ ตีตรา ในสังคม ทำให้ผู้พ้นโทษมีสังคม
มีโอกาที่จะกลับคืนสู่สังคม

ค. ควรมีการปรับแก้กฎหมาย ลบประวัติอาชญากรรม
ให้ผู้พ้นโทษ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้พ้นโทษมีที่ยืนในสังคม

ง. หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดทำโปรแกรมหรือการวางแผน
ชีวิตให้แก่ผู้พ้นโทษเป็นรายบุคคล เพื่อทำให้ผู้พ้นโทษไปแล้วมีเป้าหมายหรือแนวทางในการดำเนิน
ชีวิตที่เหมาะสม และเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้พ้นโทษ

จ. หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องควรมีการฝึกวิชาชีพ
ที่ทันสมัย และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน หรือการฝึกวิชาชีพเชิงเดี่ยว สามารถนำไปประกอบ
อาชีพได้

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาข้างต้นพบ ว่าลักษณะการช่วยเหลือ
ในกลุ่มผู้พ้นโทษ ส่วนใหญ่หากกรณีเป็นกลุ่มผู้พ้นโทษผู้ใหญ่ รูปแบบการให้การช่วยเหลือส่วนใหญ่
จะเป็นการฝึกวิชาชีพ หรือจัดหางาน โดยลักษณะงานโดยภาพรวมจะเป็นงานวิชาชีพเชิงเดี่ยว เช่น
ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม เสริมสวย การประกอบอาหาร ส่วนกรณีผู้พ้นโทษเป็นเด็กและเยาวชน
ส่วนใหญ่จะสนับสนุนด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ และสามารถศึกษา
ต่อเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดวิชาชีพต่อไปได้ ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้พ้นโทษ
ที่ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในการได้รับความ
ช่วยเหลือจากกลุ่มคนในครอบครัวเป็นหลัก ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิด และ
ช่วยเสริมสร้างกำลังใจได้ดีมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มสถานประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของ
หน่วยงานภาครัฐ ส่วนความพึงพอใจในการได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มคนในชุมชน หรือคนที่รู้จัก
อยู่ในระดับที่น้อย ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวบางคนไม่ได้รู้จักหรือมีความใกล้ชิด
กับผู้พ้นโทษ จึงอาจมีการตีตรา หรือมีทัศนคติเชิงลบต่อกลุ่มผู้พ้นโทษ ดังนั้น การจะผลักดันให้กลุ่ม
คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มผู้พ้นโทษได้ ก็คือ การร่วมกันทุกภาคส่วนในการรณรงค์ หรือจัดทำ
สื่อเพื่อเสนอมุมมองเชิงบวกเกี่ยวกับผู้พ้นโทษ เช่น การถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผู้พ้นโทษที่กลับใจ
แล้วประสบความสำเร็จในชีวิต เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงลบของคนในสังคม และลดการตีตรา
ในสังคม เพื่อทำให้ผู้พ้นโทษมีสังคมมีโอกาที่จะกลับคืนสู่สังคม โดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

1.4 นโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาส ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

จากการศึกษารูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมจากประเด็นดังต่อไปนี้

1) แนวคิดการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ความหมายของการมีส่วนร่วม 2) ขั้นตอนและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม 4) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดโทษทางเลือกเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และ 6) วงจรการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) นโยบายของส่วนราชการ ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพ

3) รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ทั้งในเชิงสอดคล้องกันและในเชิงที่มีความย้อนแย้งกัน และเพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปในทิศทางเดียวกันคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ใน 3 รูปแบบ ดังนี้

1.4.1 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ

สำหรับแนวการมีส่วนร่วมในลักษณะรัฐกับรัฐ เป็นความร่วมมือตามบทบาทหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ และมติรัฐมนตรีที่สั่งการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่างการถูกควบคุม และหลังพ้นโทษ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ในรูปแบบที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลในระยะยาวและจะเป็นผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด และดังที่เดวิสและนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1985) กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ ลักษณะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร หากองค์กรมีโครงสร้างใหญ่ ขั้นตอนการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการ จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดของสหประชาชาติ เดวิสและนิวสตรอม และดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานโดยรัฐเพียงลำพังจะไม่ประสบความสำเร็จในระยะยาว ดังนั้นการให้ประชาชนทั้งระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กร เข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความสำเร็จได้มากกว่า ดังที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization อ้างถึงใน ยุพิน ระพีพันธุ์, 2544, น. 21 - 22) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใน คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมี

ส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนก็ได้ สำหรับความร่วมมือในอดีตและปัจจุบันของภาครัฐกับรัฐ
จะเป็นลักษณะความร่วมมือแบบพื้นฐานเบื้องต้น เช่น

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เป็นความร่วมมือ
ระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในปีพ.ศ. 2556 โดยสำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในการเตรียมกลุ่มเป้าหมาย บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์และสถานที่
ในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ อำนวยความสะดวกและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ
กำกับ ดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมาย พัฒนาระบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมและเอื้อประโยชน์
ต่อกลุ่มเป้าหมาย ในส่วนของกระทรวงยุติธรรมมีบทบาทในเรื่อง สนับสนุนงบประมาณในการจัด
กระบวนการเรียนรู้ ปรับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและรูปแบบการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการจัด
กระบวนการเรียนรู้ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการดำเนินงาน
บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการดูแลสุขภาพเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
แบบองค์รวม และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียน พบว่าเป็นการ
ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อสนองภารกิจของ
กรมราชทัณฑ์และให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้มีคุณภาพและ
ฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังอย่างจริงและสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพหลังพ้นโทษได้ ซึ่งได้มีคำสั่ง
จากอธิบดีกรมราชทัณฑ์ไปถึงเรือนจำ / ทัณฑสถานให้ดำเนินการจัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อขอรับ
การสนับสนุนงบประมาณและวิทยากรในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพในระยะสั้น
จาก กศน.ในพื้นที่ที่เรือนจำ/ทัณฑสถานตั้งอยู่ (ที่ ยธ 0704.1/39469 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2557)
จะเห็นได้ว่าความร่วมมือดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะการสนองต่อภารกิจและนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ
และเป็นหลักสูตรระยะสั้น เมื่อจบโครงการดังกล่าว ข้อตกลงดังกล่าวก็ปิดระงับลงตามปีงบประมาณ

นอกจากนี้ยังมีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสาธารณสุขสุรินทร์ จับมือ
เครือข่ายลงนาม MOU บันทึกข้อตกลงการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขัง
ในเรือนจำ ภายใต้โครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความดี ด้วยหัวใจ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563
โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ เป็นประธานลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ร่วมกับสาธารณสุข
จังหวัดสุรินทร์ โรงพยาบาลสุรินทร์ โรงพยาบาลรัตนบุรี โรงพยาบาลค่ายวีรวัฒน์โยธิน เรือนจำกลาง
สุรินทร์ และเรือนจำอำเภอรตนบุรี เพื่อพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขัง
ในเรือนจำ ภายใต้โครงการ "ราชทัณฑ์ปันสุข ทำความดี ด้วยหัวใจ" โดยช่วยเหลือในเรื่องการจัดหา
อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ให้บริการผู้ต้องขังเข้าถึงการรักษาตั้งแต่เจ็บป่วย
ในระยะแรก เพื่อให้ได้รับการดูแลรักษาได้ทันที่ ความร่วมมือระหว่างสององค์กรหลัก คือ
สาธารณสุขและกรมราชทัณฑ์ จะช่วยผลักดันให้ระบบบริการด้านสุขภาพสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ
มีประสิทธิภาพ ผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงบริการที่ไม่ได้มาตรฐานอย่างมีคุณภาพต่อไป

จะเห็นได้ว่าความร่วมมือแบบรัฐกับรัฐ เป็นความร่วมมือตั้งแต่ระดับสูง
ระดับกลางลงมาถึงระดับภูมิภาค และจะเกิดผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมขึ้นในระดับภูมิภาคหรือ
ต่างจังหวัด ดังนั้น การดำเนินงานในลักษณะรัฐกับรัฐควรดำเนินการให้ครบถ้วน และกระชับขึ้น
เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และเห็นผลที่เป็นรูปธรรม

1.4.2 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน

จากความร่วมมือของรัฐกับรัฐพบว่า มีขอบเขตการทำงานค่อนข้างจำกัดในเรื่องของระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบาย ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินงานตามระเบียบเท่านั้น เมื่อมีการดำเนินงานก็ต้องจัดทำหนังสือส่งไปยังหน่วยงานต่างๆ อย่างเป็นทางการและเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ทำให้การดำเนินงานค่อนข้างล่าช้า ประกอบกับการไม่สามารถดำเนินงานเกินขอบเขตของงบประมาณและระเบียบปฏิบัติได้ ดังนั้น เพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำผิดมีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และได้ผลที่เป็นรูปธรรมและสามารถช่วยทำให้ผู้พ้นโทษมีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่กลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก ภาครัฐจึงได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง และหน่วยงานเอกชนอีกหลายแห่ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จดังกล่าว โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมีอำนาจการตัดสินใจ ตามแนวคิดของ Arnstein (1969) โดยร่วมมือมีส่วนร่วมในบันไดขั้นที่ 6-8 คือการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) โดยการให้ภาคเอกชนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมมีส่วนได้ส่วนเสียในช่วยเหลือผู้กระทำผิดระหว่างถูกควบคุมและหลังการพ้นโทษ และขั้นที่ 7 ขึ้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (Delegated Power) โดยให้อำนาจกับภาคเอกชน ในการมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกกิจกรรมการฝึกอบรมและฝึกทักษะด้านต่างๆ ให้กับกระทำผิด และขั้นที่ 8 ขึ้นควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) หรือเอกชนในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษหลังการถูกปล่อยตัว โดยให้ภาคชุมชนหรือเอกชนเป็นผู้กำหนดและลงมือปฏิบัติเองโดยไม่มีภาครัฐเข้ามามีอำนาจสั่งการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1981) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามี 5 ขั้นตอนว่า คือ ต้องให้เอกชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) การเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision Making) การแก้ไขปัญหา (Implementation) การรับผลประโยชน์จากโครงการ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เพื่อให้หน่วยงานเอกชนรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เช่นใน ปี พ.ศ. 2561 ได้มีการบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือโครงการพระราชดำริร่วมสร้างงาน สร้างอาชีพผู้ต้องขัง หน่วยงานภาครัฐประกอบด้วยกรมการจิตสงเคราะห์งาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมราชทัณฑ์ หน่วยงานเอกชนประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หน่วยงานเอกชนที่สำคัญ คือ สภาอุตสาหกรรมเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ในพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตั้งนี้เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบายและดำเนินการกับรัฐ ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรม นอกจากนี้สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ยังทำหน้าที่ในการประสานงานกับสถานประกอบการหรือนายจ้างเพื่อเข้าร่วมโครงการ ประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเป็นตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจการค้าและบริการภาคเอกชน และประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อการรับรู้และเจตคติที่ดีในการรับผู้ต้องขังเข้าทำงานกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าและบริการภาคเอกชน

จากข้อตกลงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือด้านการสร้างอาชีพเป็นหลัก โดยการฝึกทักษะด้านอาชีพระหว่างเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและมอบหมายให้ภาคเอกชนทำหน้าที่ในการจัดหาสถานประกอบการที่ต้องการแรงงานผู้พ้นโทษ

เข้าทำงานให้เหมาะสมกับลักษณะงานที่ได้ทำการฝึกอบรมในช่วงก่อนปล่อย ซึ่งถือว่าเป็นความร่วมมือแบบการมีส่วนร่วมที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ยังมีข้อบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานงานความร่วมมือ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ ในปี พ.ศ. 2559 โดยความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคเอกชน ดังนี้ กรมราชทัณฑ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการจัดหางาน กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ กรมคุมประพฤติ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย โดยการมุ่งเน้นไปใน 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ และด้านอาชีพ โดยการทำงานร่วมกันแบบองค์รวม และร่วมมือกันแบบเชื่อมโยงเครือข่ายส่งมอบต่อกันแบบ เป็นลำดับขั้น โดยขั้นแรกกรมราชทัณฑ์ได้ประสานไปยังกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมการจัดหางาน และกรมคุมประพฤติ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังก่อนปล่อยให้ทราบถึง แหล่งข้อมูลที่จะสามารถได้รับความช่วยเหลือ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ผู้ต้องขังจะได้รับ โดยเฉพาะคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาตัวหลังการพ้นโทษ เมื่อพ้นโทษไปแล้ว กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมการจัดหางานได้รับไปดำเนินการด้านอาชีพและสถาน ประกอบการในการจัดหางานให้กับผู้พ้นโทษ นอกจากนี้สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย ประสานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการจ้างแรงงานผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวทำงานสาธารณะประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการที่มีความต่อเนื่องและไม่ทอดทิ้งผู้พ้นโทษไว้เบื้องหลัง

นอกจากนี้ยังมีสถานประกอบการที่ทำข้อตกลงความร่วมมือกับรัฐบาล ในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษโดยรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อนำผู้พ้นโทษทำงานให้กับหน่วยงาน และสถานประกอบการได้ผลประโยชน์จากความร่วมมือ ดังกล่าวตามที่กล่าวมาแล้วจากแนวคิดการมีส่วนร่วม โดยในปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกาออกตาม ความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704) พ.ศ. 2563 เพื่อสนับสนุน การจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน และสถานประกอบการได้รับผลประโยชน์เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้เกิด การจ้างงานผู้พ้นโทษมากยิ่งขึ้น

1.4.3 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชนและประชาสังคม

จากความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคเอกชนที่ทำให้เกิดความสำเร็จ ในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่สามารถมีงานทำ และได้รับความช่วยเหลือด้านสุขภาพ และสวัสดิการทางสังคม ต่างๆ ซึ่งถือว่าเกือบจะสมบูรณ์แบบแล้ว แต่ภายหลังการพ้นโทษผู้พ้นโทษต้องอยู่ในครอบครัว อยู่ในชุมชน และอยู่ในสังคมภายนอกที่รับรู้ว่าคุณพ้นโทษเคยกระทำความผิดมาก่อน ดังนั้น การนำครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้าร่วมกับภาครัฐในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้พ้นโทษให้มีความสุขและได้รับการช่วยเหลืออย่างครบถ้วนนั้น ส่วนใหญ่มีข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาครัฐกับมูลนิธิ หรือกองทุน เพื่อการกุศล หรือโรงเรียนในมูลนิธิต่างๆ ที่มีข้อตกลงร่วมกันในการบำบัดฟื้นฟูทางด้านจิตใจ และ อาชีพให้กับผู้พ้นโทษ ส่วนครอบครัวและชุมชนจะเป็นลักษณะตัวแทนเข้าร่วมการให้กำลังใจผู้พ้นโทษ โดยเป็นประชาชนที่เป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ ภายใต้การดูแลของกรมคุมประพฤติ ส่วนชุมชน

ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังไม่มีความเป็นลักษณะปัจเจกบุคคล หรือบุคคลที่เป็นอาสาสมัครรวมตัวกันเข้าร่วม

การมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน จึงยังคงเป็นจุดอ่อน เนื่องจากลักษณะของครอบครัวและชุมชนจะมีลักษณะการเข้าร่วมแบบสมัครใจ ตามแนวคิดของ Macda (1982) ในรูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการจ่ายอมหรือถูกบังคับโดยสภาพแวดล้อม บุคคลหรือธรรมชาติ ซึ่งการมีส่วนร่วมลักษณะนี้จะเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเวลาผ่านไปประชาชนจะเริ่มเบื่อหน่ายไม่ต้องการเข้าร่วม เพราะไม่เห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับเมื่อเข้าร่วมช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่และบทบาทของภาครัฐที่จะต้องกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจและต้องการที่จะเข้าร่วมการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พ้นโทษ เช่นดังที่ International Association of Participation (2006) เสนอว่าการให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามจะทำให้ประชาชนรู้สึกถึงคุณค่าและอำนาจที่มี และได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสังคม จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่ามีคุณค่าจริงๆ และเกิดแรงกระตุ้นให้ต้องการเป็นที่ยอมรับ ดังนั้น การให้ข้อมูลกับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าจากการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับ และให้ความร่วมมือกับภาครัฐมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีผลประโยชน์ที่ชุมชนหรือบุคคลจะได้รับหากเข้าร่วมกิจกรรมกับทางภาครัฐเพื่อกระตุ้นให้เกิดความไว้วางใจ และมีรางวัลเป็นสิ่งจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น เพราะตามธรรมชาติของมนุษย์ หากไม่มีผลประโยชน์ใดก็จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ยุ่งเกี่ยวกับ

จากความร่วมมือทั้ง 3 ส่วน คณะผู้วิจัยเห็นว่าในแต่ละส่วนมีจุดแข็ง จุดอ่อนแตกต่างกัน เช่น จุดแข็งของภาครัฐกับภาครัฐ คือ การมีนโยบายที่ชัดเจนสั่งให้ดำเนินงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จุดอ่อนคือ ดำเนินงานไปเพื่อตอบสนองนโยบาย เมื่อจบนโยบายก็ไม่สามารถดำเนินงานได้จนกว่าจะมีนโยบายหรือคำสั่งใหม่ สำหรับภาครัฐกับเอกชนมีจุดแข็ง คือ ภาคเอกชนรับช่วงการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากภาครัฐหลังการพ้นโทษ และให้อาชีพแก่ผู้พ้นโทษ ซึ่งถือว่าอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้พ้นโทษ จุดอ่อน คือ ภาคเอกชนบางแห่งไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานของผู้พ้นโทษให้รัฐทราบ ภาครัฐกับชุมชนหรือภาคประชาสังคมมีจุดแข็ง คือสามารถสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ผู้พ้นโทษหลังพ้นโทษ จุดอ่อน คือ ชุมชนและสังคมส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจหรือใส่ใจในการร่วมมือกับภาครัฐ เพราะมองไม่เห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ดังนั้น หากต้องการให้เกิดความยั่งยืนให้มาจุดแข็งของทั้ง 3 ส่วนมาทำการผนวกกันเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดได้อย่างยั่งยืนและตรงจุด ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบที่ 4 ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน ชุมชนและประชาสังคม ในการร่วมมือกันช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในระหว่างวันที่ 27 – 29 เมษายน พ.ศ. 2563 ณ ห้องประชุม คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้วิธีการประชุมผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) ด้วยโปรแกรมประยุกต์สำหรับการประชุมแบบออนไลน์ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัส COVID-19 กลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งสิ้น 80 คน แบ่งออกเป็น

4 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน และ 4) สถานประกอบการ และชุมชนหรือภาคประชาสังคม จำนวน 20 คน กลุ่มเป้าหมายได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน ต่อการดำเนินงานในเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เป็นการผนวกความร่วมมือทั้ง 3 ฝ่ายเข้าด้วยกัน เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการกลับคืนสู่สังคม ดังนี้

1) การสนับสนุนผู้พ้นโทษในการประกอบอาชีพ ปัจจุบันการมอบทุนสนับสนุนผู้พ้นโทษในการประกอบอาชีพในส่วนของกรมราชทัณฑ์ มีกองทุนช่วยเหลือผู้พ้นโทษเพื่อสนับสนุนในการประกอบอาชีพ 2 แห่ง คือ 1) กองทุนนายแพทย์ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ มอบทุนละ 30,000 บาท โดยเป็นทุนให้เปล่าไม่ต้องใช้เงินคืน และ 2) กองทุนมูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ ซึ่งเป็นทุนให้กู้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย แต่ทั้งนี้กองทุนส่วนใหญ่ก็ยังมีข้อจำกัดและปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับการมอบกองทุน ได้แก่ 1) กองทุนมีจำนวนจำกัด และ 2) การพิจารณาการให้ทุนใช้ระยะเวลานาน ทำให้ผู้พ้นโทษรอการพิจารณาเป็นเวลานาน ดังนั้น เพื่อให้การช่วยเหลือผู้พ้นโทษสามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น จึงควรมีการปรับหลักเกณฑ์การพิจารณากองทุนโดยใช้ระยะเวลาลดน้อยลง พร้อมทั้งควรเพิ่มจำนวนทุนให้แก่ผู้พ้นโทษ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้อย่างทั่วถึง

2) กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครงานที่จะต้องไม่เป็นบุคคลผู้เคยได้รับโทษในคดีอาญา ปัจจุบันทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนยังใช้กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครงานที่จะต้องไม่เป็นบุคคลผู้เคยได้รับโทษในคดีอาญาเข้าทำงาน ซึ่งกฎระเบียบดังกล่าวนับเป็นการปิดกั้นโอกาสผู้พ้นโทษในการสมัครงานหน่วยงานราชการ และหน่วยงานภาคเอกชนต่างๆ ซึ่งเมื่อผู้พ้นโทษไม่ได้รับโอกาสในการเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ ก็ส่งผลทำให้ไม่มีรายได้ในการหาเลี้ยงชีพ ทำให้ผู้พ้นโทษบางคนต้องหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง เนื่องจากไม่ได้รับโอกาสในการทำงาน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวหน่วยงานภาครัฐควรมีการปรับแก้กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษสามารถสมัครเข้าทำงานในหน่วยงานภาครัฐได้ แต่ทั้งนี้ อาจกำหนดเกณฑ์ว่าจะต้องไม่เป็นการกระทำความผิดที่รุนแรงหรือเป็นภัยต่อสังคม ตัวอย่างเช่น ฆาตกรต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นแนวทางและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษที่กระทำความผิดโดยพลาดพลังสามารถเข้าทำงานได้ และจะเป็นแนวทางปฏิบัติให้หน่วยงานเอกชนร่วมปฏิบัติตาม อันจะเป็นการสร้างค่านิยมแนวใหม่แก่สังคม ในการเปิดรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่สถานประกอบการในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานได้ โดยการให้ภาครัฐเข้าไปค้ำประกันผู้พ้นโทษที่เข้าทำงานในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานภาคเอกชน กล่าวคือ หากมีการกระทำความผิดซ้ำในหน่วยงาน ภาครัฐจะดำเนินการเสียค่าชดเชยให้แก่สถานประกอบการ

3) การดำเนินงานของภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานในการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำความผิดเพื่อคืนคนดีสู่สังคม ได้แก่

(1) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีการตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์สำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รวมถึงมีการตั้งมูลนิธิเรื่องทุนสนับสนุนในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ด้วยโดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการสงเคราะห์ โดยในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะแต่งตั้งโดยอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จุดเริ่มต้นของการตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์มาจากกฎหมายที่บัญญัติไว้ โดยอยู่ในพระราชบัญญัติศาลเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2553 ที่มีบทบัญญัติ ให้มีคณะกรรมการ และระเบียบของกระทรวงยุติธรรมในเรื่องของการสรรหาคณะกรรมการสงเคราะห์ของสถานพินิจ โดยกรรมการจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถด้านพยาบาล ด้านกฎหมาย หรือมีจิตอาสาที่จะสมัครใจเข้ารับการแต่งตั้ง และคณะกรรมการก็มีหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านการชุมชน รวมถึงการพิจารณาการดำเนินงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานพินิจในการดูแลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

(2) กรมราชทัณฑ์ ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ คือ กระทรวงการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวของผู้ต้องขังที่ประสบความทุกข์ทางด้านการเงิน เช่น เงินทุนของบุตรผู้ต้องขัง ทุนการดำเนินชีวิตของผู้ดูแลบุตร ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ครอบครัวผู้ต้องขัง นอกจากนี้ทางเรือนจำได้ดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนให้กับผู้ต้องขังที่ยังไม่มีบัตรด้วย รวมทั้งผู้ต้องขังสูงอายุและผู้ต้องขังที่เป็นคนพิการทางเรือนจำก็จะทำหนังสือถึงโรงพยาบาลให้มาดำเนินการตรวจร่างกาย และทำบัตรคนพิการให้เพื่อจะให้ผู้ต้องขังได้รับเบี้ยผู้พิการ ซึ่งเป็นการรักษาสิทธิให้กับผู้ต้องขังทุกฝ่าย

(3) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนเป็นหลัก โดยในการดำเนินงานจะนำผู้นำชุมชน และอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนการปฏิบัติงาน การรับผลประโยชน์ รวมถึงการประเมินผล โดยสำนักงานคุมประพฤติจะมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนปฏิบัติงานในแต่ละปีนั้น จะเชิญผู้นำชุมชนในแต่ละอำเภอมาร่วมพิจารณาและร่วมดำเนินการร่วมกัน โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดจะมีศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติในแต่ละอำเภอ ซึ่งในแต่ละอำเภอก็จัดทำแผนผังในปีงบประมาณนั้นว่าจะมีกิจกรรมใดบ้าง และพื้นที่ใดที่ต้องการให้สำนักงานคุมประพฤติเข้ามาทำงานบริการสังคมให้กลุ่มคนในพื้นที่ โดยทุกการดำเนินงานจะมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน

1.5 ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ทั้งทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

จากการศึกษาการดำเนินงานของหน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับ
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการ
ให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม สรุปผลจากการศึกษาได้ ดังต่อไปนี้

1.5.1 กรมราชทัณฑ์

ด้านนโยบายและปัญหาในองค์กร

1) ปัญหานโยบายของกรมราชทัณฑ์ยังขาดการขับเคลื่อนเชิงรุกมุ่งเน้น
เรื่องการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เป็นเหตุทำให้ประเด็นเรื่องการนำภาครัฐ
ชุมชน และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ยังมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมี
ข้อบังคับกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการดูแลผู้ต้องขังโดยกำหนดไว้ว่าเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 1 คน
ต่อผู้ต้องขัง 5 คน ซึ่งในปัจจุบันเจ้าหน้าที่มีจำกัดไม่เพียงพอต่อการควบคุมผู้ต้องขัง

2) ข้อจำกัดของบริบทของเรือนจำที่เป็นเรือนจำปิด มุ่งเน้นในเรื่องการควบคุม
ผู้ต้องขัง ซึ่งจะต้องมีมาตรการการรักษาความปลอดภัยค่อนข้างสูง ทำให้เกิดข้อจำกัดในการจัด
กิจกรรมภายในเรือนจำหลายประการ เช่น การจัดอบรมการชกมวย เครื่องดื่ม จะต้องมียุทธรณ์
เข้ามาสวธิวิธีการทำ ซึ่งก่อนจะเข้ามาภายในเรือนจำได้จะต้องมีการตรวจสิ่งผิดกฎหมายในอุปกรณ์
ทุกชิ้น เป็นต้น ดังนั้นการเชิญหน่วยงานภายนอกมาร่วมจัดกิจกรรมภายในเรือนจำ จึงค่อนข้าง
มีขั้นตอนและการดำเนินงานค่อนข้างมาก

3) งบประมาณในการสนับสนุนการประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษ และการติดตาม
ผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ เพราะทางเรือนจำต้องติดตามผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ 3 เดือน และหลัง 3 เดือน
หากผู้ต้องขังที่ติดตามยังไม่มียางก็ยังคงต้องติดตามต่อเพื่อไม่ให้เกิดการกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

4) ปัญหาพื้นที่ของเรือนจำบางแห่งมีพื้นที่ไม่มากนัก เป็นเหตุทำให้มีพื้นที่
ในการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ค่อนข้างน้อย เช่นเดียวกับทัณฑสถานหญิงกลางที่ตั้งอยู่
ในเขตพื้นที่เมืองในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพื้นที่รองรับผู้ต้องขังจำกัด รวมไปถึงสถานที่ฝึกอบรม
ฝึกวิชาชีพ ไม่เพียงพอต่อการรองรับผู้ต้องขังทั้งหมดในเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่ทางทัณฑสถานหญิงกลาง
ร่วมกับภาคีเครือข่าย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกผู้ต้องขังในการเข้าร่วมกิจกรรม
ทำให้ผู้ต้องขังบางรายขาดโอกาสในการเข้าร่วมโครงการ

5) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่คัดกรองมีจำนวนน้อย
ในขณะที่จำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การคัดกรองผู้ต้องขังจำเป็นต้องใช้จำนวนแพทย์
พยาบาล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก แต่ขณะนี้ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง
ซึ่งกลุ่มเป้าหมายให้ความเห็นว่า ปัญหาเร่งด่วน คือ เจ้าหน้าที่ทางการเงินมีจำนวน เพียง 2 คน แต่ต้อง
ให้บริการญาติของผู้ต้องขัง จำนวนมากถึง 500-600 คนต่อวัน ดังนั้นวิธีการแก้ไขปัญหา
ควรดำเนินการโดยเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ทางการเงิน หรือจัดระบบ วันและเวลาให้กับญาติผู้ต้องขัง
ในเรื่องการให้บริการที่คนต่อ 1 วัน เพื่อให้ปริมาณงานของเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อยลง จะทำให้ผลงาน
ที่ได้รับมีประสิทธิภาพมากกว่าในปัจจุบัน และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำมีจำนวนน้อยกว่าผู้ต้องขัง

ในเรือนจำ โดยในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 1 คน ต้องดูแลผู้กระทำความผิดถึง 20 คน ซึ่งเป็นภาระที่หนัก และในบางครั้งอาจทำให้การดูแลต่างๆ ไม่ทั่วถึง ควรดำเนินการแก้ปัญหาโดยเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำให้มากขึ้น หรือดำเนินการโดยอบรมให้ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติให้ผู้ต้องขังมีความรู้ สามารถทำงานหาเลี้ยงตนเองได้เพื่อที่จะไม่กระทำความผิดซ้ำ

ด้านเครือข่ายผู้ให้ความร่วมมือ

1) บริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งไม่เปิดใจยอมรับบุคคลที่เพิ่งพ้นโทษ ทำให้ผู้พ้นโทษบางส่วนไม่สามารถเข้าทำงานหรือประกอบอาชีพตามสถานประกอบการหรือบริษัทต่าง ๆ ได้ เป็นเหตุทำให้พ้นโทษบางคนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง เนื่องจากไม่มีช่องทางในการทำงานหาเลี้ยงชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของบริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งยังไม่เปิดใจยอมรับบุคคลที่เพิ่งพ้นโทษเข้าทำงาน เป็นเหตุให้ผู้พ้นโทษบางคนไม่สามารถหางานทำ หรือประกอบอาชีพตามบริษัท หรือสถานประกอบการบางแห่งได้

2) ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของบริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งยังไม่เปิดใจยอมรับบุคคลที่เพิ่งพ้นโทษเข้าทำงาน เป็นเหตุทำให้ผู้พ้นโทษบางคนไม่สามารถหางานทำ หรือประกอบอาชีพตามบริษัท หรือสถานประกอบการบางแห่งได้

3) ครอบครัว และชุมชน ของผู้พ้นโทษ ไม่เปิดใจยอมรับผู้พ้นโทษ เนื่องจากผู้พ้นโทษบางคนเคยกระทำความผิดซ้ำจำนวนมาก เป็นเหตุทำให้คนในครอบครัว และคนในชุมชนโดยรอบไม่ให้โอกาสผู้พ้นโทษ

ด้านผู้พ้นโทษ

1) ผู้ต้องขังเลิกงาน แม้เอกชนจะเปิดโอกาสรับงาน แต่ผู้ต้องขังไม่ทำ เนื่องจากอยากกลับบ้านเพื่อจะกลับไปตั้งหลัก ทั้งนี้ มีผู้สนับสนุนในการส่งเสริมอาชีพ อย่างเช่น เปิดคาร์แคร์ แต่ปรากฏว่าไม่มีผู้ต้องขังสนใจที่จะเข้าทำงาน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับว่าผู้ต้องขังแต่ละคนจะนำความรู้ที่ได้ฝึกมาจากในเรือนจำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด ซึ่งบางกรณีหากเป็นบุคคลที่ตั้งใจจะกลับตนเป็นคนดีของสังคม ก็จะแสวงหาโอกาสและประกอบอาชีพที่สุจริต แต่บางกรณีก็กลับไปสู่สังคม หรือสภาพแวดล้อมเดิม ประกอบกับจิตใจไม่เข้มแข็งพอที่จะฟันฝ่าอุปสรรค หรือยังมีจิตใจรักงานสบาย ไม่ชอบความลำบาก ก็จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง โดยการค้าขายยาเสพติด หรือไปลักทรัพย์ เป็นต้น

2) ผู้พ้นโทษบางส่วนไม่ต้องการขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน เนื่องจากมีความประสงค์อยากจะทำชีวิตในรูปแบบของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้พ้นโทษบางคนจึงให้ข้อมูลที่อยู่ ซึ่งจะกลับไปพักอาศัยภายหลังจากพ้นโทษแล้วเป็นเท็จ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถติดตามและให้ความช่วยเหลือภายหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษต่อไปได้

1.5.2 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ดังนี้

ด้านนโยบายและปัญหาในองค์กร

1) บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ทำให้งานด้านการพัฒนาโปรแกรม หรืองานด้านพัฒนาพฤติกรรมยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร โดยเฉพาะบุคลากรด้านการศึกษาด้านวิชาชีพ มีอัตรากำลังแค่ 1 คน ไม่เพียงพอต่อประชากรของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ บุคลากรต้องทำงานอย่างหนัก เมื่อบุคลากรด้านการศึกษาด้านวิชาชีพติดภารกิจ บุคลากรในตำแหน่งอื่นต้องมาทำหน้าที่แทนซึ่งยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านศึกษา และวิชาชีพ

2) โปรแกรมการฝึกอาชีพบางโปรแกรม ไม่มีความทันสมัย ไม่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง หรือในบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสอน หรือเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องขอรับบริจาคจากหน่วยงานภายนอกอยู่เสมอ

3) ขาดแคลนงบประมาณในการซ่อมบำรุงเครื่องมือ อุปกรณ์ในสำนักงาน และไม่มงบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ให้สวยงาม เมื่องบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ ก็ส่งผลให้กระบวนการดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจำแนก และการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

4) โปรแกรมการฝึกอบรมอาชีพ ไม่สามารถฝึกเด็กและเยาวชนป้อนสู่อุตสาหกรรมได้อย่างเพียงพอตามที่สถานประกอบการร้องขอมา เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังอยู่ในระหว่างการควบคุมตัว ทำให้มีจำนวนเด็กที่ไปทำงานไม่เพียงพอตามที่สถานประกอบการต้องการ

ด้านเครือข่ายผู้ให้ความร่วมมือ

1) สถานประกอบการ และสถานศึกษาบางแห่ง ยังไม่มีความพร้อมด้านระเบียบปฏิบัติในการรับเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในองค์กร โดยยังไม่ได้อบรมบุคลากรในองค์กรให้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างถูกต้อง และไม่เป็นการตีตราเด็กและเยาวชน จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ คือในบางครั้งพบว่าเครือข่ายยังไม่เข้มแข็งพอที่จะรับเด็กและเยาวชนเข้าสู่หน่วยงาน โดยมีกรณีศึกษาจำนวน 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 สถานศึกษาแห่งหนึ่งซึ่งเป็นเครือข่ายของบ้านปราณี ได้รับเยาวชนหญิงที่พ้นโทษไปแล้วเรียนต่อ แต่เนื่องจากเยาวชนดังกล่าวอายุมากกว่าเพื่อนทำให้ดูตัวโตกว่า และก็แต่งหน้าเหมือนเด็กสาว พฤติกรรมดังกล่าวถูกจับตามองจากบุคลากรภายในโรงเรียน และมีการถ่ายภาพเด็กที่มีความโตเกินวัยกว่าคนอื่น ๆ ไปเผยแพร่ทางออนไลน์ และต่อมามีเสียงนินทาเยาวชน ทำให้เยาวชนถูกกลั่นแกล้งจากครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เด็กทนสถานการณ์ไม่ได้จึงมาเล่าให้ครูที่ศูนย์ฝึกฯ ฟังและขอลาออกจากโรงเรียน

กรณีที่ 2 สถานศึกษาแห่งหนึ่งได้รับเยาวชนจากบ้านปราณีเข้าศึกษาต่อ และในช่วงที่กำลังศึกษานั้น ครูที่โรงเรียนมักจะยกตัวอย่างการกลับตนเป็นคนดีของเด็กคนนี้ให้เพื่อนคนอื่น ๆ ฟังหน้าแถวก่อนเข้าเรียนอยู่เป็นประจำ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเปรียบเสมือนการตอกย้ำความผิดพลาดของเด็กซ้ำอีกครั้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรนำมาประกาศต่อหน้าสาธารณชนโดยที่เด็กไม่ได้เต็มใจ ทำให้เด็กถูกจ้องมองและถูกกดดัน จึงขอลาออก

ปัญหาดังกล่าวนี้ คือความไม่พร้อมของบุคลากรทางการศึกษาของเครือข่าย หรืออาจจะเกิดจากความรู้อาจไม่ถึงขั้นการณ์ของบุคลากร ซึ่งเครือข่ายจะต้องทำการเตรียมความพร้อม ภายในองค์กรว่าควรปฏิบัติอย่างไรกับเด็ก เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความกดดันและควรปฏิบัติอย่างไรต่อเด็ก ขณะที่เด็กอยู่ในสังคมภายนอก ควรทำการประเมินภายในองค์กรก่อนว่ามีความพร้อมรับเด็กหรือไม่ หากองค์กรไม่พร้อมรับเด็กและเยาวชนก็ไม่ควรรับเข้าไป เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายต่อเด็กและสังคมในภาพรวม

2) การทำข้อตกลงในความร่วมมือกับบางหน่วยงาน ยังขาดเรื่องกรอบ ระยะเวลาการร่วมมือกัน ทำให้หน่วยงานเครือข่ายบางแห่งไม่รายงานความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชน และในบางแห่งเมื่อเด็กและเยาวชนไม่ทำงานต่อ หรือไม่เรียนต่อ ก็ไม่รายงานกับศูนย์ฝึกอบรมเด็ก และเยาวชน ทำให้ขาดการติดต่อ และความร่วมมือหยุดชะงักลง

ด้านเด็กและเยาวชน

1) การไม่เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกและไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของครอบครัวเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ จากที่ผ่านมา พบว่า แม้ว่าเด็กและเยาวชนจะปฏิบัติ ตามโปรแกรมและระเบียบของศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนอย่างดีทุกอย่างแล้ว แต่เมื่อกลับไปอยู่ใน ครอบครัวที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในครอบครัว หรือเด็กไปพบกับสภาพแวดล้อม เดิม ก็จะทำให้กลับมาก่อทำความผิดซ้ำได้อีก ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่ไม่สนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ยิ่งทำให้เด็กกลับคืนสู่การกระทำผิดได้ง่ายยิ่งขึ้น ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ คือ ปัญหาปลายน้ำที่สังคมจะต้องร่วมกันแก้ไข และพัฒนา พื้นฟูทั้งตัวคนภายนอก และตัวเด็กเอง ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ดังนั้นปัญหาเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไข มี 3 ประเด็น ดังนี้

(1) จำนวนเด็กและเยาวชนมีจำนวนมากจนเกินไป วิธีการแก้ไข คือ บริหาร จัดการตามแผนที่กรมพินิจกำหนดเพื่อปล่อยเด็กและเยาวชนก่อนกำหนด

(2) การให้ความรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้นำชุมชน ให้ยอมรับ และ มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้กระทำความผิด เนื่องจากผู้นำชุมชนคือแกนนำในการขับเคลื่อนชุมชนให้เข้มแข็ง ถ้าผู้นำมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิด จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน พร้อมให้โอกาสผู้กระทำความผิด

(3) การบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับจิตเภท (Schizophrenia) ในปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบางแห่งไม่มีผู้เชี่ยวชาญที่จะดูแลเด็กกลุ่มนี้ ดังนั้น ควรมี ศูนย์รับช่วงต่อเฉพาะกลุ่มเด็กที่ปัญหาจิตเภทในการให้ความช่วยเหลือดูแลต่อไป แนวทางแก้ไข คือ ควรมีหน่วยงานเฉพาะที่รับช่วงต่อในการดูแล บำบัด ฟื้นฟูในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอาการทางจิตเภท (Schizophrenia) เช่น ประสาทหลอน ผู้ป่วยอาจมองเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น รู้สึก ซึ่งเด็กและเยาวชน เหล่านี้เชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นมีอยู่จริงซึ่งเกิดจากความคิดของผู้ป่วยเอง หรือที่เรียกว่า โรคความผิดปกติ ทางจิตที่รุนแรงและเรื้อรัง ส่งผลต่อการพูด การคิด การรับรู้ ความรู้สึก

1.5.3 กรมคุมประพฤติ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารจากกรมคุมประพฤติ พบว่า มีปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด และการให้ออกาสกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคมที่คล้ายคลึงกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมราชทัณฑ์ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจำแนกกลุ่มบำบัดฟื้นฟู ดังแสดงรายละเอียดดังนี้

ด้านนโยบายและปัญหาในองค์กร

1) ปัญหาด้านบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และมีการปรับโครงสร้างของกรมคุมประพฤติให้สอดคล้องกับภารกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอัตรากำลังตามจำนวนที่ควรจะเป็น ส่งผลให้อัตรากำลังไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน เนื่องจากภารกิจมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากรปัญหาด้านบุคลากรมี 2 ประเภท ประเภทที่ 1 เป็นปัญหาภายใน คือ จำนวนบุคลากรเจ้าหน้าที่ของกรมคุมประพฤติมีจำนวนไม่เพียงพอ ส่งผลต่อภาระงานที่มากจนเกินไปและไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำให้ประสิทธิภาพของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร ประเภทที่ 2 อาสาสมัครคุมประพฤติบางคนอาสาเข้ามาปฏิบัติงานโดยหวังผลประโยชน์ส่วนตัว ปัญหาดังกล่าวทำให้สำนักงานคุมประพฤติต้องแก้ไขปัญหา โดยหน่วยงานจะเป็นผู้การประเมินการปฏิบัติงานของอาสาสมัครและให้อาสาสมัครประเมินความพร้อมของตนเองในการปฏิบัติงาน

2) ด้านการจำแนกกลุ่มบำบัดฟื้นฟู พบว่า ระบบการจำแนกกลุ่มบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในคดีอาชญากรรมที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันไม่มีสถานที่ในการบำบัดฟื้นฟูที่ชัดเจน แม้ว่าจะมีระเบียบหรือข้อบังคับ หรือโปรแกรมการบำบัดที่เป็นมาตรฐาน แต่การนำไปใช้และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติไม่เอื้อต่อการลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้น ควรต้องมีเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานและเหมาะสม รวมทั้งมีหน่วยงานรับรองกลุ่มผู้เสพติดเฉพาะเพื่อบำบัดฟื้นฟู

3) ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเน้นการทำงานตามตัวชี้วัดให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ส่งผลให้บุคลากรทำงานเฉพาะที่เป็นตัวชี้วัดและขาดความสนใจงานในภาพรวม

4) ด้านงบประมาณ กลุ่มผู้บริหารกล่าวว่าปัญหาด้านงบประมาณเป็นปัญหาเดิมที่เกิดขึ้นมายาวนานมาก แต่ก็ไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะงบประมาณด้านการดำเนินกิจกรรมการติดตามเด็กและเยาวชนหลังพ้นโทษ นอกจากนี้ควรมีงบประมาณของอาสาสมัครคุมประพฤติ เช่น ค่าเชื้อเพลิง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ซึ่งกรมคุมประพฤติได้รับงบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากรจำนวนจำกัด จึงต้องวางแผนในการพัฒนาบุคลากรในแต่ละระดับตามความจำเป็น

ด้านเครือข่ายผู้ให้ความร่วมมือ

1) ปัญหาจากทัศนคติและค่านิยมของคนในสังคม

ปัญหาสำคัญและเป็นประเด็นท้าทายที่ทำให้กระบวนการคืนคนดีสู่สังคมของหน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็นมิติของเด็กหรือผู้ใหญ่ คือ ปัญหาค่านิยมหรือทัศนคติของคนในสังคมซึ่งเป็นปัญหาที่หาทางแก้ยากที่สุด เพราะโดยปกติวิสัยของคนทั่วไปแล้วจะให้การยอมรับในตัวผู้ที่เคยกระทำผิดได้ยาก การตีตราจากสังคมจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม ดังนั้น ข้อจำกัดสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการคืนคนดีสู่สังคมคือการสร้างการยอมรับและจัดการตีตรา

เพราะทำให้บุคคลเหล่านี้ก็จะไม่มีที่ยืนในสังคม กลายเป็นกลุ่มคนต่างชนชั้น และไม่สามารถดำเนินชีวิตตามครรลองของสังคมปกติได้ เช่นเดียวกับทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่มีมุมมองว่าปัญหาจากการติตราของสังคมและการถูกจำกัดสิทธิในด้านต่างๆ ของผู้พ้นโทษ ส่งผลให้ผู้พ้นโทษไม่มีที่ยืนในสังคม และต้องเผชิญกับปัญหาการติตราของสังคมว่าเป็นคน “ซึ่คุ้กซึ่ตาราง” รวมถึงการถูกจำกัดสิทธิในด้านต่างๆ เช่น สิทธิหรือโอกาสในการกลับเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาปกติ สิทธิหรือโอกาสในการกลับเข้าทำงานหรือการกลับเข้าสู่สังคม เป็นต้น ทั้งนี้ โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพล้วนมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม การสร้างคุณค่าในตนเอง การสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกเพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมได้ตามปกติเหมือนคนทั่วไป สอดคล้องกับมุมมองของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ปัญหาและอุปสรรคส่วนหนึ่งมาจากผู้กระทำความผิด ในประเทศไทยมีการกระทำผิดที่มากและรุนแรงขึ้น ส่งผลให้สังคมมองว่าคนที่กระทำความผิดเป็นคนที่ยากต่อการแก้ไข และเป็นคนที่แตกแยกออกจากสังคม ซึ่งตัวแปรสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของสังคมคือสื่อต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อมีคนกระทำความผิดเกิดขึ้น สื่อก็มักนำเสนอข่าวในลักษณะของการมุ่งเน้นที่ความผิดในแง่ลบเดียว ส่งผลให้คนในสังคมที่รับรู้ข่าวสารเพียงด้านเดียวเกิดทัศนคติในเชิงลบอย่างต่อเนื่อง กระบวนการสร้างโอกาสเพื่อการคืนผู้กระทำความผิดสู่สังคมจึงค่อนข้างไม่ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากสังคมเท่าที่ควร

ด้านผู้พ้นโทษ

ผู้พ้นโทษเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ชื่อ หรือเบอร์โทรศัพท์ ทำให้ไม่สามารถที่จะติดตามตัวได้ ประกอบกับครอบครัวของผู้พ้นโทษก็ไม่ได้ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังในการติดตามหาที่อยู่ใหม่ของผู้พ้นโทษ และผู้พ้นโทษไม่มารายงานตัวตามเวลาที่กำหนด ในบางรายก็ขาดหายไป ไม่สามารถติดตามตัวได้ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่สังคมได้มองภาพลักษณ์ของคนที่เคยผ่านกระบวนการยุติธรรมหรือคนที่เคยถูกพิพากษาลงโทษว่าเป็นคนไม่ดี เป็นคนที่ไม่ควรคบค้าสมาคม หรือเป็นคนที่ต้องให้ความระมัดระวังเมื่อต้องอยู่ใกล้หรือติดต่อ ซึ่งสาเหตุหลักที่สนับสนุนแนวคิดหรือเจตคติเชิงลบของคนในสังคมก็คือตัวผู้พ้นโทษเอง เนื่องจากผู้พ้นโทษหลายคนที่ไม่สามารถกลับตนเป็นคนดีตามวิถีปกติของสังคมได้

มุมมองของผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรมก็มีความเห็นพ้องต้องกันว่าปัญหาการถูกติตราจากสังคมส่วนหนึ่งมาจากตัวผู้กระทำความผิดเอง โดยเฉพาะปัญหาจากศักยภาพของผู้กระทำความผิดที่เกิดจากความไม่ได้ต้องการได้รับการฝึกทักษะหรือรับการช่วยเหลือใดๆ เนื่องจากมองว่าตนเองไม่สามารถนำทักษะเหล่านั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ หรือผู้กระทำความผิดบางประเภทเคยมีอาชีพที่ดีกว่าอาชีพตามโปรแกรมการฝึกอบรมอยู่แล้ว จึงไม่ได้ให้ความสนใจกับกิจกรรมเหล่านี้เท่าใดนัก แรงจูงใจเพียงอย่างเดียวของการเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมคือผลประโยชน์ด้านการลดวันต้องโทษตามระเบียบเท่านั้น ประกอบกับจำนวนผู้กระทำความผิดที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรหนึ่งค่อนข้างมาก ซึ่งแน่นอนว่าองค์ความรู้หรือทักษะที่ถูกถ่ายทอดคงไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและการใช้กระบวนการยุติธรรม
เชิงสมานฉันท์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้เสนอมุมมองที่สอดคล้องกันว่า กระบวนการสร้างโอกาส
และฝึกทักษะชีวิตก่อนคืนสู่สังคมที่ภาครัฐดำเนินการนั้น เป็นการดำเนินการที่ปลายเหตุ ถึงแม้ว่า
กระบวนการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ หรือผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานสะท้อนถึงประสิทธิภาพ
ของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาเล็กน้อยที่สามารถปรับปรุงหรือพัฒนา
ตามสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้ แต่ปัญหาหรือประเด็นสำคัญกลับพบว่า
อยู่ที่ตัวผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งหากสามารถเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้พันโทษในการมองการกระทำผิด
กฎหมายเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และพยายามยับยั้งชั่งใจไม่ให้ไปกระทำผิดซ้ำอีกแล้ว
ภาพลักษณ์ของผู้พันโทษก็จะค่อยๆ ได้รับการยอมรับและมีการให้โอกาสจากคนในสังคม และ
จะส่งผลให้กระบวนการคืนคนดีสู่สังคมที่รัฐดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน

ปัญหาจากประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาทักษะของผู้กระทำความผิด

ลักษณะทางกายภาพของเรือนจำหลายแห่งไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติ
ต่อผู้กระทำความผิด เนื่องจากมีเรือนจำ จำนวน 105 แห่ง จากทั้งหมด 143 แห่ง ยังเป็นโครงสร้างเก่า
ซึ่งส่วนใหญ่สร้างมาแล้วเกินกว่า 40 ปี ทำให้มีสภาพชำรุดทรุดโทรมไม่เอื้อต่อการบำบัดฟื้นฟูและ
พัฒนาพฤตินิสัย ประกอบกับการประสบปัญหานักโทษล้นคุก โดยเรือนจำสามารถคุมขังนักโทษ
ได้จำนวนสูงสุดไม่เกิน 200,000 คน แต่ปัจจุบันกลับมีนักโทษอยู่ในเรือนจำมากถึง 400,000 คน
ซึ่ง ณ ปัจจุบัน ผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงสภาพ
เรือนจำ ตามหลักนโยบาย 5 ก้าว และนโยบายเสริมที่นอนผู้ต้องขัง 2 ชั้น เพื่อลดความแออัด
ของผู้ต้องขังในเรือนจำ สำหรับการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังและการใช้โปรแกรมบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง
ก็ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลตอบรับของบุคคลภายนอกหรือคนในสังคม
โดยส่วนใหญ่กลับไม่ให้ออกาสผู้พันโทษกลับคืนสู่สังคมเท่าที่ควร

ข้อจำกัดที่เห็นได้อย่างชัดเจนของภารกิจด้านการสงเคราะห์ผู้กระทำความผิด
ของกระทรวงยุติธรรม คือ การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่ยังไม่สอดคล้องกับการนำไปต่อยอด
ทางอาชีพของผู้พันโทษที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน แม้หลายหน่วยงานจะพยายามประยุกต์
หลักสูตรการฝึกอาชีพให้ทันสมัยเพื่อให้ผู้พันโทษสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง แต่ด้วยเหตุผล
ด้านงบประมาณและบุคลากรที่ค่อนข้างจำกัด จึงทำให้การดำเนินงานยังไม่ประสบความสำเร็จ
เท่าที่ควร การขับเคลื่อนภารกิจจึงยังต้องดำเนินการภายใต้นโยบายจากส่วนกลางที่มุ่งเป้าหมาย
ไปที่ความสำเร็จในภาพรวม แต่ยังคงขาดรายละเอียดของกระบวนการในส่วนย่อยที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโปรแกรม
พัฒนาทักษะของผู้กระทำความผิด คือ การจำแนกผู้ต้องขังและการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละ
ประเภท ซึ่งในปัจจุบันแม้ว่าจะมีการจำแนกและฟื้นฟูผู้ต้องขังตามคดีที่ผู้ต้องขังกระทำความผิด แต่ไม่ได้
มีการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังที่จำแนกแล้วอย่างเหมาะสม จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังพันโทษไปแล้ว
ไม่สามารถนำเอาทักษะต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้และต้องกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกครั้ง และ
เมื่อเกิดการกระทำผิดซ้ำอย่างต่อเนื่องคนในสังคมจึงเกิดการตีตราและให้การยอมรับได้ยาก

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้สรุปการแก้ไขปัญหาระดับหน่วยงานไว้ดังนี้

- 1) การผลักดันให้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานได้โดยไม่ติดเงื่อนไขด้านคุณสมบัติเกี่ยวกับการมีประวัติเคยต้องคดี โดยอาจพิจารณาตำแหน่งงานที่เหมาะสมและไม่มีความเสี่ยงที่ผู้พ้นโทษจะมีแนวโน้มด้านพฤติกรรมอาชญากรรมซ้ำอีก เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ประกอบอาชีพที่สามารถดำรงชีพอย่างสุจริตและเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐจะต้องนำร่องในการเปิดรับผู้ที่เคยกระทำความผิดเข้าทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมก่อน เพื่อสร้างแรงจูงใจและแนวทางการดำเนินการให้กับภาคเอกชน และหน่วยงานที่มีบทบาทด้านการฝึกทักษะชีวิตเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย จะต้องสำรวจความต้องการและความจำเป็นพื้นฐานของผู้พ้นโทษและให้การสงเคราะห์ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถออกไปสู่สังคมและดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้โดยปกติสุข
- 2) การทำงานร่วมกับภาคประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำกับติดตามและพัฒนาผู้พ้นโทษไม่ให้หวนไปกระทำผิดซ้ำ สร้างอาชีพสร้างรายได้ โดยอาจใช้วิธีการสร้างแกนนำหรือฮีโร่ของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิด ให้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการขัดเกลา ถ่ายทอดทางสังคม ให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเสียให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นการสร้างพลังความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้พ้นโทษให้มียืนในสังคม
- 3) การเปิดโอกาสให้ภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม เป็นปัญหาระดับหน่วยงานที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการดำเนินการที่มีความต่อเนื่องแบบองค์รวมที่เป็นระบบและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากเมื่อผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคมหรือชุมชน ชุมชนหรือท้องถิ่นเองที่จะมีบทบาทสำคัญในการสอดส่องดูแล การติดตามผล และการรายงานความก้าวหน้าของกระบวนการดำเนินงาน
- 4) การช่วยเหลือในเรื่องการส่งเสริมการจ้างงานของผู้พ้นโทษ ซึ่งมีข้อจำกัดอยู่ 2 ประเด็น คือ 1) งบประมาณสำหรับการช่วยเหลือผู้พ้นโทษไม่เพียงพอต่อจำนวนคนที่ถูกปล่อยตัว 2) พระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องข้อมูลข่าวสาร ที่ผู้พ้นโทษบางคนไม่ต้องการให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่โดยตรง จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีฐานข้อมูลที่จะสามารถช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้อย่างครอบคลุมทุกมิติ
- 5) การให้ความรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้นำชุมชน ให้ยอมรับ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้กระทำความผิด เนื่องจากผู้นำชุมชนคือแกนนำในการขับเคลื่อนชุมชนให้เข้มแข็ง ถ้าผู้นำมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิด จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนพร้อมให้โอกาสผู้กระทำความผิด
- 6) การบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับจิตเภท (Schizophrenia) ในปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบางแห่งไม่มีผู้เชี่ยวชาญที่จะดูแลเด็กกลุ่มนี้ ดังนั้นควรมีศูนย์รับช่วงต่อเฉพาะกลุ่มเด็กที่ปัญหาจิตเภทในการให้ความช่วยเหลือดูแลต่อไป
- 7) การจัดตั้งศูนย์บำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ควรดำเนินการอย่างจริงจัง และมีสถานที่ และบุคลากรทำงาน เพื่อรองรับการบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวด้วย

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ศึกษาหน่วยงานประเภท เรือนจำ ทักษสถาน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชน ที่มีการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ
ภาคเอกชน และชุมชน ในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างถูกควบคุมตัว การเตรียม
ความพร้อมก่อนปล่อย ไปจนถึงการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษที่เป็นเลิศ (Best Practice)
รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง โดยแบ่งหน่วยงานเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 หน่วยงานประเภทเรือนจำ ทักษสถาน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
ต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 9 แห่ง

2.2 หน่วยงานประเภทศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกหน่วยงานที่มีการดำเนินงานที่เป็นเลิศ คือ หน่วยงาน
ดังกล่าวจะต้องมีกิจกรรม โครงการ หรือการดำเนินงานที่มีลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงาน
ภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับเอกชน และภาครัฐกับชุมชน หรือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยม
ีความสมัครใจและมีระเบียบปฏิบัติหรือข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่าง
การถูกควบคุม และหลังการพ้นโทษ โดยแสดงให้เห็นถึงวิธีการและแนวทางการปฏิบัติ/ปัญหา
อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการดำเนินงานในปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับ
มติคณะรัฐมนตรี ว่าด้วยเรื่องการบูรณาการ การแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์
ผู้กระทำความผิดในชุมชน พ.ศ 2559 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เรือนจำ ทักษสถาน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรือนจำ ทักษสถาน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความ
ผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice) รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 แห่ง โดยแบ่งจำแนก
เรือนจำออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) เรือนจำกลาง 2) เรือนจำส่วนภูมิภาค 3) เรือนจำพิเศษหรือ
ทัณฑสถาน และ 4) เรือนจำชั่วคราว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 เรือนจำกลาง เป็นเรือนจำที่รับคุมขังผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาแล้ว และ
เป็นนักโทษเด็ดขาด ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของ
ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ 1) เรือนจำกลาง
เพชรบุรี 2) เรือนจำกลางราชบุรี

2.1.1.1 เรือนจำกลางเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีเป็นหน่วยงานที่เปิดโอกาสให้ภาครัฐ ชุมชน และ
ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง และเพื่อสร้างงานสร้าง
อาชีพ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างเด่นชัด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่ง
การมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่าง

ภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

เรือนจำกลางเพชรบุรี จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของผู้พ้นโทษ ระหว่างหน่วยงานภายนอกรวมจำนวนทั้งสิ้น 8 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานจัดหางานจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานบังคับคดีจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี และสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานเพชรบุรี

ทั้งนี้ สืบเนื่องจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีนโยบายให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ณ เรือนจำทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานและช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีความรู้หรือมีทุนประกอบอาชีพอิสระ ตลอดจนนำความรู้จากการอบรมวิชาชีพไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เป็นภาระให้แก่สังคมและครอบครัว รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ ภายใต้นโยบาย 3 ส. 7 ก. ของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ และเป็นการสนองนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในการให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรมบูรณาการ การทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพผู้กระทำความผิดอย่างยั่งยืน ดังนั้น ทั้ง 8 หน่วยงาน จึงมีความเห็นร่วมกันที่จะประสานงานความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้พ้นโทษดังกล่าว ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีงานทำหรือทุนประกอบอาชีพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เรือนจำกลางเพชรบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้สำนักงานจัดหางานจังหวัดเพชรบุรีการประสานงานและให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการหรือนายจ้างในการส่งเสริมการมีงานทำให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและการรับผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนดเข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ รวมทั้งยังส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้ต้องขังโดยการจัดสาธิต การฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ แนะนำอาชีพ ให้ข้อมูลข่าวสาร ตลาดแรงงาน ให้คำปรึกษา แนะนำการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การหาทำเล การคำนวณต้นทุน การหาตลาด การหาแหล่งเงินทุน และการบริหารจัดการ รวมทั้งรับลงทะเบียนและบริการจัดหางานให้แก่ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำ โดยมีการประสานข้อมูลกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment) ของเรือนจำกลางเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดเพชรบุรีร่วมสนับสนุนการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่ออาชีพในขั้นตอนพื้นฐานของสาขาอาชีพต่างๆ อาทิ งานช่างซ่อม ช่างไม้ ช่างเชื่อม ช่างตัดผม ย้อมผ้าบาติก เพื่อให้ผู้ต้องขังมีทักษะความรู้ความสามารถในงานฝีมือด้านต่างๆ และสามารถนำไปต่อยอดประกอบเป็นอาชีพภายหลังการพ้นโทษต่อไปได้

เรือนจำกลางเพชรบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรีได้มีการจัดกิจกรรมทันตกรรมเคลื่อนที่ โดยให้บริการถอดฟัน อุดฟัน ขูดหินปูน และให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในช่องปาก และฟันแก่กลุ่มผู้ต้องขัง เพื่อเสริมสร้างสุขอนามัยที่ดีแก่ผู้ต้องขัง

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

เรือนจำกลางเพชรบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรีร่วมสนับสนุนทุนประกอบอาชีพหรือสถานที่พักพิงให้แก่ผู้พ้นโทษเมื่อได้รับคำร้องขอหรือได้รับการประสานงานจากหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งยังเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการให้โอกาสผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม

เรือนจำกลางเพชรบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบุรีดำเนินการสนับสนุนชุมชน และให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสกลับเข้าสู่ชุมชนโดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง รวมทั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบุรีจะรับคำร้อง ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ หรือญาติด้านสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามกฎหมาย รวมทั้งประสานรับเรื่องคำร้องของผู้ต้องโทษที่กลับเข้าสู่ชุมชน ส่งต่อให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำผ่านกลไกของศูนย์ยุติธรรมชุมชน

เรือนจำกลางเพชรบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรีมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชน รวมถึงแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อให้ผู้พ้นโทษ ที่กลับสู่ชุมชนมีต้นทุนประกอบอาชีพหรือประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

เรือนจำกลางเพชรบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำกลางเพชรบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี โดยสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษกลับคืนสู่ชุมชน ตลอดจนรับคำร้องขอ ให้คำปรึกษา ติดตามความเคลื่อนไหวของผู้พ้นโทษในระหว่างที่อยู่ในชุมชน และในด้านการมีงานทำหรือทุนประกอบอาชีพ

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

เรือนจำกลางเพชรบุรีได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรม และมีการประสานงานให้บริษัทภาคเอกชน ตัวอย่างเช่น บริษัท เนสท์เล่ ประเทศไทย เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เช่น สอนวิธีการจัดทำเครื่องดื่มกาแฟ ชา รวมทั้งไอศกรีม เพื่อเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพโดยการเปิดเป็นธุรกิจส่วนตัวได้

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

เรือนจำกลางเพชรบุรี ได้มีการเชิญผู้ต้องขัง ญาติผู้ต้องขัง ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชน มาเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนบำบัด เพื่อได้ร่วมกิจกรรมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ต้องขังให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสียให้เป็นคนดี และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนมีการกำกับติดตาม เพื่อร่วมกันเฝ้าระวังไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับมากระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

(1) ปัญหาบริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งไม่เปิดใจยอมรับบุคคลที่เพิ่งพ้นโทษ ทำให้ผู้พ้นโทษบางส่วนไม่สามารถเข้าทำงานหรือประกอบอาชีพตามสถานประกอบการหรือบริษัทต่างๆ ได้ เป็นเหตุทำให้พ้นโทษบางคนกลับมากระทำผิดซ้ำอีกครั้ง เนื่องจากไม่มีช่องทางในการทำงานหาเลี้ยงชีพ

(2) ข้อจำกัดของบริบทของเรือนจำ ที่เป็นเรือนจำปิด มุ่งเน้นในเรื่องการควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งจะต้องมีมาตรการการรักษาความปลอดภัยค่อนข้างสูง ทำให้เกิดข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมภายในเรือนจำหลายประการ เช่น การจัดอบรมการชงกาแฟ เครื่องดื่ม จะต้องมียุทธรณ์เข้ามาสาธิตวิธีการทำ ซึ่งก่อนจะเข้ามาภายในเรือนจำได้จะต้องมีการตรวจสอบสิ่งผิดกฎหมายในอุปกรณ์ทุกชิ้น เป็นต้น ดังนั้นการเชิญหน่วยงานภายนอกมาร่วมจัดกิจกรรมภายในเรือนจำ จึงค่อนข้างมีขั้นตอนและการดำเนินงานค่อนข้างมาก

(3) ปัญหาพื้นที่ของเรือนจำกลางเพชรบุรีมีพื้นที่ไม่มากนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เช่าสำนักงานพระพุทธศาสนา ของจังหวัดเพชรบุรี เป็นเหตุทำให้มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ค่อนข้างน้อย

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Aa71 ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...เรือนจำเราเป็นเรือนจำที่อยู่ใจกลางเมือง ซึ่งเราเช่าพื้นที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาอยู่ ดังนั้น เวลาจัดกิจกรรมหรือฝึกอบรม เสี่ยงวิทยากรจะตีกัน

เพราะพื้นที่เรามีน้อยมากจริงๆ ไม่เหมือนกับเรือนจำที่อยู่ในพื้นที่นอกตัวเมือง เช่น
เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี ที่จะมีพื้นที่บริเวณจัดกิจกรรมได้มากกว่า...”

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

(1) ผู้บริหารระดับสูงของกรมราชทัณฑ์ และผู้บริหารระดับสูงของแต่ละ
เรือนจำจะต้องให้ความสำคัญและมีความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบาย โครงการ กิจกรรมต่างๆ
ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อคืนคนดีสู่สังคมมากยิ่งขึ้น

(2) ระดับเรือนจำ จะต้องมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรการมีส่วนร่วมในทุกมิติ
ทั้งเรื่องการฝึกอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านการบำบัดฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิด
การบูรณาการการทำงานจากทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Aa72 ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...เรื่องการสร้างเครือข่ายพันธมิตรนับเป็นเรื่องที่สำคัญมากครับ เพราะลำพัง
เราทำงานเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถดำเนินงานได้สำเร็จทุกอย่าง ซึ่งทางเรือนจำเรา
ค่อนข้างโชคดีที่มีการผูกมิตร และสร้างเครือข่ายกันกับหน่วยงานโดยรอบอย่าง
ต่อเนื่อง เวลาโทรประสานงานของความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งสำนักงานจัดหางาน
โรงพยาบาล ทุกแห่งก็ล้วนให้ความร่วมมือดีมากครับ และยังเรือนจำเราอยู่ใจกลาง
เมืองเพชรบุรี ซึ่งมีหน่วยงานราชการอยู่ใกล้ๆกันเช่นนี้ ยิ่งติดต่อและประสานงานกัน
งานมากครับ...”

2.1.1.2 เรือนจำกลางราชบุรี

เรือนจำกลางราชบุรีเป็นหน่วยงานที่เปิดโอกาสให้ภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน
เข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง และเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ
พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างเด่นชัด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่ง
การมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่าง
ภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม
โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายให้เรือนจำและทัณฑสถานจัดทำโครงการบำบัดฟื้นฟู
และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำและทัณฑสถานระบบปิด เพื่อให้ผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ
ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและเสริมสร้างความรู้ พัฒนาทัศนคติ พัฒนาจิตใจ พัฒนา
ทักษะการประกอบอาชีพ และทักษะชีวิต เกิดแรงจูงใจในการกลับตนเป็นพลเมืองดี และสามารถ
ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ภายหลังพ้นโทษ ไม่กลับมาก่อทำผิดซ้ำ

เรือนจำกลางราชบุรี จึงได้จัดทำโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยการนำ
ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคน ทั้งการพ้นโทษตามคำพิพากษา และการพ้นโทษ แบบมีเงื่อนไข
การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรใน 4 หัวข้อหลัก คือ
1) การเสริมสร้าง สมรรถภาพทางร่างกาย 2) การพัฒนาด้านจิตใจ 3) การฝึกทักษะอาชีพ และ

4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประสานงาน เพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เรือนจำกลางราชบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดราชบุรี

เรือนจำกลางราชบุรีมีการประสานงานและร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดราชบุรี โดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดราชบุรีจะมีการประสานงาน และให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการหรือนายจ้างในการส่งเสริมการจ้างงานให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมทั้งส่งเสริมการจ้างงานให้ผู้ต้องขัง โดยการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ แนะนำอาชีพ พร้อมทั้งบริการจัดหางานให้แก่ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำ โดยมีการประสานข้อมูลกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการจ้างงาน ที่ศูนย์ CARE ของเรือนจำกลางราชบุรี

เรือนจำจังหวัดกลางราชบุรียังมีการส่งผู้ต้องขังสู่การฝึกวิชาชีพ เช่น การฝึกวิชาชีพทำขนม ชงกาแฟ ที่ร้าน Cook & Coff@ราชบุรี ซึ่งเป็นร้านอาหารและร้านกาแฟที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่อยู่ในช่วงใกล้พ้นโทษได้มีโอกาสมาฝึกวิชาชีพการทำอาหารและชงกาแฟ ตลอดจนได้มีโอกาสในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสังคมภายนอก

เรือนจำกลางราชบุรีดำเนินงานร่วมกับสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เรือนจำกลางราชบุรีได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขังในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ ปวช. ปวส. รวมถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต และเพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

เรือนจำกลางราชบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดราชบุรี

เรือนจำกลางราชบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดราชบุรี เพื่อให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดราชบุรีดำเนินการสนับสนุนชุมชน และให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสกลับเข้าสู่ชุมชนโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ครั้ง รวมทั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดราชบุรี ยังได้ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ หรือญาติด้านสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามกฎหมาย

เรือนจำกลางราชบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดราชบุรี

เรือนจำกลางราชบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดราชบุรี โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดราชบุรีมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ นักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อให้ผู้พ้นโทษ ที่กลับสู่ชุมชนมีต้นทุนประกอบอาชีพหรือประกอบอาชีพ

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

เรือนจำกลางราชบุรีมีการประสานงานกับเชฟอาหารไทยและเดนิสทำงานประจำที่ร้านอาหารในประเทศเดนมาร์ก ได้มาเป็นอาสาสมัครอาจารย์สอนทำอาหาร ตลอดจนสอนทำเครื่องต้มแก้มผู้ต้องขังหญิงที่ร้านกาแฟ Cook & Coff ในเรือนจำราชบุรี เพื่อเตรียมเมนูอาหารสไตล์เดนิสและไทยพิวชั้นให้ลูกค้าและนักท่องเที่ยวได้ลิ้มชิมรสชาติ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างทักษะการทำอาหารและเครื่องต้มให้ผู้ต้องขังได้สามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

เรือนจำกลางราชบุรี ได้มีการเชิญผู้ต้องขัง ญาติผู้ต้องขัง ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชน มาเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนบำบัด เพื่อได้ร่วมกิจกรรมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ต้องขังให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสียให้เป็นคนดี และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนมีการกำกับติดตาม เพื่อร่วมกันเฝ้าระวังไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำความผิดซ้ำ

(1) ปัญหาผู้ต้องขังเลิกงาน แม้เอกชนจะเปิดโอกาสรับงาน แต่ผู้ต้องขังไม่ขอทำเนื่องจากอยากกลับบ้านเพื่อจะกลับไปตั้งหลัก ทั้งนี้ มีผู้สนับสนุนในการส่งเสริมอาชีพ ตัวอย่างเช่น อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้เปิดศูนย์บริการล้างรถในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์จะรับผู้ต้องขังพ้นโทษเข้าทำงาน แต่ปรากฏว่าไม่มีผู้ต้องขังสนใจที่จะเข้าทำงาน เนื่องจากผู้ซึ่งมีความประสงค์จะกลับภูมิลำเนาตนเองมากกว่า เป็นต้น

(2) สภาพปัญหาของแต่ละหน่วยงานภาครัฐที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ ขาดบุคลากรในระดับปฏิบัติการ และได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทำให้การทำงานของหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำความผิดซ้ำ ยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำความผิดซ้ำ

ปัจจัยที่สำคัญที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำความผิดซ้ำ คือ การร่วมกันบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำความผิดซ้ำ หากแต่การทำงานยังเป็นการทำงานแบบแยกส่วน ก็จะทำให้เกิดการดำเนินงานที่ทับซ้อนกัน และไม่เกิดเอกภาพ

2.1.2 เรือนจำส่วนภูมิภาค เป็นเรือนจำที่รับคุมขังผู้ต้องขังที่เป็นคนฝาก ผู้ต้องขังระหว่างคดีและนักโทษเด็ดขาด ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 1 แห่ง คือ เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1.2.1 เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มีการดำเนินการตามนโยบายและระเบียบของกรมราชทัณฑ์กำหนด เพื่อพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยอาศัยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพพัฒนาฝีมือเพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มีการดำเนินการตามนโยบายและระเบียบของกรมราชทัณฑ์กำหนด เพื่อพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพพัฒนาฝีมือเพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประสานงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานจัดหางานจังหวัด

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้จัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมมือกับกรมการจัดหางานจังหวัด เพื่อส่งผู้ต้องขังสู่การฝึกวิชาชีพ และการรับจ้างแรงงาน เช่น การฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการก่อสร้าง ช่างยนต์ ศูนย์บริการทำความสะอาดรถยนต์ ทำขนม ชงกาแฟ เป็นต้น

ทั้งนี้ เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เปิดร้าน Cook & Coff และร้านอาหาร เรือนพัศดี ซึ่งเป็นร้านอาหารและร้านกาแฟ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่อยู่ในช่วงใกล้พ้นโทษได้มีโอกาสมาฝึกวิชาชีพการทำอาหารและชงกาแฟ ตลอดจนได้มีโอกาสในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสังคมภายนอก ซึ่งปัจจุบันร้าน Cook & Coff กลายเป็นจุดเช็คอินของนักท่องเที่ยวที่แวะเวียนมาเยี่ยมชมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจุดเด่นภายในร้านจะตกแต่งมีมุมถ่ายรูปเสมือนอยู่ในเรือนจำ อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขังในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ ปวช. ปวส. รวมถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต และเพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานยุติธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะดำเนินการสนับสนุนชุมชน และให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสกลับเข้าสู่ชุมชน โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง นอกจากนี้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้ต้องขังผู้พ้นโทษ เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ นักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อให้ผู้ที่พ้นโทษที่กลับสู่ชุมชน

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาทางเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการจัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมมือกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และได้ร่วมมือกับสถานประกอบการภายนอก เช่น บริษัทดาวทองซึ่งเป็นบริษัทจัดทำเครื่องมือเครื่องจักรเกี่ยวกับการเกษตร เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังโดยประมาณ 30 คน เข้าร่วมฝึกวิชาชีพและทำงานกับบริษัทดาวทอง และยังมี ญู เดอะคาร์ เป็นธุรกิจเกี่ยวกับศูนย์บริการทำความสะอาดรถยนต์ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพและร่วมทำงานกับ ญู เดอะคาร์

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการสนับสนุนภาคชุมชนและภาครัฐ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีงานทำและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ต้องขัง เช่น ให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้มีโอกาสทำสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน โดยการก่อสร้างศาสนสถานหรือการพัฒนาบริเวณศาสนสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยทางวัดจะเป็นผู้จ้างผู้ต้องขัง และยังมีองค์การบริหารส่วนตำบลว่าจ้างผู้ต้องขังให้ขุดลอกคูคลอง แต่ยังไม่มีการทำสัญญาอย่างเป็นทางการ

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัญหา ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มของภาคเอกชน สถานประกอบการต่างๆ ยังไม่เปิดโอกาสให้กับบุคคลที่เพิ่งพ้นโทษเข้าทำงาน เป็นเหตุทำให้ผู้พ้นโทษบางคนไม่สามารถหางานทำ หรือประกอบอาชีพตามบริษัท หรือสถานประกอบการบางแห่งได้

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ การพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง และได้รับการสนับสนุนทั้งในส่วนของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการประชาสัมพันธ์ผ่านเพจเฟซบุ๊ก

รายการโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ จนทำให้ร้าน Cook & Coff และร้านอาหาร เรือนพัศดี กลายเป็นจุดเช็คอินของนักท่องเที่ยวที่แวะเวียนมาเยี่ยมชมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1.3 เรือนจำพิเศษหรือทัณฑสถาน เป็นเรือนจำคุมขังเฉพาะแต่ละประเภท เช่น หญิง คนวัยหนุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) เรือนจำพิเศษธนบุรี 2) ทัณฑสถานหญิงธนบุรี 3) ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ 4) ทัณฑสถานหญิงกลาง และ 5) ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง

2.1.3.1 เรือนจำพิเศษธนบุรี

เรือนจำพิเศษธนบุรี มีนโยบายสร้างเครือข่ายภาคสังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วม ดำเนินการพัฒนาทางด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อมุ่งแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้กลับตน เป็นพลเมืองดี เป็นที่ยอมรับจากชุมชน รวมทั้งมีทักษะในวิชาชีพด้านต่างๆ สามารถนำไปประกอบ อาชีพเลี้ยงตนเอง มีรายได้จุนเจือครอบครัวหลังพ้นโทษ โดยไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

เรือนจำพิเศษธนบุรีได้มีการดำเนินการตามนโยบายและระเบียบของ กรมราชทัณฑ์กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เพื่อเปิดโอกาส ให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพพัฒนาฝีมือเพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประสานงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เรือนจำพิเศษธนบุรี ดำเนินงานร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

เรือนจำพิเศษธนบุรี ได้เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้รับการอบรม ฝึกวิชาชีพ โดยทางเรือนจำได้มีการประสานขอความร่วมมือไปถึงหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ตัวอย่างเช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) ในการเข้ามาฝึกอบรมผู้ต้องขัง โดยเฉพาะงานศิลปะช่างสิบหมู่ (ช่างปูน ช่างแกะ ช่างเขียน ช่างปั้น ช่างรัก ช่างบุ ช่างหุ่น ช่างหล่อ ช่างสลัก และช่างกลึง) ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2553 จนถึงปัจจุบัน เช่น โครงการจิตรกรรมเพื่ออาชีพ โครงการช่างปั้นดินเผา โครงการฝึกอาชีพช่างบุตุณ โครงการหัตถศิลป์ ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ของเรือนจำพิเศษธนบุรี

เรือนจำพิเศษธนบุรี ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เรือนจำพิเศษธนบุรี ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขังในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ ปวช.

ปวส. รวมถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต และเพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

เรือนจำพิเศษธนบุรีรับลงทะเบียนและบริหารจัดการงานให้แก่ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำ โดยมีการประสานเครือข่ายหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสเข้าทำงาน มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

เรือนจำพิเศษธนบุรีได้มีการประสานงานกับสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้ต้องขังไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการเครือข่ายต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอุตสาหกรรม เช่น สุขภัณฑ์ ท่อน้ำ เป็นต้น โดยมีรายชื่อสถานประกอบการ ดังนี้ 1) บริษัท นำสยามไบคิเคิล 2) บริษัท ไซโยไปป์ แอนด์พิตติ้ง จำกัด (สาขามหาชัย) 3) บริษัท โตไว จำกัด 4) บริษัท ไซโยไปป์ แอนด์พิตติ้ง จำกัด (สาขาสะแกงาม) และ 5) บริษัท สุขภัณฑ์โครอล จำกัด

ทั้งนี้ ภายหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษแล้ว เรือนจำพิเศษธนบุรีได้มีการประสานงานสถานประกอบการที่เป็นเครือข่าย เพื่อเปิดรับให้ผู้พ้นโทษที่สนใจด้านงานเกี่ยวกับโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เข้าทำงาน ดังรายชื่อสถานประกอบการ ดังนี้ 1) โรงงานผลิตท่อพีวีซี บริษัท ไซโยไปป์ แอนด์พิตติ้ง จำกัด 2) โรงงานผลิตตะแกรงเหล็ก ห้างหุ้นส่วนจำกัด สยามคลาสสิก ดอร์ 3) โรงงานผลิตสุขภัณฑ์ บริษัท โครอล จำกัด 4) โรงงานผลิตท่อพีวีซี บริษัท โตไว จำกัด และ 5) โรงงานผลิตกล่องลูกฟูก บริษัท เอสแอนดีดี อินดัสทรี จำกัด

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

เรือนจำพิเศษธนบุรี ได้ดำเนินการจัดทำร่างบันทึกข้อตกลง (MOU) และมีการจัดพิธีลงนามร่วมกับเครือข่ายภาคสังคม ครั้งที่ 1 ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2550 จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) วิทยาลัยราชสีหราชาราม 2) สำนักงานเขตบางบอน 3) สถานีตำรวจนครบาลบางบอน 4) สถานีตำรวจนครบาลแสมดำ 5) โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร (หลวงพ่อกวีศักดิ์) และ 6) มูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียนในประเทศไทย และครั้งที่ 2 ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2557 จำนวน 5 แห่ง 1) วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี 2) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) 3) คริสตจักรบางแค 4) มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ และ 5) สำนักงานกฎหมายบริษัท บางกอกแบลิสเตอร์ จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นที่ยอมรับจากชุมชน รวมทั้งมีทักษะในวิชาชีพด้านต่างๆ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเรือนจำพิเศษธนบุรีอย่างดีในการช่วยเหลือผู้ต้องขังและครอบครัวให้คลายความทุกข์ และมีความสะดวกเพิ่มขึ้น เช่น การผ่อนคลายความเครียด การลดความกังวล การให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน การรักษาพยาบาล เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้มีการจัดทำเครือข่ายภาคสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นการประสานงานความร่วมมือระหว่างเรือนจำพิเศษธนบุรีและหน่วยงานเครือข่ายภาคสังคม โดยกำหนดบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมของหน่วยงานเครือข่ายภาคสังคมสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ เช่น การส่งบุคลากรเข้าไปอบรมผู้ต้องขังในโครงการต่างๆ การช่วยเหลือด้านเครื่องใช้

ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง การขัดเกลาด้วยหลักศาสนา การรักษาพยาบาล และการร่วม
เป็นคณะกรรมการพักโทษ - ลดโทษ เป็นต้น

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

(1) ปัญหา ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล
ของบริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งยังไม่เปิดใจยอมรับบุคคลที่เพิ่งพ้นโทษเข้าทำงาน เป็นเหตุ
ให้ผู้พ้นโทษบางคนไม่สามารถหางานทำ หรือประกอบอาชีพตามบริษัท หรือสถานประกอบการบางแห่งได้
ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Aa41 ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการที่บางครั้งเจ้าของกิจการ หรือ
ผู้ประกอบการเปิดใจยอมรับที่จะรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน แต่เมื่อมาสัมภาษณ์
กับฝ่ายบุคคล ฝ่ายบุคคลบางแห่งจะไม่ยอมรับให้เข้าทำงาน เพราะส่วนหนึ่งบางคน
อาจเกรงว่ากลุ่มคนที่พ้นโทษ หรือมีคดีติดตัว จะมาสร้างปัญหาให้ในบริษัท...”

(2) ปัญหาผู้พ้นโทษบางส่วนไม่ต้องการขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงาน
ภาครัฐ อาทิ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน เนื่องจากมีความประสงค์อยากจะ
ดำเนินชีวิตในรูปแบบของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้พ้นโทษบางคนจึงให้ข้อมูลที่อยู่ ซึ่งจะกลับไปพักอาศัย
ภายหลังจากพ้นโทษแล้วเป็นเท็จ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถติดตามและให้ความช่วยเหลือ
ภายหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษต่อไปได้

(3) ปัญหานโยบายของหน่วยงานของกรมราชทัณฑ์ ยังไม่มีการขับเคลื่อนหรือ
มุ่งเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เท่าที่ควร เป็นเหตุทำให้ประเด็นเรื่อง
การนำภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องจำยังมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดี สู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

เรือนจำมีการสำรวจความต้องการของผู้ต้องขังในการประกอบอาชีพ ตลอดจน
มีการจัดทำ MOU กับสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการฝึกวิชาชีพ และการรับเข้าทำงาน
ภายหลังจากพ้นโทษ ทั้งนี้ เพื่อให้การฝึกวิชาชีพและการจัดหางานตอบสนองตรงตามความต้องการ
ของผู้พ้นโทษมากที่สุด

2.1.3.2 ทักษะสถานหญิงธนบุรี

ทักษะสถานหญิงธนบุรี ปฏิบัติตามระเบียบนโยบายที่ทางกรมราชทัณฑ์กำหนด
โดยมีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง จะทำก่อนผู้ต้องขังพ้นโทษโดยใช้ระยะเวลา
6 เดือน ถึง 1 ปี ก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ด้านระเบียบวินัย
ด้านจิตใจ ด้านการใช้ทักษะทางสังคม และด้านการฝึกอาชีพ ซึ่งทักษะสถานหญิงธนบุรีได้
มีการดำเนินการโดยสร้างเครือข่ายจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
ทำให้การบำบัดฟื้นฟูและช่วยเหลือผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมี
ส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ
กับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีได้มีการดำเนินการตามนโยบายและระเบียบของกรมราชทัณฑ์กำหนด เพื่อพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ประกอบด้วย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย เพื่อร่วมมือในการช่วยเหลือและกำกับติดตามผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประสานงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัวและเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีดำเนินงานร่วมกับสำนักงานจัดหางาน

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานจัดหางาน โดยสำนักงานจัดหางานมีการส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้ต้องขังโดยการจัดสาธิต การฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ แนะนำอาชีพ ให้ข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน ให้คำปรึกษา แนะนำการประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งรับลงทะเบียนและบริการจัดหางานให้แก่ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำ โดยมีการประสานข้อมูลกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment)

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีดำเนินงานร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานมีส่วนร่วมสนับสนุนการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่ออาชีพในขั้นตอนพื้นฐานของสาขาอาชีพต่างๆ อาทิ การเสริมสวย การนวดเพื่อสุขภาพ เพื่อให้ผู้ต้องขังมีทักษะความรู้ความสามารถในงานฝีมือด้านต่างๆ และสามารถนำไปต่อยอดประกอบเป็นอาชีพภายหลังการพ้นโทษต่อไปได้

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีดำเนินงานร่วมกับสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขังในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ ปวช. ปวส. รวมถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต และเพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติ

ทัณฑสถานหญิงธนบุรีมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานคุมประพฤติ โดยสำนักงานคุมประพฤติ มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชนเดิม รวมถึงแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อให้ผู้ที่พ้นโทษ ที่กลับสู่ชุมชนมีต้นทุนประกอบอาชีพหรือประกอบอาชีพได้

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ทัณฑสถานหญิงธนบุรี ได้มีการประสานงานกับสถาบันเสริมสหายภาคเอกชน โดยมีการเชิญครูผู้สอนการทำผม เสริมสวย ให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งหลักสูตรอบรมใช้เวลา 1 เดือนกับ 3 สัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีการประสานงานกับสถานประกอบการภายนอกอื่นๆ เพื่อจัดกิจกรรมฝึกอบรมวิชาชีพ ด้านการชงกาแฟ การทำขนม และผลิตภัณฑ์ต่างๆ รวมไปถึงการนวด สปา ซึ่งมีการออกประกาศนียบัตรให้กับผู้ต้องขังใช้เป็นเครื่องมือรับประกันความสามารถในการเรียนจบหลักสูตร เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดและสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขัง

ทั้งนี้ ทัณฑสถานหญิงธนบุรีได้เปิดร้านสปา ชื่อ สปาสุขบัน เพื่อเป็นการให้บริการประชาชนทั่วไปที่เข้ามาติดต่อหรือรับบริการที่ทัณฑสถาน นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ให้ผู้ต้องขังฝึกทักษะประสบการณ์ทางวิชาชีพด้านการนวดและสปา ซึ่งผู้ต้องขังสามารถนำความรู้และประสบการณ์ดังกล่าวไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษได้

นอกจากนี้ ทัณฑสถานหญิงธนบุรี ได้จัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมมือกับสโมสรโรตารีซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจที่คอยสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขัง เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษสามารถเข้ามาร่วมทำงานกับทางสโมสรได้ด้วย

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

ทัณฑสถานหญิงธนบุรี ได้มีการประสานงานร่วมกับมูลนิธิบ้านพระพร และโครงการโอกาส ในการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาทำกิจกรรมสร้างเสริมกำลังใจ และสร้างความตระหนักในคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้ ยังเป็นหน่วยงานที่รองรับและช่วยเหลือผู้พ้นโทษในกรณีที่ผู้พ้นโทษที่ไม่ที่พักอาศัย และไม่มีงานทำ โดยหน่วยงานดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนและดูแล เรื่องที่พักอาศัย หางานที่เหมาะสมกับผู้พ้นโทษพร้อมประคับประคองให้ผู้พ้นโทษมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัญหาและอุปสรรคผู้พ้นโทษบางส่วนไม่ต้องการขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน เนื่องจากมีความประสงค์อยากจะทำชีวิตในรูปแบบของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้พ้นโทษบางคนจึงให้ข้อมูลที่อยู่ ซึ่งจะกลับไปพักอาศัยหลังจากพ้นโทษแล้วเป็นเท็จ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถติดตามและให้ความช่วยเหลือภายหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษต่อไปได้

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จมาจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ที่ร่วมมือให้ความสำคัญเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวทางนโยบายจนบรรลุเป็นผลสำเร็จ เช่น ศูนย์ฝึกอบรมอาชีพด้านการเสริมสวย ทัณฑสถานหญิงธนบุรี ซึ่งได้รับการยอมรับจนเป็นต้นแบบในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังทั่วประเทศ

2.1.3.3 ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ มีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตั้งแต่การรับตัวเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานฯ จนกระทั่งปล่อยตัว ในระหว่างที่ผู้ต้องขังต้องโทษอยู่ในทัณฑสถานหญิง

เชียงใหม่ จะได้รับการอบรมแก้ไข พื้นฟูจิตใจ ส่งเสริมความรู้ พัฒนาอาชีพให้ผู้ต้องขังเป็นคนดี เพื่อคืนคนดีสู่สังคมต่อไป ทักษสถานหญิงเชียงใหม่จึงได้จัดให้มี “โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย(เรือนจำโครงสร้างเบา) ทักษสถานหญิงเชียงใหม่” โดยจะนำผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดที่มีคุณสมบัติ การพักการลงโทษ กรณีมีเหตุพิเศษหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (เรือนจำโครงสร้างเบา) เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้รับการเตรียมความพร้อม เสริมสร้างความรู้ พัฒนาทัศนคติ พัฒนาจิตใจ พัฒนาทักษะการประกอบอาชีพและทักษะชีวิต เกิดแรงจูงใจในการกลับตน เป็นพลเมืองดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ภายหลังพ้นโทษไม่ไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการแก้ไข และฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขังประสบความสำเร็จตามนโยบายเน้นหนักของ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (พ.ต.อ.ณรัชต์ เศวตนันทน์) และแผนทิศทางที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยว มีสถานประกอบการด้านการให้บริการ ส่วนของ ทักษสถานหญิงเชียงใหม่ มีเรือนจำชั่วคราวกลางเวียงเป็นสถานฝึกวิชาชีพ นวด (เรือนนพอำมรงค์) และการบริการอาหารและเครื่องดื่ม สำหรับผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ ได้มีโอกาสฝึกการทำงาน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ และปรับตัวก่อนกลับคืนสู่สังคม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ได้มีการดำเนินการตามนโยบายและระเบียบของกรมราชทัณฑ์กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เพื่อร่วมมือในการช่วยเหลือและกำกับติดตามผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประสานงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานจัดหางานเชียงใหม่

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีการประสานงานและมีความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ โดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่จะมีการจัดบรรยายให้ความรู้ แนะนำอาชีพ พร้อมบริการจัดหางานให้ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำ โดยมีการประสานข้อมูลกับศูนย์ CARE ของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขังในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ ปวช.

ปวส. รวมถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต และเพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่

ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่มีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชนเดิม รวมถึงแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อให้ผู้ที่พ้นโทษสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ ได้มีการประสานงานและร่วมดำเนินงานจัดทำ MOU กับบริษัทลีลานวดไท ท่าแพ จำกัด เพื่อจัดฝึกอบรมวิชาชีพนวดแก่กลุ่มผู้ต้องขังให้มีความรู้และประสบการณ์สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไป ซึ่งในส่วนของกระบวนการดำเนินงาน ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ และบริษัทลีลานวดไท จะมีการประชุมหารือแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยพร้อมกำหนดแนวทางร่วมกันระหว่างทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ และบริษัทลีลานวดไท ท่าแพ จำกัด อย่างต่อเนื่อง โดยในการฝึกอบรมทางทัศนสถานหญิงเชียงใหม่จะมีบริการนำผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี และมีความสนใจอยากจะทำนวดไปฝึกอบรมการนวด พร้อมปฏิบัติงานจริงที่บริษัท ลีลานวดไท ท่าแพ จำกัด ซึ่งถ้าผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมพ้นโทษแล้ว หากมีความประสงค์จะงานทำที่บริษัท ลีลานวดไท ท่าแพ จำกัด ต่อ ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ก็จะมีการประสานงานให้ผู้พ้นโทษทำงานในบริษัทดังกล่าวต่อไป เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีงานทำและมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพภายหลังพ้นโทษ นอกจากนี้ถ้ากรณีผู้พ้นโทษยังไม่มีที่พักอาศัยภายหลังที่พ้นโทษแล้ว ทางบริษัท ลีลานวดไท ท่าแพ จำกัด จะจัดที่พัก และพาผู้พ้นโทษไปขึ้นทะเบียนการนวดที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ร่วมด้วย

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ ได้มีการประสานงานร่วมกับมูลนิธิต่างๆ ในการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาทำกิจกรรมสร้างเสริมกำลังใจ และสร้างความตระหนักในคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานที่รองรับและช่วยเหลือผู้พ้นโทษในกรณีที่ผู้พ้นโทษที่ไม่ที่พักอาศัย และไม่มีงานทำ โดยหน่วยงานดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนและดูแล เรื่องที่พักอาศัย หางานที่เหมาะสมกับผู้พ้นโทษ เพื่อไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่และบริษัท ลีลานวดไท ท่าแพ จำกัด ไม่มีปัญหาด้านการดำเนินงานร่วมกันเนื่องจากผู้บริหารของบริษัท ลีลานวดไท ท่าแพ จำกัด เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ เข้าใจบริบทของผู้พ้นโทษ และพร้อมช่วยสนับสนุนผู้พ้นโทษทุกกรณี

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดี สู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จคือ การมีภาคีเครือข่ายทั้งภาคเอกชน ชุมชน ภาครัฐ
ที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการช่วยบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง
ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการบำบัดจิตใจ และอื่นๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความตระหนัก
ในคุณค่าของตนเอง และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

2.1.3.4 ทักษะสถานหญิงกลาง

ทักษะสถานหญิงกลาง เป็นหน่วยงานที่เปิดโอกาสให้ภาครัฐ ชุมชน และ
ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง และเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ
พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างเด่นชัด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่ง
การมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่าง
ภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม
โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

ทักษะสถานหญิงกลางได้มีการดำเนินการตามนโยบายและระเบียบของ
กรมราชทัณฑ์กำหนด เพื่อพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เพื่อเปิดโอกาส
ให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพพัฒนาฝีมือเพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้
แบ่งการประสานงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว
และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ทักษะสถานหญิงกลางดำเนินงานร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

ทักษะสถานหญิงกลาง ได้มีการจัดทำความร่วมมือกับสถาบันพัฒนาฝีมือ
แรงงาน โดยฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการนวด การประกอบอาหาร การทำขนม ออกแบบตัดเย็บเสื้อผ้า
เสริมสวยและสปา ให้กับผู้ต้องขังให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ และเพื่อให้ผู้ต้องขังนำไปประกอบอาชีพ
ภายหลังพ้นโทษในระยะต่อไป

ทั้งนี้ ทักษะสถานหญิงกลางยังเปิดร้านเสริมสวยและสปา ตลอดจน
ร้านอาหารชวนชม เพื่อเป็นสถานที่ฝึกวิชาชีพ และให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้มีโอกาส
ฝึกการทำงานทั้งด้านการเสริมสวย สปา การประกอบอาหาร และการทำงานบริการ นอกจากนี้ยังได้
มีโอกาสปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกก่อนพ้นโทษอีกด้วย

ทักษะสถานหญิงกลางร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสวนดุสิตและ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ทักษะสถานหญิงกลางร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสวนดุสิตและมหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร โดยฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการทำขนม และประกอบอาหาร ชงชากาแฟ
ให้ผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นหลักสูตรการฝึกวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งหลังจากฝึกอบรมครบตามหลักสูตร
ทางภาคีเครือข่ายจะออกไปประกาศผ่านการฝึกอบรม

ทัศนสถานหญิงกลางร่วมมือกับสำนักงานการศึกษาจากระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ทัศนสถานหญิงกลางได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขังในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ ปวช. ปวส. รวมถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต และเพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

ทัศนสถานหญิงกลางร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ทัศนสถานหญิงกลางร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และ ดร.เนตรปรีชา ชุมไชโย ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตบำบัดเข้าร่วมเป็นวิทยากรหลัก ของโครงการการอบรม ให้คำปรึกษาของการพัฒนาการบริหารจิตหรือที่เรียกว่า “จิตบำบัด” จิตบำบัดเป็นวิธีการรักษาปัญหาทางจิตใจโดยการพูดคุยกับจิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของตนเอง ทั้งยังช่วยให้ผู้ต้องขังที่กำลังมีปัญหาสามารถตอบสนอง จัดการ และรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

ทัศนสถานหญิงกลางดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติ

ทัศนสถานหญิงกลางมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงาน คุมประพฤติ โดยสำนักงานคุมประพฤติ มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ ผู้พ้นโทษให้กลับสู่สังคม รวมถึงแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวัน ต้องโทษจำคุก

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ทัศนสถานหญิงกลางร่วมมือกับกลุ่มห้างหุ้นส่วนของ CP ฝึกวิชาชีพเกี่ยวกับการชงชา ชงกาแฟ การบริหารจัดการร้าน ให้กับผู้ต้องขัง เพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับผู้ต้องขัง และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมต่อไป

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

ทัศนสถานหญิงกลางมีโครงการดนตรีบำบัด เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย จิตใจ ความคิด และทักษะทางสังคมให้กับผู้ต้องขัง โดยมีดนตรีเป็นเครื่องมือและสื่อกลาง ในการบำบัด เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ ในกลุ่มจิตอาสา ผู้คุมและตัวของผู้ต้องขัง โดยมีการจัดกิจกรรม ในรอบ 1 เดือน จะมีการจัดกิจกรรมถึง 2 ครั้ง วิทยากรส่วนใหญ่เป็นภาคีเครือข่ายทั้งภาคเอกชน ชุมชน มาเป็นจิตอาสา

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ทัศนสถานหญิงกลางตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เมืองในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพื้นที่รองรับผู้ต้องขังจำกัด รวมไปถึงสถานที่ฝึกอบรมฝึกวิชาชีพ ไม่เพียงพอต่อการรองรับผู้ต้องขัง ทั้งหมด ในเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่ทางทัศนสถานหญิงกลางร่วมกับภาคีเครือข่าย จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกผู้ต้องขังทำให้ผู้ต้องขังบางรายขาดโอกาสในการเข้าร่วมโครงการ

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดี สู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จคือ การมีภาคีเครือข่ายทั้งภาคเอกชน ชุมชน ภาครัฐ
ที่มีความเข้มแข็ง และมีความเป็นจิตอาสาอย่างแท้จริง ซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนและ
ขับเคลื่อนการดำเนินงานในการช่วยบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ
ด้านการบำบัดจิตใจ และอื่นๆ ตลอดจนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่
สังคมได้อย่างมั่นใจต่อไปในอนาคตด้วย

2.1.3.5 ทักษะสถานวัยหนุ่มกลาง

ทักษะสถานวัยหนุ่มกลางมีนโยบายพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้เหมาะสม
กับความต้องการของผู้ต้องขัง เนื่องจากผู้ต้องขังทักษะสถานวัยหนุ่มกลาง เป็นเยาวชนชายที่มีอายุ
ระหว่าง 18-25 ปี จึงต้องคำนึงถึงเรื่องการศึกษา และการอบรมพิเศษเป็นสำคัญ รวมทั้งทางกรมราชทัณฑ์
ยังมีนโยบายจัดทำแผนฟื้นฟูเฉพาะทาง ด้วยเหตุนี้จึงมีการตั้งเรือนจำเฉพาะทางด้านกีฬาขึ้น เพื่อดำเนินการ
จัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติทางด้านกีฬาให้แก่ผู้ต้องขังร่วมด้วย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่ง
การมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่าง
ภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม โดยมี
รายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

ทักษะสถานวัยหนุ่มกลางได้มีการดำเนินการตามนโยบายและระเบียบ
ของกรมราชทัณฑ์กำหนด เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขัง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ
เพื่อร่วมมือในการช่วยเหลือและกำกับติดตามผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เพื่อเปิดโอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่
สังคมต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประสานงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ
1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ 2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ
ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ทักษะสถานวัยหนุ่มกลางร่วมดำเนินการกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตตองครักษ์

ทักษะสถานวัยหนุ่มกลาง ได้ร่วมลงนามบันทึกความตกลง มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตตองครักษ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางด้านกีฬา ทำให้ภายใน
ทักษะสถานมีการจัดการสอนทางด้านกีฬา จำนวน 5 ประเภท ประกอบด้วย มวยสากลสมัครเล่น
มวยไทย ตะกร้อ ฟุตบอล และวอลเลย์บอล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้
ทางด้านทักษะกีฬาให้สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ สามารถหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัว
ตลอดจนเป็นคนดีของสังคม ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Aa141 ที่กล่าวไว้ว่า

“...การส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังจะไม่มีภัยคุกคาม ในการอบรม
และส่งเสริมอาชีพด้านกีฬา หรือด้านต่างๆ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ต้องขังเอง โดยที่

เน้น หนักๆ ตอนนี้นี้เลย คือ เรื่องของกีฬา เพราะผู้ต้องขังบางคนมีความชอบทางด้านกีฬา ด้วยเหตุนี้ จึงมีการจัดทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้ส่งบุคลากรเข้ามาช่วยฝึกสอนและให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังเป็นเวลา 9 เดือน และหากพบว่าผู้ต้องขังคนไหนมีความสามารถ ก็จะมีผลักดันให้ได้ไปแข่งขันกีฬาในระดับอาชีพต่อไป...”

นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวของ Aa142 ที่กล่าวไว้ว่า

“...ทัศนสถานของเราส่วนใหญ่จะเน้นไปทางด้านการพัฒนาทักษะความรู้ด้านกีฬา ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของเรา และกีฬาที่โดดเด่นส่วนใหญ่จะเป็นกีฬาที่เล่นคนเดียว เช่น กีฬามวย โดยเวลาฝึกก็จะดูว่าคนไหนที่มีแวว หรือทักษะดี ก็จะให้ไปแข่งขันชมมวย โดยให้ขึ้นเวทีใหญ่เลยครับ...”

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

ทัศนสถานวัยหนุ่มกลางร่วมดำเนินการกับสำนักงานคุมประพฤติ

ทัศนสถานวัยหนุ่มกลางมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานคุมประพฤติ โดยสำนักงานคุมประพฤติ มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ ผู้พ้นโทษให้กลับสู่สังคม รวมถึงแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ทัศนสถานวัยหนุ่มกลางมีการประสานงานกับบริษัท ผู้ประกอบการ เพื่อสร้างช่องทางให้ผู้พ้นโทษได้ประกอบอาชีพที่ตนเองถนัดและสนใจ ซึ่งเครือข่ายที่มีอยู่ในปัจจุบันมี 2 บริษัท ที่เปิดรับให้ผู้พ้นโทษสามารถเข้ามาสมัครงานได้ ได้แก่ 1) บริษัท ทรวิน จำกัด เป็นบริษัทรับเหมาปรับปรุงภูมิทัศน์ งานตัดหญ้า ดูแลคลองประปา และจัดซื้อต้นไม้ต่างๆ 2) บริษัท ปทุมคอนกรีต จำกัด เป็นโรงงานผลิตและจำหน่ายเสาเข็ม คอนกรีตอัดแรง และผลิตภัณฑ์คอนกรีตอื่นๆ

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

ทัศนสถานวัยหนุ่มกลางมีการประสานงานติดต่อร่วมกับโครงการโอกาส โดยโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีอาชีพ และมีรายได้ในการดำรงชีพ ซึ่งเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีความประสงค์จะหางานทำ และสถานประกอบการที่เปิดรับกลุ่มผู้พ้นโทษเข้ามาทำงานได้มีโอกาสพบกัน และร่วมงานกัน

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่หรือผู้ประสานงานโครงการโอกาส จะเข้าไปประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ เพื่อแนะนำและให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษ ซึ่งที่ผ่านมาผู้ต้องขังจำนวนมากที่ติดต่อกลับไปโครงการโอกาส เพื่อขอคำแนะนำและขอรับความช่วยเหลือในการสมัครงานในสถานประกอบการต่างๆ

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

(1) ปัญหาครอบครัว และชุมชน ของผู้พ้นโทษ ไม่เปิดใจยอมรับผู้พ้นโทษ เนื่องจากผู้พ้นโทษบางคนเคยกระทำผิดซ้ำจำนวนมาก เป็นเหตุทำให้คนในครอบครัว และคนในชุมชนโดยรอบไม่ให้ออกมาผู้พ้นโทษ

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Aa141 ที่กล่าวไว้ว่า
“...ปัญหาหลักคือ คนบางคนกระทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก จนญาติหรือคน
ในครอบครัวเกิดความระอา และไม่คิดที่จะให้โอกาสอีกครั้ง เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น
วันที่เปิดโอกาสให้ญาติมาเยี่ยม บางคนก็ไม่มีญาติมาเยี่ยมเลยก็มีครับ...”

(2) ปัญหาบริษัทหรือสถานประกอบการบางแห่งไม่เปิดใจยอมรับบุคคล
ที่เพิ่งพ้นโทษ ทำให้ผู้พ้นโทษบางส่วนไม่สามารถเข้าทำงานหรือประกอบอาชีพตามสถานประกอบการ
หรือบริษัทต่างๆได้ เป็นเหตุทำให้ผู้พ้นโทษบางคนกลับมากระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Aa142 ที่กล่าวไว้ว่า
“...ต้องยอมรับว่าสังคมไทยเรายังมีแนวคิดเรื่องการไม่ไว้วางใจ และ
การที่ยังไม่เปิดโอกาสให้แก่กลุ่มคนที่เพิ่งพ้นโทษมาทำงานอยู่ครับ ส่วนหนึ่งเพราะยัง
มีความหวาดกลัวว่าบุคคลเหล่านั้นจะมาทำสิ่งที่ไม่ดีในบริษัท หรือสถานประกอบการ
ซึ่งผมเคยเข้าร่วมประชุมกับเจ้าของบริษัทหรือสถานประกอบการหลายแห่ง เจ้าของ
บริษัทบางแห่ง ยังกล่าวว่าขนาดหน่วยงานภาครัฐยังมีกฎหมายหรือระเบียบที่ไม่รับ
บุคคลต้องโทษอาญาเลย แล้วด้วยเหตุใดบริษัทหรือสถานประกอบการจะต้องรับ
บุคคลเหล่านั้นเข้าทำงาน...”

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดี
สู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

1) รัฐบาลเริ่มมีบทบาทในการผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับการมี
ส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน มากยิ่งขึ้น ตลอดจนเริ่มมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้าง
ทัศนคติใหม่แก่คนในชุมชน ให้เปิดโอกาสแก่บุคคลที่พ้นโทษได้มีจุดยืนในสังคม ทั้งนี้เพื่อลดปัญหา
การกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ

2) กฎหมายหรือระเบียบของราชการ จะต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้พ้นโทษ
สามารถทำงานในหน่วยงานราชการได้ โดยอาจจำกัดตำแหน่งหรือส่วนงานที่เหมาะสมกับความรู้และ
ความสามารถ เช่น ส่วนงานช่างซ่อมบำรุงประเภทลูกจ้าง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้
ผู้พ้นโทษมีจุดยืนในสังคม และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง ทั้งนี้ ปัจจุบันรัฐบาลได้มีโครงการไทย
เข้มแข็งที่เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษ หรือผู้ที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติที่มีความประพฤติดี ได้มีโอกาส
ร่วมทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราว ในส่วนงานราชการของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ
เยาวชน และกรมคุมประพฤติ ซึ่งการที่ส่วนงานราชการเปิดรับให้ผู้พ้นโทษได้มีโอกาสเข้าทำงาน
จะเป็นส่วนที่ทำให้ผู้พ้นโทษเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

2.1.4 เรือนจำชั่วคราว เป็นเรือนจำที่ตั้งขึ้นและรับผู้คุมขัง ผู้ต้องขังเฉพาะกรณีตามที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 1 แห่ง คือ เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง

2.1.4.1 เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งปฏิบัติตามระเบียบนโยบายที่ทางกรมราชทัณฑ์กำหนด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย การพัฒนาผู้ต้องขัง ฝึกวิชาชีพ เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อ แก้ไข พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคมโดยเน้นสร้างคนดีและคืนความพอเพียงสู่สังคม ฝึกหัดอาชีพให้ผู้ต้องขังได้มีความรู้ ความชำนาญ และมีทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อได้รับการปลดปล่อยแล้วนำสิ่งดีๆ ไปขยายผลสู่ชุมชนได้

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง มีความโดดเด่นด้านการเกษตรและการฝึกอาชีพที่หลากหลาย เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง ได้ร่วมมือกับภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนที่สนับสนุนทั้งงบประมาณ และวิทยากรที่สร้างความรู้สร้างวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีความรู้ในสาขาวิชาชีพที่สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองและนำไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ ในโครงการที่ชื่อว่า “โครงการบ้านดิน” และเมื่อผู้ต้องขังเข้ามาในเรือนจำจะมีกิจกรรมให้ปรับความคิดเข้าสู่ความพอดี เรียบง่าย สมถะ เดินทางสายกลาง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ใช้ชีวิตตามอัตภาพของตน ไม่ยึดติดกับวัตถุนิยม เรียนรู้การทำเกษตรแบบผสมผสานเพิ่มเติมจากเรือนจำ รวมไปถึงการประกอบอาชีพที่หลากหลาย โดยใช้ทรัพยากรที่อยู่รอบตัวเป็นสิ่งสำคัญ สอนให้ผู้ต้องขังมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง แล้วนำความรู้ไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษจนสามารถสร้างรายได้ พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งภายในเรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งจะมีกิจกรรมทางการเกษตร รวมจำนวน 18 ฐานการเรียนรู้ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวทุกอย่างที่สามารถนำมาเป็นอาหารได้ การปลูกมะลิ ไม้ดอกที่สร้างรายได้จำนวนมาก การทำน้ำมันไบโอดีเซล เต่าหุงต้ม น้ำส้มควันไม้ การเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และขยายพันธุ์สัตว์ เช่น ปลา กระจง หนู แพะ เป็ด ไก่ดำสายพันธุ์ภูพานที่นำมาจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร โดยเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติในป่าไผ่ ทำให้ไก่แข็งแรงหากินเองได้ ซึ่งมีการส่งจองตั้งแต่เริ่มเป็นไข่ นอกจากนั้น มีการสร้างบ้านอาคารในเรือนจำจากดินที่มีราคาถูก แต่สามารถเป็นเรือนนอนได้อย่างถาวร โดยมีผู้ต้องขังเป็นช่างสร้างบ้านดินที่ชำนาญ มีการทำอิฐบล็อกดินจำหน่าย ซึ่งกิจกรรมฐานการเรียนรู้ทั้งหมดได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างครบวงจร ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและสร้างรายได้ต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

(1) ช่วงระหว่างการควบคุมตัว และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งร่วมดำเนินงานกับสถาบันพัฒนาฝีมือ
แรงงาน การประปาส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งได้ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับสถาบัน
พัฒนาฝีมือแรงงาน การประปาส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ร่วมเป็น
ส่วนหนึ่งในการพัฒนาพฤตินิสัยและสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขัง โดยมีการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง
ในหลักสูตรต่างๆ เช่น ช่างไฟ ช่างแอร์ ช่างซ่อมประปา ช่างก่อสร้าง เป็นต้น

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานด้านศึกษา
อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) จังหวัด
เพชรบุรี สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งยังมีนโยบายในการสร้างโอกาสในการศึกษา
หาความรู้จากที่ต่างๆ มาถ่ายทอดให้ผู้ต้องขัง ตลอดจนส่งเสริมการแสวงหาแหล่งความรู้ด้วยการจัดส่ง
เจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมดูงานตามศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจน
มีการก่อสร้างอาคาร “ห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง” ซึ่งห้องสมุดดังกล่าว ได้รับความ
ร่วมมือจากโครงการบ้านนี้มีสุข โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนในด้านการจัดหาสื่อทรัพยากรสารสนเทศบำรุงห้องสมุด ศูนย์วิทยพัฒนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) จังหวัดเพชรบุรี สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
จังหวัดเพชรบุรี และหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน สนับสนุน สื่อ
ทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงการวางระบบห้องสมุดร่วมด้วย

ห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง ก่อสร้างขึ้นเพื่อเป็น
แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนเสริมสร้าง
ให้เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งเป็นแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ครบวงจรทั้งในด้านวิชาการและ
ภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งให้บริการข่าวสารสาระความรู้เพิ่มเติมให้กับเจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมถึง
ชุมชนรอบๆ เรือนจำและผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งยังเป็นเรือนจำที่เป็นศูนย์
การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนแบบครบวงจร โดยทุกการเรียนรู้จะเน้นการประยุกต์ใช้ร่วมกันได้
อย่างเหมาะสม ทำให้มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งบุคคลทั่วไปสนใจเดินทางมาดูงาน
เกี่ยวกับฐานการเรียนรู้ด้านต่างๆ ได้ อาทิ การศึกษาดูงานบ้านดินที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและ
มีผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้เป็นจำนวนมาก

(2) ช่วงภายหลังพ้นโทษ

หน่วยงานมีการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับสำนักงานคุมประพฤติ
จังหวัดเพชรบุรี โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรีจะมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการ
ช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ ผู้พ้นโทษให้กลับสู่สังคมต่อไป

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้งได้รับความร่วมมือและการประสานงานจาก
หน่วยงานภาคเอกชนต่างๆจำนวนมาก โดยมีการเข้ามาจัดกิจกรรมให้แก่กลุ่มนักโทษ ตลอดจนมี

การนำกลุ่มคณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานหรือบริษัทเข้ามาดูงานที่เรือนจำเขากลิ่ง ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งอบอุ่น ให้นักโทษได้มีโอกาสเรียนรู้ ปรับตัวเข้ากับสังคม

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ่งได้รับความร่วมมือและการประสานงานที่ดีจากกลุ่มวิทยากร หรือปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนมาบรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมแก่นักโทษอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มนักโทษในเรือนจำชั่วคราวเขากลิ่งได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมรอบด้าน ทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การสร้างบ้านดิน เพื่อให้เมื่อนักโทษพ้นโทษแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดเป็นอาชีพ และมีรายได้เสริม ซึ่งจะเป็นการช่วยลดการกลับมามีความผิดซ้ำได้

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัญหาอุปสรรคสำคัญ คือ ผู้กระทำความผิดบางคนยังมีจิตใจไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิม ทำให้อาจมีโอกาสดูถูกชกชนให้กลับมามีความผิดซ้ำได้อีกครั้ง ซึ่งนอกจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่จะช่วยบำบัดฟื้นฟูกลุ่มผู้กระทำความผิดแล้ว ผู้ที่เคยกระทำความผิดก็จะต้องมีส่วนร่วมในการที่จะพัฒนาตนเองในทุกๆด้านร่วมด้วย ตลอดจนจะต้องมีความตระหนักในคุณค่าชีวิตของตนเอง เพื่อให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้โดยไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

(1) รูปแบบของเรือนจำที่เอื้อต่อการพัฒนานักโทษ

เนื่องจากเรือนจำชั่วคราวเขากลิ่งเป็นเรือนจำประเภทความมั่นคงต่ำ ที่เน้นการฝึกอาชีพนักโทษโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะ ตลอดจนมีพื้นที่กว้างมากถึง 600 ไร่ จึงเหมาะแก่การจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ด้านการทำเกษตรกรรมได้จำนวนมาก ซึ่งจากบริบทด้านรูปแบบเรือนจำที่เป็นเรือนจำความมั่นคงต่ำ และสถานที่ที่มีพื้นที่ค่อนข้างกว้าง จึงทำให้สามารถจัดสรรพื้นที่ในการบำบัดฟื้นฟูและฝึกอาชีพ เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การสร้างบ้านดิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนด้วยรูปแบบของเรือนจำที่เป็นเรือนจำความมั่นคงต่ำ เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก รวมถึงนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยี่ยมชมภายในเรือนจำได้อย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้ต้องขังมีโอกาสปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมภายนอกได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ด้วยความที่เรือนจำชั่วคราวเขากลิ่ง เป็นเรือนจำความมั่นคงต่ำ ทำให้การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าไปดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมจะมีเงื่อนไขไม่มากเท่ากับเรือนจำแบบระบบปิดที่มีความมั่นคงสูง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน สามารถติดต่อประสานงานเพื่อร่วมดำเนินการช่วยเหลือ หรือเข้ามาจัดกิจกรรมให้แก่กลุ่มผู้ต้องขังได้สะดวกมากกว่าเรือนจำแบบระบบปิดที่มีความมั่นคงสูง

(2) การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุน

สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ ให้การสนับสนุนในการจัดหาสื่อทรัพยากรสารสนเทศบำรุง
ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนา

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) จังหวัดเพชรบุรี สำนัก
บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี และหน่วยงานภาครัฐ เอกชนในพื้นที่อำเภอ
แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อทรัพยากร
สารสนเทศ รวมถึงการวางระบบห้องสมุด

2.2 หน่วยงานประเภทศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice)
รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา 2) ศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และ 3) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา มีเครือข่ายภาครัฐ
ภาคเอกชน สถานศึกษา ชุมชน และมูลนิธิ จำนวนมากกว่า 500 เครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการ
บำบัดฟื้นฟู และการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน อย่างเด่นชัด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมีส่วน
ร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับ
ภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา มีการดำเนินการจัดทำบันทึก
ข้อตกลงกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 1 เพื่อเป็นการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชน
ตลอดจนพัฒนาทักษะวิชาชีพต่างๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการต่อยอดวิชาชีพต่างๆต่อไปได้

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ร่วมดำเนินการกับ
วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ได้ร่วมมือกับวิทยาลัย
เทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชน
ที่มีความสนใจ และมีคุณสมบัติเหมาะสมตั้งแต่ระยะแรกปรับตัว โดยได้มีการประชาสัมพันธ์แนะนำ
วิทยาลัยและรับสมัครเด็กและเยาวชนที่สนใจมาสร้างเสริมให้มีจุดมุ่งหมายและมีเป้าหมายในชีวิต
ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา อันจะนำมาซึ่งความมั่นคงทางรายได้ ความภาคภูมิใจ ให้โอกาสได้
เลือกเรียนในสิ่งที่ต้องการ โดยระหว่างที่เด็กและเยาวชนเรียนจะมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาทักษะความสามารถด้านต่างๆ ตลอดจนความรับผิดชอบของ

เด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างความพร้อมและความมั่นใจร่วมกับเด็ก
และเยาวชน ครอบครัวและเครือข่าย ก่อนที่เด็กและเยาวชนจะได้รับการปล่อยตัว

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ร่วมดำเนินการกับบริษัท อูซูอิ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลคอร์ปอเรชั่น (ไทยแลนด์) จำกัด

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ได้ร่วมมือกับ
บริษัท อูซูอิ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลคอร์ปอเรชั่น (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งเป็นองค์กรภาค ธุรกิจ
ที่ประกอบการด้านอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ระดับประเทศ ได้เน้นการประกอบธุรกิจแบบ
มีธรรมาภิบาล คือทำประโยชน์เพื่อสังคมและเพื่อเด็กและเยาวชน ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ
ซึ่งที่ผ่านมา บริษัทอูซูอิ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลคอร์ปอเรชั่น (ไทยแลนด์) จำกัด ได้มีการเข้าไปมีบทบาท
ในการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง แต่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และตรงต่อ
ความต้องการของ เด็กและเยาวชนและเพิ่มพื้นที่ในการแสดงความสามารถของเด็กและเยาวชน

บริษัท อูซูอิ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลคอร์ปอเรชั่น (ไทยแลนด์) จำกัด ได้สนับสนุน
การฝึกวิชาชีพ ตั้งแต่ร่วมดำเนินการประสานงานและเขียนโครงการ มีการวางแผนการดำเนินงาน
ร่วมกัน พร้อมทั้งมีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลการ
ปฏิบัติงานของเด็กและเยาวชน ทั้งในระยะเวลาการฝึกอบรม และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ
การติดตามผลภายหลังการปล่อย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีการพัฒนาตนเอง
โดยไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ได้ร่วมดำเนินงานกับ
เครือข่าย มูลนิธิพัฒนาทักษะชีวิต มูลนิธิชลดา มูลนิธิสยามแคร์ มูลนิธิบ้านพระพร Right To Play
พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการในแผน เช่น
anssu Start Your way / Beautiful Life / Smart Coaching ซึ่งหน่วยงานในส่วนของภาคประชา
สังคมดังกล่าวล้วนมีส่วนผลักดันในการบำบัดฟื้นฟูจิตใจ และสร้างความตระหนักในคุณค่าของตนเอง
ให้เด็กและเยาวชนมีพลังที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นคนดีและทำประโยชน์ให้แก่สังคมต่อไป

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดี สู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการ
มีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ คือ การไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ของครอบครัวเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากที่ผ่านมา พบว่า แม้ว่าเด็กและเยาวชน
จะปฏิบัติตามโปรแกรมและระเบียบของบ้านกรุณาอย่างดีทุกอย่างแล้ว ผ่านการทดสอบ และ
การฝึกอบรมมาอย่างดีจนสามารถกลับไปอยู่ในครอบครัวได้อย่างดีแล้ว แต่เมื่อกลับไปอยู่ในครอบครัว
ที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในครอบครัว หรือเด็กไปพบกับสภาพแวดล้อมเดิม ก็จะทำให้
ให้กลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

สำหรับปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คือ ความร่วมมือจากเครือข่าย
หมายถึง หน่วยงาน สถาบัน มูลนิธิ ชุมชน และครอบครัว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถานประกอบการ
บริษัท ห้างร้าน รัฐวิสาหกิจ มูลนิธิ ฯลฯ ที่มีจิตอาสาและมีข้อตกลงร่วมกันในการให้โอกาสแก่เด็กและ
เยาวชนในบ้านกรณาในการฝึกอบรมด้านอาชีพ การศึกษา ร่างกาย และจิตใจ ให้มีความแข็งแรง
เข้มแข็ง และมีทักษะในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข ซึ่งบ้านกรณามีเครือข่าย
จำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปี

2.2.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขาได้รับนโยบาย
จากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นนโยบายและแนวทางการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561 -2562 ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี
พ.ศ. 2560 -2579 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุล
ระบบบริหารจัดการภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564)
และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการลดการก่ออาชญากรรม
จากเด็กและเยาวชน และเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับการพัฒนาและ
เปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดทัศนคติ ทักษะชีวิต จิตใจ พฤติกรรม ร่างกาย การศึกษาและอาชีพ
สามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก รวมถึงเด็กและเยาวชน
ผู้เยาว์จะได้รับการคุ้มครองสิทธิ และสวัสดิภาพที่ดีในอนาคต

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมี
ส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่าง
ภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม โดยมี
รายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ได้ร่วมมือกับสำนักงาน
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ได้รับโอกาส
จากสโมสรกีฬา BBG (อิมสิรินธร) สโมสรกีฬาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการส่วน
พระองค์ของพระองค์เจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ให้การช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟู
เด็กและเยาวชนโดยใช้กีฬาเป็นสื่อกลางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ
โดยสโมสรกีฬา BBG ได้ทำการคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีศักยภาพ มีความตั้งใจและมุ่งมั่น
ที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองในด้านกีฬา มาพัฒนาทักษะและต่อยอดด้านกีฬาเพื่อพัฒนาเป็น
นักกีฬาวชิพ ซึ่งที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ได้มีเด็กและเยาวชน จำนวน 2 คน
เข้าร่วมเป็นนักกีฬาตัวจริงของสโมสรการทำเรือ จนประสบความสำเร็จเป็นตัวแทนนักกีฬาระดับประเทศด้วย

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ได้ร่วมมือกับเครือข่ายสถานประกอบการภาคเอกชนจำนวนมาก เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และการศึกษา เช่น บริษัท มณฑลสิทธิที่เรียล จำกัด บริษัทอุเรื้อชัชพัฒนาการช่าง จำกัด บริษัทอุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีทักษะความรู้ทักษะต่างๆในการประกอบอาชีพ อันจะเป็นการต่อยอดความสามารถของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลในอนาคตต่อไป

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ได้ร่วมมือกับเครือข่ายกับภาคประชาสังคม มูลนิธิต่างๆจำนวนมาก โดยมูลนิธิสำคัญที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา เช่น มูลนิธิชลลดา มูลนิธิ Plan และ องค์การยูนิเซฟ เป็นต้น

ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานดังกล่าวจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น โครงการขององค์การยูนิเซฟ ซึ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขาได้สร้างชื่อเสียงโดยคว้ารางวัลชนะเลิศจากโครงการ Generation Unlimited Youth Challenge เยาวชนกล้าคิด สะกิดสังคม โดยนำเสนอไอเดียสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวของพวกเขา ซึ่งเยาวชนไทยกลุ่มนี้มีชื่อกลุ่มว่า “Fantastic Four” จากการชนะเลิศโครงการดังกล่าว เป็นเหมือนใบเบิกทางทำให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการดังกล่าว มีโอกาสในการเข้าไปทำงานในหน่วยงานของรัฐ และมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงโอกาสสำคัญในการเปลี่ยนแปลงชีวิตครั้งสำคัญของเด็กและเยาวชน

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ คือ ไม่สามารถฝึกเด็กและเยาวชนป้อนสู่อุตสาหกรรมได้อย่างเพียงพอตามที่สถานประกอบการร้องขอมา เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังอยู่ในระหว่างการควบคุมตัว ทำให้มีจำนวนเด็กที่ไปทำงานไม่เพียงพอตามที่สถานประกอบการต้องการ

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จที่ดีที่สุดมีองค์ประกอบ 3 อย่าง ดังนี้

(1) การมีเครือข่ายที่มีศักยภาพ

การที่บ้านอุเบกขาได้รับการสนับสนุนและร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้ามาร่วมพัฒนาและลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยเครือข่ายที่มีผลงานที่เป็นรูปธรรม คือ สถานประกอบการ โดยเฉพาะ 3 บริษัทใหญ่ คือ บริษัท มณฑลสิทธิที่เรียล จำกัด บริษัท อุเรื้อชัชพัฒนาการช่าง จำกัด บริษัทอุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด ที่มีส่วนร่วมในการรับเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขาเข้าทำงานในทุกปี นอกจากนี้ ยังมีมูลนิธิชลลดา ที่เข้ามาพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ และให้งบประมาณสนับสนุนให้กำลังใจกับเจ้าหน้าที่และเด็กและเยาวชนอยู่อย่างสม่ำเสมอ

(2) การมีเจ้าหน้าที่ที่มุ่งมั่นและตั้งใจทำงาน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา มีเจ้าหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และทุ่มเทการทำงาน ซึ่งทุกคนในบ้านจะมีความสนิทสนมกับเด็กและเยาวชนในระดับหนึ่งที่สามารถเรียกชื่อเล่น และจดจำชื่อเด็กและเยาวชนได้ทุกคน และเด็กและเยาวชนก็สามารถเรียกเจ้าหน้าที่ในทุกระดับได้เหมือนญาติ เช่น เรียกผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ชายว่า “พ่อ” และ “พี่” เรียกเจ้าหน้าที่หญิงว่า “แม่” และ “พี่” การปลูกฝังวิธีการเรียกนี้จะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความผ่อนคลาย และไว้วางใจเจ้าหน้าที่มากขึ้น และโดยเฉพาะการที่เจ้าหน้าที่มีความทุ่มเทให้เวลาอย่างเต็มที่กับเด็กและเยาวชน และให้เด็กและเยาวชนร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้ทำงานเป็นทีมประกอบด้วย นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล และนักวิชาการ ร่วมกันดำเนินงานอย่างสามัคคี

(3) เด็กและเยาวชนที่มีจิตใจที่เข้มแข็ง

ความสำเร็จอีกประการหนึ่ง คือ เด็กและเยาวชนมีความใฝ่ดี ต้องการได้โอกาสที่ดีในสังคม และต้องการเป็นคนดีในสังคม เมื่อผู้ใหญ่ให้โอกาสและแนะนำแนวทางที่ดี เด็กและเยาวชนเหล่านี้ก็พร้อมที่จะกลับคืนเป็นคนดีของสังคม เด็กและเยาวชนในบ้านอุเบกขาได้รับความเข้มแข็งทางจิตใจจากโปรแกรมการฝึกฝนทางจิตใจ และการให้กำลังใจจากทางศูนย์ฝึกอบรมฯ จึงทำให้เกิดความยั่งยืนและประสบผลสำเร็จในทุกๆ ปี

2.2.3 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา สถาน ประกอบการ องค์กรและชุมชนต่างๆ เพื่อเป็นสถานที่รองรับเด็กและเยาวชนที่จะออกไปฝึกงาน ศึกษาต่อหรือ ประกอบอาชีพ ดำเนินการสนับสนุนให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เพื่อให้เด็กและ เยาวชนมีความพร้อมใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ ด้านสัมพันธภาพกับครอบครัวและ ชุมชน ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการคบเพื่อน และด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยเหลือดูแลเด็ก และเยาวชนภายหลังปล่อยประคับประคองเด็กและเยาวชนให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละภาคส่วน ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ได้ร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆจำนวนมาก เช่น ด้านการศึกษา มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ส่วนด้านอาชีพ มีสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเข้ามาฝึกวิชาชีพจำนวนมาก เช่น ทำผม พันท์เล็บ ทำอาหาร เย็บเสื้อผ้า ตลอดจนมีการฝึกวิชาชีพนวดฝ่าเท้า ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีทักษะอาชีพสามารถนำไปต่อยอดได้ในอนาคตภายหลังพ้นโทษ

2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ได้รับการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งแต่ละปีจะมีเด็กและเยาวชนได้รับทุนเรียนฟรีอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ยังมีสถานประกอบการภาคเอกชน คือ โรงแรมโซเนวาซีรีสอร์ท ที่เกาะกูด จังหวัดตราด ที่เป็นเครือข่ายเปิดรับเด็กและเยาวชนเข้าทำงานหลังจากพ้นโทษแล้วเป็นประจำทุกปี

3) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีได้ร่วมมือกับเครือข่ายกับภาคประชาสังคม มูลนิธิต่างๆจำนวนมาก เช่น มูลนิธิ Right to Play มูลนิธิ Plan มูลนิธิชลตา เป็นต้น ซึ่งมูลนิธิเหล่านี้จะเน้นการช่วยกิจกรรมและช่วยเด็กในทุกด้านและครอบคลุมด้านการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาให้เท่าทันสังคม และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพต่อไปได้

4) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

ความไม่พร้อมของบุคลากรทางการศึกษาของเครือข่ายที่รองรับเด็กหลังจากพ้นโทษแล้ว รวมถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งเครือข่ายจะต้องทำการเตรียมความพร้อมภายในองค์กรว่าควรปฏิบัติอย่างไรกับเด็ก เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความกดดันและควรปฏิบัติอย่างไรต่อเด็กขณะที่เด็กอยู่ในสังคมภายนอก ควรทำการประเมินภายในองค์กรก่อนว่ามีความพร้อมรับเด็กหรือไม่ หากองค์กรไม่พร้อมรับเด็กและเยาวชนก็ไม่ควรรับเข้าไป เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายต่อเด็กและสังคมในภาพรวม

5) ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ก็คือการได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากเครือข่ายที่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนหญิงกลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยเจ้าหน้าที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยกตัวอย่างเครือข่ายที่ให้โอกาสเด็กในการกลับตนเป็นคนดีด้วยความจริงใจ ดังนี้

กรณีสถานศึกษาแห่งหนึ่งได้รับเด็กและเยาวชนหญิงจากบ้านปรานีเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งเด็กหญิงมีพฤติกรรมมาโรงเรียนเรียนสาย หรือไม่เข้าเรียน ทำให้ทางโรงเรียนนำเรื่องดังกล่าวมาปรึกษากับบ้านปรานี และได้ร่วมกันแก้ไขพฤติกรรมเด็กดังกล่าวอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยไม่เชิญเด็กออกจากโรงเรียนโดยทันที แต่ขอความร่วมมือมายังบ้านปรานีให้ร่วมแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการให้โอกาสเด็ก และร่วมกันแก้ไขปัญหายั่งยืนได้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาหน่วยงานประเภท เรือนจำ ทัณฑสถาน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีภารกิจดำเนินงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างถูกควบคุมตัว การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ

ไปจนถึงการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษที่เป็นเลิศ (Best Practice) รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง คณะผู้วิจัยสามารถอธิบายรูปแบบและลักษณะการช่วยเหลือ ทั้ง 3 รูปแบบ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติ/แนวทางปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษ โดยการมีส่วนร่วมระหว่างการควบคุมตัวส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือด้านจิตใจและกิจกรรมทางสันติภาพ เช่น การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมเสริมสร้างวินัย การบริจาคอุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์การทำการเกษตร การส่งวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด การอบรมฝึกทักษะด้านการประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่ถูกกำหนดด้วยแผนปฏิบัติการและมติคณะรัฐมนตรีที่เป็นตัวกำหนดบทบาทของภาครัฐ เมื่อวิเคราะห์ตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen and Uphoff (1981) อยู่ในขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (Implementation) โดยร่วมกันแก้ไขและบำบัดสภาพจิตใจเบื้องต้นของผู้กระทำความผิดให้สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตให้อยู่ในกรอบของวัฒนธรรมองค์กรและสังคมได้

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่วนใหญ่ของสถานประกอบการจะเป็นในรูปแบบการสร้างความร่วมมือ หรือการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน เช่น ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการได้แรงงานหรือผู้เข้าร่วมงานจากคนพ้นโทษ และได้รับการลดภาษีหากรับคนพ้นโทษเข้าทำงาน ตามแนวคิดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Sherry R. Arnstein (1969) จะอยู่ในขั้นที่ 7 และ 8 คือ สถานประกอบการมีอำนาจหน้าที่เต็มที่ในการบริหารจัดการ วางแผน และควบคุมทิศทางในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

รูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชน ในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว เช่น การจัดทำชุมชนบำบัด ไปจนถึงในช่วงระยะของการพ้นโทษที่จะมีส่วนช่วยในการสนับสนุน กำกับ ติดตามดูแล และช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายหลังจากพ้นโทษ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงกลุ่มมูลนิธิที่เข้ามาช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องด้านที่พักอาศัย การศึกษา และการหาอาชีพให้ผู้พ้นโทษ ได้มีรายได้ในการดำรงชีพ

จากการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทุกรูปแบบมีส่วนช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมได้ แต่ทั้งนี้ จากการศึกษพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ยังมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานยังไม่มากเพียงพอ ก็คือ การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม เนื่องจากคนในชุมชนบางแห่งยังไม่เปิดใจยอมรับบุคคลผู้พ้นโทษ และยังมีทัศนคติในเชิงลบต่อผู้พ้นโทษ ซึ่งเป็นการตีตรา

ผู้กระทำความผิดว่าจะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง ดังนั้น จึงควรมีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือใน
วงกว้างอย่างเข้มแข็ง และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เครือข่ายชุมชนต่างๆ เห็นถึงผลดีต่อการให้
ความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง

3. การพัฒนารูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และ ภาคเอกชนในการให้ออกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

3.1 การพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ

1) ส่งเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข และ
กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดนโยบายประสานความร่วมมือกัน
เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ต้องขังที่เป็นจิตเวชให้ครบตามกระบวนการมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การบำบัด
ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในขณะที่อยู่ในเรือนจำหรือศูนย์ฝึกและอบรม ไปจนถึงการติดตามดูแลกลุ่มคนจิตเวช
ภายหลังจากการพ้นโทษ

(2) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และ กระทรวงศึกษาธิการ
ควรสนับสนุนนโยบายเรื่องการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง
โดยสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกวิชาชีพตามความถนัด
และส่งเสริมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การวางแผนทางการเงิน ในขณะที่อยู่ในศูนย์
ฝึกและอบรม ตลอดจนภายหลังจากการถูกปล่อยตัวออกมาแล้ว เด็กและเยาวชนทุกคนควรได้รับ
สนับสนุนด้านการศึกษาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในระดับที่สามารถนำไป
ประกอบอาชีพต่อไปได้ เพื่อเป็นการวางรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต

(3) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และ กระทรวงแรงงาน ควรมี
นโยบายพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมกลุ่มผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการ
ของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพภายในเรือนจำหรือศูนย์ฝึก
และอบรมให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในยุคปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษ
สามารถนำทักษะความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบวิชาชีพภายหลังจากพ้นโทษได้จริง

2) ส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษภายหลังจากการปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวง
สาธารณสุขควรมีนโยบายบูรณาการทำงานร่วมกัน โดยจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้พ้นโทษที่ได้รับ
การปล่อยตัวประจำจังหวัด เพื่อแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้พ้นโทษ ในช่วงระหว่างการปรับตัวเข้าสู่
สังคม เนื่องจากมีผู้พ้นโทษบางรายไม่สามารถจัดการกับสภาวะความเครียดที่เกิดจากปัญหา
การปรับตัวเข้ากับสังคมได้

(2) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย
กรมประชาสัมพันธ์ควรมีนโยบายส่งเสริมการเผยแพร่เรื่องราวของผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จ
ในปัจจุบัน เพื่อสะท้อนมุมมองและประสบการณ์ที่ดีของผู้พ้นโทษให้ประชาชนทั่วไปรับทราบอย่าง
ต่อเนื่อง โดยควรจัดทำผ่านสื่อที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ตัวอย่างเช่น รูปแบบโฆษณาในโซเชียลมีเดีย
youtube ทั้งนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้เปิดใจรับกลุ่มบุคคลผู้พ้นโทษมากยิ่งขึ้น

(3) หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานราชทัณฑ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพ้นโทษเพื่อให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ โดยแนวคิดการจัดตั้ง คณะกรรมการบริหารงานราชทัณฑ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพ้นโทษเพื่อให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน สถานประกอบการ ภาคประชาสังคม และชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการเตรียมความพร้อมสำหรับการกลับคืนสู่สังคม การติดตามหลังการปลดปล่อย รวมถึง การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยมุ่งให้มีการดำเนินงานทั้งในระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับชาติ

ในประเด็นนี้ผู้ประกอบการจากหลายภาคส่วนมีมุมมองที่ตรงกันว่าสามารถ ดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและพร้อมที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน แต่สิ่งสำคัญคือ ต้องมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน มีการวางโครงสร้างการบริหารงานในรูปแบบ คณะกรรมการที่มีความคล่องตัวและสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำในการขับเคลื่อน ไม่ควรยึดโยงกับบุคคลหรือตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย เมื่อมีการปรับเปลี่ยนหรือโยกย้ายผู้บริหาร แนวทางการจัดโครงสร้างและบริหารงานของ คณะกรรมการชุดดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงงานอุตสาหกรรมได้นำเสนอต่อที่ประชุมว่าควรมี เจ้าภาพหลักซึ่งอาจเป็นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือ NGOs เป็นผู้บริหารการดำเนินงาน โดยต้องมี บทบาทหลักในภารกิจด้านนี้เป็นการเฉพาะเพื่อการบริหารงานที่ต่อเนื่อง มีการกำหนดคุณสมบัติของ คณะกรรมการที่มาจากหลากหลายภาคส่วน มีการวางแผนการดำเนินงานทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมถึงการกำหนดการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละระยะเพื่อพัฒนาการ ดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประการสำคัญต้องกำหนดแนวทางในการบริหารงบประมาณ ที่ก่อให้เกิดการระดมทุนจากหลายช่องทาง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการดำเนินงานที่ขาดความคล่องตัว อันเนื่องมาจากการได้รับจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ดังเช่นข้อเสนอแนะว่า

การดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ต้องเริ่มจากการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ หลังจากนั้นจึงขยายผลไปสู่ระดับจังหวัด ระดับภาค และ ระดับประเทศ โดยแต่ละพื้นที่ต้องมีแนวทางการสร้างผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ให้เป็นจุดเด่น เพื่อให้เกิดการรับรู้ของสังคมและเกิดการต่อยอดเครือข่ายจากชุมชนหนึ่งไปยังอีกชุมชน หนึ่งอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องก็จะต้องวางแนวทาง การดำเนินงานที่มีการบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศของ แต่ละพื้นที่หรือแต่ละจังหวัดให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพราะนอกจากจะเป็นการขยายเครือข่าย การมีส่วนร่วมออกไปแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกของผู้พ้นโทษให้สังคมได้เกิดความพร้อม ในการต้อนรับคนเหล่านี้คืนสู่สังคมได้

(4) หน่วยงานภาครัฐควรมีการพัฒนากระบวนการสรรหาเพื่อใช้ในการติดตาม และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ โดยควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกส่วนราชการที่รับผิดชอบ ตั้งแต่ต้นทาง จนถึงปลายทางของกระบวนการยุติธรรม คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือในมิติต่างๆ

เพิ่มเติม เช่น หน่วยงานในกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สามารถติดตามและช่วยเหลือ ผู้พ้นโทษแต่ละบุคคล ทั้งในมิติด้านการประกอบอาชีพ การศึกษา สภาพร่างกาย และจิตใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 การพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน

1) ส่งเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐควรจัดทำนโยบายให้มีการนำกลุ่มภาคเอกชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Public Private Partnership หรือ PPP) เพื่อร่วม ในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานในการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ต้องขังทั้งในขณะที่อยู่ ภายในเรือนจำและเมื่อพ้นโทษไปแล้ว เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่กลับมา กระทำผิดซ้ำอีก

(2) หน่วยงานภาครัฐควรมีการดำเนินงานจัดทำเรือนจำอุตสาหกรรม (industrial prison) กล่าวคือ มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมภายในเรือนจำ ซึ่งเป็นการประสาน ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยหน่วยงานภาคเอกชนให้การสนับสนุน ในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินงาน ส่วนหน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่ในการดูแลรักษาความ ปลอดภัย โดยรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานของเรือนจำอุตสาหกรรม จะมีอาจารย์เข้ามาฝึก วิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในแต่ละด้าน พร้อมทั้งมีการผลิตงานตามจำนวนยอดการสั่งทำ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและฝึกทักษะอาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำมีทักษะความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และเป็นการเสริมสร้างรายได้ในระหว่างถูกควบคุมตัว

(3) หน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน ควรมีการจัดทำ MOU ร่วมกับภาคเอกชน ในการให้วิทยากรจากภาคเอกชนเข้ามาฝึกอบรม วิชาชีพในด้านต่างๆ เช่น การทำอาหาร การทำขนม เครื่องดื่ม เป็นต้น ตลอดจนควรเสริมสร้าง ทักษะความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงิน การคำนวณต้นทุนการผลิตต่างๆร่วมด้วย และ เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษ หน่วยงานภาคเอกชนดังกล่าวสามารถรับผู้พ้นโทษที่ผ่านการอบรมแล้ว เข้าทำงานได้โดยตรง โดยให้ผู้พ้นโทษไปมีโอกาสมุ่งสมัครรับราชการ สภาพแวดล้อมในการทำงาน จริง ซึ่งจะทำให้ผู้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และมีความมั่นใจในการก้าวกลับคืนสู่สังคมอย่างมี ความสุข ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรมีเอกสารรับรองหรือการันตีพฤติกรรมผู้พ้นโทษ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่สถานประกอบการภาคเอกชนในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

2) ส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการปรับสมดุลเรื่องการส่งเสริม คุณภาพชีวิตผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว โดยควรสนับสนุนการสร้างกลุ่มอาชีพอิสระหรืออาชีพ เกษตรกรรมให้แก่กลุ่มผู้พ้นโทษ ตัวอย่างเช่น การทำเบเกอรี่ การเย็บปักถักร้อย หรือแม้กระทั่ง ผลิตผลิตทางการเกษตร เช่น กล้วยหอม หรือผักสวนครัวต่างๆ พร้อมทั้งมีการจัดหาตลาดรองรับ ผลิตภัณฑ์หรือผลิตทางการเกษตรที่ผู้พ้นโทษผลิตขึ้น เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีอาชีพ และมีรายได้

ต่อเนื่อง เมื่อกลุ่มคนดังกล่าวมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพแล้ว โอกาสที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำก็จะมีลดน้อยลงตามลำดับ

(2) ภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างกลุ่มหรือมีการจำแนกกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีทักษะความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน และจัดทำเป็นฐานข้อมูลในเว็บไซต์หรือสร้างเป็นแอปพลิเคชัน เพื่อให้สถานประกอบการที่มีความประสงค์จะรับกลุ่มผู้พ้นโทษเข้าทำงาน สามารถเข้ามาคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่มีทักษะความสามารถสอดคล้องกับลักษณะงานที่ทางบริษัทต้องการเข้าทำงานได้ รวมถึงผู้พ้นโทษที่ต้องการประกอบอาชีพในสถานประกอบการของแต่ละภูมิภาค สามารถสืบค้นรายชื่อสถานประกอบการ และสมัครงานกับสถานประกอบการที่เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษเข้าทำงานร่วมได้โดยตรง

(3) หน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนเรื่องการลดหย่อนภาษีให้แก่สถานประกอบการที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงานการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้พ้นโทษเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากในสถานะสถานประกอบการ จะดำเนินงานใดๆ ก็จะต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่ได้ในทุกมิติ ทั้งในเรื่องรายได้ กำไร ชื่อเสียงของหน่วยงาน ดังนั้นเพื่อให้เกิดการสร้างแรงจูงใจให้แก่สถานประกอบการมากยิ่งขึ้น หน่วยงานภาครัฐควรมีการลดหย่อนภาษีให้แก่สถานประกอบการที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงานเช่นเดียวกับการลดภาษีให้แก่สถานประกอบการที่รับผู้พิการเข้าทำงาน

ตั้งมุมมองของที่ปรึกษาด้านธุรกิจของ Cf1 ที่เสนอว่า

“...มาตรการด้านการลดหย่อนภาษีสำหรับสถานประกอบการเป็นประเด็นที่น่าสนใจ โดยเฉพาะสถานประกอบการประเภทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises – SMEs) ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ครอบคลุมการจ้างงานผู้พ้นโทษในทุกพื้นที่ การส่งเสริมสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนตามกระบวนการของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment – BOI) เช่น การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล การลดอากรนำเข้าวัตถุดิบ การลดอากรนำเข้าเครื่องจักร เป็นต้น จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานมากขึ้น...”

3.3 การพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม

1) การตั้งศูนย์ประสานงานภาคีเครือข่าย จัดตั้งขึ้นในลักษณะของหน่วยงานอาสาสมัคร บริหารงานโดยคณะกรรมการซึ่งเป็นอาสาสมัครภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อรวมพลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้ต้องขัง สร้างโอกาสให้กับผู้พ้นโทษในการกลับคืนสู่สังคม และเพื่อเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากขึ้น จะนำไปสู่ความยั่งยืนได้ในที่สุด

2) การสร้างความร่วมมือภายในชุมชนเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ควรมีนำพระราชบัญญัติการลดการใช้ความรุนแรง ในมาตรา 10 มาตรา 11 และ มาตรา 12 มาผนวกและปรับใช้กับกลุ่มคนผู้พ้นโทษในแต่ละชุมชนด้วย ด้วยการแต่งตั้งคณะทำงานในแต่ละ

ชุมชน โดยประกอบไปด้วย บ้าน วัด โรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติ
ดังกล่าว เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษทั้งที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน
ให้มีคุณภาพชีวิตภายหลังการพ้นโทษที่ดีขึ้น และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

4. การวิพากษ์ผลการวิจัย

การสัมมนาเพื่อวิพากษ์ผลการวิจัยของโครงการการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
ต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
ในวันศุกร์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ระหว่างเวลา 08.30 – 12.30 น. ณ โรงแรม เอส.ดี. อเวนิว ปิ่นเกล้า
กรุงเทพมหานคร ห้องปิ่นเกล้า ชั้น 3 ดังแสดงในภาคผนวก ฅ คณะผู้วิจัยได้สามารถสรุปประเด็น
การวิพากษ์จากผู้เข้าร่วมงาน จำนวน 2 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ปัญหาการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ สรุปได้ดังนี้

1) ด้านร่างกาย การเตรียมความพร้อมและการติดตามช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่เป็นกลุ่มจิตเวช
พบว่า กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มผู้ป่วยจิตเวชยังไม่เสร็จสิ้นจนครบ
กระบวนการดำเนินงาน ประกอบกับปัจจุบันในประเทศไทยมีสถานสงเคราะห์คนไข้จิตเวชเพียง 2 แห่ง
เท่านั้น เป็นเหตุทำให้ไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรผู้พ้นโทษที่มีปัญหาเกี่ยวกับจิตเวช

2) ด้านทักษะชีวิต หน่วยงานภาครัฐยังไม่มีกระบวนการให้คำปรึกษา ในเรื่องวิธีการบริหาร
จัดการ บัญชี หรือด้านการเงินสำหรับใช้ในการประกอบธุรกิจเหมือนดังเช่นหน่วยงานภาคเอกชน
ทำให้เมื่อผู้พ้นโทษออกจากเรือนจำไปแล้ว บางคนนำความรู้จากที่ฝึกในเรือนจำมาใช้ในการประกอบ
วิชาชีพ เช่น เปิดร้านอาหาร เปิดร้านขนม แต่ไม่สามารถประกอบธุรกิจดังกล่าวได้จนประสบความสำเร็จ
เนื่องจากขาดความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการ การทำบัญชี และการติดต่อยอดในเชิงธุรกิจ

3) ด้านอาชีพ พบว่า ในการส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มผู้พ้นโทษของหน่วยงานภาครัฐที่ยังไม่มี
การขับเคลื่อน และช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษจนสิ้นสุดกระบวนการเท่าที่ควร ทำให้ผู้พ้นโทษบางส่วน
หมดกำลังใจในการประกอบอาชีพโดยสุจริต ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง การสนับสนุนผู้พ้นโทษ
ให้ประกอบอาชีพค้าขายอาหาร ซึ่งหากไม่มีการหาตลาดรองรับสินค้า หรือไม่มีการโฆษณาสินค้า
ให้เป็นที่รู้จักมากเพียงพอ ก็จะทำให้ธุรกิจดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ หรือบางกรณีผู้พ้นโทษอาจ
หมดกำลังใจในการประกอบอาชีพต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลทำให้ผู้พ้นโทษมีแนวโน้มกลับไปกระทำความผิดซ้ำ
ในรูปแบบเดิม เนื่องจากเห็นผลลัพธ์ของค่าตอบแทนที่รวดเร็วมากกว่าอาชีพสุจริตทั่วไป จึงควรมีการ
จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการลงทุนหลังพ้นโทษให้กับผู้พ้นโทษให้ครบทุกมิติ

4) ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง
หรือการขาดสะพานเชื่อมข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ทำให้สถานประกอบการ
ซึ่งเป็นภาคเอกชนไม่ค่อยทราบเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ในการสนับสนุนผู้ต้องขัง
หรือผู้พ้นโทษให้ได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพเท่าที่ควร ซึ่งสถานประกอบการบางแห่งมีความประสงค์
จะรับบุคคลผู้พ้นโทษที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานช่างมาทำงานในสถานประกอบการ แต่ผู้ประกอบการ
ส่วนใหญ่จะไม่ทราบว่าสามารถติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐได้ทางช่องทางใด หรือมีกระบวนการ
เช่นใดในการรับกลุ่มผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

ประเด็นที่ 2 การผลักดันนโยบายการสร้างการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม สรุปได้ดังนี้

1) กระทรวงยุติธรรมควรมีการกำหนดนโยบายประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในประเด็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในกลุ่มจิตเวชให้ครบตามกระบวนการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มผู้ป่วยจิตเวชมีสูงขึ้นทุกปี ประกอบกับกำลังของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลกลุ่มผู้ป่วยจิตเวชมีจำนวนจำกัด จึงทำให้เกิดปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งหากมีการบูรณาการทำงานร่วมกันในทุกกระบวนการจะสามารถสนับสนุนและช่วยดูแลกลุ่มผู้ป่วยจิตเวชได้ครบทุกกระบวนการ ตั้งแต่การบำบัดฟื้นฟูไปจนถึงการให้กลุ่มคนดังกล่าวกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติสุข โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

2) หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดกระบวนการทดสอบสุขภาพจิตของกลุ่มคนผู้พ้นโทษก่อนส่งต่อให้สถานประกอบการรับเข้าทำงาน เพื่อเป็นการยืนยันคุณลักษณะและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการว่าผู้พ้นโทษดังกล่าวไม่มีอาการทางจิตเวช และสามารถประกอบอาชีพได้เหมือนเช่นบุคคลปกติทั่วไป เพราะผู้ประกอบการบางแห่งมีความยินดีที่จะรับกลุ่มบุคคลผู้พ้นโทษเข้าทำงาน เพียงแต่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐรับรองพฤติกรรม และยืนยันว่าไม่เป็นกลุ่มผู้มีอาการทางจิตเวช

3) ภาครัฐควรมีการสร้างกลุ่มหรือมีการจำแนกกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีทักษะความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน และจัดทำเป็นฐานข้อมูลในเว็บไซต์หรือสร้างเป็นแอปพลิเคชัน เพื่อให้สถานประกอบการที่มีความประสงค์จะรับกลุ่มบุคคลดังกล่าวเข้าทำงาน สามารถเข้ามาคัดเลือกผู้พ้นโทษที่มีทักษะความสามารถสอดคล้องกับลักษณะงานที่ทางบริษัทต้องการเข้าทำงาน ซึ่งจะเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมให้กลุ่มสถานประกอบการกับกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีความสามารถมีโอกาสได้พบกันโดยตรง อันจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งในมิติของสถานประกอบการ ที่ได้รับบุคคลที่มีทักษะความรู้เฉพาะทางเข้ามาทำงานในสถานประกอบการ และผู้พ้นโทษก็มีอาชีพและมีรายได้ในการดำรงชีพต่อไป โดยถ้าหากผู้พ้นโทษมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ก็จะทำให้โอกาสของการกลับไปกระทำความผิดซ้ำลดน้อยลงตามลำดับ

4) เจ้าหน้าที่จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เจ้าหน้าที่จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีส่วนร่วมในการบูรณาการทำงานร่วมกัน โดยในรูปแบบการเฝ้าระวังและการร่วมกันให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษที่เหมาะสมตามแต่บริบทของชุมชนแต่ละแห่ง ตัวอย่างเช่น การมีคณะกรรมการผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน คุณครูที่โรงเรียน หรือแม้กระทั่งพระในวัด ซึ่งเป็นบุคคลที่คนในชุมชนให้การเคารพนับถือได้ร่วมมามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรม ร่วมสนับสนุนอาชีพ และส่งเสริมกำลังใจให้ผู้พ้นโทษสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เพราะกลุ่มคนในชุมชนดังกล่าวจะรู้จักและเข้าใจคนที่พักอาศัยในชุมชนนั้นๆ ดีมากกว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งวิธีดังกล่าวจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด และสามารถช่วยประคับประคองกลุ่มผู้พ้นโทษดังกล่าวให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อย โดยสรุปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

1.1.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดไว้

1.1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน

1.1.3 การสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการได้รับความช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และภาคประชาสังคม

1.1.4 นโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

1.1.5 ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

1.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)

1.3 การพัฒนารูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ขณะที่ถูกควบคุมหรืออยู่ในเรือนจำ / ทัณฑสถาน / ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และหลังจากพ้นโทษหรือถูกปล่อยตัวไปแล้ว พบว่า ภาครัฐ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมประพฤติ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชน และผู้พ้นโทษตาม มติคณะรัฐมนตรี พระราชบัญญัติ และนโยบายของหน่วยงาน ซึ่งเน้นหนักไปยังการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของ ภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับภาคเอกชน และภาครัฐกับชุมชน เพื่อให้ทุกภาคได้ร่วมกันช่วยเหลือ อนุเคราะห์ผู้กระทำผิด และผู้พ้นโทษให้มีโอกาสเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่างๆ โดยในช่วงเวลาที่ผ่าน มาหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนได้ร่วมกันดำเนินงานดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2559 แต่ยังคงขาดการสรุปเพื่อจัดทำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน ที่ชัดเจน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของ ภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชน ในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและ อุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิด กลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ แสดงรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

1.1.1 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้

คณะผู้วิจัยได้สรุปการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการ ตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ ตามบทบาทของส่วนราชการที่ดำเนินการตามระเบียบหรือ กฎหมายกำหนดไว้ในการดูแลภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และ อาชีพ ไว้ 2 ส่วน ระหว่างที่ผู้กระทำผิดถูกควบคุมตัว และหลังจากการพ้นโทษ โดยมีรายละเอียด บทบาทของแต่ละภาคส่วน ดังต่อไปนี้

1) ระหว่างถูกควบคุมตัว

กรมราชทัณฑ์ : มีหน้าที่หลักในการดูแล ให้ความช่วยเหลือ บำบัด ฟื้นฟู ตามโปรแกรมการแก้ไขพื้นฐานให้แก่ผู้กระทำผิดที่ถูกควบคุมตัวหรืออยู่ในเรือนจำ / และทัณฑสถาน เมื่อทำการวิเคราะห์ช่วงเวลาที่มีส่วนร่วมของสถานประกอบการและชุมชนที่จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือ ผู้กระทำผิดอยู่ในขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือตามระบบการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ที่มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ช่วงที่ 1 การรับตัว ได้แก่ การปฐมนิเทศ การเก็บรวบรวมข้อมูลรายบุคคล การจำแนกลักษณะ และการวางแผนปฏิบัติเป็นรายบุคคล ดำเนินการโดยกรมราชทัณฑ์ ไม่มีเครือข่าย เข้ามาร่วมมือ เนื่องจากเป็นระบบงานภายใน จึงต้องดำเนินงานเฉพาะเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์

ช่วงที่ 2 การดำเนินการ ได้แก่ การดำเนินการการดูแลสวัสดิการ/การแพทย์

- โปรแกรมการแก้ไขพื้นฐาน ในด้านการฝึกอาชีพ ด้านการให้การศึกษา ด้านการพัฒนาจิตใจ

- โปรแกรมเฉพาะ ได้แก่ โปรแกรมแก้ไขผู้กระทำความผิดทางเพศ/ยาเสพติด/ ทรัพย์สิน/ใช้ความรุนแรง ฯลฯ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ฯลฯ

ช่วงที่ 3 เตรียมการปลดปล่อย จำแนกซ้ำเพื่อเตรียมปลดปล่อย โปรแกรม การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ปล่อยแบบมีเงื่อนไข เช่น การพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก และการปล่อยตามหมายศาล

ช่วงที่ 4 การดูแลหลังปล่อย ได้แก่ การประสานงานองค์กรรัฐ/เอกชนดูแล มูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี และการสงเคราะห์หลังปล่อย

จากการดำเนินงานของราชทัณฑ์ทั้ง 4 ช่วง พบว่า ช่วงเวลาที่เครือข่ายเข้ามา มีส่วนร่วมมี 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 2 ช่วงที่ 3 และช่วงที่ 4 โดยมีบทบาทในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ดังนี้

ช่วงที่ 2 หน่วยงานที่มีบทบาทหลัก คือ ภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข ดูแลเรื่องสุขภาพอาการเจ็บป่วย กระทรวงศึกษาธิการให้ความรู้ต่อเนื่องแก่ผู้ต้องขังที่กำลังเรียนต่อ เพื่อให้การเรียนต่อเนื่องและเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขัง สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความรู้เกี่ยวกับ โทษยาเสพติดและกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรมการศาสนา มีบทบาทในการเสริมสร้างพฤติกรรมดีและจิตใจ

ช่วงที่ 3 หน่วยงานที่มีบทบาทหลัก คือ ภาคเอกชน โดยเข้ามามีส่วนร่วม ในการคัดเลือกและฝึกทักษะด้านวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยเข้าร่วมใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การทำข้อตกลงกับเรือนจำ เพื่อนำผู้ต้องขังฝึกอาชีพในสถานประกอบการ และรับเข้าทำงาน หลังพ้นโทษ 2) ได้รับการเชิญชวนจากเรือนจำเข้าร่วมโครงการจัดหางานให้ต้องขังหลังพ้นโทษ และ 3) ภาคเอกชนที่เป็นมูลนิธิได้เข้ามาช่วยเหลือโดยตรงที่เรือนจำ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ต้องขังที่ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีงาน สามารถมาขอความช่วยเหลือกับมูลนิธิได้ เช่น มูลนิธิบ้านพระพร มูลนิธิโอกาส เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในขั้นที่ 3 นี้ บทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามามีส่วนร่วม ก็ยังคงดำเนินต่อไปอย่างเข้มข้น เพื่อไม่ให้เกิดการขาดช่วงในการเสริมสร้างทักษะแก่ผู้ต้องขัง ได้แก่ การรักษาโรค การลงทะเบียนทำบัตรประจำตัวประชาชน การลงทะเบียนผู้ประสงค์การทำงาน หลังพ้นโทษ และการลงทะเบียนผู้ที่ไร้ที่อยู่ ไร้อาชีพ เป็นต้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือ ก่อนปล่อยได้อย่างครอบคลุมและทันเหตุการณ์ในทุกด้าน

ช่วงที่ 4 การดูแลหลังพ้นโทษ ในช่วงดังกล่าวนี้ กรมราชทัณฑ์จะต้องมีบทบาท สำคัญในการเป็นเจ้าภาพเพื่อติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมคุมประพฤติ เอกชน คือ สถานประกอบการที่ทำหน้าที่บรรจุให้ผู้พ้นโทษเข้าทำงาน มูลนิธิ และชุมชน ในการให้ความอนุเคราะห์ แก่ผู้พ้นโทษในด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ มาตรการที่ดำเนินการต่อเนื่อง คือ ด้านสุขภาพในกรณีที่ผู้พ้นโทษที่เป็นโรคเรื้อรัง หรือผู้ต้องขังที่พิการ ต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

จะต้องมีการทำเรื่องส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงสาธารณสุข กรณีที่ผู้พ้นโทษไม่มีที่อยู่ให้ราชทัณฑ์ทำเรื่องส่งไปยังบ้านกึ่งวิถี เป็นต้น

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน : เป็นองค์กรหลักในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในด้านพิทักษ์สิทธิเด็ก และเยาวชนและผู้เยาว์ ให้การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยบริหารจัดการที่โปร่งใส มีรูปแบบการดำเนินงาน ตามภาระหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีบทบาทหน้าที่หลักแตกต่างกัน ใน 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 เมื่อเด็กกระทำความผิดได้ถูกส่งตัวมายังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระหว่างที่รอศาลพิจารณา โดยจะได้รับการปฐมนิเทศเด็กและเยาวชนทุกคนที่เข้ามาในสถานแรกรับ จะต้องได้รับการชี้แจงให้ทราบเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ และการให้บริการจากบุคลากรวิชาชีพต่าง ๆ ในระหว่างอยู่ในสถานแรกรับ คำแนะนำ การแจ้งให้ทราบถึงสถานที่บริการ การแนะนำเจ้าหน้าที่ที่สำคัญของสถานแรกรับ เพื่อการช่วยให้เด็กหรือเยาวชนปรับตัวเข้ากับสถานแรกรับ และปฏิบัติตามข้อปฏิบัติข้อพึงปฏิบัติระหว่างอยู่ในสถานแรกรับ เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนทราบถึงกระบวนการที่จะได้รับขณะอยู่ในสถานแรกรับ ได้แก่ การจำแนกประเภท การรับกิจกรรมบำบัด ฟื้นฟูเบื้องต้น การรับการศึกษาหรือฝึกวิชาชีพระยะสั้น ตลอดจนการขอรับบริการด้านต่าง ๆ เช่น การสงเคราะห์ การรักษาพยาบาล การขอรับคำปรึกษา การเยี่ยมญาติ ฯลฯ เป็นต้น ระบบของสถานแรกรับ การจัดหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องการจำแนกประเภท การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเบื้องต้น การขอรับบริการสังคมในด้านต่าง ๆ การขอรับบริการ คำปรึกษา การสงเคราะห์เมื่อมีปัญหา การเข้าร่วมกิจกรรมในด้านต่าง ๆ การให้บริการด้านการดูแล ป้องกันและรักษาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยการส่งเสริมสุขภาพพลานามัย การรักษาความสะอาด โดยมีครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการปฐมนิเทศและรับฟังถึงขั้นตอนและการดำเนินชีวิตอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ระยะที่ 2 การจำแนกประเภท ให้เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมในสถานแรกรับ จะได้รับการเยี่ยม โดยกำหนดวันและเวลาเยี่ยมตามความเหมาะสม โดยความเห็นชอบจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานแรกรับ แต่ละแห่งที่จะต้องไม่กระทบต่อระบบการจัดกิจกรรมบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู การศึกษา การฝึกวิชาชีพของเด็กและเยาวชน เป็นการจำแนกเพื่อหาสาเหตุของการกระทำผิดและวางแผนแก้ไข (ระยะรอการพิจารณาของศาล) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและวินิจฉัยปัจจัยเสี่ยงและสภาพปัญหาของเด็ก / เยาวชนที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิดการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน และการพัฒนา การปล่อยตัว ในระยะที่ 2 นี้จะมีหน่วยงานภาครัฐของกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาให้ความร่วมมือในการตรวจสุขภาพกาย และจิต กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีส่วนร่วมในการตรวจสอบสภาพจิตใจ ให้คำปรึกษา และฟื้นฟูจิตใจในเบื้องต้น

เมื่อได้รับการพิจารณาจากศาลแล้วจะมี 2 กรณี คือ ส่งต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปยังศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในแต่ละแห่ง และการเด็กและเยาวชนที่ไม่ต้องเข้าศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน แต่ได้รับการคุมประพฤติ

ระยะที่ 3 สำหรับเด็กและเยาวชนที่ศาลได้มีคำสั่งให้รับการบำบัดฟื้นฟู
ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จะได้รับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน และการพัฒนา โดยจัดให้มี
แผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเบื้องต้นเด็กและเยาวชนทุกรายตามผลการจำแนกประเภท เพื่อเป็นแนวทาง
ในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเบื้องต้น โดยมีระยะเวลาสอดคล้องกับการควบคุมตัวอยู่ในสถานแรกรับ
เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัดแก้ไขเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ ให้เด็ก / เยาวชน และครอบครัว
ได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาและความเดือดร้อน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ
ของเด็กและเยาวชน และเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวเข้ากับสถานควบคุมตัว เพื่อน เยาวชน
เจ้าหน้าที่ และสภาพแวดล้อม ในระยะดังกล่าวนี้จะมีโปรแกรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
เป็นกิจกรรมการเตรียมตัวด้านการดำเนินชีวิตในครอบครัวและชุมชน ภายหลังปล่อย การยอมรับ
ของครอบครัว ชุมชน และคุมประพฤติภายหลังปล่อย การประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ การรักษาพยาบาล
เมื่อเจ็บป่วย การบรรพชา การอุปสมบท การปรับตัวเข้ากับครอบครัว ชุมชนเพื่อนักเรียน
เพื่อนร่วมงาน ในขั้นตอนนี้นักเรียนภาคเอกชน สถานประกอบการ มูลนิธิ และชุมชนเข้ามา
มีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟู และส่งเสริมทักษะทั้ง 4 ด้าน ให้แก่เด็กและเยาวชน โดยด้านจิตใจและ
ร่างกายส่วนใหญ่มูลนิธิ และมหาวิทยาลัยจะนำคณาจารย์บำบัด และกีฬาบำบัด ร่วมกันฟื้นฟู และ
สร้างเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจไปพร้อมกัน ส่วนด้านอาชีพจะมีสถานประกอบการเข้ามา
ฝึกทักษะอาชีพให้เด็กและเยาวชน และรับบรรจุเข้าทำงานหลังการได้รับการปล่อยตัว ส่วนด้านการศึกษา
จะดำเนินการควบคู่ไปกับด้านอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนทั้งรัฐบาลและ
เอกชนมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ในหลักสูตรการเรียนการสอน และความรู้เกี่ยวกับอาชีพในสาขาวิชา
ช่างต่างๆ ซึ่งเป็นสาขาวิชาชีพที่ตลาดแรงงานและผู้ประกอบการต้องการรับเข้าทำงาน ได้แก่
ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างกล ช่างกลึง ช่างไม้ ช่างตัดผม เป็นต้น

ระยะที่ 4 การปล่อยตัว โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนติดต่อกับ
หน่วยงานหลักที่ดูแลหลังปล่อย คือ กรมคุมประพฤติทำหน้าที่ในการอนุเคราะห์ และติดตามดูแล
เด็กและเยาวชน นอกจากนี้หน่วยงานภาคเอกชน คือ สถานประกอบการ มูลนิธิ ยังได้เข้ามารับเด็ก
และเยาวชนประกอบอาชีพเสริมหลังจากพ้นโทษ อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อย
ตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมที่ไม่มีเงื่อนไขคุมความประพฤตินั้น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและ
สถานพินิจจะเป็นผู้ติดตามดูแลเป็นระยะเวลา 1 ปี จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เด็กและเยาวชน
ส่วนใหญ่ต้องการเรียนหนังสือมากกว่าการทำงาน เนื่องจากอายุยังอยู่ในช่วงวัยเรียน

2) หลังการพ้นโทษ

หลังการพ้นโทษแล้วผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กและเยาวชนจะได้รับการ
ส่งต่อการดูแลไปยังหน่วยงานหลัก คือ กรมคุมประพฤติ ที่ทำหน้าที่ในการดูแลงาน
คุมประพฤติผู้ใหญ่ งานคุมประพฤติเด็กและเยาวชน งานคุมประพฤติผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและ
ลดวันต้องโทษจำคุก พร้อมทั้งสอดส่อง ตรวจสอบเยี่ยม และแก้ไขพฤติกรรมและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
และสนับสนุนให้ชุมชนและภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในป้องกันอาชญากรรมและ
การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดและผู้ที่อยู่ในกระบวนการคุมประพฤติเพื่อเสริมสร้างความสงบสุขในสังคม

เครือข่ายที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้พ้นโทษในภาครัฐ
ได้แก่ กรมคุมประพฤติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนเครือข่ายภาคเอกชน ได้แก่ สถานประกอบการ มูลนิธิ และสถาบัน
เอกชนต่างๆ ส่วนภาคชุมชน ได้แก่ ครอบครัว ผู้นำศาสนา ผู้นำหมู่บ้าน และ อาสาสมัครคุมประพฤติ
ที่ทำหน้าที่หลักในการตรวจเยี่ยม ให้คำปรึกษา และสอดส่องพฤติกรรมของผู้พ้นโทษทั้งเด็กและผู้ใหญ่

1.1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน

สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มอาสาสมัครจากมูลนิธิ สถานประกอบการ ผู้นำชุมชนที่เป็น
ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่มีประสบการณ์ด้านการสนับสนุนการให้โอกาสและคืนคนดี
สู่สังคม โดยจากการศึกษาพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ
มี 2 รูปแบบ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

การให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม
ก่อนปล่อยในด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ พบว่ากลุ่มชุมชนหรือกลุ่มมูลนิธิ และ
กลุ่มเอกชนโดยสถานประกอบการ มีการให้ช่วยเหลือที่แตกต่างกัน ด้านร่างกายและจิตใจ พบว่า
กลุ่มชุมชน หรืออาสาสมัครจากมูลนิธิ โครงการเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด กองทุนเพื่อช่วยเหลือ
ผู้กระทำความผิด รวมถึงกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดจะมีการให้ความช่วยเหลือ
ในรูปแบบการจัดกิจกรรมภายในเรือนจำ และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เนื่องจากกิจกรรม
การบำบัดฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือกายและใจเป็นเรื่องที่มีความใกล้เคียงกันและในบางครั้งก็เป็น
เรื่องเดียวกัน เช่น กิจกรรมกีฬาทำให้ได้ทั้งกายและจิตใจ การดำเนินกิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น
ส่วนเรื่องทางกายที่สามารถแยกออกจากจิตใจได้ จะเป็นเรื่องการรักษาอาการป่วย การมอบเสื้อผ้า
รองเท้า และอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว เป็นต้น ส่วนด้านการศึกษาจะมีค่อนข้างน้อยส่วนใหญ่จะมอบ
ทุนการศึกษาเป็นรายบุคคล สำหรับด้านอาชีพจะช่วยเหลือในลักษณะรับเข้าทำงานในมูลนิธิก่อน
แล้วจึงขยายผลไปสู่อาชีพอื่นๆ ที่ต้องการ

สำหรับกลุ่มผู้เอกชนโดยสถานประกอบการจะให้ความช่วยเหลือ
ทางด้านอาชีพและการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้จะดำเนินการควบคู่กัน เช่น การให้การศึกษา
เกี่ยวกับอาชีพหรือวิชาชีพเฉพาะด้าน เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม ช่างไม้ ช่างปูน ช่างแอร์
พนักงานจัดเอกสาร พนักงานนวด พนักงานขับรถส่งสินค้า พ่อครัวแม่ครัว เป็นต้น ซึ่งอาชีพเหล่านี้
เมื่อผู้กระทำความผิดได้สำเร็จหลักสูตรการเรียนก็มีทักษะวิชาชีพและทำงานในสถานประกอบการได้ ซึ่งถือ
ว่าเป็นการให้การศึกษาที่มีความสอดคล้องกับอาชีพของผู้กระทำความผิด และสถานประกอบการได้
ประโยชน์จากสิ่งที่ได้ลงทุนไป

2) การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

ในการให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ กลุ่มชุมชน มูลนิธิ และสถานประกอบการ
มีลักษณะการให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกัน คือ ให้โอกาสทางด้านอาชีพมากที่สุด รองมาคือ
ด้านการศึกษา แต่มีความแตกต่างกันเล็กน้อยในกรณีที่มูลนิธิและชุมชนให้การช่วยเหลือแบบ
ไม่มุ่งหวังให้ผู้พ้นโทษทำงานให้ หรือไม่เต็มุ่งหวังให้ผู้พ้นโทษกลับมาทดแทนสิ่งใดให้ ในขณะที่
สถานประกอบการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ โดยมุ่งหวังให้ผู้พ้นโทษทำงานในสถานประกอบการ และ
ให้การศึกษาเพื่อมุ่งหวังให้มีทักษะในวิชาชีพที่จะรับเข้าทำงาน

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะชุมชน มูลนิธิ และสถานประกอบการจะมีความมุ่งหวังหรือสิ่งใดตอบแทน แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การช่วยเหลือให้ผู้กระทำผิดมีอนาคตที่ดีมีงานทำมีการศึกษา และมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

1.1.3 การสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการได้รับความช่วยเหลือ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และภาคประชาสังคม

จากความช่วยเหลือของภาครัฐ เอกชน และชุมชนดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการ ความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรม และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พ้นโทษ จำนวน 433 คน และจากการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน และผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรม และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขัง จำนวน 353 คน และจากการสัมภาษณ์ จำนวน 50 คน เพื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์และเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงความต้องการและความพึงพอใจระหว่างถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ ดังต่อไปนี้

ระหว่างถูกควบคุมตัว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย พบว่าได้รับความช่วยเหลือระหว่างที่ถูกควบคุมตัว จำนวน 50 คน สรุปได้ ดังนี้

1) ด้านร่างกาย ได้รับความช่วยเหลือเรื่องพื้นฐาน ได้แก่ หลักสูตรการฝึกร่างกายให้แข็งแรง ลานออกกำลังกายเพื่อสร้างวินัยหรือโรงยิม อุปกรณ์การกีฬา การตรวจสุขภาพ การรับยารักษาโรค และการถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานภาครัฐในกรณีของกลุ่มเป้าหมายที่ป่วยเป็นโรคติดต่อเรื้อรัง หรือโรคเฉพาะด้าน เช่น โรคซึมเศร้า โรคไบโพลาร์ เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ ส่วนใหญ่ได้รับการอบรม สั่งสอน และฝึกฝนร่างกายให้มีความแข็งแรง รู้จักอดทน เสียสละ และรู้จักแบ่งปัน นอกจากนี้ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในคดีอาชญากรรม ซึ่งทำให้รู้สึกเกรงกลัวและไม่กล้าทำผิด

3) ด้านการศึกษา ระหว่างที่กลุ่มเป้าหมายอยู่ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ได้รับการศึกษาตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพ เมื่อออกจากศูนย์ฝึกฯ แล้วยังอยู่ในระหว่างเรียนต่อ แต่ยังไม่ได้ทำการสมัคร เนื่องจากวิทยาลัยและโรงเรียนส่วนใหญ่ยังปิดเพราะการเกิดโรคระบาดโควิด 19 ทำให้ยังไม่สามารถกลับไปเรียนได้ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่วางแผนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นมีอยู่จำนวนน้อย เนื่องจากยังขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือทางการเรียน

4) ด้านอาชีพ การฝึกวิชาชีพเมื่ออยู่ในเรือนจำหรือศูนย์ฝึก ขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้หลักสูตรการฝึกอาชีพที่ค่อนข้างหลากหลาย เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่างแอร์ ช่างตัดผม ช่างพื้นที่เล็บ ช่างยนต์ ทำอาหารและขนม บาริสต้า วาดภาพ เย็บผ้า การเกษตร นวดแผนไทย แกะสลักการฝีมือ และดนตรี เป็นต้น

จากการสอบถามกลุ่มผู้ต้องขัง จำนวน 304 คน เด็กและเยาวชน จำนวน 49 คน รวมทั้งสิ้น 353 คน เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังว่ารู้มีเครือข่าย/สถานประกอบการ เข้ามาแนะนำ การหางานทำ ให้งานและให้อาชีพทำขณะที่อยู่ในเรือนจำ เครือข่ายให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่า มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชนและภาคประชาสังคม โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ด้านการศึกษา มีดังนี้ ด้านวิชาชีพ ได้แก่ ช่างไม้ ช่างยนต์ ช่างตัดผม ช่างแกะสลัก ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า และการฝีมือต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการสอนทางด้านวิชาการ เช่น คอมพิวเตอร์เพื่อธุรกิจ เป็นต้น ระดับการศึกษาที่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาต่อ คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย และวิทยาลัยทางการช่าง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

เครือข่ายที่เข้ามาช่วยเหลือด้านจิตใจ เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่า มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชนและภาคประชาสังคม โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านร่างกายอันได้แก่ ด้านกีฬา รองลงมา แอโรบิก โยคะ ดนตรี และการตรวจโรค ตรวจสุขภาพของเด็กและเยาวชน และผู้ต้องขัง ตามลำดับ

เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านจิตใจ พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่า มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชนและมูลนิธิ โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้านจิตใจ อันได้แก่ การอบรมจริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ กิจกรรมชุมชน บำบัด ค่ายครอบครัว การออกไปทัศนศึกษาภายนอก และการกลับไปเยี่ยมบ้าน ตามลำดับ

เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ด้านอาชีพ พบว่า เด็กและเยาวชน และผู้ต้องขังทราบว่า มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ชุมชนและมูลนิธิ โดยลักษณะของกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ได้แก่ ฝึกอาชีพด้านการเกษตร ฝึกอาชีพด้านวิชาชีพ และส่วนใหญ่จะเข้ามาแนะนำด้านอาชีพ นอกจากนี้ ยังพบว่า งานที่กลุ่มเป้าหมายต้องการทำมากที่สุด คือ ประกอบอาชีพส่วนตัว คือค้าขาย และเป็นเจ้าของร้านเอง อาชีพรองลงมา คือ การทำงานด้านช่างต่างๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างตัดผม ช่างถ่ายภาพ ช่างเฟอร์นิเจอร์ ช่างไฟฟ้า และอาชีพเกษตรกร ส่วนอื่นๆ คืออาชีพขับรถรับจ้าง พนักงานรักษาความปลอดภัย และอาชีพอิสระทั่วไป

ภายหลังพ้นโทษ

จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมี เงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน จำนวน 10 คน มีความต้องการให้ภาครัฐ เอกชน และชุมชนช่วยเหลือ ดังนี้

1) ด้านสวัสดิการสังคม กลุ่มหมายทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ต้องการเข้าถึงสวัสดิการรัฐ เหมือนกับบุคคลทั่วไป ได้แก่ สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิประกันสังคม สิทธิทางด้านการศึกษา เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ ต้องการหน่วยงานหรือบุคคลที่ไว้ใจได้ในการขอคำปรึกษาปัญหา ชีวิตครอบครัว ด้านการงาน และทักษะการดำเนินชีวิต โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้นำศาสนา แต่สามารถ เป็นบุคคลที่ไว้ใจได้ สิ่งที่ต้องการมากเป็นอันดับหนึ่ง คือต้องการไปอยู่กับครอบครัว

3) ด้านการศึกษา ผู้พ้นโทษที่เป็นผู้ใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อ แต่มุ่งเน้นการทำงานและเรียนในสาขาวิชาชีพที่ทำงานมากกว่าการเรียนในระบบหรือในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา เช่น การเรียนซ่อมรถยนต์ ช่างซ่อมแอร์ ช่างตัดผม ทำอาหารญี่ปุ่น ทำเครื่องไม้ ทำกระเป๋า ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องการคำแนะนำแนะแนว และสนับสนุนเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายในเบื้องต้น เช่น ค่าชุดนักเรียน ค่าอุปกรณ์ ค่าเดินทาง หรือค่าเทอมในช่วงแรก เพราะกลุ่มเป้าหมายบางครอบครัวไม่มีงบประมาณในการเรียนต่อ

4) ด้านอาชีพ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ต้องการงานทำหลังการพ้นโทษ ส่วนเด็กและเยาวชนต้องการมีงานทำในช่วงวันหยุด หรือช่วงปิดเทอม เพื่อให้มีรายได้ในการนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อ หรือค่าอาหาร ค่ารถ ในชีวิตประจำวัน สำหรับเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาต่อแต่มุ่งทำงานนั้น ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐฝึกอบรมในงานที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การขายสินค้าออนไลน์ การขออนุญาตให้มีใบขับขี่ได้ชั่วคราวเพื่อนำไปประกอบอาชีพ หรือการฝากให้ทำงานในหน่วยงานที่ต้องการทำจริงๆ หรือสนับสนุนกิจการของเด็กและเยาวชน คือ การขายสินค้าในตลาดนัดให้สามารถนำสินค้าไปขายได้ ซึ่งถือว่าเป็นการช่วยเหลือในระดับปัจเจกที่ได้ผลจริงๆ

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังที่พ้นโทษ จำนวน 129 คน และเด็กและเยาวชน จำนวน 304 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 433 คน ทราบเป็นอย่างดีว่าเคยได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชนและชุมชน และมีความพึงพอใจต่อความช่วยเหลือดังกล่าวอยู่ในระดับมาก โดยพึงพอใจต่อสมาชิกในครอบครัวมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ พึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ของภาครัฐและหัวหน้างานตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ลักษณะของเครือข่ายที่เข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้พ้นโทษ และเด็กและเยาวชนภายหลังที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ภาครัฐ สถานศึกษา ที่เข้ามาสนับสนุนให้ความช่วยเหลือหลังจากการได้รับการปล่อยตัว เช่น กรมการจัดหางาน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมราชทัณฑ์ กรมสุขภาพจิต สำนักสาธารณสุขจังหวัด มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา เทคนิคการช่างต่างๆ และยังมีภาคเอกชน สถานประกอบการ บริษัท โรงงานที่เข้ามาสนับสนุน สร้างงาน สร้างอาชีพ ให้ผู้พ้นโทษ เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม เช่น สวนสุภัทราแลนด์ บริษัท เนสท์เล่ จำกัด บริษัทโซติวิวัฒน์อุตสาหกรรม โรงงานเย็บกระเป๋า โรงงานผลิตท่อน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีภาคประชาชนที่เข้ามาช่วยเหลือดูแล กำกับติดตามสอดส่องผู้พ้นโทษ หลังจากการได้รับการปล่อยตัว มีทั้งชุมชน ครอบครัว และมูลนิธิ เช่น มูลนิธิบ้านสันติวิทย์ มูลนิธิบ้านพระพร และชุมชนบึงพระราม 9 สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุด คือ สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการแสวงหาเครือข่าย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษมีงานทำ มีรายได้ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ ควรมีการจัดทำสื่อ เพื่อเสนอมุมมองเชิงบวกเกี่ยวกับผู้พ้นโทษ เช่น การถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผู้พ้นโทษที่กลับใจแล้วประสบความสำเร็จในชีวิต เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงลบของคนในสังคมและลดการตีตราในสังคมทำให้ผู้พ้นโทษ มีโอกาสที่จะกลับคืนสู่สังคมโดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

1.1.4 นโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

จากการศึกษาความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมตามนโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องพบ รูปแบบที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ระหว่างรัฐกับรัฐ 2) รัฐกับเอกชน และ 3) รัฐกับชุมชนและประชาสังคม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน พร้อมทั้งเสนอให้มีรูปแบบใหม่ที่สามารถผนวกทั้ง 3 รูปแบบเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างยั่งยืน ดังต่อไปนี้

1) ความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ การดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการดำเนินงานภายใต้นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของรัฐบาลและคณะรัฐมนตรี ตามแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลในระยะยาวและจะเป็นผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด และดังที่เดวิสและนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1985) กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ ลักษณะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร หากองค์กรมีโครงสร้างใหญ่ ขั้นตอนการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการจะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในลักษณะรัฐกับรัฐมีจุดแข็ง คือ สามารถดำเนินงานได้ในวงกว้างเนื่องจากมีหน่วยงานภายใต้สังกัดของกระทรวงยุติธรรมจำนวนมาก เช่น กรม สำนักงาน และระดับท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่มีระเบียบและนโยบายให้ส่งเคราะห์ผู้พ้นโทษที่สามารถขอความร่วมมือและสั่งการได้ในทันที คือ สามารถดำเนินงานได้ในวงกว้าง แต่ยังไม่สามารถดำเนินงานได้ในระดับลึกที่จะสามารถทำให้เกิดความยั่งยืนได้นั้นเอง เช่น การมอบทุนการศึกษา งบประมาณในการเปิดกิจการ การฝึกอบรมอาชีพในระยะสั้น การมอบค่าพาหนะ การประสานงานเพื่อให้เข้ารับการรักษาอาการป่วย เป็นต้น

2) ความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน จากความร่วมมือของรัฐกับรัฐพบว่า มีขอบเขตการทำงานค่อนข้างจำกัดในเรื่องของระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบาย ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินงานตามระเบียบเท่านั้น เมื่อมีการดำเนินงานก็ต้องจัดทำหนังสือส่งไปยังหน่วยงานต่างๆ อย่างเป็นทางการและเป็นระบบ ทำให้การดำเนินงานค่อนข้างล่าช้า ประกอบกับการไม่สามารถดำเนินงานเกินขอบเขตของงบประมาณและระเบียบปฏิบัติได้ ดังนั้น เพื่อให้การช่วยเหลือผู้กระทำผิดมีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และได้ผลที่เป็นรูปธรรมและสามารถช่วยทำให้ผู้พ้นโทษมีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่กลับมาก่อเหตุซ้ำอีก ภาครัฐจึงได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง และหน่วยงานเอกชนอีกหลายแห่ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จดังกล่าว โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมีอำนาจการตัดสินใจ ตามแนวคิดของ Arnstein (1969) โดยมีส่วนร่วมในบันไดขั้นที่ 6-8 คือการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) โดยการให้ภาคเอกชนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมมีส่วนได้ส่วนเสียในช่วยเหลือผู้กระทำผิดระหว่างถูกควบคุมและหลังการพ้นโทษ พร้อมทั้งให้ผลประโยชน์จากความร่วมมือนั้นดังกล่าวตามที่กล่าวมาแล้วจากแนวคิดการมีส่วนร่วม โดยในปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 704)

พ.ศ. 2563 เพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน และสถานประกอบการได้รับผลประโยชน์ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการจ้างงานผู้พ้นโทษมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการทำงานระหว่างรัฐกับเอกชนยังมีจุดอ่อน คือ ภาคเอกชนบางแห่งไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานของผู้พ้นโทษให้รัฐทราบ และเมื่อเกิดปัญหากับผู้กระทำความผิด เชิญออกโดยไม่ได้รับรายงานให้กับหน่วยงานภาครัฐทราบ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน

3) ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชนและประชาสังคม จุดแข็งของการการนำครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้าร่วมกับภาครัฐในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้พ้นโทษให้มีความสุข และได้รับการช่วยเหลืออย่างครบถ้วนนั้น ส่วนใหญ่มีข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาครัฐกับมูลนิธิ หรือกองทุนเพื่อการกุศล หรือโรงเรียนในมูลนิธิต่างๆ ที่มีข้อตกลงร่วมกันในการบำบัดฟื้นฟูทางด้านจิตใจ และอาชีพให้กับผู้พ้นโทษ ส่วนครอบครัวและชุมชนจะเป็นลักษณะตัวแทนเข้าร่วมการให้กำลังใจผู้พ้นโทษ โดยเป็นประชาชนที่เป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ ภายใต้การดูแลของกรมคุมประพฤติ ส่วนชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เป็นลักษณะปัจเจกบุคคล หรือบุคคลที่เป็นอาสาสมัครรวมตัวกันเข้าร่วม การมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน จึงยังคงเป็นจุดอ่อน เนื่องจากลักษณะของครอบครัวและชุมชนจะมีลักษณะการเข้าร่วมแบบสมัครใจ ตามแนวคิดของ Macda (1982) ในรูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการจำยอมหรือถูกบังคับโดยสภาพแวดล้อม บุคคลหรือธรรมชาติ ซึ่งการมีส่วนร่วมลักษณะนี้จะเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเวลาผ่านไปประชาชนจะเริ่มเบื่อหน่ายไม่ต้องการเข้าร่วม เพราะไม่เห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับเมื่อเข้าร่วมช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่และบทบาทของภาครัฐที่จะต้องกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ และต้องการที่จะเข้าร่วมการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พ้นโทษ เช่นดังที่ International Association of Participation (2006) เสนอว่าการให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามจะทำให้ประชาชนรู้สึกถึงคุณค่าและอำนาจที่มี และได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสังคม จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่ามีคุณค่าจริงๆ และเกิดแรงกระตุ้นให้ต้องการเป็นที่ยอมรับ

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนให้นำจุดแข็งของทั้ง 3 ส่วนมาทำการผนวกกัน เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดได้อย่างยั่งยืนและตรงจุด ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบที่ 4 ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน ชุมชนและประชาสังคม ในการร่วมมือกันช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้อย่างยั่งยืนดังจะแสดงในหัวข้อ การพัฒนารูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

1.1.5 ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

คณะผู้วิจัยได้สรุปปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขไว้ ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาและอุปสรรคในมิติหน่วยงานภาครัฐ และแนวทางการแก้ไข

(1) ปัญหาและข้อจำกัดในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากงบประมาณที่ได้ในการบริหารงานของเรือนจำแต่ละแห่งส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณในเรื่องค่าอาหารของผู้ต้องขังเป็นหลัก แต่งบประมาณในการจัดโปรแกรมบำบัดฟื้นฟู เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้ต้องขังมีจำนวนน้อย ทำให้เรือนจำไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขสถานการณ์ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด คือ กรมราชทัณฑ์ควรมุ่งเน้นเรื่องการจำแนกผู้ต้องขัง ว่าผู้ต้องขังกลุ่มใดเป็นกลุ่มที่สามารถบำบัดฟื้นฟูและมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ง่าย ควรมีการดำเนินการฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มนี้ก่อนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ เพื่อให้การบำบัดฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(2) ปัญหาเรื่องลักษณะทางกายภาพของเรือนจำแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น อาณาเขตหรือพื้นที่บางเรือนจำมีค่อนข้างจำกัด ทำให้ไม่สามารถฝึกอบรมวิชาชีพหรือบำบัดฟื้นฟูได้แก่เช่นเดียวกันทุกเรือนจำ รวมทั้งปัญหาเรื่องตัวชีวิตในการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์มีจำนวนหลายตัวชีวิต ทำให้แต่ละเรือนจำแต่ละแห่งไม่สามารถดำเนินการในประเด็นการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้อย่างเต็มศักยภาพเท่าที่ควร

ดังนั้น กรมราชทัณฑ์จึงควรจัดทำเรือนจำเฉพาะด้านโดยตรง เช่น เป็นเรือนจำด้านการศึกษา เรือนจำด้านงานอุตสาหกรรม เพื่อที่จะได้มีชีวิตจัดการดำเนินงานสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเรือนจำ ซึ่งจะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ดีกว่าเรือนจำที่มีโครงสร้างทั่วไป และมีการดำเนินงานหลายด้าน

(3) ปัญหาหน่วยงานภาครัฐยังไม่มีโปรแกรมในการวางแผนชีวิตให้แก่ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยเฉพาะ ทำให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้วไม่มีเป้าหมายหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขัง ควรมีการจัดทำโปรแกรมการวางแผนชีวิตให้ผู้ต้องขังในช่วงระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ที่พ้นโทษต่อไป เช่น โปรแกรมการบริหารจัดการเงิน โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น โปรแกรมการปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยี โปรแกรมการฝึกอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน เป็นต้น

(4) ปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในแต่ละส่วนในกระบวนการยุติธรรมยังดำเนินงานอย่างไม่เป็นเอกภาพเท่าที่ควร กล่าวคือในภาพรวมการดำเนินงานยังเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ จึงทำให้ยังไม่เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น ควรมีการร่วมกันดำเนินงานโดยมีหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงาน ติดตามผล และเชื่อมโยงการทำงานของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ ความร่วมมือระหว่างรัฐกับผู้ประกอบการ ความร่วมมือระหว่างรัฐกับ ชุมชน และภาคประชาสังคม

2) ปัญหาระดับปัจเจกบุคคลของผู้พ้นโทษ

ปัญหาเรื่องผู้พ้นโทษยังไม่เปิดใจและไม่พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของตนเอง ตลอดจนไม่มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน ทำให้เมื่อพ้นโทษออกมาแล้วก็ยังกระทำความผิดซ้ำ เช่น เดิม เช่น รวมกลุ่มเสพยาเสพติด นอกจากนี้ผู้พ้นโทษยังไม่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาอาชีพต่างๆ เพื่อหาเลี้ยงชีพ บางคนยังต้องการทำงานสบาย แต่ได้รายได้ดี จึงทำให้ต้องกลับไปวงจรการกระทำความผิด เช่น ค้ายาเสพติด หรือค้าสิ่งผิดกฎหมายเช่นเดิม

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ต้องดำเนินงานในระยะยาวเนื่องจากการปลูกฝังจิตสำนึก และการเปลี่ยนทัศนคติไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ภายในช่วงเวลาสั้นๆ ดังนั้นการจัดโปรแกรมการสร้างทัศนคติของผู้พ้นโทษควรมีการจัดลำดับเหตุการณ์การสร้างทัศนคติตั้งแต่ในเรือนจำ และเชื่อมโยงโปรแกรมดังกล่าวให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับโปรแกรมในการวางแผนชีวิตให้แก่ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยเฉพาะ

3) ปัญหาและอุปสรรคในมิติด้านสังคม

(1) ปัญหาด้านทัศนคติของสังคม (Social Attitude) ที่ยังไม่เปิดใจยอมรับกลุ่มผู้พ้นโทษ ทั้งในการเข้าสู่ชุมชน และการรับเข้าทำงานอย่างแท้จริง คนในชุมชนบางส่วนยังมีการตีตราผู้พ้นโทษว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่ดี ไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ เมื่อผู้พ้นโทษถูกบุคคลในชุมชนรอบข้างตีตรา ประกอบการที่ไม่ได้รับโอกาสจากสถานประกอบการในการรับเข้าทำงาน เนื่องจากมีประวัติอาชญากรติดตัว เป็นเหตุทำให้ผู้พ้นโทษไม่มีที่ยืนในสังคม และไม่สามารถไปสมัครงานตามบริษัท หรือหน่วยงานใดได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้พ้นโทษต้องหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

(2) ปัญหาเรื่องการสื่อสารและขอความร่วมมือกับคนในครอบครัวของผู้พ้นโทษเพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูจิตใจผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว เนื่องจากครอบครัวของผู้พ้นโทษบางรายขาดองค์ความรู้เรื่องวิธีการสื่อสารให้กำลังใจผู้พ้นโทษอย่างถูกวิธีและเหมาะสม จึงทำให้ผู้พ้นโทษเกิดสภาวะอารมณ์กดดัน และไม่สามารถดำรงชีวิตได้เหมือนตามที่ตั้งใจไว้ เป็นเหตุทำให้ผู้พ้นโทษกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง

(3) ปัญหาและอุปสรรคในมิติด้านเศรษฐกิจ ปัญหาและข้อจำกัดในด้านเศรษฐกิจ ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในสภาวะที่ตกต่ำ ค่าครองชีพที่สูง นอกจากนี้ภาคเอกชนและองค์กรธุรกิจ ยังไม่เปิดยอมรับให้ผู้พ้นโทษเข้ามาทำงาน ด้วยความคั่งค้าง ความปลอดภัย ความเชื่อใจ สืบเนื่องมาจากสภาพปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันและการเปิดโอกาสของกลุ่มภาคเอกชนส่งผลให้ผู้พ้นโทษว่างงาน ไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ เป็นปัจจัยที่บีบบังคับให้ผู้กระทำความผิดกระทำผิดซ้ำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดึงลักษณะเฉพาะของผู้พ้นโทษ เพื่อฝึกวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับของตลาดฝีมือแรงงาน เช่น กลุ่มช่างศิลป์ ช่างยนต์ เป็นที่ต้องการตลาดแรงงานสามารถลดช่องว่างลดการว่างงานให้กับผู้พ้นโทษได้

ในประเด็นหัวข้อ 1) 2) และ 3) ดังกล่าวนี้เป็นเรื่องการสร้างทัศนคติ จึงต้องแก้ไขในระยะยาว จุดเริ่มต้นในการเริ่มสร้างทัศนคติอาจจะเริ่มต้นที่กลุ่มผู้บริหารประเทศ เช่น นายกรัฐมนตรีหรือผู้บริหารกระทรวงเป็นบุคคลสำคัญเช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นที่นายกรัฐมนตรีได้ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้ทุกคนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อประชาชนเข้าใจ

นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และได้รับการตอบสนองอย่างดีจากประชาชน ซึ่งเป็นประเด็นที่ประเทศไทยควรมีการนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประชาชนได้เห็นข้อมูลด้านบวกและมีทัศนคติด้านบวกต่อผู้พ้นโทษและให้โอกาสในกลับคืนสู่สังคม

(4) ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มผู้กระทำความผิดที่กลับไปสู่สภาพสังคมเดิม ด้วยสภาวะสังคมที่มีความไร้ระเบียบ มีการใช้ความรุนแรงในชุมชน เป็นพื้นที่ที่มียาเสพติดระบาด จะเพิ่มความเสี่ยงให้ผู้กระทำความผิดกระทำผิดซ้ำได้มากกว่ากลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า

ทั้งนี้ แก้ปัญหาด้วยการประสานงานและมอบหมายให้ อสค. และองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบ เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และรายงานผลต่อกรมคุมประพฤติได้ทราบถึงพฤติกรรม ความเป็นอยู่เพื่อสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้อย่างทันท่วงทีก่อนที่จะกระทำผิดซ้ำ

1.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาหน่วยงานประเภท เรือนจำ ทักษสถาน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างถูกควบคุมตัว การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ ไปจนถึงการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษที่เป็นเลิศ (Best Practice) รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง โดยแบ่งหน่วยงานเป็น 2 ประเภท คือ

1) หน่วยงานประเภทเรือนจำ ทักษสถาน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ 1) เรือนจำกลางเพชรบุรี 2) เรือนจำกลางราชบุรี 3) เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4) เรือนจำพิเศษธนบุรี 5) ทักษสถานหญิงธนบุรี 6) ทักษสถานหญิงเชียงใหม่ 7) ทักษสถานหญิงกลาง 8) ทักษสถานวัยหนุ่มกลาง และ 9) เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง

2) หน่วยงานประเภทศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรูณา 2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และ 3) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

คณะผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติ/แนวทางปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษ โดยการมีส่วนร่วมระหว่างการควบคุมตัวส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือด้านจิตใจและกิจกรรมทางสันตนาการ เช่น การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด กิจกรรม

การแข่งขันกีฬา กิจกรรมเสริมสร้างวินัย การบริจาคอุปกรณ์การกีฬา อุปกรณ์การทำการเกษตร การส่งวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด การอบรมฝึกทักษะด้านการประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่ถูกกำหนดด้วยแผนปฏิบัติราชการและมติคณะรัฐมนตรีที่เป็นตัวกำหนด บทบาทของภาครัฐ เมื่อวิเคราะห์ตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen and Uphoff (1981) อยู่ในขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (Implementation) โดยร่วมกัน แก้ไขและบำบัดสภาพจิตใจเบื้องต้นของผู้กระทำความผิดให้สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตให้อยู่ในกรอบ ของวัฒนธรรมองค์กรและสังคมได้

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับ ภาคเอกชน คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือ กระทำความผิดตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ส่วนใหญ่ของสถานประกอบการจะเป็นในรูปแบบการสร้างความร่วมมือ หรือการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน เช่น ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ ได้แรงงานหรือผู้เข้าร่วมงานจากคนพ้นโทษ และได้รับการลดภาษีหากรับคนพ้นโทษเข้าทำงาน ตามแนวคิดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Sherry R. Arnstein (1969) จะอยู่ในขั้นที่ 7 และ 8 คือ สถานประกอบการมีอำนาจหน้าที่เต็มทีในการบริหารจัดการ วางแผน และควบคุมทิศทางในการ ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

รูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับ ชุมชนและภาคประชาสังคม คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชน ในการ ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว เช่น การจัดทำชุมชนบำบัด ไปจนถึงในช่วงระยะของการพ้นโทษที่จะมีส่วนช่วยในการสนับสนุน กำกับ ติดตามดูแล และช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากพ้นโทษ โดยรูปแบบ การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงกลุ่ม มูลนิธิที่เข้ามาช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องด้านที่พักอาศัย การศึกษา และการหา อาชีพให้ผู้พ้นโทษได้มีรายได้ในการดำรงชีพ

จากการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทุกรูปแบบมีส่วนช่วยเหลือ ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมได้ แต่ทั้งนี้ จากการศึกษพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ยังมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานยังไม่มากเพียงพอ ก็คือ การมีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม เนื่องจากคนในชุมชน บางแห่งยังไม่เปิดใจยอมรับบุคคลผู้พ้นโทษ และยังมีทัศนคติในเชิงลบต่อผู้พ้นโทษ ซึ่งเป็นการตีตรา ผู้กระทำความผิดว่าจะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง ดังนั้น จึงควรมีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ในวงกว้างอย่างเข้มแข็ง และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เครือข่ายชุมชนต่างๆ เห็นถึงผลดีต่อการให้ ความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง

1.3 การพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของ ภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหา การกระทำผิดซ้ำ

จากการศึกษาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการ
ให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำใน 4 ด้าน สรุปถึง
ความสำคัญในการให้ความร่วมมือแต่ละด้านตามที่เครือข่ายได้เข้ามาให้ความร่วมมือที่เห็น
เป็นรูปธรรม ได้ดังนี้

ด้านอาชีพ เป็นด้านที่เครือข่ายภาครัฐ เอกชน และชุมชน รวมถึงผู้พันโทษ และเด็ก
และเยาวชน เห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุดในการที่จะฝึกทักษะอาชีพให้ผู้กระทำผิดได้มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด สำหรับอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด
ที่กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้พัฒนาทักษะให้กับผู้กระทำผิด
โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ก. อาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว ได้แก่ ขายเสื้อผ้า ขายน้ำดื่ม
ขายอาหาร เปิดร้านตัดผม ร้านซ่อมรถยนต์ เป็นต้น

ข. สาขาด้านการบริการ ได้แก่ พนักงานนวด พนักงานเสิร์ฟ พนักงานขนส่งสินค้า
พนักงานขาย พนักงานทำความสะอาด พนักงานบริการทั่วไป ฯลฯ

ค. สาขาด้านการช่าง ได้แก่ ช่างยนต์ ช่างกล ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่างไม้
ช่างตัดผม ช่างตกแต่งสวน ช่างพิมพ์เล็บ ช่างเสริมสวย ฯลฯ

ง. สาขาด้านคหกรรม ได้แก่ อาหารญี่ปุ่น อาหารจีน อาหารไทย และเบเกอรี่ ฯลฯ

จ. สาขาด้านศิลปะและการฝีมือ ได้แก่ ช่างวาดภาพ ช่างเย็บผ้า ฯลฯ

ฉ. สาขาด้านศิลปะการต่อสู้ เช่น มวย

ช. สาขาด้านการเกษตร ฯลฯ

ด้านการศึกษา เป็นด้านที่เด็กและเยาวชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการได้รับ
ความช่วยเหลือ และในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาของเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือในลักษณะ
การมอบทุนการศึกษาให้เข้าศึกษาต่อ ซึ่งมีเงื่อนไข 2 ประเภท คือ 1. ทุนเรียนฟรี โดยไม่มีเงื่อนไข
2. ทุนเรียนฟรีโดยมีเงื่อนไขให้ทำงานให้กับบริษัทหรือหน่วยงานภายในสังกัดของสถาบันการศึกษา
ดังกล่าว ในส่วนของความร่วมมือภาครัฐ โดยศูนย์การศึกษานอกระบบ (กศน.) ได้เข้ามาให้การศึกษ
ทั้งเด็กและเยาวชน และผู้ใหญ่อย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสิทธิให้ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนได้ศึกษา
เล่าเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้ใหญ่จำนวนมากเห็นว่าไม่ต้องการศึกษาต่อแต่มุ่งด้านการทำงานเป็นส่วนใหญ่

ด้านร่างกาย เป็นด้านที่ได้รับความช่วยเหลือ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ด้าน
สวัสดิการสังคม โดยการทำบัตรประจำตัวประชาชน ประกันสังคม สิทธิด้านสังคม ประการที่ 2 ด้าน
การรักษาพยาบาลสำหรับผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนที่ต้องการการรักษาพิเศษ เช่น โรคจิตเวช โรค
HIV โรควัณโรค หรือโรคเรื้อรังอื่นๆ และประการที่ 3 ด้านสิทธิของผู้พิการและผู้สูงอายุที่ได้รับการ
การอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานภาครัฐ

ด้านจิตใจ เป็นด้านที่ยังไม่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทางศาสนา เช่น การฟังเทศนาธรรม การอบรมจริยธรรม คุณธรรม การได้รับการอบรมการทำความคิดต่างๆ นอกจากนี้ยังได้รับการบำบัดจากเครือข่ายต่างๆ เช่น ดนตรีบำบัด กีฬาบำบัด เป็นต้น ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่าด้านจิตใจควรได้รับการผนวกเข้ากับด้านร่างกาย เพราะจิตใจกับร่างกายเป็นส่วนหนึ่งที่ยากจะแยกกันไม่ได้ หากร่างกายได้รับการดูแลรักษาดีก็ทำให้จิตใจเข้มแข็ง หากจิตใจได้รับการดูแลเอาใจใส่ก็ทำให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกัน

ด้านที่ควรเพิ่มหรือนำเข้ามาฝึกอบรม คือ ด้านทักษะในการดำเนินชีวิต เช่น ทักษะการบริหารเงิน ทักษะการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการพูด ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการแก้ไขปัญหา เป็นต้น ซึ่งทักษะเหล่านี้ถือว่าเป็นความสำคัญต่อการตัดสินใจที่ผู้พ้นโทษจะต้องนำมาใช้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาบทบาทของส่วนราชการ ผู้ประกอบการ และชุมชน ที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ใน การดูแลภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice) และปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอการพัฒนา รูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปใช้ได้ประโยชน์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ โดยประกอบด้วย รูปแบบ 3 รูปแบบ ดังนี้

- 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ
- 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับภาคเอกชน
- 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

1.3.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ

จากการศึกษาความร่วมมือมีระหว่างรัฐกับรัฐจากระเบียบ ข้อตกลง กฎหมาย นโยบาย และการวิเคราะห์จากนโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม พบจุดอ่อน ที่สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ในรูปแบบที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลในระยะยาวและจะเป็นผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด และดังที่เดวิส และนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1985) กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ ลักษณะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร หากองค์กรมีโครงสร้างใหญ่ ขั้นตอนการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการ จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐให้มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และสามารถช่วยเหลือได้ในระดับที่ลึกถึง

มากกว่าในอดีตที่ผ่านมา โดยให้มีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเพื่อฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัย และเสริมสร้างร่างกาย จิตใจ การศึกษา อาชีพแก่ผู้กระทำความผิดในช่วงระหว่าง ถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ โดยเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การรวมกัน ปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ลักษณะการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วงระหว่างที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในการควบคุมหรืออยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชน และ 2) หลังการพ้นโทษ สำหรับการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐจะจำแนก ตามการมีส่วนร่วมของในแต่ละช่วงเวลาและคัดเลือกเครือข่ายที่มีความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ได้ตลอดทุกช่วงเวลาตั้งแต่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวถึงหลังการพ้นโทษไว้ ดังนี้

1) การช่วยเหลือระหว่างควบคุมตัว

รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบระหว่างรัฐกับรัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ระหว่างถูกควบคุมตัว โดยกรมราชทัณฑ์และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานหลักในการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ จำนวน 9 กระทรวง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกระทรวงที่มีความสำคัญหลักในการบำบัด ฟื้นฟู ช่วยเหลือ และสงเคราะห์แก่ผู้กระทำความผิด ใน 4 ด้าน ดังแสดงใน แผนภูมิที่ 5.2

ด้านร่างกาย เครือข่ายส่วนร่วมภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม มุ่งเน้นเรื่องการรักษาพยาบาลผู้ป่วยทางด้านจิตเภท และผู้ป่วยเรื้อรังที่จะต้องได้รับการรักษาอาการอย่างใกล้ชิด และเรื่องสวัสดิการทางสังคม การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ตลอดจนการเข้าถึงสิทธิต่างๆ ที่ผู้กระทำความผิดพึงจะได้รับหลังการพ้นโทษ

ด้านจิตใจ เครือข่ายส่วนร่วมภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งเน้นบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือด้านการสั่งสอน อบรม และปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบชั่วดีโดยนำหลักการสอนทางศาสนาเป็นเครื่องชี้แนะจิตใจ เนื่องจากการส่งเสริมบำบัดฟื้นฟูจิตใจของประเทศไทยยังมีความชัดเจน คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้นำรูปแบบการบำบัดฟื้นฟูจิตใจของประเทศสิงคโปร์ คือ การสร้างเรือนจำโรงเรียน (Prison School) เพื่อฝึกฝนอารมณ์ และความอดทนต่อสิ่งยั่วยุ เพื่อบ่มเพาะให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับเปลี่ยนพฤตินิสัย โดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศาสนาในการฝึกฝนความรู้ ทักษะ ระเบียบและจรรยาบรรณให้แก่ผู้ต้องขัง ทั้งนี้ในระบบการจัดการศึกษาของผู้ต้องขังยังมี โปรแกรมการรักษาพิเศษที่มาช่วยผู้ต้องขังที่มีปัญหาในชีวิตจริงซึ่งผู้ต้องขังอาจต้องการให้ช่วยเหลือ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว เพศ ความรุนแรง อารมณ์ ทิฐิ และการใช้สารเสพติด เป็นต้น

ด้านการศึกษา เครือข่ายส่วนร่วมภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลและให้การศึกษแก่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนตั้งแต่อยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ (กศน.) ส่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นส่วนรองในการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและโทษของยาเสพติด

ด้านอาชีพ เครือข่ายส่วนร่วมภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงแรงงาน ทำการประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานแรงงานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการจ้างงานผู้พ้นโทษ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาขาอาชีพที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรฝึกอบรมในโปรแกรมฝึกวิชาชีพ ให้ทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ประเทศไทยควรมีรูปแบบการสอน

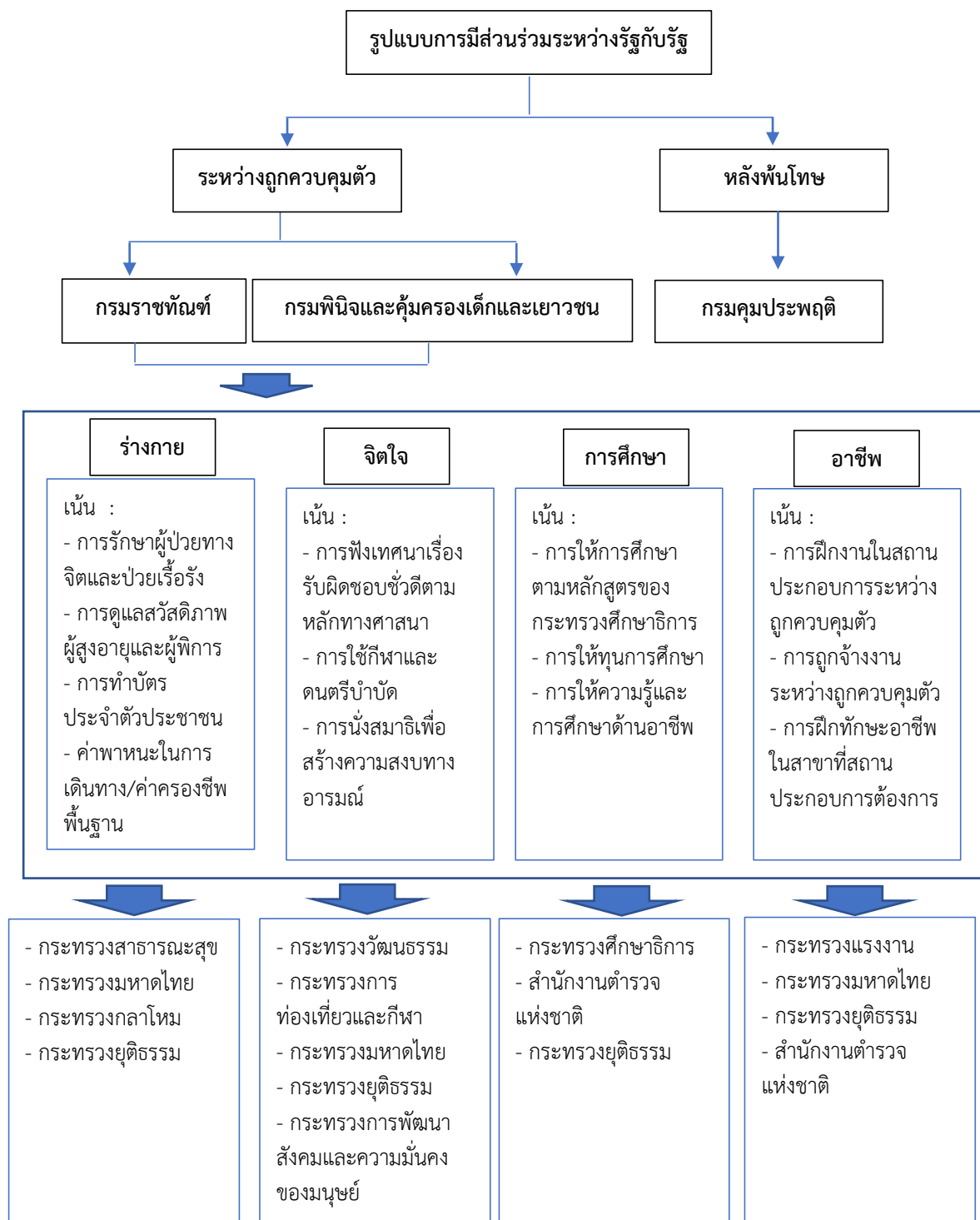
ด้านวิชาชีพของสิงคโปร์ เช่น เรือนจำโรงเรียน (Prison School) ซึ่งมีลักษณะเด่นเสมือนเป็นโรงเรียนประจำ และมีครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และการฝึกวิชาชีพจนกระทั่งผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนมีความเชี่ยวชาญในอาชีพนั้นๆ

2) การช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

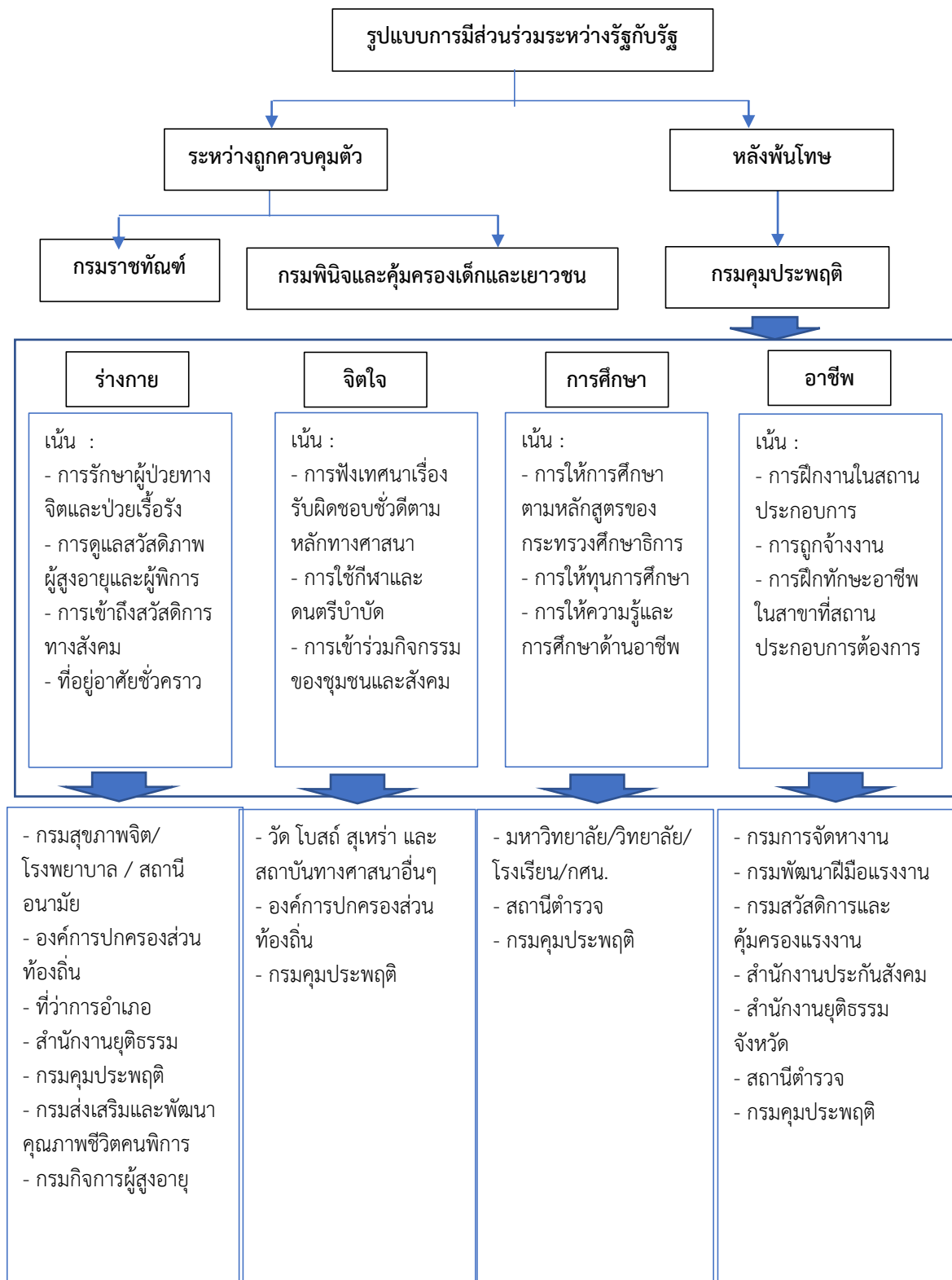
รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ ในการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ โดยกระทรวงหลักได้ทำการดำเนินการช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างต่อเนื่องทั้ง 4 ด้าน โดยมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดนำไปรับผิดชอบการดำเนินงานต่อ หากไม่มีการรับผิดชอบหรือไม่มีการดำเนินงาน เรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5.3

การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชทัณฑ์/กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ โดยนำข้อตกลงเดิมหรือสร้างข้อตกลงใหม่ เพื่อเชื่อมโยงการช่วยเหลือผู้กระทำผิดหลังพ้นโทษ โดยอาศัยกฎหมาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ และระเบียบในการช่วยเหลือผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษ หากข้อตกลงดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการต่อหรือสิ้นสุด MOU ให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาจัดทำเป็นมติคณะรัฐมนตรี ข้อกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบการปฏิบัติแก่กระทรวงนั้นๆ ต่อไป นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายภาครัฐอื่นๆ ที่เข้าให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษ ดังแสดงรายชื่อหน่วยงานภาครัฐในภาคผนวก จ

จากการวิเคราะห์รูปแบบความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพให้ความช่วยเหลือในช่วงระหว่างควบคุมตัว และหลังพ้นโทษ ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการที่น่าเสนอมาแล้วในบทที่ 2 ในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และจากผลการวิจัยในบทที่ 4 ทำให้พบจุดอ่อนในความร่วมมือดังกล่าว เช่น การกำหนดลักษณะความร่วมมือ จะเห็นได้ว่าลักษณะความร่วมมือจะมีลักษณะเป็นการให้การสนับสนุน การประสานงาน การให้คำแนะนำ การฝึกอบรม การร่วมเป็นวิทยากร การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการจัดกิจกรรมรวมถึงการจัดกิจกรรม การดำเนินการสำรวจ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ฯลฯ จากลักษณะความร่วมมือดังกล่าว คณะผู้วิจัยเห็นว่า คำว่าให้การสนับสนุน การประสานงาน การให้คำแนะนำ การฝึกอบรม ฯลฯ เป็นลักษณะความร่วมมือแบบกว้างๆ โดยไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่าใครต้องทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และอย่างไร ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงลักษณะความร่วมมือให้สามารถดำเนินงานได้ในระยะยาว และดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารหรือคณะกรรมการดำเนินงานแล้ว และเพื่อให้การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐมีความยั่งยืน สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยควรดำเนินงานแบบบังคับตามองค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่เพื่อให้เกิดผลในระยะยาว จะต้องกำหนดรายละเอียดการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมและปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติ และระเบียบของกระทรวงยุติธรรม และกระทรวงที่เป็นเครือข่าย เพื่อให้หน่วยงานในเครือข่ายยึดเป็นหลักในการดำเนินงาน และต้องปฏิบัติตามได้โดยไม่ต้องจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ให้เกิดความซับซ้อน โดยแสดงรายละเอียดการดำเนินงานดังตารางที่ 5.1-5.2

แผนภาพที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบระหว่างรัฐกับรัฐ
ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมตัว

แผนภาพที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐในการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

ตารางที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมราชทัณฑ์ส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
กรมราชทัณฑ์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ	1. ด้านร่างกาย	1. กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาล สถานีอนามัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำการคัดกรองโรค และตรวจสุขภาพร่างกายและจิตของผู้ต้องขัง การรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง กรณีฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ป่วยจิตเภท เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความผิดปกติทางจิตใจต้องได้รับยาหรือการรักษาที่พิเศษกว่าโรคทั่วไปเพื่อป้องกันไม่ให้ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น และผู้ป่วยโรคติดต่อ โรคเรื้อรัง เป็นต้น ตลอดจนมีบริการตรวจทันตกรรมแก่ผู้ต้องขังโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 2. ตรวจสอบคุณภาพน้ำและอาหารความสะอาดของเสื้อผ้า อาคารที่พักอาศัย และห้องน้ำ เป็นต้น 3. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เรือนจำ/ทัณฑสถานดำเนินการเมื่อผู้ต้องขังอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยการลงทะเบียนผู้ป่วยที่ต้องการการรักษา หลังพ้นโทษ เพื่อส่งมอบรายชื่อผู้ป่วยให้กับกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการส่งการแก่หน่วยงานในสังกัดต่อไป 2. เรือนจำ/ทัณฑสถานและกระทรวงสาธารณสุข จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกันเพื่อขอความร่วมมือในการตรวจสุขภาพของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลระหว่างที่ผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำ และดำเนินการรักษาต่อเนื่องภายหลังพ้นโทษ สำหรับผู้ป่วยพิเศษ เช่น ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคติดต่อ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และผู้พิการที่ต้องได้รับกายภาพบำบัด หากข้อตกลงดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการต่อหรือสิ้นสุด MOU ให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาจัดทำเป็นมติ คณะรัฐมนตรี ข้อกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบการปฏิบัติแก่กระทรวงสาธารณสุขต่อไป

ตารางที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมราชทัณฑ์ส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
		2. กระทรวงมหาดไทย โดยที่ว่าการอำเภอ และองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ นักโทษที่ไม่มีบัตรฯ หรือทำบัตรฯ หาย เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีเอกสารแสดงการยืนยันตัวตนขณะออกไปดำเนินชีวิตอยู่ข้างนอก รูปแบบความช่วยเหลือ : หลังการพ้นโทษ	1. เรือนจำ/ทัณฑสถานดำเนินการเมื่อผู้ต้องขังอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยการลงทะเบียนผู้ต้องขังที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อทราบจำนวนและส่งมอบรายชื่อให้กับกระทรวงมหาดไทย และที่ว่าการอำเภอ เพื่อดำเนินการสั่งการแก่หน่วยงานในสังกัดต่อไป 2. เรือนจำ/ทัณฑสถานและกระทรวงมหาดไทยจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกันเพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนผู้พ้นโทษที่ไม่มีบัตรฯ หากข้อตกลงดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการต่อหรือสิ้นสุด MOU ให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาจัดทำเป็นมติคณะรัฐมนตรี ออกกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบการปฏิบัติแก่กระทรวงมหาดไทยต่อไป
		3. กระทรวงกลาโหม	1. เจ้าหน้าที่ทหารเข้ามาฝึกความอดทน ระเบียบวินัยและความเข้มแข็งของด้านร่างกายและจิตใจให้กับผู้ต้องขัง ในระยะที่ 2 การบำบัดฟื้นฟูร่างกาย และในระยะที่ 3 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เดือนละ 2 ครั้ง	เรือนจำ/ทัณฑสถานขอความร่วมมือในการให้หน่วยงานทหารในท้องถิ่น หรือหน่วยทหารพัฒนา ส่งเจ้าหน้าที่ทหารร่วมฝึกวินัย และความเข้มแข็งภายในจิตใจให้กับผู้ต้องขัง การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นความร่วมมือแบบสมัครใจโดยไม่ต้องทำเป็นข้อตกลงร่วมกัน เนื่องจากถึงไม่มีการจัด

ตารางที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมราชทัณฑ์ส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			2. รูปแบบความช่วยเหลือ : ระหว่างที่ถูกควบคุมตัว	กิจกรรมดังกล่าวก็ไม่เกิดผลกระทบด้านลบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งแตกต่างกับการรักษาโรคหรือการบำบัดประจําตัวประชาชนหากไม่มีการดำเนินการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ต้องขังเมื่อกลับไปอยู่ในสังคม
	2. ด้านจิตใจ	1. กระทรวงมหาดไทย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น	1. โครงการอบรมและให้คำปรึกษาของการพัฒนาการบริหารจิต โครงการจิตบำบัด 2. จัดแข่งขันกีฬาภายในแก่ผู้ต้องขัง และการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างผู้ต้องขังกับหน่วยงานภายนอก 3. จัดทำโครงการ 1 กิจกรรม 1 ทำดี โดยให้ผู้ต้องขังร่วมเป็นจิตอาสาทำงานเพื่อสังคมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เช่น การชุดลอกคลอง การทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ การช่วยเหลือชุมชนในการจัดทำกิจกรรมในเทศกาลต่างๆ เป็นต้น 4. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษ	เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ในการร่วมกันจัดงานแข่งขันกีฬา ดนตรี หรือกิจกรรมสันทนาการ และให้คำปรึกษาปัญหาทางด้านจิตใจกับผู้ต้องขัง
		2. หน่วยงานทางด้านศาสนา	แสดงธรรมเทศนา อบรม สั่งสอนเรื่องบาปบุญ คุณ โทษของการดำเนินชีวิตของฆราวาสให้แก่ผู้ต้องขังเดือนละประมาณ 1 ครั้ง	เรือนจำ/ทัณฑสถานขอความร่วมมือไปยังวัดหรือหน่วยงานทางศาสนา อาจจะไม่มีการทำเป็นข้อตกลงหรือระเบียบ เนื่องจากการเทศนา อบรม

ตารางที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมราชทัณฑ์ส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			รูปแบบความช่วยเหลือ : ระหว่างที่ถูกควบคุมตัว	ให้แก่ผู้ต้องขังหรือประชาชนเป็นบทบาทหนึ่งของวัดหรือสถาบันการศึกษาที่ยึดปฏิบัติ
		3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำปรึกษาด้านสภาพจิตใจ และให้คำปรึกษาด้านอื่นๆ กับผู้ต้องขัง และหลังพ้นโทษ 2. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษ 	เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อส่งเจ้าหน้าที่ด้านสังคมสงเคราะห์ร่วมให้คำปรึกษาและฟื้นฟูสภาพจิตใจขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ด้านจิตใจ การดำเนินชีวิต การจัดทำงานทำ และสวัสดิการต่างๆ ทางสังคม
	3. ด้านการศึกษา	1. กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนต่อระหว่างที่ถูกควบคุมให้ครบตามที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนดไว้ 2. สถานศึกษาส่งอาจารย์ภายนอกเข้ามาสอนหนังสือให้ผู้ต้องขังให้มีความรู้ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา 3. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน 4. ให้ทุนการศึกษาและโอกาสเข้าเรียนต่อหลังจากพ้นโทษ 5. สอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน เผยแพร่วัฒนธรรมต่างชาติ 	เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย ในการส่งอาจารย์และครูเข้ามาสอนหนังสือในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษาให้กับผู้ต้องขัง เมื่อพ้นโทษแล้วให้พิจารณาอบทุนให้การศึกษาคือให้ผู้ต้องขังที่มีความสามารถและมีความตั้งใจ และมีความพร้อมในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาคีรัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมราชทัณฑ์ส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
		3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจ	ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการดำเนินชีวิต และกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รูปแบบความช่วยเหลือ : ระหว่างที่ถูกควบคุมตัว	เรือนจำ/ทัณฑสถานขอความร่วมมือกับสถานีตำรวจท้องที่ ในการให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง เช่น เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ตระหนักถึงความสำคัญของโทษของยาเสพติดที่จะเกิดผลร้ายแรงต่อร่างกายและจิตใจ และทราบถึงข้อกฎหมาย และบทลงโทษในการทำผิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดและคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
	4. ด้านอาชีพ	1. สำนักงานจัดหางานจังหวัด 2. สำนักงานยุติธรรมจังหวัด 3. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 4. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด 5. สำนักงานบังคับคดีจังหวัด 6. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด	1. ฝึกทักษะด้านวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายประจำ 2. สนับสนุนฝึกอบรมทักษะฝีมือให้แก่ผู้ต้องขังในสาขาอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 3. จัดตลาดนัดแรงงาน เพื่อคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตรงกับงานที่ต้องการ และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและ	เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงาน เพื่อเตรียมการดังนี้ 1. จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในระดับเรือนจำ/ทัณฑสถานให้ครบทุกแห่ง พร้อมทั้งกำหนดบทบาท หน้าที่ ภารกิจของศูนย์ประสานงาน 2. จัดกิจกรรมตลาดแรงงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการกับผู้ต้องขัง ได้มาพบกันเพื่อทำความเข้าใจถึงอาชีพที่ต้องการในตลาดแรงงาน 3. การส่งผู้เชี่ยวชาญมาฝึกทักษะด้านวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังผู้ต้องขังและหากใครมีความพร้อม

ตารางที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมราชทัณฑ์ส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
		7. สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน 8. สภากาชาดจังหวัด	สมัครงานและกำหนดคุณสมบัติผู้ต้องขังที่ต้องการทำงานหลังการพ้นโทษ 4. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษ	ก็ประสานงานไปยังสถานประกอบการเพื่อรับทำงานได้ทันทีระหว่างที่ถูกควบคุม และหลังพ้นโทษก็รับบรรจุในบริษัทได้ 4. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายสถานประกอบการในระดับท้องถิ่น และจัดทำช่องทางติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย เข้าถึงง่าย เช่น แอปพลิเคชัน ไลน์ เฟซบุ๊ก ตลอดจนมีการรายงานสถิติผู้เข้าใช้บริการของศูนย์ประสานงาน และส่งเสริมการมีงานอย่างต่อเนื่อง
		1. มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนของภาครัฐ กระทรวงศึกษาธิการ	1. ส่งบุคลากรฝึกทักษะให้กับผู้ต้องขังและส่งเสริมการมีงานทำโดยการจัดสาหิตการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ 2. จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ แนะนำอาชีพ ให้ข้อมูลข่าวสาร ตลาดแรงงาน ให้คำปรึกษา แนะนำการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การหาทำเล การคำนวณต้นทุน การหาตลาด การหาแหล่งเงินทุน และการบริหารจัดการ และรับลงทะเบียนและบริการจัดหางานให้แก่ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำ	เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกันเพื่อให้การมีกรดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมราชทัณฑ์กับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมราชทัณฑ์ส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			3. การอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้ผู้ต้องขัง มีทักษะอาชีพติดตัว และการอบรม คุณธรรม ศีลธรรม ให้แก่ผู้ต้องขัง ให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีและไม่กระทำผิดซ้ำ 4. อบรมหลักสูตรการบริหารจัดการเงิน และการออมเงิน 5. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่อง ระหว่างที่ถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษ	

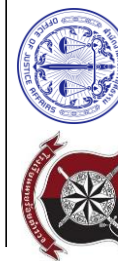

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ	1.ด้านร่างกาย	1. กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาล สถานีอนามัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำการคัดกรองโรค และตรวจสุขภาพร่างกายและจิตของเด็กและเยาวชน การรักษาพยาบาลเด็กและเยาวชน กรณีฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ป่วยจิตเภท เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความผิดปกติทางจิตใจต้องได้รับยาหรือการรักษาที่พิเศษกว่าโรคทั่วไปเพื่อป้องกันไม่ให้ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น และผู้ป่วยโรคติดต่อ โรคเรื้อรัง เป็นต้น ตลอดจนมีบริการตรวจทันตกรรมแก่เด็กและเยาวชน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 2. ตรวจสอบคุณภาพน้ำและอาหาร ความสะอาดของเสื้อผ้า อาคารที่พักอาศัย และห้องน้ำ เป็นต้น 3. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนดำเนินการเมื่อเด็กและเยาวชนอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยการลงทะเบียนผู้ป่วยที่ต้องการการรักษาหลังพ้นโทษ เพื่อส่งมอบรายชื่อผู้ป่วยให้กับกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการส่งการแก่หน่วยงานในสังกัดต่อไป 2. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและกระทรวงสาธารณสุขจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกันเพื่อขอความร่วมมือในการตรวจสุขภาพของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลระหว่างที่เด็กและเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และดำเนินการรักษาต่อเนื่องภายหลังพ้นโทษ สำหรับผู้ป่วยพิเศษ เช่น ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคติดต่อ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และผู้พิการที่ต้องได้รับกายภาพบำบัด หากข้อตกลงดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการต่อหรือสิ้นสุด MOU ให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพิจารณาจัดทำเป็นมติคณะรัฐมนตรี ขอกฎหมาย ขอบังคับ หรือระเบียบการปฏิบัติแก่กระทรวงสาธารณสุขต่อไป

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
		2. กระทรวงมหาดไทย โดยที่ว่าการอำเภอ และองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่เด็กและเยาวชนที่ไม่มีบัตรฯ หรือทำบัตรฯ หาย เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีเอกสารแสดงการยืนยันตัวตนขณะออกไปดำเนินชีวิตอยู่ข้างนอก รูปแบบความช่วยเหลือ : หลังการพ้นโทษก่อนเดินทางออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	1. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนดำเนินการเมื่อเด็กและเยาวชนอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยการลงทะเบียนเด็กและเยาวชนที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อทราบจำนวนและส่งมอบรายชื่อให้กับกระทรวงมหาดไทย และที่ว่าการอำเภอ เพื่อดำเนินการส่งการแก่หน่วยงานในสังกัดต่อไป 2. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและกระทรวงมหาดไทยจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกันเพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนเด็กและเยาวชนที่ไม่มีบัตรฯ หากข้อตกลงดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการต่อหรือสิ้นสุด MOU ให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพิจารณาจัดทำเป็นมติคณะรัฐมนตรี ข้อกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบการปฏิบัติแก่กระทรวงมหาดไทยต่อไป
		3. กระทรวงกลาโหม	1. เจ้าหน้าที่ทหารเข้ามาฝึกความอดทน ระเบียบวินัยและความเข้มแข็งของด้านร่างกายและจิตใจให้กับผู้ต้องขังในระยะที่ 2 การบำบัดฟื้นฟูร่างกาย และในระยะที่ 3 การเตรียมความพร้อม	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนขอความร่วมมือในการให้หน่วยงานทหารในท้องถิ่น หรือหน่วยทหารพัฒนาส่งเจ้าหน้าที่ทหารร่วมฝึกวินัย และความเข้มแข็งภายในจิตใจให้กับเด็กและเยาวชน การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นความร่วมมือแบบสมัครใจโดยไม่ต้องทำเป็นข้อตกลงร่วมกัน เนื่องจากถึงไม่มีการจัดกิจกรรมดังกล่าวก็ไม่

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			ก่อนปล่อย เดือนละ 2 ครั้ง 2. รูปแบบความช่วยเหลือ : ระหว่างที่ถูกควบคุมตัว	เกิดผลกระทบด้านลบแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งแตกต่างกับการรักษาโรคหรือการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนหากไม่มีการดำเนินการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเมื่อกลับไปอยู่ในสังคม
	2. ด้านจิตใจ	1. กระทรวงมหาดไทย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น	1. โครงการอบรมและให้คำปรึกษาของการพัฒนาการบริหารจิต โครงการจิตบำบัด 2. จัดแข่งขันกีฬาภายในแก่เด็กและเยาวชน และการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างผู้ต้องขังกับหน่วยงานภายนอก 3. จัดทำโครงการ 1 กิจกรรม 1 ทำดี โดยให้เด็กและเยาวชนร่วมเป็นจิตอาสาทำงานเพื่อสังคมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เช่น การชุดลอกคลอง การทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ การช่วยเหลือชุมชนในการร่วมจัดทำกิจกรรมในเทศกาลต่างๆ เป็นต้น	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ในการร่วมกันจัดงานแข่งขันกีฬา ดนตรี หรือกิจกรรมสันทนาการ และให้คำปรึกษาปัญหาทางด้านจิตใจกับเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			4. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ	
		2. หน่วยงานทางด้านศาสนา	1. แสดงธรรมเทศนา อบรม สั่งสอน เรื่องบาป บุญ คุณ โทษของการ ดำเนินชีวิตของฆราวาสให้แก่เด็ก และเยาวชนเดือนละประมาณ 1 ครั้ง 2. รูปแบบความช่วยเหลือ : ระหว่างที่ถูกควบคุมตัว	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนขอความร่วมมือ ไปยังวัด หรือหน่วยงานทางศาสนา อาจจะไม่มีการทำ เป็นข้อตกลงหรือระเบียบ เนื่องจากการเทศนา อบรม ให้แก่เด็กและเยาวชนหรือประชาชนเป็นบทบาทหนึ่ง ของวัดหรือสถาบันการศึกษาที่ยึดปฏิบัติ
		3. กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	1. จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาให้ คำปรึกษาด้านสภาพจิตใจ และ ให้คำปรึกษาด้านอื่นๆ กับเด็กและ เยาวชน และหลังพ้นโทษ 2. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดทำข้อตกลง หรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อส่งเจ้าหน้าที่ ด้านสังคมสงเคราะห์ร่วมให้คำปรึกษาและฟื้นฟูสภาพ จิตใจขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน ด้านจิตใจ การดำเนินชีวิต การจัดทำ และสวัสดิการต่างๆ ทางสังคม
	3. ด้าน การศึกษา	1. กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอก โรงเรียน สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ	1. สถานศึกษาจัดการเรียนการ สอนตามหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียน ต่อระหว่างที่ถูกควบคุมให้ครบ	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดทำข้อตกลง หรือ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย ในการส่ง อาจารย์และครูเข้ามาสอนหนังสือในระดับประถมศึกษา จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้กับเด็กและ

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			<p>ตามที่กระทรวง ศึกษาธิการ กำหนดไว้</p> <p>2. สถานศึกษาส่งอาจารย์ภายนอก เข้ามาสอนหนังสือให้ผู้ต้องขัง ให้มีความรู้ตั้งแต่ในระดับ ประถมศึกษาจนถึงระดับชั้น อุดมศึกษา</p> <p>3. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน</p> <p>4. ให้ทุนการศึกษาและโอกาสเข้า เรียนต่อหลังจากพ้นโทษ</p> <p>5. สอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน เผยแพร่วัฒนธรรมต่างชาติ</p> <p>6. รูปแบบ ความช่วยเหลือ : ช่วยเหลือในทุกช่วง ได้แก่ ก่อน ระหว่างที่ถูกควบคุมตัวและ หลังการพ้นโทษ</p>	<p>เยาวชน เมื่อพ้นโทษแล้วให้พิจารณามอบทุนให้ การศึกษาต่อให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถและ มีความตั้งใจ และมีความพร้อมในการเรียนต่อในระดับที่ สูงขึ้น</p>
		2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจ	<p>ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการ ดำเนินชีวิต และกฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติด</p> <p>รูปแบบความช่วยเหลือ :</p>	<p>ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนขอความ ร่วมมือกับสถานีตำรวจท้องที่ ในการให้ความรู้แก่เด็ก และเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เช่น เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ เด็กและเยาวชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของโทษของ</p>

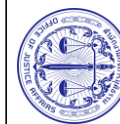
ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			ระหว่างที่ถูกควบคุมตัว	ยาเสพติดที่จะเกิดผลร้ายแรงต่อร่างกายและจิตใจ และทราบถึงข้อกฎหมาย และบทลงโทษในการทำผิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดและคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
	4. ด้านอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานจัดหางานจังหวัด 2. สำนักงานยุติธรรมจังหวัด 3. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 4. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด 5. สำนักงานบังคับคดีจังหวัด 5. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด 6. สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน 7. สภาวิชาชีพจังหวัด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกทักษะด้านวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายประจำ 2. สนับสนุนฝึกอบรมทักษะฝีมือให้แก่เด็กและเยาวชนในสาขาอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 3. จัดตลาดนัดแรงงาน เพื่อคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีคุณสมบัติตรงกับงานที่ต้องการ และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและสมัครงานและกำหนดคุณสมบัติเด็กและเยาวชนที่ต้องการทำงานหลัง 	<p>กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงาน เพื่อเตรียมการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในระดับศูนย์ฝึกให้ครบทุกแห่ง พร้อมทั้งกำหนดบทบาท หน้าที่ภารกิจของศูนย์ประสานงาน 2. จัดกิจกรรมตลาดแรงงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการกับเด็กและเยาวชนได้มาพบกันเพื่อทำความเข้าใจถึงอาชีพที่ต้องการในตลาดแรงงาน 3. การส่งผู้เชี่ยวชาญมาฝึกทักษะด้านวิชาชีพให้กับเด็กและเยาวชนและหากใครมีความพร้อมก็ประสานงานไปยังสถานประกอบการเพื่อรับทำงานได้ทันทีระหว่างที่ถูกควบคุมและหลังพ้นโทษก็รับบรรจุในบริษัทได้ 4. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายสถานประกอบการในระดับท้องถิ่น และจัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย เข้าถึงง่าย เช่น แอปพลิเคชัน ไลน์ เฟซบุ๊ก ตลอดจนมีการรายงานสถิติผู้เข้าใช้บริการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงาน

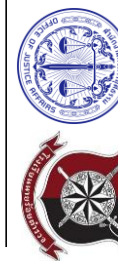
ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			การฟื้นฟูโทษ 4. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัว และหลังการฟื้นฟูโทษ	อย่างต่อเนื่อง
		2. มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนของภาครัฐ กระทรวงศึกษาธิการ	1. ส่งบุคลากรฝึกทักษะให้กับเด็ก และเยาวชนและส่งเสริมการทำงาน ทำโดยการจัดสาริต การฝึกทักษะ อาชีพระยะสั้นแก่เด็กและเยาวชน ก่อนฟื้นฟูโทษ 2. จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ แนะแนวอาชีพ ให้ข้อมูลข่าวสาร ตลาดแรงงาน ให้คำปรึกษา แนะนำ การประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การ หาทำเล การคำนวณต้นทุน การหา ตลาด การหาแหล่งเงินทุน และการ บริหารจัดการ และรับลงทะเบียน และบริการจัดหางานให้แก่เด็กและ เยาวชนที่ประสงค์จะหางานทำ 3. การอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้ เด็กและเยาวชนมีทักษะอาชีพติด	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดทำข้อตกลง หรือ MOU ร่วมกันเพื่อให้การมีกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

การมีส่วนร่วม	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐ	แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายภาครัฐ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งต่อการปฏิบัติงานกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ
			ตัว และการอบรมคุณธรรม ศีลธรรม ให้แก่เด็กและเยาวชน ให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคน ดีและไม่กระทำผิดซ้ำ 4. อบรมหลักสูตรการบริหารจัด การเงิน และการออมเงิน 5. รูปแบบความช่วยเหลือ : ต่อเนื่องระหว่างที่ถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ	

ตารางที่ 5.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมคุมประพฤติกับหน่วยงานภาครัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน
ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมหลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
กรมคุมประพฤติกับหน่วยงานภาครัฐ	1. ด้านร่างกาย	1. กรมราชทัณฑ์ 2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 3. ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล	1. เตรียมบ้านพักให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ไม่มีที่อยู่ให้อาศัยหลังการพ้นโทษหรือระหว่างรอหาบ้าน 2. สำหรับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน ที่พ้นโทษแล้วไม่มีครอบครัวให้อยู่บ้านกึ่งวิธีและบ้านมิตรไมตรี 3. ให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร เสื้อผ้า รองเท้า ยา รักษาโรค และงบประมาณในการเดินทางกลับบ้านในบางกรณีที่ไม่มีญาติหรือผู้ปกครอง	เรือนจำ/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน/กรมคุมประพฤติ จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในการส่งผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนไปยังหน่วยงานดังกล่าว เพื่อให้พักอาศัยชั่วคราวในการรอที่อยู่ใหม่หรือรอญาติมารับ	1. ให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนได้อาศัยอยู่ในที่ปลอดภัย และภายใต้การดูแลของหน่วยงานเครือข่ายอย่างใกล้ชิด เพื่อติดตามและดูแลหลังพ้นโทษ และให้ที่พักพิงเพื่อไม่ให้ ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนรู้สึกถูกทอดทิ้ง เคืองคว้างหรือเดียวดาย 2. ระหว่างที่พักอาศัยอยู่จะได้รับการฝึกจิตสมาธิ และปัญหา และการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคมภายนอกแบบอยู่ในเหตุการณ์จริง
	2. ด้านจิตใจ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระจายอำนาจสู่ผู้นำชุมชน และผู้นำชุมชน	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับผู้นำชุมชนให้ดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และ	ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน มีที่พักพิงทางจิตใจ รู้สึกอบอุ่น ได้รับการยอมรับและต้อนรับจากคนในสังคม และรู้สึกกว่าตนเองมีค่าจึงจะไม่

ตารางที่ 5.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมคุมประพฤติกับหน่วยงานภาครัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน
ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมหลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
		เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น	ปรึกษาหารือร่วมกับครอบครัวในชุมชน เพื่อร่วมกันสอดส่องดูแลผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด และเปิดโอกาสให้มีพื้นที่ยื่นอยู่ในสังคม โดยไม่แสดงความเกลียดชัง และเปิดใจยอมรับในการให้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ของชุมชน	รายงานผลต่อสำนักงานคุมประพฤติอย่างต่อเนื่องถึงความเป็นไปของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน	ถ้ากระทำผิดซ้ำอีก
	3. ด้านการศึกษา	มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนของภาครัฐ กระทรวงศึกษาธิการ	<ol style="list-style-type: none"> จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนต่อระหว่างที่ถูกควบคุมให้ครบตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ มีอาจารย์ภายนอกเข้ามาสอนหนังสือให้ผู้ต้องขังให้มีความรู้ 	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในการส่งอาจารย์และครูเข้ามาสอนหนังสือในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษาให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน เมื่อพ้นโทษแล้วให้พิจารณา มอบทุนให้การศึกษาต่อให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่มี	การส่งเสริมด้านการศึกษา และการให้ความรู้ จะเป็นการสร้างทัศนคติและเปิดโลกใหม่ให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสทางสังคมในการเรียน และการหางานทำในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Social Bond Theory ที่ทำให้มีภาระผูกพันทางสังคมจนไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก และไม่กลับไปยังสภาพแวดล้อมเดิมที่อาจเป็นสาเหตุให้กระทำผิด

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมคุมประพฤติกับหน่วยงานภาครัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมหลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา 3. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน 4. ให้อุปกรณ์ในการศึกษาและโอกาสเข้าเรียนต่อหลังจากพ้นโทษ 5. สอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน เผยแพร่วัฒนธรรมต่างชาติ	ความสามารถและมีความตั้งใจ และมีความพร้อมในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น	
	4. ด้านอาชีพ	1. สำนักงานจัดงานจังหวัด 2. สำนักงานยุติธรรมจังหวัด 3. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	1. จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในระดับจังหวัดพร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ ภารกิจของศูนย์ 2. สนับสนุนฝึกอบรมให้แก่ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่มีงานทำอยู่	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงาน เพื่อเตรียมการดังนี้ 1. ฝึกทักษะด้านวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายประจำ	ให้โอกาสผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนได้มีงานทำซึ่งจะทำให้มีรายได้ โดยเป็นความสมัครใจ และความต้องการของผู้ประกอบการที่ต้องการช่วยเหลือสังคมและผู้พ้นโทษที่ได้รับโอกาสที่ดี และมีรายได้ในการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 5.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมคุมประพฤติกับหน่วยงานภาครัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมหลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
		4. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด 5. สำนักงานบังคับคดีจังหวัด 6. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด 7. สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน 8. ศูนย์ CARE 9. สภากาชาดจังหวัด 10. โครงการไทยเข้มแข็งของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	แล้วให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะฝีมือเพิ่มเติม ในสาขาอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพมากขึ้น ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 3. จัดตลาดนัดแรงงานเพื่ออำนวยความสะดวกให้นายจ้าง และผู้ประกอบการ สามารถเดินทางเข้ามายังสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพื่อคัดเลือกผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่มีคุณสมบัติตรงกับงานที่	2. จัดกิจกรรมตลาดแรงงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการกับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนได้มาพบกันเพื่อทำความเข้าใจถึงอาชีพที่ต้องการในตลาดแรงงาน 3. การส่งผู้เชี่ยวชาญมาฝึกทักษะด้านวิชาชีพให้กับผู้พ้นโทษและหากใครมีความพร้อมก็ประสานงานไปยังสถานประกอบการเพื่อรับทำงานได้ทันทีระหว่างที่ถูกควบคุม และหลังพ้นโทษก็รับบรรจุในบริษัทได้ 4. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายสถาน 5. ประอบการในระดับท้องถิ่น และจัดทำช่องทางกร	

ตารางที่ 5.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมคุมประพฤติกับหน่วยงานภาครัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมหลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			ผู้ประกอบการต้องการและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนได้เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและสมัครงานด้วยตนเอง	ติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย เข้าถึงง่าย เช่น แอปพลิเคชัน ไลน์ เพจบุ๊ก ตลอดจนมีการรายงานสถิติผู้เข้าใช้บริการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานอย่างต่อเนื่อง	
		1. สำนักงานยุติธรรมจังหวัด 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น	1. ให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีความรู้และหาทุนอาชีพในชุมชน 2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำผิดและแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงาน เพื่อมอบหมายให้ยุติธรรมจังหวัด ประสานงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในการติดตามช่วยเหลือ และรายงานความประพฤติของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน อย่างใกล้ชิดไปยังสำนักงานคุมประพฤติ	มุ่งเน้นการให้อาชีพ การศึกษา และการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด โดยมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามในระดับครอบครัว และประชาสัมพันธ์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในชุมชนให้ยอมรับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนคืนสู่สังคมอย่างเปิดใจ

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหน่วยงานภาครัฐ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมหลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาครัฐที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			<p>เพื่อให้ผู้ที่พ้นโทษ ที่กลับสู่ชุมชนและมีต้นทุนประกอบอาชีพหรือประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และสนับสนุนการช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชน</p> <p>3. รับคำร้องขอ ให้คำปรึกษาดิตตามความเคลื่อนไหวของผู้พ้นโทษ / เด็กและเยาวชนในระหว่างที่อยู่ในชุมชน และในด้านการมีงานทำหรือทุนประกอบอาชีพรวมทั้งสนับสนุนภารกิจของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำตามที่ได้รับการร้องขอ</p>		

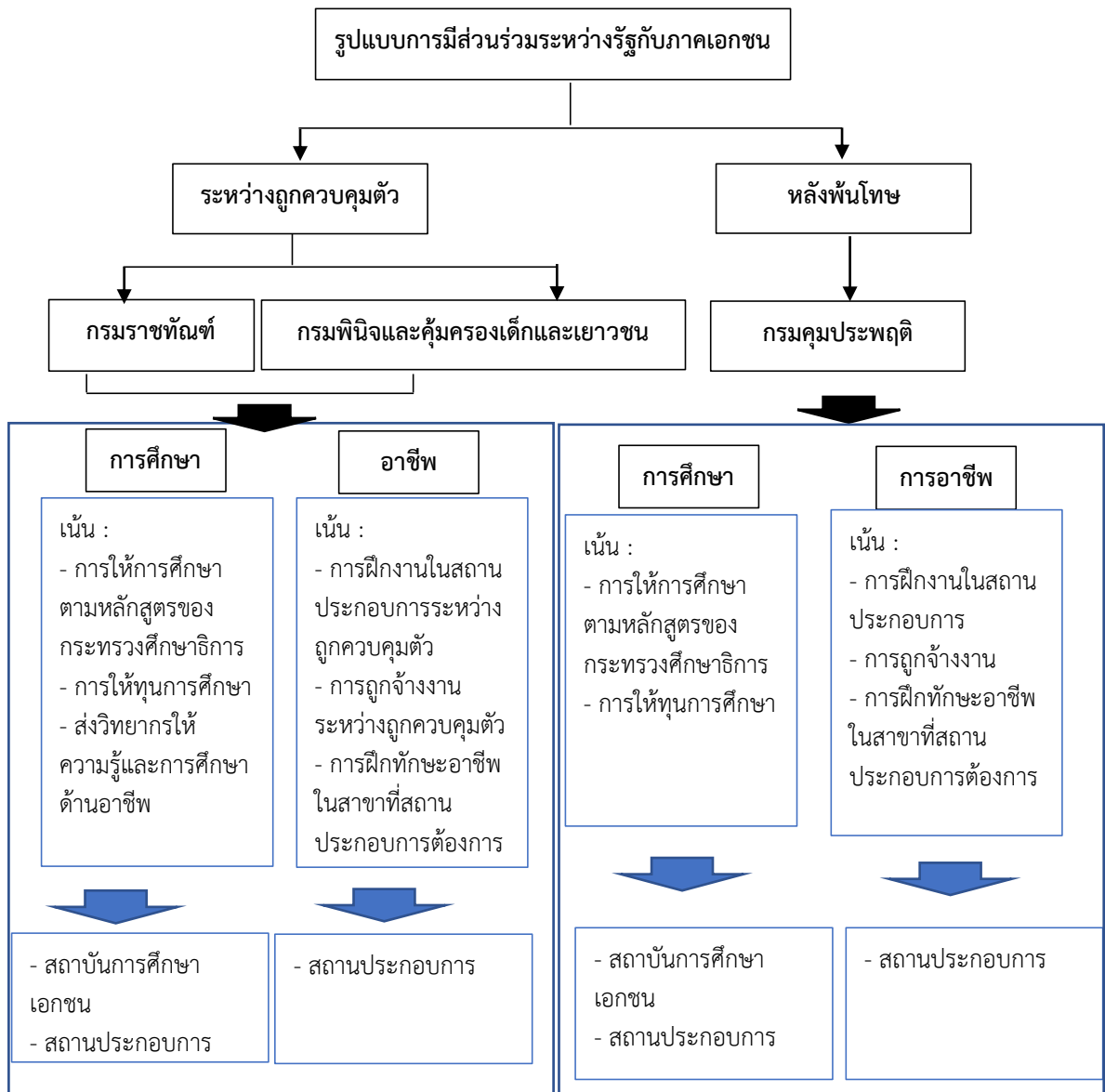
1.3.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับภาคเอกชน

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดระหว่างรัฐกับภาคเอกชน หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน ส่วนใหญ่ภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือ คือ สถานประกอบการ รองลงมาคือสถาบันการศึกษาของเอกชน และองค์กรเอกชน เช่น สำนักงานกฎหมาย เป็นต้น ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมตัว และผู้พ้นโทษหลังการพ้นโทษ เข้าทำงานในหน่วยงาน ความร่วมมือกับสถานประกอบการนี้จะมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือทางด้านอาชีพ รองลงมาด้านการศึกษา ลักษณะการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วงระหว่างที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในการควบคุมหรืออยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และ 2) หลังการพ้นโทษ เครื่องข่ายภาคเอกชนมี 2 เครื่องข่ายที่มีความสำคัญ คือ สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษา เอกชน โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือใน 2 ด้านเป็นสำคัญ คือ ด้านอาชีพ และด้านการศึกษา เนื่องจากความร่วมมือของรัฐกับภาคเอกชนเป็นความร่วมมือที่มุ่งเน้นด้านอาชีพและด้านการศึกษา เป็นสำคัญ และเป็นการให้ความช่วยเหลือที่มุ่งหวังผลตอบแทน ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือระหว่างที่ผู้กระทำความผิดอยู่ระหว่างการถูกควบคุมจึงเชื่อมโยงไปกับการให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ ดังนี้

ด้านการศึกษา หน่วยงานสำคัญ คือ สถาบันการศึกษาของเอกชนที่ให้ความร่วมมือใน 2 ลักษณะ คือ 1. การให้การศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และ 2. การให้ศึกษาในสาขาวิชาชีพที่สถาบันการศึกษาต้องการให้มาทำงานหลังการพ้นโทษ หน่วยงานที่มีความสำคัญอีกแห่งหนึ่งคือ สถานประกอบการที่ทำการส่งวิทยากรมาอบรมให้ความแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพที่สถานประกอบการต้องการให้ผู้กระทำความผิดมีความรู้เพื่อมุ่งหวังจะรับเข้าทำงานหลังจากพ้นโทษ นอกจากนี้สถานประกอบการยังทำความร่วมมือกับเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในการจ้างผู้กระทำความผิดให้มาทำงานในสถานประกอบการ โดยมีรถรับส่งจาก/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จนกว่าจะพ้นโทษถึงจะทำการรับเข้าทำงานได้อย่างสมบูรณ์

ด้านอาชีพ หน่วยงานสำคัญ คือ สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาของเอกชน ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจะเป็นหน่วยงานเดียวกับที่ช่วยเหลือขณะที่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุม ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือที่ต่อเนื่องเพื่อให้ผู้พ้นโทษมีงานทำหลังพ้นโทษ เพื่อให้เกิดการพัฒนาความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านอาชีพ คณะผู้วิจัยเห็นว่าไทยควรนำหลักการช่วยเหลือด้านอาชีพของสิงคโปร์มาประยุกต์ใช้ในไทย คือ การสร้างเรือนจำอุตสาหกรรม โดยให้สถานประกอบการภาคเอกชนเข้ามาร่วมเปิดบริษัทในเรือนจำ ให้ผู้ต้องขังทำงานและมีเงินเดือน มีอาชีพ มีรายได้ และทำให้เกิดระบบอุตสาหกรรมในเรือนจำอย่างชัดเจน มีการบริหารจัดการทุกอย่าง ซึ่งจะทำให้ได้ประโยชน์ทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้ถูกควบคุมตัว

วิธีการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน คือ การทำข้อตกลงร่วมกันอย่างชัดเจน เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นหลังจากการช่วยเหลือ เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาและปรับปรุงการช่วยเหลือด้านการศึกษาและอาชีพต่อไป ดังแสดงรายชื่อหน่วยงานภาคเอกชนในภาคผนวก จ และดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.3 – 5.4

แผนภาพที่ 5.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบระหว่างรัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมตัว และการเชื่อมโยงการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
1. กรมราชทัณฑ์	1. ด้านร่างกาย	-	-	-	-
2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	2. ด้านจิตใจ	-	-	-	-
	3. ด้านการศึกษา	มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และ โรงเรียนของภาคเอกชน	<ol style="list-style-type: none"> จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนต่อระหว่างที่ถูกควบคุมให้ครบตามที่กระทรวง ศึกษาธิการ กำหนดไว้ อาจารย์ภายนอกเข้ามาสอนหนังสือให้ผู้ต้องขังให้มีความรู้ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา จนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้ทุนในการศึกษาและโอกาสเข้าเรียนต่อหลังจากพ้นโทษ สอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน 	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในการส่ง อาจารย์และครูเข้ามาสอน หนังสือในระดับประถมศึกษา จนถึงระดับชั้นอุดมศึกษาให้กับผู้ต้องขัง เมื่อพ้นโทษแล้วให้พิจารณามอบทุนให้การศึกษา ต่อให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและ เยาวชนที่มีความสามารถและ มีความตั้งใจ และมีความพร้อมในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น	การส่งเสริมด้านการศึกษา และการให้ความรู้ จะเป็นการ สร้างทัศนคติและเปิดโลกใหม่ ให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและ เยาวชนได้มีโอกาสทางสังคม ในการเรียน และการหางาน ทำในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎี Social Bond Theory ที่ทำให้มีภาระผูกพันทางสังคม จนไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก และ ไม่กลับไปยังสภาพแวดล้อมเดิม ที่อาจเป็นสาเหตุให้กระทำผิด

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			เผยแพร่วัฒนธรรมต่างชาติ		
		สำนักงานกฎหมาย	ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการดำเนินชีวิต และกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับสถานีตำรวจท้องที่และสำนักงานกฎหมายประจำท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือในการให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง เช่น เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ตระหนักถึงความสำคัญของโทษของยาเสพติดที่จะเกิดผลร้ายแรงต่อร่างกายและจิตใจ และทราบถึงข้อกฎหมาย และบทลงโทษในการทำผิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด และคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	สร้างความตระหนักในโทษที่จะได้รับจากการค้าและเสพยาเสพติด เพื่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อโทษที่จะได้รับทั้งทางกฎหมาย และโทษต่อร่างกาย จิตใจ และสังคม

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
	4. ด้านอาชีพ	1. มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยช่าง สังกัด ภาคเอกชน	1. ส่งบุคลากรฝึกทักษะให้กับผู้ต้องขังและส่งเสริมการมีงานทำโดยการจัดสาธิต การฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ 2. จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้แนะแนวอาชีพ ให้ข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน ให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การหาทำเล การคำนวณต้นทุน การหาตลาด การหาแหล่งเงินทุน และการบริหารจัดการ และรับลงทะเบียนและบริหารจัดการงานให้แก่ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ประสงค์จะหางานทำ 3. การอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้ผู้ต้องขังมีทักษะอาชีพติดตัว	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกันเพื่อให้การมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	การฝึกทักษะด้านอาชีพให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของผู้ประกอบการ จะทำให้หลังพ้นโทษไม่ตกงานและ มีงานทำได้ในทันที

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			และการอบรมคุณธรรม ศีลธรรม ให้แก่ผู้ต้องขังให้ ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีและไม่กระทำผิดซ้ำ 4. อบรมหลักสูตรการบริหารจัดการเงิน และการออมเงิน		
		2. สถานประกอบการภาคเอกชน	1. เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขัง ได้ฝึกวิชาชีพและร่วมทำงานในสถานประกอบการ เพื่อฝึกวิชาชีพภายนอกระหว่างถูกควบคุมตัว 2. การฝึกวิชาชีพภายนอกเรือนจำทางเรือนจำจะมีการนำรถยนต์รับและไปส่งผู้ต้องขังที่สถานประกอบการ โดยผู้ต้องขังที่ฝึกงานนอกสถานที่ทุกคนจะต้องแต่งกายแบบเดียวกัน	1. การทำข้อตกลง (MOU) หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการโดยส่วนใหญ่ ได้ทำข้อตกลงกับเรือนจำ และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการรับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ เข้าทำงาน อย่างไรก็ตามมี	1. กรณีที่เป็นผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนจะต้องเป็นผู้พ้นโทษที่ไม่ใช่คดีกระทำความผิดร้ายแรง ตัวอย่างเช่น คดีเกี่ยวกับฆาตกรรม หรือทำร้ายร่างกายจะเป็นเหตุถึงแก่ชีวิต เนื่องจากจะต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของบุคลากรของบริษัท

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			<p>ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สามารถสอดส่องดูแลได้อย่างทั่วถึง และมีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์คอยดูแล ติดตาม และอยู่ด้วยตลอดในช่วงที่ทำงานในสถานประกอบการ</p> <p>3. ให้ผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมมาฝึกวิชาชีพภายนอกสถานที่ โดยจะมีเงินปันผลให้แก่ผู้ต้องขังที่ทำงานร่วมด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน และทำให้ผู้ต้องขังได้เริ่มมีโอกาสปรับตัวกับสภาพแวดล้อม และผู้คนภายนอก ก่อนถึงกำหนดวันพ้นโทษด้วย</p>	<p>บางหน่วยงานที่มีความยินดีรับกลุ่มบุคคลผู้พ้นโทษเข้าทำงานโดยไม่มีเงื่อนไขว่าเคยเป็นผู้ต้องโทษมาก่อน หรือมีประวัติอาชญากร เนื่องจากสถานประกอบการแต่ละแห่งมีความประสงค์ที่จะให้โอกาส</p> <p>2. มีการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนไปยังกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน และกรมคุมประพฤติอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ในภาพรวมด้วย นอกจากนี้หากมีการกระทำผิดซ้ำ ผู้จัดการจะมีการตักเตือนในเบื้องต้น แต่หากยังกระทำผิดซ้ำอีกครั้งจะมีมาตรการเชิญออกโดยทันที</p> <p>2. มีพี่เลี้ยงฝึกสอนการทำงานให้ทุกคน ตลอดจนพี่เลี้ยงจะต้องพักอาศัยอยู่เด็กและเยาวชนที่ห้องพักพนักงานของบริษัทด้วย เพื่อช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมควบคู่กับการทำงาน นอกจากนี้ ด้านการประเมินผลการทำงาน และพฤติกรรม</p>

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			<p>4. ส่งบุคลากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพต่างๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างซ่อมแอร์ ช่างกล ช่างก่อสร้าง เป็นต้น และเปิดโอกาสในการพัฒนาทักษะการทำงานด้านต่างๆ แก่ผู้ต้องขัง อาทิ การเพาะปลูกผลไม้ตามฤดูกาล การซ่อมเครื่องยนต์ การเป็นไกด์นำชมสวนผลไม้</p> <p>5. ฝึกฝนด้านอาชีพให้เด็กและเยาวชนสามารถมีอาชีพในการเลี้ยงตนเองได้ในอนาคต</p>	<p>3. สถานประกอบการทุกแห่งจะมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน โดยพิจารณาจากประวัติพฤติกรรมแต่ละบุคคล ตลอดจนจะมีการสัมภาษณ์งาน เพื่อสอบถามถึงความพร้อมและความตั้งใจจริงในการจะมาปฏิบัติงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่สถานประกอบการดังกล่าวจะให้โอกาสบุคคลดังกล่าวเนื่องจากเล็งเห็นว่าทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน</p>	<p>3. บริษัทและเจ้าหน้าที่จากศูนย์ฝึกและอบรมจะมีการประเมินผลเป็นประจำทุกเดือน แต่หากกรณีผู้พ้นโทษ/ เด็กและเยาวชนถูกปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว ได้รับการบรรจุเป็นพนักงานประจำของบริษัท บริษัทจะมีการประเมินผลงานเหมือนกับพนักงานทั่วไปในบริษัท โดยประเมินผลเป็นประจำทุกปี</p>

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
				4. พิจารณาผู้พ้นโทษเข้าทำงานเป็นรายบุคคล และพิจารณาจากทักษะและความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ	

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาคีรัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
กรมคุมประพฤติ	1. ด้านร่างกาย	สถานประกอบการ	1. ช่วยเหลือด้านที่พักระหว่างการทำงาน และขณะที่ยังไม่สามารถหาที่พักได้	กรมคุมประพฤติแจ้งให้สถานประกอบการทราบว่าผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน	การสร้างสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยที่ดีจะป้องกันไม่ให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำ
	2. ด้านจิตใจ	-	-	-	-
	3. ด้านการศึกษา	สถานประกอบการ	ให้การศึกษาเพื่อฝึกฝนวิชาชีพ และทักษะในด้านอาชีพ	กรมคุมประพฤติให้การสนับสนุนในการติดตามพฤติกรรมหลังการปล่อยอย่างต่อเนืองแก่สถานประกอบการ	การให้ความรู้และทักษะด้านวิชาชีพเฉพาะทำให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนมีทักษะ และความรู้ในการดำเนินชีวิต
	4. ด้านอาชีพ	สถานประกอบการ	1. กรมคุมประพฤติคัดเลือกผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนชั้นดี ที่มีพฤติกรรมดีเยี่ยม และมีทักษะด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ และจัดกิจกรรมนัด	1. การทำข้อตกลง (MOU) หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ โดยส่วนใหญ่ได้ทำข้อตกลงกับเรือนจำ และสถานพินิจ	1. เป็นผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ไม่ใช่คดีกระทำความผิดร้ายแรง เนื่องจากจะต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของ

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			<p>พบระหว่างสถานประกอบการและผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน ให้ได้ทำการสัมภาษณ์และทุกอย่างได้เลือกงานที่ต้องการ</p> <p>2. กรมคุมประพฤติและสถานประกอบการ จัดตั้งศูนย์ตลาดแรงงานเพื่อให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน สามารถเดินทางเข้ามาสมัครงานและคัดเลือกงาน และผู้ประกอบการก็สามารถเลือกผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนให้มาร่วมงาน</p> <p>3. กรมคุมประพฤติส่งเสริมให้สถานประกอบการที่รับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน ฝึกงานระหว่างถูกควบคุมตัว ให้รับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนเข้าทำงานอย่างต่อเนื่องหลังจากพ้นโทษแล้ว</p>	<p>และคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการรับผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ เข้าทำงาน อย่างไรก็ตามมีบางหน่วยงานที่มีความยินดีรับกลุ่มบุคคลผู้พ้นโทษเข้าทำงานโดยไม่มีเงื่อนไขว่าเคยเป็นผู้ต้องโทษมาก่อน หรือมีประวัติอาชญากร</p> <p>เนื่องจากสถานประกอบการแต่ละแห่งมีความประสงค์ที่จะให้โอกาส</p> <p>2. มีการติดตามและรายงานผลการ</p>	<p>บุคลากรของบริษัทในภาพรวมด้วย นอกจากนี้หากมีการกระทำผิดซ้ำผู้จัดการจะมีการตักเตือนในเบื้องต้น แต่หากยังกระทำผิดซ้ำอีกครั้งจะมีมาตรการเชิญออกโดยทันที</p> <p>2. มีพี่เลี้ยงฝึกสอนการทำงานให้ทุกคน ตลอดจนพี่เลี้ยงจะต้องพักอาศัยอยู่เด็กและเยาวชนที่ห้องพักพนักงานของบริษัทด้วย เพื่อช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมควบคู่กับการทำงาน นอกจากนี้ ด้านการประเมินผลการทำงาน</p>

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
				<p>ดำเนินงานของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนไปยังกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. สถานประกอบการทุกแห่งจะมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน โดยพิจารณาจากประวัติ พฤติกรรมแต่ละบุคคล ตลอดจนจะมีการสัมภาษณ์งาน เพื่อสอบถามถึงความพร้อมและความตั้งใจจริงใน</p>	<p>และพฤติกรรม</p> <p>3. บริษัทและเจ้าหน้าที่จากศูนย์ฝึกและอบรมจะมีการประเมินผลเป็นประจำทุกเดือน แต่หากกรณีเด็กและเยาวชนถูกปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว ได้รับการบรรจุเป็นพนักงานประจำของบริษัท บริษัทจะมีการประเมินผลงานเหมือนกับพนักงานทั่วไปในบริษัท โดยประเมินผลเป็นประจำทุกปี</p>

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่ายภาคเอกชนที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
				<p>การจะมาปฏิบัติงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่สถานประกอบการจะให้โอกาสบุคคลดังกล่าวเนื่องจากเล็งเห็นว่าทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน</p> <p>4. พิจารณาผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนเข้าทำงานเป็นรายบุคคล และพิจารณาจากทักษะและความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ</p>	

1.3.3 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน และภาคประชาสังคม

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดระหว่างรัฐหน่วยงานภาครัฐในที่นี้ นอกจากจะหมายถึง กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติแล้ว ในมิติของชุมชนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือหน่วยงานภาครัฐที่ทำงานร่วมกับชุมชน หรือเป็นเหมือนเครือข่ายเดียวกันในการรวมกลุ่มกับชุมชน มูลนิธิ และภาคประชาสังคม หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับมูลนิธิ ชุมชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมระหว่างถูกควบคุมตัวและหลังการพ้นโทษ โดยคณะผู้วิจัยจะทำการสรุปความร่วมมือไว้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ จาก 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงระหว่างถูกควบคุมตัว และช่วงการพ้นโทษ ดังนี้

ระหว่างการถูกควบคุม มีการให้ความช่วยเหลือใน 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ และการศึกษา ส่วนด้านอาชีพไม่ปรากฏชัดเจนว่ามีเครือข่ายใดให้ความช่วยเหลือระหว่างที่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัว จากการสัมภาษณ์และการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5.5)

ด้านร่างกาย หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือมากที่สุด คือ มูลนิธิ โดยเข้ามาจัดกิจกรรมด้านการเสริมสร้างร่างกายให้กับผู้กระทำความผิด และบริจาคอุปกรณ์การศึกษา และในบางแห่งได้สร้างสนามกีฬาให้กับเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีอุปกรณ์และสถานที่ในการออกกำลังกาย

ด้านจิตใจ จากการศึกษา พบว่า ครอบครัวคือแหล่งพลังงานที่ก่อให้เกิดผู้กระทำความผิด มีกำลังใจที่ดี และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต โดยทางเรือนจำ/ทัณฑสถาน/ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้จัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โดยให้ผู้กระทำความผิดได้พบปะกับครอบครัว และมีการประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัวผู้กระทำความผิดได้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนมูลนิธิ ชุมชนและสถาบันทางศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งวิทยากรให้เข้ามาอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่ผู้กระทำความผิด

ด้านการศึกษา พบว่า มูลนิธิได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยมูลนิธิได้เข้ามามอบทุนในการศึกษาต่อให้กับผู้พ้นโทษที่มีความตั้งใจที่จะเรียนต่อโดยไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ครอบครัวก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันและส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะการเรียนด้านวิชาชีพ

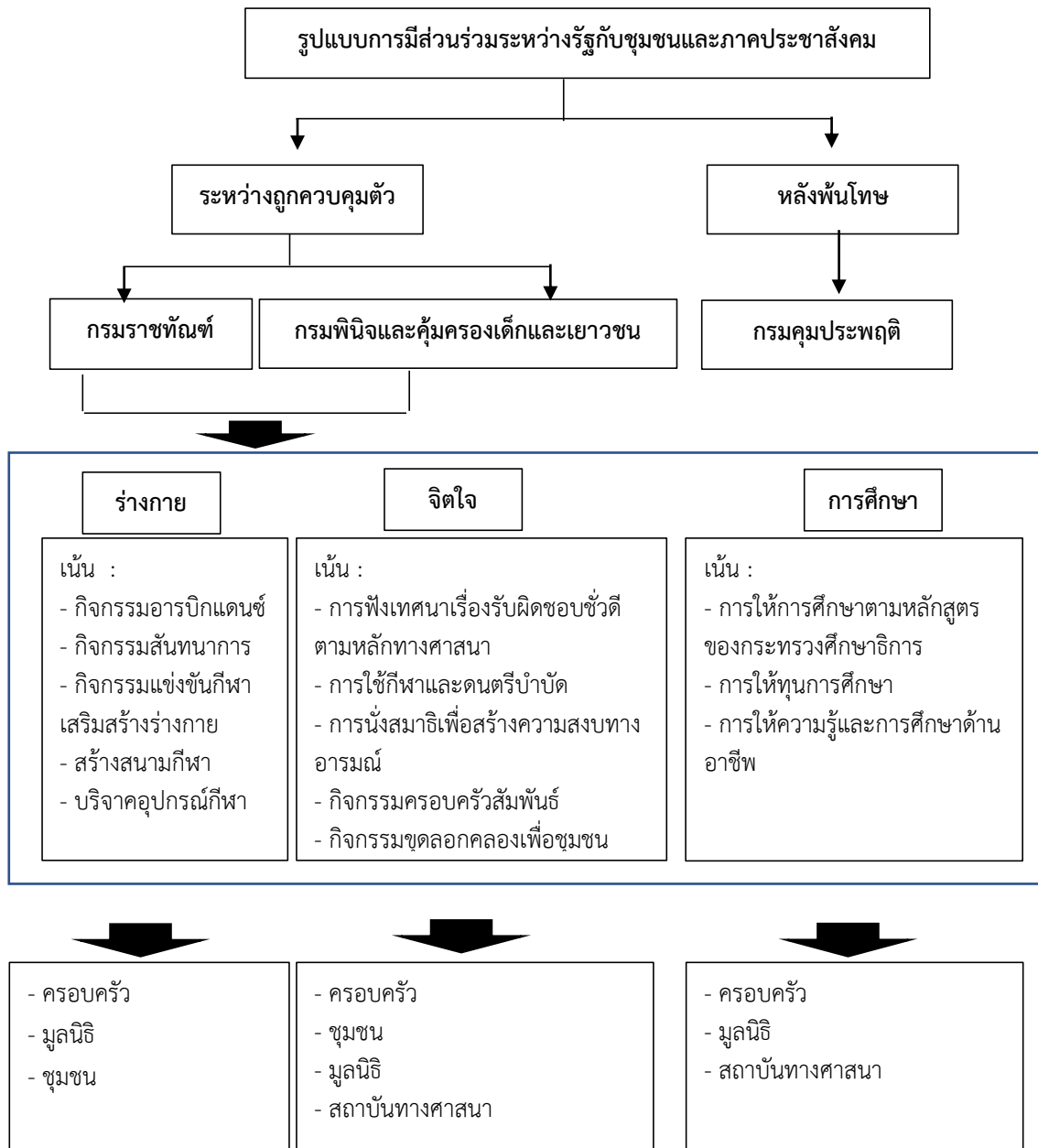
หลังพ้นโทษ พบว่า หน่วยงานที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ครอบครัว ชุมชน และมูลนิธิ โดยมีบทบาทในแต่ละด้าน ดังนี้ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5.6)

ด้านร่างกาย เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของครอบครัวที่จะต้องให้ปัจจัย 4 แก่ผู้พ้นโทษอย่างครบถ้วน และเป็นสถานที่พักพิงกายและใจให้กับผู้พ้นโทษ ส่วนชุมชนและมูลนิธิเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนปัจจัย 4 หากผู้พ้นโทษขาดแคลนหรือไร้ที่พึ่งพิง

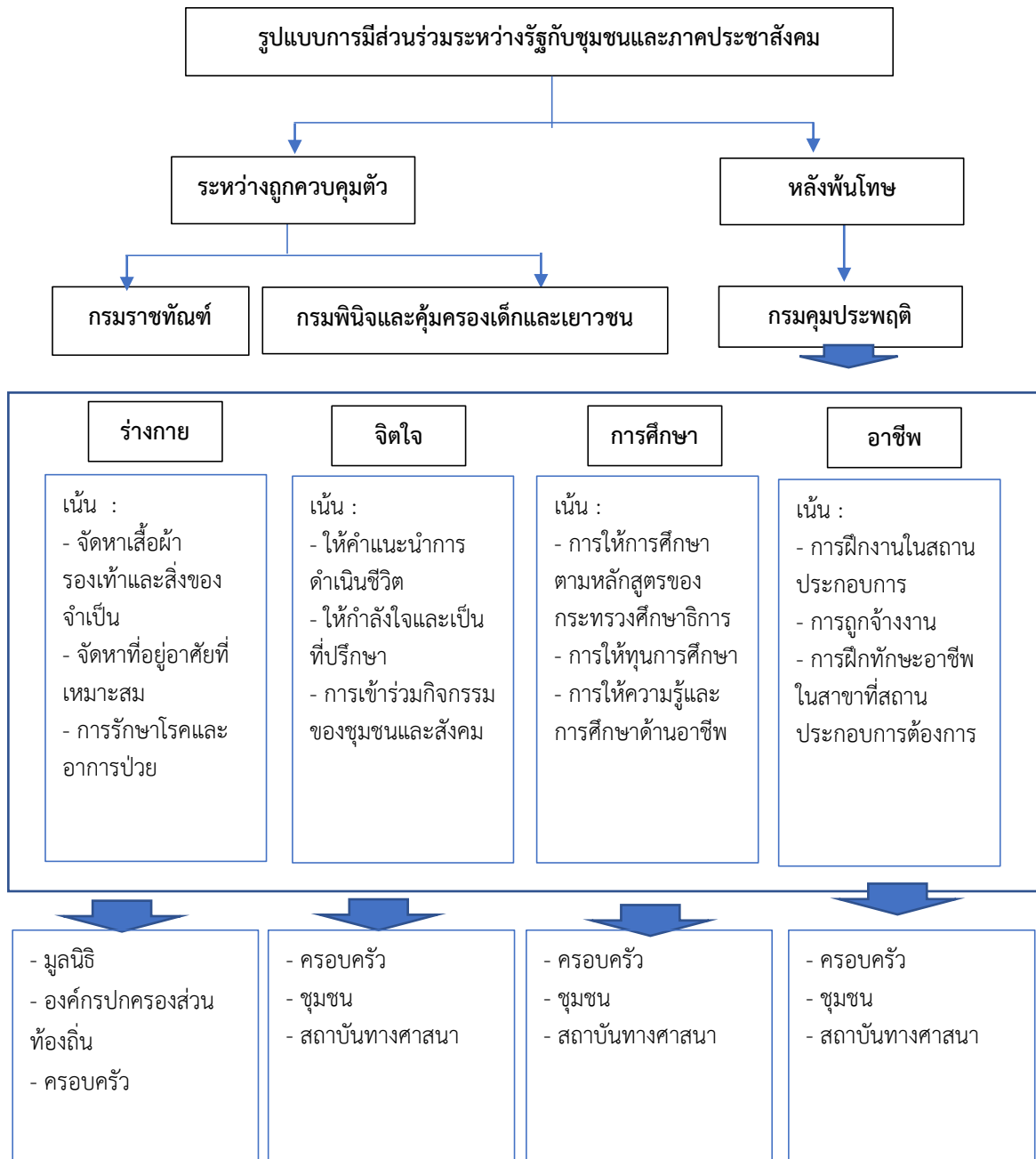
ด้านจิตใจ เป็นความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และมูลนิธิ ในการช่วยเหลือ ดูแล และให้คำปรึกษาผู้พ้นโทษอย่างใกล้ชิด

ด้านการศึกษา จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มูลนิธิและองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญอย่างมากในการมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้พ้นโทษ และมอบค่าใช้จ่ายในการจัดหาซื้อเสื้อผ้า รองเท้า และอุปกรณ์การเรียน

ด้านอาชีพ พบว่า มูลนิธิได้สนับสนุนและรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานหลังการพ้นโทษ
ในการเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานระหว่างรัฐกับมูลนิธิ ชุมชน
และภาคประชาสังคม คือ การติดตามผลของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติ
จะเป็นหน่วยงานสำคัญในการเชื่อมโยงเครือข่ายและขับเคลื่อนการทำงานของทุกภาคส่วนด้วยกัน
ในการสร้างความร่วมมือกับมูลนิธิ ชุมชนและภาคประชาสังคม ส่วนใหญ่เป็นการสร้างความร่วมมือ
จากความเชื่อมั่น ศรัทธา และความตั้งใจโดยไม่มีบทกฎหมาย ข้อบังคับ หรือสิ่งตอบแทนใดมา
สนับสนุน ซึ่งเครือข่ายความร่วมมือระดับนี้มีความโดดเด่นค่อนข้างมาก แต่มีความสำคัญอย่างยิ่ง
ในการสร้างรากฐานให้ผู้กระทำความผิดมีกำลังใจและมีภูมิคุ้มกันในการไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ
ดังนั้นประเทศไทย ควรประยุกต์การดูแลผู้กระทำความผิดหลังพ้นโทษของประเทศญี่ปุ่น
ที่เน้นหนักไปทางด้านการศึกษาวิชาชีพให้ชุมชน ประชาชน และครัวเรือนในหมู่บ้านเกิดความเชื่อมั่น
ในการทำงานของกรมคุมประพฤติ ที่จะมอบคนดีสู่สังคม โดยต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน
ในการให้การต้อนรับผู้พ้นโทษ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับไปกระทำผิดซ้ำ
ดังแสดงรายชื่อหน่วยงานมูลนิธิในภาคผนวก จ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.5-5.6

แผนภาพที่ 5.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบระหว่างรัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม
ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมตัว

แผนภาพที่ 5.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคมและครอบครัวในการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ

ตารางที่ 5.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : ระหว่างถูกควบคุมตัว

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
1. กรมราชทัณฑ์ 2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	1. ด้านร่างกาย	1. มูลนิธิ 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และ องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น 3. ครอบครัว	1. ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างสุขอนามัยและร่างกายของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมทางด้านกีฬาและดนตรี 2. มูลนิธิสร้างลานกีฬา และมอบอุปกรณ์ด้านการกีฬาให้แก่ผู้ต้องขัง / เด็กและเยาวชน	การทำข้อตกลง (MOU) หน่วยงาน เพื่อให้การทำงานมีความต่อเนื่อง และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน	มีร่างกายแข็งแรง และได้รับการฝึกฝนให้ร่างกายสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ดี
	2. ด้านจิตใจ	1. ครอบครัว 2. สถาบันทางด้านศาสนา	1. กิจกรรมพบปะกับครอบครัว เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความอบอุ่นใจที่ครอบครัวให้ความเอาใจใส่ 2. นิมนต์พระมาเทศน์ตามวาระสำคัญทางศาสนาอบรมสั่งสอนการใช้ชีวิตตามครรลองคลองธรรม	กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่องในการนำไปปฏิบัติ	การได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากครอบครัว จะทำให้ผู้กระทำผิดมีความอบอุ่นใจ และตระหนักถึงคุณค่าแห่งความดี และมีความละเอียดรอบคอบ

ตารางที่ 5.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : ระหว่างถูกควบคุมตัว

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			<p>และหลักอิทธิบาท 4 พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกสมาธิ เพื่อยกระดับจิตใจให้ดียิ่งขึ้น</p> <p>3. การส่งบุคลากรเข้าไปอบรมผู้ต้องขังในโครงการต่าง ๆ การช่วยเหลือด้านเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง การขัดเกลาด้วยหลักศาสนา</p> <p>4. ร่วมเป็นคณะกรรมการพักโทษหรือลดโทษ เป็นต้น ฝึกปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ และกำหนดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ให้คำปรึกษาบำบัดและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง</p>		

ตารางที่ 5.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : ระหว่างถูกควบคุมตัว

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			5. จัดการศึกษาการอบรมและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง จัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริม ปลุกฝังและปรับเปลี่ยนทัศนคติ จัดสำนักค่านิยมและพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี จัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เช่น หลักสูตรมหาเถรสมาคมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังการจัดกิจกรรมนันทนาการดนตรีบำบัด นิมนต์พระมาเทศน์ตามวาระสำคัญทางศาสนา 6. รับฟังทุกอย่างที่ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนพูด และ		

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : ระหว่างถูกควบคุมตัว ระหว่างถูกควบคุมตัว

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			<p>ให้คำปรึกษาเชิงบวกในสิ่งที่ดีแก่ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนนำมาปรึกษา</p> <p>7. ให้เข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน ชุมชน และศาสนสถานไม่ปล่อยให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนอยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง หรือเพื่อนกลุ่มเดิมที่เคยร่วมกันกระทำผิด</p> <p>8. กิจกรรมอบรม ชัดเจน จิตใจ โดยใช้หลักทางศาสนา</p>		
	3. ด้านการศึกษา	มูลนิธิ	<p>1. ให้ทุนการศึกษาในการศึกษาต่อ</p> <p>2. ควรจัดอบรมการสอนเรื่องการวางแผนทางการเงินให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ และเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึก</p>	การทำข้อตกลง (MOU) หน่วยงาน เพื่อให้การทำงานมีความต่อเนื่อง และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน	การให้โอกาสทางการศึกษาจะทำให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสในการได้งานที่ดีทำ และมีโอกาสอยู่ในสังคมที่ดีเพื่อไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ

ตารางที่ 5.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : ระหว่างถูกควบคุมตัว

ระหว่างถูกควบคุมตัว					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			และอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การวางแผนการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันภายหลังการพ้นโทษแล้วได้ต่อไป		
	4. ด้านอาชีพ	-	-	-	

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
กรมคุมประพฤติ	1. ด้านร่างกาย	1. มูลนิธิ Right to Play 2. มูลนิธิชลลดา 3. มูลนิธิโอกาส 4. สโมสร BBG 5. อาสาสมัครคุมประพฤติ	1. โครงการดนตรีบำบัดจัดขึ้นเดือนละ 2 ครั้ง 2. โครงการอบรมและให้คำปรึกษาของการพัฒนาการบริหารจิต โครงการจิตบำบัด 3. จัดแข่งขันกีฬา และการจัดการแข่งขันกีฬา ระหว่างผู้ต้องขังกับหน่วยงานภายนอก 4. เตรียมบ้านพักให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ไม่มีที่อยู่ให้อาศัยหลังการพ้นโทษหรือระหว่างรอหาบ้าน	1. จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับมูลนิธิในการดำเนินงาน และหาแนวทางผลักดันให้มูลนิธิได้รับความสะดวกในการดำเนินงาน 2. เรือนจำ/ศูนย์ฝึกฯ/กรมคุมประพฤติ จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในการส่งผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนไปยังหน่วยงานดังกล่าว เพื่อให้พักอาศัยชั่วคราวในการรอที่อยู่ใหม่หรือรอญาติมารับ	1. สร้างความเชื่อมั่นในตนเองและจิตใจให้เข้มแข็ง สร้างพลังบวกให้กับผู้ต้องขัง ให้มีแรงบันดาลใจและกำลังใจในการมีชีวิตและทำสิ่งที่ดี 2. ให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนได้อาศัยอยู่ในที่ปลอดภัย และภายใต้การดูแลของหน่วยงานเครือข่ายอย่างใกล้ชิด เพื่อติดตามและดูแลหลังพ้นโทษ และให้ที่พักพิงเพื่อไม่ให้ ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน รู้สึกถูกทอดทิ้ง เคว้งคว้างหรือเดี๋ยวตาย

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
					<p>3. ระหว่างที่พักอาศัยอยู่จะได้รับการฝึกจิต สมาธิ และปัญญา และการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคมภายนอกแบบอยู่ในเหตุการณ์จริง</p> <p>4. โครงการ “โอกาส” มีจุดมุ่งหมายให้ผู้พ้นโทษมีงานทำเลี้ยงชีพตัวเองได้อย่างยั่งยืน และลดการทำผิดซ้ำ เพื่อสร้างสังคมที่ปลอดภัย โดยเปิดรับสมัครผู้พ้นโทษที่สนใจเข้าโครงการ ทุกคนจะต้องผ่านการอบรมฟื้นฟูศักยภาพภายใน ปรับทัศนคติ พร้อมสำหรับการทำงาน ก่อนส่งต่อ</p>

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
					ให้กับนายจ้างที่สนใจให้โอกาสในการทำงาน
	2. ด้านจิตใจ	1. ครอบครัว 2. ศาสนสถาน 3. ชุมชน 4. มูลนิธิ 5. อาสาสมัครคุมประพฤติ	กรมคุมประพฤติร่วมกับครอบครัว สถาบันทางศาสนา จัดทำกิจกรรมและโครงการฝึกทักษะด้านอารมณ์ และการเกิดความมั่นใจในตนเองให้กับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน ให้มีความมั่นคงทางอารมณ์ โดยผู้นำทางศาสนาเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้ผู้ต้องขัง ได้รับรู้ถึงความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในสังคม	1. มีรายชื่อหน่วยงานเจ้าหน้าที่ และเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถโทรศัพท์ติดต่อกับเครือข่ายได้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนด้วยตนเอง 2. ขอความร่วมมือไปยังศาสนสถานในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมกิจกรรมและวาระสำคัญทางศาสนา 3. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่กลุ่มคนผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน มากยิ่งขึ้น	1. เปิดใจยอมรับ รับฟัง และให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ไม่ย่ำแย่ ไม่ชักชวนไปในทางที่ทำให้เกิดการกระทำผิด และให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน เหมือนกับคนอื่น ๆ ทั่วไป 2. ควรมีการฝึกอบรมเพื่อปรับทัศนคติและสภาพจิตใจให้แก่ผู้ต้องขังที่เหลือโทษจำคุก 3-4 เดือน ให้ได้มีโอกาสเรียนรู้และปรับตัวในการใช้ชีวิตภายนอก

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
				โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้เห็นมุมมองการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้พ้นโทษ ตลอดจน ควรเผยแพร่กลุ่มบุคคลผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ	
		4. อาสาสมัครคุมประพฤติ	อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการสอดส่อง เยี่ยมเยียนแก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้ที่อยู่ระหว่างถูกคุมความประพฤติ และสงเคราะห์ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและติดตามผลผู้ติดยาเสพติดภายหลังปล่อยตัวช่วยเหลือ ซึ่งอาสาสมัครคุมประพฤติจะมีความคุ้นเคย สนิท	รับสมัครประชาชนในการร่วมเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยมีคุณสมบัติตามที่สำนักงานคุมประพฤติกำหนดไว้ในแต่ละพื้นที่ และทำข้อตกลงเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และทำให้อาสาสมัครคุมประพฤติมีความน่าเชื่อถือต่อ	1. การพูดคุยแบบใกล้ชิดเมื่อทำกิจกรรมกลุ่มกับผู้ถูกคุมประพฤติ หรือบางครั้งใช้การสัมผัสแบบอ่อนโยนให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน และยอมเปิดใจทำกิจกรรมที่อาสาสมัครจัดขึ้นเพื่อพัฒนาจิตใจของผู้ถูกคุมประพฤติ

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
			สนม และรู้จักพื้นฐานของผู้ต้องพ้นโทษ/ เด็กและเยาวชนมากที่สุด จึงมีความเหมาะสมในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านจิตใจ ส่วนกรณีที่เด็กและเยาวชนมีอาการทางจิตเวช หรือป่วยทางด้านจิตใจ จะมีนักจิตวิทยาติดตามให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคล	สายตาประชาชน	<p>2. การสร้างความคาดหวังและการสร้างความตระหนักในคุณค่าชีวิตให้แก่ผู้พ้นโทษของโครงการเพื่อสาธารณะที่ร่วมกับมหาวิทยาลัย โดยให้ผู้พ้นโทษมีความตระหนักในคุณค่าของตนเองและมีกำลังใจในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น</p> <p>3. พร้อมกับให้คำปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่ผู้ถูกคุมประพฤติประสบกับปัญหาความยุ่งยากในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ โดยจุดมุ่งหมายสำคัญคือการช่วยสนับสนุนให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้ตระหนักในคุณค่าของตนเอง และมีความหวังในชีวิตว่าจะสามารถประสบ</p>

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
					ความสำเร็จหรือทำประโยชน์อื่นๆ ได้ในอนาคต 4. การให้เกียรติและให้สัญญาใจต่อกัน ซึ่งการให้เกียรติแก่กันและกันเป็นเรื่องสำคัญของการสร้างปฏิสัมพันธ์ เพราะการให้เกียรติจะเป็นจุดเริ่มต้นของการไว้วางใจและจะนำไปสู่การพึ่งพาช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่องในอนาคต
		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และ องค์กรบริหาร	1. เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนมีงานทำและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ต้องขัง เช่น การก่อสร้างศาสนสถานหรือการพัฒนาบริเวณศาสนสถานในจังหวัด เช่น วัดจะเป็นผู้จ้างผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน และยังมี	จัดทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นให้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และมีบทบาทสำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิด	สร้างความไว้วางใจและทำให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนรับรู้ว่ามีบุคคลและหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ และไม่ทอดทิ้งไว้กับปัญหาที่ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนจะได้พบ

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
		ส่วนตำบล เป็นต้น	องค์การบริหารส่วนตำบลว่าจ้างผู้พ้นโทษผู้ต้องขัง/ให้ชุดลอกคูคลองในพื้นที่ 2. ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมความเป็นอยู่ให้คำปรึกษา และแนะนำการดำเนินชีวิตในชุมชน	การกระทำผิดซ้ำอีก โดยการให้คำแนะนำ ดูแล และตรวจเยี่ยมพฤติกรรมของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนเป็นระยะๆ พร้อมทั้งรายงานไปยังสำนักงานคุมประพฤติ	
		ครอบครัว	มีส่วนร่วมในการช่วยติดตามสอดส่องดูแลพฤติกรรมของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษา ปลอบใจ และใช้คำพูดเชิงบวกในการพูดคุย เพื่อลดปัญหาผู้พ้นโทษกลับไปกระทำความผิดซ้ำ	หน่วยงานภาครัฐและครอบครัว มีการติดต่อประสานงานระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง และรายงานพฤติกรรมของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนกับสำนักงานคุมประพฤติ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ	การสร้างความรัก ความผูกพันจากครอบครัวตามทฤษฎี Social Bond Theory จะทำให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนไม่กล้ากระทำผิด เพราะมีสิ่งที่รักและมีค่าที่จะต้องรักษาไว้
	3. ด้านการศึกษา	1.มูลนิธิ 2.ศาสนสถาน	1. ให้โอกาสในการเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาในพื้นที่	มีรายชื่อหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ และเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถโทรศัพท์ติดต่อกับเครือข่ายได้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนด้วยตนเอง	เปิดใจยอมรับ รับฟัง และให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ไม่ยุ่ง ไม่ชักชวนไปในทางที่ทำให้เกิดการกระทำผิด และให้ผู้พ้นโทษ/

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
					เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมของครอบครัวและชุมชนเหมือนกับคนอื่นๆทั่วไป เพื่อให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนมีความผูกพันและมีภาระทางสังคมก็จะไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก
	4. ด้านอาชีพ	1. มูลนิธิ 2. อาสาสมัครคุมประพฤติ	1. มอบทุนในการประกอบอาชีพ 2. ฝึกฝนด้านอาชีพให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนสามารถมีอาชีพในการทำงานในอนาคต	1. จัดทำสื่อเพื่อประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับมูลนิธิในการจัดตลาดแรงงาน หรือการรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละระยะ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถติดต่อประสานงานเพื่อรับสมัครกลุ่มผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนเข้าทำงานได้สะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น	1. การปรับทัศนคติ แนวความคิดของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่มาฝึกวิชาชีพด้วยวิธีการให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนกล่าวคำปฏิญาณเป็นประจำทุกวัน เพื่อให้ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนทุกคนเกิดความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนเอง และสร้างพลังใจเชิงบวกต่อ

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อเปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
				<p>ตัวอย่างเช่น มีแอปพลิเคชันที่เป็นสื่อกลางในการค้นหามูลนิธิที่ต้องการกลุ่มแรงงานผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ต้องการประกอบอาชีพในสถานมูลนิธิของแต่ละภูมิภาค และให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนในการรับเข้าทำงานมากยิ่งขึ้น</p> <p>2. หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายสร้างความร่วมมือให้มูลนิธิเปิดรับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนเข้าทำงานมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้ประกอบการทราบถึงช่องทางการรับผู้พ้นโทษ/</p>	<p>การทำงาน</p> <p>2. โดยการเชิญพนักงานบริษัทเข้าร่วมประชุมชี้แจงเพื่อปรับมุมมองความคิดของพนักงานในภาพรวม ว่าผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนที่ถูกปล่อยก็คือบุคคลทั่วไปที่สามารถร่วมงานกับคนในองค์กรได้ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานภายในองค์กรให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เช่น ให้พนักงานรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน เป็นต้น</p>

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม : ระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม : หลังจากพ้นโทษ

หลังจากพ้นโทษ					
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	เครือข่าย ชุมชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าร่วม	แนวทางการปฏิบัติ	การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	ประโยชน์ที่ผู้ต้องขัง/เด็กและเยาวชนจะได้รับเพื่อปิดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ
				<p>เด็กและเยาวชนเข้าทำงาน เช่น ผ่านสื่อเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น ตลอดจนมีใบรับรองวิชาชีพการทำงาน และพฤติกรรมของผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ประกอบการในการรับผู้พ้นโทษ/เด็กและเยาวชนดังกล่าวเข้าทำงานในสถานประกอบการ</p> <p>3. ผู้จัดการบริษัทจะเป็นผู้ดูแลทั้งในเรื่องการฝึกอาชีพ การทำงาน จัดหาเรื่องที่พักอาศัยให้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย</p>	

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

จากรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคประชาสังคม ในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ พบว่า รูปแบบที่มีความมั่นคงและสามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษาและด้านอาชีพ ทั้งก่อนและหลังพ้นโทษ คือ รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐบาล และมีความพร้อมทั้งด้านมติดคณะรัฐมนตรี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนปฏิบัติการราชการในการช่วยเหลือ ติดตาม บำบัด ฟื้นฟู ผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษ จึงมีความสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน

รูปแบบที่ 2 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคเอกชน คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมุ่งเน้นเพียง 2 ด้าน คือด้านอาชีพ และด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ และผู้กระทำผิด และผู้พ้นโทษได้รับประโยชน์และถูกช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมอบหมายให้สถานประกอบการเป็นเจ้าภาพ ในการสร้างอาชีพให้แก่ผู้พ้นโทษ

รูปแบบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม ควรมุ่งเน้นให้ครบ ทั้ง 4 ด้าน เนื่องจากเมื่อผู้พ้นโทษกลับไปอยู่ในสังคมแล้ว กลุ่มชุมชนและภาคประชาสังคม จะมีความสำคัญอย่างมากในการป้องกันและสร้างเกาะป้องกันไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก แต่ความร่วมมือในรูปแบบที่ 3 นี้ มีจุดอ่อนมากกว่ารูปแบบที่ 1 เนื่องจาก ชุมชน และภาคประชาสังคม เป็นสถาบันที่เป็นอิสระต่อกัน ไม่มีมติดคณะรัฐมนตรี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนปฏิบัติการ ในการทำให้เกิดความร่วมมือ จึงทำให้เกิดความร่วมมือได้ยาก ดังนั้น หน่วยงานหลักคือ กรมคุมประพฤติ จะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคประชาชนต่อการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติ และสร้างความร่วมมือระดับรากฐานให้กับชุมชนและภาคประชาสังคมให้สามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ และในอนาคตให้สามารถดำเนินการช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้โดยเกิดการจัดตั้งกองทุนร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นกองทุนที่ไม่ได้มีเพียงแค่งบประมาณ แต่เป็นกองทุนที่มีกำลังคนในการพร้อมช่วยเหลือผู้พ้นโทษในทุกๆ ด้าน

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรมีการบูรณาการความร่วมมือของทุกฝ่าย คณะผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบที่ 4 เพื่อสร้างความร่วมมือแบบใหม่ขึ้นมา คือ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของ ภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหา การกระทำผิดซ้ำ

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ดังนี้

2.1. การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ

1) ส่งเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดนโยบายประสานความร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือ

กลุ่มผู้ต้องขังที่เป็นจิตเวชให้ครบตามกระบวนการมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ในขณะที่อยู่ในเรือนจำหรือศูนย์ฝึกและอบรม ไปจนถึงการติดตามดูแลกลุ่มคนจิตเวชภายหลังจากการพ้นโทษ

(2) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนนโยบายเรื่องการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกวิชาชีพตามความถนัด และส่งเสริมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การวางแผนทางการเงิน การลดความรุนแรง ในขณะที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรม ตลอดจนภายหลังการถูกปล่อยตัวออกมาแล้ว เด็กและเยาวชนทุกคนควรได้รับสนับสนุนด้านการศึกษาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในระดับที่สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้ เพื่อเป็นการวางรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต

(3) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และ กระทรวงแรงงาน ควรมีนโยบายพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมกลุ่มผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพภายในเรือนจำหรือศูนย์ฝึกและอบรมให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในยุคปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษสามารถนำทักษะความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบวิชาชีพภายหลังจากพ้นโทษได้จริง

2) ส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษภายหลังจากการปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุขควรมีนโยบายบูรณาการทำงานร่วมกัน โดยจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวประจำจังหวัด เพื่อแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้พ้นโทษ ในช่วงระหว่างการปรับตัวเข้าสู่สังคม เนื่องจากมีผู้พ้นโทษบางรายไม่สามารถจัดการกับสภาวะความเครียดที่เกิดจากปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคมได้

(2) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กรมประชาสัมพันธ์ควรมีนโยบายส่งเสริมการเผยแพร่เรื่องราวของผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบัน เพื่อสะท้อนมุมมองและประสบการณ์ที่ดีของผู้พ้นโทษให้ประชาชนทั่วไปรับทราบอย่างต่อเนื่อง โดยควรจัดทำผ่านสื่อที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ตัวอย่างเช่น รูปแบบโฆษณาในโซเชียลมีเดีย youtube ทั้งนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้เปิดใจรับกลุ่มบุคคลผู้พ้นโทษมากยิ่งขึ้น

2.2 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับเอกชน

1) ส่งเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐควรจัดทำนโยบายให้มีการนำกลุ่มภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Public Private Partnership หรือ PPP) เพื่อร่วมในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานในการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ต้องขังทั้งในขณะที่อยู่ในภายในเรือนจำและเมื่อพ้นโทษไปแล้ว เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

(2) หน่วยงานภาครัฐควรมีการดำเนินงานจัดทำให้เรือนจำอุตสาหกรรม (industrial prison) กล่าวคือ มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมภายในเรือนจำ ซึ่งเป็นการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยหน่วยงานภาคเอกชนให้การสนับสนุน

ในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินงาน ส่วนหน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่ในการดูแลรักษา ความปลอดภัย โดยรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานของเรือนจำอุตสาหกรรม จะมีอาจารย์เข้ามา ฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในแต่ละด้าน พร้อมทั้งมีการผลิตงานตามจำนวนยอดการสั่งทำ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและฝึกทักษะอาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำมีทักษะความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และเป็นการเสริมสร้างรายได้ในระหว่างถูกควบคุมตัว

(3) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดทำ MOU ร่วมกับสถานประกอบการภาคเอกชน ในการเชิญ วิทยากรจากภาคเอกชนเข้ามาฝึกอบรมวิชาชีพในด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ในปัจจุบัน และเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษ สถานประกอบการภาคเอกชนดังกล่าวควรเปิดรับผู้พ้นโทษ ที่ผ่านการอบรมแล้วเข้าทำงานได้โดยตรง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรมีเอกสารรับรองหรือการันตีพฤติกรรม ผู้พ้นโทษ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สถานประกอบการภาคเอกชนในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

2) ส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว

(1) หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีนโยบายสนับสนุนการสร้างกลุ่มอาชีพ อิสระหรืออาชีพเกษตรกรรมให้แก่กลุ่มผู้พ้นโทษมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีควรวางตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ หรือผลผลิตทางการเกษตรที่ผู้พ้นโทษผลิตขึ้น เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีอาชีพ และมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

(2) ภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างกลุ่มหรือมีการจำแนกกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน และจัดทำเป็นฐานข้อมูลในเว็บไซต์หรือสร้างเป็นแอปพลิเคชัน เพื่อให้ สถานประกอบการที่มีความประสงค์จะรับกลุ่มผู้พ้นโทษเข้าทำงาน สามารถเข้ามาคัดเลือกกลุ่มบุคคล ที่มีทักษะความสามารถสอดคล้องกับลักษณะงานที่ทางบริษัทต้องการเข้าทำงานได้ รวมถึงผู้พ้นโทษ ที่ต้องการประกอบอาชีพในสถานประกอบการของแต่ละภูมิภาค สามารถสืบค้นรายชื่อสถานประกอบการ และสมัครงานกับสถานประกอบการที่เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษเข้าทำงานร่วมได้โดยตรง

2.3 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม

(1) ควรมีการตั้งศูนย์ประสานงานภาคีเครือข่าย ควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน ภาคีเครือข่าย จัดตั้งขึ้นในลักษณะของหน่วยงานอาสาสมัคร บริหารงานโดยคณะกรรมการ ซึ่งเป็น อาสาสมัครภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อรวมพลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้ต้องขัง สร้างโอกาสให้กับผู้พ้นโทษ ในการกลับคืนสู่สังคม และเพื่อเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็ง มากขึ้น จะนำไปสู่ความยั่งยืนได้ในที่สุด

(2) ควรมีการสร้างความร่วมมือภายในชุมชนเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือ ผู้พ้นโทษ ควรมีนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความผิดด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ในมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 มาผนวกและปรับใช้กับกลุ่มคนผู้พ้นโทษในแต่ละชุมชนด้วย ด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการในแต่ละชุมชน โดยประกอบไปด้วย บ้าน วัด โรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งจาก คณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษทั้งที่เป็น กลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตภายหลังการพ้นโทษที่ดีขึ้นและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ

บรรณานุกรม

- กระทรวงยุติธรรม.(2559).มาตรการบูรณาการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน.กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม
- กรมคุมประพฤติ.(2558).การพัฒนาคุณภาพการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยระบบการดูแลต่อเนื่องและการส่งต่อข้อมูลจากสถานที่ควบคุมตัวสู่มาตรการคุมประพฤติและการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย.กรุงเทพมหานคร : กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม
- กลุ่มนโยบายและแผนงาน กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2562). แผนปฏิบัติการราชการระยะ 3 ปี (พ.ศ.2563-2565) กรมคุมประพฤติ. กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์.(2560).แผนบูรณาการ เครือข่าย ภาค สังคม เพื่อติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 - 2564 (ฉบับที่ 3).นนทบุรี : กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ .(2561). แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2563-2565. นนทบุรี : กรมราชทัณฑ์
- กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ .(2562).แผนรองรับการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและอภัยโทษลดโทษปล่อยตัวปี พ.ศ.2559. นนทบุรี : กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2562).แผนปฏิบัติการราชการ 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565 กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรม.
- กองแผนงานและงบประมาณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2561). แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการราชการ 4 ปี พ.ศ. 2559 – 2562 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.
- ฆนิศา งานสถิต.(2553).กระบวนการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปสู่การปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ : การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อย.วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิวรรธน์ บรรจงช่วย. (2551). การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติ. วิทยานิพนธ์ สาขาอาชญาวิทยาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยลัยมิตล.
- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี. (2554). ทฤษฎีอาชญาวิทยาร่วมสมัยกับการวิจัยทางด้านอาชญาวิทยาในปัจจุบัน. นนทบุรี : หินหยางการพิมพ์.
- ชินวัฒน์ เสือป่า.(2544).ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐันนตรีศักดิ์ บวรนนทกุล.(2553). ศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกระบวนการยุติธรรม : เครือข่ายและกลไกสนับสนุน.เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรัชต์ เสวตนันท์.(2561).นโยบายเน้นหนักของอธิบดีกรมราชทัณฑ์.นนทบุรี:กรมราชทัณฑ์

- ธวัชชัย ชัยวัฒน์.(2560).มาตรการเชิงรุกในงานราชทัณฑ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีจุดเริ่มต้นงาน
ราชทัณฑ์ตำบลขยายสู่การบูรณาการติดตามช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ.วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร
- บุญช่วย แจ่มเวชฉาย.(2559). ปัจจัยสนับสนุนและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการการนำ
นโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการคืนคนดีสู่สังคม.วารสาร
สังคมศาสตร์.113-122.
- ประจัน จันทอง.(2561).นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม.กรุงเทพมหานคร:กระทรวง
ยุติธรรม
- ประธาน วัฒนวานิชย์ รศ.ดร. และคณะ. (2551). การแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชน : การศึกษาแนวคิด
ยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขผู้กระทำความผิด. สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- พรชัย ขันดี และคณะ. (2558). ทฤษฎีอาชญาวิทยา : หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์.
กรุงเทพมหานคร: ส.เจริญการพิมพ์.
- พรประภา แก้วกล้า และคณะ.(2558). การพัฒนาคุณภาพการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยระบบ
การดูแลต่อเนื่องและการส่งต่อข้อมูลจากสถานที่ควบคุมตัวสู่มาตรฐานการคุมประพฤติและ
การสงเคราะห์ภายหลังปล่อย. กรุงเทพมหานคร : กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- เพลินใจ แต่เกษม.(2552).พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม.
กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์
- ไพศาล สุวรรณปิฎก.(2552).ทัศนคติของคนในชุมชนต่อแนวทางการปฏิบัติกับผู้กระทำความผิดที่ได้กลับ
เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวสวนส้มพันธ์ เขตจอมทอง
กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรม คณะ
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์
โสภการพิมพ์
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2541). การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน. วารสารพัฒนาชุมชน, 38 (7),
หน้า 23-26.
- ยศพนธ์ สุธรรม .(2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและ
เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วศิน อินทสระ. (2533). พระสุตตันตปิฎกอังคตตรนิกาย. กรุงเทพมหานคร: สภาการศึกษามหามกุฏ
ราชวิทยาลัย.
- วิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์.(2559).การบูรณาการงานพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำความผิดระหว่าง
กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ.
กรุงเทพมหานคร:บพิธการพิมพ์

- วันวิสา เพ็ญอุดม. (2561). การส่งผู้ต้องขังคืนสู่สังคมของราชทัณฑ์สิงคโปร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2562 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/647951>
- ศรีปริญญา ฐูปกระจ่าง. (2551). การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และทองใหญ่ อัยยะวารากุล. (2558). แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดของประเทศไทย. วารสารกระบวนการยุติธรรม. 89-113
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ. (2558). โครงการติดตามประเมินผลการจ้างงานผู้เข้าร่วมโครงการคืนคนดีสู่สังคม. กรุงเทพมหานคร : สันทวิกิจพรินต์ติ้ง.
- สุเทพ ศรีทอง. (2560). อาชญวิทยาแนวพุทธ : กระบวนทัศน์พระพุทธศาสนาว่าด้วยอาชญากรรม. วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือด้านสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์กรมการศาสนา. ปีที่ 4 (ฉบับที่ 1), 33 - 47.
- โสภชา ซิลมมันน์. (2537). อาชญากรรม : ปัญหาที่ควรแก้ไขในสังคมปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมรูปแบบปัญหาอุปสรรคและแนวทางในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์. (2551). การศึกษาทางวิชาการ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย Re-Entry. นนทบุรี : บริษัท วิชั่น พรินท์ส จำกัด.
- อรรถัย กักผล. (2552). คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี : วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า
- Arnstein, S.R. (1969). A ladder of citizen participation. Journal of America Institute of Planners, 35, 216-224.
- Amanda Ploch. (2020). "Why Dignity Matters: Dignity And The Right (Or Not) To Rehabilitation From International And National Perspective," International Law And Politics 44 (2012): 925.
- Ageton, Suzanne & Delbert Elliott. (1974). The Effects of Legal Processing on Delinquent Orientations. Social Problems, 22 : 87 – 100.
- Becker, Howard S.. (1963). Outsiders : Study in the sociology of Deviance. New York : Free Press.
- Cohen , J.M. and Uphoff ,N.T. (1981). Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies ,Cornell University.
- Curt T. Griffiths and other. (2007). The social Reintegration of Offenders and Crime Prevention. The International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy National Crime Prevention Centre (NCPC). Public Safety Canada.

- David, K., & Newstrom, J. W. (1989). **Human behavior at work: Organizational behavior**. New York: McGraw-Hill.
- Elliott, Delbert S. and Ageton, (1974). **Explaining Delinquency and Drug Use**. Beverly Hills, California: Sage.
- Erwin , William. (1976). **Participaion Management: Concept theory and Implementation**. Atlanta. Ga: Georgia State University.
- Feeley, M. M. and Simon, J., (2007). The New Penology: Notes on the Emerging Strategy of Corrections and its Implications,” **Criminology** 30 (1992), 449-474 quoted in Tony Ward and Shadd Maruna, **Rehabilitation** (New York, NY: Routledge, , p.45.
- Holt v. Sarver, 309 F.Supp. 362 (E.D. Ark. 1970), *aff’d*, 442 F.2d 304 (8th Cir.1971); Edgardo Rotman (1986) “Do Criminal Offenders Have a Constitutional Right to Rehabilitation,” **Journal of Criminal Law & Criminology** 77 (1986): 1041.
- International Association of Participation-IAP2. (2006). **Planing for Effective Public Participation. The International Association for Public Participation**. A Module in IAP2’s Certificate Program for Public Participation. Student book.
- J. Stephen Wormith, Richard Althouse, Mark Simpson, Lorraine R. Reitzel, Thomas J. Fagan and Robert D. Morgan. (2007) “The rehabilitation and integration of offenders: The current landscape and some future directions for correctional psychology,” **Criminal Justice and Behavior** 34: 879-892 quoted in Elizabeth
- John H. Macda. (1982). **Present Organization and Participation in Tansania in Studies in Rural Participation**. New Delhi Oxford IBM Publishing.
- Lemert, Edwin M. (1951). **Encyclopedia of Criminological Theory**. Publishing Company: SAGE Publications, Inc.City: Thousand OaksPrint
- Franklyn Lisk. (1985).**Popular participation in planning for basic needs: concepts, methods and practices**. Hants,Gower p. 15.
- Mary Douglas, (1992).**Risk and Blame: Essays in Cultural Theory** (London: New York: Routledge, quoted in Tony Ward and Shadd Maruna, *op.cit.*, p. 44.
- R. Blackburn. (2000). “Risk Assessment and Prediction,” In **Behavior, Crime and Legal Processes: A Guide for Legal Practitioners**, James McGuire, Tom Mason and Aisling O’Kane, eds. (Chichester: Wiley, 2000) quoted in Tony Ward and Shadd Maruna, *op.cit.*, p. 46.
- Reeder, W. W. (1974). **Some Aspects of the Information Social Participation of Farm Families in New York State**. New York : Cornell University.

Susan M. Tarolla, Eric F. Wagner, Jonathan Rabinowitz and Jonathan G. Tubman, (2002). “Understanding and treating juvenile offenders: A review of current knowledge and future directions,” *Aggression and Violent Behavior* 7: 125–143 quoted in Elizabeth L. Jeglic, Christian Maile and Cynthia Calkins-Mercado *Rethinking Corrections*, p. 50.

Tannenbaum, Frank. (1938). *Crime and the Community*. Columbia University Press new York and London.

Ward, David and Charles Tittle. (1993). *Deterrence of Labeling : The Effects of Informal Sanctions*. *Deviant Behavior*, 14 : 43 – 64.

Other

A Framework for Implementing Evidence-Based Practice in Probation and Parole (February 2004), Retrieved June 30, 2015 from <http://www.superiorcourt.maricopa.gov/AdultProbation/docs/FrameworkforImplementingEBP.pdf>; Meghan Guevara and Enver Solomon, *Implementing Evidence-based Policy and Practice in Community Correction*, 2nd ed.

Arkansas SB750 (2011); The PEW Center on the States, *op.cit.*, p. 6.

Article II, Section 2 of the United States Constitution

Article 1 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees of 2005.

Article 18 of the Constitution of the State of New Hampshire

Article I, Section 15 of the Constitution of the State of Oregon and Section of the Constitution of the State of Indiana.

Article 1, Section 15 of the Constitution of the State of Whoming Edgardo Rotman, *op.cit.*, p. 1063.

Article III, Section 24 of the Constitution of the State of Montana

Article I, Section 11 of the Constitution of the State of Illinois Edgardo Rotman, *op.cit.*, p. 1064.

Article 16 of the Constitution of the State of Whoming and Edgardo Rotman, *op.cit.* For example, Section 22 of the Constitution of the State of Alaska

Article 6, Section 136 of the New York Correction Law

Article 18a, Section 2 of the United States Code

California Courts, Evidence-Based Practice, Retrieved June 30, 2015 from <http://www.courts.ca.gov/5285.htm>.

- California Court, *op.cit.*; Holly Hills, Jennie L. Shufelt and Joseph J. Coccozza, Evidence-Based Practice Recommendations for Juvenile Drug Courts, the National Center for Mental Health and Juvenile Justice in collaboration with the Louisiana Supreme Court Drug Court Office (July 2009), Retrieved June 30, 2015 from [http://ncmhjj.com/pdfs/publications/Final Recommendations.pdf](http://ncmhjj.com/pdfs/publications/Final%20Recommendations.pdf).
- Center for Substance Abuse Treatment, Substance Abuse Treatment for Adults in the Criminal Justice System, Retrieved June 30, 2015 from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK64137/>
- Council of State Governments Justice Center, New Hampshire: Implementing the Strategy (New York: Council of State Governments Justice Center) quoted in The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders, *op.cit.*, p. 6.
- Comprehensive Crime Control Act of 1984 (Pub. L. No. 98-473 § 218(a)(5), Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics,*op.cit.*
- Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics,*op.cit.*, p. 5.
- Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics,*op.cit.*, p. 6.
- Chan Wing Cheong, “Preventive Detention and Corrective Training for Habitual Offenders in Singapore,” Singapore Academy of Law Journal 8 (March 1996): 157 (Part I).
- Edward J. Latessa, *op.cit.* quoted in Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics, *op.cit.*
- Don A. Andrews, Iwan Zinger, Robert D. Hoge, James Bonta, Paul Gendreau and Francis T. Cullen, “Does Correctional treatment work? A Psychologically Informed Meta Analysis,” Criminology 28 (1990): 369-404 quoted in Kevin Howells and Andrew Day, The Rehabilitation of Offenders: International Perspectives Applied to Australian Correctional Systems, Trends & Issues in Crime and Criminal Justice, No. 112, Australian Institute of Criminology, (May 1999), p. 1, Retrieved July 1, 2015 from http://www.aic.gov.au/media_library/publications/tandi_pdf/tandi112.pdf.
- Gary A. Bernfeld; David P. Farrington and Alan W. (2001) .Leschied, eds. (N.p.: n.p., 2001).; Stephen T. Higgins and Kenneth Silverman, *op.cit.* quoted in Colorado Division of Criminal Justice, Office of Research and Statistics,*op.cit.*, p. 5.
- Gissendanner v. Menifee (W.D.N.Y., 1997); Amanda Ploch, *op.cit.*

- Greater Community Involvement Contributes to Lower Re-Offending Rates, Concerted Focus on Stronger Rehabilitation for Drug Offenders, 30 January 2013 Retrieved July 1, 2015 from http://www.news.gov.sg/public/sgpc/en/media_releases/agencies/sps/press_release/P-20130130-1/AttachmentPar/0/file/Singapore%20Prison%20Service%202013%20Release%20of%20Annual%20Statistics.pdf; Lena
- Illinois Department of Corrections, Revised Administrative Rules on Sentence Credit, IDOC Releases 2013, Retrieved November 21, 2014 from <http://www.illinois.gov/idoc/news/2013/Pages/NewAdministrativeRuleonSentenceCredit.asp>
- Japan White Paper on Crimes 2000-2011.
- James Bonta and Don A. Andrews, Risk-Need-Responsivity Model for Offender Assessment for Offender Assessment and Rehabilitation 2007-06, Retrieved May 9, 2015 from <http://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/rsk-ndrspnsvty/rsk-nd-rspnsvty-eng.pdf>
- James McGuire, “What Works in Correctional Intervention? Evidence and Practical Implications,” In *Offender Rehabilitation in Practice: Implementing and Evaluating Effective Program*,
- James McGuire, “Explanations of Criminal Behavior,” In *Behavior, Crime and Legal Processes: A Guide for Legal Practitioners*, James McGuire, Tom Mason and Aisling O’Kane, eds. (Chichester: Wiley, 2000); Patricia J. Mrazek and Robert J. Haggerty, *Reducing Risks for Mental Disorders: Frontiers for Preventive Intervention* (Washington, D.C.: National Academy Press, 1994) quoted in Tony Ward and Shadd Maruna, *op.cit.*
- James McGuire, ed. (Chichester: Wiley, 1995), pp. 139-154 quoted in Elizabeth L. Jeglic, Christian Maile and Cynthia Calkins-Mercado, “Treatment of Offender Populations Implications for Risk Management and Community Reintegration,” In *Rethinking Corrections*, Lior Gideon and Hung-En Sung, eds. (London:
- James M. Jeffords Center’s Vermont Legislative Research Service. University of Vermont, Parole, Sentencing Guidelines, and Supervised Release, p.3, Retrieved June 30, 2015 from <https://www.uvm.edu/~vlrs/CriminalJusticeandCorrections/Federal%20Parole.pdf>
- Kentucky HB463 (2011); The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders, *op.cit.*, p. 6.

- Lena Leong, *The Story of Singapore Prison Service: From Custodians of Prisoners to Captains of Life* (Singapore: Civil Service College Singapore, 2010), Retrieved July 1, 2015 from <https://www.cscollege.gov.sg /Knowledge/Pages/The-Story-of-Singapore-Prison-Service-From-Custodians-of-Prisoners-to-Captains-of- Life.aspx>
- L. Jeglic, Christian Maile and Cynthia Calkins-Mercado, In *Rethinking Corrections*, p.56. National Institute of Corrections, Retrieved June 30, 2015 from <http://nicic.gov /AboutUs>.
- National Drug Court Institutes, *Quality Improvement for Drug Courts: Evidence-Based Practices*, Monograph Series 9 (April 2008), Retrieved June 30, 2015 from http://www.ndci.org/sites/default/files/nadcp/Mono9. Quality Improvement% 20 new_0.pdf.
- National Center for Injury Prevention and Control, 2003 quoted in Elizabeth L. Jeglic; Christian Maile, and Cynthia Calkins-Mercado, In *Rethinking Corrections*, *op.cit.*, p. 45.
- New Hampshire SB500 (2010); The PEW Center on the States, *Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders*, *op.cit.*, p. 6.
- Offenders Rehabilitation Act (Act No. 88 of June 15, 2007).
- Part 2 Chapter 5 Section 5 of the Japan White Paper on Crimes 2004
- Part 2 Chapter 5 Section 5 of the Japan White Paper on Crimes 2001
- Part 2 Chapter 5 Section 4 of the Japan White Paper on Crimes 2011
- P. S. Ruckman, Jr., “Executive Clemency in the United States: Origins, Development, and Analysis (1900-1993),” *Presidential Studies Quarterly* 27 (1997):251-271, Retrieved June 30, 2015 from <http://www.rvc.cc.il.us/faclink/pruckman /pardoncharts/paper4.pdf>
- Parole/Mandatory Supervision Information. Texas Board of Pardon and Parole. Retrieved June 30, 2015 from http://www.tdcj.state.tx.us/bpp /what_is_parole/parole.htm
- Paul Gendreau and Claire Goggin, “Correctional Treatment: Accomplish ments and Realities,” In *Correctional counseling and rehabilitation*, 3rd ed. Patricia
- Peter Joo Hee Ng. *Offender Rehabilitation: Community Engagement, and Preventing Re-offending in Singapore*. 142nd International Training Course Visiting Experts’ Papers. UNAFEI’s Resource Material Series No.80, p.18, 20.
- R v. Barrett (1949) 2 All ER 689; R v. Churchill (1952) 2 QB 637, 641 and KuaHoon Chua. *op.cit.*

- Speech by Minister for Law and Second Minister for Home Affairs, May 5, 2009, Prisons-SCORE Corporate Advance 2009 at Singapore Expo, Retrieved July 1, 2015 from <http://www.mha.gov.sg/Newsroom/speeches/Pages/Prisons-SCORE%20corporate%20Advance%202009%20at%20Singapore%20Expo%20-%20Speech%20by%20Minister%20for%20Law%20and%20Second%20Minister%20for%20Home%20Affairs.aspx>; Goh Chin Mien, The Singapore Correctional System.153rd International Senior Seminar Participants' Papers , UNAFEI's Resource Material Series No.90, p. 172
- South Carolina S.1154 (2010); The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders, *op.cit.*, p. 6.
- Singapore Prison Service, Retrieved July 1, 2015 from <http://www.sps.gov.sg/>
- Section 1 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan) (“The purpose of this Act shall be to conduct adequate treatment of inmates, detainees, and coast guard detainees with respect for their human rights and in accordance with their respective circumstances, as well as to achieve the appropriate management and administration of penal detention facilities i.e. penal institutions, (detention facilities, and coast guard detention facilities.”, Retrieved July 1, 2015 from <http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/APDFTID.pdf>
- Section 1(e)-(f) of the Massachusetts Annotated laws (Law. Coop.1981)
- Section 30 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan) (“Treatment of a sentenced person shall be conducted with the aim of stimulating motivation for reformation and rehabilitation and developing the adaptability to life in society by working on his/her sense of consciousness in accordance with his/her personality and circumstances”).
- Section 89 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 89 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 103(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 103(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).

- Section 104(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 104(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 106 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 110 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 114 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 150(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 31 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan). (Principle of Treatment for Unsentenced Persons).
- Section 32 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan). (Principle of Treatment for Inmates Sentenced to Death).
- Section 186-189, 207, 219, 223, 224. of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 1 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 3 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 31(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 49(1) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 51(1),(2) of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees Act No. 50 of 2005 (Japan).
- Section 2 of the Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees of 2005.
- Section 304(1) of the Singapore Criminal Procedure Code.
- Section 2905(a)(2)(D) of the Crime Control Act of 1990, Pub. L. No. 101-647, 104 Stat. 4789 (1990)
- Section 12 of the Constitution of the State of Alaska

Section 11 of the Constitution of the State of Delaware
Section 32 of the Constitution of the State of Tennessee
Section 4 of the Constitution of the State of California; Article I, Section I, Paragraph XVIII, of the Constitution of the State Georgia and Article of the Constitution of the State of New Hampshire.
Section 53-1-201 of the Montana Code Annotated (1985)
Section 24-1-20 of the South Carolina Code Annotated (Law. Co-op. 1976)
Section 42-56-31 of the Rhodes Island General Laws (1984)
Section 72.49.010, 72.64.010 and 72.62.010 of the Revised Code of Washington
Section 3 of the Singapore's Criminal Procedure Code (Corrective Training and Preventive Detention) Regulations 2010
Tapia v. United States (2011)
Title 18, Section 4122(c) of the United States Code
Title 18, Section 4046(b) of the United States Code; Amanda Ploch, *op.cit.*, p. 925.
Title 18, Section 3582(a) of The United States Code
Title 18, Section 3553(a) of The United States Code
Title 18, Section 3582 of The United States Code
Title 18, Section 3553(a)(2)(D) of the United States Code
Title 18, Section 4042(a) of the United States Code
Title 18, Section 4005(a)(3) of the United States Code
Title 18, Section 4081 of the United States Code
Title 18, Section 3624(b) of the United States Code
Title 18, Section 3624(b) of the United States Code
The United States Department of Justice, Pardon Information and Instructions, Retrieved June 30, 2015 from http://www.justice.gov/pardon/pardon_instructions.htm
Timothy A. Hughes, Doris James Wilson and Allen J. Beck, Trends in State Parole, 1990-2000 (Bureau of Justice Statistics Special Report, U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, 2001), p. 1, Retrieved June 30, 2015 from <http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/tsp00.pdf>
The Pew Center on the States, Arkansas's 2011 Public Safety Reform: Legislation to Reduce Recidivism and Curtail Prison Growth (Washington, D.C.: ThePew Charitable Trusts, 2011, Retrieved May 1, 2015 from http://www.pewcenteronthestates.org/uploadedFiles/Pew_Arkansas_brief.pdf; The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals New Tools to Manage Offenders, *op.cit.*, p. 6.

- The Pew Center on the States, 2011 Kentucky Reforms Cut Recidivism, Costs” Broad Bill Enacts Evidence-Based Strategies (Washington, D.C.: The PewCharitable Trusts, July 2011), Retrieved June 30, 2015 from http://www.pewtrusts.org/~media/legacy/uploadedfiles/pcs_assets/2011/2011KentuckyReformsCutRecidivismpdf.pdf; The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: ScienceReveals New Tools to Manage Offenders, *op.cit.*, p. 6.
- The Pew Center on the States, South Carolina’s Public Safety Reform: Legislation Enacts Research-Based Strategies to Cut Prison Growth and Costs (Washington, D.C.: The Pew Charitable Trusts, 2010), Retrieved July 6, 2015 fromhttp://www.pewtrusts.org/~media/Assets/2010/06/10/PSPP_South_Carolina_brief.pdf
- The PEW Center on the States, Risk/Needs Assessment 101: Science Reveals NewTools to Manage Offenders, *op.cit.*, p. 6.
- UNAFEI, Criminal Justice in Japan, (2011), p. 36.
- UNAFEI, Post-Sentencing Disposition and Treatment Measures, a Report of the Course from 142nd International Training at Fukuoka Japan In Resource Material Series, No.80 (March, 2010), p. 141.
- UNAFEI, Risk/Needs Assessment of Offenders, a Report of the 151st International Training at Fushu, Tokyo, Japan, Resource Material Series No.88, (Dec. 2012), p. 134; UNAFEI, Evidence-based Offender Treatment Programme, a Report of the 151st International Training at Fushu, Tokyo, Japan, Resource Material Series No.88 (Dec. 2012), p. 142.
- UNAFEI, Post-Sentencing Disposition and Treatment Measures, *op.cit.*,p. 141.
- UNAFEI, Criminal Justice in Japan, *op.cit.*, pp. 42-47.
- U.S. Department of Justice, Crime & Justice Institute, *op.cit.*, p. 6.
- U.S. Department of Justice, Crime & Justice Institute, *op.cit.*, p. 6.

ภาคผนวก ก
บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาร่วมกันในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งในปัจจุบันที่เป็น (Best Practice) ของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย และรูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัฒนาพฤติกรรมของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ สถานประกอบการและชุมชน ผู้พันโทฯ และผู้กระทำผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน รวมจำนวน 140 คน การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ (1) กลุ่มที่ 1 ผู้ต้องขังที่พันโทฯ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข และได้รับการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้พันโทฯ จำนวน 433 คน (2) กลุ่มที่ 2 ผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมุ่งเน้นผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด และคดีอื่นๆ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขัง จำนวน 353 คน ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการศึกษาธิการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความมั่นคงและสามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษาและด้านอาชีพ ทั้งก่อนและหลังพันโทฯ คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐบาล และมีความพร้อมทั้งด้านมติคณะรัฐมนตรี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนปฏิบัติการราชการในการช่วยเหลือ ติดตาม บำบัด พันฟู ผู้กระทำผิดและผู้พันโทฯ จึงมีความสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน

รูปแบบที่ 2 ความร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคเอกชน คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมุ่งเน้นเพียง 2 ด้าน คือด้านอาชีพ และด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ และผู้กระทำผิด และผู้พันโทฯได้รับประโยชน์และถูกช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมอบหมายให้สถานประกอบการเป็นเจ้าภาพในการสร้างอาชีพให้แก่ผู้พันโทฯ

รูปแบบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม ควรมุ่งเน้นให้ครบทั้ง 4 ด้านเนื่องจากเมื่อผู้พันโทฯกลับไปอยู่ในสังคมแล้ว กลุ่มชุมชนและภาคประชาสังคมจะมีความสำคัญอย่างมากในการป้องกันและสร้างเกาะป้องกันไม่ให้ผู้พันโทฯกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก แต่ความร่วมมือในรูปแบบที่ 3 นี้ มีจุดอ่อนมากกว่ารูปแบบที่ 1 เนื่องจากชุมชน และภาคประชาสังคมเป็นสถาบันที่เป็นอิสระต่อกัน ไม่มีมติคณะรัฐมนตรี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนปฏิบัติ ในการทำให้เกิดความร่วมมือ จึงทำให้เกิดความร่วมมือได้ยาก ดังนั้น หน่วยงานหลักคือ กรมคุมประพฤติ และ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคประชาชน ต่อการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติ และสร้างความร่วมมือระดับรากฐานให้กับชุมชนและภาค ประชาสังคม ให้สามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ และในอนาคตให้สามารถดำเนินการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ได้โดยเกิดการจัดตั้งกองทุนร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นกองทุนที่ไม่ได้มีเพียงแค่งบประมาณ แต่เป็นกองทุน ที่มีกำลังคนในการพร้อมช่วยเหลือผู้พ้นโทษในทุกๆ ด้าน

ปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้กระทำผิดได้อย่างต่อเนื่อง คือ หน่วยงานภาครัฐมีงบประมาณในการดำเนินงานค่อนข้างจำกัด ครอบครัวและเด็กและเยาวชนย้ายที่อยู่โดยไม่แจ้งให้ทราบ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ติดตามของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน และผู้พ้นโทษบางส่วนขาด ความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงและติดตาม เช่น การเปลี่ยนแปลงที่อยู่ เปลี่ยนแปลงหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ทำให้ไม่สามารถติดต่อหรือติดตามได้

ดังนั้น ภาครัฐควรจัดทำ MOU ร่วมกับสถานประกอบการภาคเอกชน ในการเชิญวิทยากรจาก ภาคเอกชนเข้ามาฝึกอบรมวิชาชีพในด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน และเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษ สถานประกอบการภาคเอกชนดังกล่าวควรเปิดรับผู้พ้นโทษที่ผ่านการอบรม แล้วเข้าทำงานได้โดยตรง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรมีเอกสารรับรองหรือการันตีพฤติกรรม ผู้พ้นโทษ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สถานประกอบการภาคเอกชนในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน และควรมีการสร้างความร่วมมือภายในชุมชนเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ควรมีนำ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำผิดด้วยความความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ในมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 มาผนวกและปรับใช้กับกลุ่มคนผู้พ้นโทษในแต่ละชุมชนด้วย ด้วยการแต่งตั้งคณะทำงานในแต่ละ ชุมชน โดยประกอบไปด้วย บ้าน วัด โรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีตาม พระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษทั้งที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเด็กและ เยาวชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตภายหลังการพ้นโทษที่ดีขึ้นและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

ภาคผนวก ข

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

Abstract

The Study of Organization Collaborations for Offenders among Governments Communities and Private Sectors to Provide Offenders' opportunities for Returning to Society aims to 1) review policies, patterns, and approaches regarding offender reintegration and address problems, difficulties, and limitations in physical, mental, educational, and vocational treatment for prisoners. 2) investigate current best-practice collaboration in providing offenders reintegration from a legal perspective, in the matter of public sectors, private sectors and community. 3) develop novel approaches for multi-sector collaboration in providing offenders reintegration to sustainably reduce recidivism problem.

This research used both quantitative and qualitative methodology. In qualitative methodology, data collection was conducted by in-depth interviews. The sample groups used in this research were executives and officers of behavioral development of the Department of Corrections, Department of Juvenile Observation and Protection, Department of Probation, and relevant agencies, specialists, establishments and communities, former offenders, and probationer from the fiscal year of 2015 to present; there are 140 people in total. In quantitative methodology, the sample groups were: (1) former offenders, children, and youths who were conditionally released and released when the punishment was due by the judgment from the fiscal year of 2015 to present, focusing on offenders in drug cases and other, in a total of 433 people. (2) current juvenile prisoners who were in the middle of the program of preparation before being released by focusing on offenders in drug cases and others, in a total of 353 people.

The result of this study addressed 3 collaboration patterns: public-public collaboration, public-private collaboration, and public-community collaboration. Firstly, the collaboration between public sectors and the public sectors has strong potential in assisting social integration. The integration programs were effectively and inclusively exercised in 4 aspects: physical, mental, educational, and vocational. These were administered consistently while the prisoners were being imprisoned to being released. Secondly, the collaboration between public sectors and private sectors, the collaboration should focus on two domains which are educational, and vocational. The private sector should provide an employment for a released offender. Lastly, the collaboration between the public sector and communities should inclusively determine 4 aspects. Communities have played a crucial role in preventing recidivism; however, it is difficult to build

collaboration between the public sector and communities as there has been no mandatory regulation that help form a collaborative partnership. Therefore, Department of Probation should build long-lasting trust with the community as this trustworthiness will lead to effective collaboration in social integration for offenders.

Main limitation impeding social integration was a restricted program allowance in public sectors. Moreover, the personnel in Department of Juvenile Observation and Protection were inadequate and disproportionate to burden. The noncooperation of released offenders was critical problems. For example, some released offenders change the habit without notification, leading to difficulty of post-release inspection

In summary, we suggest that the private sector should establish a memorandum of understanding with private sectors regarding vocational training. The private sector should provide suitable job-related training for pre-released offenders and provide prospective employment after the release. Meanwhile, the certification of correction should be provided by the public sector. This would certify the released prisoner and facilitate them in job acquisition. Section 10, Section 11, and Section 12 under Domestic Violence Victims Protection Act shall be applied to a probationer, and committees shall be assigned from members of community such as school, temple, people to help prevent ex-prisoners from recidivism and sustain a better

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ (ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐ)

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรคข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 9 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 3 บทบาทของหน่วยงานที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ใน การดูแล ภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ (ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน)

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และการให้โอกาสกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม

ตอนที่ 5 แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ (สอบถามระดับผู้บริหาร หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของต่างประเทศ)

ตอนที่ 6 นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

ตอนที่ 7 แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน (ที่ควรจะเป็นหรือที่ควรจะพัฒนาต่อไป)

ตอนที่ 8 การให้ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษด้านเน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 9 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) เพศ
- 2) อายุ ปี
- 3) ระดับการศึกษาสูงสุด
- 4) ตำแหน่งในปัจจุบัน
- 5) หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) อายุราชการ ปี
- 2) ประสบการณ์และความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

**ตอนที่ 3 บทบาทของหน่วยงานที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ใน การดูแล
ภายหลังการพ้นโทษ โดยเน้นการดูแลที่ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ (ที่เป็นอยู่จริง
ในปัจจุบัน)**

- 1) หน่วยงานของท่านมีนโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามระเบียบหรือกฎหมาย กำหนดไว้ใน การดูแลภายหลังการพ้นโทษในด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ อย่างไรบ้าง
- 2) หน่วยงานของท่านสามารถปฏิบัติตามนโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามระเบียบ หรือกฎหมายกำหนดไว้ใน การดูแลภายหลังการพ้นโทษในด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ
- 3) หน่วยงานของท่านมีนโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนด ในการมีส่วนร่วมให้โอกาสผู้กระทำความผิดกับเป็นคนดีในสังคมอย่างไรบ้าง และประสบความสำเร็จ ในระดับใดบ้าง

**ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคและข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และการให้โอกาสกลับ
ตนเป็นคนดีสู่สังคม**

- 1) หน่วยงานของท่านประสบกับปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำความผิด อย่างไรบ้าง และท่านสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้หรือไม่ อย่างไร
- 2) หน่วยงานของท่านมีปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการ ในการให้โอกาส ผู้กระทำความผิดกับเป็นคนดีในสังคมอย่างไรบ้าง และท่านสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้หรือไม่ อย่างไร
- 3) ปัญหาเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว คืออะไร และควรดำเนินการ อย่างไรบ้าง

**ตอนที่ 5 แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน
ของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ
สิงคโปร์ (สอบถามระดับผู้บริหาร หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ต่างประเทศ)**

- 1) ท่านเห็นว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ในประเทศใดบ้างที่ประสบความสำเร็จ หรือมีมาตรฐานที่ไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ ในกระบวนการยุติธรรมได้ และอย่างไรบ้าง (ด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ)
- 2) จากข้อ 1 กระบวนการ วิธีการ นโยบาย รูปแบบ และแนวทางใดบ้างที่ควรนำมาใช้ กับกระบวนการยุติธรรมของไทยอย่างเร่งด่วน และมีรายละเอียดอย่างไรบ้าง (ด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ)

ตอนที่ 6 นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

- 1) หน่วยงานของท่านมีนโยบาย/รูปแบบ/แนวทางในการมีส่วนร่วมในการให้ โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมในปัจจุบัน อย่างไรบ้าง และมีกระบวนการดำเนินการอย่างไร ตลอดจนถึงผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมเป็นอย่างไรบ้าง
- 2) ขอให้ท่านยกกรณีศึกษา หรือตัวอย่าง (Best Practice) ในการให้โอกาส ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

3) มีหน่วยงานภายนอกใดบ้าง ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม และหน่วยงานเหล่านั้นมีวิธีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

4) จากข้อ 3 หน่วยงานของท่านมีวิธีการประเมินผลและติดตามความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอกอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 7 แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน (ที่ควรจะเป็นหรือที่ควรจะพัฒนาต่อไป)

1) หน่วยงานของท่านมีแนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ก่อน ระหว่าง และหลังพ้นโทษ อย่างไรบ้าง

2) หน่วยงานของท่านมีวิธีการประเมินความสำเร็จในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ก่อน ระหว่าง และหลังพ้นโทษ อย่างไรบ้าง

3) ท่านเห็นว่าหน่วยงานภายนอก เช่น ชุมชนและภาคเอกชน ควรมีแนวทางอย่างไรบ้างในการช่วยเหลือหรือแก้ไขผู้กระทำความผิด ก่อน ระหว่าง และหลังพ้นโทษ

4) ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และการมีส่วนร่วมในการคืนคนดีสู่สังคม มีอะไรบ้าง อย่างไร

ตอนที่ 8 การให้ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ ที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

1) หน่วยงานของท่านมีการให้ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ อย่างไรบ้าง

(1) **ด้านอาชีพ** ท่านมีการแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการเตรียมเด็กและเยาวชนด้านอาชีพ ให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการหรือไม่ อย่างไร และสร้างความเชื่อมั่นด้านทักษะอาชีพให้กับสถานประกอบการอย่างไร

(2) **ด้านการศึกษา** ท่านมีการแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการศึกษาต่อระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ อย่างไรบ้าง

(3) **ด้านร่างกาย** ท่านมีการแนะนำ ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษที่มีสุขภาพร่างกายที่เจ็บป่วย หรือปกติ อย่างไรบ้าง และมีความแตกต่างกันอย่างไร

(4) **ด้านจิตใจ** ท่านมีการแนะนำ ช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ อย่างไรบ้าง

2) หน่วยงานของท่านมีวิธีการประเมินความสำเร็จในการให้ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษด้านเน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ อย่างไรบ้าง

3) มีหน่วยงานภายนอกใดบ้าง ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ

4) จากข้อ 3 หน่วยงานใดที่มีความยั่งยืนและสามารถนำมาเป็นต้นแบบให้แก่หน่วยงานอื่นได้ และมีการดำเนินการอย่างไร

ตอนที่ 9 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการให้โอกาสกลับคนเป็นคนดีสู่สังคม

ตอนที่ 4 แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

ตอนที่ 5 นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมในปัจจุบันของประเทศไทย

ตอนที่ 6 แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและ ภาคเอกชน (ที่ควรจะเป็นหรือที่ควรจะพัฒนาต่อไป)

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) อายุ ปี
- 2) ระดับการศึกษาสูงสุด
- 3) ตำแหน่งในปัจจุบัน
- 4) หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) อายุราชการ ปี
- 2) ประสบการณ์และความรู้ความเชี่ยวชาญ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการให้โอกาสกลับคนเป็นคนดีสู่สังคม

- 1) ปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกับเป็นคนดีในสังคมมีอะไรบ้าง
- 2) ปัญหาเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว คืออะไร และควรดำเนินการอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 4 แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนของต่างประเทศในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

1) ท่านเห็นว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนในประเทศใดบ้างที่ประสบความสำเร็จ หรือมีมาตรฐานที่ไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้ (ด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ)

2) จากข้อ 1 กระบวนการ วิธีการ นโยบาย รูปแบบ และแนวทางใดบ้างที่ควรนำมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมของไทยอย่างเร่งด่วน และมีรายละเอียดอย่างไรบ้าง (ด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ)

**ตอนที่ 5 นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
ในปัจจุบันของประเทศไทย**

1) นโยบาย/รูปแบบ/แนวทางในการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
ในปัจจุบันของประเทศไทยเป็นอย่างไรบ้าง และมีกระบวนการดำเนินการอย่างไร ตลอดจนมีผลการ
ดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างไรบ้าง

2) ขอให้ท่านยกกรณีศึกษา หรือตัวอย่าง (Best Practice) ในการให้โอกาสผู้กระทำความ
ผิดกลับคืนสู่สังคม

**ตอนที่ 6 แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและ ภาคเอกชน
(ที่ควรจะเป็นหรือที่ควรจะพัฒนาต่อไป)**

1) แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดก่อน ระหว่าง และหลังพ้นโทษ
ควรเป็นอย่างไร

2) ท่านเห็นว่าหน่วยงานภายนอก เช่น ชุมชนและภาคเอกชน ควรมีแนวทางอย่างไรบ้าง
ในการช่วยเหลือหรือแก้ไขผู้กระทำความผิด ก่อน ระหว่าง และหลังพ้นโทษ

3) ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และการมีส่วนร่วม
ในการคืนคนดีสู่สังคม มีอะไรบ้าง

4) ท่านคิดว่าหน่วยงานใดที่มีความยั่งยืนและสามารถนำมาเป็นต้นแบบให้แก่หน่วยงานอื่นได้
และมีการดำเนินการอย่างไร

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์ (ชุมชน)

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้พ้นโทษ

ตอนที่ 3 นโยบาย รูปแบบ วิธีการ และบทบาทในการดูแลผู้พ้นโทษ โดยเน้นการดูแลด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ (ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน)

ตอนที่ 4 นโยบาย รูปแบบ และแนวทางในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรค และข้อคิดเห็นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

ตอนที่ 6 แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษาสูงสุด/ในปัจจุบัน
- 4) อาชีพ
- 5) สถานภาพในชุมชน (ผู้นำชุมชน/สมาชิกในครอบครัวของผู้กระทำความผิด/ลูกบ้าน/เพื่อนบ้าน/ยุติธรรมชุมชน)
- 6) เขตที่ตั้งของชุมชน

ตอนที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้พ้นโทษ

- 1) ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้พ้นโทษในสังคม
- 2) การพบปะ พูดคุย ลักษณะความสนิทกับผู้พ้นโทษ
- 3) พฤติกรรมของผู้พ้นโทษ

**ตอนที่ 3 นโยบาย รูปแบบ วิธีการ และบทบาทในการดูแลผู้พ้นโทษ โดยเน้นการดูแลด้านร่างกาย
จิตใจ การศึกษา และอาชีพ (ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน)**

1) ชุมชนของท่านมีนโยบาย/รูปแบบ/วิธีการและบทบาทเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้พ้นโทษ
ในประเด็นต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

- (1) ด้านการศึกษา
- (2) ด้านอาชีพ
- (3) ด้านสุขภาพร่างกาย
- (4) ด้านจิตใจ
- (5) ด้านอื่นๆ

2) ชุมชนของท่านได้ดำเนินการตามนโยบายในข้อ 1 อย่างไรบ้าง

3) ผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 4 นโยบาย รูปแบบ และแนวทางในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

1) ชุมชนของท่านมีแนวทางอย่างไรบ้างในการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนให้
ความร่วมมือในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมภายหลังการพ้นโทษ

2) สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมในระดับใด
และมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างไรบ้าง

3) หากสมาชิกในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือหรือหนึ่งเฉยกับนโยบาย/แนวทาง/รูปแบบ/
วิธีการเกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ชุมชนของท่านมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร

4) ขอให้ท่านยกกรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่
สังคมภายหลังการพ้นโทษ

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรค และข้อคิดเห็นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

1) ท่านประสบกับปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
ต่อผู้กระทำความผิดเพื่อคืนคนดีสู่สังคมตามแนวทางของชุมชนหรือไม่ อย่างไร

2) ท่านมีวิธีการจัดการกับปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดข้างต้นอย่างไรบ้าง และมี
หน่วยงานใดบ้างเข้าร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างไร

ตอนที่ 6 แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

1) ท่านเห็นว่าแนวทางของชุมชนเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษเพื่อคืนคนดีสู่สังคม
ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2) แนวทางการพัฒนาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษ เพื่อให้โอกาส
ผู้พ้นโทษกลับคืนคนดีสู่สังคม

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์ (ผู้ประกอบการ)

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ตอนที่ 3 ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับสนับสนุนบทบาทด้านการให้โอกาสหรือการดูแลผู้พ้นโทษของสถานประกอบการที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการ

ตอนที่ 5 นโยบาย รูปแบบ หรือแนวทางในการให้โอกาสผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม

ตอนที่ 6 แนวทางในการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ในด้านการกำหนดมาตรฐาน ระเบียบปฏิบัติของสถานประกอบการ และการมีส่วนร่วมในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการ

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษาสูงสุด/ในปัจจุบัน
- 4) ตำแหน่งงานในปัจจุบัน
- 5) ระยะเวลาการทำงานในสถานประกอบการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

- 1) ประเภทของสถานประกอบการ/ประเภทธุรกิจ
- 2) สถานประกอบการเริ่มเปิดรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานตั้งแต่เมื่อใด และปัจจุบันยังคงเปิดรับอยู่หรือไม่
- 3) นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสถานประกอบการ มีการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานมาแล้วจำนวนเท่าใด และในปัจจุบันมีผู้พ้นโทษที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการจำนวนเท่าใด (ระบุปีที่รับและจำนวนคนที่รับ)
- 4) สถานประกอบการเปิดรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในตำแหน่งใดบ้าง
- 5) สัดส่วนของผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการประเภทเต็มเวลา (Full Time) และประเภทชั่วคราว (Part Time) เป็นอย่างไร และมีระยะเวลาของสัญญาจ้างในแต่ละประเภทอย่างไร

**ตอนที่ 3 ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกัสนับสนุนบทบาทด้านการให้โอกาส
หรือการดูแลผู้พ้นโทษของสถานประกอบการที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางสังคมใน
ปัจจุบัน**

1) ปัจจุบันสถานประกอบการมีระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกัสนับสนุนบทบาทด้านการให้โอกาสหรือการดูแลผู้พ้นโทษที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางสังคมในปัจจุบันหรือไม่ถ้ามี มีระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ไດบ้าง และมีรายละเอียดอย่างไร

ถ้าไม่มี สถานประกอบการมีข้อเสนอแนะให้เกิดการผลักดันการร่งระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ลักษณะใดบ้าง

2) ปัจจุบันสถานประกอบการมีนโยบาย/แผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้พ้นโทษในประเด็นต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

- (1) ด้านการศึกษา
- (2) ด้านอาชีพ
- (3) ด้านสุขภาพร่างกาย
- (4) ด้านจิตใจ
- (5) ด้านอื่นๆ

3) ปัจจุบันสถานประกอบการมีนโยบาย/แผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการให้โอกาสหรือการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานอย่างไรบ้าง

4) สถานประกอบการมีวิธีการหรือเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้พ้นโทษเข้าทำงานอย่างไร

5) สถานประกอบการมีเครือข่ายอื่นๆ ที่สามารถประสานงานเกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้เข้าทำงานหรือไม่ ลักษณะของเครือข่ายเป็นอย่างไร และมีการร่วมดำเนินการกันในลักษณะใด

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการ

1) สถานประกอบการประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานและการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษที่รับเข้าทำงานอย่างไรบ้าง และสถานประกอบการมีแนวทางในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างไร

2) ผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการมีข้อจำกัดในการทำงานอย่างไรบ้าง และสถานประกอบการมีแนวทางในการจัดการกับข้อจำกัดด้านต่างๆ ของผู้พ้นโทษอย่างไร

3) นโยบาย รูปแบบ หรือแนวทางในการให้โอกาสผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม

ตอนที่ 5 นโยบาย รูปแบบ หรือแนวทางในการให้โอกาสผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม

1) สถานประกอบการมีแนวทางในการลดความรู้สึกด้านการถูกแบ่งแยกหรือการถูกตีตราจากสังคมหรือเพื่อนร่วมงานอย่างไรบ้าง

2) สถานประกอบการมีแนวทางในการสนับสนุนความเจริญก้าวหน้าทางสายอาชีพและการพัฒนาศักยภาพของผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการอย่างไร

3) สถานประกอบการมีความประสงค์ที่จะเปิดรับผู้พ้นโทษที่มีทักษะ/ประสบการณ์/ความชำนาญด้านใดเข้าทำงาน

ตอนที่ 6 แนวทางในการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ในด้านการกำหนดมาตรฐาน
ระเบียบปฏิบัติของสถานประกอบการ และการมีส่วนร่วมในการบูรณาการความร่วมมือ
กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ทำงานในสถานประกอบการ

1) สถานประกอบการมีแนวทางหรือวิธีการในการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ทำงาน
ในสถานประกอบการต่อไปในอนาคตอย่างไร

2) สถานประกอบการจะมีการกำหนดนโยบาย มาตรฐาน หรือระเบียบปฏิบัติสำหรับ
ผู้พ้นโทษที่มีการกระทำผิดซ้ำในสถานประกอบการต่อไปอย่างไร

3) สถานประกอบการจะมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล
เกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำความผิดคืนสู่สังคมกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่อไปอย่างไร

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์ (ผู้พ้นโทษ)

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรคข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ด้านอาชีพ

ตอนที่ 3 ประสบการณ์ด้านการศึกษา

ตอนที่ 4 สุขภาพกายและใจก่อนและหลังการพ้นโทษ

ตอนที่ 5 การปฏิบัติตนในชุมชนหลังการพ้นโทษ

ตอนที่ 6 ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ ที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 7 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกลับตนเป็นคนดีต่อสังคม

ตอนที่ 8 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษาสูงสุด/ในปัจจุบัน
- 4) อาชีพ
- 5) รายได้
- 6) สถานภาพครอบครัว
- 7) เขตที่ตั้งของชุมชน
- 8) สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย
- 9) ประวัติการกระทำความผิด (คดี และจำนวนครั้งที่กระทำความผิด)
- 10) ประเภทคดีที่พ้นโทษล่าสุด และกำหนดโทษที่ได้รับ
- 11) ระยะเวลาการพ้นโทษ (หมายถึง พ้นโทษมากี่ปี/กี่เดือนแล้ว)

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ด้านอาชีพ

- 1) ขณะที่ท่านอยู่ในเรือนจำ หรือศูนย์ฝึก เคยเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพในด้านใดบ้าง
- 2) ปัจจุบันท่านมีอาชีพอะไร ลักษณะงานเป็นแบบไหนบ้าง
- 3) ท่านต้องการทำงานอะไร และกับหน่วยงานหรือบริษัทใดบ้าง เพราะเหตุใด
- 4) ท่านเคยไปสมัครงานแล้วเคยถูกปฏิเสธไม่รับเข้าทำงานหรือไม่ เพราะเหตุใด

5) การฝึกอาชีพจาก (เรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานบำบัด/ศูนย์ฝึกฯ) สามารถนำไปใช้
ในการปฏิบัติงานได้จริงหรือไม่ อย่างไร

6) ท่านมีความถนัด ความสามารถ หรือความชอบกับงานที่ท่านทำในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

7) ค่าตอบแทนจากงานที่ได้รับจากการทำงาน เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไร

8) ท่านได้มีการวางแผนทางด้านการบริหารรายได้ เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต
หรือไม่ อย่างไร

9) เพื่อนร่วมงานของท่านมีปฏิสัมพันธ์ต่อท่านอย่างไรบ้าง และท่านมีความรู้สึกอย่างไร

10) หัวหน้างานมีปฏิสัมพันธ์ต่อท่านอย่างไรบ้าง และท่านมีความรู้สึกอย่างไร

11) ท่านมีการวางแผนการทำงานในอนาคตอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 3 ประสพการณ์ด้านการศึกษา

1) ท่านได้มีโอกาสศึกษาต่อในระหว่างอยู่ในเรือนจำหรือศูนย์ฝึกอบรมหรือไม่
และปัจจุบันท่านได้ศึกษาต่อหรือไม่ อย่างไร

2) การศึกษาของท่านส่งผลทำให้สามารถประกอบอาชีพได้หรือไม่ อย่างไร

3) ท่านมีการวางแผนการศึกษาในอนาคตอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 4 สุขภาพกายและใจก่อนและหลังการพ้นโทษ

1) ท่านมีปัญหาเรื่องสุขภาพกาย หรือใจหรือไม่ อย่างไร

2) ท่านมีวิธีการดูแลสุขภาพกายและใจอย่างไรบ้าง

3) ใครหรือหน่วยงานใด ที่ท่านสามารถปรึกษาและขอคำปรึกษาเรื่องสุขภาพกายและใจได้
อย่างสบายใจ

4) หลังการถูกปล่อยตัวส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายหรือใจท่านหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 5 การปฏิบัติตนในชุมชนหลังการพ้นโทษ

1) ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่กับใคร และมีสมาชิกจำนวนกี่คน

2) สมาชิกในครอบครัวของท่านมีปฏิสัมพันธ์ต่อท่านอย่างไรบ้าง และท่านมีความรู้สึกอย่างไร

3) ท่านมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวหรือที่อยู่อาศัยในปัจจุบันอย่างไรบ้าง

4) ชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ และสภาพแวดล้อมที่ท่านอาศัยอยู่มีลักษณะอย่างไร (เมือง/
ชนบท/ชุมชนแออัด/โรงงาน)

5) ท่านมีความรู้สึกต่อการดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนที่อยู่อาศัยในปัจจุบันอย่างไรบ้าง

6) คนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ต่อท่านอย่างไรบ้าง และท่านมีความรู้สึกอย่างไร

7) ท่านมีความวิตกกังวลต่อการดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนหรือไม่ และท่านมีวิธีการจัดการ
กับสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร

8) ท่านมีปัญหา หรือข้อขัดข้องอย่างไรบ้างระหว่างที่ท่านอยู่ในชุมชน และท่านแก้ไข
ปัญหานั้นอย่างไร

ตอนที่ 6 ความช่วยเหลือระหว่างถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ ที่เน้นร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

1) ท่านได้รับความช่วยเหลือจากใคร หน่วยงานใด หรือสถาบันใดบ้าง ในการช่วยเหลือ
ท่านในทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ และเป็นความช่วยเหลือในลักษณะใดบ้าง

2) ความช่วยเหลือที่ท่านได้รับสามารถทำให้ท่านเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิต
ได้หรือไม่ อย่างไร

3) ท่านรู้สึกพึงพอใจกับความช่วยเหลือที่ได้รับหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 7 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกลับตนเป็นคนดีต่อสังคม

1) ท่านมีเทคนิค หรือวิธีการอย่างไรในการปรับตนเองให้สามารถอยู่ในสังคมได้
อย่างปกติสุข

2) เมื่อประสบกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงานหรือที่ชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไข
หรือรับมือกับปัญหาเหล่านั้นอย่างไร และส่วนใหญ่เป็นปัญหาประเภทไหน

3) บทเรียนที่ท่านได้รับจาก (เรือนจำ/ทัณฑสถานสถานบำบัด/ศูนย์ฝึกฯ) ที่สามารถ
นำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ คืออะไรบ้าง และอย่างไร

4) ท่านคิดว่าแรงบันดาลใจในการกลับตนเป็นคนดีต่อสังคม ต้องประกอบไปด้วย
อะไรบ้าง และต้องทำอย่างไร

ตอนที่ 8 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

**แบบสัมภาษณ์ (ผู้กระทำความผิดซึ่งมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ โดยอยู่ใน
ความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ถึงปัจจุบัน)**

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรคข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 83 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนระหว่างการคุมความประพฤติ

ตอนที่ 3 แรงบันดาลใจในการที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบรรทัดฐานของสังคมหรือการกลับตนเป็นคนดี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษาสูงสุด/ในปัจจุบัน
- 4) อาชีพ
- 5) รายได้
- 6) สถานภาพครอบครัว
- 7) เขตที่ตั้งของชุมชน
- 8) สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย
- 9) ประวัติการกระทำความผิด (คดี และจำนวนครั้งที่กระทำความผิด)

ตอนที่ 2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนระหว่างการคุมความประพฤติ

ตอนที่ 3 แรงบันดาลใจในการที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบรรทัดฐานของสังคมหรือการกลับตนเป็นคนดี

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม (ผู้ต้องขังผู้ใหญ่)

แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรคข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

แบบสอบถามมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ไม่ได้เรียนหนังสือ

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญาตรี/ปวส.

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. สถานภาพครอบครัวก่อนต้องโทษ

อยู่กับพ่อแม่

พ่อแม่แยกทางกัน โดยอยู่กับ พ่อ แม่

อยู่กับครอบครัวตนเอง (สามี/ภรรยา/ลูก) โดยอยู่กับ

อยู่กับญาติ

- อยู่กับเพื่อน
- อยู่คนเดียว
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. สถานที่อยู่ก่อนต้องโทษ

- กรุงเทพฯ
- ต่างจังหวัด (โปรดระบุจังหวัด)
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ด้านอาชีพ	☐ มีเครือข่าย/สถานประกอบการ เข้ามาแนะนำการทำงานทำ/ให้งานและให้อาชีพทำขณะที่อยู่ในเรือนจำ ☐ รู้ว่ามีเครือข่ายมาเสนองานให้ทำ แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย
	ชื่อเครือข่าย/สถานประกอบการที่เข้ามามีส่วนร่วม
	ลักษณะกิจกรรมที่เครือข่าย/สถานประกอบการที่เข้ามามีส่วนร่วม
	☐ งานที่ยากทำ คือ ☐ คาดว่าจะทำงานไม่ได้ เนื่องจาก ☐ ไม่ต้องการทำงาน เนื่องจาก
ด้านการศึกษา	☐ มีเครือข่าย/สถานศึกษา เข้ามาจัดการเรียนการสอนในเรือนจำ / แนะนำการเรียนต่อระหว่างอยู่ในเรือนจำ ☐ รู้ว่ามีเครือข่ายที่มารับไปเรียนต่อ แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย ☐ ได้ทุนเรียนฟรี ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายเอง ☐ ได้เรียนแต่เสียค่าใช้จ่ายเอง ☐ ระดับชั้นที่ได้เรียนต่อ..... ☐ ไม่เรียนต่อ เนื่องจาก
	ชื่อเครือข่าย/สถานศึกษาที่เข้ามามีส่วนร่วม

	<p>วิชาชีพที่เรียนขณะอยู่ในเรือนจำ</p> <p>1. ☐ วิชาสามัญ ได้แก่.....</p> <p>2. ☐ วิชาชีพ ได้แก่</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td>☐ ช่างไฟฟ้า</td> <td>☐ ช่างกล</td> <td>☐ ช่างยนต์</td> </tr> <tr> <td>☐ ช่างเชื่อม</td> <td>☐ ทำขนม</td> <td>☐ ช่างทำผม</td> </tr> <tr> <td>☐ นวดแผนไทย</td> <td>☐ เย็บผ้า</td> <td>☐ วาดภาพ</td> </tr> <tr> <td>☐ พิมพ์เล็บ</td> <td>☐ ทำอาหาร</td> <td>☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)</td> </tr> </table>	☐ ช่างไฟฟ้า	☐ ช่างกล	☐ ช่างยนต์	☐ ช่างเชื่อม	☐ ทำขนม	☐ ช่างทำผม	☐ นวดแผนไทย	☐ เย็บผ้า	☐ วาดภาพ	☐ พิมพ์เล็บ	☐ ทำอาหาร	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)
☐ ช่างไฟฟ้า	☐ ช่างกล	☐ ช่างยนต์											
☐ ช่างเชื่อม	☐ ทำขนม	☐ ช่างทำผม											
☐ นวดแผนไทย	☐ เย็บผ้า	☐ วาดภาพ											
☐ พิมพ์เล็บ	☐ ทำอาหาร	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)											
<p>ด้านร่างกาย</p>	<p>☐ มีเครือข่ายเข้ามาทำกิจกรรม/ตรวจร่างกาย/เล่นกีฬา/ออกกำลังกาย/ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น</p> <p>☐ รู้ว่ามีเครือข่ายมา แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย</p> <p>ชื่อเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ลักษณะกิจกรรมการเสริมสร้างร่างกาย</p> <p>☐ เล่นกีฬา ☐ เล่นโยคะ ☐ แอโรบิค ☐ เล่นดนตรี</p> <p>☐ การตรวจโรคและตรวจสุขภาพร่างกาย ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)</p>												
<p>ด้านจิตใจ</p>	<p>☐ มีเครือข่ายเข้ามาช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สบายใจ</p> <p>☐ รู้ว่ามีเครือข่ายมา แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย</p> <p>ชื่อเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ลักษณะกิจกรรมการเสริมสร้างจิตใจที่ได้มีส่วนร่วม</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td>☐ ค่ายครอบครัว</td> <td>☐ การอบรมจริยธรรม</td> </tr> <tr> <td>☐ การบำเพ็ญประโยชน์</td> <td>☐ กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์</td> </tr> <tr> <td>☐ การกลับไปเยี่ยมบ้าน</td> <td>☐ การออกไปทัศนศึกษาภายนอก</td> </tr> <tr> <td colspan="2">☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)</td> </tr> </table>	☐ ค่ายครอบครัว	☐ การอบรมจริยธรรม	☐ การบำเพ็ญประโยชน์	☐ กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์	☐ การกลับไปเยี่ยมบ้าน	☐ การออกไปทัศนศึกษาภายนอก	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)					
☐ ค่ายครอบครัว	☐ การอบรมจริยธรรม												
☐ การบำเพ็ญประโยชน์	☐ กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์												
☐ การกลับไปเยี่ยมบ้าน	☐ การออกไปทัศนศึกษาภายนอก												
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)													

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ
การศึกษา และอาชีพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง หรือเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้าน ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ	ระดับต้องการ					
	1	2	3	4	5	6
	ไม่ ต้องการ	น้อย ที่สุด	น้อย	พอใช้	มาก	มาก ที่สุด
1. ด้านอาชีพ						
1) ต้องการงานที่ตรงกับวิชาชีพที่ฝึกฝนมาจาก เรือนจำ						
งานที่ยากทำ คือ						
2) ต้องการให้หาสถานที่ทำงานและที่พักให้อยู่ใกล้ กับบ้านหรือที่พัก						
บริษัทที่ยากทำงานด้วย คือ						
3) ต้องการให้ได้เงินจากการทำงานที่เพียงพอต่อ การเลี้ยงชีพ						
จำนวนเงินที่ต้องการต่อเดือน คือ						
4) อื่นๆ (โปรดระบุ)						
2. ด้านการศึกษา						
1) ต้องการทุนฟรีเพื่อเรียนต่อ						
2) ต้องการเรียนต่อในสายวิชาที่ตรงกับงานที่ทำ						
วิชาที่ยากเรียน คือ						
3) ต้องการเรียนต่อในระดับปริญญาตรี						
4) อื่นๆ (โปรดระบุ)						
3. ด้านร่างกาย						
1) ต้องการเสื้อผ้าใหม่ / รองเท้าใหม่						
2) ต้องการที่อยู่อาศัยหลังจากถูกปล่อย						
3) ต้องการช่องทางในการติดต่อกับสถานพยาบาล เมื่อเจ็บป่วย						
4) ต้องการเงินเป็นค่ารถในการเดินทางกลับบ้าน						
จำนวนเงินที่ต้องการ คือ บาท						
5) อื่นๆ (โปรดระบุ)						
4. ด้านจิตใจ						
1) ต้องการไปอยู่กับครอบครัว						
2) ต้องการคำแนะนำและคำปรึกษาจากเครือข่าย						

ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้าน ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ	ระดับต้องการ					
	1	2	3	4	5	6
	ไม่ ต้องการ	น้อย ที่สุด	น้อย	พอใช้	มาก	มาก ที่สุด
เครือข่าย/คน ที่ต้องการไปปรึกษามากที่สุด คือ						
3) อื่นๆ (โปรดระบุ)						

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม (เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด)

แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบำบัด ฟื้นฟู และช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสกลับคืนสู่สังคม

แบบสอบถามมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ไม่ได้เรียนหนังสือ

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญาตรี/ปวส.

ปริญญาตรี

อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. สถานภาพครอบครัวก่อนต้องโทษ

อยู่กับพ่อแม่ พ่อแม่แยกทางกัน โดยอยู่กับ พ่อ แม่

อยู่กับครอบครัวตนเอง (สามี/ภรรยา/ลูก) โดยอยู่กับ

อยู่กับญาติ อยู่กับเพื่อน

อยู่คนเดียว อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. สถานที่อยู่ก่อนต้องโทษ

กรุงเทพฯ ต่างจังหวัด (โปรดระบุจังหวัด)

อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

<p>ด้านอาชีพ</p>	<p>☐ มีเครือข่าย/สถานประกอบการ เข้ามาแนะนำการทำงานทำ/ให้งานและให้อาชีพ ทำขณะที่อยู่ในศูนย์ฝึกฯ</p> <p>☐ รู้ว่ามีเครือข่ายมาเสนองานให้ทำ แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย</p> <p>ชื่อเครือข่าย/สถานประกอบการที่เข้ามามีส่วนร่วม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ลักษณะกิจกรรมที่เครือข่าย/สถานประกอบการที่เข้ามามีส่วนร่วม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>☐ งานที่ยากทำ คือ</p> <p>☐ คาดว่าจะทำงานไม่ได้ เนื่องจาก</p> <p>☐ ไม่ต้องการทำงาน เนื่องจาก</p>
<p>ด้าน การศึกษา</p>	<p>☐ มีเครือข่าย/สถานศึกษา จัดการเรียนการสอน / แนะนำการเรียนต่อระหว่างอยู่ใน ในศูนย์ฝึกฯ</p> <p>☐ รู้ว่ามีเครือข่ายที่มารับไปเรียนต่อ แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย</p> <p>☐ ได้ทุนเรียนฟรี</p> <p>☐ ได้เรียนแต่เสียค่าใช้จ่ายเอง</p> <p>☐ ระดับชั้นที่ได้เรียนต่อ</p> <p>☐ ไม่เรียนต่อ เนื่องจาก</p> <p>ชื่อเครือข่าย/สถานศึกษาที่เข้ามามีส่วนร่วม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>วิชาซีพีที่เรียน</p> <p>1. ☐ วิชาสามัญ ได้แก่</p> <p>2. ☐ วิชาซีพี ได้แก่</p>

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

	☐ ช่างไฟฟ้า ☐ ช่างกล ☐ ช่างยนต์ ☐ ช่างเชื่อม ☐ ทำขนม ☐ ช่างทำผม ☐ นวดแผนไทย ☐ เย็บผ้า ☐ วาดภาพ ☐ พิมพ์เล็บ ☐ ทำอาหาร ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)
ด้าน ร่างกาย	☐ มีเครือข่ายเข้ามาทำกิจกรรม/ตรวจร่างกาย/เล่นกีฬา/ออกกำลังกาย/ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ☐ รู้ว่ามีเครือข่ายมา แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย
	ชื่อเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม
	ลักษณะกิจกรรมการเสริมสร้างร่างกาย ☐ เล่นกีฬา ☐ เล่นโยคะ ☐ แอโรบิค ☐ เล่นดนตรี ☐ การตรวจโรค และตรวจสุขภาพร่างกาย ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)
ด้านจิตใจ	☐ มีเครือข่ายเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สบายใจ ☐ รู้ว่ามีเครือข่ายมา แต่ไม่รู้จักชื่อเครือข่าย
	ชื่อเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม
	ลักษณะกิจกรรมการเสริมสร้างจิตใจที่ได้มีส่วนร่วม ☐ ค่ายพุทธบุตร ☐ ค่ายครอบครัว ☐ การอบรมจริยธรรม ☐ การบำเพ็ญประโยชน์ ☐ การกลับไปเยี่ยมบ้าน ☐ การออกไปทัศนศึกษาภายนอก ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่ต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา
และอาชีพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง หรือเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้าน ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ	ระดับต้องการ					
	1	2	3	4	5	6
	ไม่ ต้องการ	น้อย ที่สุด	น้อย	พอใช้	มาก	มาก ที่สุด
1. ด้านอาชีพ						
1) ต้องการงานที่ตรงกับวิชาชีพที่ฝึกฝน มาจากศูนย์ฝึกฯ						
งานที่อยากทำ คือ						
2) ต้องการให้หาสถานที่ทำงานและที่พักให้อยู่ใกล้กัน						
บริษัทที่อยากทำงานด้วย คือ						
3) ต้องการให้ได้เงินจากการทำงานที่เพียงพอต่อการ เลี้ยงชีพ						
จำนวนเงินที่ต้องการต่อเดือน คือ						
อื่นๆ (โปรดระบุ)						
2. ด้านการศึกษา						
1) ต้องการทุนฟรีเพื่อเรียนต่อ						
2) ต้องการเรียนต่อในสายวิชาที่ตรงกับงานที่ทำ						
วิชาที่อยากเรียน คือ						
3) ต้องการเรียนต่อในระดับปริญญาตรี						
อื่นๆ (โปรดระบุ)						
3. ด้านร่างกาย						
1) ต้องการเสื้อผ้าใหม่ / รองเท้าใหม่						
2) ต้องการที่อยู่อาศัยหลังจากออกจากศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชน/สถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน						
3) ต้องการช่องทางในการติดต่อกับสถานพยาบาล เมื่อเจ็บป่วย						
4) ต้องการเงินเป็นค่ารถในการเดินทางกลับบ้าน						
จำนวนเงินที่ต้องการ คือ บาท						
อื่นๆ (โปรดระบุ)						
4. ด้านจิตใจ						
1) ต้องการไปอยู่กับครอบครัว						
2) ต้องการคำแนะนำและคำปรึกษาจากเครือข่าย						

ความต้องการให้เครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือทางด้าน ร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพ	ระดับต้องการ					
	1	2	3	4	5	6
	ไม่ ต้องการ	น้อย ที่สุด	น้อย	พอใช้	มาก	มาก ที่สุด
เครือข่าย/คน ที่ต้องการไปปรึกษามากที่สุด คือ						
อื่นๆ (โปรดระบุ)						

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย
จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม (ผู้พันโท)

แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ รวมถึงการศึกษานโยบาย/รูปแบบ/แนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบำบัด ฟื้นฟู และช่วยเหลือทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสกลับคืนสู่สังคม

แบบสอบถามมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ใหญ่ อายุ 18 ปีขึ้นไป

เด็กและเยาวชน อายุต่ำกว่า 18 ปี

2. เพศ

ชาย หญิง

3. อายุ ปี

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

ไม่ได้เรียนหนังสือ

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญาตรี/ปวส.

อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. ความสัมพันธ์กับครอบครัว

อยู่กับพ่อแม่ พ่อแม่แยกทางกัน โดยอยู่กับ พ่อ แม่

อยู่กับครอบครัวตนเอง (สามี/ภรรยา/ลูก) โดยอยู่กับ

อยู่กับญาติ อยู่กับเพื่อน

อยู่คนเดียว อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. สถานที่อยู่ก่อนต้องโทษ

กรุงเทพฯ ต่างจังหวัด (โปรดระบุจังหวัด)

อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. อาชีพในปัจจุบัน

- ไม่ได้ทำงาน เนื่องจาก
- รับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม
- ประมง ประกอบธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย
- ลูกจ้างชั่วคราวราชการ/รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างประจำบริษัท/ห้างร้าน
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

8. ประเภทของสถานประกอบการที่ทำงาน

- โรงแรม สถานศึกษา โรงงาน
- ห้างสรรพสินค้า บริษัท ร้านอาหาร
- ร้านขายของชำ ร้านเสริมสวย หน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ
- มูลนิธิ ร้านซ่อมรถยนต์/รถจักรยานยนต์
- ร้านเกมส์ ร้านขายยา
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

9. รายได้ต่อเดือน บาท

ตอนที่ 2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการดูแลภายหลังได้รับการปล่อยตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านเคยได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายใดบ้าง

- ไม่เคย เนื่องจาก
- เคย โดยได้รับความช่วยเหลือจาก
- ภาครัฐ ชื่อหน่วยงาน
- สถานประกอบการ ชื่อหน่วยงาน
- สถานศึกษา ชื่อหน่วยงาน
- บริษัท ชื่อหน่วยงาน
- โรงงาน ชื่อหน่วยงาน
- ชุมชน ชื่อหน่วยงาน
- ครอบครัว
- มูลนิธิ ชื่อหน่วยงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุชื่อหน่วยงาน).....

2. จากข้อ 1 ท่านได้รับความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง

- ด้านอาชีพ ได้แก่
- ด้านการเรียน ได้แก่
- ด้านร่างกาย ได้แก่
- ด้านจิตใจ ได้แก่
- อื่นๆ (โปรดระบุชื่อหน่วยงาน).....

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชน และ
ภาคเอกชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

การปฏิบัติได้รับการปฏิบัติจากภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน	ระดับความพึงพอใจ					
	1	2	3	4	5	6
	ไม่ พึงพอใจเลย	น้อย ที่สุด	น้อย	พอใช้	มาก	มาก ที่สุด
1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐติดตามและให้ความ ช่วยเหลือในด้าน						
1.1 ด้านอาชีพ						
1.2 ด้านการศึกษา						
1.3 ด้านร่างกาย						
1.4 ด้านจิตใจ						
2. เจ้าหน้าที่มูลนิธิให้ความช่วยเหลือในด้าน						
2.1 ด้านอาชีพ						
2.2 ด้านการศึกษา						
2.3 ด้านร่างกาย						
2.4 ด้านจิตใจ						
3. เจ้าของสถานประกอบการ						
3.1 ให้ที่พัก						
3.2 ให้คำปรึกษา						
4. หัวหน้างานให้คำปรึกษาเรื่องงาน						
5. เพื่อนร่วมงานเป็นมิตรและเป็นกันเอง						
6. ผู้อำนวยการโรงเรียน/สถานศึกษา ให้ความ ช่วยเหลือด้านการเรียน						
7. ครูในโรงเรียนให้คำปรึกษาได้ในทุกเรื่อง						
8. เพื่อนในโรงเรียน/สถานศึกษาเป็นมิตรและ เป็นกันเอง						
9. คนในชุมชนเป็นมิตรและเป็นกันเอง						
10. เพื่อนข้างบ้านเป็นมิตรและเป็นกันเอง						
11. คนในครอบครัวให้คำปรึกษา และให้ความ ช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง						
12. คนแปลกหน้า/คนไม่รู้จักในที่สาธารณะ มอง อย่างเป็นมิตร						
13. อื่นๆ (โปรดระบุ)						

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย
จิตใจ การศึกษา และอาชีพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย

ของโครงการวิจัย

เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยของโครงการวิจัย

เอกสารรับรองเลขที่ : 630204-003

รหัสโครงการวิจัย : FSRPCA-IRB-63001

ชื่อโครงการวิจัย : (ไทย) การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน
ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
(English) The Study on the Participation of Government Sector, Community and
Private Sector for the Opportunity of Offender reintegration

ผู้วิจัยหลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท อิติ มหาเจริญ
สังกัดหน่วยงาน : กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
เอกสารรับรอง : 1) แบบเสนอโครงการวิจัย
2) เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
3) หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย
4) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ดำเนินการให้การรับรอง
โครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่เป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report,
CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

วันที่รับรอง : 4 กุมภาพันธ์ 2563

วันหมดอายุ : 3 กุมภาพันธ์ 2564

พันตำรวจเอก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรวุฒิ ชุมวรฐายี)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พลตำรวจตรีหญิง

(ศาสตราจารย์ พัทธรา สินลอยมา)

คณบดี คณะนิติวิทยาศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ภาคผนวก ฉ

หมายเลขประจำตัวผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้บริหาร / เจ้าหน้าที่ของรัฐ

1. กรมราชทัณฑ์

1) กรมราชทัณฑ์	Aa1
2) เรือนจำอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น	Aa2
3) เรือนจำกลางอุบลราชธานี	Aa3
4) เรือนจำพิเศษธนบุรี	Aa4
5) เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี	Aa5
6) เรือนจำกลางราชบุรี	Aa6
7) เรือนจำกลางเพชรบุรี	Aa7
8) เรือนจำกลางระยอง	Aa8
9) เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	Aa9
10) เรือนจำกลางเชียงใหม่	Aa10
11) เรือนจำกลางคลองไผ่ จังหวัดนครราชสีมา	Aa11
12) ทณฑสถานหญิงธนบุรี	Aa12
13) ทณฑสถานหญิงเชียงใหม่	Aa13
14) ทณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จังหวัดปทุมธานี	Aa14
15) ทณฑสถานหญิงกลาง	Aa15

2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	Ab1
2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา	Ab2
3) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา	Ab3
4) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี	Ab4
5) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	Ab5
6) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี	Ab6
7) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี	Ab7
8) ทณฑสถานหญิงกลาง	Ab8

3. กรมคุมประพฤติ

1) กรมคุมประพฤติ	Ac1
2) สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดอุบลราชธานี	Ac2
3) สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 1	Ac3
4) สำนักงานคุมประพฤติภาค 1 (นนทบุรี)	Ac4
5) สำนักงานคุมประพฤติภาค 3 (นครราชสีมา)	Ac5
6) สำนักงานคุมประพฤติภาค 5 (เชียงใหม่)	Ac6
7) สำนักงานคุมประพฤติภาค 7 (นครปฐม)	Ac7
8) สำนักงานคุมประพฤติภาค 9 (สงขลา)	Ac8
8) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	Ac9

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1) กรมราชทัณฑ์	Ba
2) กรมคุมประพฤติ	Bb
3) กรมกิจการเด็กและเยาวชน	Bc
4) สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย	Bd
5) มหาวิทยาลัยมหิดล	Be
6) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	Bf
7) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	Bg
8) มหาวิทยาลัยรังสิต	Bh

ผู้ประกอบการ

1) สถานประกอบการที่ปัก	Ca
2) บริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์	Cb
3) สวนผลไม้ ในจังหวัดระยอง	Cc
4) บรรณาธิการสำนักพิมพ์	Cd
5) บริษัทจำหน่ายอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์	Ce
6) บริษัทบำรุงดูแลรักษาเครื่องยนต์	Cf
7) บริษัทผลิตน้ำดื่ม	Cg
8) ร้านนวดแผนโบราณ	Ch

ตัวแทนภาคชุมชนมูลนิธิ และชุมชน

1) มูลนิธิชลลดา	Da
2) มูลนิธิ Right to Play	Db
3) มูลนิธิบ้านพระพร	Dc
4) มูลนิธิกรุงเทพคริสเตียน	Dd
5) โครงการโอกาส	De
6) โครงการไทยเข้มแข็ง	Df

ตัวแทนผู้พ้นโทษ

Ea

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Fa

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย
(Focus Group) ครั้งที่ 2

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 2 เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และ
รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน
ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

1. กลุ่มผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน

ที่	รายชื่อ	สังกัด	ตำแหน่ง
1	นางอาทิตยา หมื่นเทพ	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนจังหวัดแพร่ รักษาการแทน ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ จังหวัดเชียงใหม่
2	นายณภสินธุ์ นาชัยพลอย	ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่	ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
3	นางวันทนา คันธาเวช	สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดเชียงใหม่	ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดเชียงใหม่
4	นายกรรพฤกษ์ ไม้เรียง	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	ผู้อำนวยการทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง
5	นายณัฐนันท์ รัตนเจริญ	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	ตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนรักษาการณ์
6	นายธวัชชัย สุขสวัสดิ์	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	ผู้อำนวยการปกครองผู้ต้องขัง
7	นายทองพูน เทียมแสน	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ
8	นายถาวร สุขสำราญ	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขังและ ศูนย์การเรียนรู้ฯ
9	นายศุภโชค ควรรักษาชัย	เรือนจำอำเภอพอล จังหวัดขอนแก่น	ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอพอล จังหวัดขอนแก่น
10	นางยุพิน องอาจ	สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน จังหวัดสงขลา	ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนจังหวัดสงขลา

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน

ที่	รายชื่อ	สังกัด	ตำแหน่ง
1	ดร.พงษ์อินันท์ จันกลิ่น	กรมราชทัณฑ์	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติ
2	พ.ต.ท.หญิง ดุษฎีพร สุขเกษม	สถานีตำรวจนครบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา	รองผู้กำกับสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา
3	ดร.นที จิตสว่าง	สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย	ที่ปรึกษาสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
4	ผศ.ดร.ฐานันดรศักดิ์ บวรนนท์กุล	มหาวิทยาลัยมหิดล	อาจารย์ประจำหลักสูตรอาชีวศึกษา และการบริหารงานยุติธรรม
5	รศ.ดร.สุนนทิพย์ จิตสว่าง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์คณะรัฐศาสตร์
6	ผศ.ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
7	ผศ.ดร.ชาติชาย มหาคีตะ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
8	ดร.ศศิธร เดชพรหม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9	ดร.ทิววรรณ आयुวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	อาจารย์ประจำหลักสูตรอาชีวศึกษา และการบริหารงานยุติธรรม
10	รศ.ดร.สุวรรณมา คุณติลภณัฐวสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
11	ดร. วริศรา ศิริสุทธิเดชา	กรมราชทัณฑ์	ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษา
12	พ.ต.ท.วรเทพ ปิยวัจนารณ์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	สารวัตรนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
13	นางเอียรทอง ประสานพานิช	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	ผู้อำนวยการกลุ่มการพัฒนาระบบคุ้มครอง กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน
14	นางพรประภา แก้วกล้า	กรมคุมประพฤติ	ผู้ตรวจราชการกรมคุมประพฤติ
15	รศ.ดร.สุนีย์ กัลยะจิตร	มหาวิทยาลัยมหิดล	อาจารย์ประจำหลักสูตรอาชีวศึกษา และการบริหารงานยุติธรรม
16	ดร.ศุภกร ปุณฺณฤทธิ	มหาวิทยาลัยมหิดล	อาจารย์ประจำหลักสูตรอาชีวศึกษา และการบริหารงานยุติธรรม
17	รศ.ดร.ธนภัทร ปัจฉิมม์	โรงเรียนกฎหมายและการเมือง	คณบดี โรงเรียนกฎหมายและการเมือง
18	ผศ.พ.ต.อ.สฤกษ์ สืบพงษ์ศิริ	มหาวิทยาลัยรังสิต	อาจารย์ประจำหลักสูตรอาชีวศึกษา และการบริหารงานยุติธรรม

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

ที่	รายชื่อ	สังกัด	ตำแหน่ง
19	อาจารย์ อิศมนต์ จันทะโร	มหาวิทยาลัยทักษิณ	อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา การพัฒนารักษาการแทนประธาน สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจและ กระบวนการยุติธรรมวิทยาลัยการ จัดการเพื่อการพัฒนา
20	รศ.พ.ต.อ.ดร. ชัยนันท์ ลีระเต็มพงษ์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	อาจารย์ประจำคณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

3. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน กรมคุมประพฤติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน

ที่	รายชื่อ	สังกัด	ตำแหน่ง
1	นางนงนุช กุมภ์ศตรา	สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดเชียงใหม่	รองผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดเชียงใหม่
2	นายวีระยุทธ เปี่ยมสุขศรีชัย	สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดเชียงใหม่	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงานคุมประพฤติ
3	นางสาวอินทิดา ศรีสมัย	สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดเชียงใหม่	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ หัวหน้างานฟื้นฟู
4	นายชาติ ดิยายน	สถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
5	นางผ่องพรรณ ล้วนสมหวัง	สถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
6	นายพนาชัย วีระพันธ์	สถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ
7	นายมารุต แก้วอินทร์	ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและ เยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ
8	นางไพจิตรรี ไกรยศ	ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและ เยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
9	นางสาวมนันยา วรรณิการ์	ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและ เยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

ที่	รายชื่อ	สังกัด	ตำแหน่ง
10	นางณัฐฐาพร หนูแสง	เรือนจำอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ชำนาญการ
11	นายศุภกพัทธ์ ปิ่นทอง	เรือนจำอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน
12	นายกรัยชร์ รัตนวรรณ	เรือนจำอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน
13	นายสมพงษ์ เกษรบุษบา	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการและ สงเคราะห์ผู้ต้องขัง
14	นายอุดม สุขทอง	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง
15	นางสาววันทนา เนื่องอนันท์	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	หัวหน้าฝ่ายสงเคราะห์ผู้ต้องขัง
16	นางสาวจิราภรณ์ พลศรี	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	หัวหน้างานสงเคราะห์ผู้ต้องขัง
17	นางยุพาพร สาระเวก	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	นักทัณฑวิทยาชำนาญการ
18	นางสาวพิชญ์ธรมณีย์ สร้างตนเอง	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
19	นางวันเพ็ญ ยอดมณี	สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสงขลา	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ
20	นางถนอม วัชรสมพร	สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสงขลา	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ
21	นางสาวจันทร์ฉาย เจริญสุข	สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสงขลา	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ
22	คุณเจตนาถ แซ่เจี๋ย	สถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนจังหวัด สงขลา	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
23	นางนาฎยา บาเป้า	สถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนจังหวัด สงขลา	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ รักษา ราชการหัวหน้ากลุ่มงานคดี
24	นางสาวลภัสกร จันทพา	เรือนจำกลางบางขวาง	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ชำนาญการ
25	นางพรจิตต์ ประจำ	เรือนจำกลาง จังหวัด อุบลราชธานี	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
26	นางสาวสุชาดา นรานุต	เรือนจำกลาง จังหวัด อุบลราชธานี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
27	นายอโนชา เขียวชล	สถานพินิจสงขลา	นักวิชาการและฝึกวิชาชีพชำนาญการ พิเศษ หัวหน้าสถานแรกรับ สถานพินิจ จังหวัดสงขลา
28	คุณนรินทร์ เหลืองอร่าม	กรมราชทัณฑ์	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
29	ร.ต.อ. พิษิตพล ราชคม	สถานีตำรวจนคร ลาดกระบัง	รองสารวัตรสืบสวน สถานีตำรวจนคร ลาดกระบัง
30	ร.ต.ต.ธนบัตร พิภประไพ	สถานีตำรวจ นครบาลบางขุนนนท์	รองสารวัตรจราจร สถานีตำรวจ นครบาลบางขุนนนท์

4. สถานประกอบการ และชุมชนหรือภาคประชาสังคม จำนวน 20 คน

ที่	รายชื่อ	สังกัด	ตำแหน่ง
1	คุณปทุมรัตน์ อินทรพงษ์	โครงการโอกาส	ผู้ประสานงานโครงการโอกาส
2	คุณภาวลิน มาสะกี	founder of HOM hostel & cooking club	ผู้จัดการ HOM hostel
3	คุณธนัชฐา แคนศิลป์	สำนักพิมพ์ ฝี่เสื่อ และ สำนักพิมพ์ภารตะ	บรรณาธิการ สำนักพิมพ์ ฝี่เสื่อ และ สำนักพิมพ์ภารตะ
4	นายโชติชัย บัวดิษ	สวนสุภัทราแลนด์	ผู้จัดการสวนสุภัทราแลนด์ จังหวัด ระยอง
5	คุณประเจียด งามสงวนปรีชา	บริษัท หยดทิพย์ ไอ วอเตอร์ จำกัด	กรรมการผู้จัดการบริษัท หยดทิพย์ ไอ วอเตอร์ จำกัด
6	นางสาวจรี ปักษากนก	บริษัทจัดหาแรงงานต่างด้าว	ประธานบริษัทจัดหาแรงงานต่างด้าว
7	คุณสุรชัย แซ่จิว	บริษัทปฐมชัยโฮเทค จำกัด	ประธานบริษัท ส.เอี่ยมพัฒนา จำกัด
8	คุณสะอาด ปราดเปรี้ยว	บริษัทปฐมชัยโฮเทค จำกัด	ที่ปรึกษาบริษัทปฐมชัยโฮเทค จำกัด
9	นายวิษณุ ห้วยกรวัฒนา	บริษัท ทวีภัทรีไซเคิล	กรรมการผู้จัดการบริษัท ทวีภัทรีไซเคิล
10	นายไกรยุทธ แสงสุข	บริษัท จูแอม เฮอร์บ แอนท์ เฮลล์ จำกัด	ประธาน บริษัท จูแอม เฮอร์บ แอนท์ เฮลล์ จำกัด
11	คุณณัฐนันท์ พลบวรรัชกุล	บริษัท นันท์นันทิเทรตติ้ง จำกัด	กรรมการผู้จัดการบริษัท นันท์นันทิเท รตติ้ง จำกัด
12	คุณพณัฐฐา วราสิน	โรงเรียนดนตรี ยามาฮ่า พอร์ โท ซิโน้ สมุทรสาคร	ผู้บริหารโรงเรียนดนตรี
13	นายธนะพัฒน์ วชิรเรืองเวทย์	บริษัทพุงพงษ์	กรรมการผู้จัดการบริษัทพุงพงษ์
14	วศ.ดร.วิชาญชัย บุญแสง	บริษัท เอสคอร์ท อินเตอร์ กรุ๊ป จำกัด	ประธานบริษัทเอสคอร์ท อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด
15	นายศิริชัย นีรตานนท์	Supervisor โตโยต้าเอก นิมิตไทย จำกัด	ผู้จัดการโตโยต้าเอกนิมิตไทย จำกัด
16	คุณวิเชียร เนียมเกตุ	ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช	อาสาชุมชนเฉลิมพระเกียรติ
17	นายศรารุฒิ สำรวมดี	ชุมชนคลองบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร	อาสาสมัครคลองบางกอกน้อย
18	นายนิศรุดิน โต๊ะมางี	มัสยิดเขตหนองจอก	กรรมการอิสลาม ประจำมัสยิด เขตหนองจอก
19	อาจารย์ มั่นส ตันสุภายน	ประธานศูนย์ใกล้เคียงระดับ ข้อพิพาท อำเภอพร้าวก จังหวัดเชียงใหม่	ประธานศูนย์ใกล้เคียงระดับข้อพิพาท

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

ที่	รายชื่อ	สังกัด	ตำแหน่ง
20	บาทหลวงศราวิน พัดศรีเรือง	ผู้ช่วยอธิการโบสถ์ยอห์น บอสโก ราชบุรี	รองผู้อำนวยการ ศูนย์สังคมพัฒนา

ภาคผนวก ซ

รายชื่อเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน
และชุมชน

รายชื่อหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) กรมราชทัณฑ์
- 2) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 3) กรมคุมประพฤติ
- 4) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 5) กรมการจัดหางาน
- 6) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- 7) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 8) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 9) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- 10) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด
- 11) กรมสุขภาพจิต
- 12) สถานีอนามัย โรงพยาบาล สาธารณสุขจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข
- 13) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของจังหวัด
- 14) สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิ
- 15) สำนักงานจังหวัด
- 16) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 17) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 18) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด
- 19) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 20) กระทรวงมหาดไทย
- 21) มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนของภาครัฐ กระทรวงศึกษาธิการ
- 22) สำนักงานจัดหางานจังหวัด
- 23) สำนักงานยุติธรรมจังหวัด
- 24) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- 25) สำนักงานบังคับคดีจังหวัด
- 26) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
- 27) สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 28) สภากาชาดจังหวัด

รายชื่อเครือข่ายสถานประกอบการที่มีส่วนร่วม มีดังนี้

- 1) บริษัทดาวทอง จำกัด
- 2) บริษัท ญู เดอะคาร์
- 3) บริษัท การบินไทย จำกัด
- 4) กลุ่มห้างหุ้นส่วนของ CP All
- 5) สำนักพิมพ์ผีเสื้อ
- 6) บริษัท Hom Hostel & Cooking Club
- 7) บริษัทหทัยทิพย์ จำกัด
- 8) บริษัทพยุพงษ์ จำกัด
- 9) บริษัทสามมิตร จำกัด
- 10) บริษัทเอส ที จี
- 11) อินเทอร์เน็ตกรุ๊ป จำกัด
- 12) สวนสุภัทราแลนด์
- 13) ร้านนวดลีลาไท ท่าแพ จำกัด
- 14) บริษัท DH ระยองรถตู้ (ระยอง-กรุงเทพ)
- 15) โรงแรมโกลเด้นซิตี
- 16) โรงงานผลิตท่อพีวีซี
- 17) บริษัทไซโยไปป์ แอนด์ฟิตติ้ง จำกัด
- 18) โรงงานผลิตตะแกรงเหล็ก ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- 19) สยามคลาสสิก ดอร์
- 20) โรงงานผลิตสุขภัณฑ์
- 21) บริษัท โครอล จำกัด
- 22) โรงงานผลิตท่อพีวีซี บริษัท ไทไว จำกัด
- 23) โรงงานผลิตกล่องลูกฟูก
- 24) บริษัท เอสแอนด์ดี อินดัสทรี จำกัด
- 25) บริษัท บีโตยามาฮา จำกัด
- 26) ห้างสรรพสินค้าโลตัส
- 27) บริษัท ฮอนด์ จำกัด
- 28) บริษัท มณฑลแมททีเรียล จำกัด
- 29) บริษัทอุเรอชัยพัฒนาการช่าง จำกัด
- 30) บริษัท อุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด
- 31) จำกัดห้างสรรพสินค้าแม่โคร
- 32) บริษัทนายบัญชา สกุลจรธรรม
- 33) บริษัทนำสยามไบคัสซิเคิล จำกัด

- 34) บริษัทไฮโยไปป์ แอนด์ฟิตติ้ง จำกัด (สาขามหาชัย)
- 35) สโมสร BBG
- 36) บริษัท เลิศลอย เมทัลชีท จำกัด
- 37) บริษัท โรงงานเส้นหมี่ช่อเฮง จำกัด
- 38) บริษัท อูซูอิ อินเตอร์เนชั่นแนล คอร์ปอเรชั่น (ไทยแลนด์) จำกัด
- 39) โรงแรมสามพรานริเวอร์ไซด์
- 40) โรงแรมจอลี่สวีทแอนด์สปา
- 41) ร้านเสริมสวย Celeb by Kornkloa
- 42) บริษัท มนตรีทรานสปอร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน
- 43) ศูนย์ฝึกอบรมและอภิมหาวิทยาลัยบ้านผู้หว่าน
- 44) บริษัท KI Thai จำกัด
- 45) บริษัท TOA ประเทศไทย จำกัด
- 46) บริษัท ซีอาร์ ซี ไทวัสดุ จำกัด
- 47) ร้านอาหารเจ๊จิง
- 48) ร้านอาหารทะเลลิ่วปลิว
- 49) ร้านอันดารี หมูกระทะ
- 50) ร้านกินลมชมสะพาน
- 51) แชนันว์ครัวอีสาน
- 52) อุบลขลาเจริญการช่าง
- 53) บริษัท กรีนรีเวอร์ พาเนล (ประเทศไทย) จำกัด
- 54) บริษัทเดินโซ้จำกัด
- 55) บริษัทเนสท์เล่จำกัด
- 56) บริษัทโซติวิวัฒน์อุตสาหกรรม
- 57) โรงงานเลื้อย
- 58) โรงงานเย็บกระเป๋า
- 59) โรงงานผลิตรองเท้า
- 60) โรงงานทอผ้า
- 61) โรงงานผลิตท่อน้ำ
- 62) โรงงานปลากระป๋อง
- 63) โรงงานปลาแป้นพัฒนาเจริญสงขลา
- 64) โรงงานคัดแยกปลาในตู้เมืองสงขลา
- 65) มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนของภาคเอกชน
- 66) สำนักงานกฎหมาย
- 67) วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์
- 68) วิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล
- 69) โรงเรียนนักบุญเปโตร

รายชื่อเครือข่ายมูลนิธิ ชุมชนและครอบครัวที่มีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) อาสาสมัครคุมประพฤติ
- 3) มูลนิธินายแพทย์ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ
- 4) มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์
- 5) มูลนิธิ พล.ต.อ.เกา สารสิน
- 6) มูลนิธิชลลดา
- 7) มูลนิธิ Plan
- 8) มูลนิธิ Light to Play
- 9) โครงการโอกาส
- 10) มูลนิธิกรุงเทพคริสเตียน
- 11) มูลนิธิบ้านเฮา
- 12) มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ
- 13) มูลนิธิพันธกิจเรือนจำ คริสเตียนในประเทศไทย
- 14) มูลนิธิชลลดา
- 15) มูลนิธิสยามแคร์
- 16) มูลนิธิพัฒนาทักษะชีวิต
- 17) พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย
- 18) สภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม
- 19) องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย
- 20) Act now children's Consulting Co., Ltd.
- 21) องค์การเฟรนด์ อินเตอร์เนชั่นแนล
- 22) ครูอ้อฟ วิทยากรรอบนอก (คุณวุฒิชัย บุญครอง)
- 23) มูลนิธิคนตาบอด
- 24) มูลนิธิบ้านสันติวิทย์
- 25) มูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี
- 26) มูลนิธิโรงพยาบาลราชทัณฑ์
- 27) มูลนิธิพะทำมะรง
- 28) กองทุนพระราชทานसानฝันอาชีพ
- 29) มูลนิธิพัฒนางานราชทัณฑ์
- 30) มูลนิธิกรุงเทพคริสเตียน

ภาคผนวก ฅ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิพากษ์การวิจัย

คณะผู้วิจัยได้จัดการสัมมนาและวิพากษ์ผลการวิจัยของโครงการการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ระหว่างเวลา 08.30 – 12.30 น. ณ โรงแรม เอส.ดี. อเวนิว ปิ่นเกล้ากรุงเทพมหานคร ห้องปิ่นเกล้า ชั้น 3

ในการนี้ได้รับเกียรติจาก พล.ต.ต.ณรงค์ ทรัพย์เย็น รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นประธานกล่าวเปิดการสัมมนาและวิพากษ์ผลการวิจัยของโครงการการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ภายหลังจากที่ประธานได้กล่าวเปิดการสัมมนาและวิพากษ์ผลการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว คณะผู้วิจัยได้เปิดเวทีสนทนาแนะนำโครงการวิจัยเกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ และ ผลการดำเนินงาน ที่คณะผู้วิจัยดำเนินการจนเสร็จสิ้นครบถ้วนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ดังแสดงรายชื่อผู้เข้าร่วมการวิพากษ์ ดังต่อไปนี้

ที่	ชื่อ	สกุล	ตำแหน่ง
1	คุณเสาวคนธ์	เจริญรักษ์	ผู้ตรวจราชการกรม กรมราชทัณฑ์
2	ผศ.พ.ต.อ.สุชาติ	สีบพงษ์ศิริ	อาจารย์คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต
3	พ.ต.อ.หญิง ปวีณา	เอกฉัตร	ผกก.(สอบสวน) กลุ่มงานสอบสวน บก.น.8
4	ผศ.พ.ต.อ.หญิง กรรณิกา	กุกุดเรือ	อจ.(สบ4) กค.ตศ.รร.นรต.
5	พ.ต.ท.หญิง ดุษฎีพร	สุขเกษม	รอง ผกก.สอบสวน สน.สมเด็จพระเจ้าพระยา
6	ร.ต.ต.ธนบัตร	พิภพประไพ	รอง สว.จร.สน.บางขุนนนท์
7	ผศ.ดร.อาภาศิริ	สุวรรณานนท์	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต
8	ผศ.ดร.ชาติชาย	มหาคีตะ	รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต
9	รศ.ดร.ธนภัทร	ปัจฉิมม์	คณบดี โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
10	รศ.ดร.สุนีย์	กัลยาจิตร	อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
11	ดร.ศุภกร	บุญญฤทธิ	อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
12	ดร.เขมธิดา	เพ็ชรแต้ม	อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
13	ดร.พงษ์ภินันท์	จันทลิน	นักทัณฑวิทยาชำนาญการ กรมราชทัณฑ์
14	ดร.วริศรา	ศิริสุทธิเดชา	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการพิเศษกรมราชทัณฑ์

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

ที่	ชื่อ	สกุล	ตำแหน่ง
15	คุณนิรันดร์	เหลืองอร่าม	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ กรมราชทัณฑ์
16	คุณสุวรีย์	ไชยวงศ์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
17	คุณวีรลักษณ์	ติ่มมัน	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
18	นายโยธิน	จารุจฑารัตน์	นักจิตวิทยาชำนาญการ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
19	นางสาวณัฐญา	ศรีพานิช	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ กรมคุมประพฤติ
20	นายปกรณ์	กิตติวโรดม	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ กรมคุมประพฤติ
21	อาจารย์วุฒิชัย	วงศ์จิโรจน์	เลขานุการมูลนิธิบ้านพระพร
22	คุณสุรชัย	แซ่จิว	ประธานบริษัท ส.เอี่ยมพัฒนา จำกัด
23	นายสุวิทย์	มันคง	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล HRBP District บริษัท ซี อาร์ ซี ไทวัสดุ
24	คุณทวีศักดิ์	ภัทรปรีชากุล	ผู้ทรงคุณวุฒิ
25	คุณสิริพร	เขาวนัชวานิล	ผู้ทรงคุณวุฒิ
26	คุณปทุมรัตน์	อินทรพงษ์	ผู้ประสานงานโครงการโอกาส
27	คุณภาวสิน	มาสะกี้	ผู้จัดการ HOM hostel
28	คุณธนัชฐา	แดนศิลป์	บรรณาธิการ สำนักพิมพ์ ฝึ่เสื่อ และ สำนักพิมพ์ภารตะ
29	คุณประเจียด	งามสงวนปรีชา	กรรมการผู้จัดการบริษัท หยอดทิพย์ ไอ วอเตอร์ จำกัด

พล.ต.ต.ณรงค์ ทรัพย์เย็น รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
เป็นประธานกล่าวเปิดการสัมมนาและวิพากษ์ผลการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร. ธิติ มหาเจริญ และคณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมราชทัณฑ์ร่วมแสดงความคิดเห็น

ผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจร่วมแสดงความคิดเห็น

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เจ้าหน้าที่จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมแสดงความคิดเห็น

เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิบ้านพระพรร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ
ภายหลังถูกปล่อยตัว

ประธานบริษัทและพนักงานบริษัทเอกชนร่วมแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ

ผู้ประสานงานโครงการโอกาส และผู้ทรงคุณวุฒิผู้ได้รับโอกาส ร่วมแสดงความคิดเห็น

ข้าราชการตำรวจร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระหว่างภาครัฐและ

เจ้าหน้าที่จากสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมแสดงความคิดเห็น
และให้เสนอแนะแก่คณะผู้วิจัยโครงการ

คณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิพากษ์ถ่ายภาพร่วมกัน

ภาคผนวก ก

บทความสำหรับเผยแพร่ผลงาน

ในวารสาร

1. ชื่อ โครงการการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
2. ชื่อ The Study of Organization Collaborations for Offenders among Governments Communities and Private Sectors to Provide Offenders' opportunities for Returning to Society.
3. ชื่อนักวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ธิติ มหาเจริญ
4. ชื่อนักวิจัย Pol.Lt.Col. Thiti Mahcharoen
5. ที่อยู่ติดต่อได้ เลขที่ 90 หมู่ 7 อาคาร 52 ต.สามพราน อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110 เบอร์โทร 09 9195 4321 อีเมล m_thiti@yahoo.com
6. ชื่อหน่วยงาน คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
7. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จ 2563
8. คำค้น keyword การมีส่วนร่วม/ภาครัฐ ชุมชน ภาคเอกชน / การให้โอกาสผู้กระทำความผิด
9. คำอธิบาย 1 หน้ากระดาษ A4 (Font Tahoma ขนาด 10 แบบ Regular)

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม และเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice) รวมทั้งเพื่อพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม พบว่า หน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในปัจจุบันมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ตั้งแต่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ โดยครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ โดยหน่วยงานที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีกฎระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน ส่วนการดำเนินระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม พบว่ามีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากคนในชุมชนยังมีการตีตราผู้พ้นโทษที่พฤติกรรมไม่ดี

ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชน ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice) แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษ เช่น การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมเสริมสร้างวินัย การบริจาคอุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์การทำการเกษตร การส่งวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด การอบรมฝึกทักษะด้านการประกอบวิชาชีพ รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน คือ การดำเนินงานร่วมกัน

รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยเหลือกระทำผิดตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวไปจนถึงพ้นโทษ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่วนใหญ่ของสถานประกอบการจะเป็นในรูปแบบการสร้างความร่วมมือ หรือการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน และรูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชน ในการช่วยเหลือผู้กระทำผิดซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีตั้งแต่ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว เช่น การจัดทำชุมชนบำบัด ไปจนถึงในช่วงระยะของการพ้นโทษที่จะมีส่วนช่วยในการสนับสนุน กำกับ ติดตามดูแล และช่วยเหลือกลุ่มผู้พ้นโทษให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายหลังจากพ้นโทษ

รวมทั้งการพัฒนา รูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ พบว่า รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับรัฐ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัย และเสริมสร้างร่างกาย จิตใจ การศึกษา อาชีพแก่ผู้กระทำผิด ในช่วงระหว่างถูกควบคุมตัว และหลังการพ้นโทษ โดยเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การร่วมกันปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ลักษณะการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับภาคเอกชนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดระหว่างรัฐกับภาคเอกชน ส่วนใหญ่ภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือ คือ สถานประกอบการ รองลงมาคือสถาบันการศึกษาของเอกชน และองค์กรเอกชน เช่น สำนักงานกฎหมาย เป็นต้น ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมตัว และผู้พ้นโทษหลังการพ้นโทษ เข้าทำงานในหน่วยงาน ความร่วมมือกับสถานประกอบการนี้จะมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือทางด้านอาชีพ รองลงมาด้านการศึกษา และรูปแบบที่ 3 รัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม

จากผลผลิตของโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยได้มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านเว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆ พร้อมทั้งจัดส่งสื่อในรูปแบบ Media และ Infographic ที่เกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานรับทราบผลการดำเนินงาน และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมโดยไม่กลับมาก่อทำผิดซ้ำได้อย่างยั่งยืน (ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี พ.ศ.2562)

สรุปผลงานวิจัย/โครงการวิจัย 5 บรรทัด

1. ชื่อ โครงการการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
2. ชื่อ The Study of Organization Collaborations for Offenders among Governments Communities and Private Sectors to Provide Offenders' opportunities for Returning to Society.
3. ชื่อนักวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ธิติ มหาเจริญ
4. ชื่อนักวิจัย Pol.Lt.Col. Thiti Mahcharoen
5. ที่อยู่ติดต่อได้ เลขที่ 90 หมู่ 7 อาคาร 52 ต.สามพราน อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110
เบอร์โทร 09 9195 4321 อีเมล m_thiti@yahoo.com
6. ชื่อหน่วยงาน คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
7. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จ 2563
8. คำค้น keyword การมีส่วนร่วม/ภาครัฐ ชุมชน ภาคเอกชน / การให้โอกาสผู้กระทำความผิด
9. คำอธิบาย 5 บรรทัด (Font Tahoma ขนาด 10 แบบ Regular)

ปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม ตั้งแต่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวและภายหลังพ้นโทษ โดยครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ โดยหน่วยงานที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีกฎระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน ส่วนการดำเนินระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนและภาคประชาสังคม พบว่ามีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากคนในชุมชนยังมีการตีตราผู้พ้นโทษที่พฤติกรรมไม่ดี

ประเมินผลการวิจัยในการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม
ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รายโครงการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อโครงการวิจัย โครงการการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน ในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

ชื่อนักวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ธิตี มหาเจริญ

หน่วยงาน คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน 2,600,000 บาท (สองล้านหกแสนบาทถ้วน)

ปีงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน 2562

วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จ กันยายน

เป้าหมายดำเนินการ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐที่ดำเนินการตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมชุมชนและภาคเอกชนในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษานโยบาย รูปแบบและแนวทางตามทฤษฎีหรือหลักการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษาและอาชีพในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม
2. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชนและภาคเอกชนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Best Practice)
3. เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

พื้นที่การใช้ประโยชน์ 1) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2) หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สถานประกอบการ และ 3) เครือข่ายชุมชน และภาคประชาสังคม

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

2.1 การนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม (สามารถตอบได้มากกว่า 1มิติ)

มิตินโยบาย หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ ความต้องการ หรือการนำข้อมูลและแนวทางแก้ไขที่ได้จากผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมมาใช้ประกอบการแก้ไขปัญหาสำคัญและปัญหาเร่งด่วนของประเทศในองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

- ปัญหาสำคัญ/ปัญหาเร่งด่วนของประเทศ คือ.....

- ชื่อองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....

.....

- ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ วัน/เดือน/ปี.....

- ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ

.....

-
-
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (โปรดให้คำอธิบายพร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ).....
-

มิติวิชาการ หมายถึง การมีเอกสารแสดงถึงการอ้างอิง Citations (บทความวิจัย ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ซึ่งมี Peer-review โปรดแนบเอกสาร/หลักฐานอ้างอิง

มิติเชิงสังคม/ชุมชน หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ หรือความต้องการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กร ไม่ใช่หน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย/หน่วยงานให้ทุน (ที่แสดงให้เห็นถึงการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ท้องถิ่น องค์กร

- ชื่อชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กร ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้แก่...1) หน่วยงานภาครัฐ...เช่น กระทรวงยุติธรรม... กระทรวงมหาดไทย... กระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์... กระทรวงสาธารณสุข... และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2) หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สถาบันประกอบการ... และ 3) เครือข่ายชุมชน และภาคประชาสังคม
- ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ วัน/เดือน/ปี.....ตั้งแต่เดือนธันวาคมเป็นต้นไป
- ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ.....
 - 1)...นำเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของ ภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมให้แก่รัฐบาลและหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
 - 2)...นำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ Media... สำหรับใช้ในการประชาสัมพันธ์เรื่องการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม
 - 3)...นำสื่อ Infographic... เกี่ยวกับนโยบาย รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของ ภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน... เพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม...เพื่อเผยแพร่และส่งไปถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ท้องถิ่น องค์กร เอกสารแนบ/ภาพประกอบ.....สื่อ Infographic.....ดังนี้

Best Practice..

รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ดีที่สุดที่สามารถช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและ
ผู้พ้นโทษให้สามารถกลับตนเป็นคนดีได้

โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ของภาครัฐ
ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

รูปแบบที่ 1
“รัฐกับรัฐ”

รูปแบบที่ 2
“รัฐกับเอกชน”

รูปแบบที่ 3
“รัฐกับชุมชน”

การมีส่วนร่วม
ช่วงระหว่างควบคุมตัว
เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
ช่วงหลังพ้นโทษ

การมีส่วนร่วม
ช่วงระหว่างควบคุมตัว
เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
ช่วงหลังพ้นโทษ

การมีส่วนร่วม
ช่วงระหว่างควบคุมตัว
เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
ช่วงหลังพ้นโทษ

เน้นการช่วยเหลือ
ทั้ง 4 ด้าน
ด้านอาชีพ ด้านร่างกาย
ด้านการศึกษา ด้านจิตใจ

เน้นการช่วยเหลือ
ทั้ง 2 ด้าน
ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา

เน้นการช่วยเหลือ
ทั้ง 4 ด้าน
ด้านอาชีพ ด้านร่างกาย
ด้านการศึกษา ด้านจิตใจ

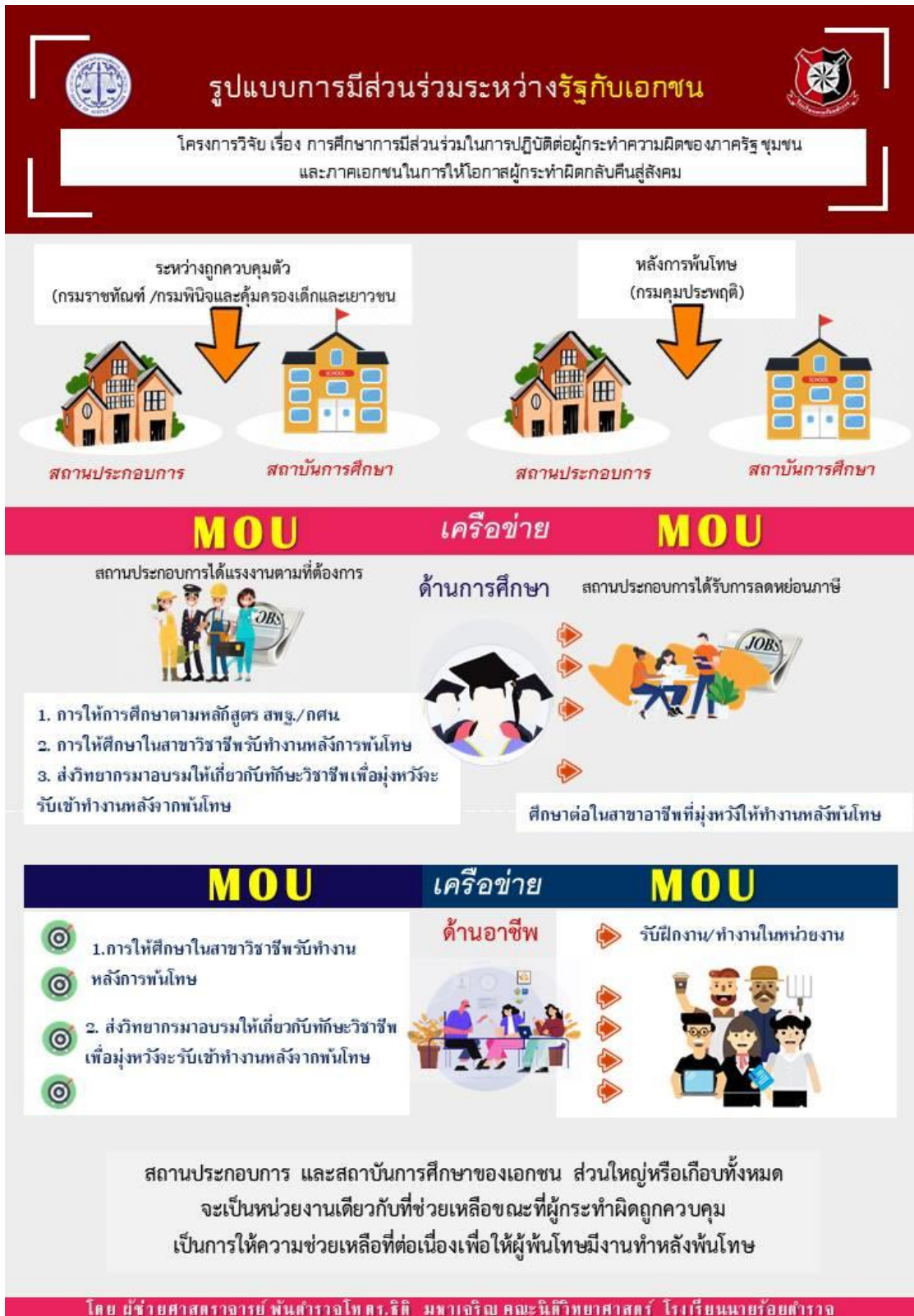
มีส่วนร่วมการดำเนินงานตาม
กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และ
แผนการปฏิบัติงานราชการ

มีส่วนร่วมตามจิตอาสา และ
การได้รับผลประโยชน์จากการมี
ส่วนร่วม

มีส่วนร่วมตามจิตอาสา และ
การถูกร้องขอจากหน่วยงาน
ภาครัฐ

โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ธิดิ มหาเจริญ และคณะคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

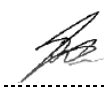

- มิติพาณิชย์ หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ หรือความต้องการในการนำผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมไปพัฒนา/ปรับปรุง กระบวนการผลิตและจำหน่ายในภาคการผลิตและภาคอุตสาหกรรม
- ภาคการผลิต/ภาคอุตสาหกรรม ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....
 - ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ วัน/เดือน/ปี.....
 - ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ.....
 -
 -
 - การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อภาคการผลิตและภาคอุตสาหกรรม โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ.....
- 2.2 ทรรศนะทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัย โปรดระบุเดือน/ปี ที่ยื่นขอและได้รับ
-
-
- 2.3 ผู้ได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โปรดระบุหน่วยงาน บุคคล หรือพื้นที่ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
-
-
- 2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย งานวิจัยที่แล้วเสร็จ
- ไม่มีปัญหาและอุปสรรค
- มีปัญหาและอุปสรรค โปรดระบุสาเหตุ
-
-
- 2.5 ผลกระทบจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ งานวิจัยที่แล้วเสร็จ
- ไม่มีผลกระทบ
- มีผลกระทบ โปรดระบุสาเหตุ
-
-

ลงชื่อ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ธิติ มหาเจริญ
ตำแหน่ง หัวหน้าโครงการ

ภาคผนวก ฎ

รายชื่อที่ปรึกษาและคณะนักวิจัย

โครงการ

ที่ปรึกษาโครงการ

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
พ.ต.อ.ณรงค์ เศรษฐกิจ	อธิบดีกรมราชทัณฑ์
นางสาวเสาวคนธ์ เกษภูมิกัญ	ผู้ตรวจราชการกรมราชทัณฑ์
พลตำรวจโท อาชวันต์ โชติกเสถียร	ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
พลตำรวจตรี ณรงค์ ทรัพย์เย็น	รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ศ.พล.ต.ต.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา	คณบดีคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

หัวหน้าโครงการ

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ธิตี มหาเจริญ	อาจารย์ (สบ 3) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

นักวิจัยโครงการ

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
ร้อยตำรวจเอก ดร.ปริญา สีลานันท์	อาจารย์ (สบ 1) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
อาจารย์เปรมิกา สนิทพจน์	อาจารย์พิเศษ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
อาจารย์มูทิตา มากวิจิตร	นักวิจัย ศูนย์บริการวิชาการ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
อาจารย์วิจิต แย้มยิ้ม	อาจารย์พิเศษ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
พันตำรวจโท เขมชยุตม์ โภคินจารุเสถียร	อาจารย์ (สบ 2) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นางสาวชญชิตา วงศ์เขียว	ผู้ช่วยนักวิจัย ศูนย์บริการวิชาการ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นางสาวณัฐธิดา แซ่ด่าน	ผู้ช่วยนักวิจัย ศูนย์บริการวิชาการ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นางสาวเนตรนภา พิมพ์พร	ผู้ช่วยนักวิจัย ศูนย์บริการวิชาการ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
ของภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

2563